

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav pro klasickou archeologii

Diplomová práce

Bc. Marína Zubajová

Vanth a Charun na reliéfných urnách v kontexte helénistického obdobia v Etrúrii

Vanth and Charun on the Relief Urns in the Context of the Hellenistic Period in
Etruria

Praha 2020

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Pod'akovanie:

Rada by som sa pod'akovala Doc. PhDr. Jiřímu Musilovi, Ph.D. za vedenie práce, a za jeho cenné rady a pripomienky počas jej vypracovávaní. Za konzultácie ohľadne práce a za užitočné rady by som sa ďalej chcela pod'akovať profesorky Ingrid Krauskopfovej, doktorkám Letizii Ceccarelliovej a Věre Klontza-Jaklovej a doktorom Lucovi Cappuccinimu, Radoslavovi Čambalovi, Janovi Kyselovi, Boukemu van der Meerovi a Pavlovi Titzovi. Doktorovi Radoslavovi Čambalovi ďakujem aj za technickú pomoc. Ďakujem tiež za podporu mojim priateľom a najmä mojej rodine.

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som túto diplomovú prácu vypracovala samostatne a výhradne s použitím citovaných prameňov, literatúry a ďalších odborných zdrojov.

V Šamoríne, dňa 16. 8. 2020.

.....

podpis

Abstrakt:

Náplňou diplomovej práce je výskum démonov typu Vanth a Charun zobrazených na reliéfnych urnách pochádzajúcich zo severnej Etrúrie. Predmetom skúmania sú urny patriace do helénistického obdobia v Etrúrii (koniec 4. – 1. storočie pred n. l.). Tieto urny boli vyrobené v dielňach v troch etruských mestách, ktoré dnes nazývame Volterra, Chiusi a Perugia. Urny a tieto centrá ich výroby sú charakterizované v jednej z úvodných kapitol. Následne sa práca zaoberá ženským démonom Vanth a mužským démonom Charunom, ktorí sú identifikovaní popiskom svojho mena a sú zobrazení na rôznych médiách. Podľa nich sú vyhodnotené základné charakteristiky týchto démonov, ktoré slúžia ako podklad pre identifikáciu démonov na reliéfoch urien v databáze. Tá je jadrom práce, a je rozdelená podľa výrobných centier a podľa typu scén, ktoré sú zobrazené na predných stranách urien. Popis urien je doplnený obrázkami, na ktorých sa pre lepšie znázornenie nachádzajú popisky s menami identifikovaných démonov. Dáta sledované v databáze sú zhrnuté v dvoch analytických tabuľkách, ktoré sú prílohou práce. Databáza je v poslednej kapitole vyhodnotená, pričom sledovaný je najmä vzhľad démonov a atribúty, ktoré držia v rukách. S nimi často súvisí aj zapojenie sa démonov typu Vanth a Charun do deja v jednotlivých scénach a ich možné funkcie v nich, ktoré sa práca snaží za pomoci primárnych a sekundárnych prameňov objasniť.

Kľúčové slová:

Vanth, Charun, etruskí démoni, reliéfne urny, helenizmus v Etrúrii, Etruskovia

Abstract:

This thesis presents a research on Vanth and Charun type demon depicted on relief urns from northern Etruria. The research focuses on urns from the Hellenistic period in Etruria (from the end of the 4th till 1st century BC). These urns were made in workshops in three Etruscan cities, which are now called Volterra, Chiusi and Perugia. The urns along with the centers of their production are described in one of the introductory chapters. Subsequently, the thesis focuses on a female demon Vanth and a male demon Charun, identified by their names inscribed on various media. Based on these, basic characteristics of these demons are evaluated and used as a basis for identification of demons on the relief urns in the database. The database is the core of the thesis. Its items are then classified by the production centers and the type of scenes that are in the reliefs on the front of the urns. Description of the urns is supplemented by pictures labeled with the names of the demons identified for a better representation. The data followed in the database are summarized in two analytical tables attached to the thesis. The database is evaluated in the last chapter and the appearance of demons and the attributes they hold in their hands are paid attention to. They are often related to the involvement of Vanth and Charun type demon in individual scenes and their possible roles in them, which the thesis seeks to clarify with the help of primary and secondary sources.

Keywords:

Vanth, Charun, Etruscan demons, relief urns, Hellenism in Etruria, Etruscans

OBSAH

1	ÚVOD	7
1.1	Výskumné otázky, ciele, a metóda práce	8
1.2	Dejiny bádania	10
2	HELÉNISTICKÉ URNY SEVERNEJ ETRÚRIE	12
2.1	Volterra	12
2.2	Chiusi	13
2.3	Perugia	14
3	IDENTIFIKOVANÍ DÉMONI VANTH A CHARU(N)	16
3.1	Vanth	16
3.1.1	Zrkadlo z Perugia	16
3.1.2	Amfora z <i>Gruppo di Vanth</i> (inv. č. 2645 -19)	17
3.1.3	Amfora z <i>Gruppo di Vanth</i> (inv. č. 2647 - 21)	17
3.1.4	Zrkadlo z Bolseny	17
3.1.5	Sarkofág Hasti Afunei	17
3.1.6	Urna z Chiusi	18
3.2	Charu(n)	18
3.2.1	Kratér z Vulci	18
3.2.2	Tomba dei Caronti	19
3.2.3	Urna z Volterry	20
3.3	Vanth a Charu(n)	20
3.3.1	Tomba François	21
3.3.2	Tomba degli Anina	21
3.4	Charakteristika identifikovaných démonov Vanth a Charu(n)a	22
3.4.1	Charakteristika Vanth	22
3.4.2	Charakteristika Charu(n)a	24
4	DATABÁZA ETRUSKÝCH URIEN SO ZOBRAZENIAMÍ IDENTIFIKOVANÝCH DÉMONOV TYPU VANTH A CHARUN	26
4.1	Volterra	28
4.1.1	Myt 1 – Paris rozpoznaný ako Priamov syn	28
4.1.2	Myt 2 – Únos Heleny	34
4.1.3	Myt 3 – Télefos v táboře Grékov	37
4.1.4	Myt 4 – Smrť Troila	46
4.1.5	Myt 5 – Obetovanie mladých Trójanov	54
4.1.6	Myt 6 – Smrť Agamemnóna	55
4.1.7	Myt 7 – Zavraždenie matky a Orestov útek	58
4.1.8	Myt 8 – Odysseus a Polyfémos – útek Odyssea	68
4.1.9	Myt 9 – Odysseus a Kirké	69
4.1.10	Myt 10 – Odysseus a nápadníci Pénélopy	71
4.1.11	Myt 11 – Médein útek z Korintu	74
4.1.12	Myt 12 – Smrť Aktaióna	76
4.1.13	Myt 13 – Oidipus a sfiga	78
4.1.14	Myt 14a – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok	81
	Myt 14c – Umierajúci Eteokles a Polyneikes	90
	Myt 14d – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk	93
4.1.15	Myt 15 – Koniec Amfiaráa	96
4.1.16	Myt 16 – Matkovražda Alkmaióna	100
4.1.17	Myt 17 – Daidalos a Pásifaé	104

4.1.18	Myt 18 – Théseus a Mínótauros	105
4.1.19	Myt 19 – Perseus a Andromeda	108
4.1.20	Myt 20 – Smrť Oinomaa	112
4.1.21	Myt 21 – Smrť Myrtila	131
4.1.22	Myt 22 – Kentauromachia	136
4.1.23	Myt 23 – Amazonomachia	138
4.1.24	Myt 24 – Únos Persefony	139
4.1.25	Myt 25 – Hrdina s pluhom	152
4.1.26	LegHis 1 – Prišera, ktorá vychádza z kráteru	155
4.1.27	LegHis 2 – Galovia pri plienení svätyne	157
4.1.28	LegHis 3 – Zápas s Galmi	160
4.1.29	Fun 1 – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých	161
4.1.30	Fun 2 – Zosnulý na smrteľnej posteli	172
4.1.31	Fun 3 – Rozlúčka	174
4.1.32	Fun 4 – Rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia	185
4.1.33	Fun 5 – Cesta do podsvetia na koni	190
4.1.34	Fun 6 – Cesta do podsvetia v kočiari	205
4.1.35	Fun 7 – Cesta do podsvetia na kvadrige I	207
4.1.36	Fun 8 – Cesta do podsvetia na kvadrige II	210
4.2	Chiusi	213
4.2.1	Myt 1 – Paris rozpoznaný ako Priamov syn	213
4.2.2	Myt 4 – Smrť Troila	215
4.2.3	Myt 6 – Smrť Agamemnóna	220
4.2.4	Myt 7 – Zavraždenie matky a Orestov útek	221
4.2.5	Myt 26 – Orestés a Pyladés v zemi Taurov	233
4.2.6	Myt 9 – Odysseus a Kirké	234
4.2.7	Myt 27 – Gigantomachia	236
4.2.8	Myt 14a – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok	237
	Myt 14b – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú	243
	Myt 14c – Umierajúci Eteokles a Polyneikes	249
	Myt 14d – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk	254
4.2.9	Myt 28 – Útok na thébske hradby	258
4.2.10	Myt 29 – Smrť Hippolyta	262
4.2.11	Myt 20 – Smrť Oinomaa	271
4.2.12	Myt 25 – Hrdina s pluhom	274
4.2.13	LegHis 2 – Galovia pri plienení svätyne	277
4.2.14	LegHis 3 – Zápas s Galmi	278
4.2.15	Fun 1 – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých	284
4.2.16	Fun 3 – Rozlúčka	293
4.3	Perugia	303
4.3.1	Myt 3 – Télefos v tábore Grékov	303
4.3.2	Myt 30 – Obetovanie Ífigeneie	305
4.3.3	Myt 14c – Umierajúci Eteokles a Polyneikes	317
	Myt 14d – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk	318
4.3.4	Myt 20 – Smrť Oinomaa	319
4.3.5	Myt 21 – Smrť Myrtila	323
4.3.6	Myt 22 – Kentauromachia	324
4.3.7	LegHis 1 – Prišera, ktorá vychádza z kráteru	325
4.3.8	LegHis 2 – Galovia pri plienení svätyne	326
4.3.9	Fun 1 – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých	327

5	<u>DISKUSIA</u>	<u>335</u>
5.1	Vzhľad démonov typu Vanth a Charun na etruských urnách	341
5.2	Atribúty a funkcie démonov typu Vanth a Charun na etruských urnách	351
6	<u>ZÁVER</u>	<u>360</u>
7	<u>ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY</u>	<u>365</u>

1 ÚVOD

Dvojicu etruských podsvetných démonov typu Vanth a Charun¹ poznáme najmä z fresiek v hrobkách z tarquinskej nekropole Monterozzi. Menej známe sú ich zobrazenia vytvorené v reliéfe na urnách severnej Etrúrie, patriace do helénistického obdobia (koniec 4. – 1. storočie pred n. l., CAMPOREALE 2011, 126). Zatiaľ čo v južnej Etrúrii prevládal pohrebný ritus inhumácie, kde bolo telo zosnulej osoby uložené do sarkofágu, na severe Etrúrie sa pre pochovávanie používali prevažne obdĺžnikové reliéfné urny, do ktorých sa ukladali kremačné pozostatky zosnulého (BOUZEK 2003, 99). Dodnes sa nám dochovali stovky z nich. Na prednej strane a často aj na bočných stranách majú figurálne scény a iné motívy vytvorené v reliéfe, čo majú spoločné so sarkofágmi z južnej Etrúrie, najmä s tými z Tarquinie. Zobrazené figurálne scény sú rôzneho charakteru a môžeme ich rozdeliť do štyroch hlavných skupín - na mytologické scény, funerálne scény, bojové scény a na zobrazenia rôznych fantastických bytostí ako sú gryfy a rôzne morské príšery. Mytologické scény inšpirované gréckymi mýtami takmer vždy prechádzali istou formou etruskej transformácie (CAMPOREALE 2011, 152). Jednou z nich bolo dosadzovanie medzi gréckych bohov a hrdinov etruských „domácich“ podsvetných démonov typu Vanth a Charun (STEINGRÄBER 2006, 192). Najstaršie zobrazenia démonov pochádzajú z klasického obdobia z druhej polovice 5. storočia pred n. l., keď sa doposiaľ v Tarquinii často zobrazovaný námet hostiny archaického obdobia začína vytrácať a v maľovaných hrobkách sa začína šíriť tematika smrti a zobrazenia z podsvetia, kde sa často presúva aj hostina (STEINGRÄBER 2006, 191). Tento druh zobrazení a v nich pravidelne figurujúci démoni typu Vanth s Charun sa stávajú hojne zastúpenými najmä v nasledujúcom helénistickom období v maľovaných hrobkách strednej a južnej Etrúrie a na jej severe sa tieto postavy premietnu do kamenných a hlinených reliéfov urien produkovaných vo Volterre, v Chiusi a v Perugii a v ich príľahlých teritóriách.

¹ Práca uprednostňuje v prípade nepomenovaných démonov na zobrazeniach označenie „typ démona Vanth“ a „typ démona Charun“.

1.1 Výskumné otázky, ciele, a metóda práce

Práca sa zaoberá nasledovnými výskumnými otázkami:

- v akých typoch scén vytvorených v reliéfe na urnách sa vyskytujú démoni typu Vanth a Charun?
- aký je vzhľad démonov typu Vanth a Charun na reliéfoch urien?
- s akými atribútmi sú zobrazení démoni typu Vanth a Charun na urnách?
- aké sú možné funkcie démonov typu Vanth a Charun v scénach zobrazených na urnách?
- v akom vzájomnom pomere sa vyskytujú na urnách ženský démoni typu Vanth a mužský démoni typu Charun?
- je možné na základe mužského, alebo ženského majiteľa urny, ktorí sú spodobení na veku urny, zistiť, ktoré typy scén a prípadne ktoré typy démonov preferovali mužskí a ženský zákazníci?
- existujú nejaké prvky zo vzhľadu démonov typu Vanth a Charun, alebo ich atribúty, ktoré by mohli byť inšpirované ikonografiou iných kultúr? Ak áno, o aké kultúry sa jedná?

Ciele práce sú nasledovné:

- identifikácia démonov typu Vanth a Charun na publikovaných etruských reliéfnych urnách helénistického obdobia.²
- vytvorenie databázy s pokiaľ možno všetkými dochovanými publikovanými urnami s identifikovanými scénami, v ktorých sa vyskytujú démoni typu Vanth a Charun.
- vytvorenie analytických tabuliek, kde budú nazhromaždené sledované parametre z databázy urien.
- ikonograficko-typologická analýza vzhľadu démonov typu Vanth a Charun a ich atribútov
- kultúrna analýza: cudzie vplyvy v ikonografii démonov typu Vanth a Charun zobrazených na urnách.

² Práca sa zaoberá urnami, ktorých scény sú identifikované, to znamená takými scénami, kde vieme, o aké konkrétne mýty a zobrazenia sa jedná.

- ikonologická analýza: funkcie démonov typu Vanth a Charun na reliéfoch urien.

Metóda práce:

Práca pri identifikácii démonov typu Vanth a Charun na urnách vychádza zo zobrazení, kde týchto démonov sprevádza nápis s ich menom. Pozornosť je zameraná na celkový vzhľad, odev a atribúty Vanth a Charuna, ich možné funkcie a na typ scény, v ktorých sa démoni nachádzajú. Z prehľadu ich zobrazení sú vytvorené v 3. kapitole základné charakteristiky démonov Vanth a Charuna. Napriek veľkému počtu týchto zobrazení, zvolená metóda práce predpokladá, že vybrané zobrazenia budú pre identifikáciu démonických bytostí na urnách postačujúce.

Z identifikovaných démonov typu Vanth a Charun bude vytvorená databáza, ktorá bude rozdelená na tri základné časti, podľa troch hlavných centier výroby urien, pôsobiach v severnej Etrúrii - na urny z Volterry, z Chiusi a z Perugia (CAMPOREALE 2011, 127). Tým by práca zároveň chcela poukázať na odlišnosti ako aj na spoločné črty v spôsobe zobrazovania démonov typu Vanth a Charun, nakoľko zahrnutie urien z týchto troch centier výroby urien z pohľadu etruskej démonologie zatiaľ nebolo predmetom bádania žiadnej štúdie. Ďalej bude databáza rozdelená podľa typu scén: mytologické, legendárno-historické a funerálne scény na urnách patria k najčastejšie zobrazovaným a často do nich bývajú dosadzovaní démoni typu Vanth a Charun (BRUNN 1870; CATENI 1986; CRISTOFANI 1977; CRISTOFANI – CRISTOFANI MARTELLI – FIUMI – MAGGIANI – TALOCCHINI 1975; DAREGGI 1972; DE ANGELIS 2015; KÖRTE 1890, 1896, 1916; MAGGIANI 2012; STEVENS 2010).

Do práce nie je možné zahrnúť všetky urny s démonmi typu Vanth a Charun, nakoľko sa nachádzajú v múzeách po celom svete a nie vždy sú katalogizované. Problémom pri identifikácii sú pomerne časté nečitateľné reliéfy na urnách. Pri hlbokých reliéfoch býva problém v poodlamovaných figúrkach, alebo ich častí. To mohlo byť často spôsobené nesprávnou manipuláciou s urnami: sú to najmä figúrky v hornej a okrajovej časti scén, kde bývajú najčastejšie zobrazovaní démoni. Už v hrobových komorách podliehali často reliéfy skaze zapríčinennej vlhkosťou. Počas procesu vyberania urien z hrobky až do ich uloženia do múzeí boli urny vystavované rôznym nepriaznivým vplyvom, ako je napríklad zvetrávanie, následkom čoho naopak plytší reliéf časom začal splývať s povrchom urny, a býva často

ťažko rozpoznateľný.³ Záleží aj na druhu materiálu, z ktorého je urna vyrobená: alabastrové urny majú dlhšiu životnosť ako tie vyrobené z droľivého tufu.

Z databázy urien bude vytvorená analytická tabuľka, ktorá bude zahŕňať všetky sledované parametre z databázy. Podľa nej bude práca v poslednej kapitole nazvanej *diskusia* vyhodnocovať a poukazovať na rozdiely v typológii scén urien patriacich pod výrobu dielní z Volterry, z Chiusi a z Perugia, a hlavne na rôznorodé zobrazenia démonov typu Vanth a Charun, na ich atribúty a s nimi často súvisiace rôzne funkcie. Úloha démonov bude vyhodnocovaná najmä na základe ich aktívneho, alebo pasívneho postoja na scéne urny. Kritéria pre určenie týchto postojov sú individuálne a nie vždy je možné presne určiť, či sa démon nachádza v aktívnom, alebo pasívnom postoji. Aktívnymi postojmi sú myslené najmä také, kde z postoja démona jasne vyplýva, že sa nejakým spôsobom aktívne podieľa na zobrazenom „prebiehajúcim“ deji na urne. Démoni typu Vanth a Charun sú často zobrazení na bočných stranách urny, alebo vo vyčkávacíom postoji na prednej strane urny, kde je pasívny postoj často vyjadrený tým, že démoni sedia, alebo majú prekrížené nohy, alebo držia svoje atribúty (najčastejšie pochodne) obrátene, to znamená plameňom smerom k zemi, a o ktoré sa tiež môžu opierať.

1.2 Dejiny bádania

Démonom typu Vanth a Charun zobrazeným na etruských reliéfnych helénistických urnách bola dodnes venovaná len čiastočná pozornosť. Ženskému démonovi typu Vanth sa venuje dvojzväzková publikovaná dizertačná práca: *Die etruskische Todesgöttin Vanth* (PASCHINGER, 1992; 1992a). Autorka tu vytvorila určitú typológiu démona typu Vanth založenú na zobrazeniach na rôznych médiách. Druhý zväzok tvorí katalóg týchto vyobrazení, ktorý je usporiadaný podľa typov, ktoré autorka vyhodnotila. Ucelený prehľad zobrazení na urnách však neobsahuje. Mužskému démonovi typu Charun sa venuje významné, avšak staršie dielo *Charun, démon étrusque de la mort* (DE RUYT, 1934). Toto dielo bolo z veľkej časti doplnené Sacchettiovou, ktorá sa vo svojom príspevku venuje démonom typu Charun zobrazených na freskách v hrobkách (SACCHETTI, 2000). Dielo *Religio Etrusca* (PIFFIG, 1975) sa podrobne venuje opisu etruských démonov na niektorých zobrazeniach a skúma otázku inšpirácie gréckym svetom. Uvádza tiež mnohé príklady zobrazení Vanth a Charuna,

³ Veľmi často najmä v talianskych múzeách bývajú urny poukladané okolo vnútorného nádvorja múzea, alebo portiku v prípade bývalých kláštorov prerobených na múzeum, v dôsledku čoho sú reliéfy neustále vystavené nepriaznivým podmienkam.

neudáva však často z ktorého sú obdobia ani ich provenienciu. Práca tiež prirodzene nezahŕňa novoobjavené hrobky so zobrazeniami podsvetných bytostí po vydaní diela, takže napríklad po objave Tomba dei Demoni Azzuri v roku 1985 (STEINGRÄBER 2006, 181) prestáva platiť tvrdenie, že nemáme žiadne zobrazenie démonov typu Charun pred 4. storočím pred n. l. (PFIFFIG 1975, 333). O démonoch zobrazených na urnách s mytologickými námetmi z thébskeho cyklu krátko pojednáva Small (1972), démoni ale nie sú hlavným predmetom jeho bádania - práca skúma thébsky cyklus zobrazovaný na urnách. Do problematiky etruskej démonologie najviac prispeli autorky I. Krauskopf (1986; 1987; 1999; 2013), a J.-R. Jannot (1993; 1997).

Prvou a dodnes uznávanou štúdiou o etruských urnách je trojdielny obsiahly korpus prekresieb urien *I rilievi delle urne etrusche* (BRUNN 1870; KÖRTE 1890; 1896; 1916). Korpusy obsahujú opis a komentár k zobrazeným scénam a postavám v nich. Všetky dovtedy známe etruské urny sú tu tematicky rozdelené. Z reliéfov boli vytvorené prekresby, s tým, že podobné scény neboli prekreslené, ale bolo na ne odkázané v texte, kde boli opísané prípadné odlišnosti s informáciou kde sa daná urna nachádza. Prekresby niekedy vynechávajú, alebo pozmieňajú niektoré detaily postáv, avšak dodnes neboli prekonané a zostávajú cenným zdrojom poznania scén na etruských urnách a čerpá z nich aj databáza tejto práce. Mýtom zobrazených na urnách sa venuje Pairaultová (1972) a L. B. van der Meer (1978), ktorý zároveň spracoval zbierku urien v múzeu v Leidene (1975). Volterrské urny sú publikované v štvordielnom korpuse *Urne volterrane* (1975; 1977; 1986; 2012). Údaje o chronológii urien sú však zaradené až v poslednom z nich. K urnám z Chiusi vyšli relatívne nedávno tri zásadné publikácie (STEVENS 2001; STEVENS 2010, DE ANGELIS 2015), ktoré obohatili poznanie týchto urien najmä čo sa týka ich chronológie a tiež interpretácie. Mnohé urny z Perugia nie sú dodnes publikované, niektorým z nich sa venuje vo svojom príspevku Dareggiová (1972).

2 HELÉNISTICKÉ URNY SEVERNEJ ETRÚRIE

Koncom 4. storočia pred n. l. začína v Etrúzii obdobie, ktoré nazývame helénistické (CAMPOREALE 2011, 126). V južnej Etrúzii prevláda inhumačný pohrebný rítus a hlavným centrom výroby kamenných sarkofágov bola hlavne Tarquínia.⁴ Sarkofágy majú podobne ako urny severnej Etrúrie na prednej stene scénu vytvorenú v reliéfe, ale bývajú aj maľované. V Toscanii boli sarkofágy vyrábané z terakoty a ich steny sú väčšinou hladké (CAMPOREALE 2011, 127). V severnej Etrúzii sa používali pre prevládajúci žiarový pohrebný rítus obdĺžnikové alebo v prípade Perugia aj štvorcové urny. Na kryte urien býva buď zobrazený zosnulý, pričom ale nejde o portrét samotného zosnulého (CAMPOREALE 2011, 130), alebo bývajú zakryté vekom v tvare sedlovej strechy. Hlavnými produkčnými centrami boli už spomenuté mestá Volterra, Chiusi a Perugia a ich priľahlé okolie (Obr. 1).

Je možné, že prvé urny boli vytvorené umelcami, ktorí prišli na sever z okolia Tarquínie,⁵ kde vytvárali sarkofágy s reliéfnymi scénami a rešpektovaním pohrebného ritu kremácie v severnej oblasti, prispôbili reliéfné scény z väčších sarkofágov na menšie urny (CAMPOREALE 2011, 128). Podoba scén s témou cesty zosnulého do podsvetia zo sarkofágov z Tarquínie z konca 4. a začiatku 3. storočia pred n. l. a prvých urien z Volterry z 3. storočia pred n. l. by tomu nasvedčovala (MAGGIANI 1985, 32). Existuje predpoklad, že medzi umelcami kolovali tzv. albumy s námetmi, podľa ktorých si objednávatel' mohol vybrať preferujúci námet na urnu (NIELSEN 1985, 74; VAN DER MEER 1978, 79).

2.1 Volterra

Volterrské dielne používali, ako ostatne všetky výrobné centrá, na výrobu urien miestny materiál. V okolí Volterry to bol od 3. storočia až po 1. storočie pred n. l. najmä alabaster, ktorý bol vysoko cenený, a ďalej od 4. storočia pred n. l. bol využívaný tuf a na výrobu niekoľkých urien sa použila aj terakota (CAMPOREALE 2011, 127–128, 380). Vonkajším vplyvom sa volterrská produkcia otvorí koncom 3. a začiatkom 2. storočia pred n. l. (SANNIBALE 1994, 22). Scény na predných a často aj bočných stranách urny boli vytesané v hlbokom reliéfe a bývajú lemované architektonickými prvkami, čím vzniká dojem skutočnej divadelnej scény. Produkcia volterrských urien spadala pod rôznych umelcov a dielne, ktorých výroba zdá sa končiť niekedy v 1. storočí pred n. l. v období Augustovej vlády

⁴ Veľmi často boli vyrábané z nenfra, ktoré sa nachádzalo v okolí Tarquínie, CAMPOREALE 2011, 126.

⁵ Mobilita umelcov a remeselníkov nebola v etruskom svete nič výnimočné, CAMPOREALE 2011, 128.

(SANNIBALE 1994, 23). Štylisticky sa urny delia na dva umelecké smery, ktoré ovplyvnili prichádzajúci umelci z východného stredomoria a iných častí Itálie. Je to tzv. štýl barokový, ktorý nasledoval pergamský vzor a klasicistický štýl, sledujúci attické umelecké črty (CAMPOREALE 2011, 128; SANNIBALE 1994, 22).

Na alabastrových urnách bol prevažne zobrazovaný thébsky a trójsky mytologický cyklus, v ktorých často pozorujeme etruských démonov, ktorí sa buď pasívne, alebo aktívne účastnia zobrazených dejov na scéne. Démoni zároveň dodávali urnám funerálny charakter. Na urnách z tufu prevažovali scény poslednej rozlúčky zosnulého s príbuznými a jeho cesta do podsvetia, téma, ktorá sa koncom 2. storočia a v 1. storočí pred n. l. zobrazuje aj na urnách z alabastru. Na niektorých z nich cestuje zosnulý do podsvetia v dvojkoľosovom kočiari. Podľa Camporealeho (2011, 128) ide o jasný odkaz bohatejšej triedy obyvateľstva.

2.2 Chiusi

Aj dielne v Chiusi vyrábali urny z miestneho alabastru, ďalej z terakoty, ale namiesto tufu, ktorý nebol v tejto oblasti dostupný, používali od 2. storočia pred n. l. lokálny travertín. Hĺbka reliéfu bola najčastejšie stredne plytká a terakotové urny bývali neskôr robené aj sériovo z formy (CAMPOREALE 2011, 128). Podobne ako urny z Volterry, aj najstaršie chiusinské urny zdobili výjavy z gréckej mytológie. Často zobrazovaná tematika bojových stretov – galatomachie, témy prevažne chiusinskej proveniencie, zobrazovanej v 3. a 2. storočí pred n. l. však neodráža historickú skutočnosť príchodu Galov do severnej Itálie, kde ich prvá zastávka mala byť práve v Chiusi, ktoré mali obliehať okolo roku 390 pred n. l. Podľa antických správ (Livius V, 35-36) si Chiusi zavolalo na pomoc Rím, ten však poslal len vyjednávačov na urovanie sporu, aby zbytočne nedochádzalo k boju s neznámym národom, čo sa však nevydarilo, keď jeden z vyslancov - Quintus Fabius, zabil galského vojvodu, na čo takmer Rím doplatil svojou záhubou. Od viacerých antických autorov (Livius, V, 33; Plutarchos *Cam.*, XV-XVII;⁶ Polybios II, 17, 3; Dion. Hal., XIII, 10) sa dozvedáme, že príchod Galov do severnej Itálie, jej obsadenie a následné obliehanie mesta Chiusi bolo zapríčinené jeho obyvateľom - Etruskom Arruntom, ktorý sa tým chcel pomstiť mestu, kde sa nedovolal spravodlivosti v kauze jeho manželky a jej milenca Lucuma, ktorého sám vychoval. To ho malo prinútiť k odchodu do Gálie, kde hľadal pomoc a kde mal nalákať galské kmene na víno, olej a sušené ovocie, pochutiny, ktoré mali byť dôvodom na príchod Galov do Itálie.

⁶ Český preklad mena „Arrón“ je nesprávny a správne má byť „Arruns“, ako je meno preložené P. Kucharským v preklade Livia.

Príbeh Etruska Arrunta je skôr vytvorený zámerne na odôvodnenie obliehania mesta Chiusi, ako založený na historickej skutočnosti (CAMPOREALE 2011, 324). Tieto správy však svedčia najmä o obchodných stykoch medzi Galmi a Etruskami a o tom, že okolo 4. storočia pred n. l. bolo zo severnej Etrúrie vyvážené víno do Gálie. Livius (V, 33) tiež upozorňuje, že to nebol prvý stret severo etruských miest s Galmi a že vstúpili do Itálie už dvesto rokov pred týmto incidentom. Isté je, že galské kmene sa tu od 4. storočia pred n. l. začali usádzať, o čom svedčia archeologické doklady a okolie Chiusi sa stáva v rokoch 296 a 295 pred n. l. bitevným polom medzi Rimanmi, Etruskami, Umbrami a Galmi (CAMPOREALE 2011, 324). Podľa zmienok antických autorov by sa tak galatomachia mala dať priradiť k týmto udalostiam. V skutočnosti majú zobrazenia galatomachie vzor v gréckych dielach, ktoré sa nám nedochovali (DE ANGELIS 2015, 174–175, poznámka 424; PIRSON 2014, 191, poznámka 935). Galatomachie sú založené na sčasti historickom a sčasti legendárnom galskom vpáde pod vedením Brenna do Delf v roku 279 pred n. l., odkiaľ mali byť vyhnaní Grékmi a rôznymi katastrofami, o čom sa dochovali správy od antických autorov (Paus. X, 20-23; Diod. Sic. XXII, 9). Do týchto pôvodne gréckych scén doplnili etruskí umelci démonické bytosti z etruského prostredia, ktoré sa aktívne zapájajú do diania na scéne.

V 2. a 1. storočí pred n. l. sa vyrábali urny skromnejších rozmerov z terakoty - jedná sa o sériovú produkciu, ktorých dekorácia bola vytváraná z formy. Témy boli mytologické - najčastejšie to bol stret bratov Eteokla a Polyneika, kde obvykle vedľa každého z nich stojí ženský démon typu Vanth, a boj hrdinu, ktorý bojuje s pluhom. Okrem mytológie vidíme aj funerálne námety, ako napríklad rozlúčku zosnulého s príbuznými. Urny zo sériovej výroby z formy boli určené pre stredné a menej majetné vrstvy obyvateľstva. Z terakoty boli aj zvonovité urny (*a campana*), produkované od polovice 2. do začiatku 1. storočia pred n. l. Neboli zdobené reliéfom, ale maľovanou girlandou, ktorá sa v reliéfoch objavuje aj na urnách z alabastru (CAMPOREALE 2011, 325). Z travertínu boli od 2. storočia pred n. l. vyrábané urny s dekoračným gorgoneiom, patérou, alebo rozetou (CAMPOREALE 2011, 129).

2.3 Perugia

Perugia vyrábala urny z travertínu a odlišovala sa od predošlých dvoch centier preferenciou štvorcových tvarov urien. Hĺbka reliéfu bola stredná (CAMPOREALE 2011, 128). Produkcia tu začína neskôr ako vo Volterre a v Chiusi - až koncom 3. storočia pred n. l. (CAMPOREALE 2011, 129). Naratívne, prevažne mytologické scény tu nemali také zastúpenie ako v predošlých dvoch mestách. Bežne bola predná strana urien dekorovaná jedným

medajlónom, v ktorom bola zobrazená hlava leva, rozeta alebo gorgoneion, motívy používané aj v Chiusi. Desiatky urien s týmto jednoduchším typom výzdoby, ale aj s vysokým počtom mytologických scén sú uložené v Hrobke Volumniovcov na nekropole Palazzone. Urny pochádzajú z konca 3. a z 2. storočia pred n. l. Bohatá rodina *Velimna/Volumni*⁷ si dala svoju hrobku vytesať do travertínovej skaly s miestnosťami rozloženými podľa plánu etruského domu átriového typu, ktorý sa stal kánonom pre rímsky dom. Medzi scénami urien z tejto hrobky sú aj zriedkavé motívy prebiehajúceho banketu, kde je vyobrazený napríklad manželský pár (CENCIAIOLI — SAIONI 2013, 1-3, 26-27).

⁷ Rodové meno rodiny etrusky/latinsky.

3 IDENTIFIKOVANÍ DÉMONI VANTH A CHARU(N)

Nasledujúci prehľad zobrazení s pomenovanými démonmi – Vanth a Charun – slúži ako podklad pre identifikáciu týchto bytostí na reliéfnych urnách. Vanth je identifikovaná popiskom mena na ôsmich zobrazeniach⁸ a Charun na siedmich zobrazeniach, pričom sú zahrnuté všetky doteraz známe médiá. Prehľad je radený chronologicky od najstarších zobrazení po najmladšie.

3.1 Vanth

Ženský démon Vanth je identifikovaný popiskom *vanθ* na ôsmich médiách z rôznych oblastí Etrúrie (RALLO 1974, 50–52): na jednom sarkofágu a na jednej urne z Chiusi, na dvoch nádobách z Orvieto, na dvoch rytých zrkadlách (z Perugia a z Bolseny) a na dvoch freskách v hrobkách (Tomba François vo Vulci a Tomba degli Anina v Tarquinii).⁹

3.1.1 Zrkadlo z Perugia

Na etruských zrkadlách dominuje okrídlená ženská bytosť Lasa, ktorej prítomnosť na scénach zobrazených na zrkadlách nemá funerálny význam (RALLO 1974, 50; SMALL 1972, 314, poznámka 8). Lasa však býva aj v dnešnej dobe zamieňaná s ženským démonom typu Vanth.¹⁰ Doteraz sú známe dve zrkadlá, kde je Vanth identifikovaná popiskom. Na zrkadle z Perugia datovanom do rokov 350–300 pred n. l. je Vanth odetá do chitónu a okolo pravej ruky má ovinutého hada (DE PUMA 2005, 50, 52; RALLO 1974, 51). Nad ňou sa nachádza orámovaný nápis v etrusktine, *vanθ*, ktorý postavu identifikuje (Obr. 2). Vanth nie je okrídlená, sedí na skale a okrem hada nemá žiadny iný atribút. Scéna na zrkadle je inšpirovaná gréckym mýtom o Orestovi, ktorý sa po zabíjaní matky Klytáimnestry na príkaz Apollóna uchýli v jeho svätyni v Delfách, nakoľko je za tento čin prenasledovaný bohyňami pomsty Erínymi. Erínye sa pritom mali dostať až do chrámu boha, kde ich ten uspal. Ich atribútom je rovnako had, ktorý sa im ovíja okolo rúk (SARIAN 1986, napr. n. 41). Vanth tak na zrkadle z Perugia veľmi pravdepodobne preberá ich rolu a predstavuje tak etruský ekvivalent gréckej a rímskej bohyne pomsty (DE PUMA 2005, 51–52).

⁸ LIMC uvádza nesprávne len sedem zobrazení so ženským démonom Vanth s popiskom mena (WEBER–LEHMANN 1997, 179).

⁹ Fresky sú zaradené v časti 3.3 *Vanth a Charu(n)* tejto kapitoly, nakoľko sa v týchto dvoch hrobkách objavuje aj pomenovaný mužský démon Charun.

¹⁰ Napríklad na prednej strane urny P 243 z databázy vidíme dvoch ženských démonov typu Vanth, ktorí sú nesprávne označení ako Lasy, CENCIAIOLI–SAIONI 2013, 2.

3.1.2 Amfora z *Gruppo di Vanth* (inv. č. 2645 - 19)

Červenofigúrová amfora s povrazovitými ušami z kolekcie zvanej *Gruppo di Vanth* je orvietskej proveniencie a je datovaná do poslednej tretiny 4. storočia pred n. l. (STEINGRÄBER 2006, 218). Vanth je súčasťou scény s vyobrazením prijatia zosnulého v podsvetí (MANINO 1980, 62, poznámka 12; RALLO 1974, 51). Na scéne sú spolu s ňou zobrazení Hádés, Persefoné, démon typu Charun, trojhlavý Kerberos a postava zosnulého. Vanth je okrídlená a je zobrazená nahá, len pás má previazaný dlhým opaskom. Na nohách má obutú nízku obuv. Má čierne krátke vlasy a je ozdobená náušnicami a náhrdelníkom so záveskami. V ľavej ruke drží pravdepodobne kopiju a v pravej ruke drží rozvinutý zvitok s nápisom *vanθ* (Obr. 3 a 4).

3.1.3 Amfora z *Gruppo di Vanth* (inv. č. 2647 - 21)

Druhá, rovnako datovaná amfora s povrazovitými ušami z Orvieta s podobnou scénou, ktorej sa účastní Vanth zobrazená takmer identicky ako na predchádzajúcej amfore (MANINO 1980, 62, poznámka 12; RALLO 1974, 51). Je okrídlená, nahá s previazaným pásom a obutá do nízkej obuvi. Má tmavé a pravdepodobne krátke (?) vlasy a nosí náušnice a náhrdelník so záveskami. Jej atribútom je z časti rozvinutý zvitok s jej menom, ktorý drží v pravej ruke (Obr. 5 a 6).

3.1.4 Zrkadlo z Bolseny

Vanth je identifikovaná popiskom v scéne znázorňujúcej zabitie Troila na zrkadle z Bolseny datovanom do rokov 325–250 pred n. l. (RALLO 1974, 50, 52). Je okrídlená a oblečená do krátkeho chitónu s krátkym rukávom, ktorý má stiahnutý v páse. Chitón je posiaty malými ozdobnými krížikmi. Obutú má vysokú obuv a ako atribút drží v ľavej ruke pochodeň (Obr. 7).

3.1.5 Sarkofág Hasti Afunei

Alabastrový sarkofág z konca 3. storočia pred n. l. pochádza z Chiusi a zobrazuje funerálnu scénu s námetom rozlúčky so zosnulou. Scény sa účastnia traja ženský démoni z ktorých druhý zľava je identifikovaný nápisom *vanθ* (Obr. 8 a 9) (RALLO 1974, 52; HAYNES 2005, 276). Vanth je odetá do krátkej sukne s prekriženými pásmi cez nahé poprsie a obutú má vysokú obuv. Zvrchu hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Jej atribútom je dlhý kľúč (RALLO 1974, 50). Okrídlená postava naľavo od Vanth je identifikovaná ako *culśu*. Je odetá ako Vanth, ale ako atribúty drží pochodeň a nožnice (PFIFFIG 1975, 327; KRAUSKOPF 1986,

156-163). Úplne napravo sa nachádza tretia okrídlená bytosť typu Vanth, alebo Culśu. Nedrží žiaden predmet ako atribút a jej meno je dnes bohužiaľ nečítateľné.

3.1.6 Urna z Chiusi

Urna z konca 3. – začiatku 2. storočia pred n. l. chiusínskej proveniencie (DE ANGELIS 2015, 377, Et I 6, tav. CVII *e*; KÖRTE 1890, 31–32, tav. XXXVI, 6; RALLO 1974, 52; STEVENS 2010, 84–85, n. 29), ktorá je súčasťou databázy tejto práce (**Ch 173**), je zároveň jedinou doteraz známou so zobrazením Vanth identifikovanej nápisom. Ten sa nachádza na zvitku, ktorý drží v pravej ruke, podobne ako Vanth na amforách z *Gruppo di Vanth*. Nápis nebol na zvitku vyrytý, ale namaľovaný a dnes je už značne vyblednutý (RALLO 1974, 51). Vanth je okrídlená a je zobrazená ako sa vynára spod zeme. Po jej stranách sa nachádzajú Eteokles a Polyneikes, ktorí sa chystajú k vzájomnému útoku. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse a vlasy má upravené do účesu. V ľavej ruke drží členitú pochodeň, ktorú si opiera o plece.

3.2 Charu(n)

Meno mužského démona – Charun – sa vyskytuje pri jeho zobrazeniach v dvoch podobách: Charu alebo Charun a to celkovo v siedmich prípadoch (SACCHETTI 2000, 148–149). Z toho päť zobrazení sa nachádza v dvoch hrobkách v Tarquinii (štyri v Tomba dei Caronti a jedno v Tomba degli Anina) a jedno zobrazenie v hrobke vo Vulci (Tomba François) (SACCHETTI 2000, 131; STEINGRÄBER 1985, 380–381). V poslednom prípade sa jedná o zobrazenie na maľovanej nádobe z Vulci (MAVLEEVEV – KRAUSKOPF 1986, 228, n. 36). V troch prípadoch je jeho meno vybavené prídomkom, ktorý pravdepodobne upresňuje jeho funkciu.¹¹

3.2.1 Kratér z Vulci

Na červenofigurovom kratéri z Vulci datovanom do rokov 350–330 pred n. l. sú zobrazení dvaja mužskí démoni (na každej strane kráteru jeden), z ktorých jedného maliar vybavil popiskom *χaru* (COLONNA 1985, 143–159; CRISTOFANI 2000, 48, n. 174; MAVLEEVEV – KRAUSKOPF 1986, 228, n. 36; VAN DER MEER 1985, 74). Spolu s ním sa na zobrazení nachádza *aivas* (Aías), ktorý zabíja trójskeho zajatca. Charu je bosý a odetý do krátkeho

¹¹ SACCHETTI, 2000. Zobrazenia troch Charunov s prídomkom sa nachádzajú v Tomba dei Caronti.

chitónu svetlej farby, ktorý má stiahnutý v páse a zopnutý na ramenách. V oboch rukách drží veľké kladivo. Má tmavé vlasy, zarastenú tvár a dlhé špicaté uši (Obr. 10).

3.2.2 Tomba dei Caronti

V hrobke z Tarquinie typu *tomba con vestibolo* sú zobrazené štyri typy Charunov pravdepodobne odlišných funkcií. Hrobka je datovaná do druhej štvrtiny 3. storočia pred n. l. (STEINGRÄBER 2006, 193, 258). Hrobka má dve poschodia, vrchné slúžilo na prevádzkovanie kultu zosnulých a spodné tvorí dve pohrebné komory. Nad každým vstupom do týchto komôr sa nachádzajú nepravé reliéfne a maľované dvere typu *porta dorica*. Tie majú z oboch strán vyobrazených Charunov, ktorí sú vybavení popiskom *charun*, ku ktorému patrí aj v troch prípadoch prívlastok, ktorý by mohol poukazovať na rozdielne typy Charunov a ich odlišné funkcie (SACCHETTI 2000, 134). Charun vyobrazený na ľavej strane nepravých dverí na zadnej stene vestibulu hrobky je okrídlený a má modrastú farbu pokožky (Obr. 11). Jeho krídla sú tmavočervenej až hnedej farby. Kvôli zlému stavu dochovania fresky nie je takmer viditeľné ľavé krídlo. Na pravom krídle je viditeľná časť motívu veľkého oka (ZUBAJOVÁ, v príprave). Z oka sa dochovala len jeho vrchná obvodová línia, ktorá je namaľovaná čiernou farbou, presne ako všetky ostatné vonkajšie obvodové línie postavy Charuna. Démon má svetlé vlasy s dĺžkou po plec a na tvári má bradu. Z hlavy sa mu týčia dva malé hady modrej farby, ktoré majú hlavičky otočené k sebe. Obutú má vysokú obuv hnedej farby a oblečený má krátky červeno-hnedý chitón s dvomi zvislými bielymi pásmi, cez ktorý má prehodený pravdepodobne plášť modro-zelenej farby. Ako atribút drží v pravej ruke sekeru typu *ad occhio* a v ľavej ruke dlhý predmet modrej farby. Modrá farba zrejme značí, že predmet bol vyrobený zo železa. Predmet by mohol predstavovať kľúč, alebo, ako navrhuje Jannotová, typ závery od brány (JANNOT 1993, 63, poznámka 33, 73–75, fig. 6). Tiež podľa nej sa popisok s jeho menom môže čítať ako *charun aχrum[u](x)e* (JANNOT 1997, 141). Etruský termín *aχrum* sa pravdepodobne zhoduje s gréckym termínom Ἀχέρων (BONFANTE – BONFANTE 1983, 142). Acherón bola jednou z riek v gréckom podsvetnom kráľovstve, cez ktorú Xárων prevádzal duše zosnulých do podsvetia (Vergilius, *Aen.* VI, 295–304). Presný význam prídومku je však nejasný (MAVLEEVEV – KRAUSKOPF 1986, 225).

Z druhej strany nepravých dverí má Charun obutú vysokú obuv modro-sivej farby a odetý je do červeného chitónu. Ako atribút drží v ľavej ruke veľké kladivo a v pravej ruke meč (Obr. 11). Je okrídlený, ale krídla červeno-hnedej farby sa dodnes dochovali v zlom stave, ako aj tvár démona. Z hlavy sa mu zo svetlých vlasov týčia dva malé modré hadíky s

hlavičkami otočenými smerom k nepravým dverám. Pokožku má modrastej farby. Nad ním sa nachádza popisok *χarun* (SACCHETTI 2000, 134).

Charun naľavo od druhých nepravých dverí na pravej stene vestibulu hrobky je odetý do červeného krátkeho chitónu s krátkymi rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse, a ktorý má dva zvislé biele pásy (Obr. 12). Obutú má vysokú obuv červeno-hnedej farby. Jeho pokožka je modrej farby. V oboch rukách drží veľké kladivo. Tvár mal pravdepodobne zarastenú a má pravdepodobne podlhovasté špicaté uši. Z dlhších svetlých vlasov sa mu týčia dve malé modré krídla, a dva hadíky, s hlavičkami natočenými smerom k sebe. Modré krídla sú dnes z veľkej časti zničené a je viditeľná len ich spodná časť. Nápis nad démonom je *χarun χunχulis* (SACCHETTI 2000, 136).

Posledný Charun má podobne modrastú farbu pokožky, ale okrem toho je ešte posiaty malými tmavými škvrnami (Obr. 12). Ako jediný zo štvorice Charunov v Tomba dei Caronti pravdepodobne nebol okrídlený. Odetý je ako Charun z ľavej strany dverí: do červeného krátkeho chitónu stiahnutého v páse, ktorý má dva biele pásy. Obutú má vysokú obuv červeno-hnedej farby. Jeho atribútom je sekera typu *ad occhio*, ktorú drží v pravej ruke. Tvár má zarastenú a z dlhších vlasov sa mu týčia dva modré hadíky s hlavičkami otočenými od seba. Okolo krku a pásu má zrejme ovinuté ďalšie hady. Nad sebou má nápis *χarun huths*, ktorý ho identifikuje (SACCHETTI 2000, 136). Predpokladá sa, že druhá opísaná dvojica Charunov je o niečo mladšia ako prvá (STEINGRÄBER 1985, 305-306).

3.2.3 Urna z Volterra

Mužský démon Charun sa nachádza na reliéfe urny z Volterra, kde je zobrazený ako sa vynára spod zeme pri oltári na ktorom jednou nohou kľáčia postavy Orestés a Pyladés (V 33). Urna je datovaná do 3.–2. storočia pred n. l. (BRUNN 1870, 99–100, tav. LXXX, 10; CATENI 1986, 128, n. 147; PAIRAULT 1972, 41–42, 78–79, 175–176, 216–220, n. 2, pl. 99–102; VAN DER MEER 1978, 59, fig. 19). Démon je zobrazený bez krídiel. Odetý je do chitónu bez rukávov. V oboch rukách drží kladivo. Má veľký zahnutý nos a špicaté uši. Pod jeho zobrazením je nápis *χarun*, ktorý ho identifikuje.

3.3 Vanth a Charu(n)

V hrobkách Tomba François z Vulci a v Tomba degli Anina z Tarquinie sú Vanth a Charun zobrazení spoločne a obaja sú identifikovaní nápisom.

3.3.1 Tomba François

V Tomba François z Vulci datovanej do tretej štvrtiny 4. storočia pred n. l. (MINDER 2008, 77; STEINGRÄBER 2006, 205) sa okrem iných scén nachádzala aj freska s výjavom inšpirovaným Homérovou Íliadou. Scéna, v ktorej Achilleus obetuje trójskych zajatcov na počesť Patrokla je však vyjadrená etruským spôsobom, a to tak, že umelec do deja pôvodne gréckeho mýtu začlenil etruské démonické postavy. Vanth a Charun sú identifikovaní popiskami *vanθ* a *χaru*, nachádzajúcimi sa nad nimi (Obr. 13) (SACCHETTI 2000, 131; STEINGRÄBER 1985, 380–381).

Vanth stojí na scéne za Achilleom, ktorého zdá sa sleduje pri tom ako obetuje trójskeho zajatca. Má odetý dlhý peplos červenej farby a má veľké rozťahnuté krídla, ktoré sú z vonkajšej strany a v spodnej časti červenej farby a z vnútornej vrchnej strany modrej farby. Blond vlasy má zdá sa upravené do účesu a je zobrazená bez atribútu. Pravú ruku má zdvihnutú a má na nej náramok.

Charu stojí napravo od obetujúceho Achillea a zdá sa, že jeho pohľad smeruje na Vanth. Démon má modrastú farbu pokožky a nie je okrídlený. Odetý je v krátkom dvojdielnom červeno-oranžovom chitóne, ktorý má stiahnutý v páse a zopnutý na ramenách. Vrchný diel chitónu je ozdobený dekoratívnymi pásmi. V oboch rukách drží veľké kladivo, ktoré si opiera o plece. Má bradu, zahnutý nos a podlhovasté špicaté uši. Na hlave má pokrývku hlavy *pilos* (SACCHETTI 2000, 131).

3.3.2 Tomba degli Anina

Rodinná hrobka z Tarquinie pre najmenej tri generácie rodiny *Anina* je datovaná v najstaršej fáze do konca 4. storočia pred n. l., pričom využívaná bola približne až do polovice 3. storočia pred n. l. Nástenné maľby boli tvorené postupne pri nových pohreboch jednotlivých členov rodiny (STEINGRÄBER 2006, 257). Maľovaná výzdoba je prevažne ornamentálneho charakteru, ale obsahuje zároveň dve zobrazenia dvojice démonických bytostí Vanth a Charuna.

Zobrazenie s identifikovanými démonmi Vanth a Charun sa nachádza na stene so vstupom do hrobovej komory.¹² Z pohľadu spredu na túto stenu, Vanth lemuje tento vstup z pravej strany a Charun z ľavej strany a zároveň sú natočení tvármi k sebe (Obr. 14). Charun je odetý v červeno-bielom krátkom chitóne s rukávami a s dvomi horizontálnymi bielymi pásmi. Chitón je stiahnutý v páse a bielym tenkým páskom aj na hrudi. Démon má obutú

¹² Freska so zobrazením Vanth a Charuna patrí medzi najstaršie maľby v hrobke, datuje sa približne do konca 4. storočia pred n. l., STEINGRÄBER 1985, 288; STEINGRÄBER 2006, 257. Cieľom umelca bolo pravdepodobne zobrazit bytosti v životnej veľkosti: Vanth meria 1.52 m a Charun 1.70 m, HAYNES 2005, 275, fig. 221.

vysokú tmavohnedú obuv so zvrškami. V pravej ruke drží veľké kladivo. Rozšírením vchodu do hrobky došlo k poškodeniu fresky, preto nie je možné zistiť, či mal nejaký atribút aj v ľavej ruke. Jeho pokožka je modrastá a jeho krídla sú svetlohnedej farby z vonkajšej strany a svetlobéžovej farby z vnútornej strany. Charun má rozstrapatené dlhšie červené vlasy a bradu, zahnutý nos, dlhé špicaté uši a z hlavy sa mu týčia dve malé modré krídielka. Identifikuje ho nápis *charun*, ktorý sa nachádza medzi jeho kolenami (SACCHETTI 2000, 132–134).

Podobne je tiež identifikovaný ženský démon a to nápisom *vanth*. Vanth má odetú krátku zloženú tmavohnedo-bielu sukňu, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi odhaleným poprsím má prekrížené dva pásy. Obutú má vysokú obuv červeno-hnedej farby. Vo svojej ľavej ruke drží pochodeň, a podobne ako v prípade Charuna, rozšírenie vstupu do hrobky znemožňuje zistiť, či mala nejaký atribút v pravej ruke. Má krátke, rozstrapatené tmavé vlasy. Jej krídla majú z vonkajšej strany modro-zelený odtieň a takej farby je aj ich perie v spodnej polovici. V hornej vnútornej polovici sú tmavohnedej farby.

3.4 Charakteristika identifikovaných démonov Vanth a Charu(n)a

Vyhodnotenie analýzy predstavených identifikovaných démonov Vanth a Charuna má za úlohu poukázať na ich vzhľad, atribúty a funkcie, ktoré budú slúžiť pri identifikácii týchto démonických bytostí na reliéfoch urien severnej Etrúrie.

3.4.1 Charakteristika Vanth

Na väčšine zobrazeniach s identifikovanou Vanth je táto bytosť okrídlená, okrem troch zobrazení (sarkofág Hasti Afunei, urna **Ch 173** a zrkadlo z Perugia). Jej atribútmi sú pochodeň (Tomba degli Anina, zrkadlo z Bolseny, urna **Ch 173**), zvitok (urna **Ch 173**, dve amfory z *Gruppo di Vanth*), veľký kľúč (sarkofág Hasti Afunei), had (zrkadlo z Perugia) a kopija, alebo tyrsus (?) (amfora inv. č. 2645 - 19), ale môže byť zobrazená aj bez atribútu (Tomba François).

Vlasy má Vanth krátke, alebo upravené do účesu, a vďaka maľovaným zobrazeniam vidíme, že má svetlé (Tomba François), ako aj tmavé vlasy (Tomba degli Anina, amfory z *Gruppo di Vanth*). V troch prípadoch má náušnice (amfory a Tomba François) a na zobrazeniach na amforách z Orvieta je ozdobená náhrdelníkom so záveskami.

Vanth je odetá do krátkej sukne, ktorú má stiahnutú v páse a cez nahé poprsie má prekrížené dva pásy (Tomba degli Anina, sarkofág Hasti Afunei). Na urne z Chiusi je tiež zobrazená v sukni, ale pásy medzi poprsím nemá (**Ch 173**). Na zrkadlách z Bolseny a z

Perugie je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, pričom ten na obrazení z Bolseny je navyiac zdobený malými križikmi. V Tomba François má na sebe dlhý peplos. V dvoch prípadoch je obrazená nahá, len s dlhým opaskom zaviazaným okolo pásu (amfory z *Gruppo di Vanth*). Vanth môže mať obutú nízku (amfory z *Gruppo di Vanth*), alebo vysokú obuv (Tomba degli Anina, sarkofág Hasti Afunei, zrkadlo z Bolseny), ale tiež môže byť aj bosá (zrkadlo z Perugie).

Význam mena ženského démona, Vanth, nie je stále uspokojivo etymologicky preskúmaný (KRAUSKOPF 1999, 315; WEBER–LEHMANN 1997, 173). Vanth sa objavuje vo funkcii strážkyne dverí, alebo brán: na sarkofágu Hasti Afunei (Obr. 8 a 9) ju pozorujeme stát' pri bráne do podsvetia s dlhým kľúčom, a v Tomba degli Anina (Obr. 14) plní túto funkciu pri dverách do samotnej hrobky (KRAUSKOPF 1999, 315–316; WEBER–LEHMANN 1997, 180). Vzhľadom na jej prítomnosť v scénach s tematikou smrti (Tomba François, zrkadlá z Perugie a z Bolseny, amfory, urna **Ch 173**, sarkofág Hasti Afunei) jednou z jej hlavných úloh bolo pravdepodobne sprevádzať zosnulých zo sveta živých do podsvetia,¹³ v ktorom jej mohla slúžiť pochodeň (HAYNES 2005, 274). Na troch obrazeniach, kde ženský démon drží zvitok so svojím menom zároveň plní úlohu posla správ (amfory, urna **Ch 173**). Obrazenie identifikovanej Vanth prevažuje v prevzatých gréckych mytologických scénach (Tomba François, zrkadlá z Perugie a z Bolseny, amfory, urna **Ch 173**). Vystupuje tiež v scénach, ktoré sa týkajú priamo postavy zosnulého: na obrazení s rozlúčkou so zosnulým (sarkofág), v podsvetí so zosnulým a ďalšími mytologickými postavami (amfory) a spoločne s Charunom stráži vchod do hrobky zosnulého (T. degli Anina) (WEBER–LEHMANN 1997, 173). Vzhľadom často pripomína grécke Erínye (SARIAN 1986, 825–843) a zdá sa, že podľa niektorých predstáv s nimi aj mohla byť stotožňovaná, ako sa javí na zrkadle z Perugie (DE PUMA 2005, 51–52; WEBER–LEHMANN 1997, 180). Naopak, nezdá sa pravdepodobné a nemáme žiadne ikonografické doklady pre hypotézu, že Vanth pomáhala Charunovi pri prácach na vyhlbovaní hypogea, a to tým, že by mu svietila pochodňou (MANINO 1980, 67).

Osem obrazení identifikovanej Vanth poukazuje na rôzne predstavy o jej vzhľade a na jej rôzne funkcie. Je možné, že v etruských predstavách existovalo niekoľko typov Vanth, ktoré sa líšili vo výzore a vo funkciách, ktoré zastávali (KRAUSKOPF 2013, 522; WEBER–LEHMANN 1997, 179). Rôzne typy Vanth môžu byť odrazom vplyvu iných kultúr (a ich náboženských presvedčení), ktoré prenikali do Etrúrie najmä od neskorého 5. storočia pred n. l. (HAYNES 2005, 275; NASO 2017, 333).

¹³ KRAUSKOPF 1999, 315; WEBER–LEHMANN 1997, 180. Túto funkciu má Vanth spoločnú s gréckym Hermom Psýchopompom, HAYNES 2005, 274.

3.4.2 Charakteristika Charu(n)a

Z identifikovaných zobrazení vyplýva, že Charun mohol byť v etruských predstavách bez krídiel (kratér z Vulci, Tomba François, jeden Charun z Tomba dei Caronti a urna **V 33**) ale aj okrídlený (Tomba degli Anina, traja Charuni z Tomba dei Caronti). Jeho najčastejším atribútom je veľké kladivo (Tomba degli Anina, kratér z Vulci, Tomba François, dvaja z Tomba dei Caronti, urna **V 33**). Ďalšie jeho atribúty sú sekera typu *ad ochio* a závora (?) (Charun s motívom oka na pravom krídle v T. dei Caronti, jeden Charun napravo od druhej brány v T. dei Caronti) a v jednom prípade drží meč (T. dei Caronti).

Charun má strapaté vlasy, dlhé často až po ramená (T. degli Anina, traja Charuni z T. dei Caronti) a tak ako Vanth, ich môže mať svetlej (všetci z T. dei Caronti), tmavej (T. François, kratér z Vulci) a v jednom prípade aj červenej farby (T. degli Anina). Charun má často na tvári bradu (všetci Charuni s dochovanou tvárou, okrem toho na urne **V 33**), veľký zahnutý nos (T. François, kratér z Vulci, T. degli Anina, urna **V 33**) a dlhé špicaté uši (T. François, kratér z Vulci, T. degli Anina, dvaja Charuni z T. dei Caronti, urna **V 33**). Z vrchu hlavy sa mu týčia dva modré hadíky (všetci z T. dei Caronti), alebo krídielka (T. degli Anina). V jednom prípade má na hlave pokrývku typu *pilos* (T. François).

Najčastejšie je Charun odetý do krátkeho chitónu v odtieni červenej farby s dvomi zvislými pásmi a s rukávom, ktorý má stiahnutý v páse (T. degli Anina, všetci Charuni z Tomba dei Caronti). V chitóne bez rukávov je zobrazený na kratéri z Vulci, na urne **V 33** a v T. François, kde je chitón ozdobený zvislým stredovým pruhom a v spodnej časti lemom. Charun môže byť bosý (kratér z Vulci), alebo má obutú vysokú obuv (T. degli Anina, všetci Charuni z Tomba dei Caronti).

Etruský Charun má odvodené meno od gréckeho Chárona (PFIFFIG 1975, 332–334; HAYNES 2005, 275; MANINO 1980, 64, poznámka 19), prevozníka cez rieku Styx, alebo Acherón do podsvetia (Vergilius, *Aen.* VI, 295–304). S Cháronom má však Charun podľa Pfiiffiga spoločné iba meno a to, že obe postavy patria do podsvetného kontextu (PFIFFIG 1975, 332–334). Charun je najčastejšie zobrazený s veľkým kladivom, ktoré má obvykle opreté na jednom z ramien, alebo sa opiera o jeho rukoväť, ale nedá sa s určitosťou povedať na čo mu slúžilo (KRAUSKOPF 1987, 73–77). Z početných zobrazení démona typu Charun ho vidíme len v jednej hrobke ako ním útočí na ľudí a to na miniatúrnom vlyse v Tomba del Cardinale datovanej do 3.–2. storočia pred n. l. (Obr. 18).¹⁴ Atribút býva vysvetlený aj ako

¹⁴ STEINGRÄBER 1985, 303–305. Miniatúrny vlys je dnes v hrobke takmer nerozpoznaťelný a tento argument sa zakladá na prekresbách od J. Byresa z rokov 1760–1780, za predpokladu, že boli maľby a postavy na vlyse správne pochopené: kresby sú značne ovplyvnené neoklasicistickým a osobitým štýlom autora a v niektorých detailoch nie celkom presné, na čo poukázal už Dennis, MANINO 1980, 63, poznámka 15.

nástroj na otváranie brány do záhrobia. Nástroj v tvare kladiva sa používal ako pomôcka na otváranie mestských brán, ktoré boli zavreté na drevenú závoru, ktorá bola cez bránu uložená v horizontálnej polohe (HAYNES 2005, 275-276). Pre túto hypotézu však nemáme ikonografické doklady (SACCHETTI 2000; STEINGRÄBER 1985). To isté platí pre možnosť, že by Charun používal kladivo ako nástroj na hĺbenie hypogea (MANINO 1980, 66). Kladivo je zobrazované ako tupý nástroj, ktorý sa na tento typ činnosti nehodí.

Charun sa účastní scén s obetovaním zajatcov (T. François a kráter z Vulci), jeho konkrétna úloha v nich ale nie je jasná, nakoľko je na nich zobrazený v pasívnom postoji. Jeho hlavné funkcie sa zdajú byť tie, kde vystupuje ako strážca brány do podsvetia (T. dei Caronti) (PRAYON 2006, 67–68) a tiež ako strážca samotného vstupu do hrobky (T. degli Anina) (HAYNES 2005, 275-276; MANINO 1980, 65). Funkciu strážcu brány do Hádu indikuje aj fakt, že v dvoch prípadoch je Charun vybavený kľúčom, alebo závorou od brány (JANNOT 1993, 63, poznámka 33, 73–75, fig. 6).

Nakoniec, na základe troch rôznych prívlastkov zobrazených Charunov v Tomba dei Caronti sa dá predpokladať, že by mohlo podľa niektorých predstáv Etruskov existovať viacero typov Charunov (SACCHETTI 2000, 134). Sú si navzájom podobní, ale odlišujú sa v detailoch. Každý z nich má svoj špecifický atribút, ktorý pravdepodobne charakterizuje ich rôzne funkcie.

4 DATABÁZA ETRUSKÝCH URIEN SO ZOBRAZENIAMÍ IDENTIFIKOVANÝCH DÉMONOV TYPU VANTH A CHARUN

Predložená databáza obsahuje 249 etruských helénistických reliéfnych urien so zobrazeniami identifikovaných démonov typu Vanth a Charun, ktoré spĺňajú požiadavky stanovenej metódy práce: to znamená démoni sa svojím vzhľadom, atribútmi, alebo postojom zhodujú, alebo podobajú na nápismi identifikovaných démonov Vanth a Charuna. Na niektoré kompozične podobné reliéfy je len odkazované a tieto urny nebudú zahrnuté do celkovej analýzy.

Databáza bola zostavená z publikovaných urien v dostupných zdrojoch a je rozdelená podľa troch hlavných výrobných centier urien, ktorými boli Volterra, Chiusi a Perugia. Ďalej sa databáza delí podľa typu scény, v ktorej sa démoni nachádzajú.

Obrázky k jednotlivým urnám sú umiestnené pod textom, ktorý sa ich týka. Všetky prekresby sú upravené a prevzaté z korpusov *I rilievi delle urne etrusche* (BRUNN 1870; KÖRTE 1890; 1896; 1916). Ďalšie obrázky sú upravené a prevzaté z citovaných zdrojov v *bibliografii*, pričom konkrétny prevzatý obrázok je vyznačený pri zdroji tučným písmom. Pokiaľ je obrázok z iného zdroja, je tento údaj doplnený na konci legendy. Ku každému zobrazeniu démona sa nachádza popisok so skráteným tvarom označenia jednotlivých démonov z *popisu démonov* (teda nie napr. „démon typu Vanth (1)“, ale len „Vanth (1)“).

Vysvetlivky k sledovaným parametrom v databáze:

Proveniencia: jedno z troch etruských centier, kde sa vyrábali urny: Volterra, Chiusi, alebo Perugia. Tento údaj môže byť doplnený o konkrétne mesto/lokalitu/nekropolu/hrobku z okolia týchto centier, kde sa daná urna našla.

Miesto uloženia: názov múzea/hrobky, kde sa aktuálne urna nachádza.

Rok objavenia: rok v ktorom sa urna našla.

Typ materiálu: materiál, z akého je urna vyrobená.

Postava na veku: mužská/ženská postava, prípadne pár, ktorí sa nachádzajú na veku urny. Tento údaj je doplnený o informáciu, či dané veko patrí, alebo nepatrí k danej urne, prípadne, či je pravdepodobné, aby k sebe patrili.

Rozmery: dĺžka x výška x šírka urny v centimetroch (nezahŕňa veko).

Typ scény: práca rozdelila urny do troch skupín, a to podľa námetov scén na nich zobrazených: mytologická (**Myt**) / legendárno-historická (**LegHis**) / funerálna (**Fun**): názov scény.¹⁵

Popis démona/ov: popis všetkých démonov na scéne a na stranách urny. Ak je démonov rovnakého typu viac, sú v zátvorke očíslovaní.

Dochovaná polychrómia: farby dochované na vyobrazeniach démonov.

Zaradenie: názov skupiny, alebo celku, do ktorého sa urna radí.

Datovanie: obdobie, do ktorého je urna datovaná.

Bibliografia: zdroje, z ktorých bolo čerpané.

Podobná kompozícia: urny, ktorých scény sú kompozične podobné scéne na vybranej urne.

Zdroj obrázku/ov: iné zdroje obrázkov.

Slovník pojmov:

Rukávnik: oddelený dlhý rukáv zakončený na oboch stranách patentmi.

Prekřížené pásy: prvok, ktorý je charakteristický pre démonické bytosti typu Vanth. Tvorí veľmi často hornú časť ich odevu: dva prekřížené pásy medzi odhaleným poprsím, ktoré sú v mieste kríženia obvykle spojené sponou, ktorá je najčastejšie okrúhleho tvaru, alebo v tvare rozetky. Materiál, z ktorého si ich Etruskovia predstavovali, nie je známy, ale práca na základe ikonografie predpokladá textil, kožu, alebo kov.

Zložená sukňa/chitón: jedná sa o charakteristický prvok na odeve postáv zobrazených na etruských urnách, a to najmä démonov: vrchná časť sukne je zložená do vonkajšej strany, čím v hornej časti vytvára dvojité vrstvy. Cez tú je sukňa stiahnutá, obvykle v páse, opaskom. Pri chitóne je látka v páse nadvihnutá a zložená tak, že v páse vytvára dvojité vrstvy, cez ktorú je opaskom stiahnutá. Körte tento spôsob nosenia odevu nazýva „chitone cinto all'etrusca“ (napríklad KÖRTE 1916, 58).

¹⁵ Názvy scén sú odvodené zo všeobecne uznávaných názvov v korpusoch *I rilievi delle urne etrusche* od Brunn (1870) a Körteho (1890; 1896; 1916). Tieto názvy samozrejme zohľadňujú menšie obmeny vychádzajúce z aktuálneho stavu bádania v novších korpusoch urien, z ktorých práca čerpala.

4.1 Volterra

4.1.1 Myt 1 – Paris rozpoznaný ako Priamov syn

V 1

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 617, sála XVII).

Typ materiálu: terakota (vymodelovaná špachtlou).

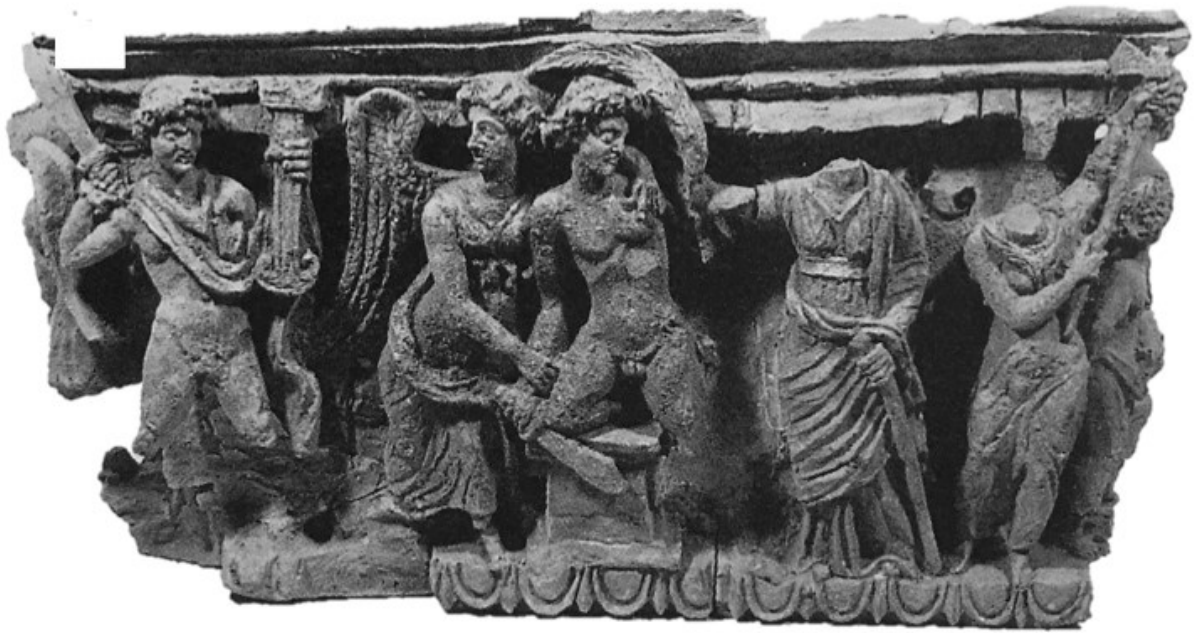
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 58 x 29 x 30.

Typ scény: mytologická: Paris rozpoznaný ako Priamov syn.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený na ľavom boku urny. Postava nemá dochované nohy od kolien dole. Bytosť je zobrazená sediaca a z ľavého profilu. Pravú ruku má priloženú k brade. Ľavú ruku má položenú na ľavej nohe. Démon je odetý do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavé predlaktie má prehodený plášť. Má upravené vlasy.

Bibliografia: GALLERI 1986, 86, n. 97.

V 2

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 235, sala XVII).

Typ materiálu: alabaster.

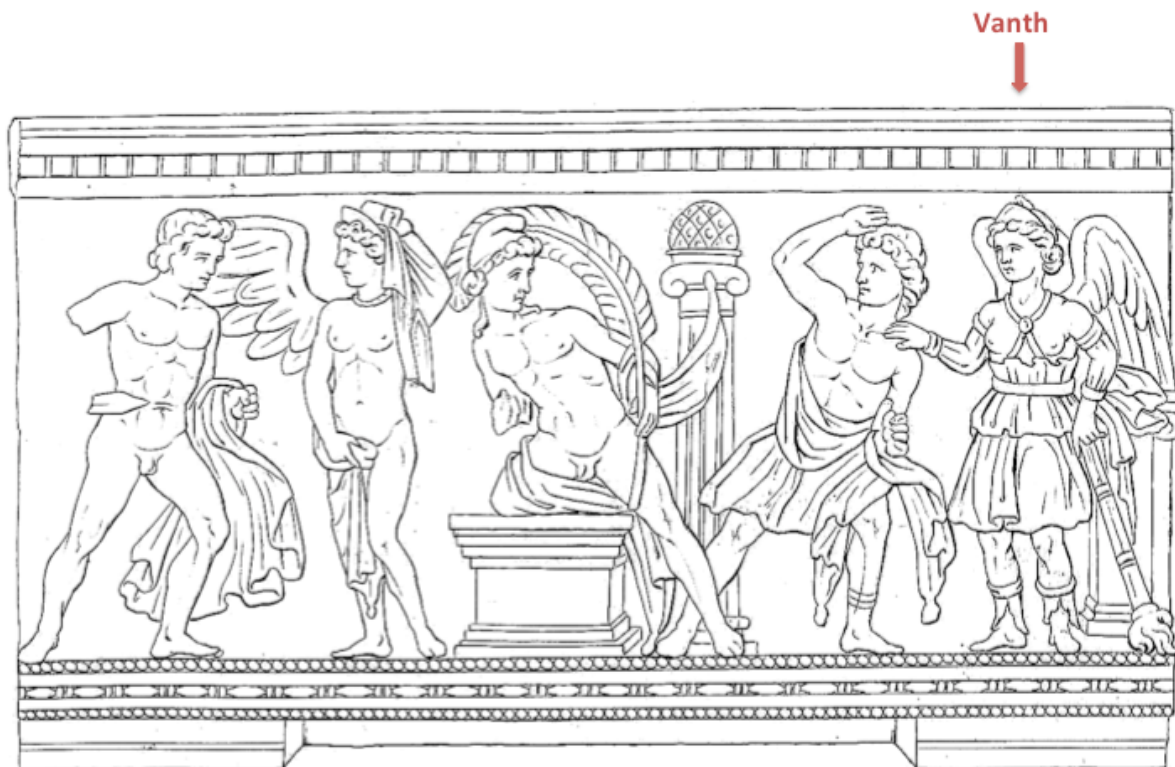
Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 63 x 25 x 39.

Typ scény: mytologická: Paris rozpoznaný ako Priamov syn.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do centra scény. Pravú ruku má položenú na ramene mužskej postavy nachádzajúcej sa po jeho pravej strane. V ľavej ruke drží členitú pochodeň, ktorá je otočená plameňom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém.

Bibliografia: BRUNN 1870, 10, tav. VII, 14; GALLERI 1986, 76, n. 86 (chybne cituje Brunna: VIII, 14).

V 3

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78488).

Rok objavenia: 1861.

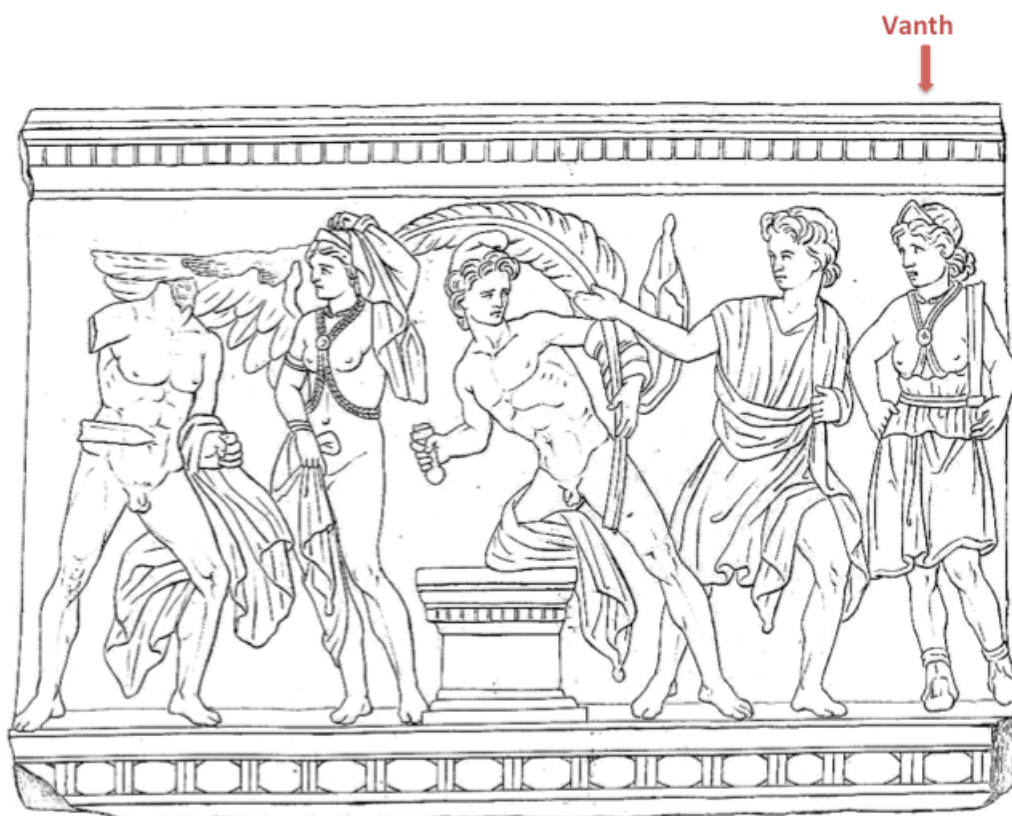
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 56 x 42 x 25.

Typ scény: mytologická: Paris rozpoznaný ako Priamov syn.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do centra scény. Pravú ruku má založenú v bok. V ľavej ruke drží vzpriamený meč, ktorý má odlomený špic. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej na dva krát v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má nízku obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Na krku nosí torques.

Bibliografia: BRUNN 1870, 10, tav. VII, 15; MAGGIANI 1975, 92, n. 131.

V 4

Proveniencia: Volterra, Poderi Franceschini.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 238, sála XVII).

Rok objavenia: pred r. 1737.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

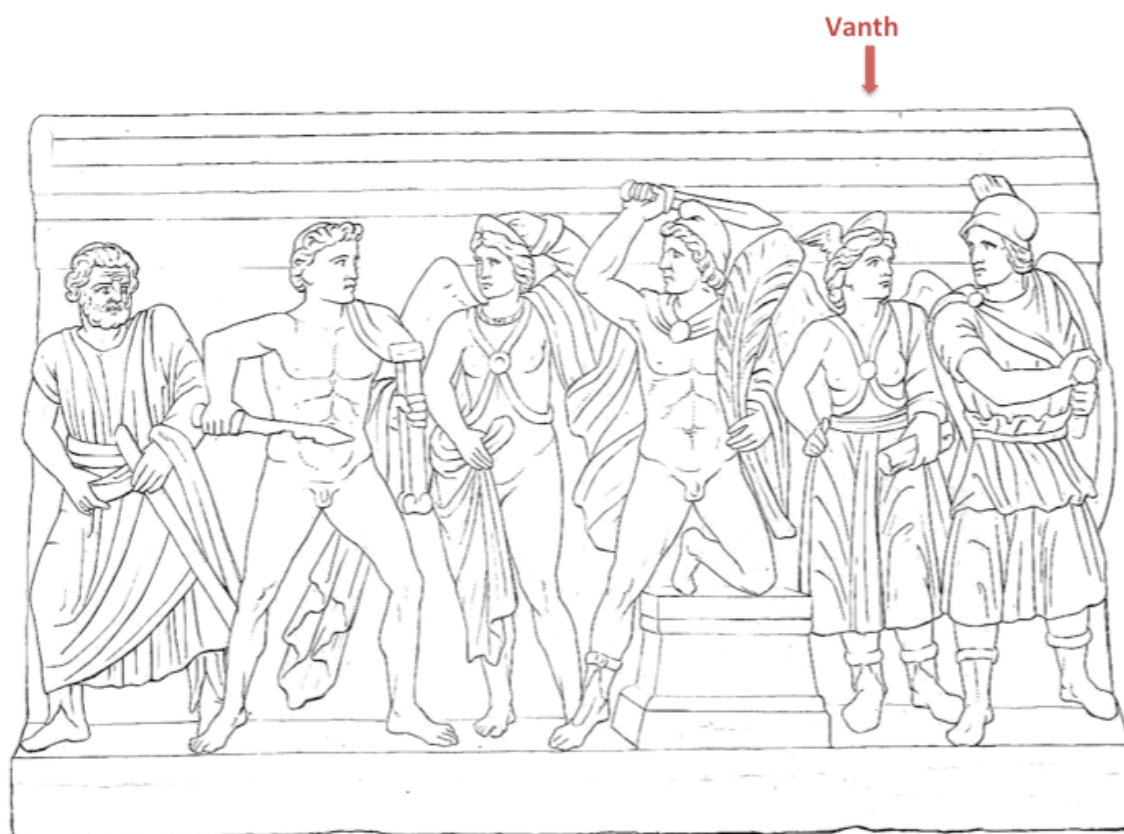
Rozmery: 63 x 42 x 22.

Typ scény: mytologická: Paris rozpoznaný ako Priamov syn.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou na mužskú postavu po jeho ľavej strane. Pravú ruku má založenú v bok. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do sukne stiahnutej v páse a dlhej pod kolená. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Okolo ľavej ruky a ramena má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Dochovaná polychrómia: Tmavo červená na očiach.

Bibliografia: BRUNN 1870, 12, tav. IX, 21; GALLERI 1986, 76, n. 87 (chybne cituje Brunna: X, 21).

V 5

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba XVIII.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 96951).

Rok objavenia: 1971.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 50 x 36 x 26.

Typ scény: mytologická: Paris rozpoznaný ako Priamov syn.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku. V ľavej ruke drží len z časti dochovanú pochodeň, ktorú si opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má pravdepodobne rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a časť ľavého krídla. V ľavej ruke držala postava pravdepodobne pochodeň, ktorá sa nedochovala (?). Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 80, n. 118.

4.1.2 Myt 2 – Únos Heleny

V 6

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Musée du Louvre, Paríž (inv. č. CC 108; MA 2355).

Rok objavenia: pred r. 1827.

Typ materiálu: alabaster.

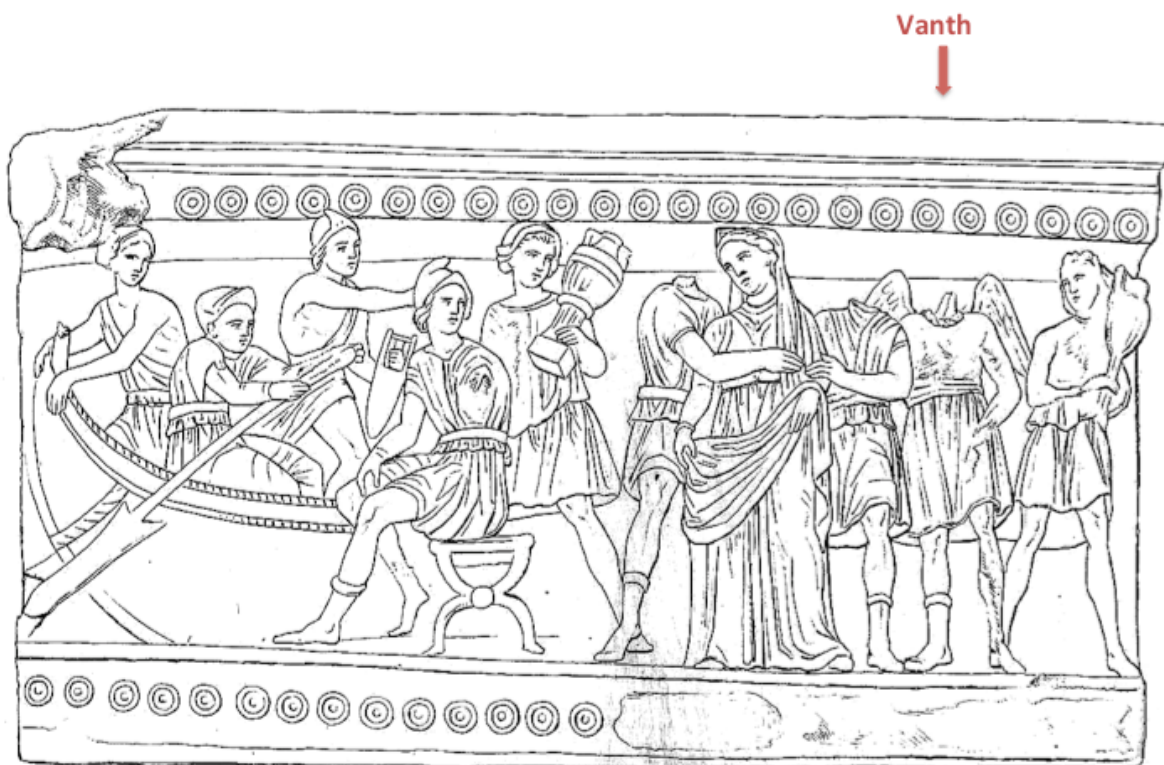
Rozmery: 69,5 x 40 x 24. Hĺbka reliéfu: max. 7.

Typ scény: mytologická: únos Heleny.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku nie je vidieť. Ľavá ruka je nad zápästím odlomená, preto nie je možné zistiť atribút, v prípade že nejaký postava vlastnila. Odetá je do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Na krku nosí torques.

Datácia: posledná štvrtina 2. st. pred n. l.

Bibliografia: BRIGUET–BRIQUEL 2002, 152–157, n. 63; BRUNN 1870, 28–29, tav. XXIV, 16; PAIRAULT 1972, 69–71, 79, 88, 102, 104, 238–239, n. 19, pl. 128b.

V 7

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

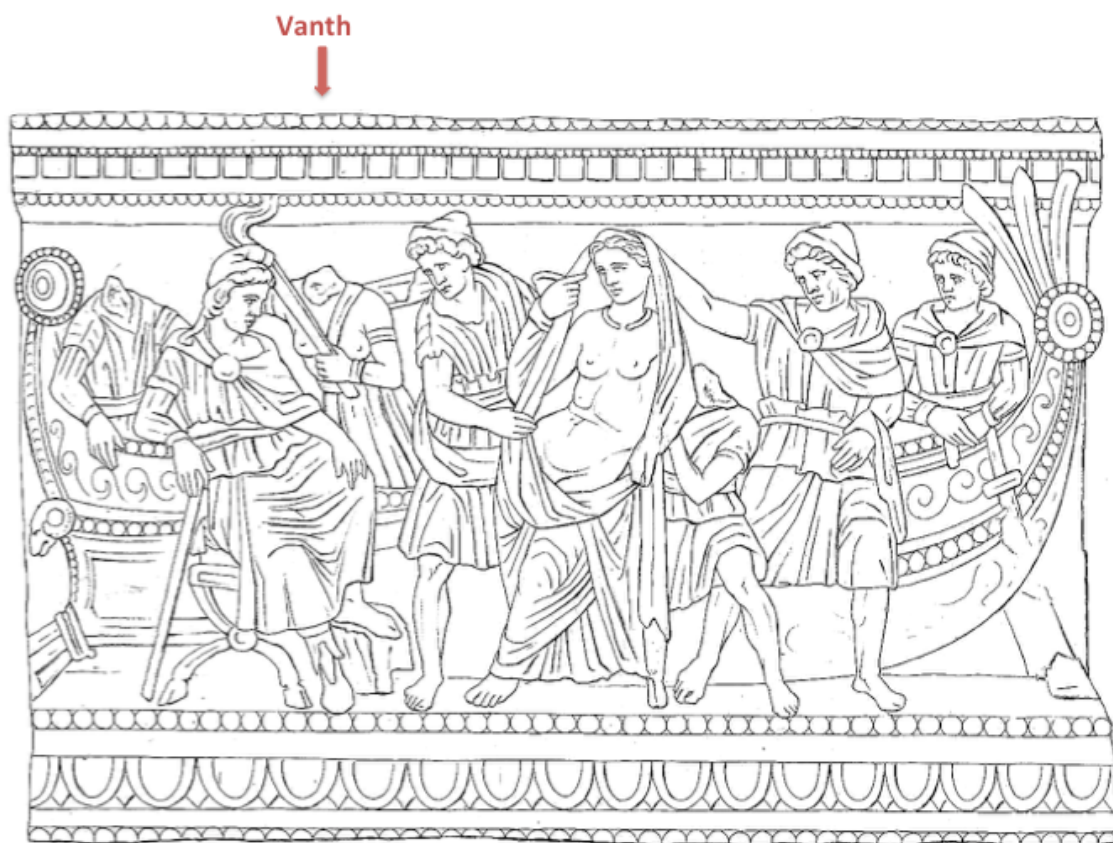
Typ scény: mytologická: únos Heleny.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu.

Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku nie je vidieť. V ľavej ruke drží pochodň. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy (?).

Na rukách má rukávniky.

Bibliografia: BRUNN 1870, 24–25, tav. XXIV, 15.

V 8

Proveniencia: Volterra.

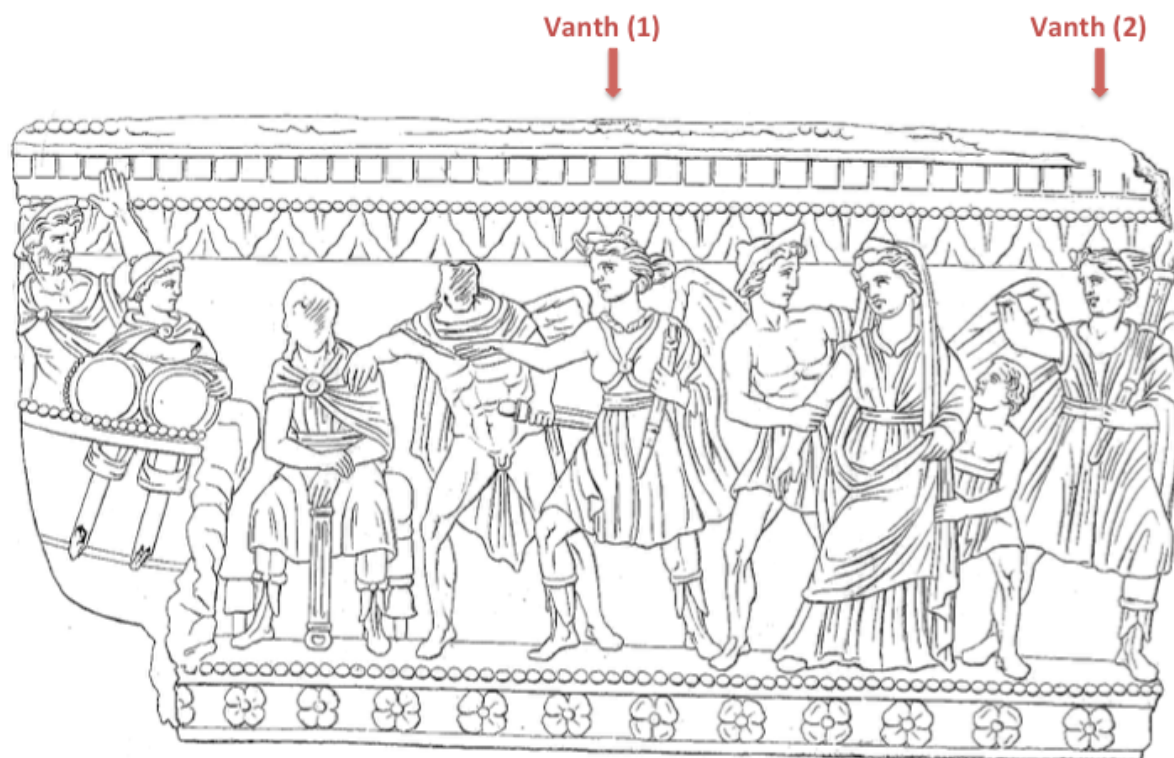
Umiestnenie: Museo Gregoriano Etrusco, Vatikán (inv. č. ?).

Typ scény: mytologická: únos Heleny.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má tiež natiahnutú do pravej strany. V ľavej ruke drží členitú pochodeň, z ktorej je horná tretina s plameňom odlomená. Postava je odetá do sukne stiahnutej v páse a dlhej pod kolená. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém (?). Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku nosí tordovaný torques.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a nad zápästím odlomenú. V ľavej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavú ruku má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: BRUNN 1870, 29, tav. XXV, 18.

4.1.3 Myt 3 – Télefos v táboře Grékov

V 9

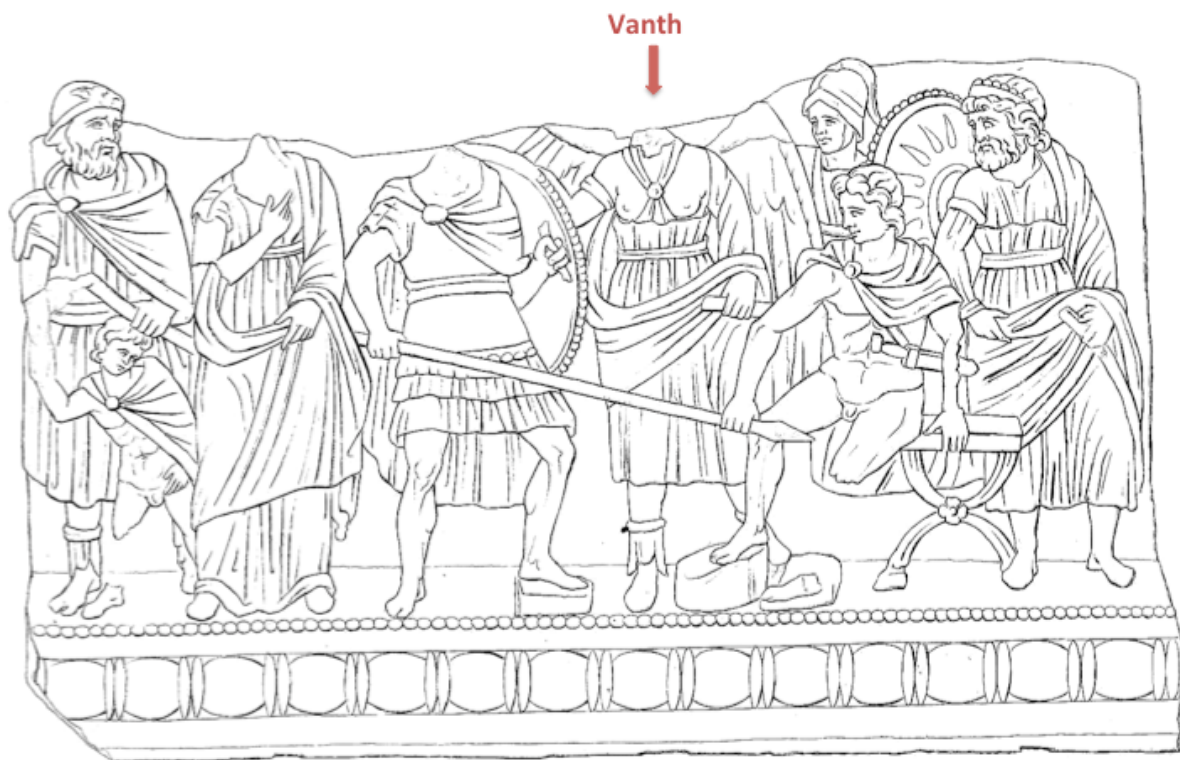
Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ scény: mytologická: Télefos v táboře Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a vrchné časti krídiel. Pravú ruku má pravdepodobne položenú na štíte postavy identifikovanej ako Achilleus, ktorý je zobrazený po démonovej pravej strane. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do sukne stiahnutej v páse a dlhej pod kolená. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na rukách má pravdepodobne rukávniky (?). Ľavé rameno a ruku má zahalené plášťom, ktorého jeden koniec má zároveň prehodený cez ľavé zápästie.

Bibliografia: BRUNN 1870, 39, tav. XXXIV, 18.

V 10

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 511, sála XVII).

Rok objavenia: 1875.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 64 x 52 x 28.

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá je do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém. Na krku má korálkový náhrdelník. Na pravej ruke má náramok a nápažník. Na ľavej ruke je viditeľný len náramok. V ušiach má náušnice, ktoré majú tvar úzkej obrátenej pyramídky.

Dochovaná polychrómia: čierna: oči a obočie; červená: pery. Pozlátenie: vonkajší okraj krídiel, nápažník, náramky, diadém, náušnice, perlový náhrdelník, spona v tvare rozetky, opasok.

Datácia: polovica 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: GALLERI 1986, 94, **n. 106**; KÖRTE 1916, 235, 16a; PAIRAULT 1972, 92–94, 164, 253, pl. 152, 153ab.

V 11

Proveniencia: Volterra - Barberino Val d'Elsa, lokalita S. Martino ai Colli, Tomba XXXII, alebo XXXIII (nie je definované z ktorej z nich pochádza).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92054).

Rok objavenia: 1907.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 65 x 47 x 24.

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a takmer úplne zničený, preto nie je možné ho opísať.

Bibliografia: TALOCCHINI 1975, 194, n. 282.

V 12

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Staatliche Antikensammlungen und Glyptothek, Mníchov (inv. č. ?).

Typ materiálu: alabaster.

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: Ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava je zobrazená na ľavom boku urny. V pravej ruke drží kľúč a v ľavej ruke pochodeň, ktorú si opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho dvojitého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá, ale lýtka má ozdobené zvrškami zobrazovanými na vysokej obuvi. Vlasy má upravené do účesu, ktorý má stiahnutý tenkou páskou. Na krku nosí náhrdelník.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava je zobrazená na pravom boku urny. V pravej ruke drží vzpriamený meč a v ľavej ruke veľké kladivo, ktoré má opreté na ľavom pleci. Postava je odetá do krátkeho dvojitého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse dvomi pásmi. Je bosá, ale lýtka má ozdobené zvrškami zobrazovanými na vysokej obuvi. Démon má bradu a na hlave má pokrývku typu *pílos*.

Datácia: okolo r. 150 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 34–35, tav. XXIX, 7; GLIWITZKY 2015, 268–270, abb. 6.18, 6.19 a-b.

Vanth

Charun

V 13

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 203, sála XVII).

Typ materiálu: alabaster.

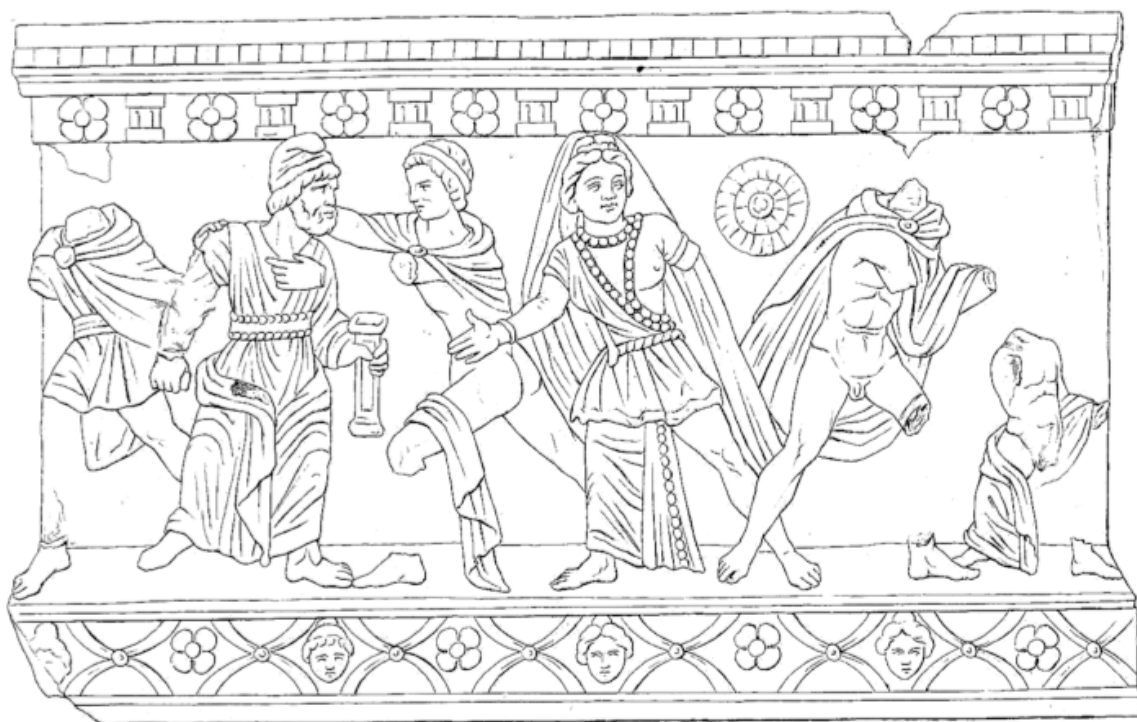
Rozmery: 82 x 50 x 25.

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava je zobrazená sediaci na ľavom boku urny. Pravú ruku má zdvihnutú smerom k hlave a má na nej zdvihnutý ukazovák. V ľavej ruke drží prázdnu pochvu od meča, ktorú si opiera o ľavé stehno. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse dvomi pásmi. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu, ktorý má stiahnutý tenkou páskou. Na krku nosí tordovaný náhrdelník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Postava je zobrazená sediaci na pravom boku urny. Pravú ruku má zdvihnutú pri krku. V ľavej ruke drží ťažko identifikovateľný predmet (meč, alebo rukoväť pochodne?). Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse prepleteným pásom. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do vysokého účesu. Na krku nosí tordovaný náhrdelník.

Bibliografia: BRUNN 1870, 35, tav. XXX, 10; GALLERI 1986, 90, n. 101; PAIRAULT 1972, 48, 89, 93, 110, 249, pl. 137-138.

Vanth (1)

Vanth (2)

V 14

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Musée du Louvre, Paríž (inv. č. CC 107; MA 2354).

Rok objavenia: pred r. 1827.

Typ materiálu: alabaster žilkovaný sivou farbou.

Rozmery: 73 x 48 x 26. Hĺbka reliéfu: max. 5,5.

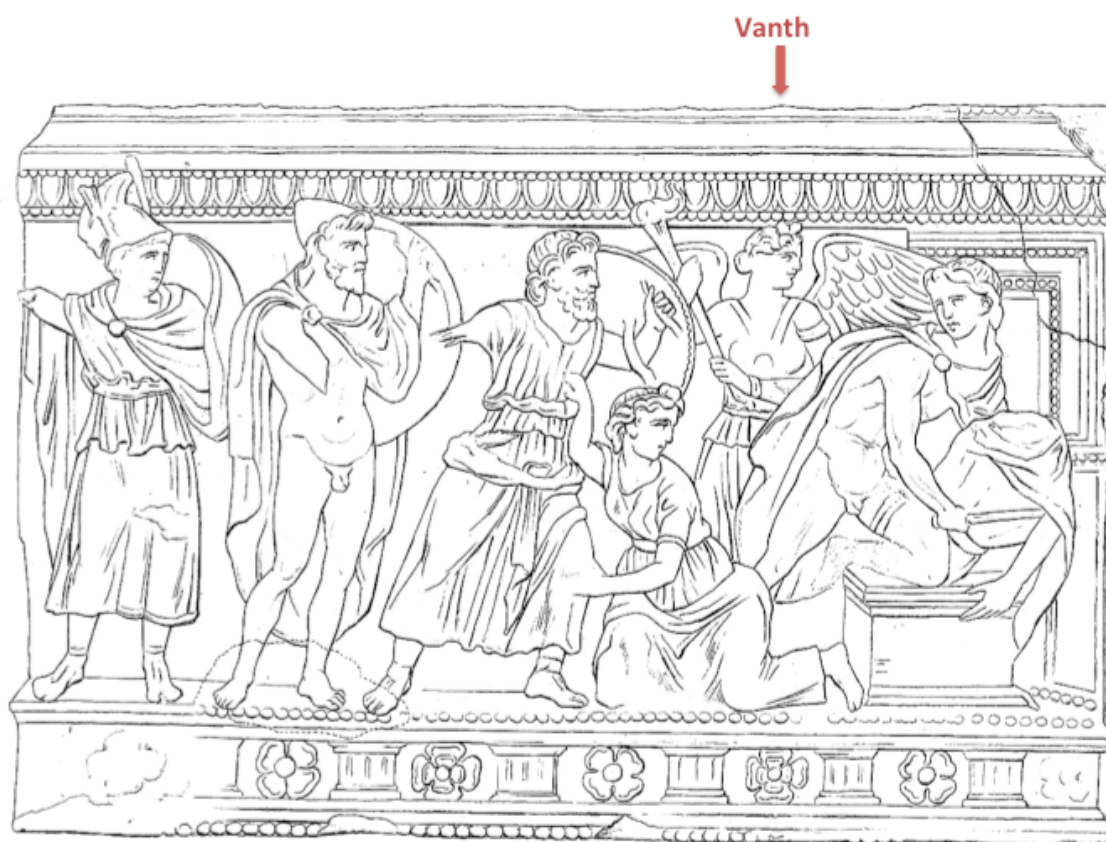
Typ scény: mytologická: Télefos v táboře Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: 150-130 pred n. l.

Bibliografia: BRIGUET–BRIQUEL 2002, 157-162, n. 64; BRUNN 1870, 36, tav. XXXIII, 15;

PAIRAULT 1972, 66, 90, 95, 258, n. 13, pl. 149a.

V 15

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 242, sála XVII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

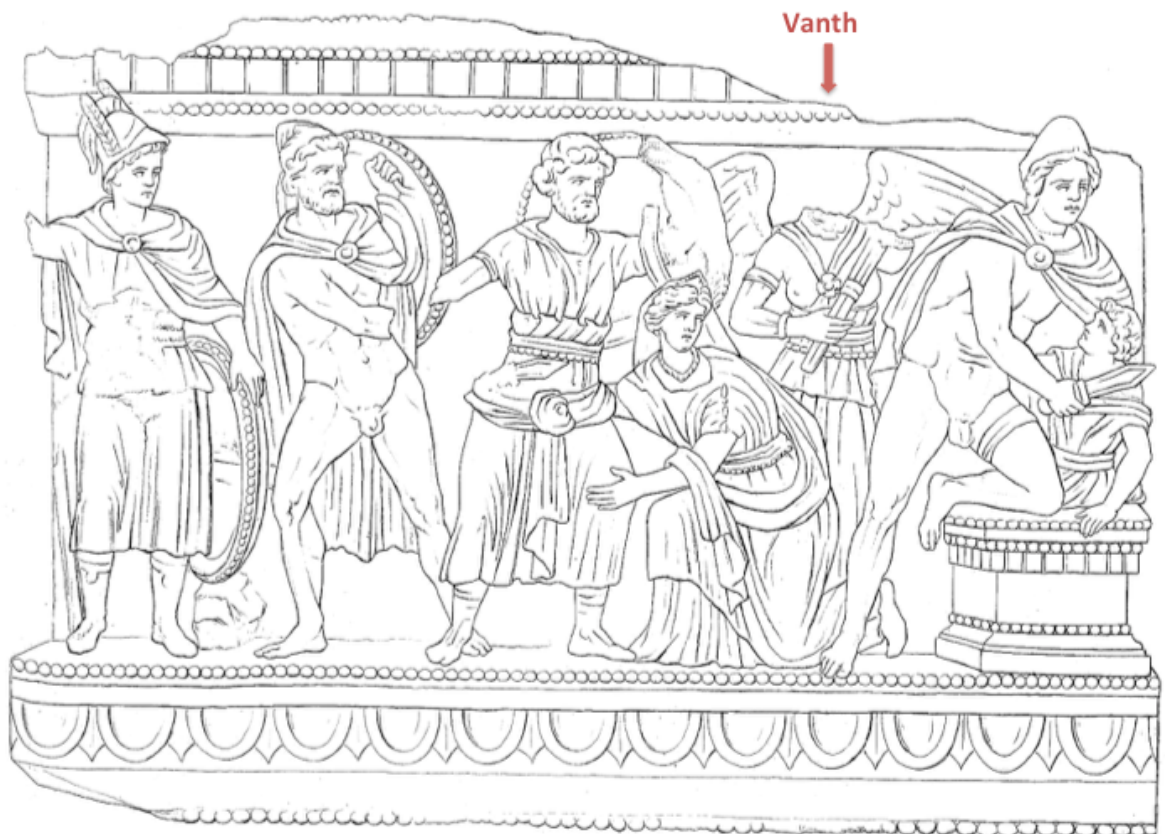
Rozmery: 60 x 43 x 24.

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a ľavú ruku. Napriek tomu sa dá predpokladať, že členitá pochodeň (chýba jej vrchná tretina s plameňom) postava držala v oboch rukách. Postava je odetá do dlhej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse tromi pásmi a jedným perlovým pásom. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na pravej ruke má rukávnik.

Polychrómia: Tmavo červená: odev, obuv. Pozlátenie: opasok.

Bibliografia: BRUNN 1870, 36–37, tav. XXXIII, 16; GALLERI 1986, 94, n. 105; PAIRAULT 1972, 90, 259–260, pl. 149b, 150a.

V 16

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 247, sála XVII).

Rok objavenia: pred r. 1761.

Typ materiálu: alabaster.

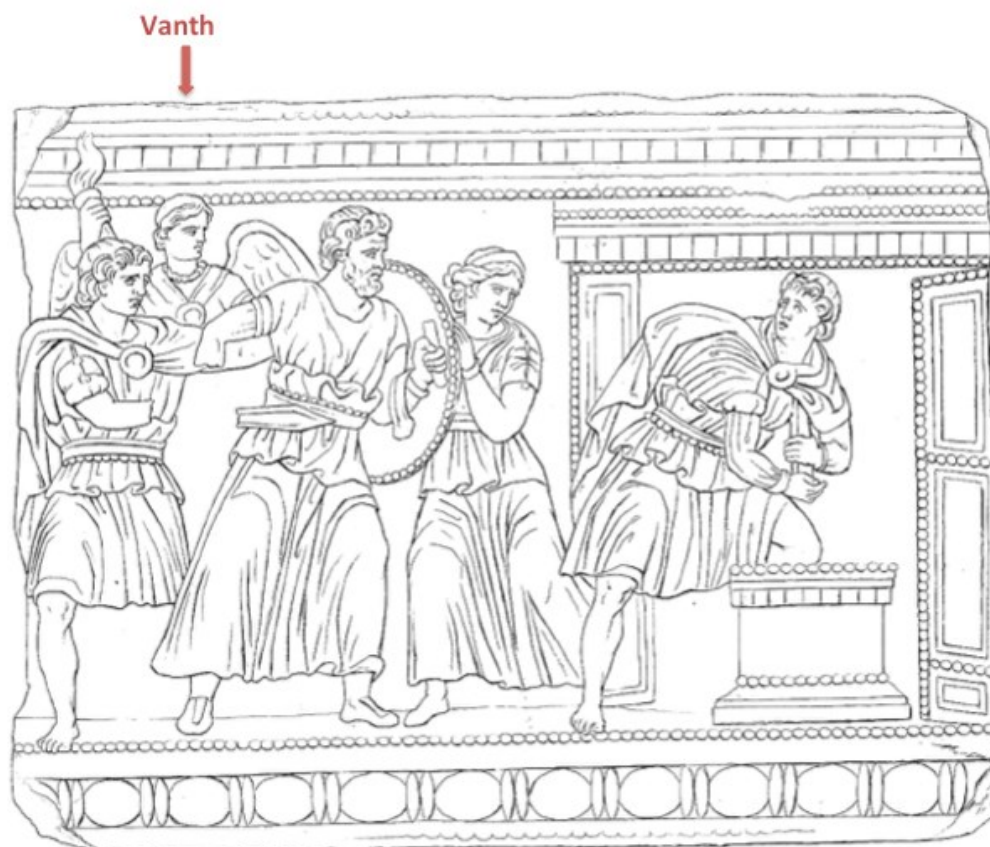
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 56 x 45 x 27.

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Dá sa predpokladať, že pochodeň drží v oboch rukách. Medzi nahým poprsím (?) má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na ľavej ruke je viditeľná vrchná časť rukávniku (?). Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný náhrdelník.

Bibliografia: BRUNN 1870, 38–39, tav. XXXIV, 17; GALLERI 1986, 94, n. 107; PAIRAULT 1972, 94, 260–261, pl. 150b, 151.

4.1.4 Myt 4 – Smrť Troila

V 17

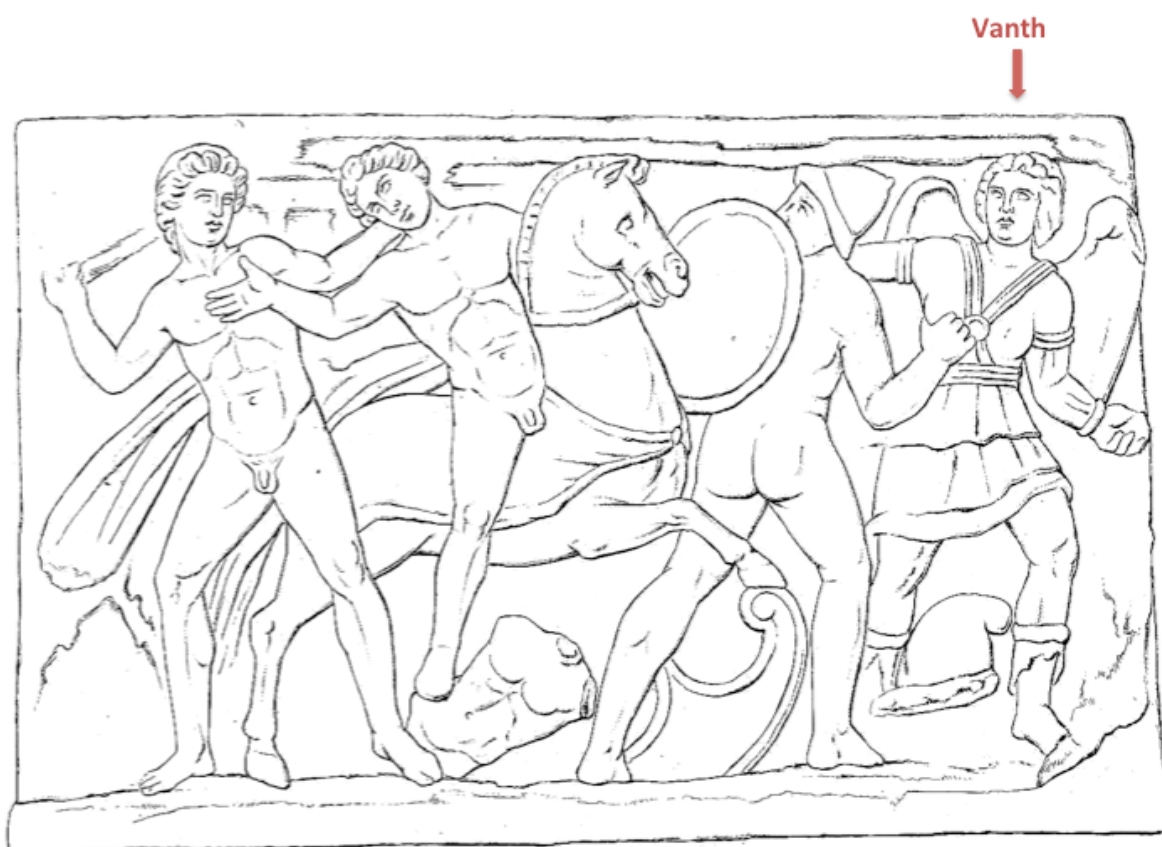
Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: British Museum, Londýn (inv. č. ?).

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má natiahnutú do svojej pravej strany. V ľavej ruke drží pravdepodobne nejaký predmet (kameň?). Postava je odetá do krátkej zloženej dvojitej sukne stiahnutej v páse tromi pásmi. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 55–56, tav. L, 5.

V 18

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 375, sála XVII).

Rok objavenia: pred 1. pol. 19. storočia.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 65 x 38 x 28.

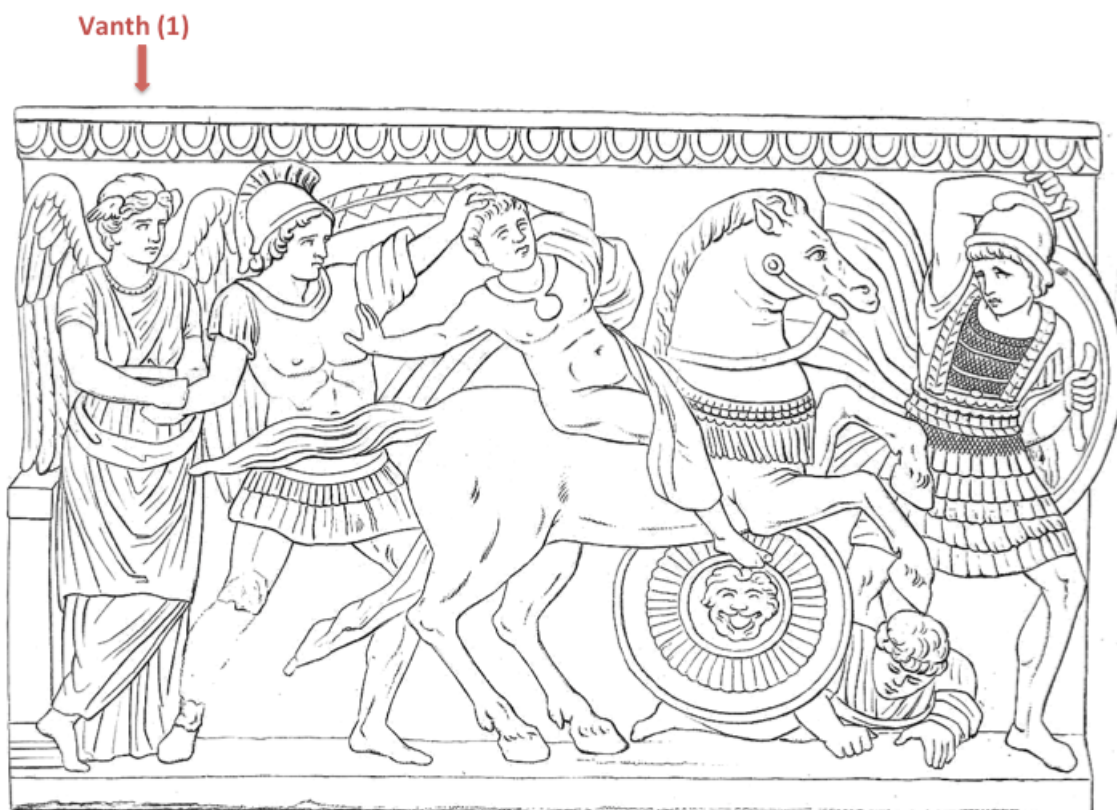
Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravou rukou drží za pravú ruku mužskú postavu identifikovanú ako Achilleus. Ľavú ruku nemá zobrazenú. Postava je odetá do dlhého dvojitého chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Postava je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku nosí koráľkový (?) náhrdelník.

Ženski démoni typu **Vanth** (2 + 3). Démoni sú okrídlení a sú zobrazení každý na jednom boku urny. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia. Popis sa obmedzuje len na informáciu, že ide o ženských okrídlených démonov odetých v dlhom chitóne stiahnutom v páse.

Polychrómia: čierna: oči.

Bibliografia: BRUNN 1870, 55, tav. XLIX, 4; GALLERI 1986, 114, n. 133; PAIRAULT 1972: 42, 45, 128, 186-187, pl. 51.

V 19

Proveniencia: Volterra - Barberino Val d'Elsa, lokalita S. Martino ai Colli, Tomba XXXII, alebo XXXIII (nie je definované z ktorej z nich pochádza).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92067).

Rok objavenia: 1907.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 47 x 32 x 21.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený (oko na pravom krídle?) a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nej má zásterku so šupinovým vzorom. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má torques.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Z postavy sa zachovala len časť ľavého krídla a spodná časť nôh s vysokou obuvou so zvrškami.

Polychrómia: Vanth (1): červená: opasok.

Bibliografia: TALOCCHINI 1975, 204, n. 295.

V 20

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 294, sála XVII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

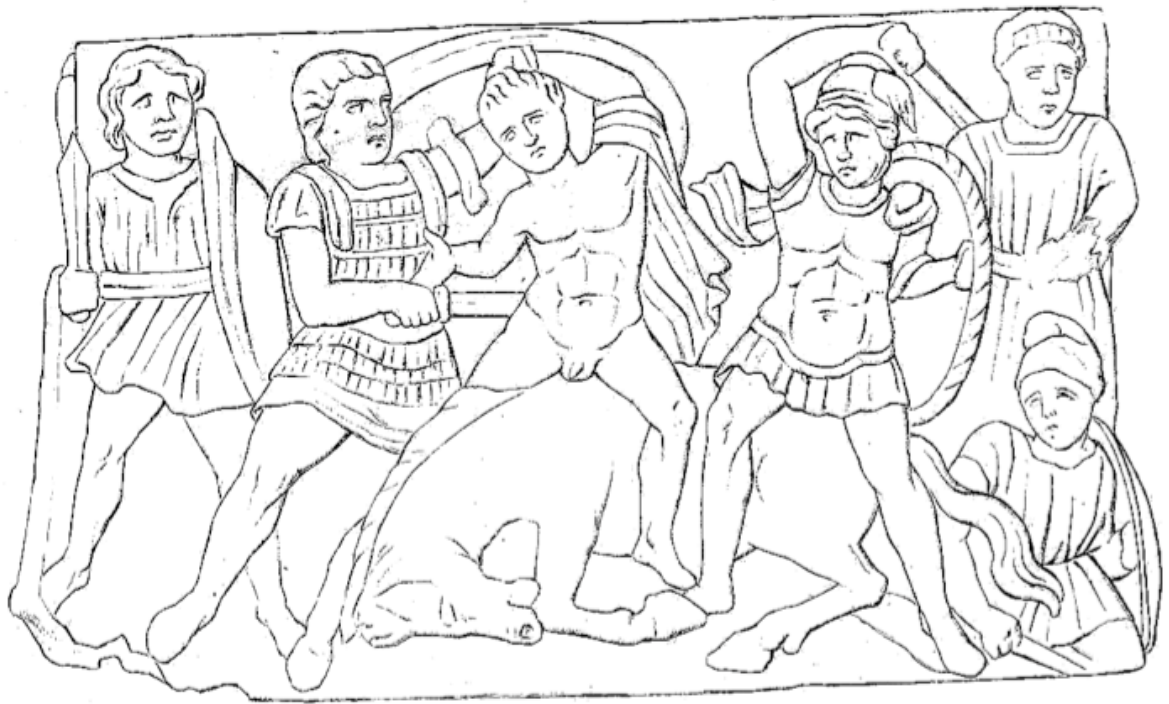
Rozmery: 66 x 38 x 29.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na ľavom boku urny. Pravú ruku má založenú v bok. Ľavou rukou sa opiera o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom k zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu (?).

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený na pravom boku urny. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia. Popis sa obmädzuje len na informáciu, že ide o ženského okrídleného démona odetého v sukni, ktorý drží v ľavej ruke palicu – veľmi pravdepodobne sa však jedná o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom k zemi ako v prípade démona typu Vanth (1).

Bibliografia: BRUNN 1870, 60, tav. LV, 16; GALLERI 1986, 116, **n. 135**; PAIRAULT 1972: 42, 45, 123, 191–192, pl. 59b, 60.

Vanth

V 21

Proveniencia: Volterra, nekropola Poggio alle Croci, Tomba XX.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92325).

Rok objavenia: 1912.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 76 x 42 x 26.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má pravdepodobne položenú na štíte bojovníka, ktorý je zobrazený po démonovej pravej strane. Ľavú ruku má spustenú pri tele. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Cez ľavé rameno a ruku má prehodený plášť, ktorý má zároveň omotaný okolo tela. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník (?).

Bibliografia: CRISTOFANI MARTELLI 1975, 124, n. 186.

V 22

Proveniencia: Volterra - Monteriggioni (pole Malacena), nekropola Casone, Tomba XXXI = Tomba Calisna Šepu.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 632, depozitár).

Rok objavenia: 1893.

Typ materiálu: alabaster (žilkovaný).

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 83 x 41 x 28.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava je zobrazená sediaci na ľavom boku urny. V oboch rukách drží kladivo, ktorého hlava smeruje k zemi. Odetá je do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Má veľký nos a nosí bradu.

Bibliografia: CRISTOFANI MARTELLI 1975, 172, **n. 248**; DE RUYT 1934, 106, 204, 206, 222, n. 122.

Vanth

Charun

4.1.5 Myt 5 – Obetovanie mladých Trójanov

V 23

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 202, sála XVIII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

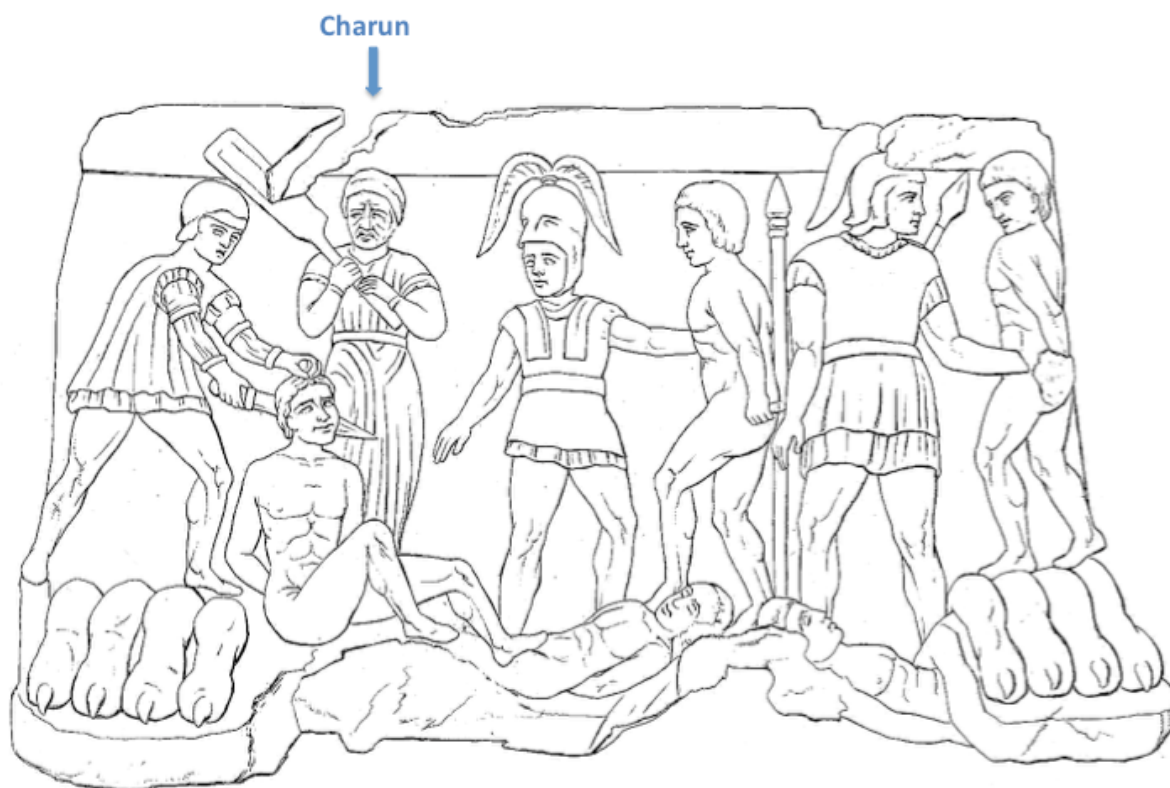
Rozmery: 93 x 52 x 42.

Typ scény: mytologická: Obetovanie mladých Trójanov.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu.

V oboch rukách drží veslo, ktoré si opiera o pravé plece. Postava je odetá do dlhého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na každom zápästí má náramok (?).

Bibliografia: BRUNN 1870, 72–73, tav. LXVI, 2; GALLERI 1986, 120, n. 139; PAIRAULT 1972, 41, 44, pl. 8; VAN DER MEER 1978, 86.

4.1.6 Myt 6 – Smrť Agamemnóna

V 24

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 348, sála XVIII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

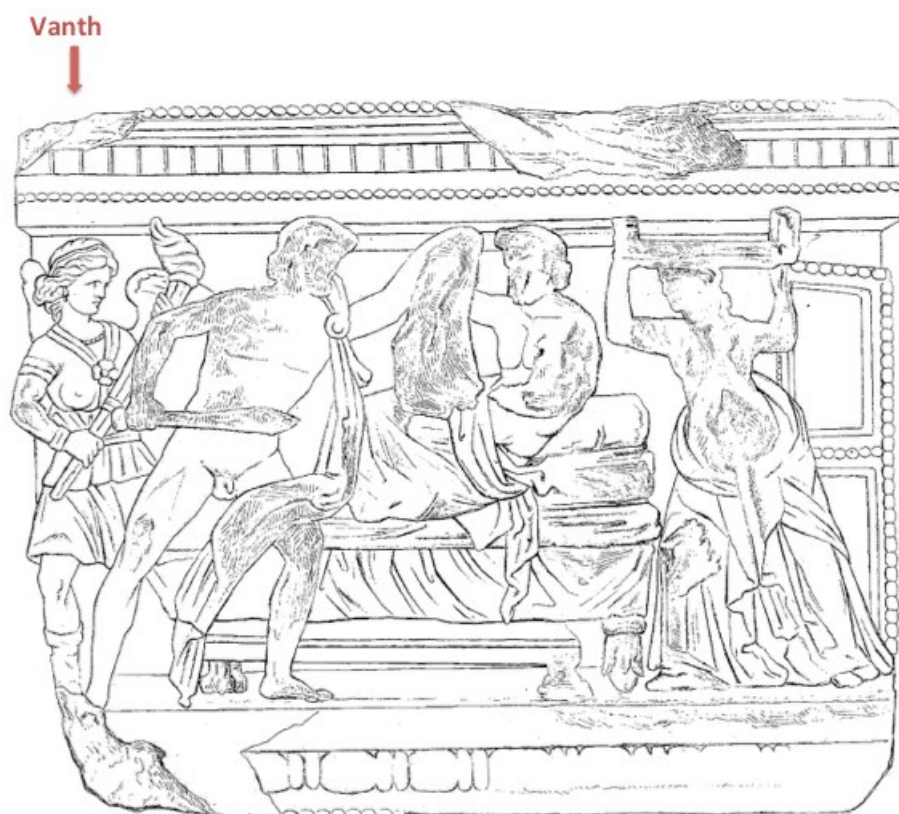
Rozmery: 53 x 41 x 25.

Typ scény: mytologická: smrť Agamemnóna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Na krku má koráľkový náhrdelník a v ušiach má náušnice.

Polychrómia: čierna: oči.

Bibliografia: BRUNN 1870, 91–92, tav. LXXIV, 1; GALLERI 1986, 126, n. 144; PAIRAULT 1972, 114, 116, 124, 131, 149, 209–210, pl. 111a; VAN DER MEER 1978, 21, fig. 3.

V 25

Proveniencia: Volterra, lokalita Pogni (Val d'Elsa).

Umiestnenie: Musée du Louvre, Paríž (inv. č. MND 1568; MA 3606).

Rok objavenia: pred r. 1929.

Typ materiálu: alabaster.

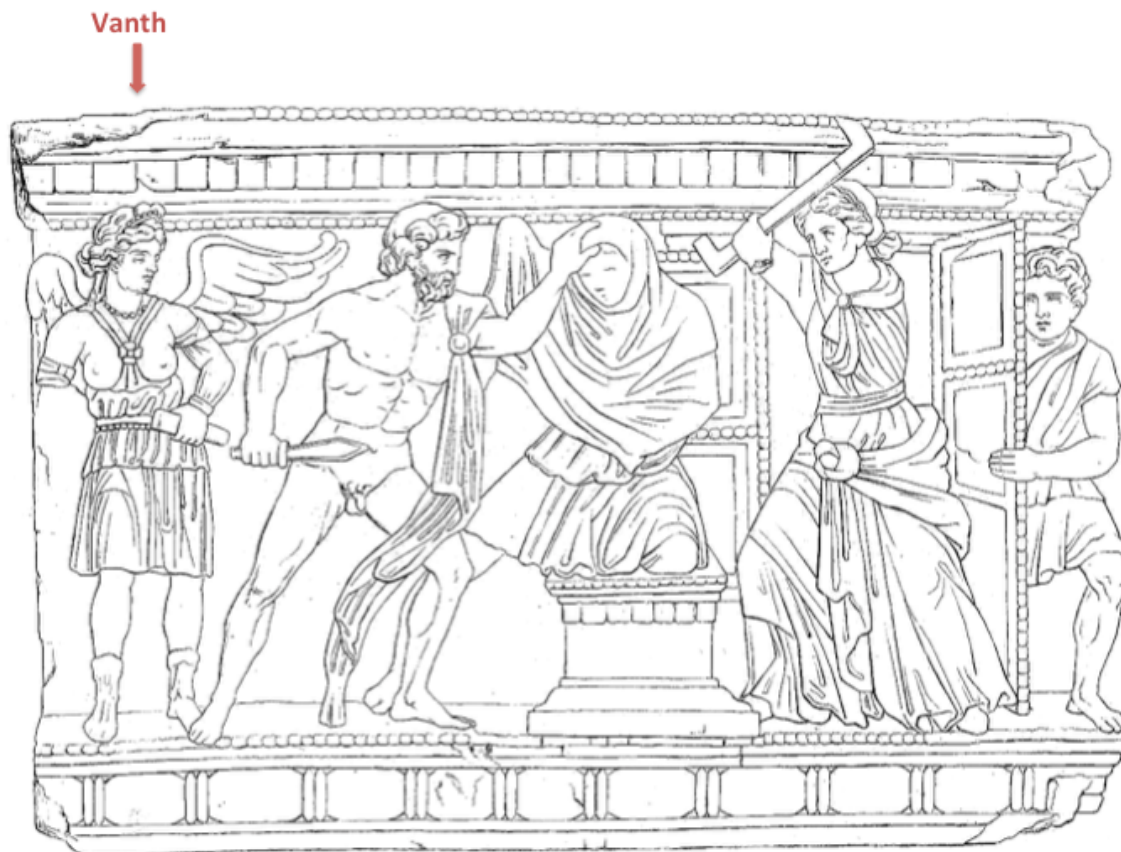
Rozmery: 58 x 40 x 27. Hĺbka reliéfu: max. 6.

Typ scény: mytologická: smrť Agamemnóna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má pod ramenom odlomenú. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse dvomi pásmi, z ktorého spodný je perlový. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém, ktorý je po obvode zdobený perlami. Na krku má koráľkový náhrdelník.

Datácia: okolo r. 175-150 pred n. l.

Bibliografia: BRIGUET-BRIQUEL 2002, 168-171, n. 67; BRUNN 1870, 91-92, tav. LXXIV, 2; PAIRAULT 1972, 112, 147-148, pl. 111b.

V 26

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 347, sála XVIII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

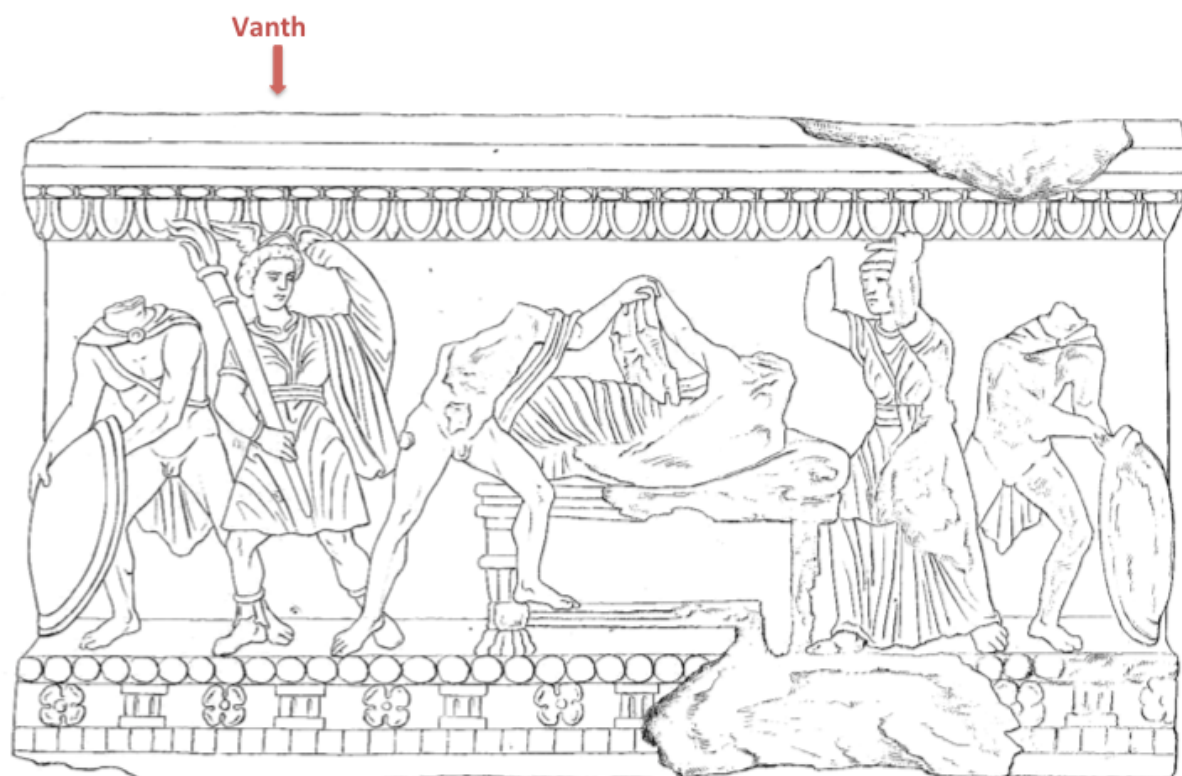
Rozmery: 75 x 43 x 25.

Typ scény: mytologická: smrť Agamemnóna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží členitú pochodeň. Ľavú ruku má zdvihnutú do výšky smerom k svojej hlave. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Okolo ľavej ruky a ramena má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má torques. Na pravom zápästí má náramok.

Polychrómia: pozlátenie: diadém, torques a pochodeň.

Bibliografia: BRUNN 1870, 91–93, tav. LXXV, 3; GALLERI 1986, 124, n. 143; PAIRAULT 1972, 48, 51, 101, 114, 141, 149–150, 211–212, pl. 112 a-b; VAN DER MEER 1978, 21.

4.1.7 Myt 7 – Zavraždenie matky a Orestov útek

V 27

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Villa Albani, Rím.

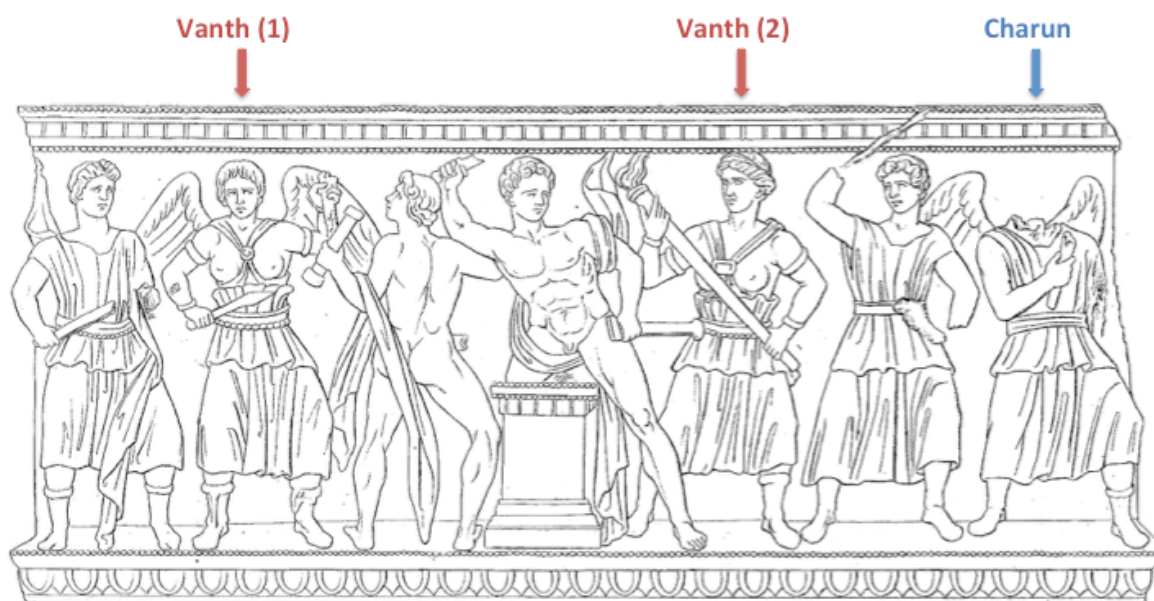
Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V ľavej ruke drží do výšky pochvu od meča a v pravej ruke krátky meč. Postava je odetá do zloženej sukne s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorú má stiahnutú hrubým pásom, ktorý je na spodnom obvode zdobený perlami. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu (?).

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do zloženej sukne s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorú má stiahnutú hrubým pásom, ktorý je na spodnom obvode zdobený perlami. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s hranatou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu, ľavú ruku a vrchnú časť svojho atribútu, ktorým mohlo byť kladivo (?). To drží v pravej ruke. Postava je odetá do zloženého chitónu bez rukávov, s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý pásom. Na nohách má vysokú obuv.

Bibliografia: BRUNN 1870, 105, tav. LXXXIII, 17.

V 28

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 560, sála XIV).

Rok objavenia: pred r. 1877.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (je možné, že patrí k urne).

Rozmery: 52 x 40 x 25.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený (oko na ľavom krídle?) a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu (?).

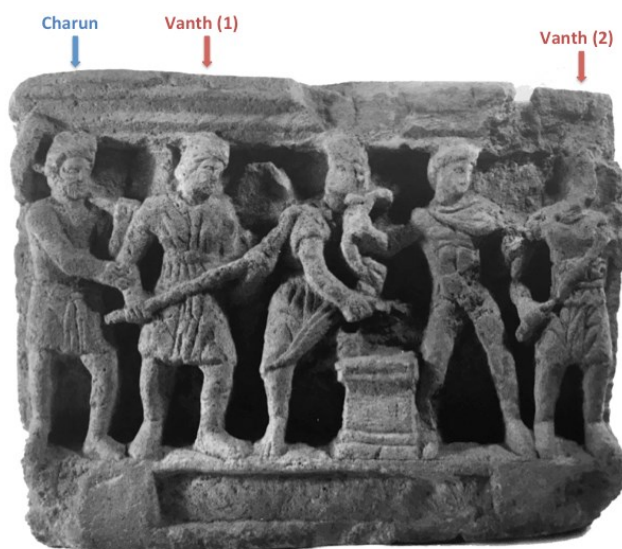
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú takmer celú hlavu, pravé krídlo a časť pravej ruky. Pravdepodobne v oboch rukách drží pochodeň, ktorá nemá dochovanú hornú časť s plameňom. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Pravou rukou drží pravú ruku démona typu Vanth (1). Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na tvári má bradu.

Zaradenie: príbuzná s *gruppo Manetti*.

Datácia: medzi 2. a 3. štvrtinou 2. st. pred n. l.

Bibliografia: DE RUYT 1934, 92, n. 101, tav. 40; MAVLEEV – KRAUSKOPF 1986, 234, n. 108; RAMPAZZO 2012, 62, **n. 63**; VAN DER MEER 1978, 76, fig. 67.

V 29

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 382, sála XVIII).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 55 x 42 x 26.

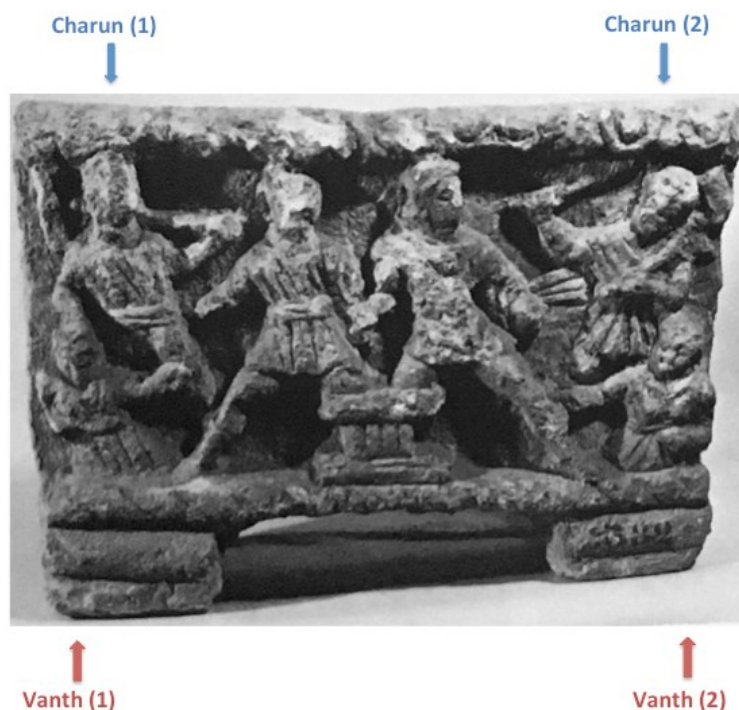
Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démoni typu **Vanth** (1 + 2). Démoni sú zobrazení bez krídiel a z anfasu ako vychádzajú spod zeme. Jednu ruku vystierajú smerom do centra scény a druhú ruku majú ohnutú a založenú pod poprsím. Postavy sú odeté do krátkeho (?) chitónu bez rukávov, ktorý je stiahnutý v páse.

Mužský démon typu **Charun** (1). Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má položenú na hlave démona typu Vanth (1). V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý je stiahnutý v páse.

Mužský démon typu **Charun** (2). Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží vo výške meč (?). V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý je stiahnutý v páse.

Bibliografia: GALLERI 1986, 126, n. 145; KÖRTE 1916, 236, 10 a.

V 30

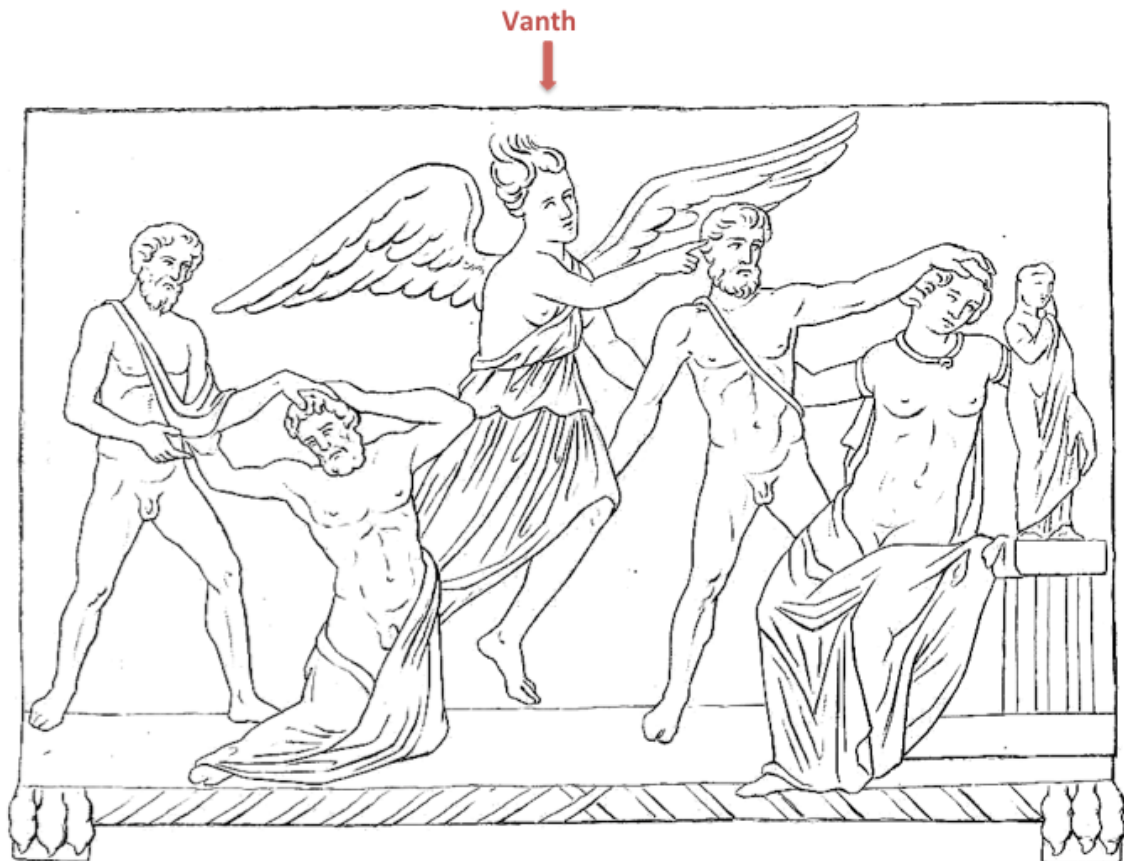
Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: súkromná zbierka (Gori).

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava sa vznáša nad zemou. Pravú ruku má natiahnutú do svojej ľavej strany v ukazovacom geste. Ľavou rukou pravdepodobne drží za pravú ruku postavu identifikovanú ako Orestes. Postava je bosá a odetá do dlhého zloženého chitónu stiahnutého v páse, ktorý jej drží iba na ľavom ramene. Vlasy má krátke a rozviate.

Bibliografia: BRUNN 1870, 94–95, tav. LXXV, 1.

V 31

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 344, sála XVIII).

Typ materiálu: alabaster.

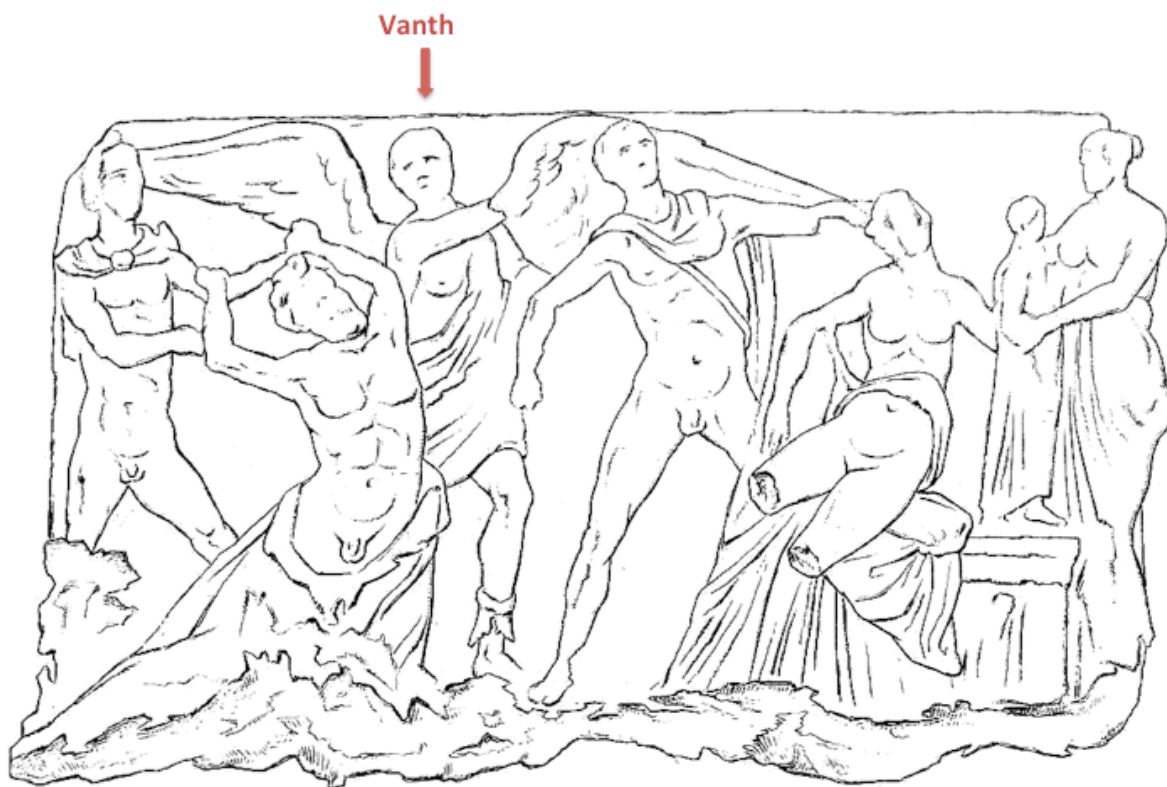
Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 72 x 42 x 32.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má zdvihnutú do výšky ale pri lakti odlomenú. Ľavou rukou pravdepodobne drží za pravú ruku postavu identifikovanú ako Orestes. Postava je odetá do krátkeho chitónu, ktorý jej drží iba na ľavom ramene. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Bibliografia: BRUNN 1870, 95–96, tav. LXXV, 2; GALLERI 1986, 130, n. 148; PAIRAULT 1972, 42, 151, 156, 215–216, pl. 103 a-b.

V 32

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. Hlava ani pravá ruka sa nedochovali. V ľavej ruke drží veľkého hada. Postava je odetá do dlhého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu na pravom boku urny. V oboch rukách (?) drží pochodeň, ktorou sa zaháňa na nahého bojovníka. Postava je odetá do dlhej dvojitej sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 96–97, tav. LXXVI, 3, b.

Vanth (1)

Vanth (2)

V 33

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 345, sála XVIII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 74 x 60 x 32.

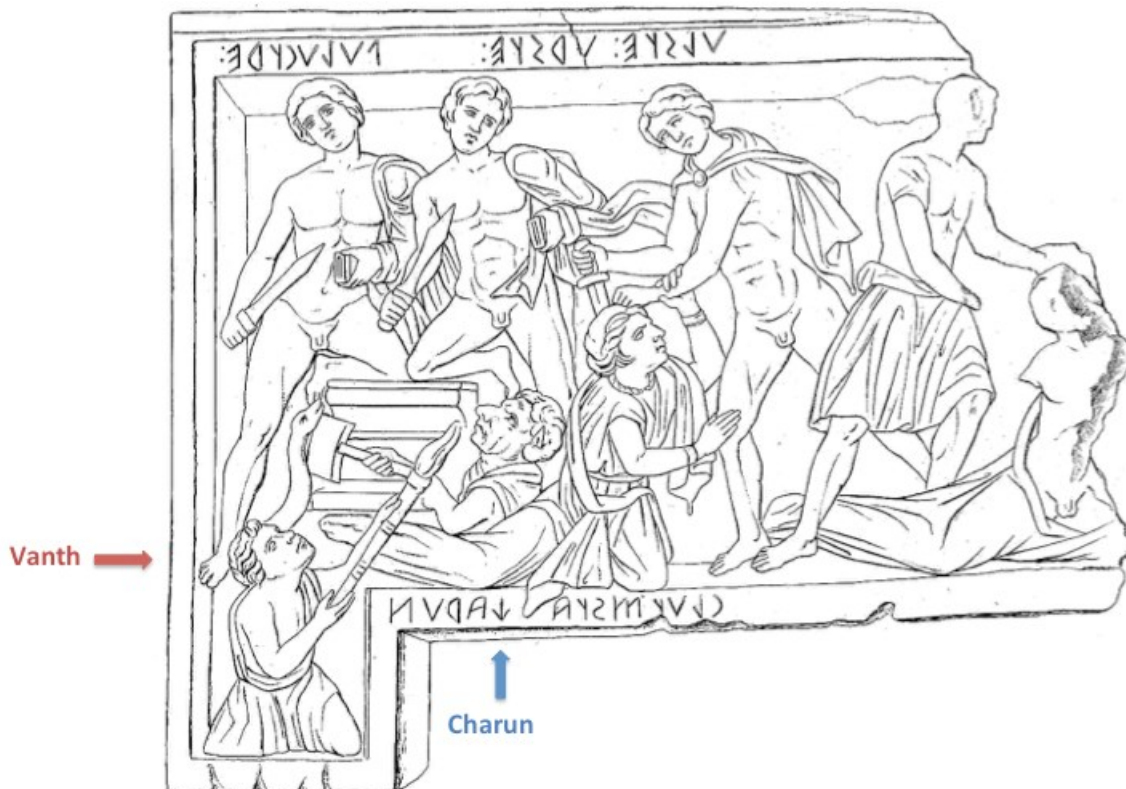
Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu ako vychádza spod zeme. Hlavu má z pravého profilu a má ju naklonenú smerom dohora. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou mieri do výšky. Postava je odetá do krátkeho (?) chitónu, ktorý jej drží len na ľavom ramene a ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu. Nad hlavou ženského démona je zobrazený had, ktorý pravdepodobne patrí k nemu.

Mužský démon **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z ľavého profilu ako vychádza spod zeme. Hlavu má naklonenú smerom dohora. Postava je odetá do chitónu bez rukávov. V oboch rukách drží kladivo. Má veľký zahnutý nos a špicaté uši. Pod jeho zobrazením je nápis *charun*, ktorý ho identifikuje.

Datácia: 3.–2. storočie pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 99–100, tav. LXXX, 10; GALLERI 1986, 128, n. 147; PAIRAULT 1972, 41–42, 78–79, 175–176, 216, n. 2, pl. 99-102; VAN DER MEER 1978, 59, fig. 19.

V 34

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 328, sála XVIII).

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 49 x 35 x 17.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi a s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží zahnutú pochodeň. Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi a s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

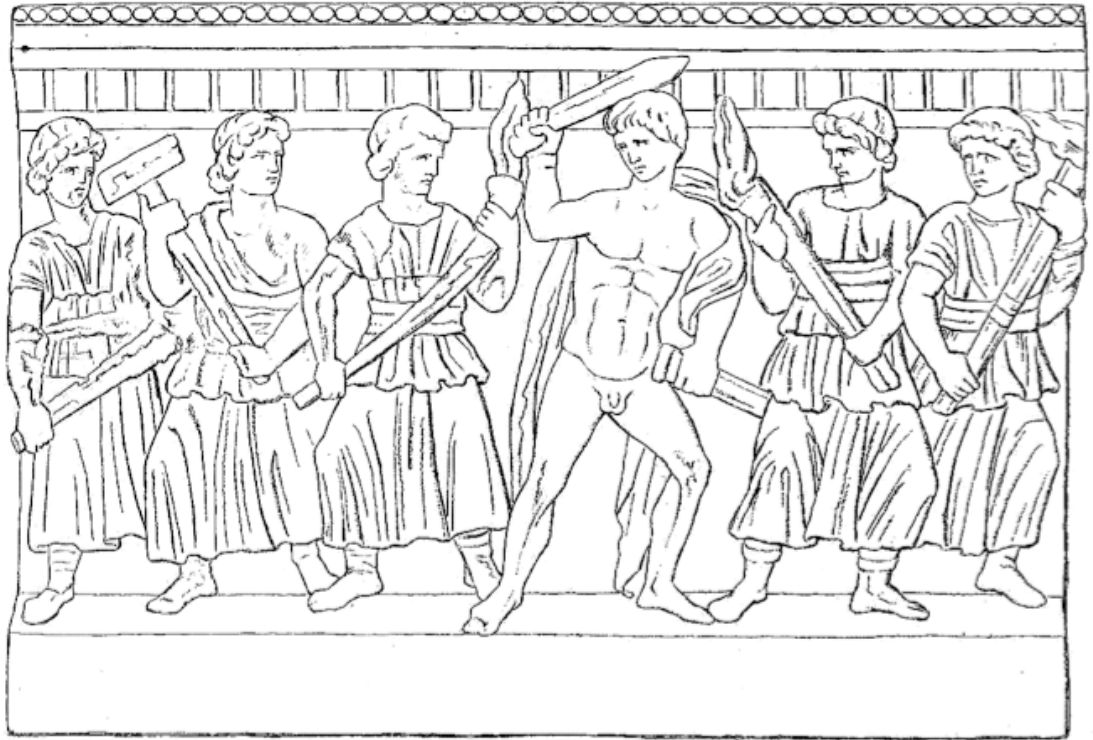
Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený bez krídiel z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi a s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (4)**. Démon je zobrazený bez krídiel z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží členitú pochodeň. Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi a s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží kladivo. Postava je odetá do zloženého chitónu, ktorý jej drží len na pravom ramene a má dĺžku siahajúcu pod kolená. Ten má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené.

Bibliografia: BRUNN 1870, 104–105, tav. LXXXIII, 16; GALLERI 1986, 126, n. 146.

Vanth (1) Charun Vanth (2) Vanth (3) Vanth (4)

4.1.8 Myt 8 – Odysseus a Polyfémós - útek Odyssea

V 35

Proveniencia: Volterra, Ipogeo 3.

Umiestnenie: Rijksmuseum van Oudheden, Leiden (inv. č. H III C).

Rok objavenia: 1743.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (je pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 76 x 50 x 25 . Hĺbka reliéfu: 4,5.

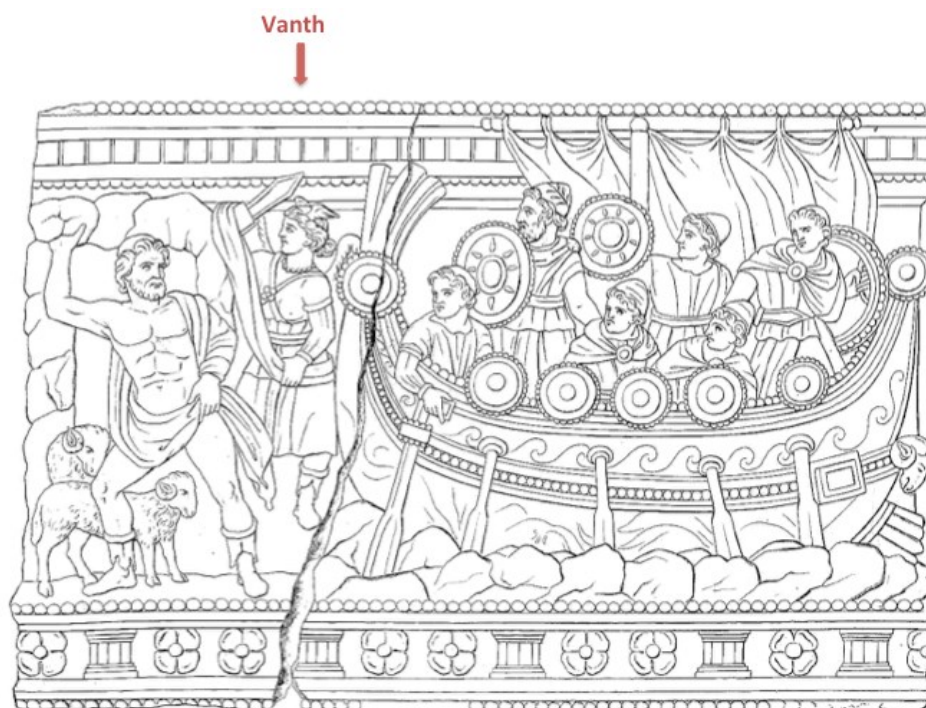
Typ scény: mytologická: Odysseus a Polyfémós - útek Odyssea.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava sa vznáša nad zemou. V pravej zdvihnutej ruke drží meč. Ľavú ruku má spustenú pri tele a drží v nej plášť. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy so sponou v tvare rozetky. Okolo pravej ruky má prehodený plášť, ktorý si zároveň pridržia ľavou rukou. Na ľavej ruke má rukávnik. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém (?). Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má koráľkový náhrdelník.

Polychrómia: červená: oči.

Datácia: 1. storočie pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 116, tav. LXXXVII, 4; VAN DER MEER 1975, 77, 89–90, n. 7.

4.1.9 Myt 9 – Odysseus a Kirké

V 36

Proveniencia: Volterra.

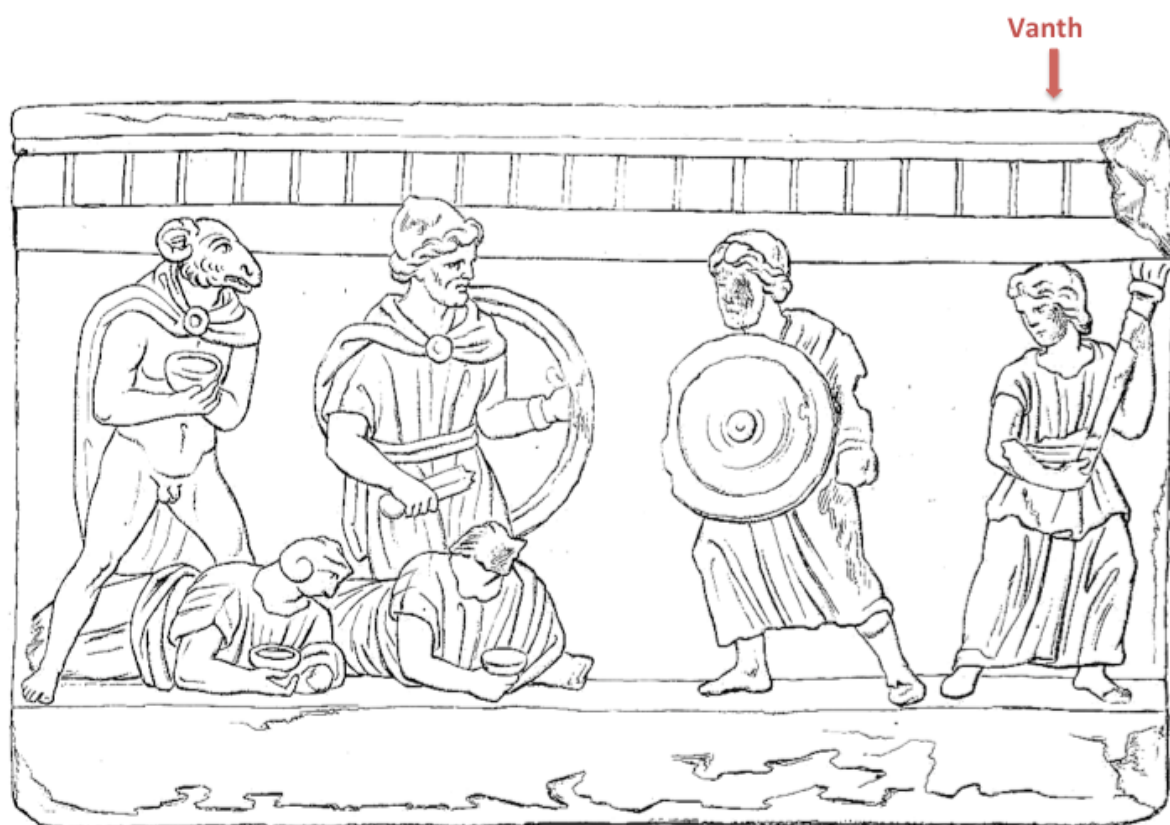
Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 427).

Typ materiálu: tuf.

Typ scény: mytologická: Odysseus a Kirké.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odtá do dlhého zloženého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 116–117, tav. LXXXVIII, 1.

V 37

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78522).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

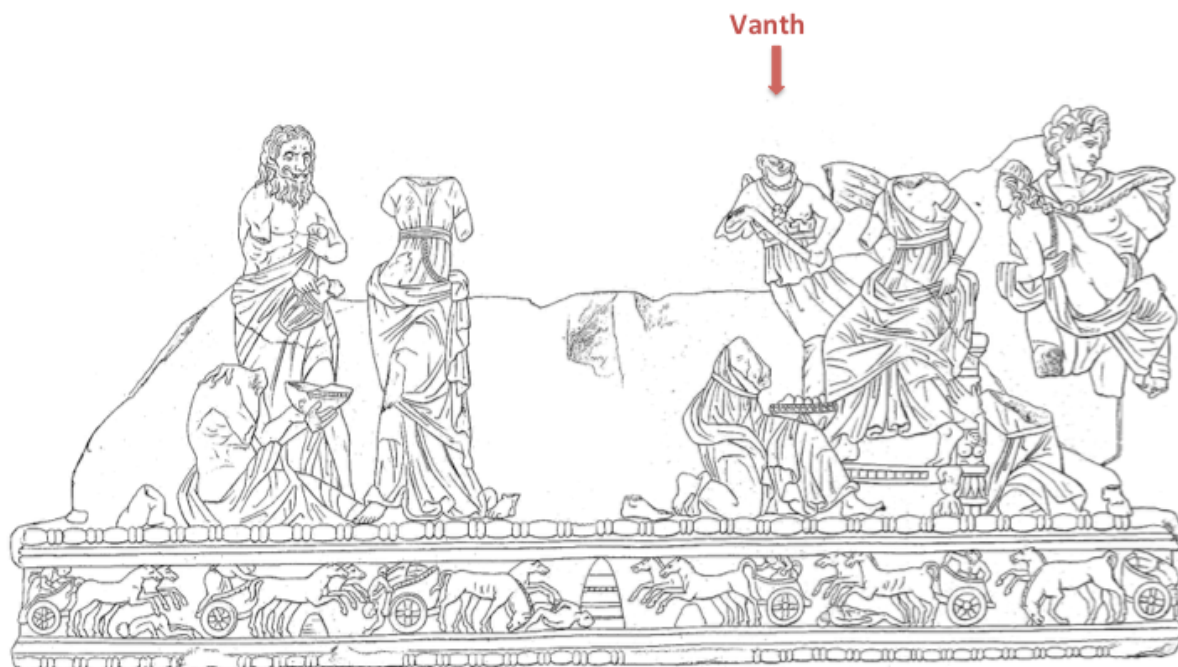
Rozmery: 89 x 42 x 29.

Typ scény: mytologická: Odysseus a Kirké.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanou vrchní část hlavy, části křídel a horní polovici pochodně, kterou drží v oboch rukách. Postava se pravdepodobne vznáša nad zemou. Je odetá do zložené sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na krku má tordovaný torques.

Polychrómia: pozlátenie: prekrížené pásy.

Bibliografia: BRUNN 1870, 118–119, tav. LXXXIX, 3; MAGGIANI 1975, 114, n. 164.

4.1.10 Myt 10 – Odysseus a nápadníci Pénélopy

V 38

Proveniencia: Volterra, Ipogeo 3.

Umiestnenie: Rijksmuseum van Oudheden, Leiden (inv. č. H III A).

Rok objavenia: 1743.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 76 x 39 x 25 . Hĺbka reliéfu: 5.

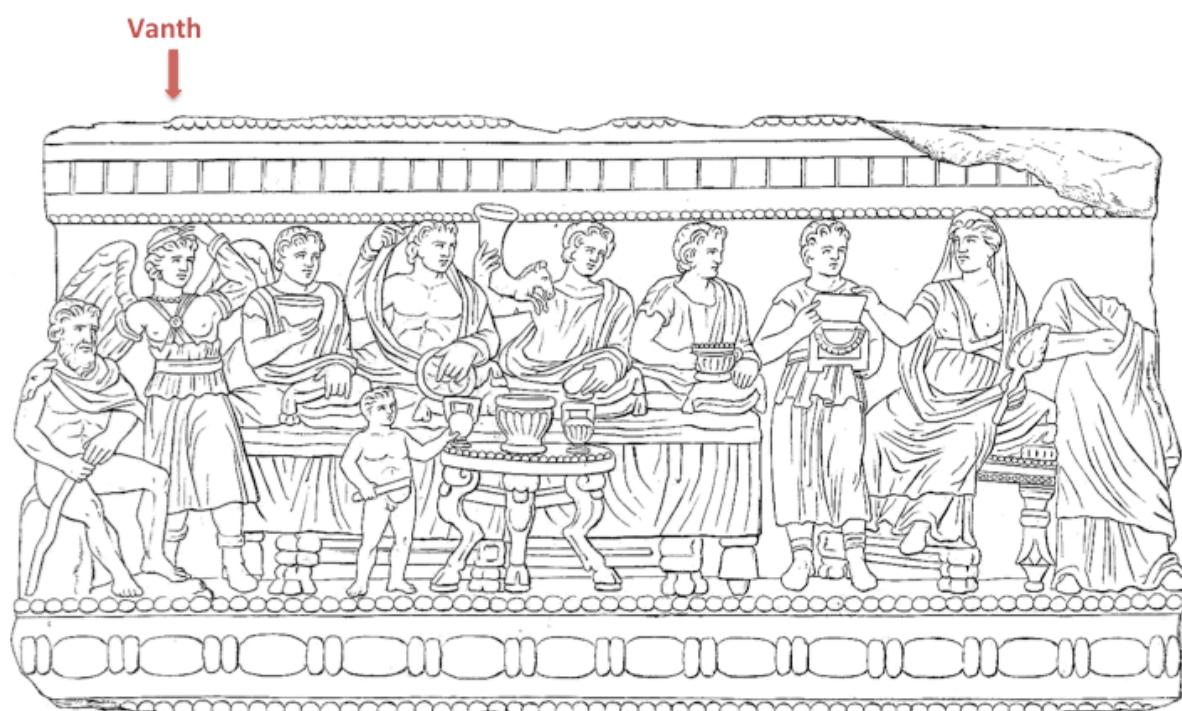
Typ scény: mytologická: Odysseus a nápadníci Pénélopy.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má schovanú za chrbtom postavy identifikovanej ako Odysseus. Ľavú ruku má položenú na svojej hlave. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém. Na krku má koráľkový náhrdelník a v ušiach náušnice kónického tvaru.

Polychrómia: červená: oči, ústa a obuv.

Datácia: okolo r. 200-150 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 124–126, tav. XCV, 2; VAN DER MEER 1975, 77, 90–92, n. 8.

V 39

Proveniencia: Volterra, lokalita Marmini, nekropola Portone, Ipogeo Taddei.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 428, sála XVIII).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

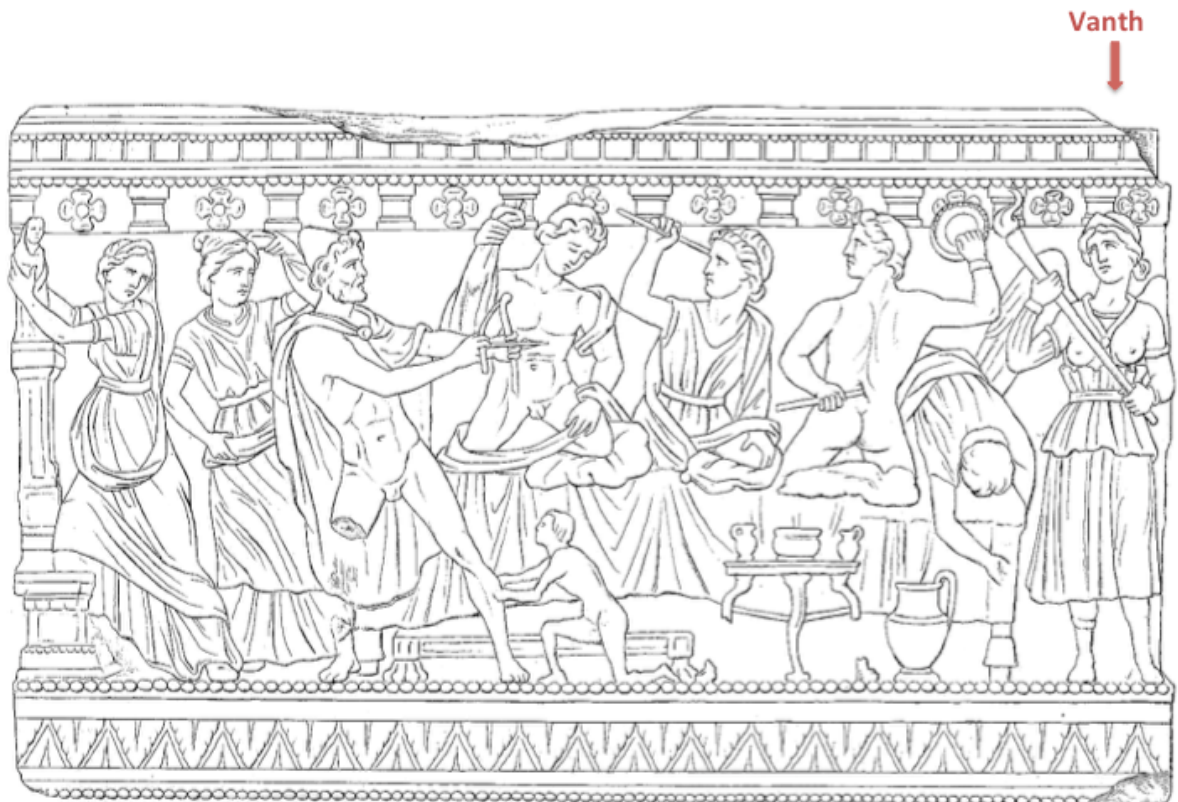
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 87 x 53 x 30.

Typ scény: mytologická: Odysseus a nápadníci Pénélopy.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Na krku má náhrdelník.

Bibliografia: BRUNN 1870, 126–127, tav. XCVII, 5; GALLERI 1986, 132, n. 150.

V 40

Proveniencia: Volterra, statok Luoghino, Tomba IX.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 554, sála XVIII).

Rok objavenia: 1874.

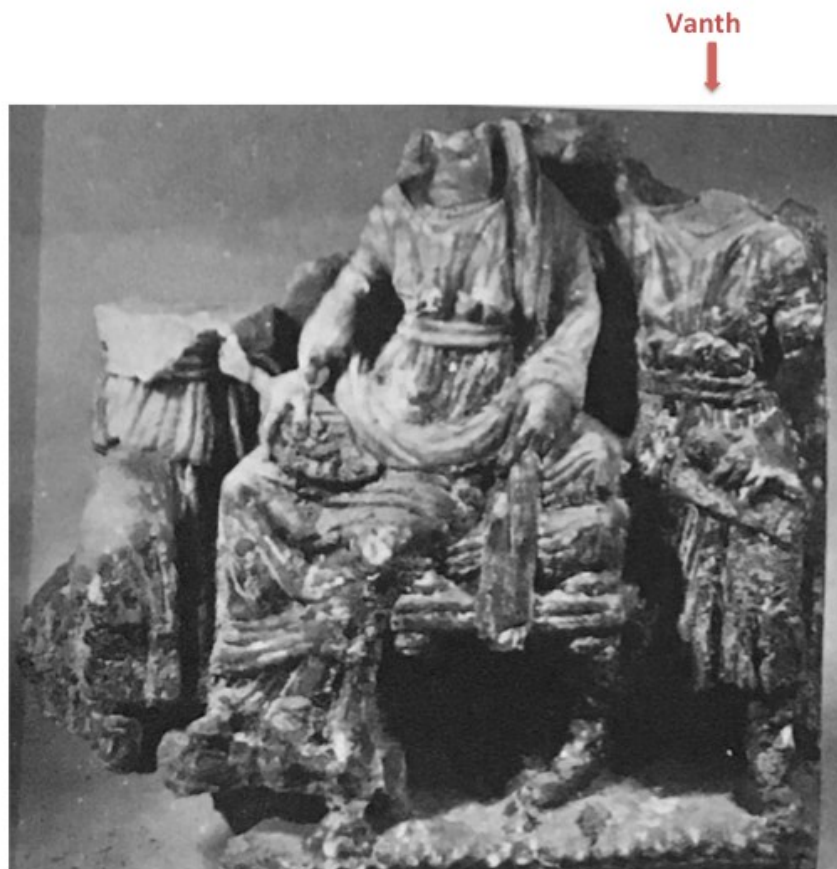
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 27 x 31 x 17.

Typ scény: mytologická: Odysseus a nápadníci Pénélopy.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a časť pravej ruky. Nie je jasné, či bol okrídlený. Pravú ruku nie je vidieť. V ľavej ruke drží objekt, ktorým je pravdepodobne zavinutý zvitok. Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Na krku má náhrdelník (?).

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 62, n. 72.

4.1.11 Myt 11 – Médein útek z Korintu

V 41

Proveniencia: Volterra, statok Luoghino, Tomba V.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 497, sála XIII).

Rok objavenia: 1874.

Typ materiálu: terakota (vymodelovaná špachtlou).

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 62 x 34 x 37.

Typ scény: mytologická: Médein útek z Korintu.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu a s hlavou z anfasu. Postava je zobrazená na ľavom boku urny. Pravou rukou sa opiera o okraj oltára (?), na ktorom sedí. Ľavú ruku vystiera pred seba. Je bosá a odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse.

mužský démon typu **Charun (2)**. Postava je zobrazená na pravom boku urny. Nie je k dispozícii fotografia. Démon je podľa opisu identický s démonom typu Charun (1).

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 56, n. 61; DE RUYT 1934, 132, n. 160; KÖRTE 1890, 5, tav. I, 2; PAIRAULT 1972, 175.

Charun (1)

4.1.12 Myt 12 – Smrť Aktaióna

V 42

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Gregoriano Etrusco, Vatikán (inv. č. 13889).

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (patrí k urne).

Rozmery: 58 x 38 x 22.

Typ scény: mytologická: smrť Aktaióna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu ako sedí na skale. Pravú ruku má položenú na pravej nohe. Ľavá ruka postavy pôsobí, akoby sa ňou opierala o pochodeň obrátenú plameňom k zemi, tá však nie je vyjadrená. Odetá je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na ľavej ruke má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zubatými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu (?).

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okrídlený a je zobrazený z ľavého profilu ako sedí na skale. Ľavú ruku má položenú na pravej nohe. Pravá ruka postavy pôsobí, akoby sa ňou opierala o pochodeň obrátenú plameňom k zemi, tá však nie je vyjadrená. Odetá je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na nohách má vysokú obuv so zubatými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Dátácia: koniec prvej - začiatok druhej štvrtiny 1. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 11, tav. III, 1; SANNIBALE 1994, 78–80, n. 10.

V 43

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 357, sála XVI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 49 x 36 x 17.

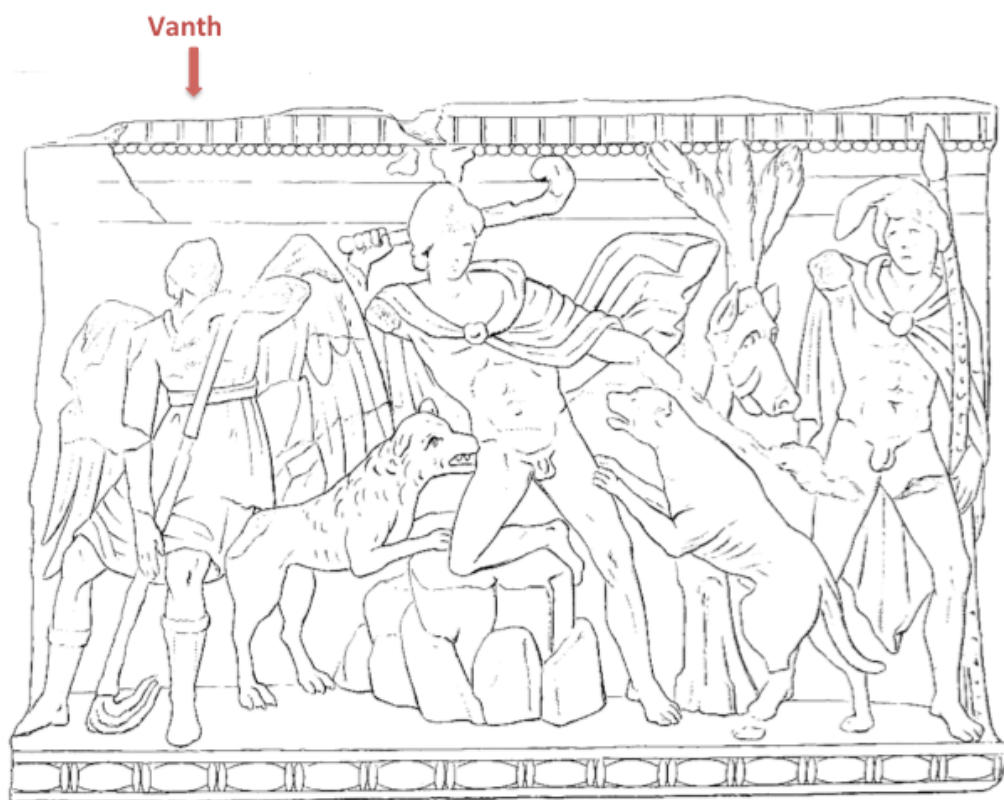
Typ scény: mytologická: smrť Aktaióna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu ako sedí na skale. Nemá dochovanú takmer celú hlavu, časti krídiel a rúk. Ľavou rukou sa opiera o dlhú pochodeň, ktorú si zároveň pridržiaava pravou rukou. Pochodeň je obrátená plameňom k zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy (?). Na nohách má vysokú obuv.

Zaradenie: *gruppo dell'Astragalo I*.

Datácia: Pravdepodobne tretia štvrtina 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 11–12, tav. III, 2; RAMPAZZO 2012, 78, n. 78; SANNIBALE 1994, 45, 79–80, fig. 10.5; VAN DER MEER 1978, 60, fig. 6.

4.1.13 Myt 13 – Oidipus a sfinga

V 44

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 355, sála XXXI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (isté, že patrí k urne).

Rozmery: 64 x 43 x 29.

Typ scény: mytologická: Oidipus a sfinga.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu.

Nemá dochovanú vrchnú časť hlavy a časť ľavej ruky. V oboch rukách držala z časti nedochovanú pochodeň. Postava je odetá do dlhej sukne stiahnutej pod odhaleným poprsím.

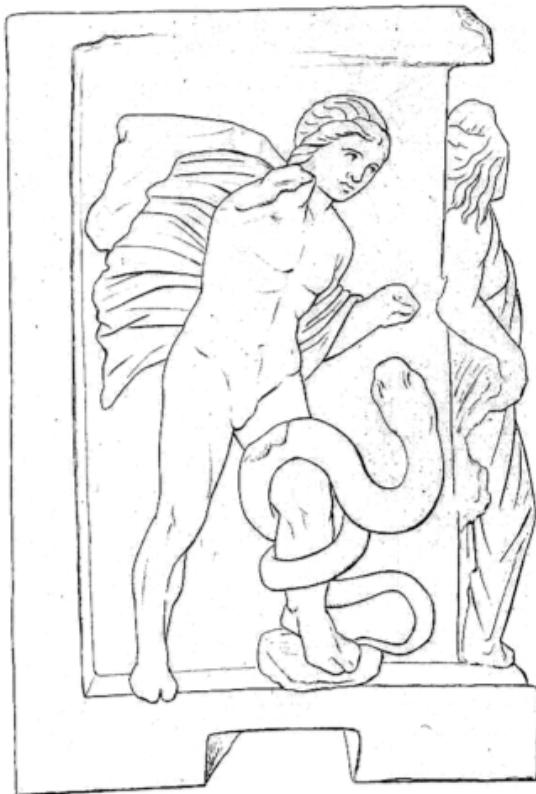
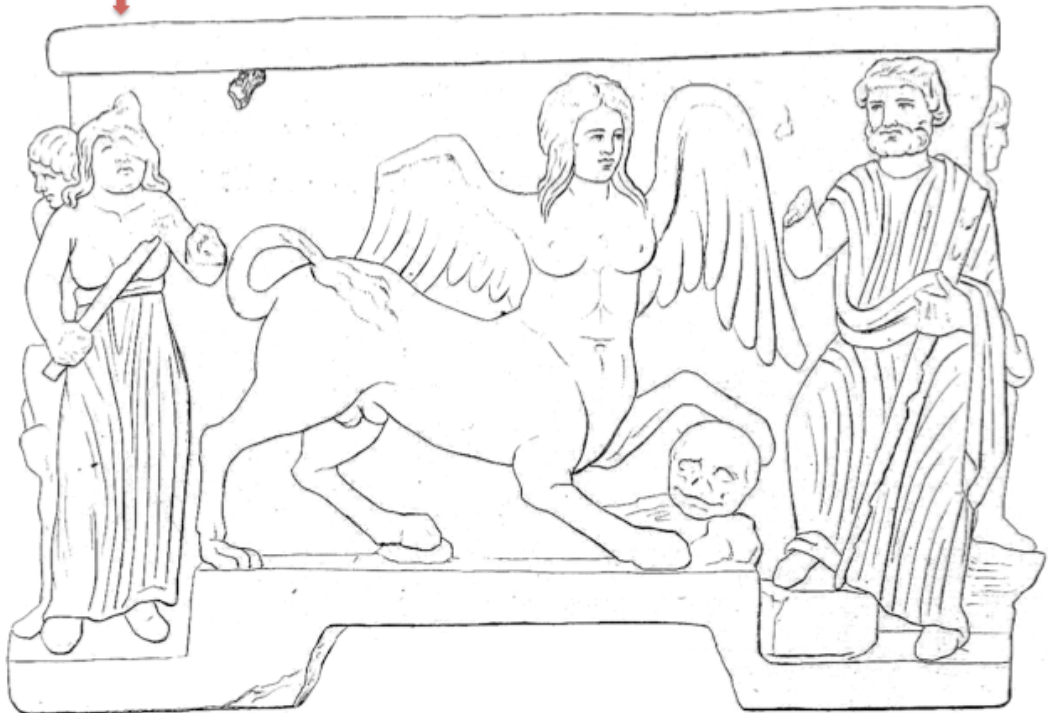
Má rozpustené vlasy s dĺžkou po pleciah.

Zaradenie: *gruppo Tebano*.

Datácia: pravdepodobne okolo r. 200 pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 20–21, tav. VI, (1?); RAMPAZZO 2012, 74, n. 76; VAN DER MEER 1978, 75, fig. 64.

Vanth

V 45

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 354, sála XVI).

Rok objavenia: 1784-1785.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 64 x 41 x 31.

Typ scény: mytologická: Oidipus a sfínga.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V pravej ruke držal pravdepodobne pochodeň (?), ktorá je dnes odlomená. Ľavou rukou sa opiera o stĺpik. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Má dlhé rozpustené vlasy.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel na ľavom boku urny. Postava je známa len z opisu, nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Postava má byť podobná démonovi typu Charun (2), ktorý sa nachádza na pravom boku urny, je však do značnej miery nedochovaná.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel na pravom boku urny. Postava je známa len z opisu, nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Démon sedí a má prekrížené nohy. Pravou rukou sa opiera o veľké kladivo. Ľavú ruku má položenú na stehne. Odetý je do krátkeho chitónu s rukávmi. Má špicaté uši.

Zaradenie: *gruppo Tebano*.

Datácia: okolo r. 200 pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 21, tav. VI, 1 a; RAMPAZZO 2012, 72, **n. 75**; DE RUYT 1934, 105; VAN DER MEER 1978, 75.

Vanth
↓

4.1.14 Myt 14a – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok

V 46

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 163, sála XVI).

Rok objavenia: pred r. 1870.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (je možné, že patrí k urne).

Rozmery: 58 x 47 x 25.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má položenú na štíte bojovníka po jej pravej strane. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Zaradenie: *gruppo Manetti*.

Datácia: druhá pol. 2. st. pred n. l.

Bibliografia: RAMPAZZO 2012, 64, n. 64.

V 47

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba IV.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 395, sála XVI).

Rok objavenia: 1857.

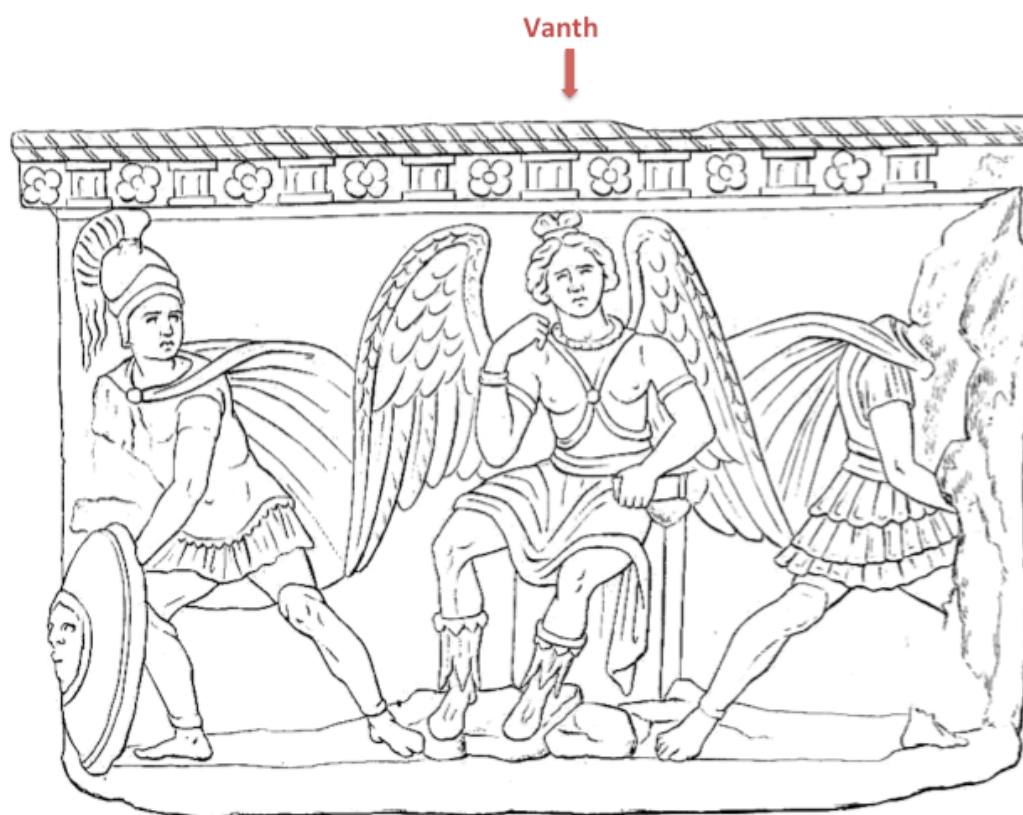
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 56 x 39 x 27.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený, sedí a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má zdvihnutú a v ľavej ruke drží pochvu na meč. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na pravej ruke má náramok a nápažník a na ľavej ruke nápažník. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na krku má tordovaný torques. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 46, fig. 51; KÖRTE 1890, 27, tav. VIII, 1.

V 48

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 507, sála XVI).

Rok objavenia: 1874.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (veľmi pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 63 x 46 x 23.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a sedí. Je zobrazený z ľavého profilu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Obomi rukami sa opiera o dlhú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Zaradenie: *gruppo di Montaione*.

Datácia: okolo pol. 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 28, tav. VIII, 1 b; RAMPAZZO 2012, 88, **n. 93**.

V 49

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba dei Caecina I.

Umiestnenie: Museo Archeologico al Teatro Romano, Verona (inv. č. ?).

Typ materiálu: tuf.

Rozmery: 59 x 41 x 22.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a sedí. Je zobrazený z pravého profilu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Na hlave má frýžsku čiapku.

Polychrómia: červená: obuv; nedefinovaná farba: telo.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 28, tav. VIII, 1 d; MAGGIANI 1975, 32, n. 17.

Vanth

V 50

Provenienca: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78507).

Rok objavenia: 1861.

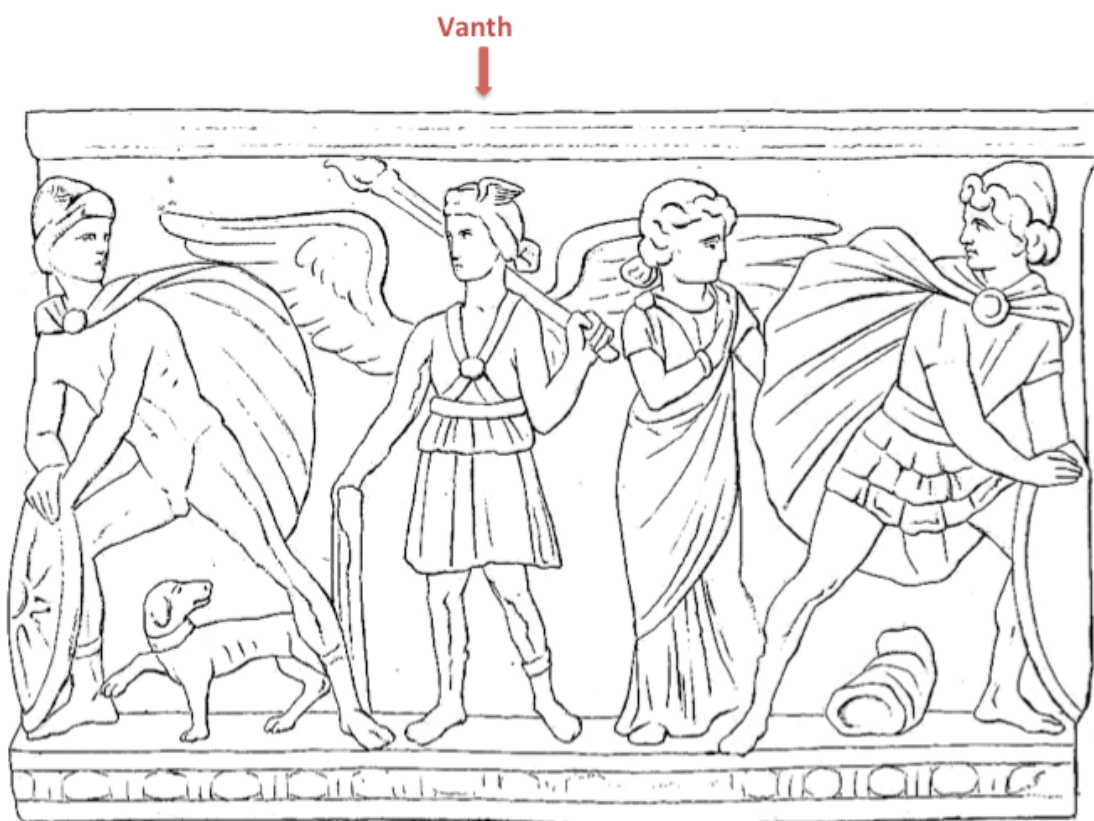
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 52 x 33 x 23.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou sa opiera o malý stĺpik (?). V ľavej ruke drží pochodň, ktorú si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 29, tav. IX, 3; MAGGIANI 1975, 104, n. 148.

V 51

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 557, sála XVI).

Rok objavenia: pred r. 1877

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 52 x 36 x 19.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a sedí. Je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň. V ľavej ruke drží meč v pochve. Postava je odetá je do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný torques.

Zaradenie: *gruppo dell'Astragalo II*.

Datácia: neskoré 2. - začiatok 1. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 29, tav. IX, 3 a; RAMPAZZO 2012, 90, **n. 95**.

V 52

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba IV.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 393 sála XVI).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 56 x 39 x 24.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má založenú v bok. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom k zemi. Odetá je do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Okolo ľavej ruky má omotaný plášť. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má torques (?).

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na pravom boku urny. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Podľa popisu má ľavú ruku založenú v bok a v pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom k zemi. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z pravého profilu na ľavom boku urny. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si opiera o plece. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má obtiahnuté nohavice s mriežkovým vzorom. Na nohách má vysokú obuv. Má bradu a veľký zahnutý nos. Vlasy má upravené a stiahnuté tenkou páskou.

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 44, n. 49; DE RUYT 1934, 101, n. 112; KÖRTE 1890, 31, tav. X, 5 a.

Vanth (1)

Charun

V 53

Proveniencia: Volterra, nekropola Badia, Tomba XXIV.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 652).

Rok objavenia: 1960-1965.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (veko je z alabastru, ale pravdepodobne patrí k urne).

Rozmery: 63 x 47 x 27.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu.

Postava nemá dochovanú od kolena ľavú nohu. V pravej ruke drží pochodeň. V ľavej ruke drží objekt, ktorý je podľa Fiumiho ľudská hlava (?). Postava je nahá, len okolo bokov má plášť. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: FIUMI 1975, 138, n. 216.

Vanth

Myt 14c – Umierajúci Eteokles a Polyneikes

V 54

Proveniencia: Volterra. nekropola Portone, Tomba IV.

Umiestnenie: Museo Guarnacii, Volterra (inv. č. 399, sála XVI).

Rok objavenia: 1857.

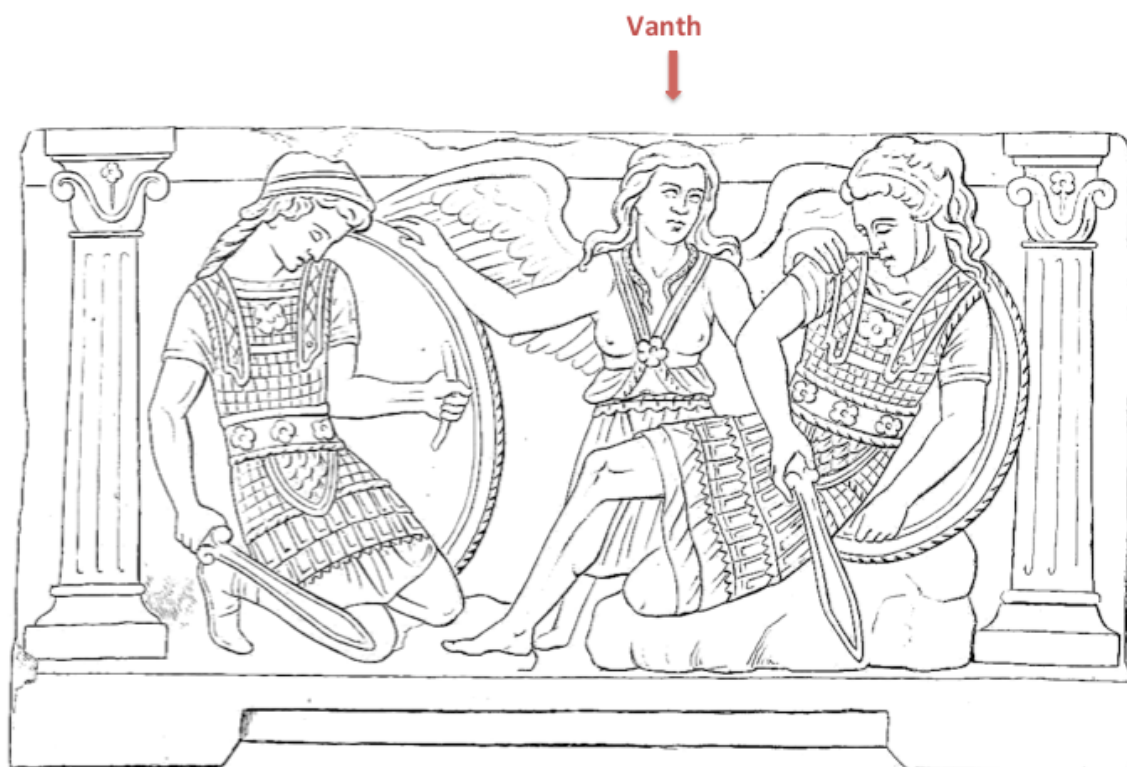
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 69 x 42 x 30.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má položenú na štíte postavy identifikovanej ako Eteokles a ľavú na ramene postavy identifikovanej ako Polyneikes. Postava je odetá do sukne s dĺžkou pod kolená, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Vlasy má rozpustené a dlhé. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru.

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 48, n. 52; KÖRTE 1890, 43, tav. XIV, 3.

V 55

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: The Detroit Institute of Arts, Founders Society Purchase, Detroit (inv. č. 23.139).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 74 x 43 x 25.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon sedí, je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má dochovanú len v hornej časti. V ľavej ruke drží časť plášťa, ktorý patrí mužskej postavy po démonovej ľavej strane. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na ľavej ruke má rukávnik. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má upravené do účesu. Z vrchu hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený na ľavom boku urny. K dispozícii je len opis bez fotografie: „ženská postava podobná okrídlenému božstvu na hlavnom reliéfe. Je to tiež okrídlená žena a je podobne odetá do krátkej, opásanej tuniky a vysokých čižiem. Je otočená do - z pohľadu diváka - pravej strany a je zobrazená z profilu s vykročenou ľavou nohou a pravou rukou zdvihnutou do vzduchu. Jej ľavá ruka je čiastočne zakrytá drapériou, zatiaľčo v nej drží predmet, ktorým sa zdá byť pochodeň.“

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený na pravom boku urny. K dispozícii je len opis bez fotografie: „Okrídlený muž, odetý tiež v opásanej tunike s vysokými čižmami, sedí s pravou rukou zdvihnutou a ľavou rukou spustenou. V pravej ruke zvierá hada a v ľavej ruke kladivo. Je zobrazený z profilu, otočený k ľavému koncu panelu.“

Datácia: koniec 3. – začiatok 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: CACCIOLI 2009, 13–15, n. 1, pl. 1–3; GAZDA 2000, 217–218, n. 83.

Zdroj obrázku: <https://www.dia.org/art/collection/object/ash-urn-battle-scene-44614>

Vanth (1)

Myt 14d – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk

V 56

Proveniencia: Volterra, nekropola Badia, Tomba XXVI.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 659).

Rok objavenia: 1960–1965.

Typ materiálu: tuf (?).

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 77 x 60 x 33.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu. Pravú ruku má položenú na štíte bojovníka po svojej pravej strane. Postava je odetá do krátkeho dvojitého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasý má upravené do účesu.

Ženský démoni typu **Vanth (2+3)**. Démoni sú okrídlení a zobrazení z anfasu na bočných stranách urny. Ľavou rukou sa opierajú o pochodeň, ktorá je obrátená a smeruje plameňom k zemi. Sú odetí do krátkej sukne stiahnutej v páse. Vlasý majú upravené do účesu (?).

Bibliografia: FIUMI 1975, 142, **n. 222**.

Vanth (1)

Vanth (3)

V 57

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 326, sála XVI).

Rok objavenia: 1731.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (je možné, že patrí k urne).

Rozmery: 69 x 44 x 28.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk.

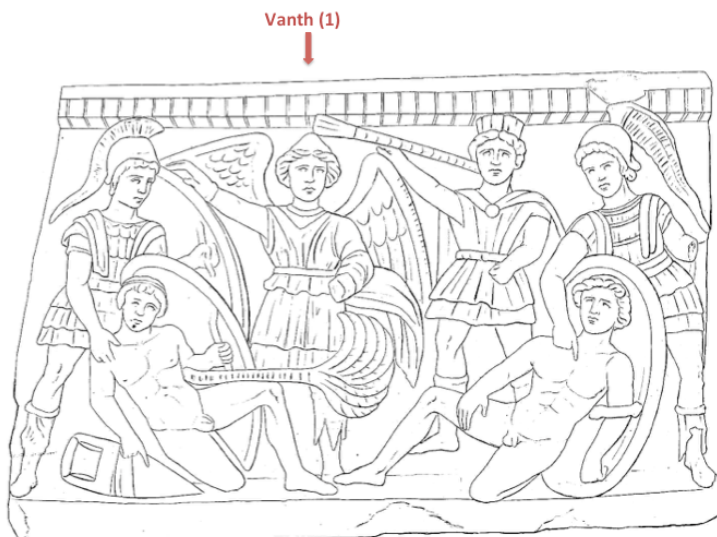
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má položenú na štíte bojovníka po svojej pravej strane. Ľavú ruku nemá dochovanú od zápästia smerom dole. Postava je odetá do krátkeho dvojitého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na ľavej ruke má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém. Na krku má náhrdelník. Na pravej ruke má náramok.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený na ľavom boku urny. K dispozícii je len opis postavy. Démon je okrídlený. V pravej ruke drží meč a v ľavej ruke kladivo. Odetý je do krátkeho chitónu. Na ľavom ramene má plášť. Na nohách má vysokú obuv.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je zobrazený na pravom boku urny. K dispozícii je len opis postavy. Démon je okrídlený. V ľavej ruke drží pochodeň a pravú ruku má založenú v bok. Odetý je do krátkeho chitónu. Na nohách má vysokú obuv. Na oboch rukách má náramky.

Datácia: prvá štvrtina 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 46–47, tav. XVI, 5; RAMPAZZO 2012, 70, n. 72; DE RUYT 1934, 102.

4.1.15 Myt 15 – Koniec Amfiaráa

V 58

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 188, sála XVI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 52 x 31 x 27.

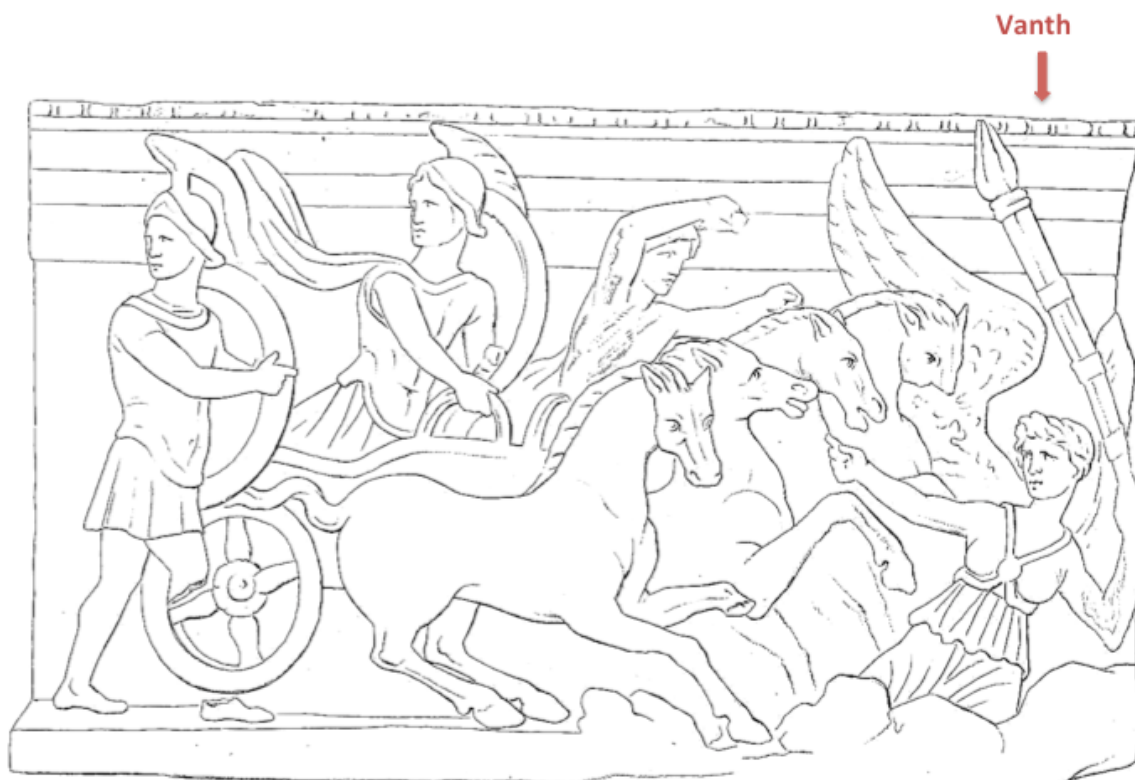
Typ scény: mytologická: koniec Amfiaráa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Bytosť je zobrazená ako sa vynára spod zeme. Pravú ruku naťahuje smerom k jednej z konských hláv. V ľavej ruke drží dlhú členitú pochodeň. Je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu.

Zaradenie: *bottega Guarnacci* 621.

Datacia: medzi druhou a treťou štvrtinou 1. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 70, tav. XXV, 1; RAMPAZZO 2012, 66, n. 67; VAN DER MEER 1978, 61.

V 59

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba dei Caecina II/Ceicna Fetiu.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 185).

Rok objavenia: 1785-1786.

Typ materiálu: alabaster.

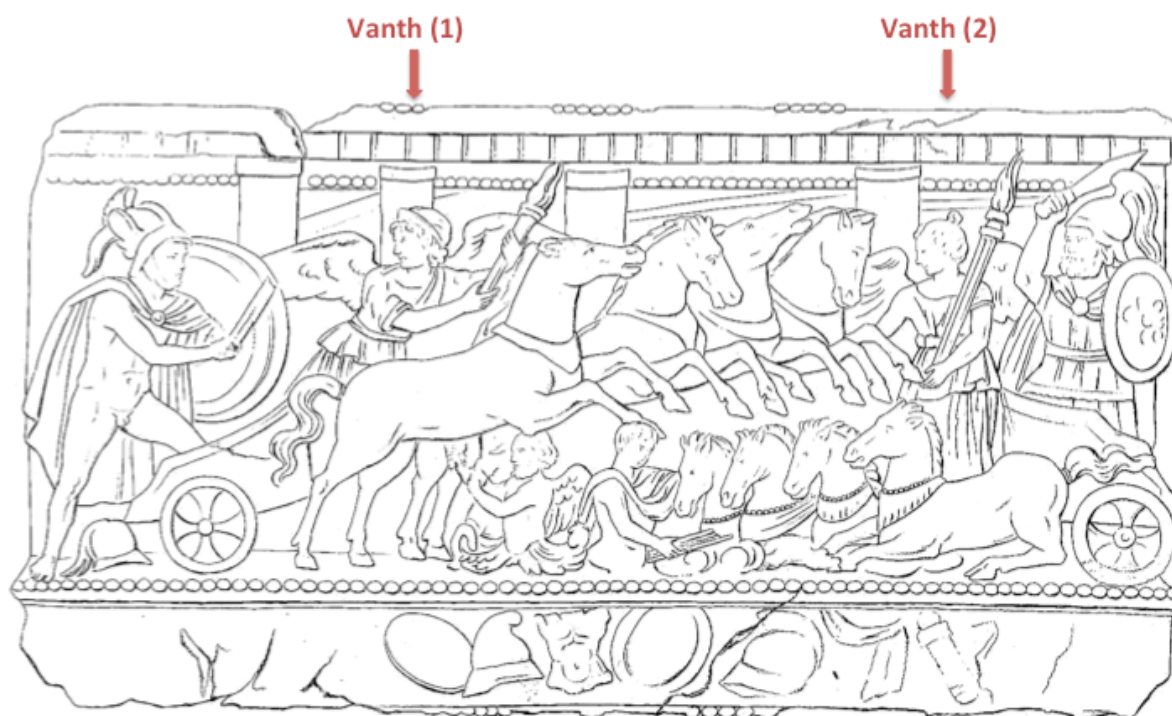
Rozmery: 90 x 49 x 16.

Typ scény: mytologická: koniec Amfiaráa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho (?) dvojitého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku vystiera smerom ku koňom. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho (?) dvojitého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 70–71, tav. XXV, 2; MAGGIANI 1975, 40, n. 44.

V 60

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 186, sála XVI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 78 x 49 x 23.

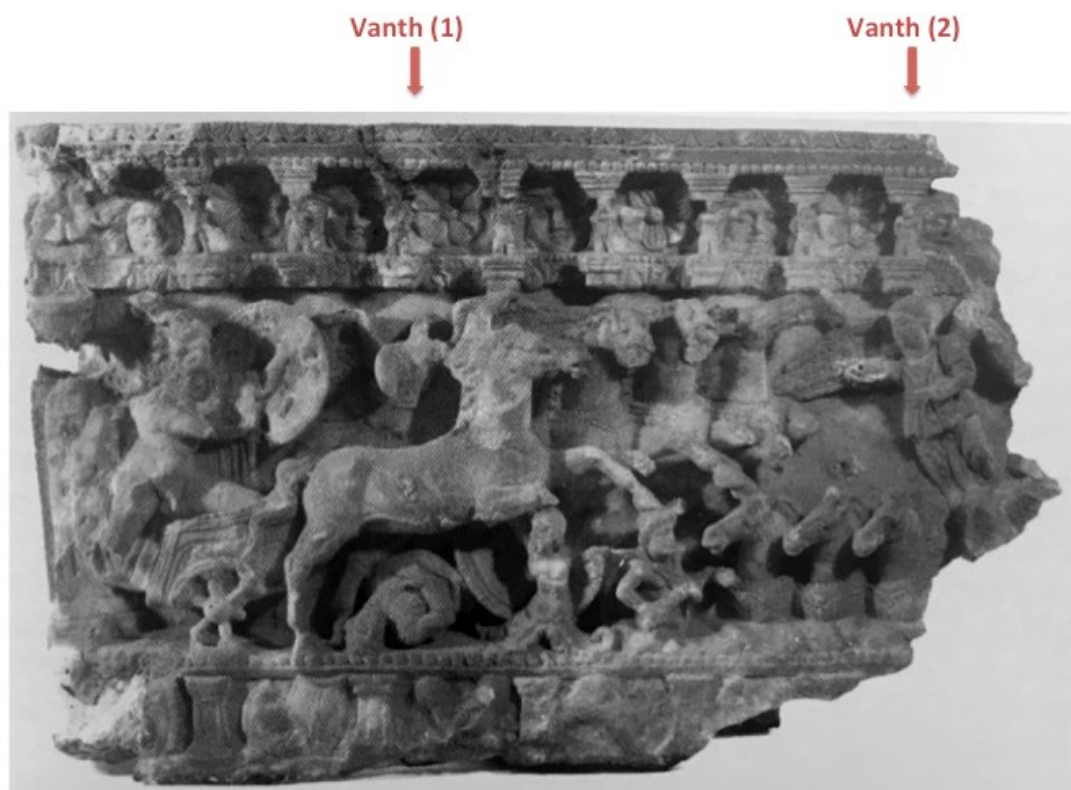
Typ scény: mytologická: koniec Amfiaráa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Postava je pravdepodobne zachytená ako letí. Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku od lakťa smerom dole. Pravdepodobne v oboch rukách držala pochodeň. Je odetá do krátkeho (?) dvojitého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava je zachytená ako letí. Pravú ruku vystiera smerom ku koňom. Je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi (?), ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: pravdepodobne prvá pol. 1. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 71–72, tav. XXV, 2 a; RAMPAZZO 2012, 66, n. 66; VAN DER MEER 1978, 61.

V 61

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 508, sála XVI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 57 x 42 x 22.

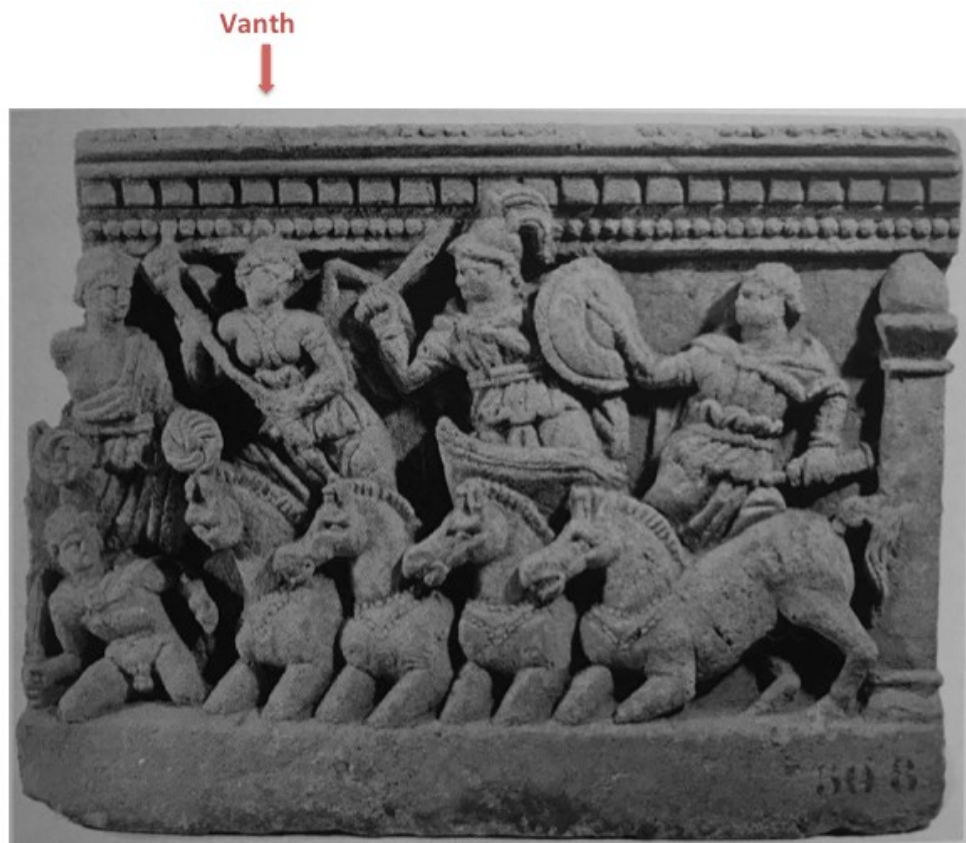
Typ scény: mytologická: koniec Amfiaráa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava je pravdepodobne zachytená ako sa vznáša (?). V oboch rukách drží pochodeň. Je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu.

Zaradenie: *Officina di Poggio alle Croci*.

Datácia: koniec 2. – začiatok 1. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 72, tav. XXV, 2 b; RAMPAZZO 2012, 90, n. 94; VAN DER MEER 1978, 61.

4.1.16 Myt 16 – Matkovražda Alkmaióna

V 62

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo dell'Accademia Etrusca e della Città di Cortona, Cortona (inv. č. ?).

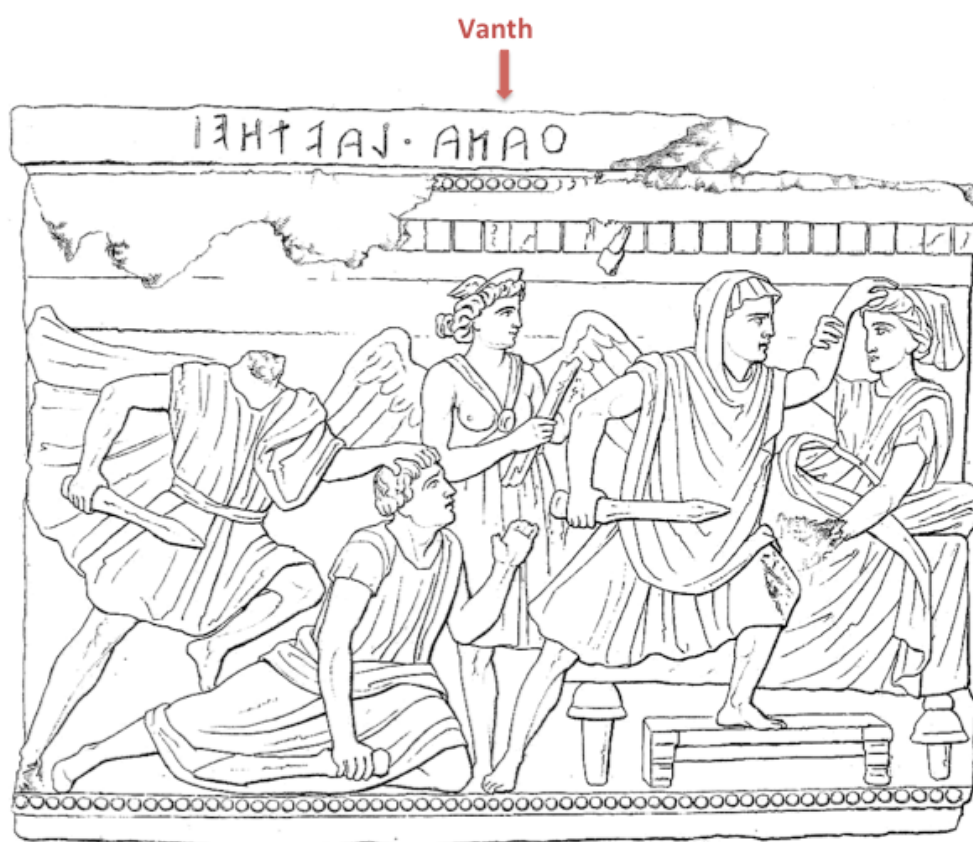
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 48 x ? x ?

Typ scény: mytologická: matkovražda Alkmaióna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách postava držala pochodeň - ľavá ruka od lakťa smerom dole, spolu s časťou pochodne však nie sú dochované. Je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasý má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 73–74, tav. XXVI, 1.

V 63

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78518).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

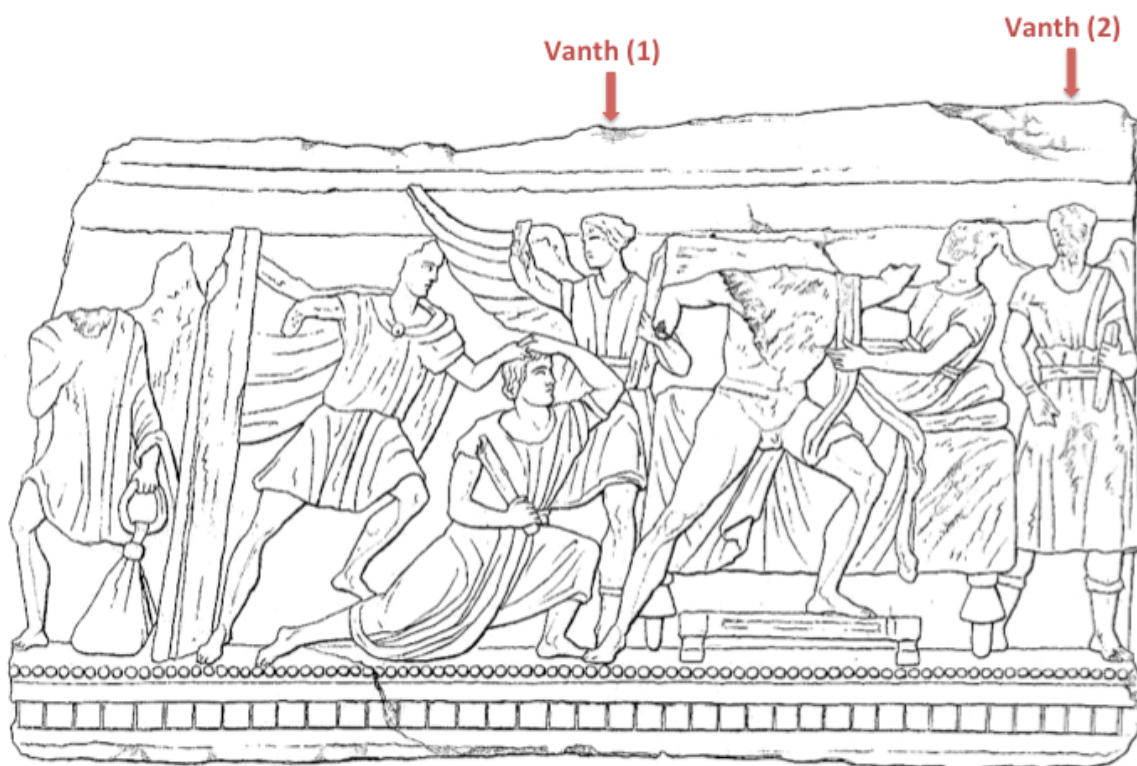
Rozmery: 60 x 35 x 20.

Typ scény: mytologická: matkovražda Alkmaióna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú do výšky, avšak jej časť od lakťa smerom dole sa nedochovala. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorá je tiež z časti nedochovaná. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Jeho hlava sa z veľkej časti nedochovala. Pochodeň, ktorú drží v ľavej ruke, je tiež zhruba od polovice nedochovaná. Postava je odetá do krátkeho dvojitého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Na pravej ruke má náramok.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 74, tav. XXVI, 2; MAGGIANI 1975, 110, n. 159.

V 64

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78480).

Rok objavenia: 1861.

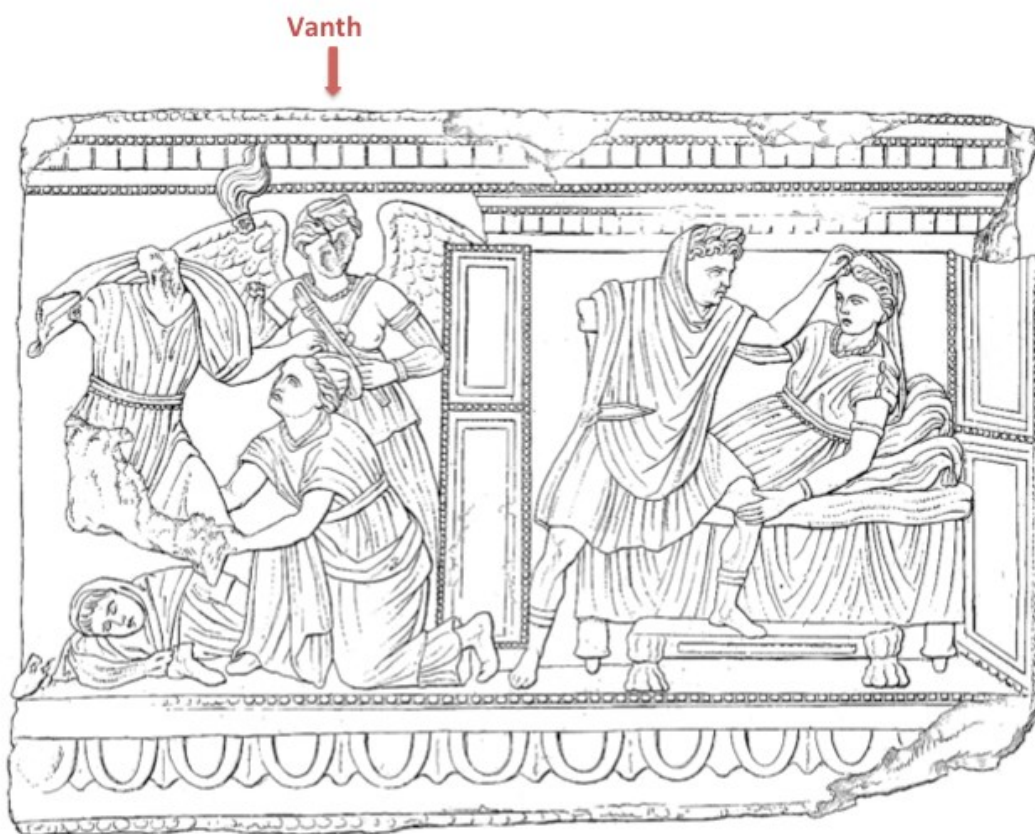
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 54 x 38 x 20.

Typ scény: mytologická: matkovražda Alkmaióna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Tvár postavy je nedochovaná. V oboch rukách držala členitú pochodeň, ktorá je z časti nedochovaná, tak ako aj časť pravej ruky od zápästia smerom dole. Je odetá do krátkej (?) zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Vlasý má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém, ktorý je lemovaný drobným perlovcom. Na krku má tordovaný torques.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 74, tav. XXVII, 3; MAGGIANI 1975, 88, n. 122.

V 65

Proveniencia: Volterra.

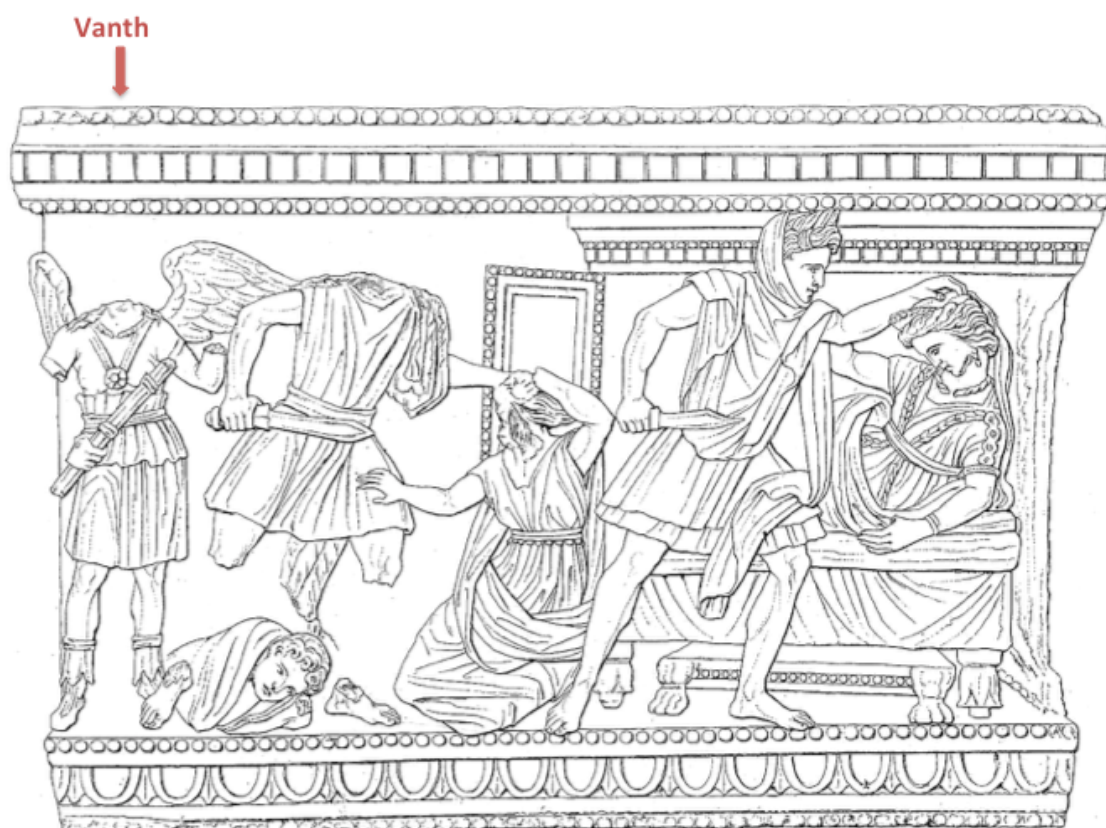
Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Rozmery: 54 x ? x ?

Typ scény: mytologická: matkovražda Alkmaióna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. Postava nemá dochovanú hlavu. Pravdepodobne v oboch rukách držala členitú pochodeň, ktorá je z časti nedochovaná, tak ako aj časť pravej a ľavej ruky. Je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má nápažníky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé. Na krku má tordovaný torques.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 74–75, tav. XXVII, 4.

4.1.17 Myt 17 – Daidalos a Pásifaé

V 66

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Ipogeo Taddei.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 435, sála XIII).

Rok objavenia: 1859.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (je možné, že patrila k urne).

Rozmery: 54 x 33 x 20.

Typ scény: mytologická: Daidalos a Pásifaé.

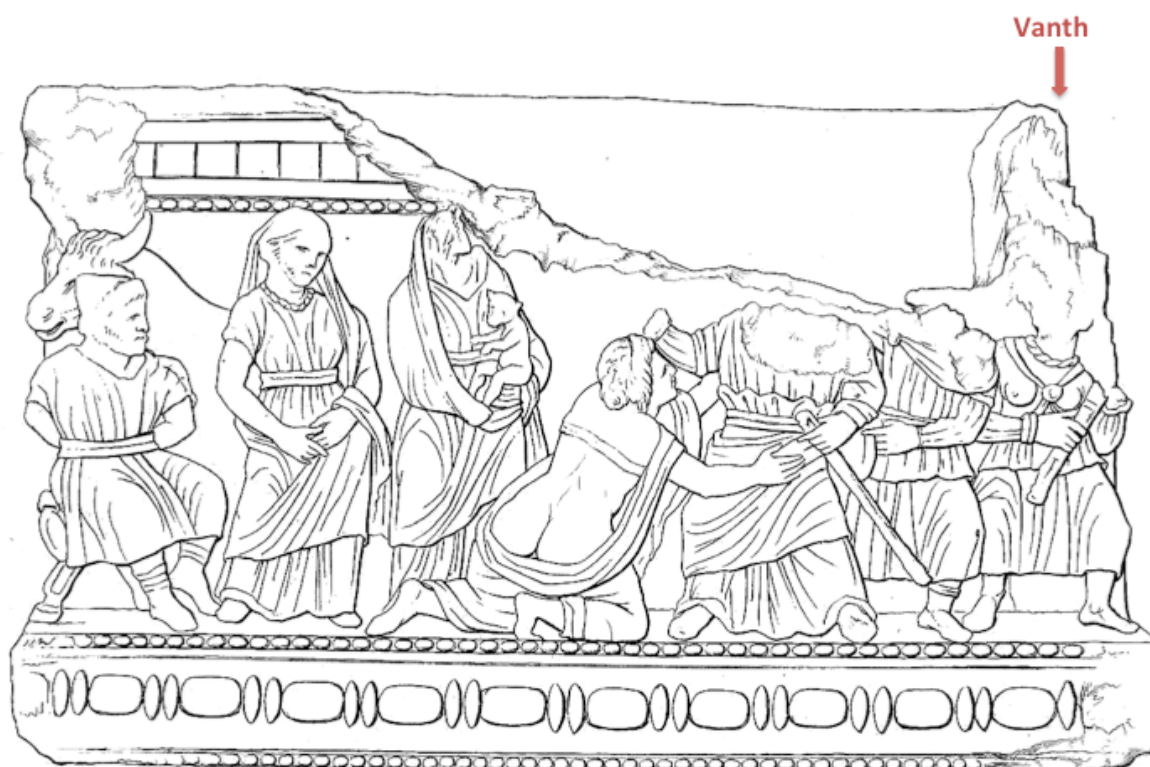
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu.

Postava nemá dochovanú hlavu a od zápästia smerom dole ľavú ruku. Pravdepodobne v oboch rukách držala členitú pochodeň, ktorá je z časti nedochovaná. Je odetá do zloženej sukne s dĺžkou pod kolená, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na krku má tordovaný náhrdelník.

Zaradenie: *gruppo dell'Astragalo II*.

Datácia: Koniec 2. - začiatok 1. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 81, tav. XXIX, 4; RAMPAZZO 2012, 54, n. 46; VAN DER MEER 1978, 65, fig. 32.

4.1.18 Myt 18 – Théseus a Mínótauros

V 67

Proveniencia: Volterra, pozemky Franceschini.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 300, sála XIII).

Rok objavenia: 1731.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (je možné, že patrila k urne).

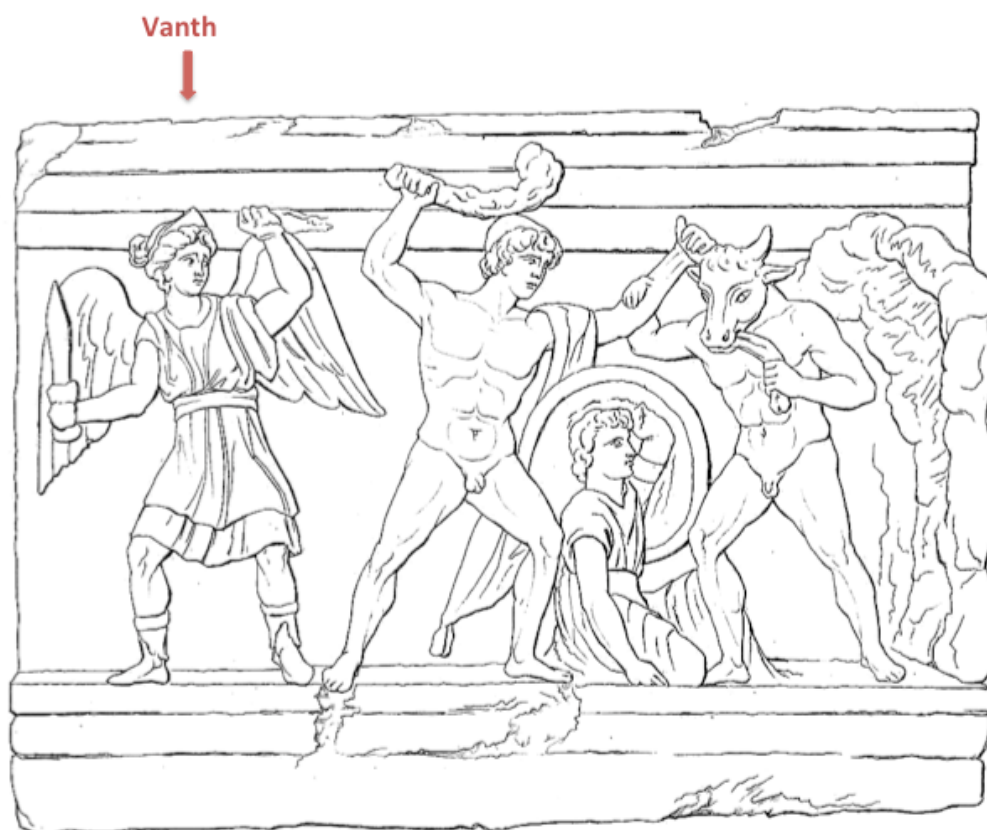
Rozmery: 57 x 41 x 22.

Typ scény: mytologická: Théseus a Mínótauros.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží vzpriamený meč, zatiaľčo v ľavej zdvihnutej ruke pochvu, ktorá je slabo dochovaná. Postava je odetá do krátkeho dvojitého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém.

Datácia: pol. 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 85–86, tav. XXXI, 1; RAMPAZZO 2012, 50, n. 40; VAN DER MEER 1978, 85, fig. 98.

V 68

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78506).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 71 x 60 x 26.

Typ scény: mytologická: Théseus a Mínótauros.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený z anfasu, ale nemá dochovanú hornú polovicu tela. Pravú ruku má zdvihnutú. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse (?). Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 86–87, tav. XXXI, 2; MAGGIANI 1975, 102, n. 146.

V 69

Proveniencia: Volterra.

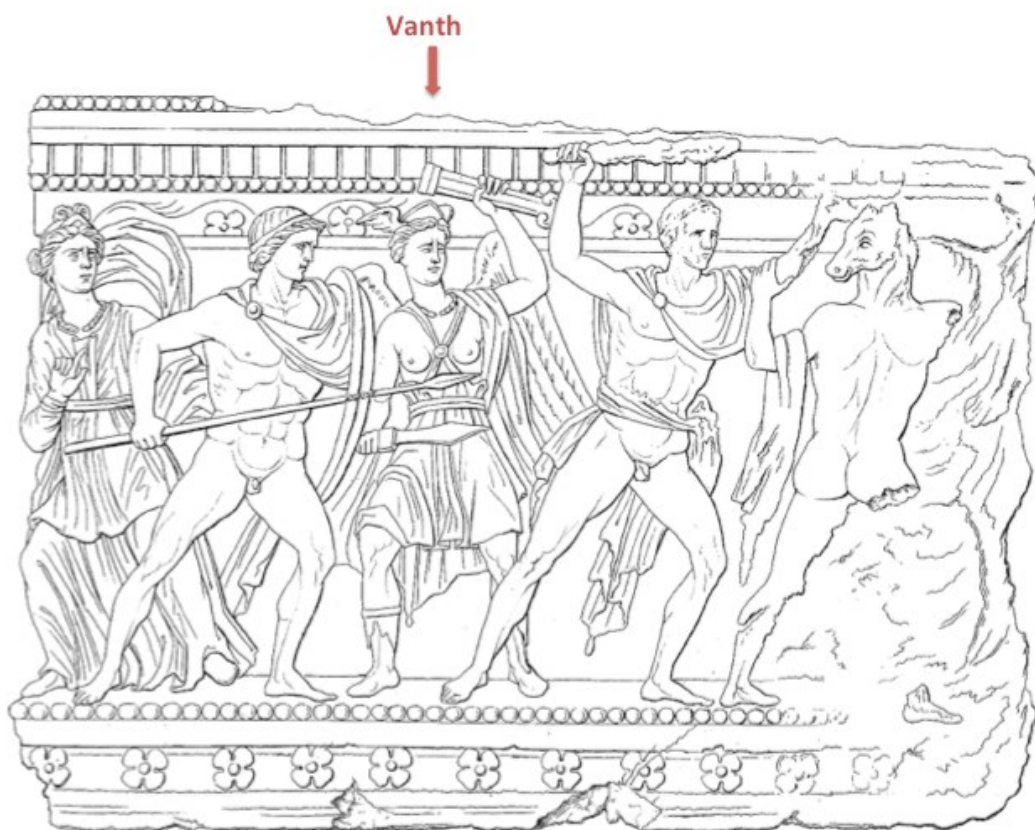
Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 537).

Rozmery: 58 x ? x ?

Typ scény: mytologická: Théseus a Mínótauros.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží meč, zatiaľčo v ľavej zdvihnutej ruke pochvu. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse dvomi pásmi. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Cez ľavé plece má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku nosí tordovaný torques.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 87, tav. XXXII, 3.

4.1.19 Myt 19 – Perseus a Andromeda

V 70

Proveniencia: Volterra, pozemky Franceschini.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 330, sála XIV).

Rok objavenia: pred r. 1737.

Typ materiálu: alabaster.

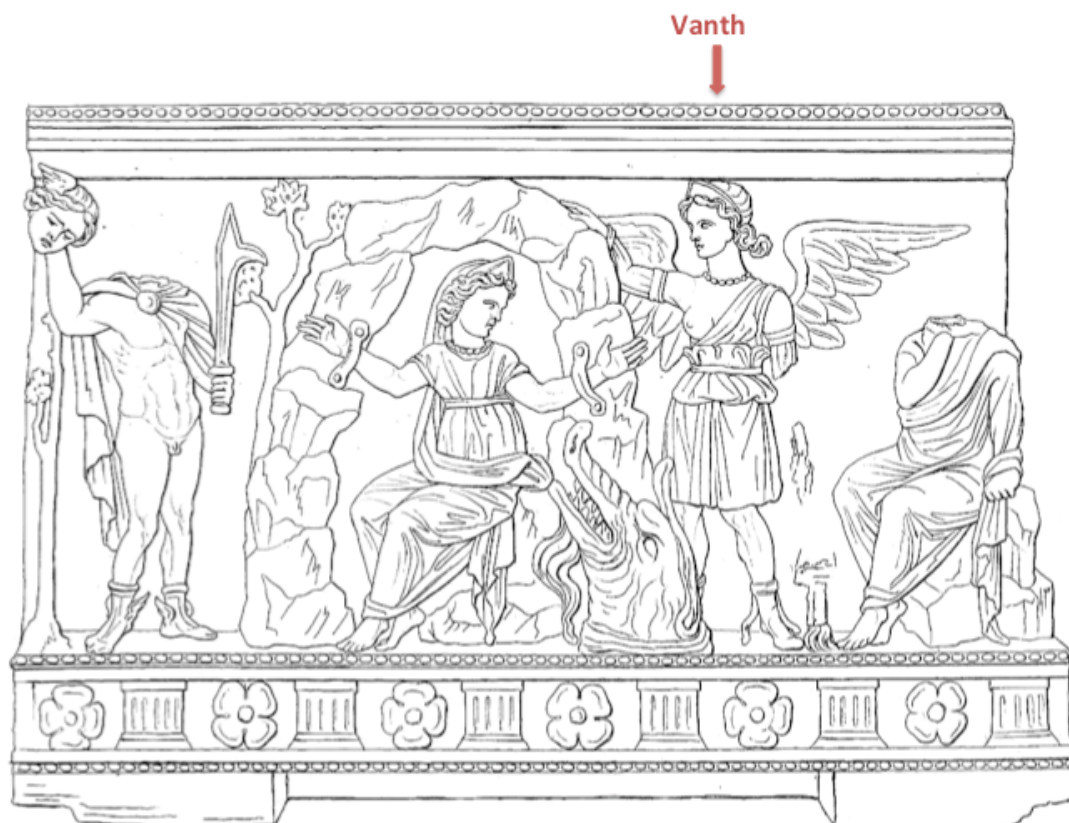
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 60 x 40 x 24.

Typ scény: mytologická: Perseus a Andromeda.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na skalnatom vchode do jaskyne. Ľavú ruku má spustenú pozdĺž tela a dochovanú len z časti. V nej drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkeho zloženého chitónu, ktorý jej drží len na ľavom ramene, a korý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Na krku má koráľkový náhrdelník.

Bibliografia: GORI 1986, 20, n. 15; KÖRTE 1890, 102–103, tav. XXXIX, 1; VAN DER MEER 1978, 28.

V 71

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78486).

Rozmery: 71 x 47 x 27.

Typ scény: mytologická: Perseus a Andromeda.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na skalnatom vchode do jaskyne. Ľavú ruku nemá od lakt'u smerom dole dochovanú. V nej držal pochodeň, ktorú si zároveň opieral o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu (?).

Bibliografia: KÖRTE 1890, 103, tav. XXXIX, 1 a; MAGGIANI 1975, 92, n. 128.

Vanth

V 72

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba dei Caecina I.

Umiestnenie: palazzo Aldobrandini, Florencia.

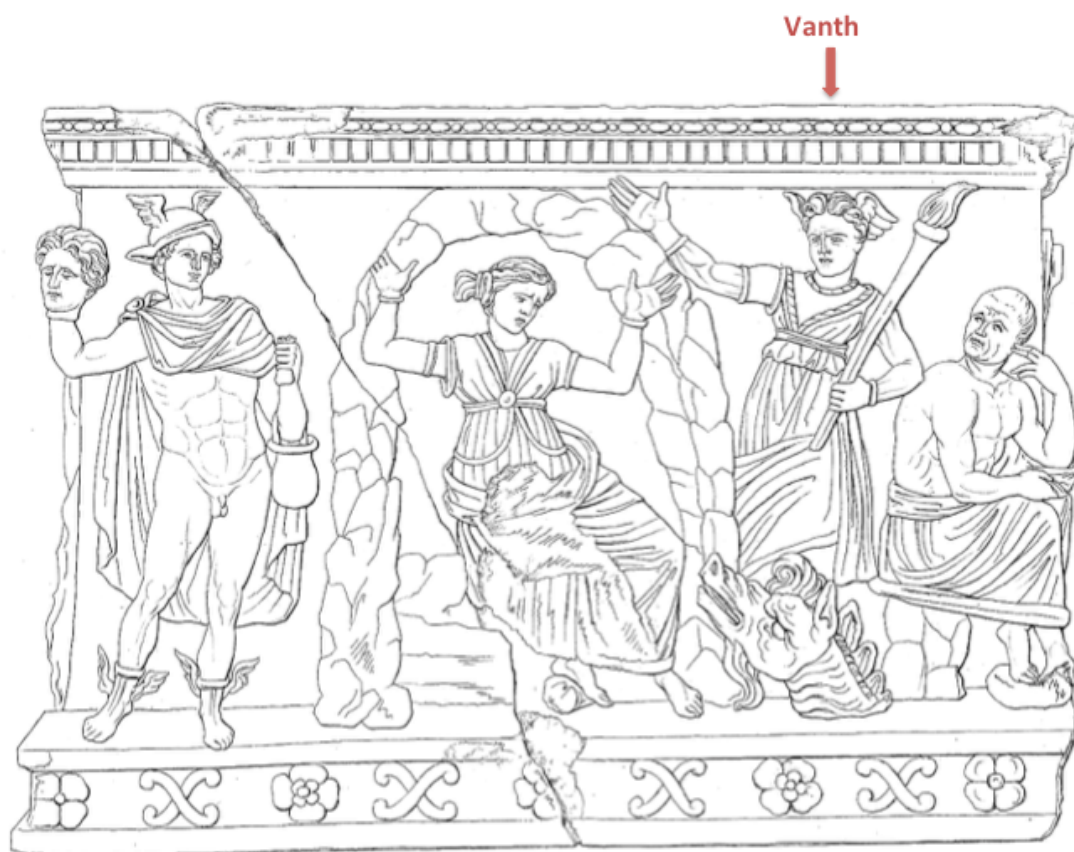
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 45 x 41 x 20.

Typ scény: mytologická: Perseus a Andromeda.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku dvíha do výšky. V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do dlhého zloženého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý pod poprsím, a ktorý má výstrih zdobený prepleteným lemom. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má tordovaný náhrdelník.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 103–105, tav. XXXIX, 2; MAGGIANI 1975, 30, n. 11.

V 73

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 329, sála XIV).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 69 x 47 x 30.

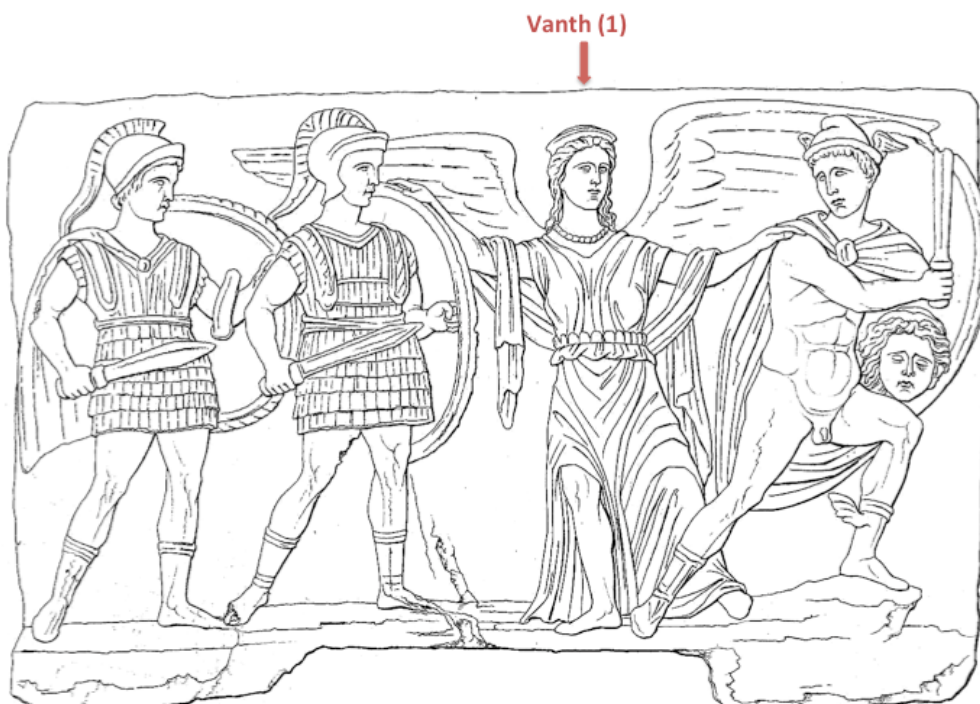
Typ scény: mytologická: Perseus a Andromeda.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má položenú na štíte bojovníka naľavo od neho a ľavú na ramene Persea. Postava je odetá do dlhého zloženého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse netradičným pásom. Cez obe ruky má prehodený plášť. Je bosá. Vlasy má rozpustené a dlhé po plecيا a má v nich vsadený diadém. Na krku má koráľkový (?) náhrdelník.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okrídlený a je zobrazený na ľavom boku urny. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Podľa popisu má v oboch rukách pochodeň. Vo vlasoch má mať vsadený diadém.

Ženský démon typu **Vanth** (3). Démon je okrídlený (?) a je zobrazený na pravom boku urny. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Kvôli zlému stavu dochovania (chýba horná časť postavy) nie sú známe ďalšie detaily postavy.

Bibliografia: GORI 1986, 20, n. 14; KÖRTE 1890, 106–107, tav. XL, 4; VAN DER MEER 1978, 80.

4.1.20 Myt 20 – Smrť Oinomaa

V 74

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Musée du Louvre, Paríž (inv. č. CC 104; MA 2356).

Rok objavenia: pred r. 1827.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

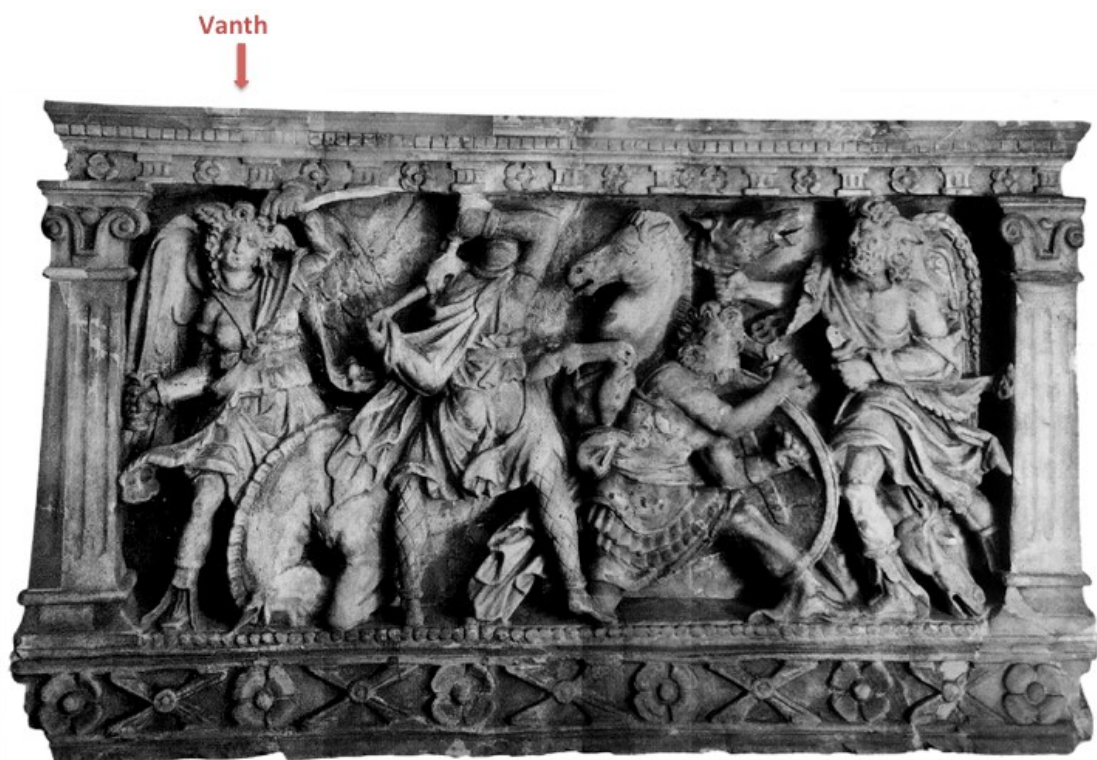
Rozmery: 77 x 48 x 32. Hĺbka reliéfu: 5,5.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu. V pravej ruke drží vzpriamený meč. V ľavej zdvihnutej ruke drží pochvu od meča. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. V strede hrude má na uzol zviazanú kožu z nejakej šelmy, ktorú má prehodenú cez ľavé plece a pravý bok. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé po pleciah. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka a pravdepodobne tiež dva malé hadíky. Na krku má náhrdelník.

Datácia: okolo r. 150 pred n. l.

Bibliografia: BRIGUET–BRIQUEL 2002, 145-151, n. 62, **fig. 62 a**; KÖRTE 1890, 112, tav. XLI, 2 b.

V 75

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 181, sála XXXII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 88 x 48 x 33.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží vzpriamený meč. V ľavej zdvihnutej ruke má pochvu od meča. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a stiahnuté tenkou páskou, ktorú má na vrchu hlavy zviazanú na uzol (?).

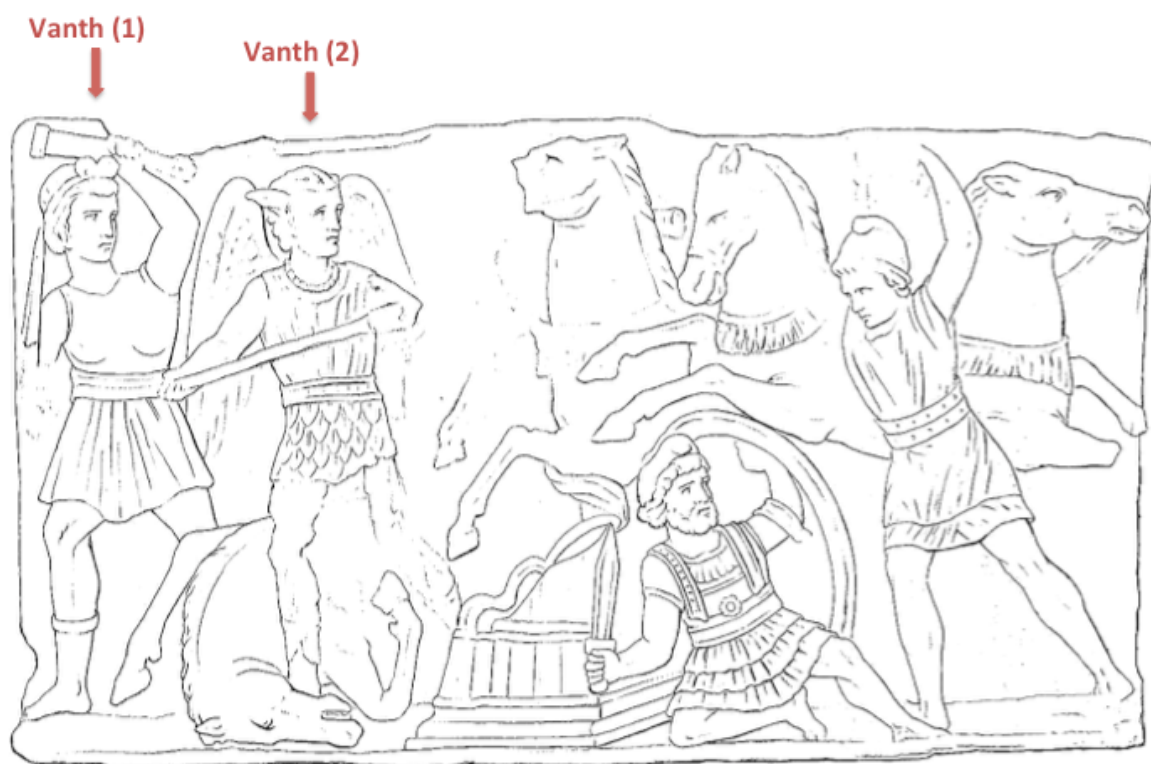
ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Postava drží v oboch rukách pochodeň, ktorá je spolu s ľavou rukou z časti nedochovaná. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Spodná časť chitónu sa skladá z veľkých šupín. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má tordovaný náhrdelník.

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je okrídlený a je zobrazený na ľavom boku urny. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Podľa popisu má v ľavej ruke pochodeň, ktorá je obrátená a plameňom smeruje k zemi. Postava je odetá do krátkeho chitónu stiahnutého v páse. Cez ľavú ruku má prehodený plášť.

Ženský démon typu **Vanth (4)**. Démon je okrídlený a je zobrazený na pravom boku urny. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Pravú ruku má založenú v bok. Ľavou rukou sa opiera o malý pilaster. Postava je odetá do krátkeho chitónu stiahnutého v páse. Vo vlasoch má vsadený diadém.

Datácia: posledná štvrtina 3. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 110–111, tav. V, 1; RAMPAZZO 2012, 64, n. 65.

V 76

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 592, sála XVI).

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 40 x 56 x 33.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej zdvihnutej ruke drží za uzdu koňa. Ľavú ruku nemá od zápästia smerom dole dochovanú. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Na tvári má bradu.

Zaradenie: *bottega delle Piccole Patere*.

Datácia: 180-160 pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 111, tav. V, 1 a; RAMPAZZO 2012, 90, n. 96.

V 77

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 544).

Rozmery: 75 x ? x ?

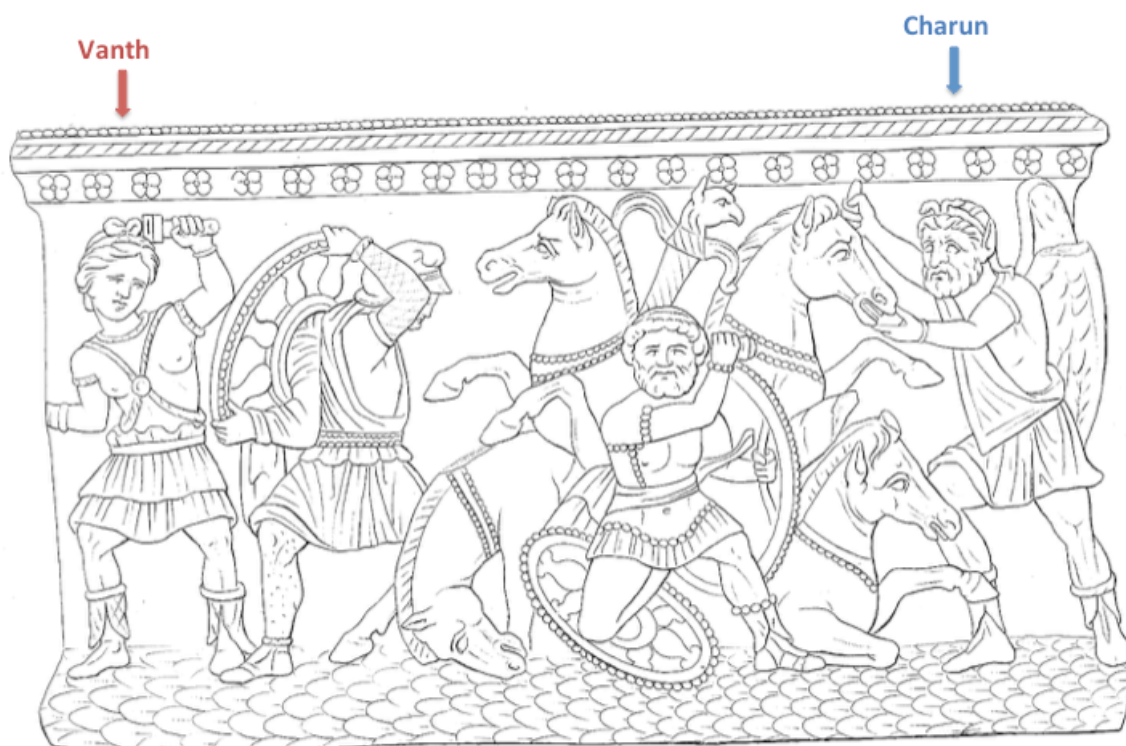
Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku nemá dochovanú od zápästia smerom dole, ale pravdepodobne v nej démon držal meč, od ktorého pochvu drží vo svojej ľavej zdvihnutej ruke. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené prepletené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a stiahnuté tenkou páskou, ktorú má na vrchu hlavy zviazanú na uzol (?). Na krku má tordovaný (?) náhrdelník. Na oboch rukách má náramky a tordované (?) nápažníky.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z ľavého profilu. Pravou rukou drží za ucho koňa (?). Ľavú ruku prikladá k tlame koňa. Je odetý do krátkeho chitónu, ktorý mu drží len na pravom ramene a ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Na tvári má bradu a má veľké špicaté uši. Vlasy má upravené a stiahnuté tenkou páskou. Z hlavy sa mu týčia dva malé hadíky. Na ľavej ruke má náramok a nápažník.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 111, tav. XLI, 2.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1890, 111–112, tav. XLI, 2 c.

V 78

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba dei Caecina I.

Umiestnenie: Palazzo Aldobrandini, Florencia.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 64 x 42 x 29.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu.

Nemá dochované nohy od kolien smerom dole. V pravej ruke drží meč. V ľavej zdvihnutej

ruke drží pochvu od meča. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse.

Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu.

Na krku má náhrdelník.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 111–112, tav. XLI, 2 a; MAGGIANI 1975, 32, n. 16.

Vanth

V 79

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 506, sála XVI).

Rok objavenia: 1874.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 72 x 42 x 24.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu. Nemá dochované nohy od kolien smerom dole. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na hlave má pokrývku s chocholom (?).

Zaradenie: *gruppo dell'Anfora liscia* (zo série *Kymation ionico*).

Datácia: prvá štvrtina 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 112, tav. XLI, 2 d; RAMPAZZO 2012, 88, n. 92.

V 80

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78479).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

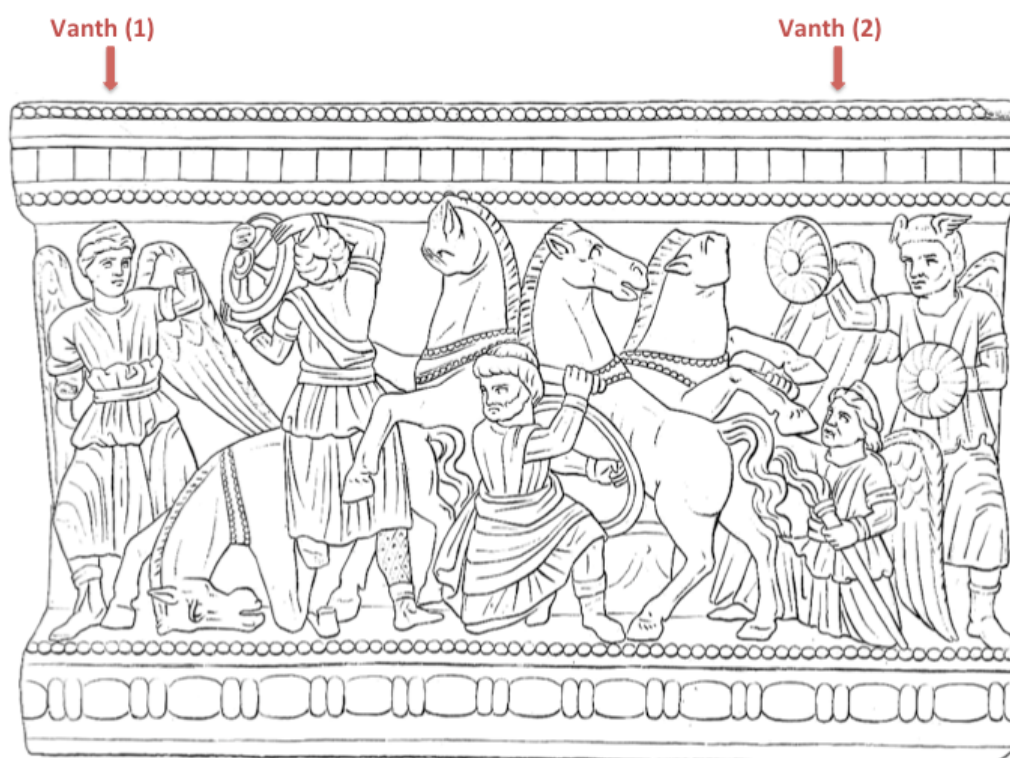
Rozmery: 61 x 39 x 20.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Ľavú ruku má zdvihnutú, ale obe ruky má od lakt'a smerom dole odlomené. Pravdepodobne však držal v pravej ruke meč (?) a v ľavej ruke pochvu (?). Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi, ktorý dĺžkou siaha pod kolená a je stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z ľavého profilu ako kľáčí. V pravej zdvihnutej ruke drží predmet, ktorým je pravdepodobne meč (?). V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do zloženého chitónu s rukávmi, ktorý dĺžkou siaha pod kolená a je stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Vlasy má rozpustené a dlhé po pleciah (?) a má v nich vsadený oválny diadém.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 112–113, tav. XLI, 3; MAGGIANI 1975, 88, n. 121.

V 81

Proveniencia: Volterra; lokalita La Rocca, Todi (sem pravdepodobne premiestnená až v post-antickej dobe).

Umiestnenie: Museo Gregoriano Etrusco, Vatikán (inv. č. 13887).

Rok objavenia: 1516.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: kópia: mužská + ženská (patrí k urne).

Rozmery: 85 x 43 x 27.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a od lakt'a smerom dole ju nemá dochovanú. Ľavú ruku má spustenú pozdĺž tela. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

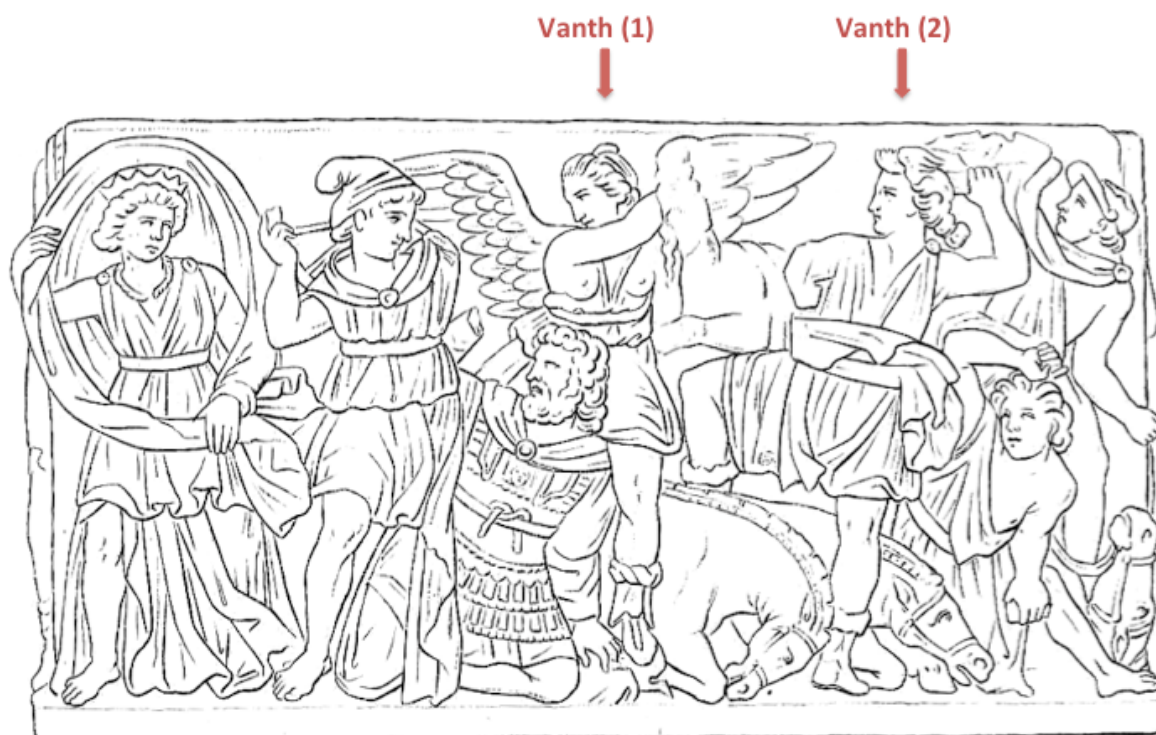
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel, zozadu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží vo výške predmet, ktorým by mohol byť meč, alebo pochodeň (?). Ľavú ruku nemá dochovanú. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Ten má na pravom ramene zopnutý okrúhlou sponou. Na ľavej ruke mala omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je okrídlený a je zobrazený na ľavom boku urny z anfasu a s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke, dnes od zápästia smerom dole nedochovanej, držala pochodeň obrátenú plameňom smerom k zemi, z ktorej sa zachoval len plameň. Ľavú ruku dvíha do výšky. Postava je odetá do krátkeho chitónu stiahnutého v páse, ktorý jej drží len na pravom pleci. Pod ľavým ramenom má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé po pleciah. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (4)**. Démon je okrídlený a je zobrazený na pravom boku urny z anfasu a s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží rukoväť meča, ktorý je pravdepodobne v pochve (?), ktorú drží ľavou rukou. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: prvá štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 113–114, tav. XLII, 4; MAGGIANI 1985, 36, 43; PAIRAULT 1972, 169, poznámka 2, pl. 9; SANNIBALE 1994, 30–35, n. 2.

V 82

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 450, sála XVI).

Rok objavenia: pred r. 1860.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (je možné, že patrí k urne).

Rozmery: 61 x 40 x 24.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

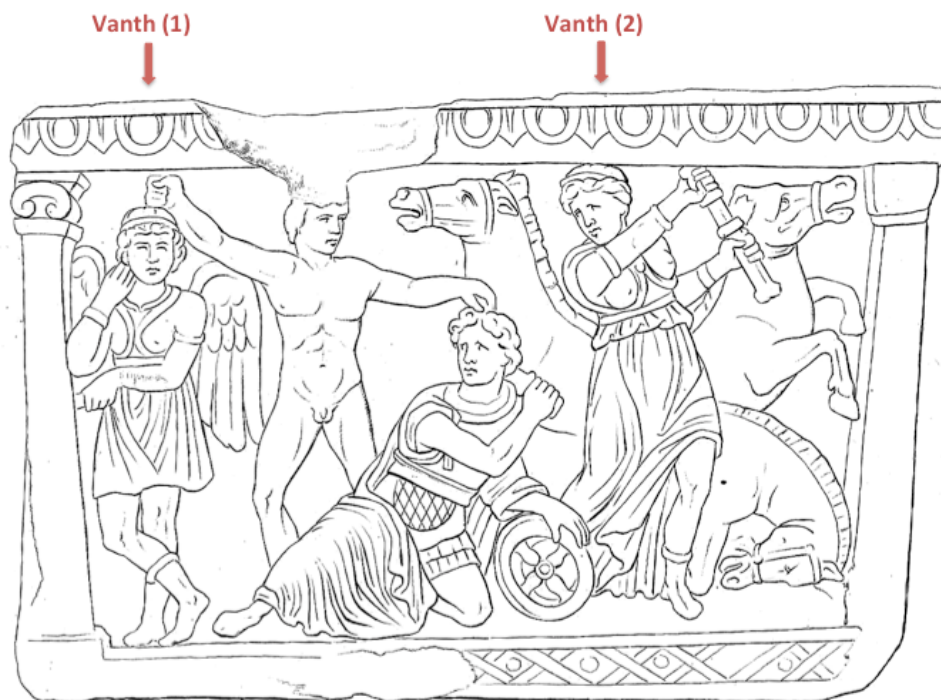
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má pri k tvári a v ľavej drží predmet, z ktorého je zobrazená len rukoväť (?). Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a stiahnuté tenkou páskou. Na krku má torques.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravou zdvihnutou rukou pravdepodobne tasí meč, z ktorého pochvu drží v ľavej ruke. Postava je odetá do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhrou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu a stiahnuté tenkou páskou.

Zaradenie: *gruppo dell'Anfora liscia* (zo série *Kymation ionico*).

Datácia: Medzi prvou a druhou štvrtinou 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 115, tav. XLIII, 5; RAMPAZZO 2012, 86, n. 88.

V 83

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78495).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

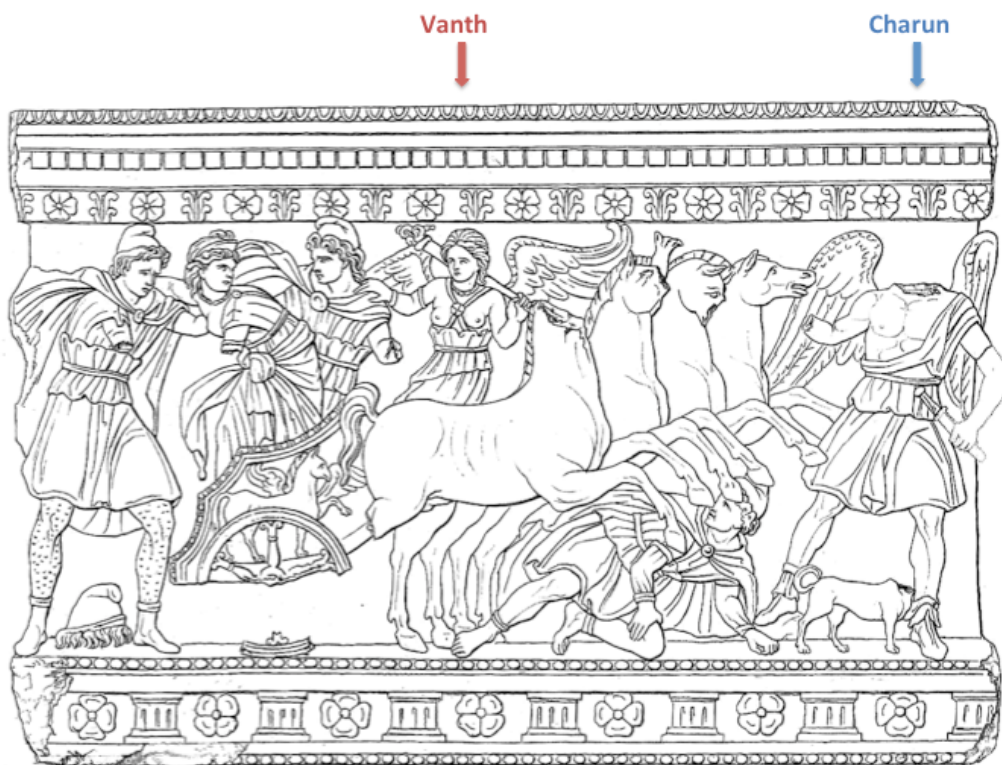
Rozmery: 68 x 44 x 28.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený ako sa vznáša a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na ramene postavy identifikovanej ako Pelops. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú má opretú o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy so sponou v tvare rozetky. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má torques (?). Na pravej ruke má náramok a nápažník.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu. Obe ruky má z časti nedochované. V ľavej ruke držal pravdepodobne meč v pochve (?), z ktorého sa dochovala len rukoväť. Je odetý do krátkeho zloženého chitónu, ktorý mu drží len na ľavom ramene a ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 125, tav. XLIX, 2; MAGGIANI 1975, 98, n. 138; PAIRAULT 1972, 64, pl. 23.

V 84

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 178, sála XIII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 62 x 40 x 22.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

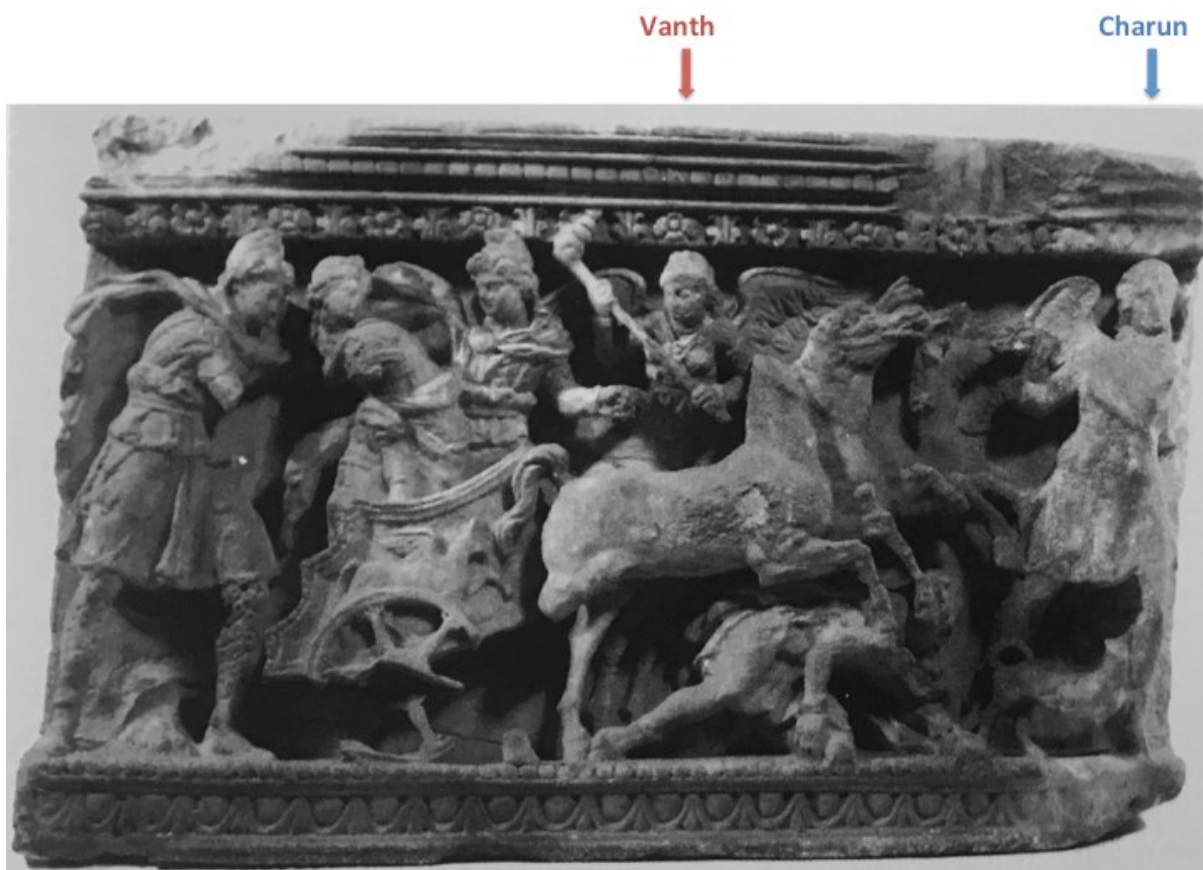
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený ako sa vznáša a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má torques.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Obe ruky má z časti nedochované. V ľavej ruke držal pravdepodobne meč v pochve (?), z ktorého sa dochovala len rukoväť. Je odetý do krátkeho zloženého chitónu, ktorý mu drží len na ľavom ramene (?) a ktorý má stiahnutý v páse.

Zaradenie: *bottega delle Rosette e palmette*.

Datácia: Pravdepodobne po pol. 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 125, tav. XLIX, 2 a; PAIRAULT 1972, 64–65; RAMPAZZO 2012, 24, n. 14; VAN DER MEER 1978, 78–79, fig. 77.

V 85

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 583).

Rozmery: 69 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaos.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia.

Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku od lakt'a smerom dole. Postava má držať v ľavej ruke meč a byť odetá do chitónu, ktorý jej drží na pravom ramene.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 125, tav. XLIX, 2 b.

V 86

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 176, sála XIII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 75 x 44 x 26.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

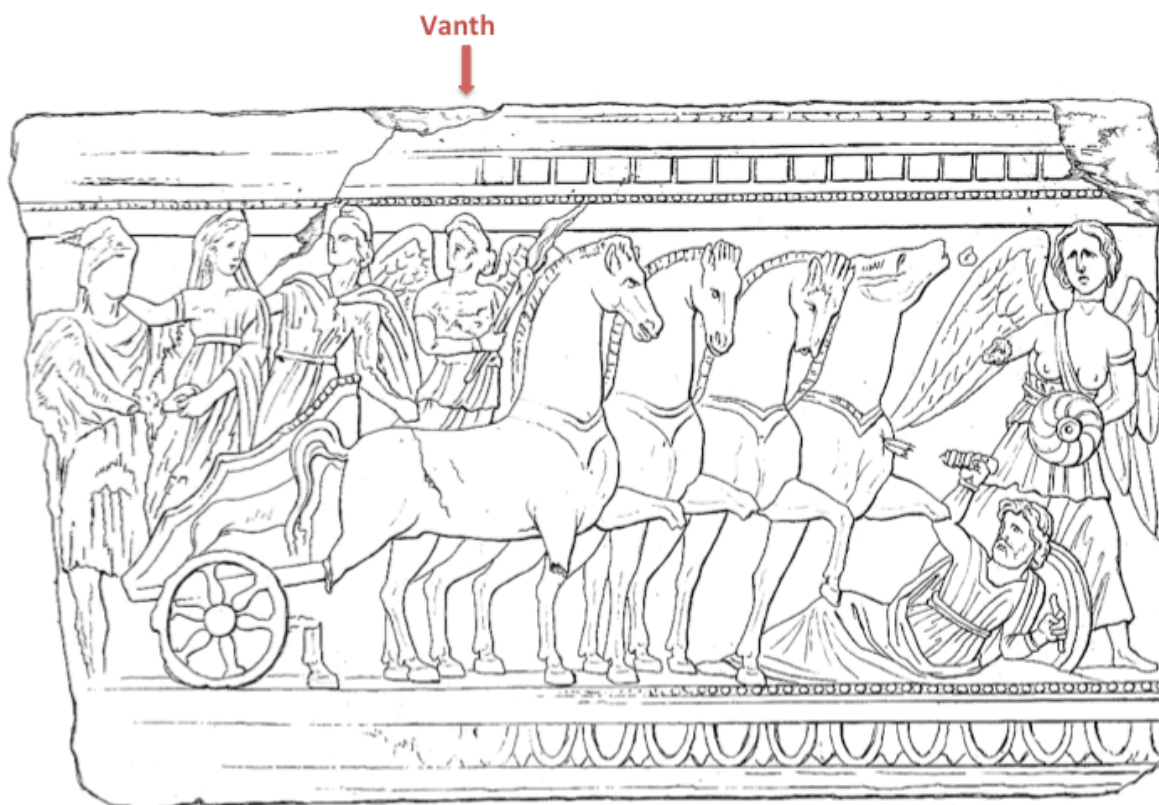
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený ako sa vznáša a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Hrud' má poškodenú, ale pravdepodobne mala medzi nahým poprsím prekrížené pásy (?). Na rukách má rukávniky. Vlasý má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Zaradenie: *gruppo del Kymation ionico*.

Datácia: prvá pol. 1. storočia pred n. l.

Bibliografía: KÖRTE 1890, 126, tav. L, 3; RAMPAZZO 2012, 22, n. 12.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1890, 126, tav. L, 3 b. **2.** – KÖRTE 1890, 126, tav. L, 3 c. **3.** – KÖRTE 1890, 126, tav. L, 3 d. **4.** – KÖRTE 1890, 126, tav. L, 3 e. **5.** – KÖRTE 1890, 127, tav. L, 3 f. **6.** – KÖRTE 1890, 127, tav. L, 3 g. **7.** – KÖRTE 1890, 127, tav. L, 4 b.

V 87

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 584).

Rozmery: 88 x ? x ?

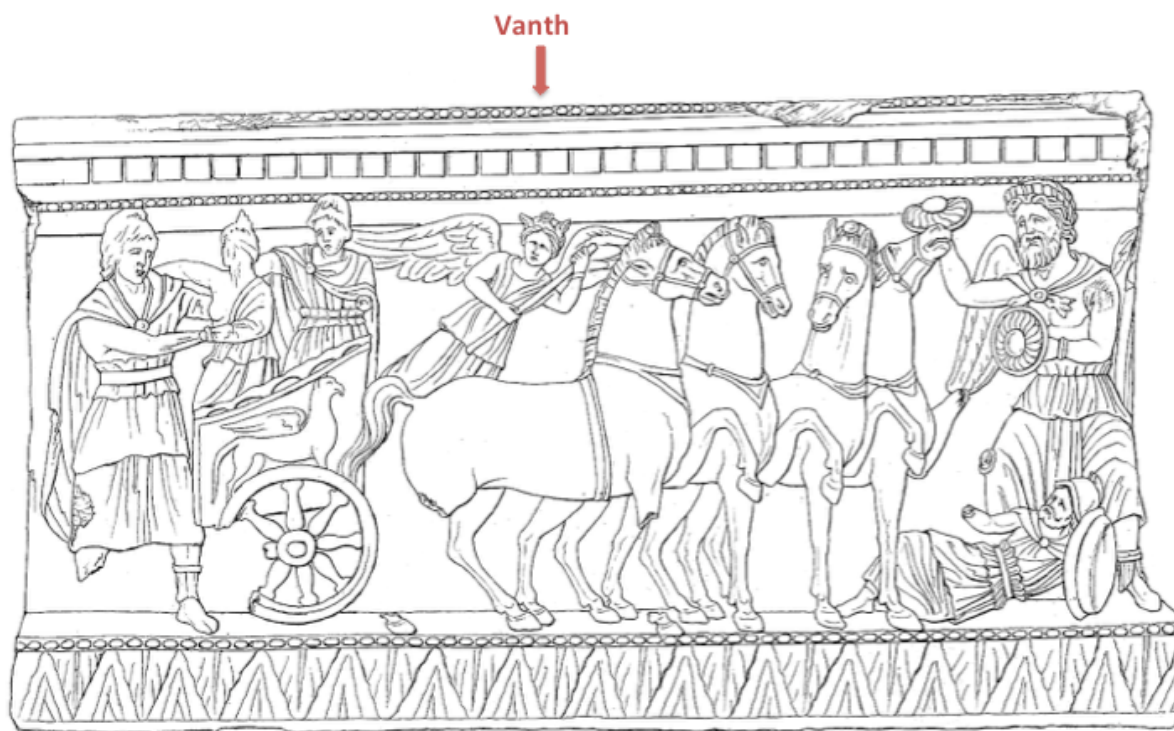
Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený ako letí smerom doprava a z anfasu. V oboch rukách drží pochodň, z ktorej sa nedochoval plameň.

Postava je odetá do dlhého (?) dvojdielného chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse.

Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 127, tav. L, 4.

V 88

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78519).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

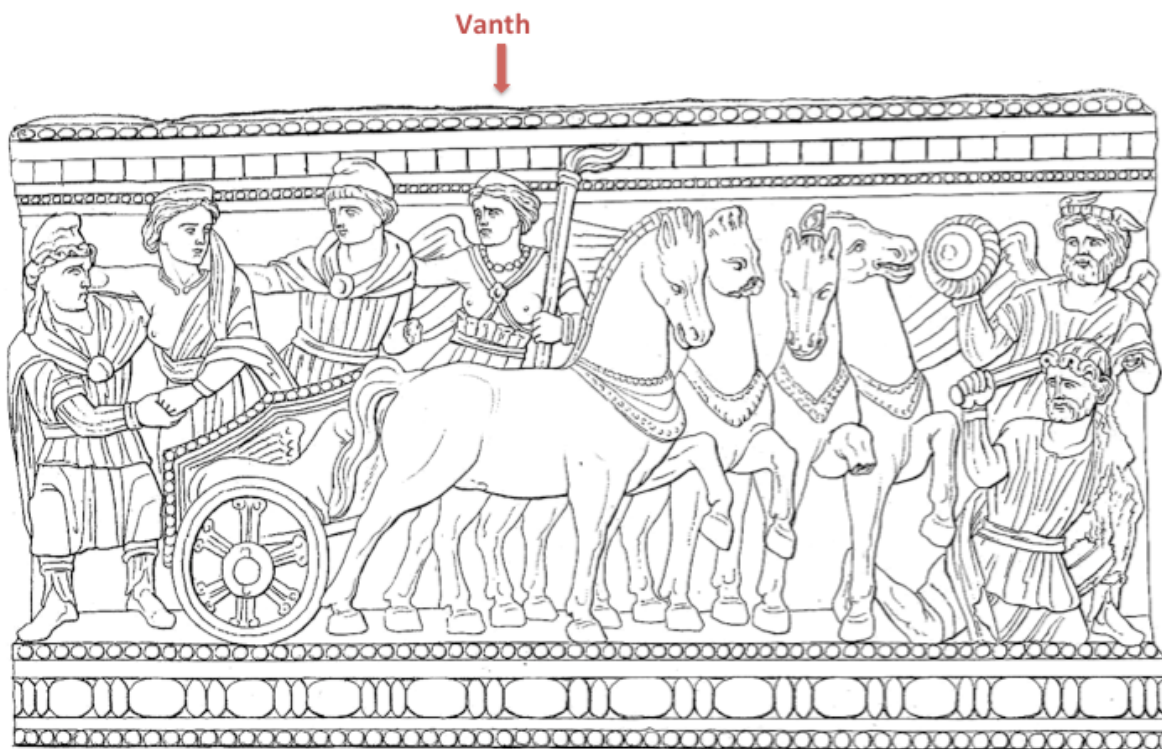
Rozmery: 78 x 42 x 26.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený ako sa vznáša (?) a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku natáhuje do svojej pravej strany poza chrbát postavy identifikovanej ako Pelops. V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý diadém. Na krku má koráľkový náhrdelník. Na ľavej ruke má nápažník a náramok.

Polychrómia: nedefinovaná farba: pery; čierna: oči; pozlátenie: šperky a opasok.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 127–128, tav. LI, 5; MAGGIANI 1975, 112, n. 160.

V 89

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 177, sála XIII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (je pravdepodobné, že patrila k urne).

Rozmery: 87 x 51 x 24.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený ako sa vznáša a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň.

Postava je odetá do krátkeho (?) dvojdielneho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse.

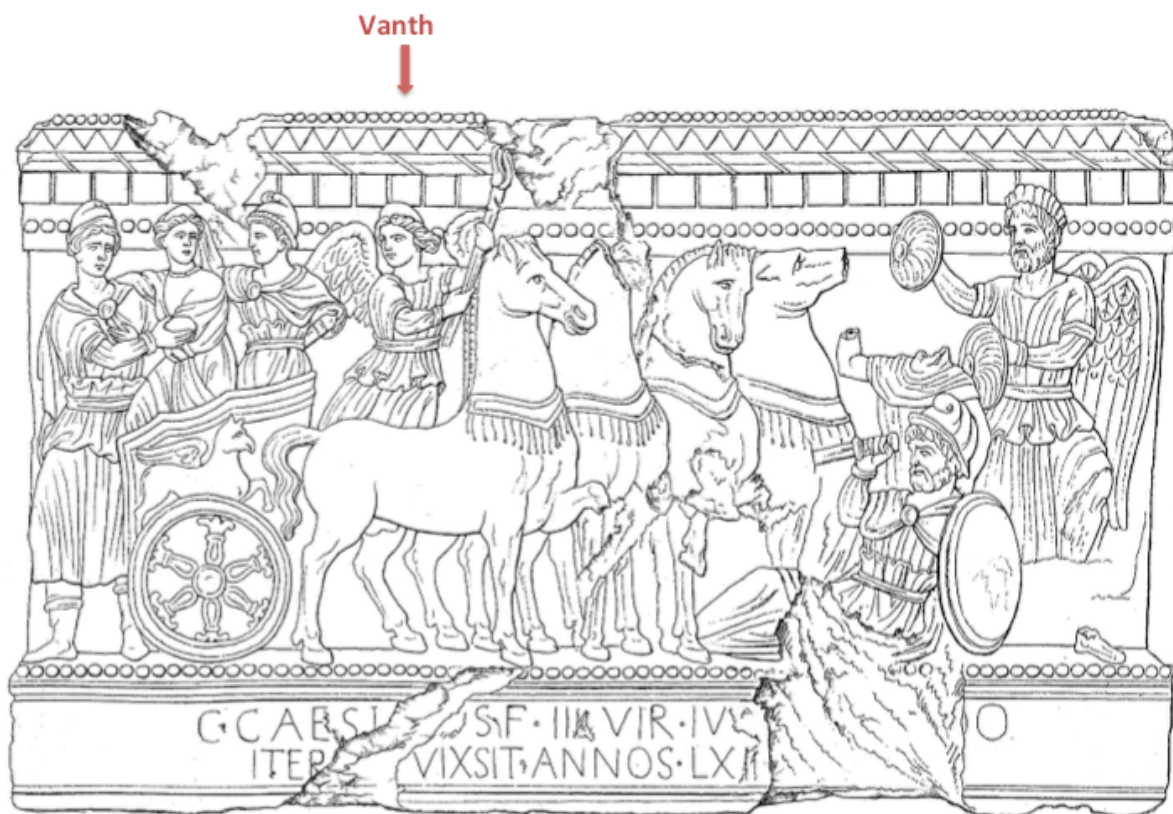
Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Polychrómia: nedefinovaná farba: krídla.

Zaradenie: *gruppo del Serto di alloro*.

Datácia: druhá štvrtina 1. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 128, tav. LI, 6; RAMPAZZO 2012, 22, n. 13; VAN DER MEER 1978, 78–79, fig. 78.

V 90

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 180, sála XIII).

Rok objavenia: pred r. 1761.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 94 x 57 x 28.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený ako letí smerom doprava a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho (?) dvojdielného chitónu s rukávmi (?), ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okrídlený a je zobrazený na ľavom boku urny. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Démon je známy len z opisu: ľavým laktom sa opiera o pilaster s korintskou hlavicou. Pravú ruku má založenú v bok. Postava je odetá do dlhého dvojdielného chitónu stiahnutého v páse. Cez ľavú ruku má ovinutý plášť.

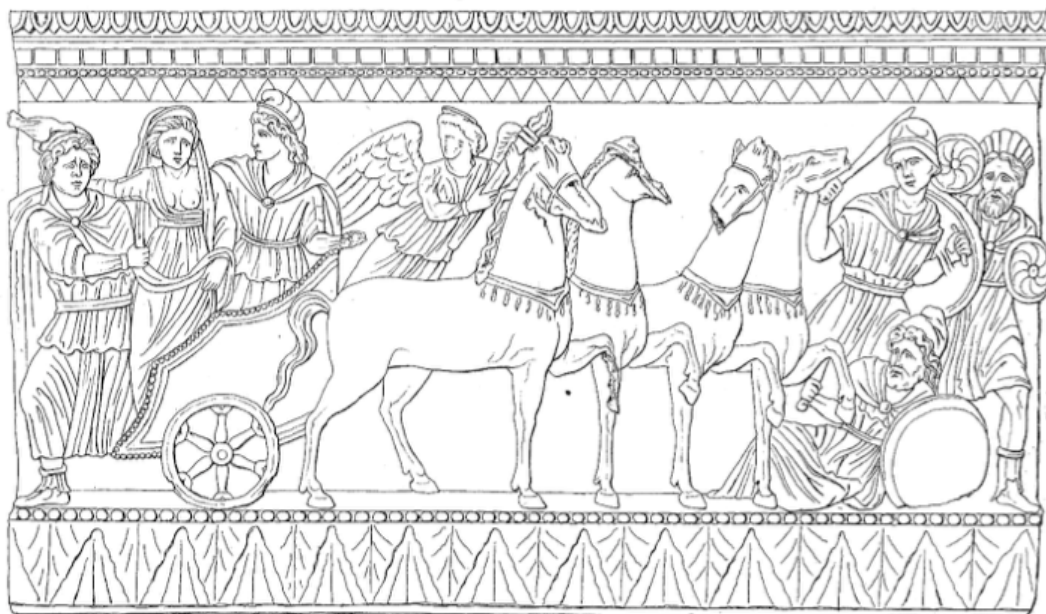
Zaradenie: *gruppo del Fregio di foglie*.

Datácia: druhá štvrtina 1. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 128–129, tav. LII, 7; RAMPAZZO 2012, 24–25, n. 16.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1890, 129, tav. LII, 7 a. **2.** – KÖRTE 1890, 129, tav. LII, 7 b.

Vanth (1)

4.1.21 Myt 21 – Smrť Myrtila

V 91

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78492).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

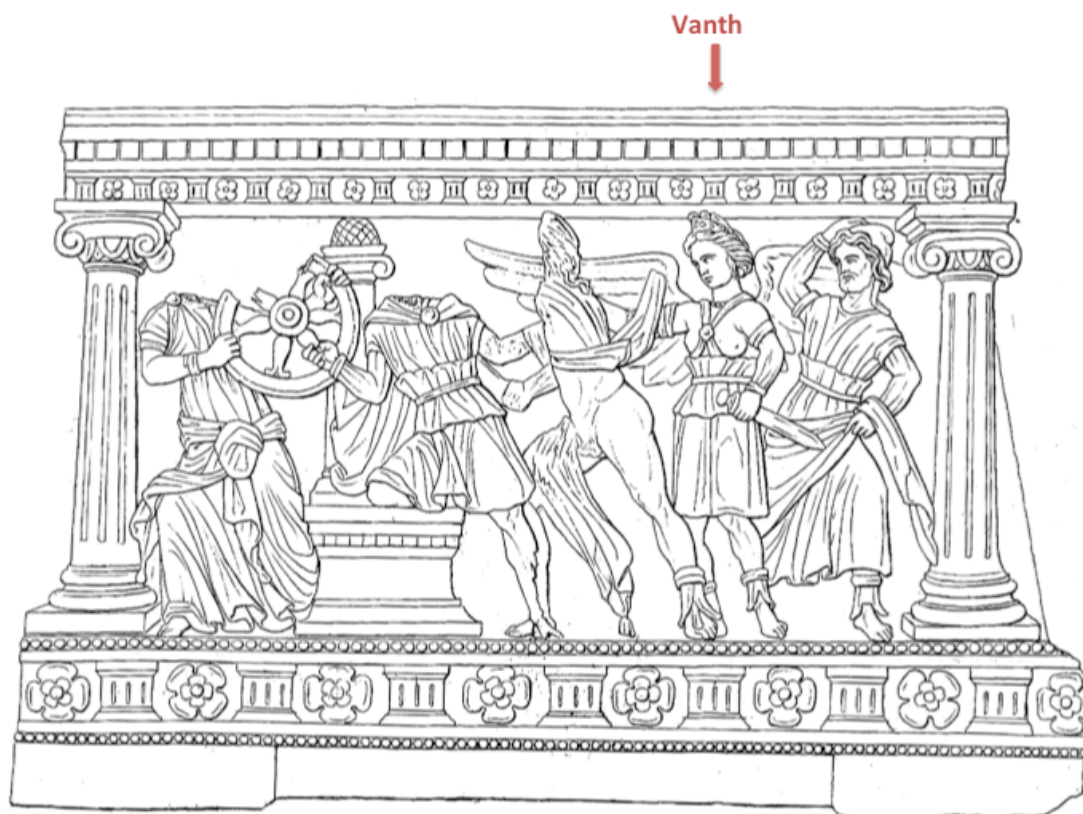
Rozmery: 74 x 50 x 29.

Typ scény: mytologická: smrť Myrtila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má natiahnutú do svojej pravej strany (alebo ju má položenú na pravom ramene postavy identifikovanej ako Pelops?). V ľavej ruke drží meč. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Je bosá, ale na spodnej časti lýtok má zvršky z vysokej obuvi. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený zdobený špicatý diadém. Na krku má koráľkový náhrdelník.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 134–135, tav. LIV, 4; MAGGIANI 1975, 96, n. 135; PAIRAULT 1972, pl. 11.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1890, 134–135, tav. LIV, 4 a.

V 92

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 4, sála XIX).

Rok objavenia: pred 19. storočím.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 55 x 33 x 23.

Typ scény: mytologická: smrť Myrtila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Ľavou rukou sa opiera o pochodeň, ktorá je obrátená a plameňom smeruje k zemi. Postava je odetá do dlhého chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Okolo bokov má omotaný plášť. Vlasy má upravené do účesu.

Zaradenie: príbuzná s *gruppo dell'Anfora liscia* (*serie del Kymation ionico*).

Datácia: druhá štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 134–135, tav. LIV, 4 b; DA VELA 2012, 92, n. 100.

V 93

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo dell'Accademia Etrusca e della Città di Cortona, Cortona (inv. č. ?).

Rozmery: 64 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: smrť Myrtila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu (?). Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Démon stojí podľa popisu na ľavom okraji scény a mal snáď v ľavej spustenej ruke atribút (obrátenú pochodeň?), ktorý sa však nedochoval.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu (?). Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Démon stojí podľa popisu na pravom okraji scény a má držať v pravej zdvihnutej ruke zvitok (?).

Bibliografia: KÖRTE 1890, 134–135, tav. LIV, 4 c.

V 94

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 219, sála XIX).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 62 x 40 x 21.

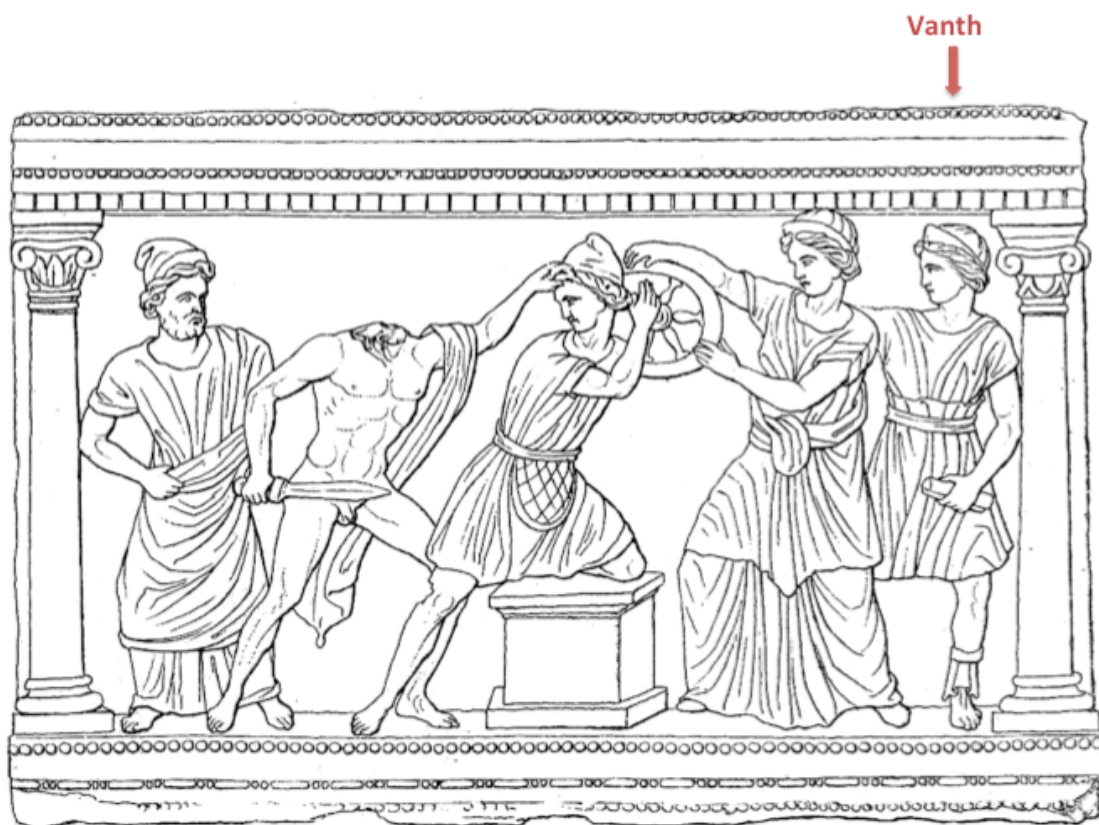
Typ scény: mytologická: smrť Myrtila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má tiež natiahnutú do pravej strany, ale zároveň ju má schovanú za ženskou postavou identifikovanou ako Hippodameia. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do krátkeho dvojdielného chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá, ale na spodnej časti lýtok má zvršky z vysokej obuvi. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny (?) diadém.

Zaradenie: *gruppo dell'Anfora liscia*.

Datácia: druhá štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: DA VELA 2012, 98, n. 106; KÖRTE 1890, 135–136, tav. LV, 6.

V 95

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 418, sála XIX).

Rok objavenia: 1859.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (je nepravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 65 x 45 x 11.

Typ scény: mytologická: smrť Myrtila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená a smeruje plameňom k zemi. V ľavej ruke drží kus plášt'u, do ktorého má zabalenú ľavú ruku. Postava je odetá do dvojdielneho chitónu bez rukávov a s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny (?) diadém. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka (?).

Zaradenie: *gruppo del Kymation ionico*.

Datácia: posledná štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: DA VELA 2012, 104, **n. 113**; KÖRTE 1890, 135–136, tav. LV, 6 a.

4.1.22 Myt 22 – Kentauiromachia

V 96

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 53, sála III).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

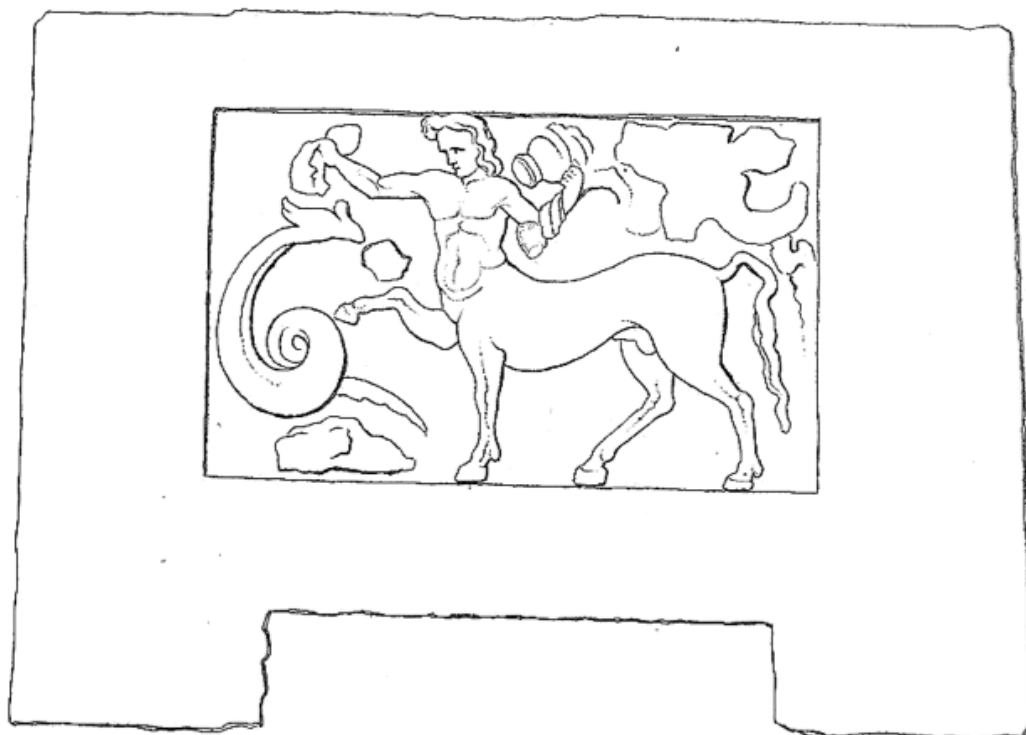
Rozmery: 57 x 44 x 36.

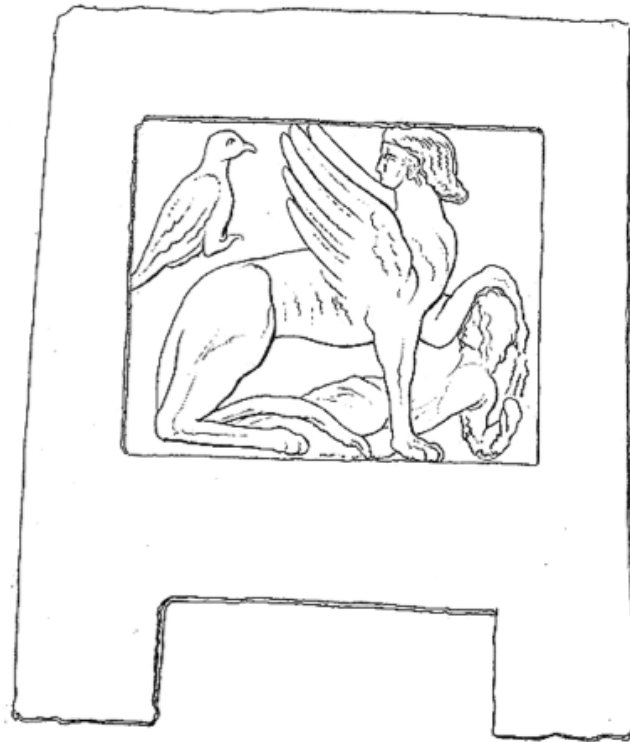
Typ scény: mytologická: kentauiromachia.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na pravom boku urny. V pravej zdvihnutej ruke drží hada, ktorý je vypnutý do výšky. Ľavú ruku má založenú v bok. Postava je odetá do chitónu s rukávmi a s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na pravom boku urny. V ľavej vystretej ruke drží hada, ktorý je vypnutý do výšky. Pravú ruku má založenú v bok. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Na tvári má bradu (?).

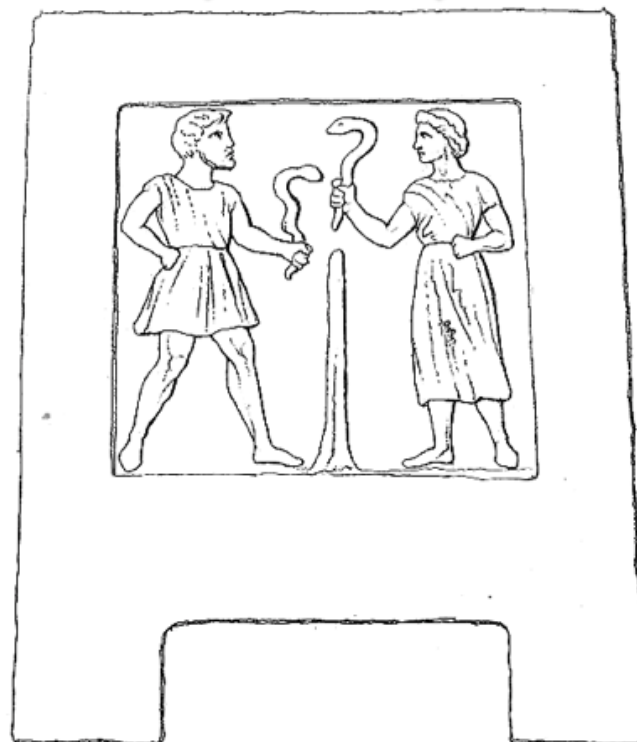
Bibliografia: CATENI 1977, 29, n. 14; DE RUYT 1934, 132, n. 159; KÖRTE 1896, 156, tav. LXIII, 3 b.

Charun

Vanth

4.1.23 Myt 23 – Amazonomachia

V 97

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: súkromná zbierka Baxter, Florencia.

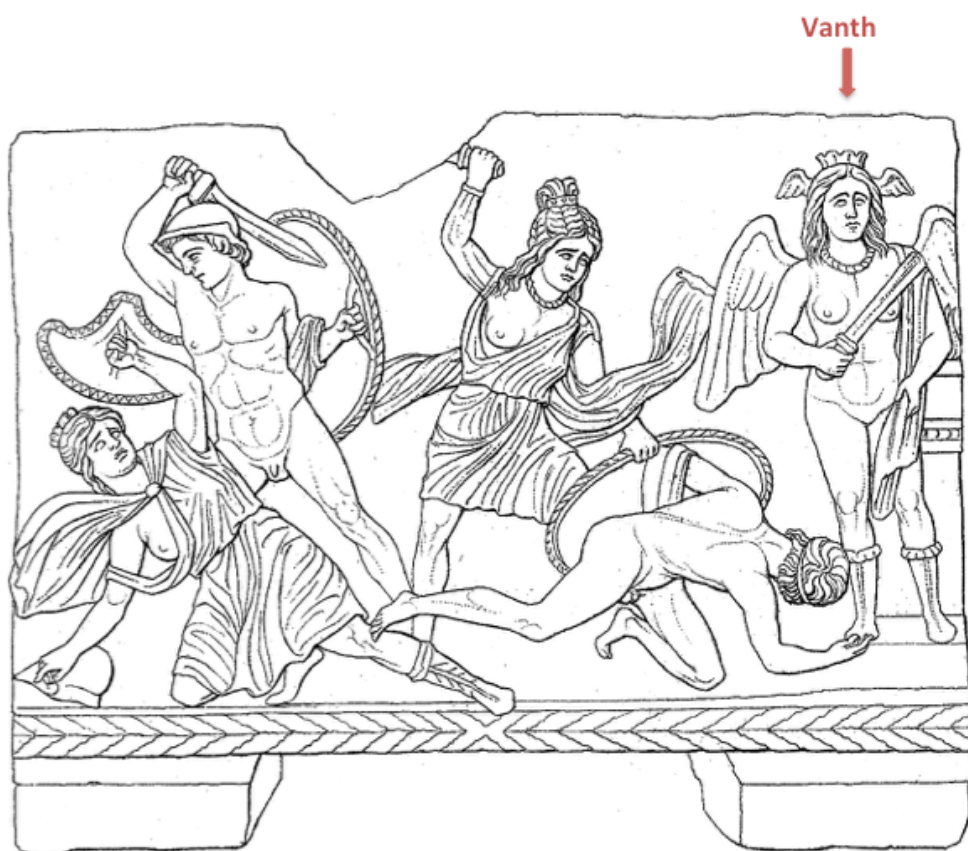
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 63 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: amazonomachia.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží meč, ktorý je z časti odlomený. V ľavej ruke drží kus plášt'u, ktorý má prehodený cez ľavé rameno. Postava je zobrazená nahá. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má rozpustené a dlhé po plecيا. Na hlave má diadém (?) v tvare koruny. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má tordovaný náhrdelník.

Bibliografia: KÖRTE 1896, 177–178, tav. LXXIV, 2.

4.1.24 Myt 24 – Únos Persefony

V 98

Proveniencia: Volterra, Barberino Val d'Elsa, lokalita S. Martino ai Colli, Tomba XXXII alebo Tomba XXXIII (nie je definované ktorá z nich).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92058).

Rok objavenia: 1907.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 75 x 44 x 22.

Typ scény: mytologická: únos Persefony.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu (?). Démon pravdepodobne vedie kvadrigu. Detaily jeho vzhľadu sú z dostupnej fotografie nejasné.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na ľavom boku urny. Detaily vzhľadu postavy sú pre zlý stav dochovania nejasné a tvár má takmer úplne zničenú. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej ruke má kladivo, ktoré je obrátené hlavou k zemi. Je odetý do krátkeho chitónu stiahnutého v páse (?). Na nohách má vysokú obuv.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na pravom boku urny. Detaily vzhľadu postavy sú pre zlý stav dochovania nejasné a tvár má takmer úplne zničenú. Pravou nohou stojí na malej kamennej doske. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej ruke má kladivo, ktoré je obrátené hlavou k zemi. Je odetý do krátkeho chitónu stiahnutého v páse (?). Na nohách má vysokú obuv (?).

Bibliografia: TALOCCHINI 1975, 198, **n. 286**.

Vanth

Charun (1)

Charun (2)

V 99

Proveniencia: Volterra, Barberino Val d'Elsa, lokalita S. Martino ai Colli, Tomba XXXII alebo Tomba XXXIII (nie je definované ktorá z nich).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92061).

Rok objavenia: 1907.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 68 x 46 x 29.

Typ scény: mytologická: únos Persefony.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu ako vedie kvadrigu, pričom sa pravdepodobne vznáša (?). Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na ľavom boku urny. Ľavú ruku má zdvihnutú a z časti schovanú za démonom typu Charun (2). V pravej ruke drží kladivo, ktoré je obrátené hlavou k zemi. Odetý je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na ľavom boku urny. Pravú ruku má zdvihnutú a smeruje ju k scéne na prednej strane. V ľavej ruke má pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Odetý je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Mužský démon typu **Charun (3)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na pravom boku urny. V pravej ruke má pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Odetý do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na tvári má bradu.

Mužský démon typu **Charun (4)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na pravom boku urny. Pravú ruku má zdvihnutú a drží sa ňou za hlavu. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré je obrátené hlavou k zemi. Odetý je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na tvári má bradu.

Bibliografia: TALOCCHINI 1975, 198, **n. 287**.

Vanth

Charun (1)

Charun (2)

Charun (3)

Charun (4)

V 100

Proveniencia: Volterra, Barberino Val d'Elsa, lokalita S. Martino ai Colli, Tomba XXXII alebo Tomba XXXIII (nie je definované ktorá z nich).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92060).

Rok objavenia: 1907.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 58 x 45 x 25.

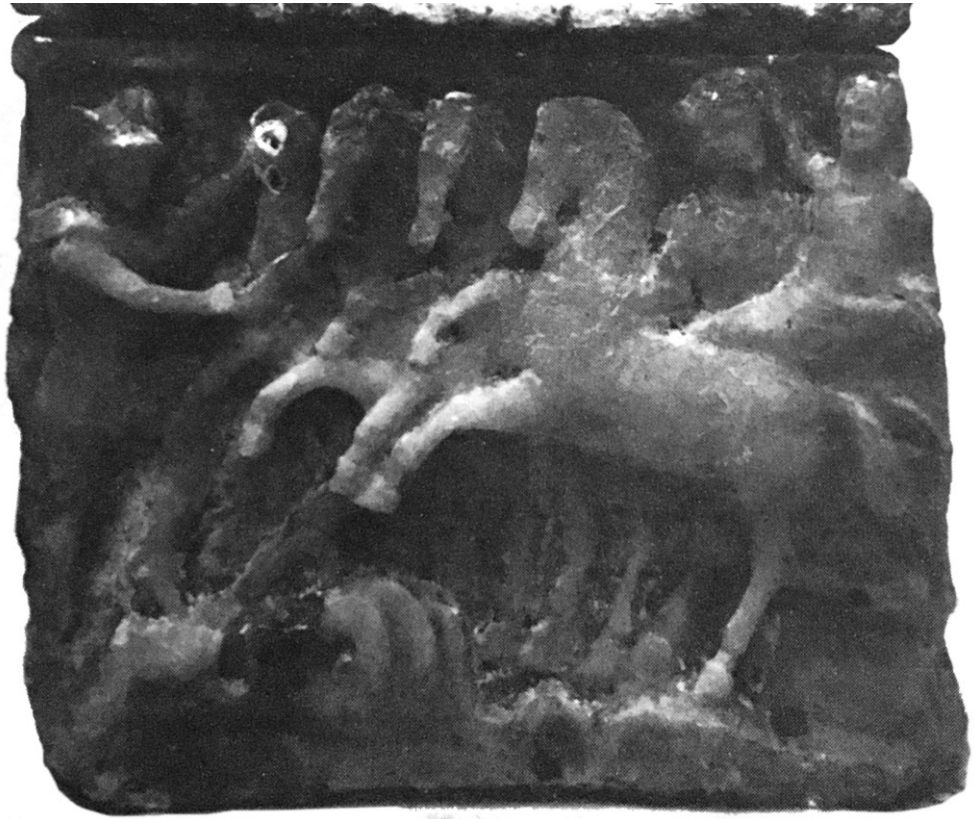
Typ scény: mytologická: únos Persefony.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na pravom boku urny. Krídla má naklonené nad hlavami postáv stojacich po jej stranách.

Postava je odetá do chitónu. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Polychrómia: červená: krídla.

Bibliografia: TALOCCHINI 1975, 200, n. 288.

Vanth

V 101

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 183, sála IX).

Rok objavenia: 18. st.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 75 x 44 x 23.

Typ scény: mytologická: únos Persefony.

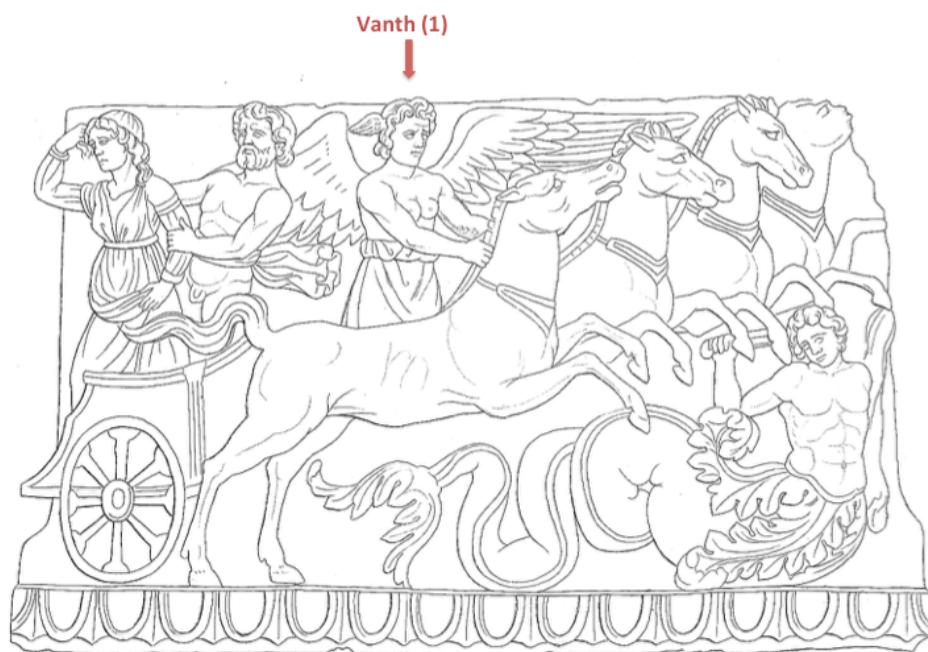
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu ako vedie kvadrigu, pričom sa pravdepodobne vznáša (?). Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na ľavom boku urny. V pravej ruke drží pochodeň obrátenú plameňom smerom k zemi. Ľavú ruku má zdvihnutú a mieri ňou smerom doľava k hlavnej scéne. Pravou nohou stojí na balvane. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený na pravom boku urny. Postava je od kolien smerom hore nedochovaná. Odetá je do krátkej sukne stiahnutej v páse (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Polychrómia: zelená: krídla démona typu Vanth (1).

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 170, n. 233; KÖRTE 1916, 1–2, tav. I, 1.

V 102

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 379, sála IX).

Rok objavenia: pred r. 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 70 x 47 x 29.

Typ scény: mytologická: únos Persefony.

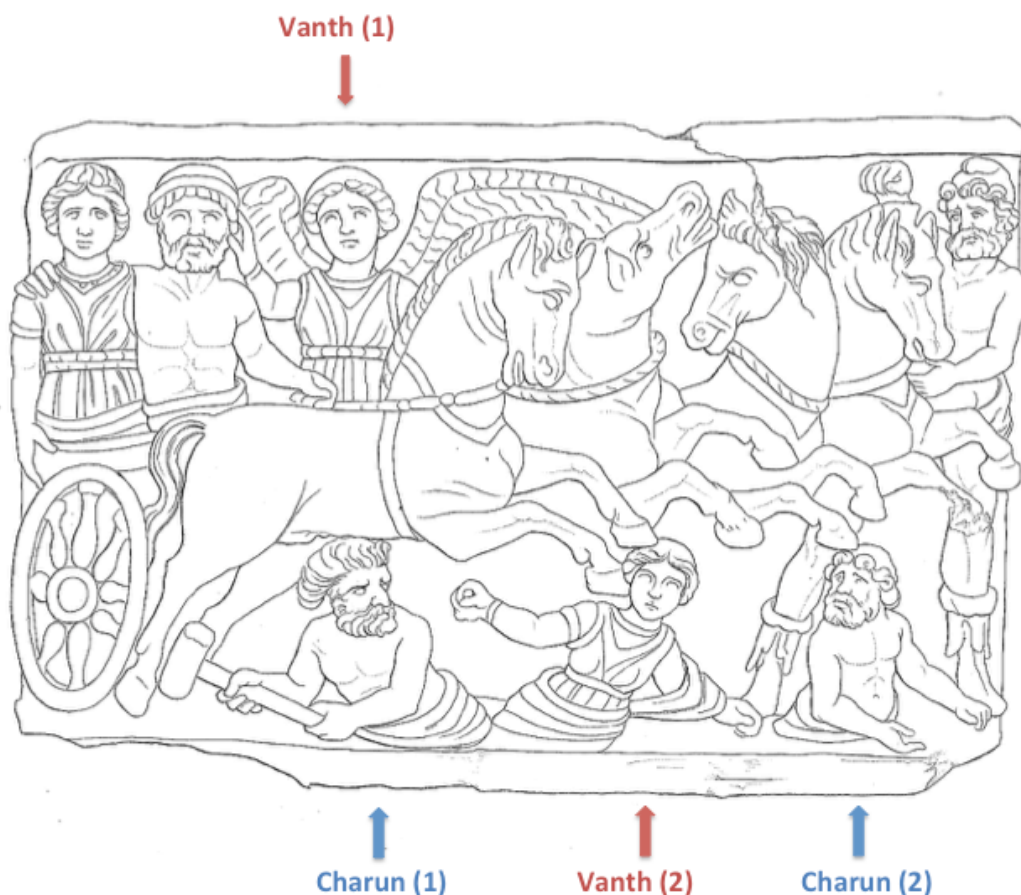
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má položenú na ľavej strane hlavy mužskej postavy identifikovanej ako Hádes. Postava je odetá do krátkeho (?) chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník. Na pravom zápästí má náramok.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Postava je zobrazená ako sa vynára spod zeme. Pravú ruku má natiahnutú a akoby v nej držala nejaký atribút, ktorý sa nedochoval (meč, alebo pochodeň?). Odetá je do krátkeho (?) chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavú ruku a boky má omotaný plášť. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník. Na pravej ruke má nápažník a náramok.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Postava je zobrazená ako sa vynára spod zeme. Okolo bokov má omotaný plášť (?). V oboch rukách drží kladivo. Na tvári má bradu a má veľký zahnutý nos.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Postava je zobrazená ako sa vynára spod zeme. V oboch rukách pravdepodobne držal kladivo (?), ktoré sa nedochovalo. Okolo bokov má omotaný plášť (?). Na tvári má bradu.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 172, n. 234; KÖRTE 1916, 2, tav. I, 2.

V 103

Proveniencia: Volterra, Tomba dei Caecina II/Ceicna Fetiu (?).

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 182, sála IX).

Rok objavenia: 1785.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 76 x 47 x 36.

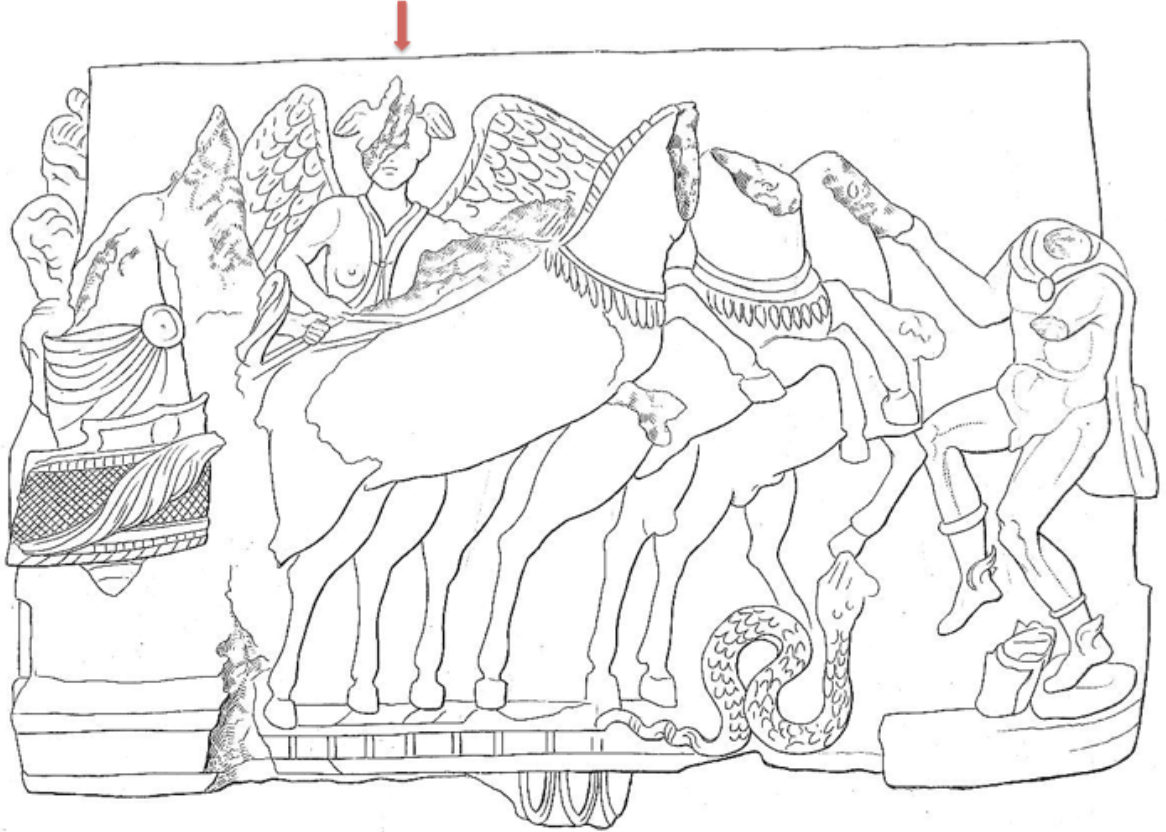
Typ scény: mytologická: únos Persefony.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu ako vedie kvadrigu, pričom sa pravdepodobne vznáša (?). Hlava postavy je z časti nedochovaná. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse (?). Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu ako sedí a na pravom boku urny. Hlava a stredná časť postavy sú z časti nedochované. V pravej ruke drží vzpriamený meč. V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavé predlaktie má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv. Po jej pravej strane je zobrazený Kerberos.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 168, n. 232; KÖRTE 1916, 2–3, tav. II, 3 a.

Vanth (1)

Vanth (2)

V 104

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 172, sála IX).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 47 x 31 x 23.

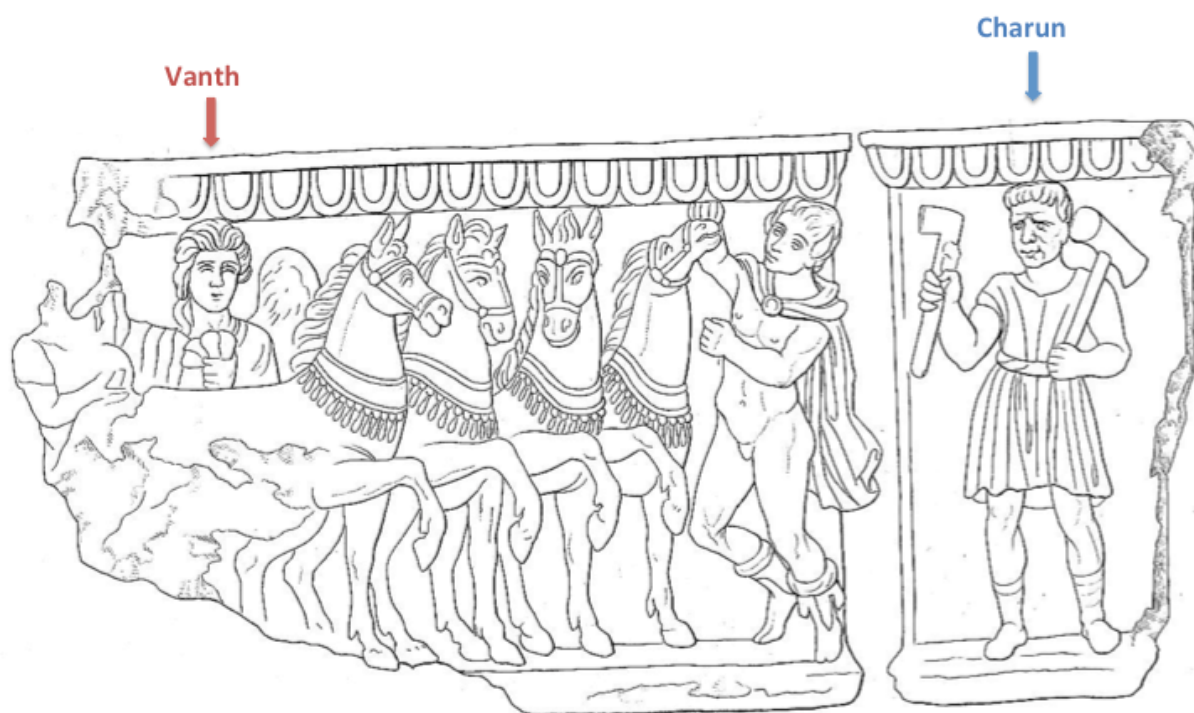
Typ scény: mytologická: únos Persefony.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu.

Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu na pravom boku urny. V pravej zdvihutej ruke drží predmet, ktorý by mohol byť identifikovaný ako zápora na bránu (?). V ľavej ruke má kladivo, ktoré si opiera o ľavé rameno. Odetý je do krátkeho chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 168, n. 231; KÖRTE 1916, 3–4, tav. II, 4.

V 105

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Tomba IV.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 400, sála IX).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 68 x 43 x 33.

Typ scény: mytologická: únos Persefony.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Vedie kvadrigu (vznáša sa?). Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse (?). Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má tordovaný (?) náhrdelník. Na pravej ruke má nápažník a náramok a na ľavej ruke nápažník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na ľavom boku urny. Na ľavom krídle má zobrazené veľké oko. V pravej ruke má kopiju o ktorú sa opiera a ktorá je v spodnej tretine nedochovaná. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Cez obe ruky má prehodený plášť. Ľavou nohou stojí na kamennej doske. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasý má upravené do účesu. Na hlave má položenú ozdobu typu diadém (?). Na krku má tordovaný (?) náhrdelník. Na pravej a ľavej ruke má nápažník a náramok.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Na ľavom krídle, ktoré má zobrazené na pravom boku urny má zobrazené veľké oko. V pravej zdvihnutej ruke drží palicu, ktorá by mohla predstavovať rukoväť kladiva (?), z ktorého sa nedochovala jeho hlava. V ľavej ruke drží hada, ktorý je zároveň ovinutý okolo jeho zápästia. Postava je zobrazená nahá. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Má špicaté uši a bradu.

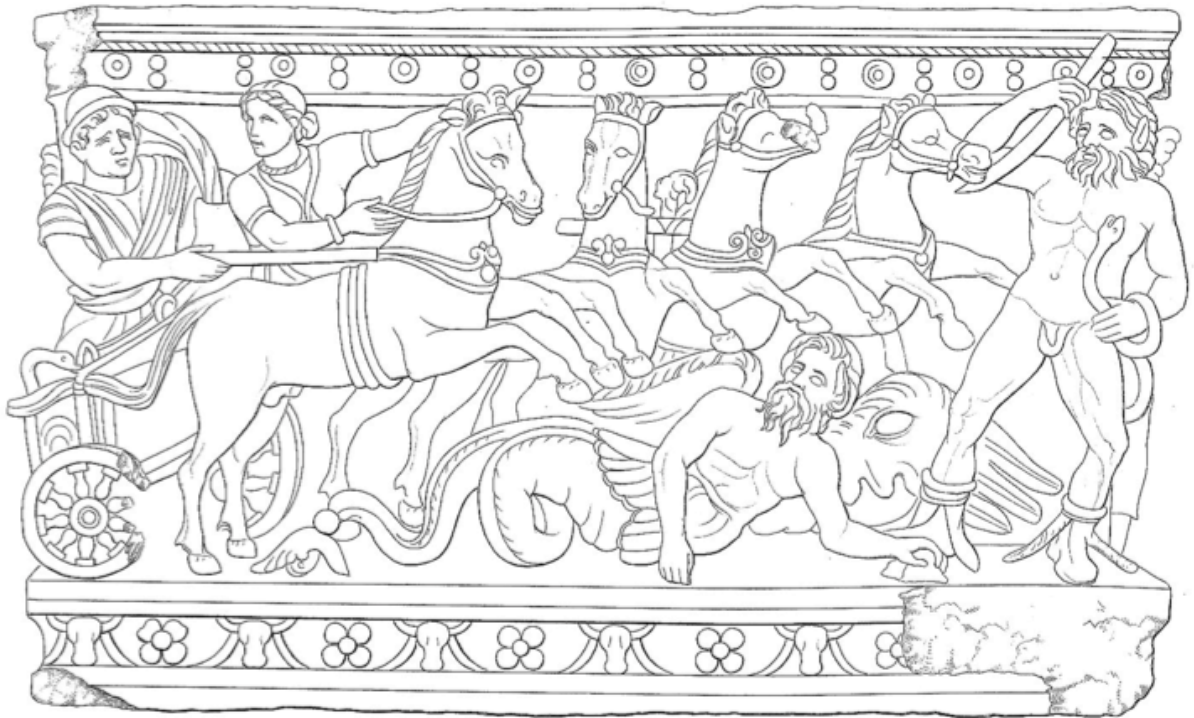
Datácia: 2. storočie pred n. l.

Bibliografia: CRISTOFANI 1975, 50, n. 54; DE RUYT 1934, 70, n. 75, fig. 33-34; KÖRTE 1916, 4-5, tav. III, 5, fig. 2; MAVLEEV – KRAUSKOPF 1986, 232, n. 82; PASCHINGER 1992, 137-140, tav. LXII, 248.

Vanth (1)

Charun

Vanth (2)

Charun

4.1.25 Myt 25 – Hrdina s pluhom

V 106

Provenienca: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 290, sála XXXI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská a ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 83 x 46 x 26.

Typ scény: mytologická: hrdina s pluhom.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má od zápästia smerom dole nedochovanú, ale držal v nej pochodeň (tiež z časti nedochovanú), ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Okolo ľavého ramena a zápästia má omotaný plášť. Na hlave má pokrývku a dva hadíky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Na krku má náhrdelník.

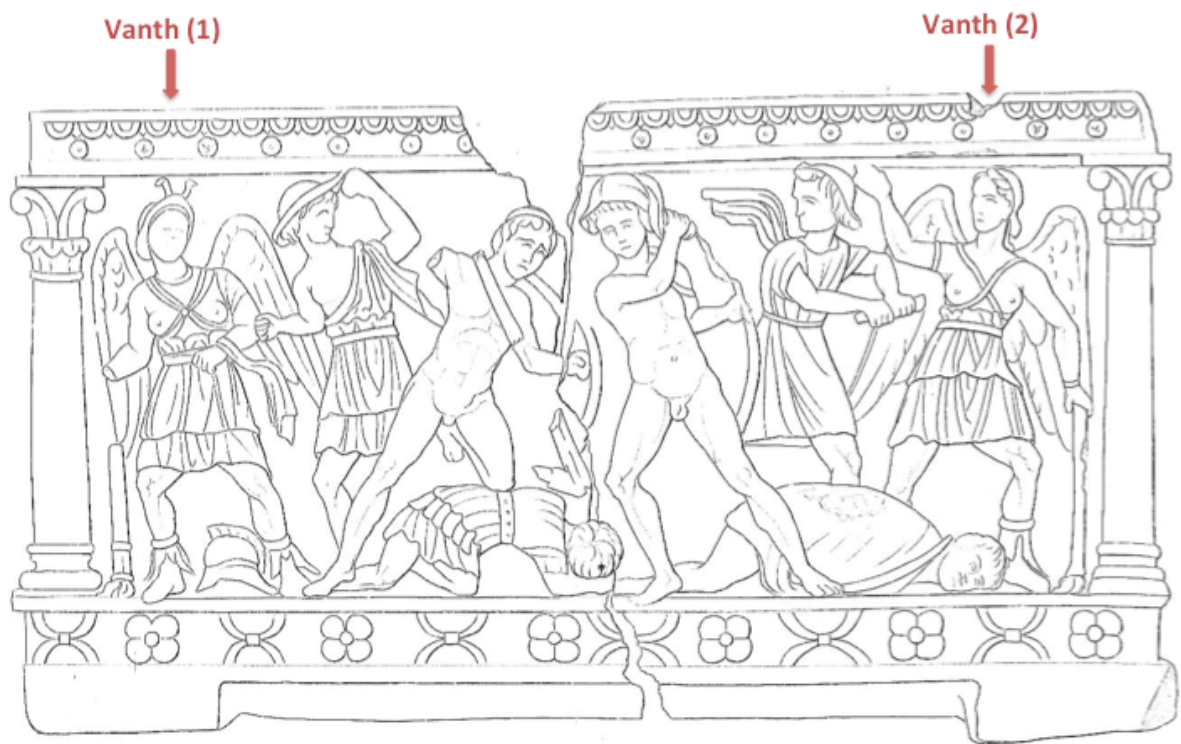
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku dvíha do výšky pri hlave mužskej postavy zobrazenej po démonovej pravej strane. V ľavej ruke má pochodeň obrátenú plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Na hlave má pokrývku (?). Na pravej ruke má nápažník a na ľavej ruke náramok.

Zaradenie: *gruppo dell'Ara sagomata*.

Datácia: druhá štvrtina 2. st. pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 6–7, tav. V, 3; RAMPAZZO 2012, 118, n. 130.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 6–7, tav. V, 3 a.

V 107

Proveniencia: Volterra, nekropola Poggio alle Croci, Tomba XX.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 92327).

Rok objavenia: 1912.

Typ materiálu: alabaster.

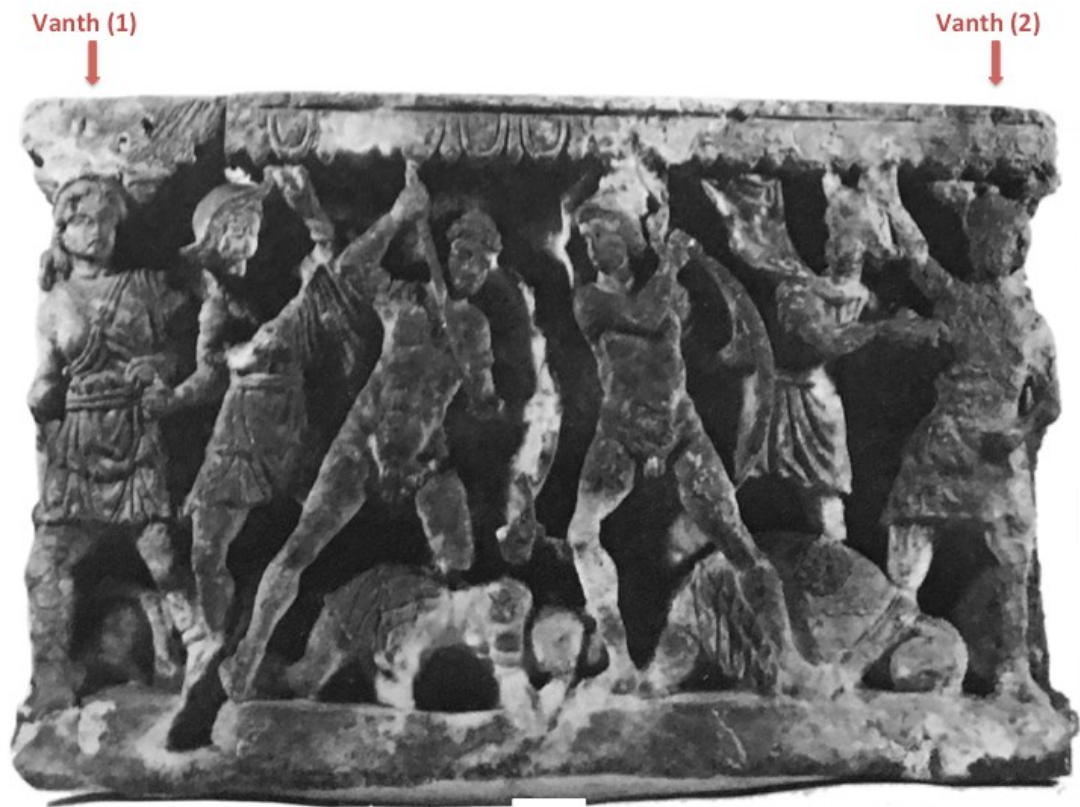
Rozmery: 73 x 44 x 22.

Typ scény: mytologická: hrdina s pluhom.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má od zápästia smerom dole nedochovanú. Ľavú ruku má v bok. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Cez ľavé rameno a ruku má prehodený plášť. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má torques.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Detaily postavy sú nedochované. Pravú ruku dvíha do výšky pri hlave mužskej postavy zobrazenej po démonovej pravej strane. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: CRISTOFANI MARTELLI 1975, 124, n. 187.

4.1.26 LegHis 1 – Príšera, ktorá vychádza z kráteru

V 108

Proveniencia: Volterra, Tomba dei Caecina I.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 351, sála XVI).

Rok objavenia: 1739.

Typ materiálu: alabaster.

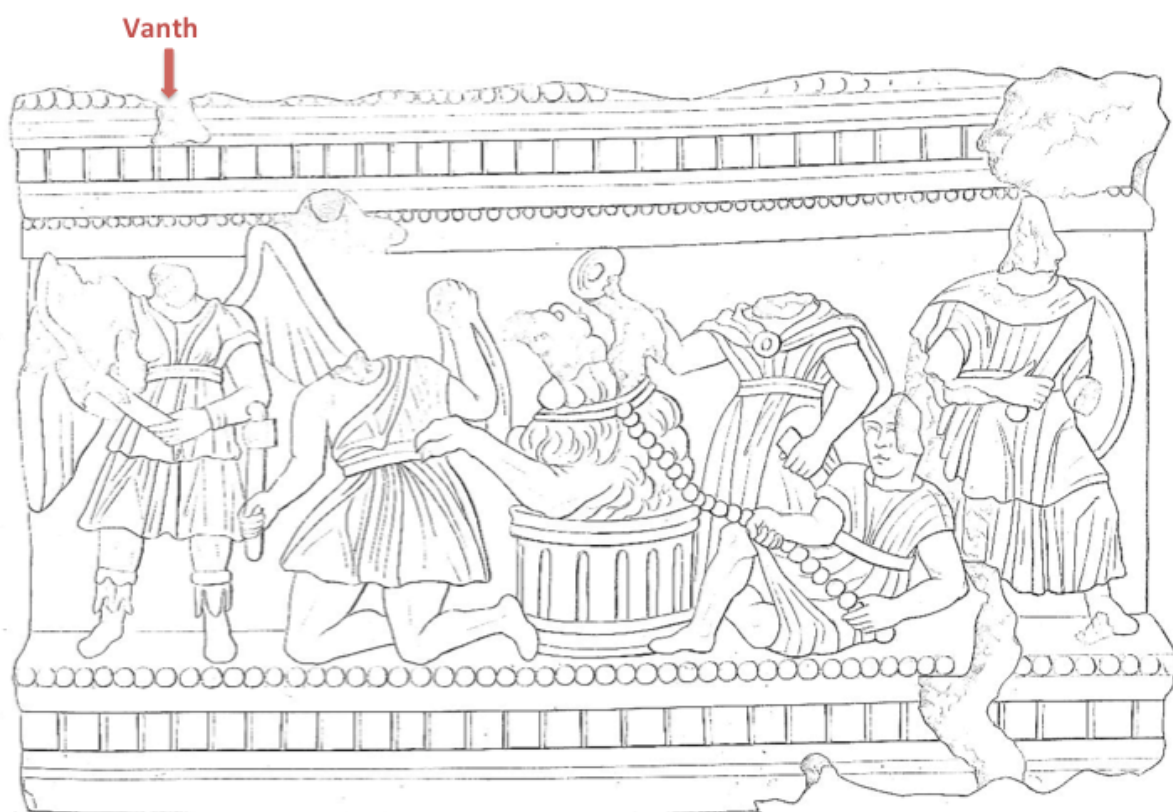
Rozmery: 66 x 40 x 22.

Typ scény: legendárno-historická: príšera, ktorá vychádza z kráteru.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu, pravú ruku a časť pravého krídla. Postava drží v oboch rukách z časti nedochovanú pochodeň. Odetá je do krátkeho dvojdielneho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na ľavej ruke má dvojradový náramok.

Datácia: posledná štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 16–17, tav. VIII, 2; RAMPAZZO 2012, 72, n. 73.

V 109

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ materiálu: alabaster.

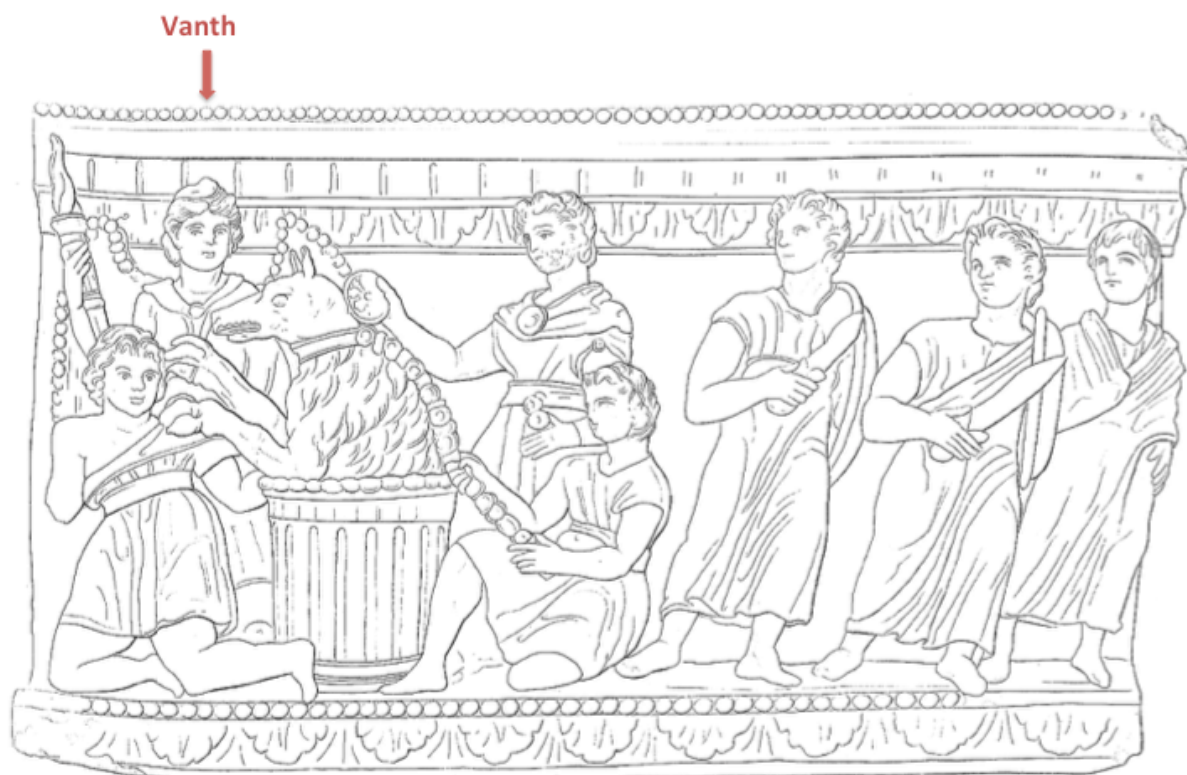
Rozmery: 67 x ? x ?.

Typ scény: legendárno-historická: príšera, ktorá vychádza z kráteru.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu.

Okraje krídiel má lemované perlovcom. V pravej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse (?). Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou (?). Ľavú ruku má zahalenú plášťom (?). Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 17, tav. IX, 4.

4.1.27 LegHis 2 – Galovia pri plienení svätyne

V 110

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Ipogeo Taddei.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 440, sála XIX).

Rok objavenia: pred r. 1859.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 55 x 36 x 26.

Typ scény: legendárno-historická: Galovia pri plienení svätyne.

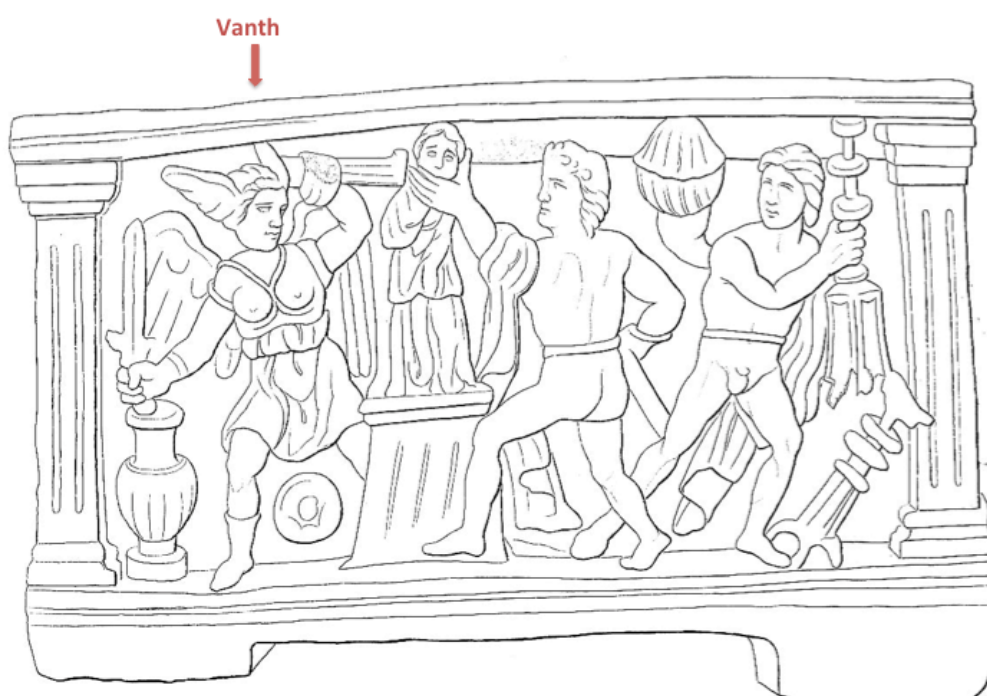
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží vzpriamený meč. V ľavej ruke drží pochvu od tohto meča. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Polychrómia: ružová a oranžovo-červená (nedefinované kde).

Zaradenie: *gruppo I*.

Datácia: pravdepodobne prvá štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: DA VELA 2012, 106, n. 115; KÖRTE 1916, 145, tav. CXIII, 1, fig. 22.

V 111

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 259, sála XXX).

Rok objavenia: 1784-1785.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 57 x 46 x 26.

Typ scény: legendárno-historická: Galovia pri plienení svätyne.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z ľavého profilu. Obe ruky má takmer celé nedochované. Postava je odetá do krátkeho zloženého chitónu, ktorý jej drží na pravom ramene a ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka. Démon na prekresbe vyzerá skôr ako ženský démon typu Vanth, avšak na origináli má mužské črty. Tejto chyby si je vedomý aj Körte (1916, 145–147).

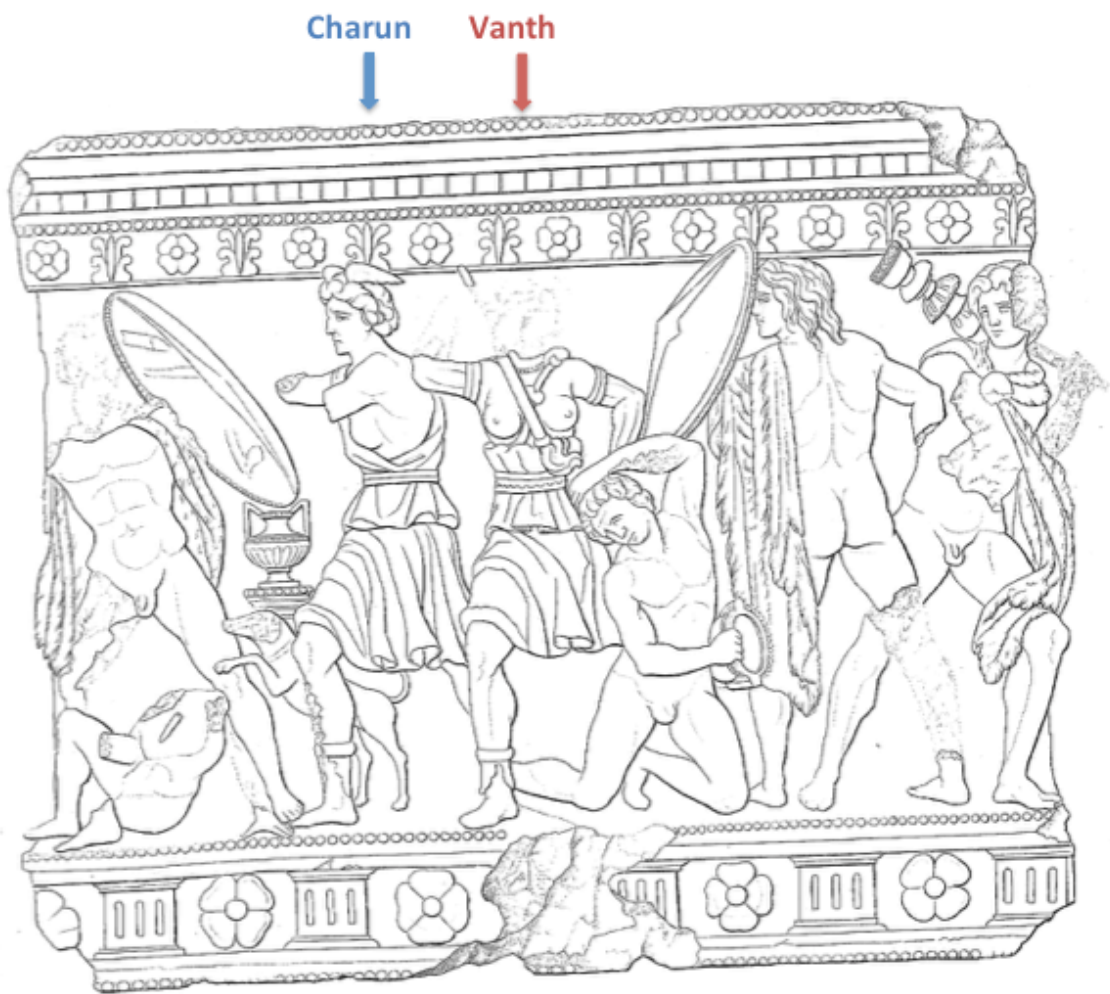
Ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku od lakt'a smerom dole. V nej postava držala z časti nedochovanú pochodeň ktorou mieri na kľáčiaceho Gala. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse dvojradovým zdobeným páskom. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na krku má koráľkový náhrdelník.

Polychrómia: červená (nedefinované kde).

Zaradenie: *bottega delle Rosette e palmette*.

Datácia: tretia štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 145–147, tav. CXIII, 2, fig. 23; RAMPAZZO 2012, 114, n. 126.

4.1.28 LegHis 3 – Zápas s Galmi

V 112

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone, Ipogeo Taddei.

Umetnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 427, sála XXX).

Rok objavenia: 1859.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 75 x 49 x 28.

Typ scény: legendárno-historická: zápas s Galmi.

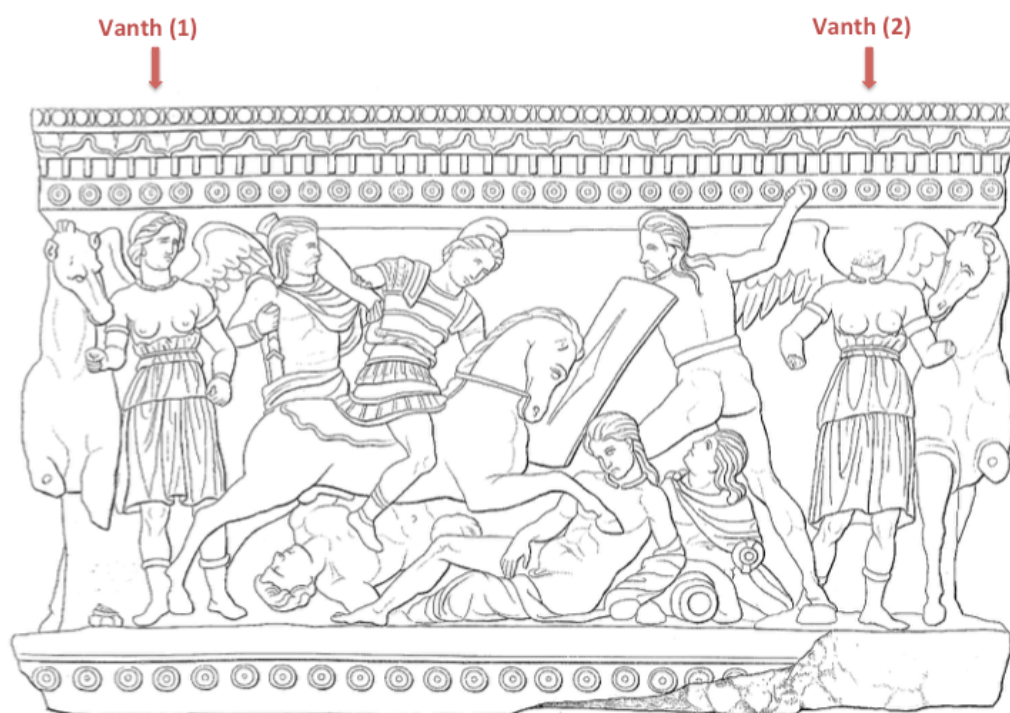
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží za uzdu (nevyjadrenú) okrídleného koňa (jeho krídla sú zobrazené na boku urny). Telo tohto koňa je zobrazené na ľavom boku urny. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný torques.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zrkadlovo zobrazenou kópiou démona typu Vanth (1). Postava nemá dochovanú hlavu a obe ruky od predlaktia smerom dole.

Zaradenie: *bottega delle Piccole Patere*.

Datácia: druhá štvrtina 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 150–151, tav. CXV, 2; RAMPAZZO 2012, 116, n. 127.

4.1.29 Fun 1 – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých

V 113

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 205, sála XIX).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 71 x 54 x 38.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na pravom boku urny. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia originálu. Podľa opisu drží v oboch rukách pochodeň. Vlasy má mať rozpustené a dlhé po pleciah.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na ľavom boku urny. Pravú ruku má založenú v bok. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Opasok má dvojradový a je tvorený z pravoúhlych kovových (?) cvočkov. Cez pravú ruku má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Má špicaté uši a dlhú bradu.

Polychrómia: zelená: odev démona typu Vanth.

Zaradenie: *gruppo del Pilastrino scanalato*.

Datácia: tretia štvrtina 3. storočia pred n. l.

Bibliografia: DA VELA 2012, 94, n. 102; KÖRTE 1896, 253, tav. CXVIII; PAIRAULT 1972, 39, n. 6.

Charun

V 114

Proveniencia: Volterra; Monteriggioni, lokalita Malacena, nekropola Casone, Tomba XXXI = Tomba di Calisna Šepu.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 80944).

Rok objavenia: 1893.

Typ materiálu: alabaster (žilkovaný).

Postava na veku: pár - mužská a ženská postava (patří k urne).

Rozmery: 83 x 62 x 47.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na pravom boku urny. Ľavú ruku má založenú v bok. V pravej ruke drží členitú pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkeho chitónu, ktorý jej drží na ľavom ramene a je stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Nad čelom sa jej z hlavy týčia dva malé hadíky. Na krku má torques. Postava je po stranách orámovaná pilastrami s tromi kanelúrami. Po jej ľavej strane sa na zemi nachádza veľký had.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu na ľavom boku urny. Pravú ruku má založenú v bok. V ľavej ruke drží členitú pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkeho chitónu, ktorý jej drží na ľavom ramene a je stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka a nad čelom tiež dva malé hadíky. Postava je po stranách orámovaná pilastrami s tromi kanelúrami. Po jej pravej strane sa na zemi nachádza veľký had.

Bibliografia: CRISTOFANI MARTELLI 1975, 168, n. 246; DE RUYT 1934, 156.

Podobná kompozícia: **1.** – CRISTOFANI 1977, 64, n. 60; KÖRTE 1916, 113, tav. XCIII, 1 a. **2.** – CRISTOFANI 1977, 64, n. 59; KÖRTE 1916, 113, tav. XCIII, 1 b. **3.** – CRISTOFANI 1977, 64, n. 61; KÖRTE 1916, 113, tav. XCIII, 1 c. **4.** – CRISTOFANI 1977, 64, n. 62; KÖRTE 1916, 113, tav. XCIII, 1 d. **5.** – KÖRTE 1916, 113–114, tav. XCIII, 1 f.

Charun

Vanth

V 115

Proveniencia: Volterra; Monteriggioni, lokalita Malacena, nekropola Casone, Tomba XXXI = Tomba di Calisna Šepu.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 634, depozitár).

Rok objavenia: 1893.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 84 x 53 x 36.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na ľavom boku urny. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o ľavé rameno. Pravú ruku má zdvihnutú a vystretú do svojej pravej strany a drží v nej hada. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Vlasý má upravené do účesu. Démon je zobrazený v pravoúhľom okne, pričom nemá zobrazenú spodnú časť nôh.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na pravom boku urny. V pravej ruke drží kladivo. V ľavej ruke drží hada. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Démon je zobrazený v pravoúhľom okne, pričom nemá zobrazenú spodnú časť nôh.

Bibliografia: CRISTOFANI MARTELLI 1975, 180, n. 259; DE RUYT 1934, 107, n. 123.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1916, 114, tav. XCIII, 1 g. 2. – SANNIBALE 1994, n. 12.

Vanth

Charun

V 116

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 67, sála V).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

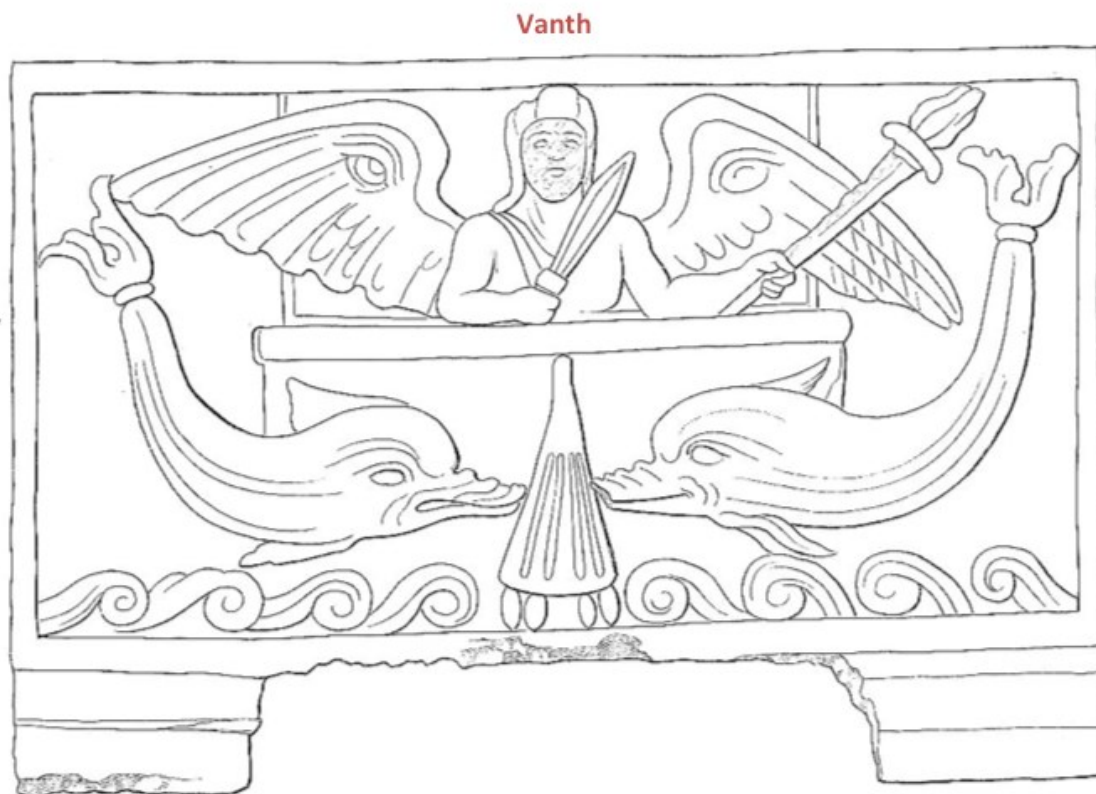
Rozmery: 51 x 36 x 26.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Na každom krídle má zobrazené veľké oko. V pravej ruke drží vzpriamený meč a v ľavej ruke pochodeň. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy (?). Na hlave má pokrývku (kožu z mačkovitej šelmy?). Démon je pravdepodobne zobrazený na lodi (?).

Datácia: 3. – 2. storočie pred n. l.

Bibliografia: GIANNOTTI 1977, 72, n. 71; KÖRTE 1916, 49, tav. XLII, 1; PASCHINGER 1992, 113–114, tav. LIV, 214.

V 117

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 57, sála V).

Rok objavenia: 18. storočie.

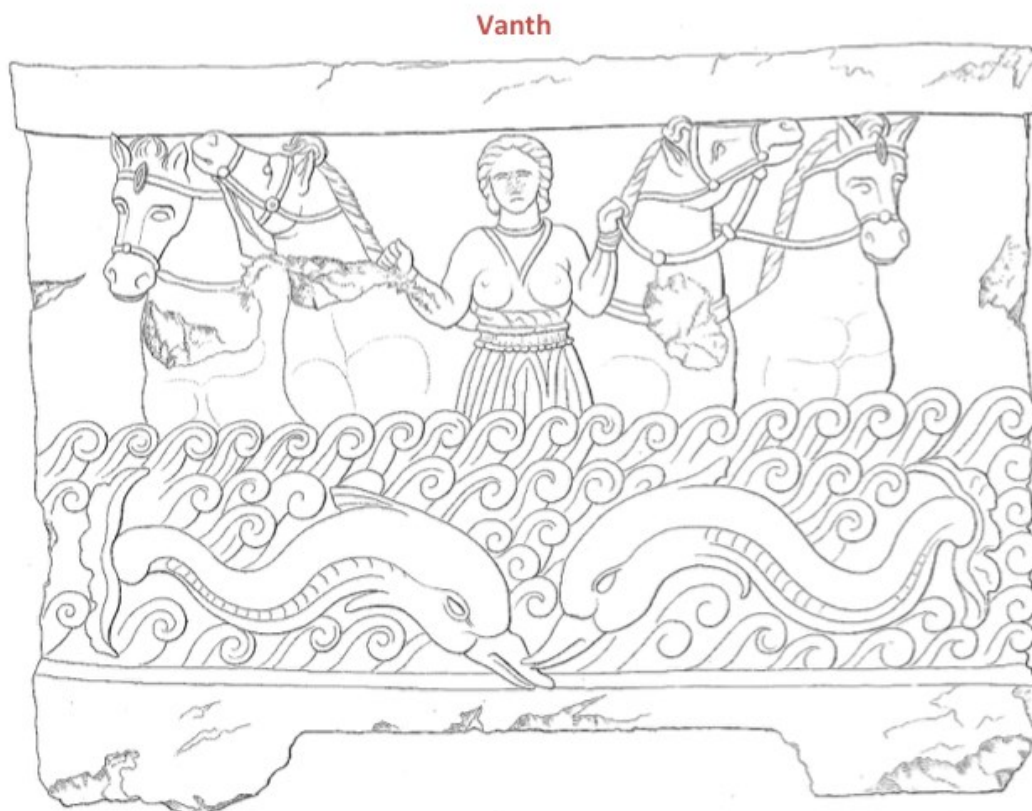
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 51 x 33 x 23.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V každej ruke drží za uzdu koňa, ktoré sú zobrazené po dvoch na každej jeho strane. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse vysokým opaskom, ktorý je na spodnom obvode zdobený perlovcom. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník. Na každom boku urny je zobrazená brána.

Bibliografia: GIANNOTTI 1977, 66, n. 65; KÖRTE 1916, 49, tav. XLII, 2.

V 118

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 490).

Rok objavenia: pred r. 1870.

Typ materiálu: tuf.

Rozmery: 60 x 44 x 24.

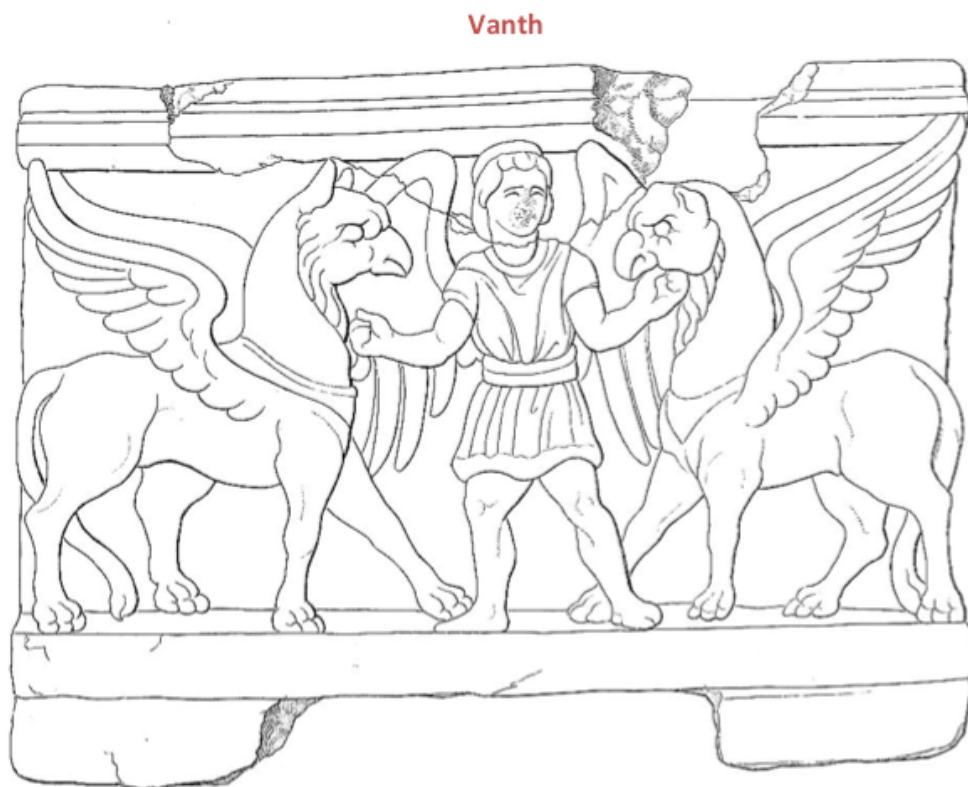
Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V každej ruke drží za uzdu (nevyjadrenú) okrídleného gryfa, ktorí sú zobrazení na každej jeho strane. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém (?). Na krku má náhrdelník (?).

Polychrómia: červená a čierna (nedefinované kde).

Bibliografia: GIANNOTTI 1977, 80, n. 84 (v bibliografii má chybné uvedené KÖRTE 1916, tav. XLVIII, 3); KÖRTE 1916, 50, tav. XLIII, 3.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1916, 50, tav. XLIII, 3 a.

V 119

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 438, sála IV).

Rok objavenia: pred r. 1859.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 50 x 28 x 20.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu ako sa vynára spod zeme. V pravej ruke drží hada (z časti nedochovaného) a ľavou rukou sa opiera o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: GIANNOTTI 1977, 62, n. 58 (v bibliografii má chybné uvedené KÖRTE 1916, tav. XLIII, 1); KÖRTE 1916, 113, tav. XCIII, 1.

Vanth

4.1.30 Fun 2 – Zosnulý na smrteľnej posteli

V 120

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 426).

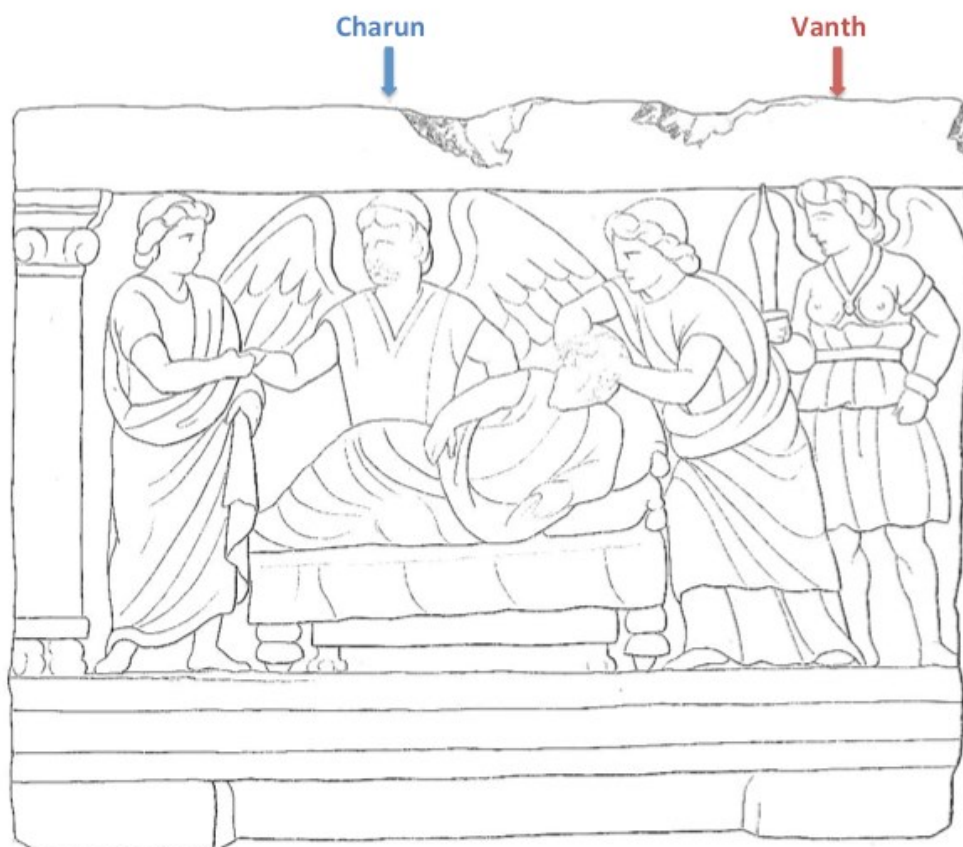
Typ materiálu: tuf.

Typ scény: funerálna: zosnulý na smrteľnej posteli.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží vzpriamený meč. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava si zdá sa podáva (?) pravú ruku s mužskou postavou zobrazenou na ľavom okraji scény. Odetá je do krátkeho (?) chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 50–51, tav. XLIV, 1.

V 121

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ materiálu: tuf.

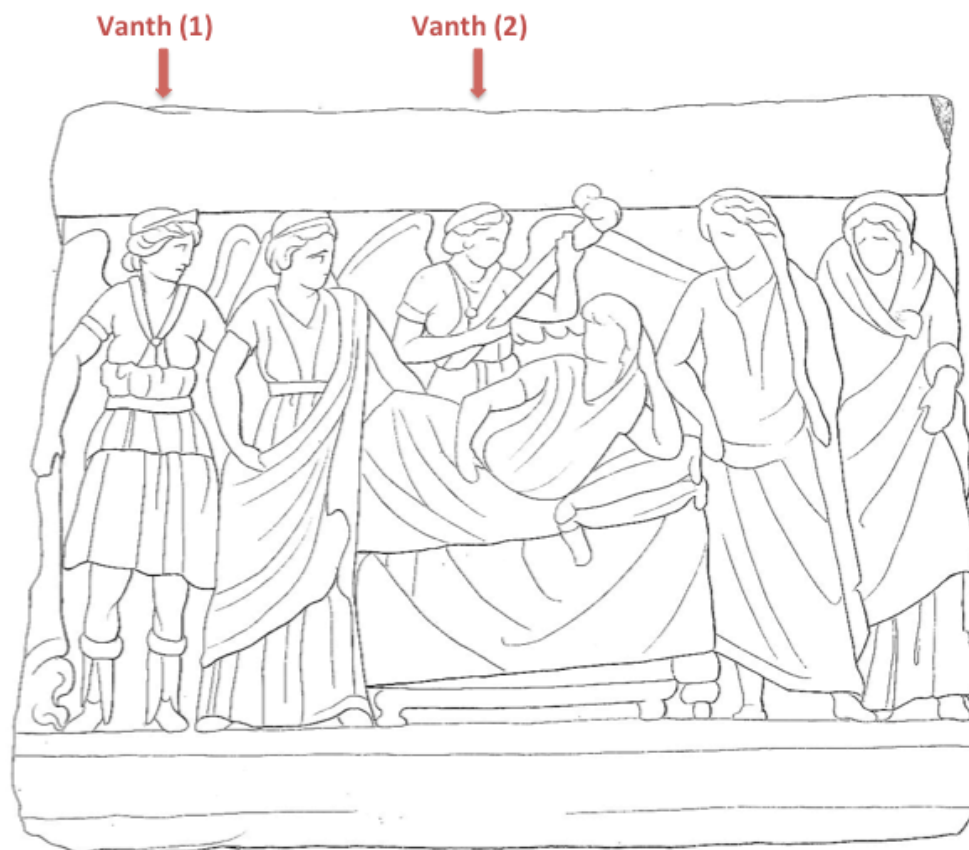
Rozmery: 59 x ? x ? m.

Typ scény: funerálna: zosnulý na smrteľnej posteli.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý (?) diadém. Na pravej ruke má nápažník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Na pravej ruke má nápažník.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 51, tav. XLIV, 2.

4.1.31 Fun 3 – Rozlúčka

V 122

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 86, sála VI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

Rozmery: 51 x 41 x 22.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

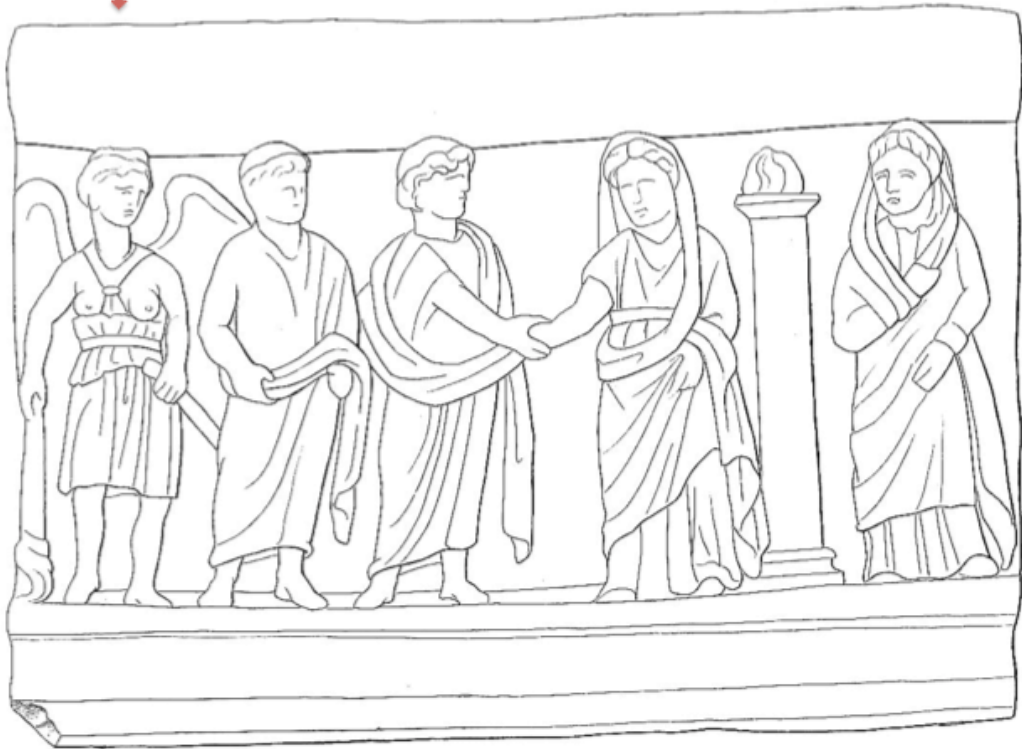
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej ruke drží dlhý predmet (meč?). Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém (?).

Bibliografia: CATENI 1977, 94, n. 104; KÖRTE 1916, 53–54, tav. XLVI, 3.

Podobná kompozícia: **1.** – CATENI 1977, 94, n. 105; KÖRTE 1916, 53–54, tav. XLVI, 3 a. **2.** – KÖRTE 1916, 54, tav. XLVI, 3 b. **3.** – KÖRTE 1916, 54, tav. XLVI, 3 c. **4.** – KÖRTE 1916, 54, tav. XLVI, 3 d. **5.** – KÖRTE 1916, 54, tav. XLVI, 3 e. **6.** – KÖRTE 1916, 54, tav. XLVI, 3 f. **7.** – KÖRTE 1916, 54, tav. XLVI, 3 g. **8.** – CATENI 1977, 90, n. 95; KÖRTE 1916, 54–55, tav. XLVI, 3 h. **9.** – KÖRTE 1916, 55, tav. XLVI, 3 i. **10.** – KÖRTE 1916, 55, tav. XLVI, 3 k. **11.** – KÖRTE 1916, 55, tav. XLVI, 3 l. **12.** – CATENI 1977, 106, n. 127; KÖRTE 1916, 60, tav. LIII, 17. **13.** – KÖRTE 1916, 60, tav. LIII, 17 a. **14.** – KÖRTE 1916, 60–61, tav. LIII, 17 b. **15.** – KÖRTE 1916, 61, tav. LIII, 17 c. **16.** – CATENI 1977, 102, n. 120. **17.** – TALOCCHINI 1975, 204, n. 297. **18.** – TALOCCHINI 1975, 194, n. 283. **19.** – FIUMI 1975, 66, n. 81. **20.** – CRISTOFANI 1975, 72, n. 101. **21.** – CRISTOFANI 1975, 72, n. 102.

Vanth

V 123

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 546, sála VI).

Rok objavenia: pred r. 1875.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 55 x 38 x 23.

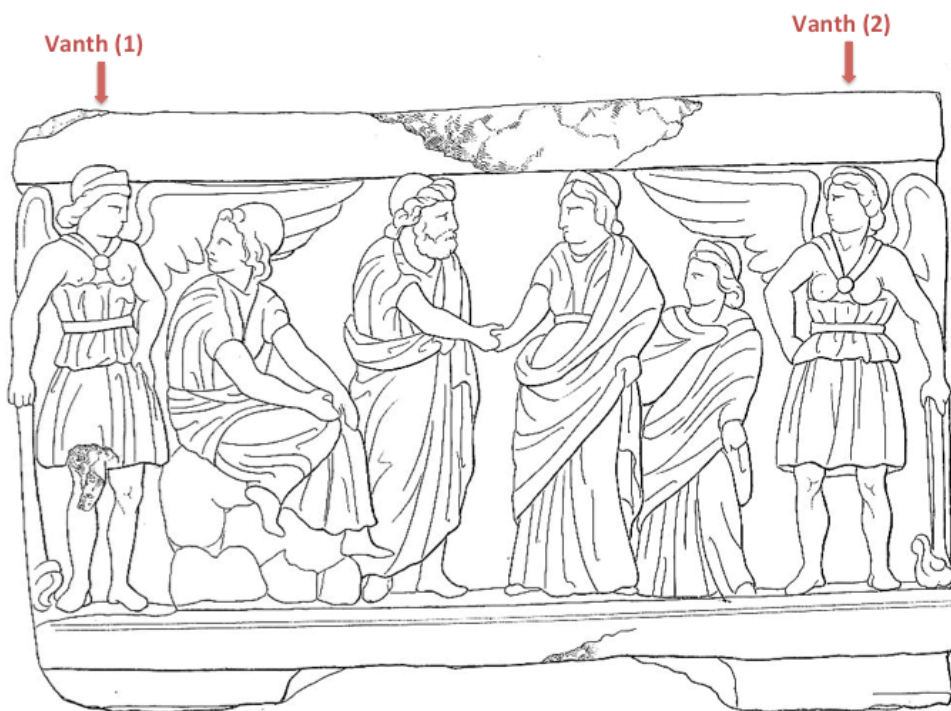
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Ľavú ruku má založenú v bok. Postava je odtá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zrkadlovo zobrazovaný kópiou démona typu Vanth (1).

Bibliografia: CATENI 1977, 100, n. 115; KÖRTE 1916, 55, tav. XLVII, 5; PAIRAULT 1972, 72.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 55, tav. XLVII, 5 a. **2.** – CATENI 1977, 92, n. 99; KÖRTE 1916, 55–56, tav. XLVII, 5 b. **3.** – KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 5 c. **4.** – CATENI 1977, 102, n. 121. **5.** – CRISTOFANI MARTELLI 1975, 156, n. 243. **6.** – CRISTOFANI 1975, 74, n. 106.

V 124

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 82, sála VI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

Rozmery: 59 x 44 x 12.

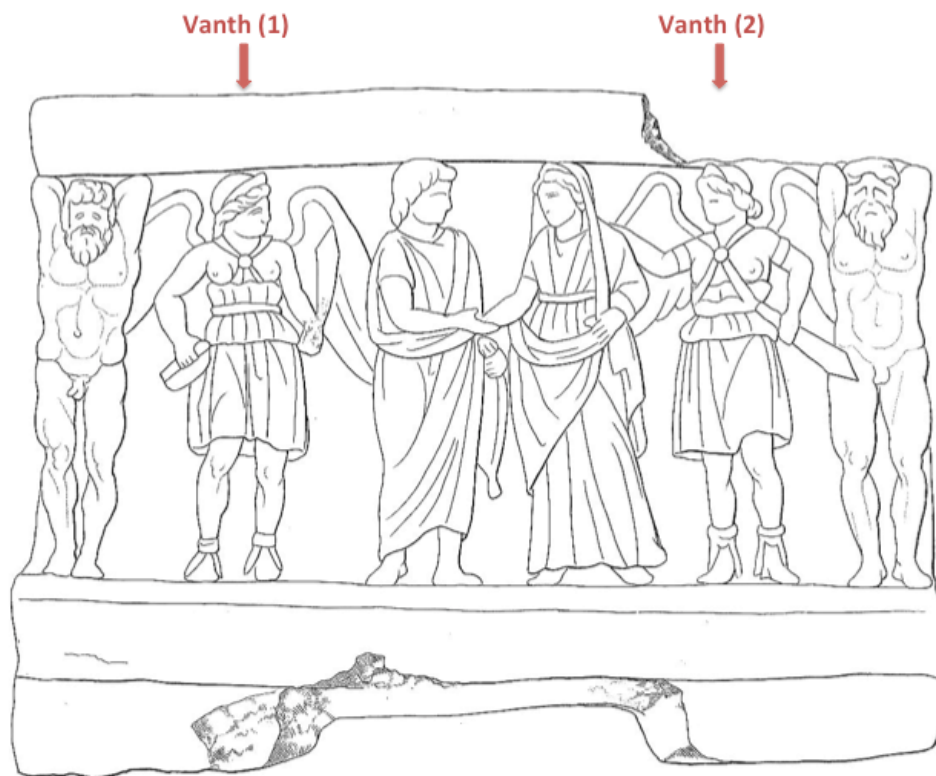
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží zavinutý zvitok. V ľavej ruke drží vzpriamený meč. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má nízku obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na ľavom ramene ženskej postavy. V ľavej ruke drží meč. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má nízku obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém. Na každej ruke má nápažník.

Bibliografia: CATENI 1977, 92, n. 100; KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6; PAIRAULT 1972, 72.

Podobná kompozícia: **1.** – CATENI 1977, 96, n. 109; KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 a. **2.** – CATENI 1977, 98, n. 114; KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 b. **3.** – KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 c; RAMPAZZO 2012, 172, n. 259. **4.** – CATENI 1977, 98, n. 111; KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 d. **5.** – CATENI 1977, 100, n. 116; KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 e. **6.** – KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 f. **7.** – KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 g. **8.** – KÖRTE 1916, 56, tav. XLVII, 6 h; VAN DER MEER 1975, 102, n. 22. **9.** – KÖRTE 1916, 57, tav. XLVII, 6 i. **10.** – KÖRTE 1916, 57, tav. XLVII, 6 k. **11.** – KÖRTE 1916, 57, tav. XLVII, 6 l. **12.** – FIUMI 1975, 66, n. 85. **13.** – FIUMI 1975, 68, n. 88.

V 125

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78516).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 61 x 39 x 24.

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

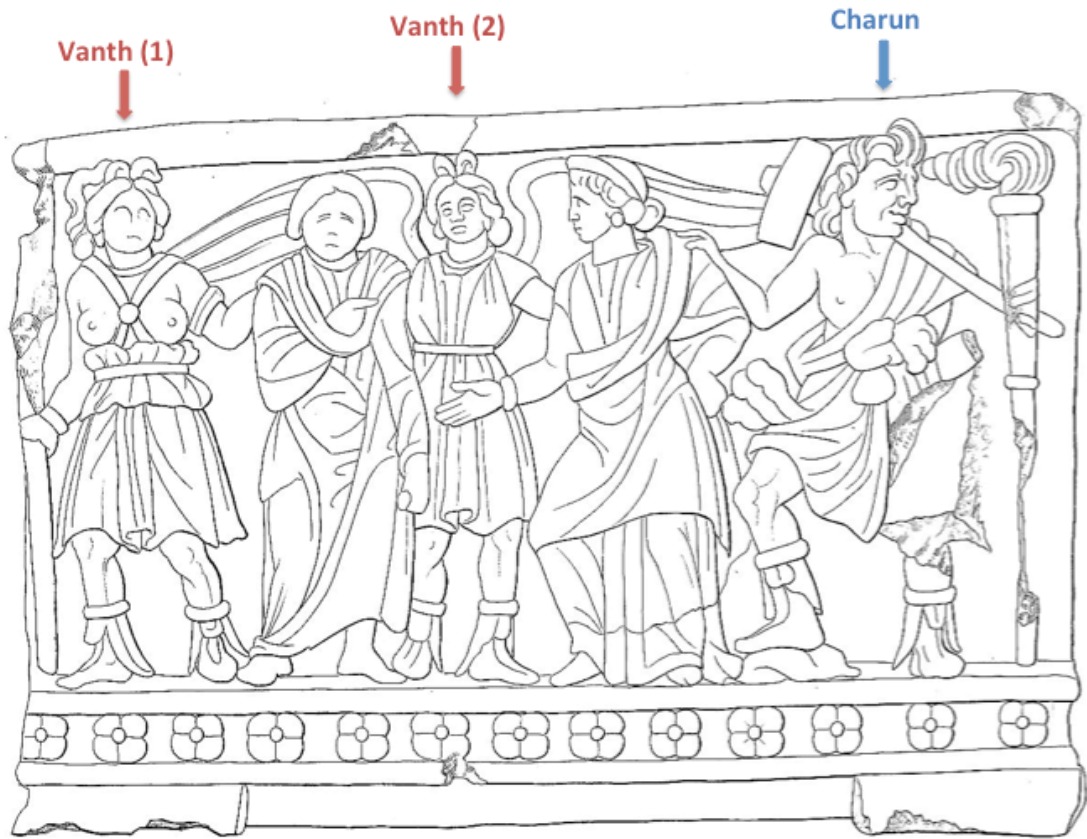
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V pravej ruke drží z časti nedochovanú pochodeň. Ľavú ruku má položenú na pravom ramene mužskej postavy. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami a šnurovaním. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. V ušiach má okrúhle náušnice. Na pravej ruke má náramok a na ľavej ruke má nápažník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Ľavú ruku má pravdepodobne položenú zozadu na pravom ramene ženskej postavy. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami a šnurovaním. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. V ušiach má okrúhle náušnice.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Pravou nohou stojí na balvane. Pravú ruku má položenú na ľavom ramene ženskej postavy. V ľavej, z časti nedochovanej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. V tejto ruke zdá sa zároveň držal dlhú členitú a z časti nedochovanú pochodeň. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse (?). V páse má zviazanú kožu z mačkovitej šelmy, ktorú má prehodenú cez ľavé plece a pravý bok. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami a šnurovaním. Vlasý má neupravené a má odstavajúcu ofínu.

Polychrómia: červená: hlava démona typu Charun, pochodeň.

Bibliografia: DE RUYT 1934, 34, n. 21; KÖRTE 1916, 57, tav. XLVIII, 7; MAGGIANI 1975, 110, n. 157.

V 126

Proveniencia: Volterra, Tomba Inghirami II (?).

Typ materiálu: tuf.

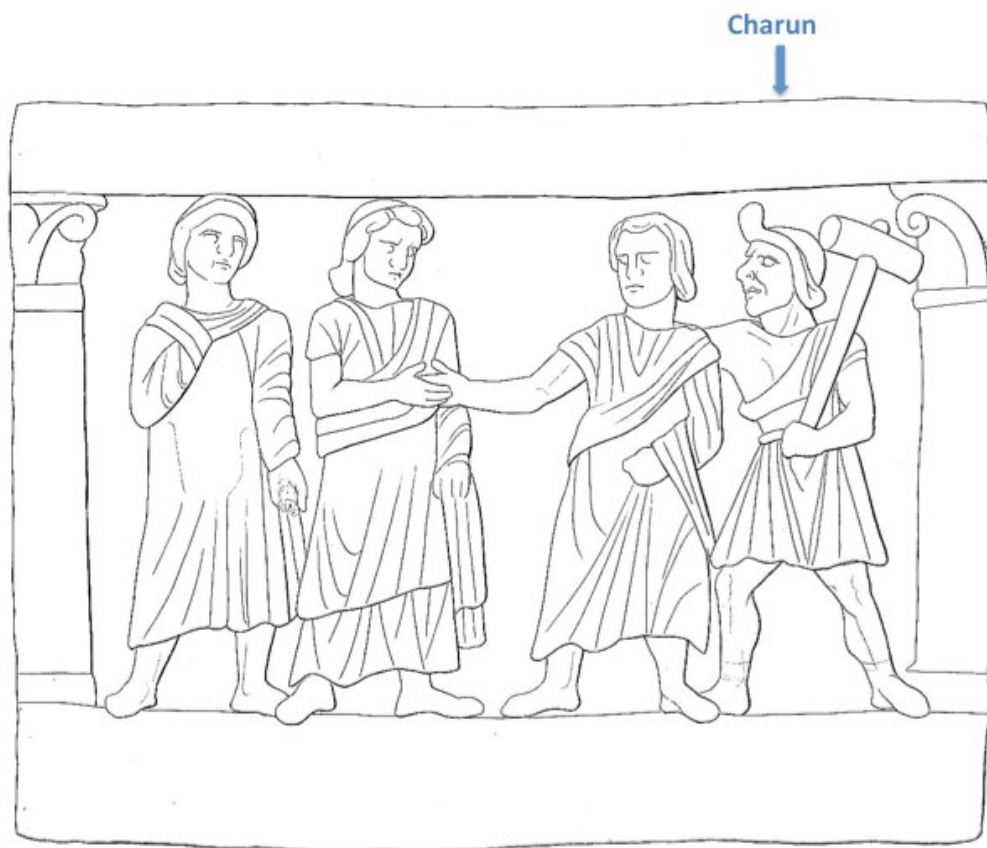
Rozmery: 58 x ? x ?.

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má pravdepodobne položenú zozadu na pravom (?) ramene mužskej postavy. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho chitónu, ktorý jej drží na ľavom ramene a má ho stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Na hlave má pokrývku s dlhými záhybmi. Na ľavej ruke má nápažník (?).

Polychrómia: červená: vysoká obuv.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 57, tav. XLVIII, 8.

V 127

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78517).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: tuf.

Rozmery: 61 x 46 x 26.

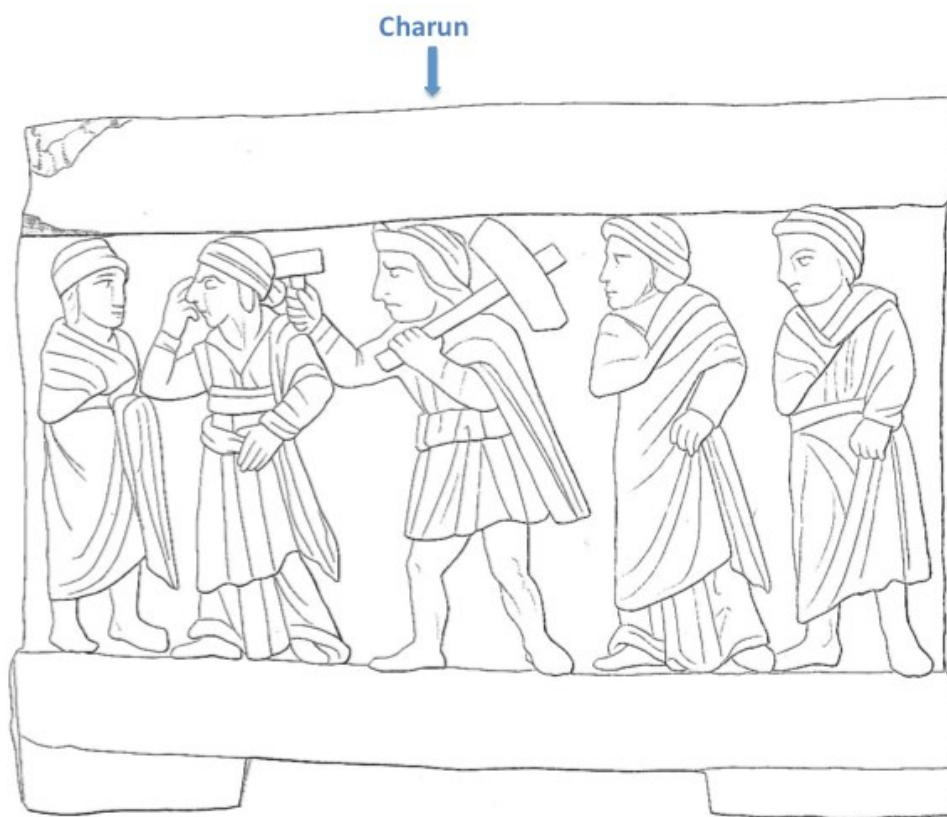
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z ľavého profilu. V pravej ruke drží malé kladivo, ktorým sa zrejme dotýka hlavy ženskej postavy. V ľavej ruke drží veľké kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov (?), ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má pravdepodobne rukávniky. Cez ľavé plece má prehodený plášť. Na hlave má pokrývku s dlhými záhybmi.

Polychrómia: červená: kladivo; ružová: tvár a nohy.

Bibliografia: DE RUYT 1934, 35, n. 23, fig. 12; KÖRTE 1916, 58, tav. XLIX, 9; MAGGIANI 1975, 110, n. 158.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 58, tav. XLIX, 9 a. **2.** – KÖRTE 1916, 58, tav. XLIX, 9 b. **3.** – KÖRTE 1916, 59, tav. L, 12. **4.** – CRISTOFANI MARTELLI 1975, 156, n. 245; DE RUYT 1934, 35, n. 25.

V 128

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

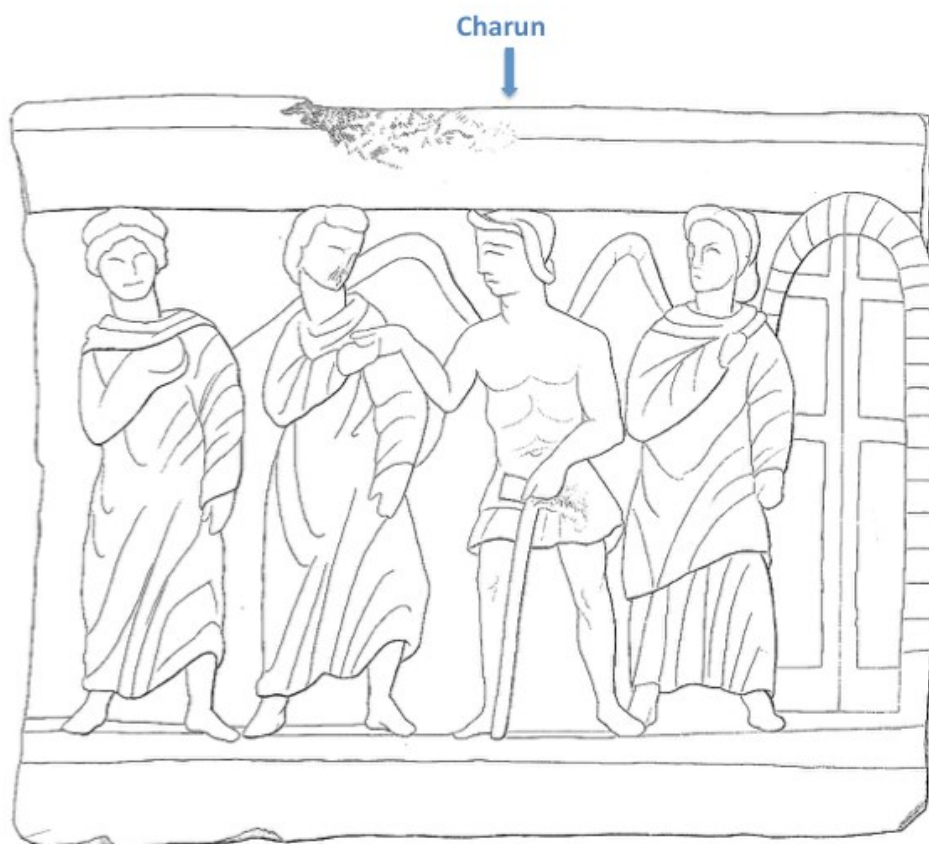
Typ materiálu: tuf.

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na ľavom ramene mužskej postavy, ktorá má svoju pravú ruku položenú na tej démonovej. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré je koncom rukoväte opreté o zem. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne (?) stiahnutej v páse. Na hlave má pokrývku so záhybmi.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 58, tav. XLIX, 10.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 58, tav. XLIX, 10 a. **2.** – CATENI 1977, 96, n. 108; KÖRTE 1916, 58–59, tav. XLIX, 10 b. **3.** – CATENI 1977, 100, n. 117; KÖRTE 1916, 59, tav. XLIX, 10 c. **4.** – KÖRTE 1916, 59, tav. XLIX, 10 d.

V 129

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 200, sála VI).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

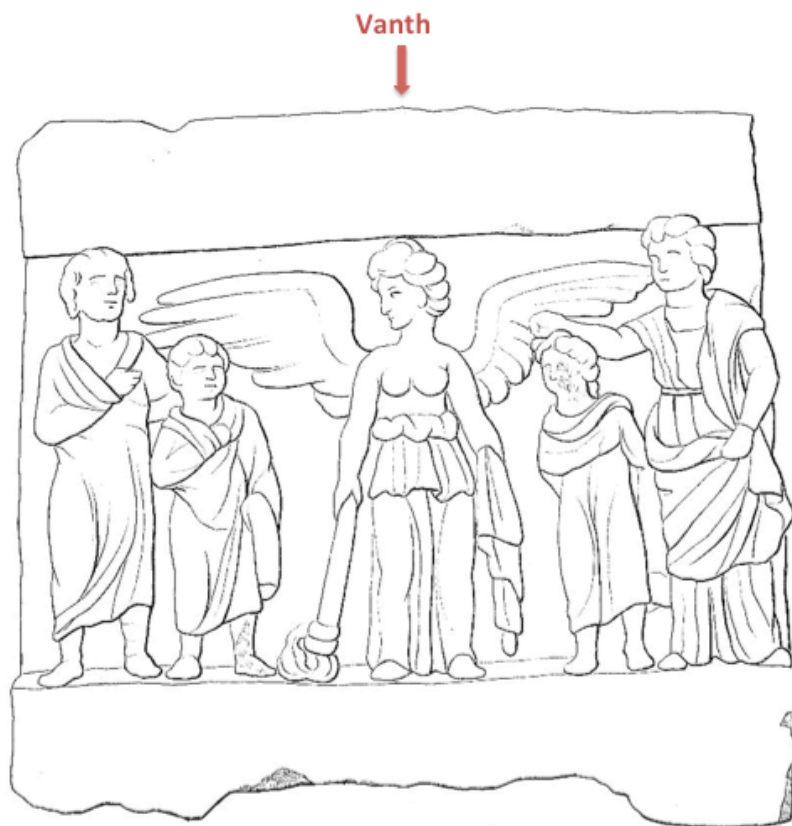
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 39 x 37 x 21.

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Z ľavej ruky jej visí plášť. Postava je odetá do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: CATENI 1977, 108, n. 131; KÖRTE 1916, 59, tav. L, 11.

4.1.32 Fun 4 – Rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia

V 130

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 96, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

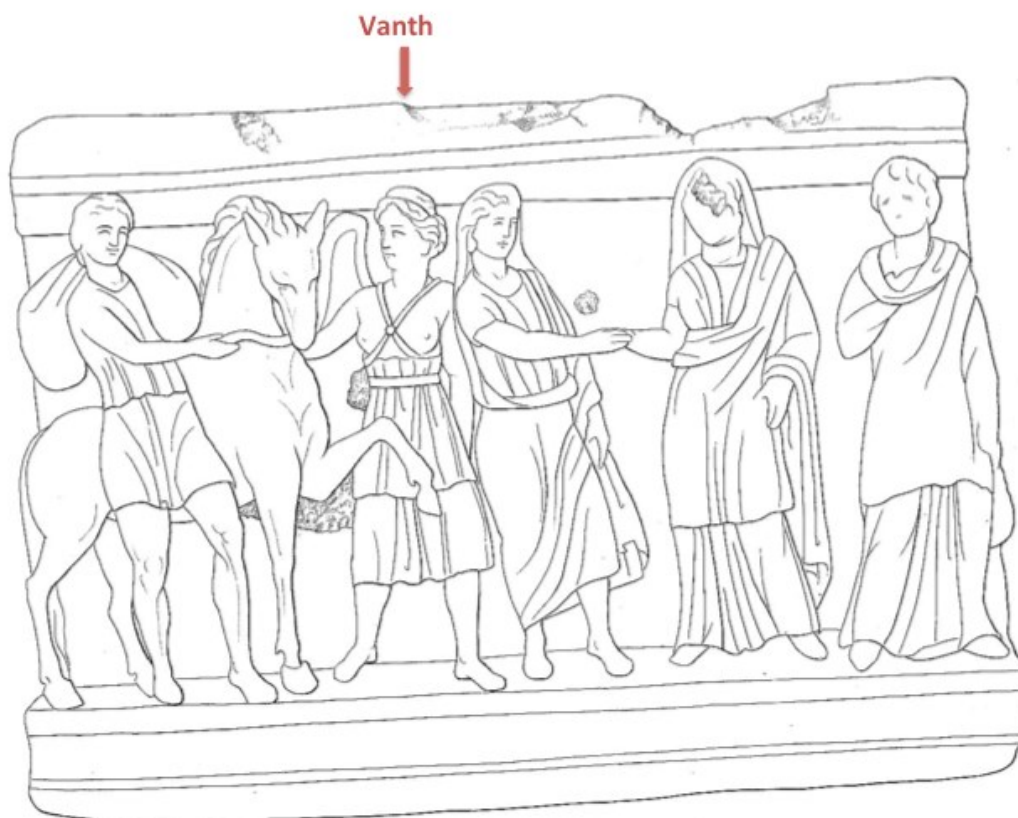
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 58 x 41 x 20.

Typ scény: funerálna: rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou drží za uzdu koňa (?). Postava je odetá do zloženej sukne s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 114, n. 142; KÖRTE 1916, 71, tav. LX, 4.

V 131

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 98, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 62 x 38 x 22.

Typ scény: funerálna: rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej ruke drží vzpriamený meč. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou drží za uzdu koňa. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na každej ruke má nápažník.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 116, n. 144; KÖRTE 1916, 72, tav. LXI, 5.

Podobná kompozícia: **1.** – BRUNETTI 1977, 114, n. 141; KÖRTE 1916, 71, tav. LIX, 2f. **2.** – KÖRTE 1916, 71, tav. LIX, 2g; VAN DER MEER 1975, 103, n. 24.

V 132

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 122, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 72 x 50 x 31.

Typ scény: funerálna: rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazovaný bez krídiel a z pravého profilu na ľavom boku urny. Postava sedí na skale vo vnútri klenutej brány. V oboch rukách drží kladivo, ktoré si opiera o pravé rameno. Odetý je v krátkom chitóne bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Na tvári má bradu a má špicaté uši.

Polychrómia: tmavočervená: vlasy; hnedá: oči a obočie.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 116, n. 146; DE RUYT 1934, 103, n. 116; KÖRTE 1916, 73, tav. LXII, 8.

Charun

V 133

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78491).

Rok objavenia: 1861.

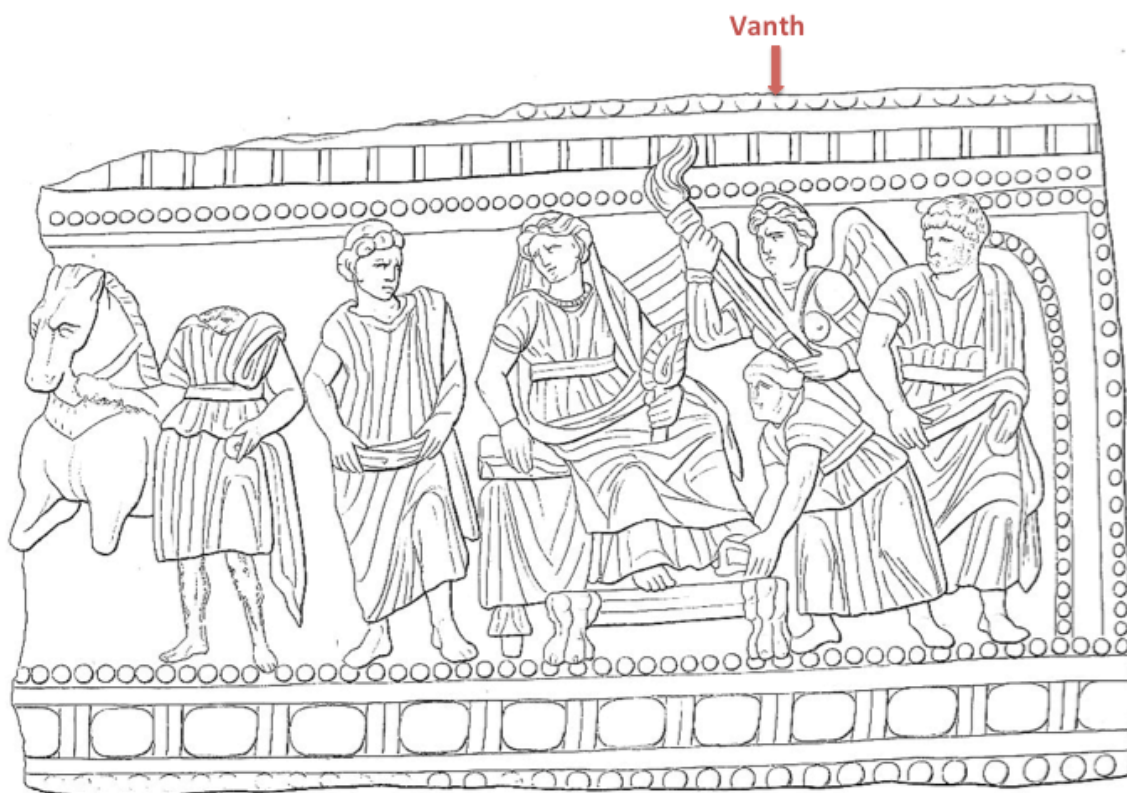
Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 60 x 38 x 21.

Typ scény: funerálna: rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse (?). Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém. Na krku má náhrdelník.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 73–74, tav. LXIII, 9; MAGGIANI 1975, 94, n. 134.

4.1.33 Fun 5 – Cesta do podsvetia na koni

V 134

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 119, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 76 x 49 x 36.

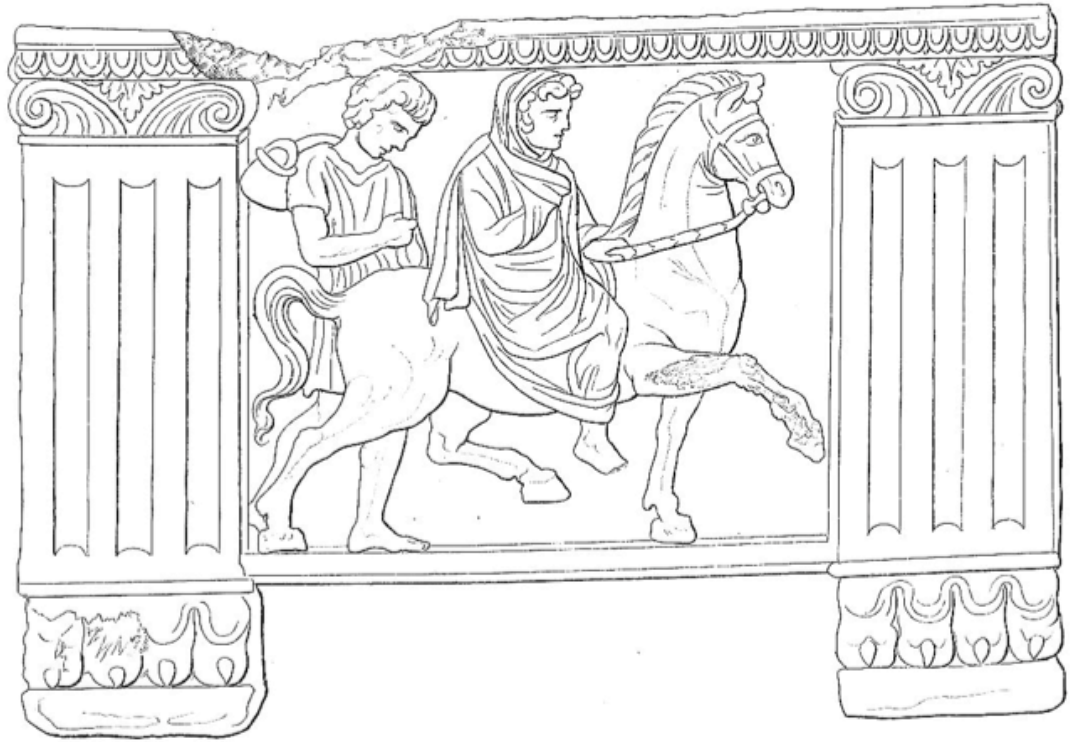
Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na ľavom boku urny. Pravú ruku má založenú v bok. Ľavou rukou sa opiera o členitú pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Z ľavej ruky jej visí plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na pravom boku urny. Pravú ruku má založenú v bok. Ľavou rukou sa opiera o kladivo, ktorého hlava je na zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má neupravené a má odstavajúcu ofinu. Na tvári má bradu.

Polychrómia: čierna: oči a obočie démona typu Vanth.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 136, n. 178; DE RUYT 1934, 104, n. 118; KÖRTE 1916, 83, tav. LXIX, 1a, 1b.

Vanth

Charun

V 135

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 100, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 59 x 36 x 28.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

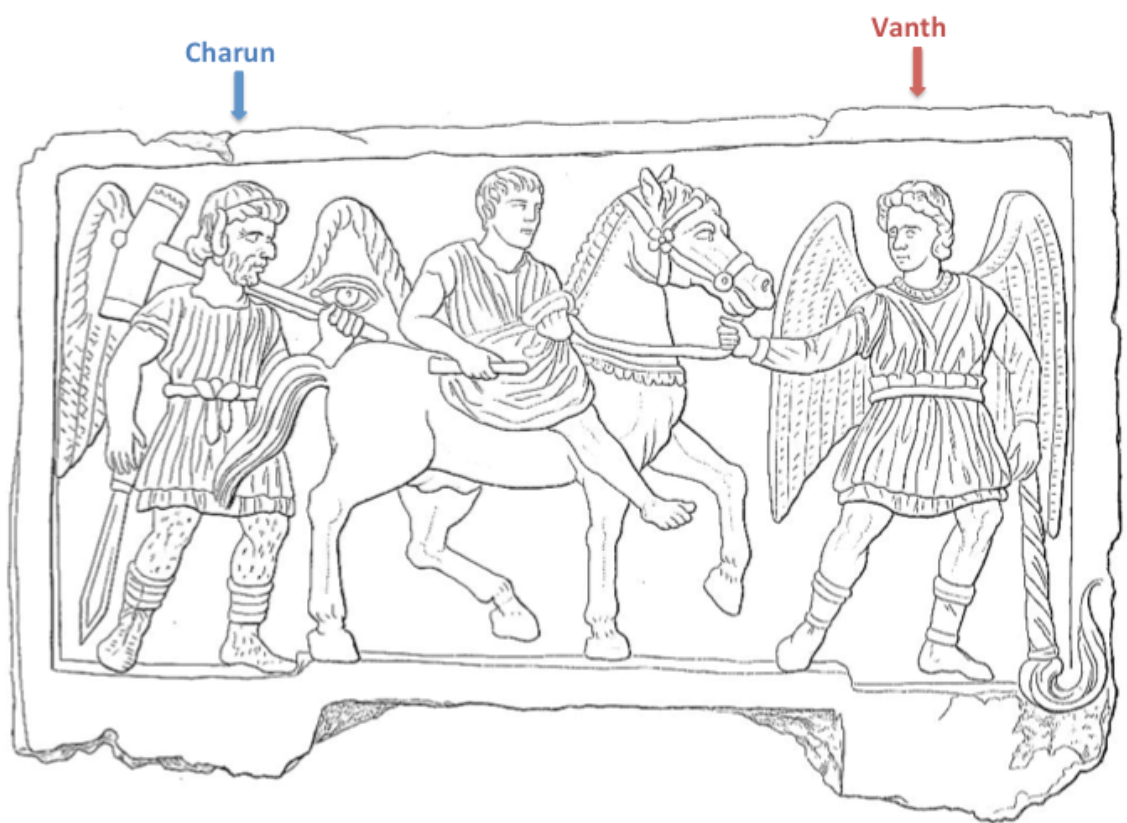
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou vedie za uzdu koňa. V ľavej ruke drží špirálovite členitú pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkeho dvojdielneho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný (?) náhrdelník.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Na ľavom krídle má zobrazené veľké oko. V pravej ruke drží meč. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho dvojdielneho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse na uzol. Na nohách má zobrazené ochlpenie a má vysokú obuv. Vlasy má upravené. Na tvári má bradu a má veľký zahnutý nos a špicaté uši.

Datácia: 2. storočie pred n. l.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 130, n. 170 (chybne uvedená citácia: KÖRTE 1916, LXI, 3); DE RUYT 1934, 63, fig. 28, n. 63; KÖRTE 1916, 84–85, tav. LXIX, 3; MAVLEEV – KRAUSKOPF 1986, 231, n. 74; PASCHINGER 1992, 41–42, tav. XVI, 54.

Podobná kompozícia: **1.** – CRISTOFANI MARTELLI 1975, 178, n. 254; KÖRTE 1916, 85, tav. LXIX, 3 a. **2.** – SANNIBALE 1994, 25–30, n. 1. **3.** – BRUNETTI 1977, 122, n. 155; KÖRTE 1916, 86, tav. LXXII, 7.

V 136

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 121, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1789.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 84 x 54 x 33.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o pravé plece. V ľavej ruke drží za uzdu koňa, ktorého vedie. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má neupravené a má odstavajúcu ošinu. Na tvári má bradu a má veľký zahnutý nos a špicaté uši.

Polychrómia: červená: kladivo; modrá: vlasy; čierna: oči.

Zaradenie: *gruppo del Pilastrino scanalato*.

Datácia: tretia - posledná štvrtina 3. storočia pred n. l.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 136, n. 179 (chybne uvedená citácia: KÖRTE 1916, LXX, 3); DE RUYT 1934, 60, n. 57; KÖRTE 1916, 83, tav. LXX, 2, Fig. 14; RAMPAZZO 2012, 148, n. 206.

Podobná kompozícia: **1.** – BRUNETTI 1977, 138, n. 181; DE RUYT 1934, 60, n. 56; KÖRTE 1916, 83–84, tav. LXX, 2 a. **2.** – BRUNETTI 1977, 136, n. 180; DE RUYT 1934, 62, n. 60; KÖRTE 1916, 84, tav. LXX, 2 b. **3.** – BRUNETTI 1977, 130, n. 171; DE RUYT 1934, 62, n. 61; KÖRTE 1916, 84, tav. LXX, 2 c. **4.** – BRUNETTI 1977, 132, n. 173; DE RUYT 1934, 61, n. 59; KÖRTE 1916, 84, tav. LXX, 2 d. **5.** – KÖRTE 1916, 84, tav. LXX, 2 e. **6.** – BRUNETTI 1977, 138, n. 182; DE RUYT 1934, 61, n. 58; KÖRTE 1916, 84, tav. LXX, 2 f.

Charun

V 137

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 106, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 65 x 46 x 23.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Nemá dochovanú tvár. V oboch rukách drží z časti nedochovanú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené prepletené (?) pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný náhrdelník.

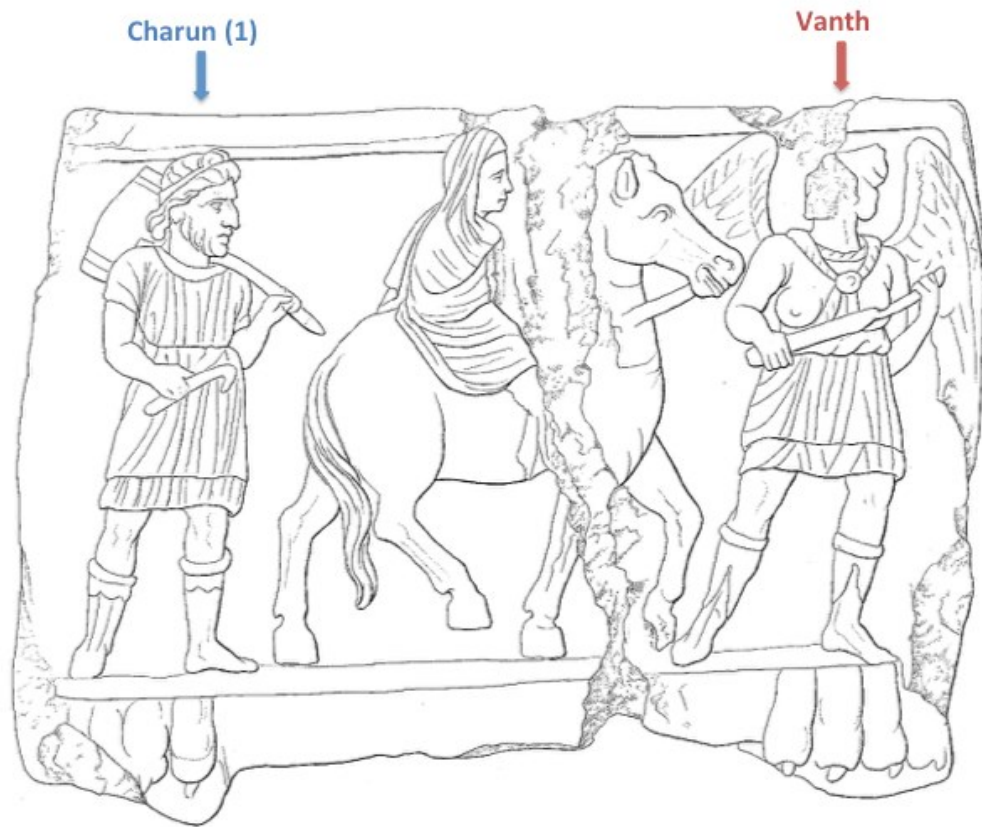
Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží predmet v tvare háku (kľúč?). V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho dvojdielneho chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené a má ich stiahnuté tenkou páskou. Na tvári má bradu a má veľký zahnutý nos.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na pravom boku urny. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia originálu. Postava nemá dochovanú spodnú časť tela.

Polychrómia: svetlo červená: pokožka démona typu Charun (1); červená: škvrna na jednom krídle démona typu Charun (2); čierna: pravé oko démona typu Charun (1).

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 132, n. 175; DE RUYT 1934, 63, n. 64; KÖRTE 1916, 85, tav. LXX, 4.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 85, tav. LXX, 4 a. **2.** – BRUNETTI 1977, 128, n. 167; KÖRTE 1916, 85, tav. LXX, 4 b. **3.** – BRUNETTI 1977, 126, n. 163; KÖRTE 1916, 85, tav. LXX, 4 c. **4.** – BRUNETTI 1977, 128, n. 168; KÖRTE 1916, 85, tav. LXX, 4 d. **5.** – KÖRTE 1916, 85, tav. LXX, 4 e. **6.** – KÖRTE 1916, 86, tav. LXX, 4 f.

V 138

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 109, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 49 x 33 x 21.

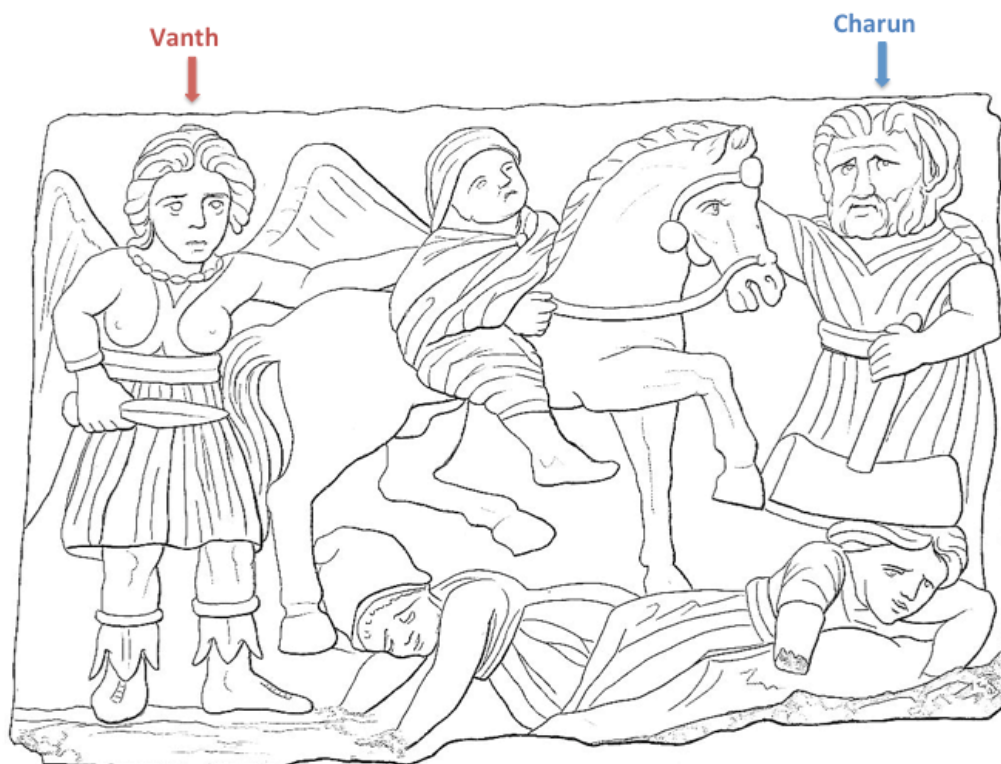
Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží krátky meč. Ľavú ruku má vystretú smerom k postave sediacej na koni. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má koráľkový náhrdelník. Na pravej ruke má náramok.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Pravú ruku má zdvihnutú (drží za uzdu koňa?). V ľavej ruke drží kladivo, ktoré je obrátené a jeho hlaveň spočíva na hlave padnutej (?) postavy. Postava je odetá do krátkeho (?) chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené. Na tvári má bradu a má špicaté uši.

Polychrómia: modrá: vlasy démona typu Charun. čierna: oči oboch démonov.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 134, n. 176; DE RUYT 1934, 62, n. 62; KÖRTE 1916, 86, tav. LXXI, 5.

V 139

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 105, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 60 x 49 x 30.

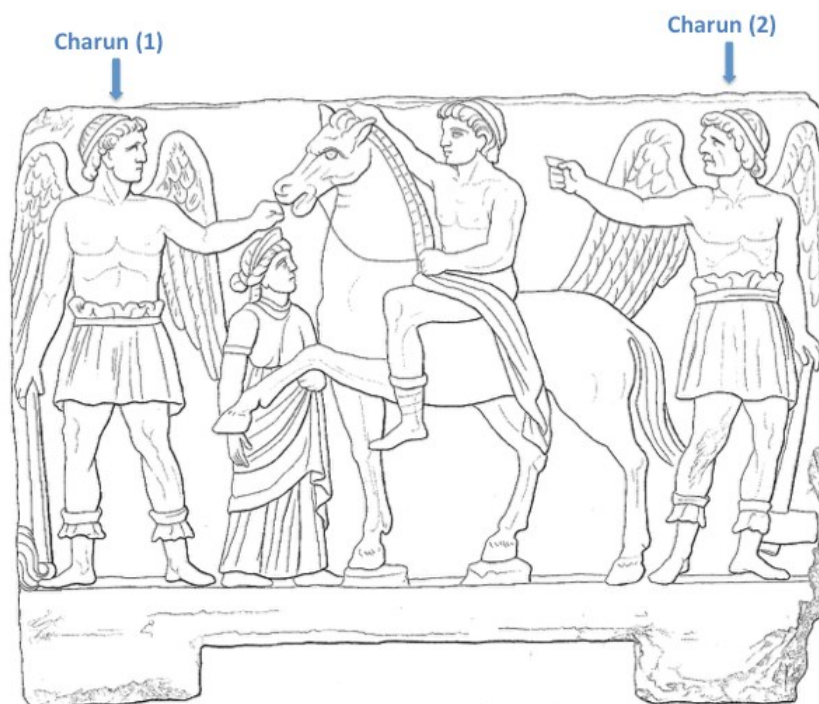
Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej natiahnutej ruke drží pravdepodobne uzdu koňa, ktorého vedie (uzda nie je vyjadrená). Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené a stiahnuté tenkou páskou.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Ukazováčikom (z časti nedochovaným) pravej natiahnutej ruky ukazuje na postavu zosnulého na koni. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré je obrátené a jeho hlaveň smeruje k zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené a stiahnuté tenkou páskou.

Polychrómia: červená: odev oboch démonov; čierna: oči oboch démonov.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 132, n. 174; DE RUYT 1934, 65, n. 67; KÖRTE 1916, 86, tav. LXXI, 6.

V 140

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 112, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 58 x 44 x 23.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

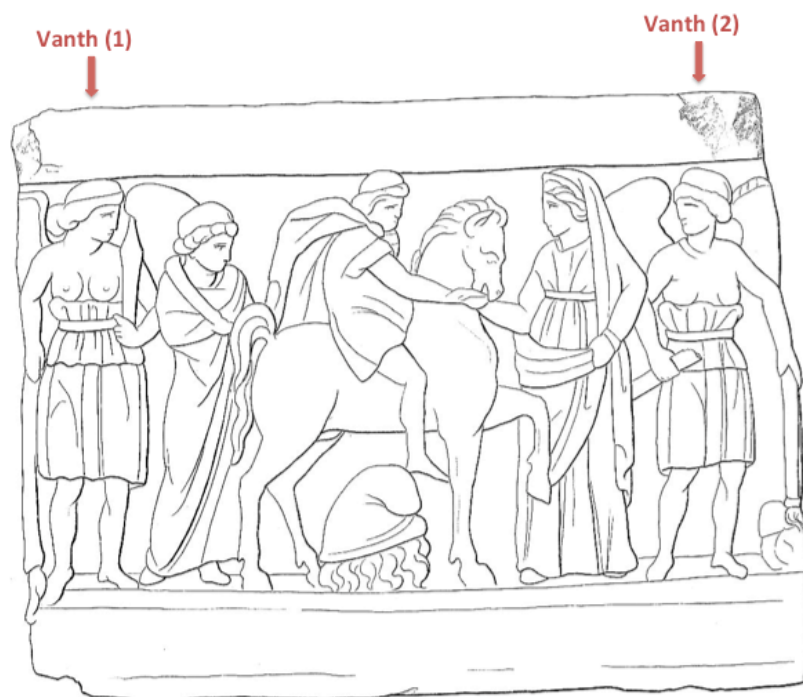
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V ľavej ruke drží vzpriamený meč. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží dlhý predmet (pochva od meča, alebo zavinutý zvitok?). V ľavej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Polychrómia: červená: meč, pochodne a krídla oboch démonov.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 122, n. 157; KÖRTE 1916, 88, tav. LXXIII, 9.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 88, tav. LXXIII, 9 a. **2.** – BRUNETTI 1977, 128, n. 165; KÖRTE 1916, 87, tav. LXXII, 8f.

V 141

Proveniencia: Volterra, nekropola Portone.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 397, sála VII).

Rok objavenia: pred r. 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 60 x 48 x 23.

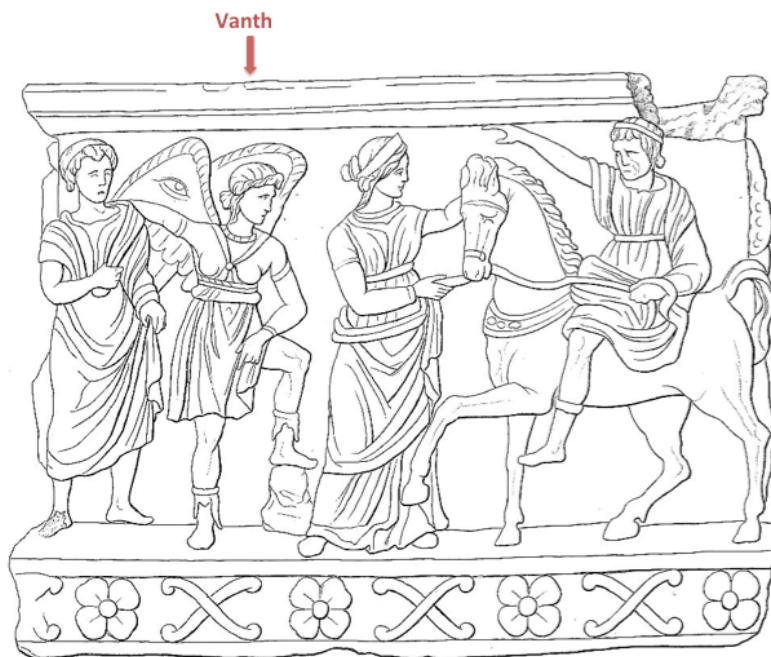
Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Na pravom krídle má zobrazené veľké oko. Pravú ruku má položenú na ľavom ramene mužskej postavy naľavo od démona. Ľavú ruku si opiera o ľavú nohu, ktorú má vyloženú na veľkom balvane. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej pod odhaleným poprsím. Medzi ním má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný (?) náhrdelník.

Datácia: 2. storočie pred n. l.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 126, n. 164 (chybne cituje Körteho: KÖRTE 1916, LXXIV, 2); KÖRTE 1916, 88, tav. LXXIV, 11; PAIRAULT 1972, 35; WEBER-LEHMANN 1997, 177, n. 38.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 88–89, tav. LXXIV, 11 a. **2.** – KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 11 b. **3.** – BRUNETTI 1977, 128, n. 166; KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 11 c. **4.** – CRISTOFANI MARTELLI 1975, 156, n. 242.

V 142

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 114, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 78 x 41 x 26.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má položenú na pravom ramene ženskej postavy naľavo od démona. V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho dvojdielneho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Z ľavej ruky jej visí plášť. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má tordovaný torques.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V oboch rukách drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho dvojdielneho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na hlave má odstavajúcu ofínu a špicaté uši.

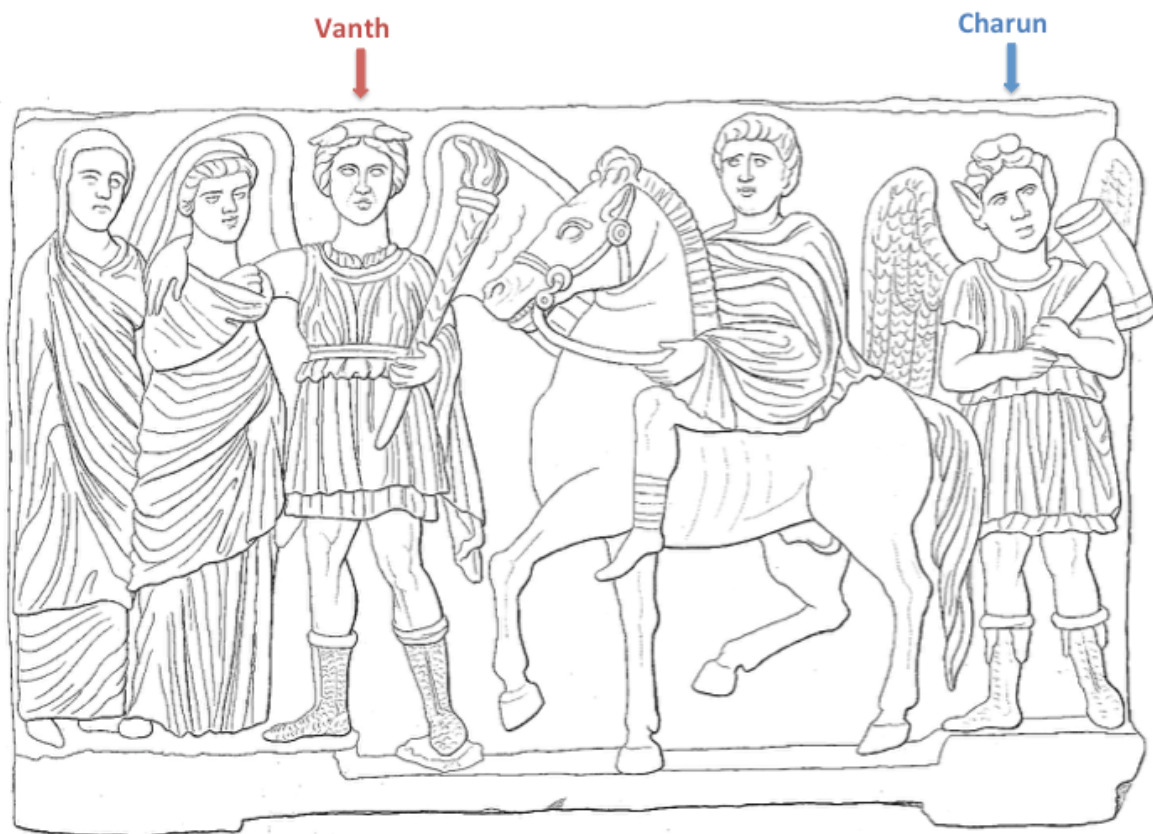
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a na pravom boku urny. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia originálu. V ľavej ruke drží pochodeň. V pravej ruke drží vzpriamený meč. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je zobrazený na ľavom boku urny. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia originálu. Postava je veľmi zle dochovaná. Jej atribútom je kladivo.

Polychrómia: čierna: oči všetkých démonov.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 134, n. 177; DE RUYT 1934, n. 65, fig. 29; KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 12.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 12 a. **2.** – KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 12 b. **3.** – KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 12 c. **4.** – KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 12 d. **5.** – CRISTOFANI MARTELLI 1975, 178, n. 256; DE RUYT 1934, 66, n. 68; KÖRTE 1916, 89, tav. LXXIV, 12 e. **6.** – FIUMI 1975, 146, n. 228.

V 143

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 287, sála VII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

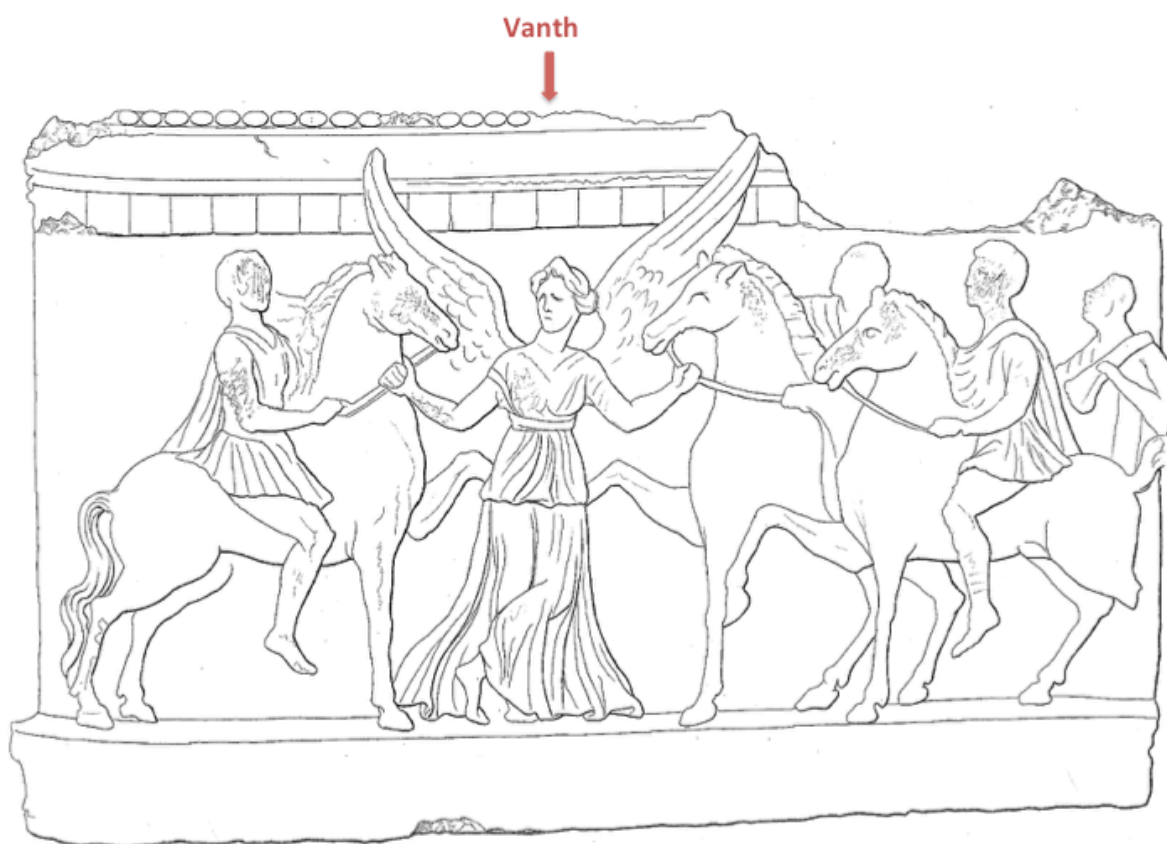
Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 56 x 34 x 18.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na koni.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V každej ruke drží za uzdu jedného koňa, medzi ktorými stojí s prekríženými nohami. Postava je odetá do dlhého dvojdielného chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený špicatý (?) diadém. Na ľavej ruke má nápažník (?).

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 142, n. 185; KÖRTE 1916, 90, tav. LXXV, 14.

4.1.34 Fun 6 – Cesta do podsvetia v kočiari

V 144

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 136, sála VIII).

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 74 x 39 x 23.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia v kočiari.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách (?) drží pochodeň. Postava je odetá do dlhého dvojdielného chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Polychrómia: tmavomodrá: perie na krídle; čierna: oči.

Bibliografia: BRUNETTI 1977, 146, n. 192; KÖRTE 1916, 97, tav. LXXXI, 5 c.

Podobná kompozícia: 1. – RAMPAZZO 2012, 148, n. 204.

V 145

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 599 a 761, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1892.

Typ materiálu: tuf.

Postava na veku: pár - mužská a ženská (je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 89 x 42 x 41.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia v kočiari.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Datácia: pravdepodobne polovica 3. storočia pred n. l.

Bibliografia: RAMPAZZO 2012, 160, n. 232; KÖRTE 1916, 94.

4.1.35 Fun 7 – Cesta do podsvetia na kvadrige I

V 146

Proveniencia: Volterra, nekropola Ulimeto, Tomba XIX = Tomba Inghirami.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 78514).

Rok objavenia: 1861.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 81 x 49 x 24.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na kvadrige I.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a v ľavej ruke drží časť rukoväte, s najväčšou pravdepodobnosťou od pochodne, ktorá sa nedochovala. Postava je odetá do krátkej sukne (?) stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Z ľavého pleca jej visí plášť. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

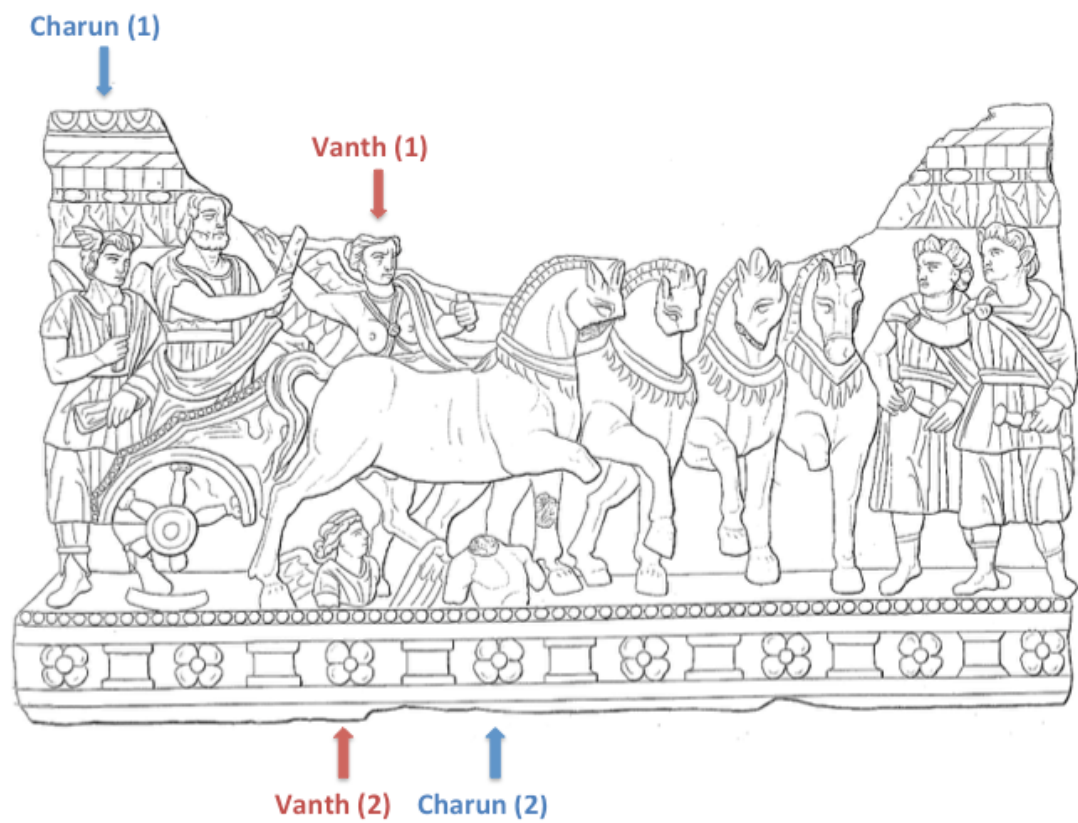
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu. Postava sa vynára spod zeme. Odetá je do chitónu s rukávmi. Vlasý má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží zavinutý zvitok. V ľavej ruke drží časť plášťa, do ktorého má zahalenú ľavú ruku. Postava je odetá do dvojdielného chitónu s dĺžkou siahajúcou pod kolená a s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Postava sa vynára spod zeme. Nemá dochovanú hlavu a ruky. Hruď má odhalenú.

Polychrómia: červená: oči; pozlátenie: krídla démonov.

Bibliografia: DE RUYT 1934, 127, n. 154; KÖRTE 1916, 101–102, tav. LXXXIV, 1; MAGGIANI 1975, 108, n. 155.

V 147

Proveniencia: Volterra.

Umetnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 168, sála IX).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 85 x 40 x 24.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na kvadrige I.

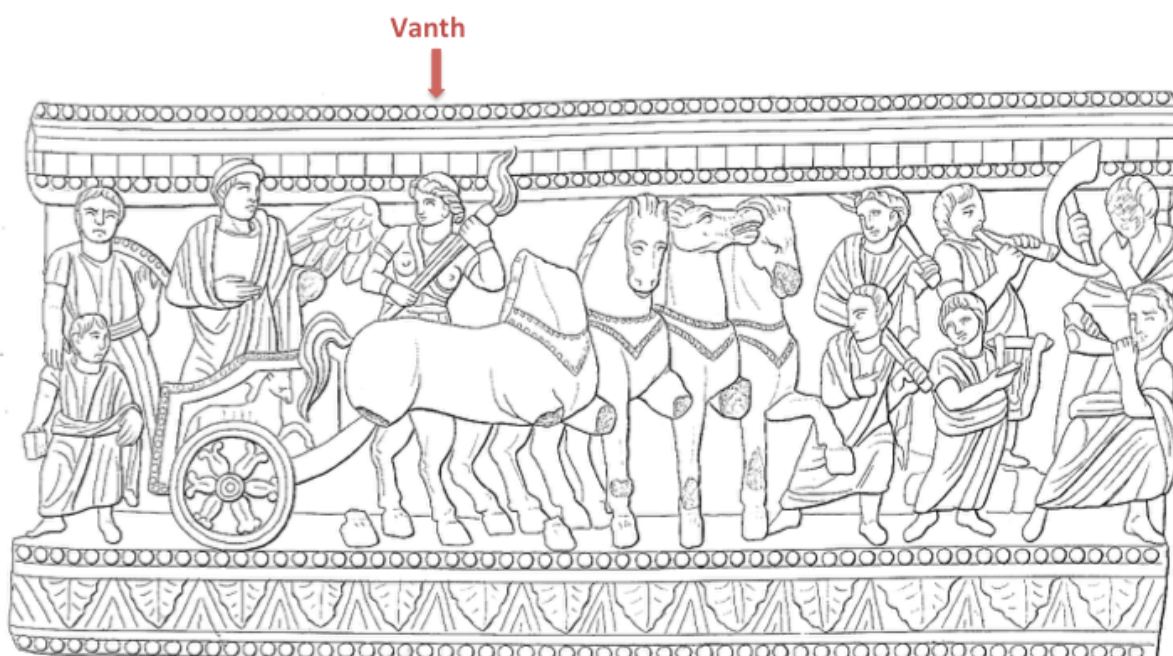
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej sukne (?) stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Polychrómia: červená: pochodeň.

Bibliografía: BRUNETTI 1977, 162, n. 222; KÖRTE 1916, 102, tav. LXXXIV, 2.

Podobná kompozícia: 1. – BRUNETTI 1977, 164, n. 225; KÖRTE 1916, 102, tav. LXXXIV, 2 a.

2. – BRUNETTI 1977, 166, n. 227; KÖRTE 1916, 102, tav. LXXXIV, 2 b.

4.1.36 Fun 8 – Cesta do podsvetia na kvadrige II

V 148

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Provinciale delle Miniere, Montecatini Val di Cecina (inv. č. ?).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 49 x 35 x 18.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na kvadrige II.

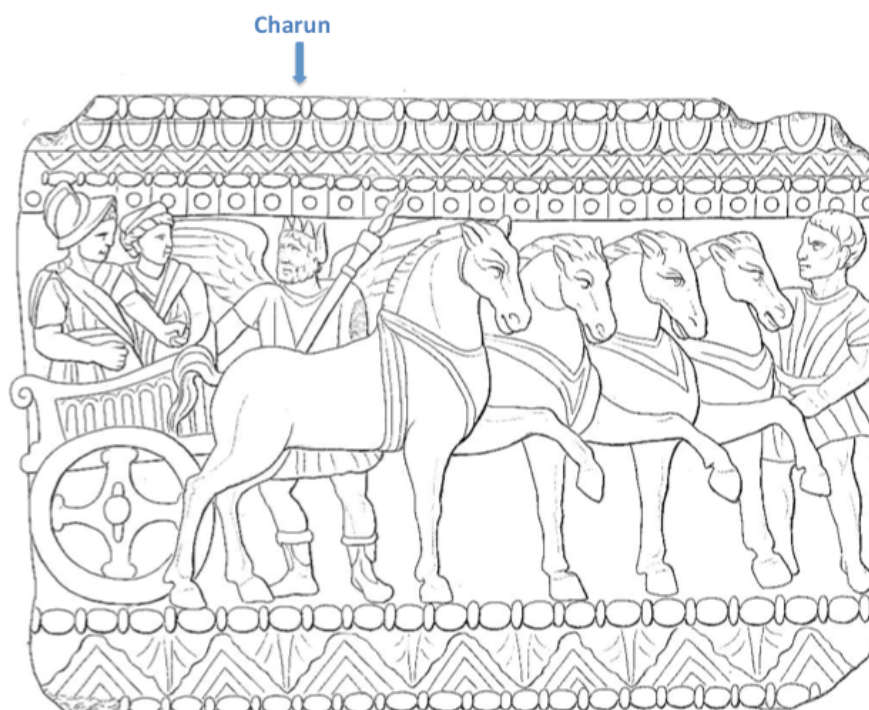
Popis démona/ov: Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a skrytú za vozom. V ľavej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Na hlave má typ koruny. Má špicaté uši a na tvári má bradu.

Zaradenie: *bottega dell'Urna Guarnacci 621*.

Datácia: druhá štvrtina 1. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 107, tav. LXXXVII, 2; RAMPAZZO 2012, 18, n. 7; VAN DER MEER 1975, 185, n. 7.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 108, tav. LXXXVII, 2 a. **2.** – KÖRTE 1916, 108, tav. LXXXVII, 2 b.

V 149

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 159, sála XIII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

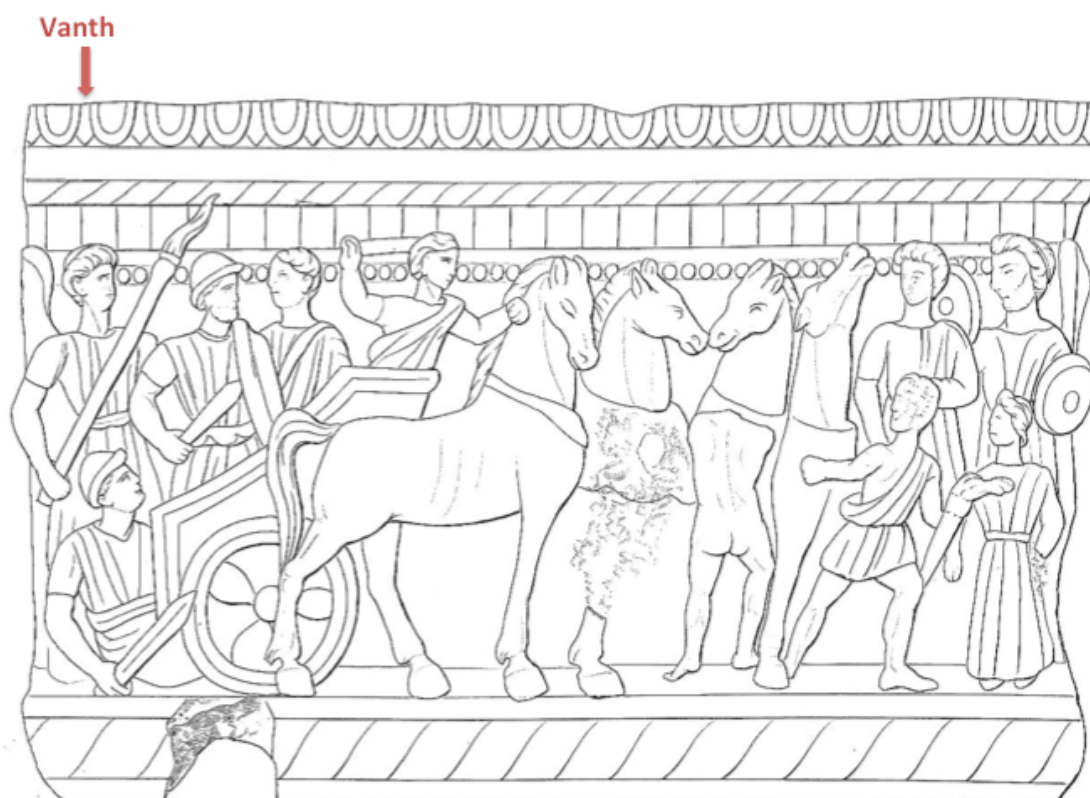
Rozmery: 57 x 37 x 21.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na kvadrige II.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkeho (?) chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: druhá štvrtina 1. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 109, tav. LXXXVIII, 5; RAMPAZZO 2012, 18–19, n. 8.

V 150

Proveniencia: Volterra.

Umiestnenie: Museo Guarnacci, Volterra (inv. č. 174, sála XXXII).

Rok objavenia: 18. storočie.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

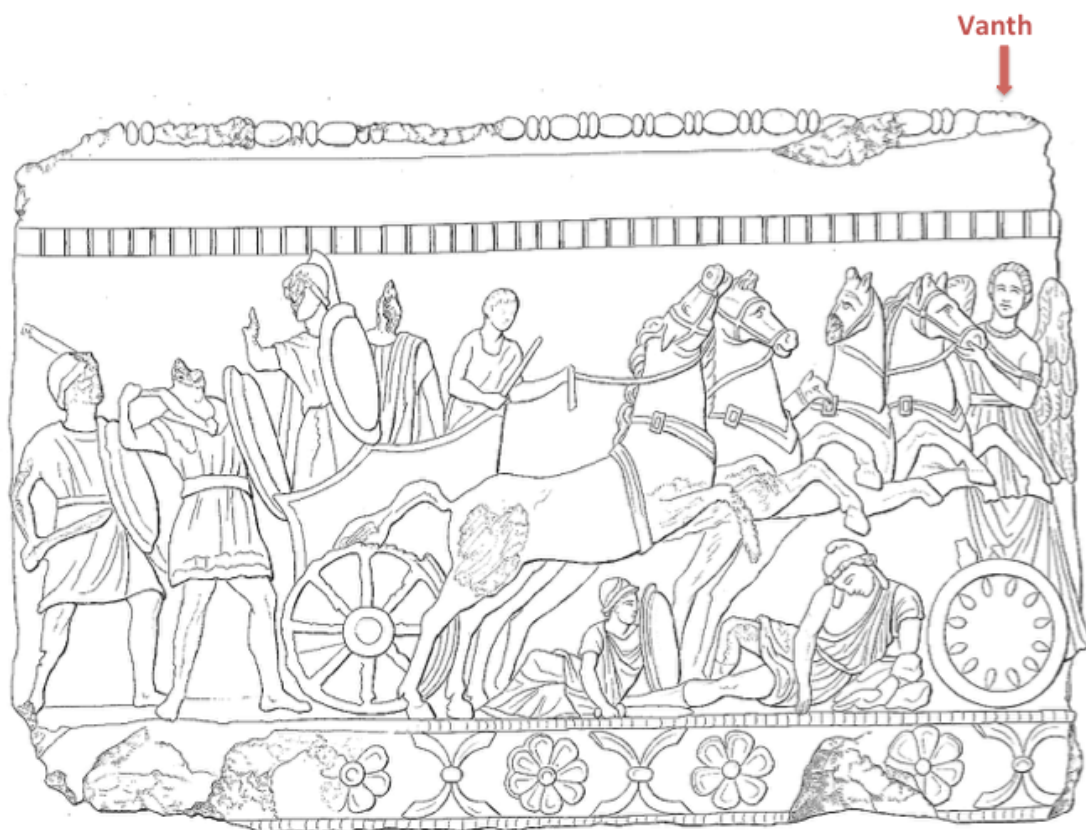
Rozmery: 56 x 37 x 23.

Typ scény: funerálna: cesta do podsvetia na kvadrige II.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Ľavú ruku má položenú na papuli jedného z koní. Postava je odetá do dlhého dvojdielného chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Ľavé ramienko, ktoré je spojené hranatou sponou, má spadnuté z ramena na ruku. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný (?) náhrdelník.

Datácia: pravdepodobne druhá štvrtina 1. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 110, tav. LXXXIX, 6; RAMPAZZO 2012, 20, n. 10.

4.2 Chiusi

4.2.1 Myt 1 – Paris rozpoznaný ako Priamov syn

Ch 151

Proveniencia: Chiusi, Colle Casuccini, Tomba degli Afuna.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 8477).

Rok objavenia: 1826.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (patrí k urne).

Rozmery: 48 x 41 x 23, hĺbka reliéfu: 3.

Typ scény: mytologická: Paris rozpoznaný ako Priamov syn.

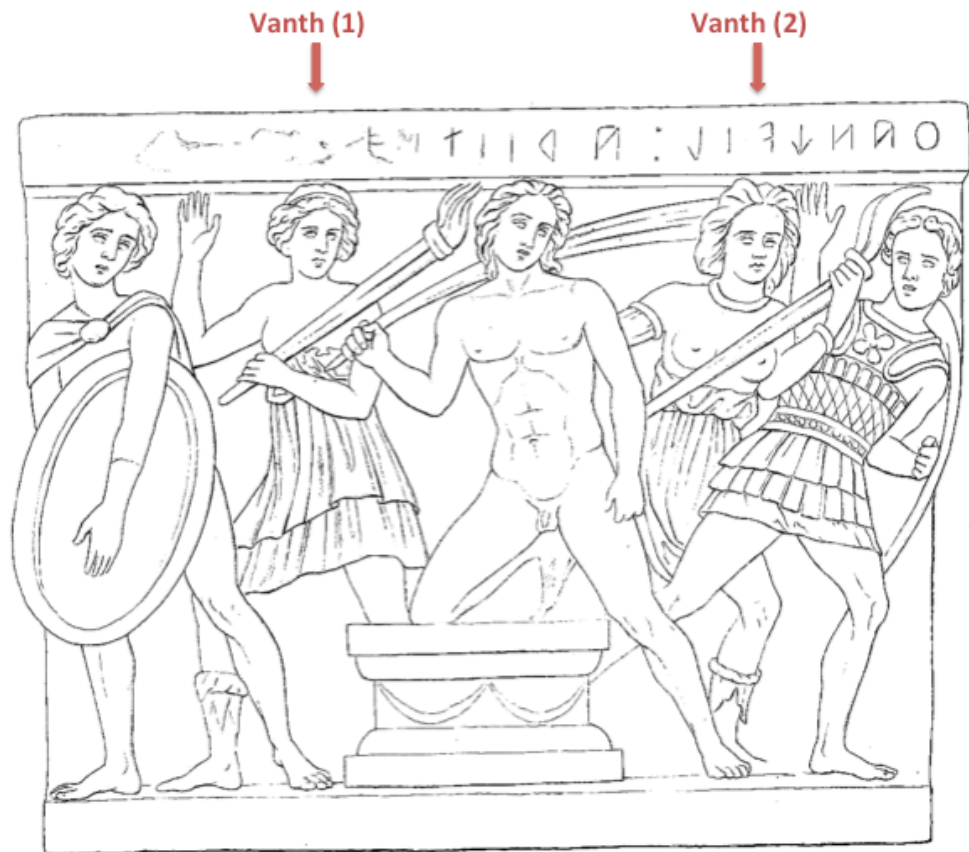
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má zdvihnutú do výšky. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorej plameň je tesne pri hlave postavy identifikovanej ako Paris. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a stiahnuté tenkou páskou.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou zdá sa útočí na bojovníka napravo od neho. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Zaradenie: *gruppo Remzna Crespe*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 19, tav. XV, 32; DE ANGELIS 2015, 314, Ale 4, tav. XI; STEVENS 2010, 96, n. 112.

4.2.2 Myt 4 – Smrť Troila

Ch 152

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 11797, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1831.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 85 x 44 x 38.

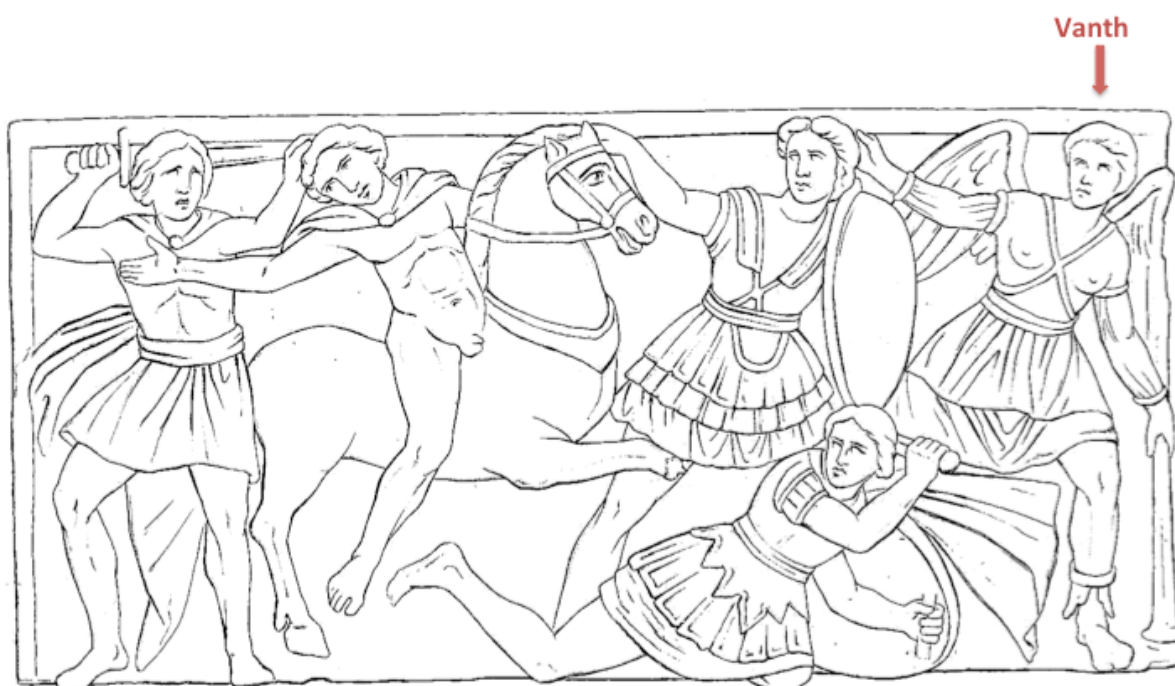
Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má natiahnutú pri hlave bojovníka po jeho pravej strane. V ľavej ruke drží pochodeň obrátenú plameňom smerom k zemi. Postava je odtá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v pase. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Zaradenie: *insieme Heli-Presnti-Pultus*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 58–59, tav. LIII, 11; DE ANGELIS 2015, 420, Tro I 6, tav. CLXI b; STEVENS 2010, 99, n. 126.

Ch 153

Proveniencia: Chiusi, Sarteano, lokalita Caselle (Pian d'Astrone).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 63009).

Rok objavenia: pred r. 1870.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (je možné, že patrí k urne).

Rozmery: 80 x 45 x 32, hĺbká reliéfu: 5.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

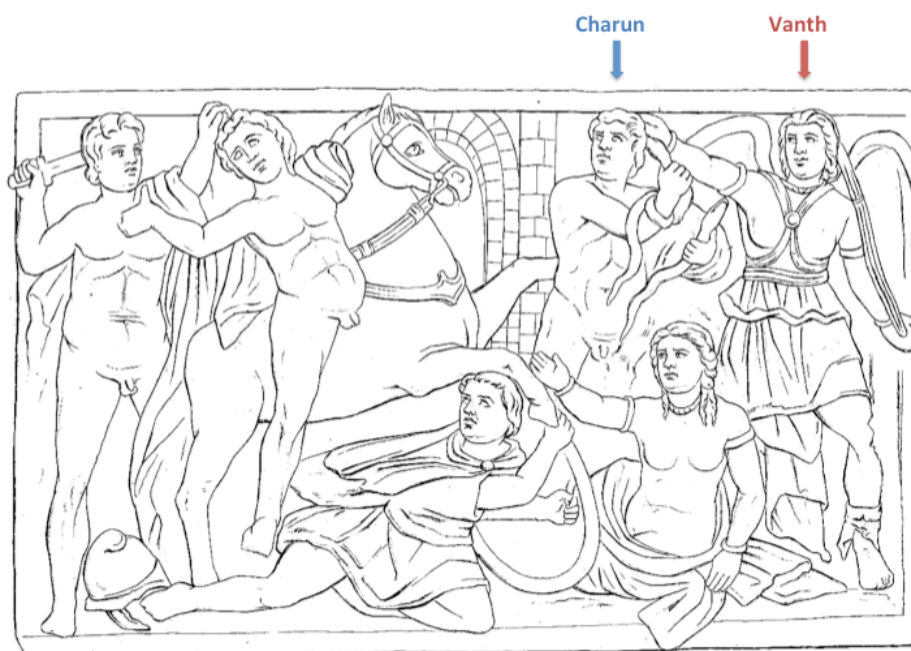
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazovaný z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má natiahnutú pri hlave démona typu Charun (?), ktorý je po jeho pravej strane. V ľavej ruke drží členitú pochodeň, ktorú si opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný náhrdelník. Na každej ruke má nápažník a náramok.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazovaný bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V každej ruke drží hada. Démon je nahý, len ľavú ruku má zahalenú do plášťa.

Polychrómia: červená: krídla a vlasy Vanth.

Datácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 59, tav. LIII, 12; DE ANGELIS 2015, 420, Tro I 5, tav. CLXI c; STEVENS 2010, 98, n. 122.

Ch 154

Proveniencia: Chiusi, Chianciano, lokalita Poggio al Moro.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5756).

Rok objavenia: pred r. 1872.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 74 x 50 x 37.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

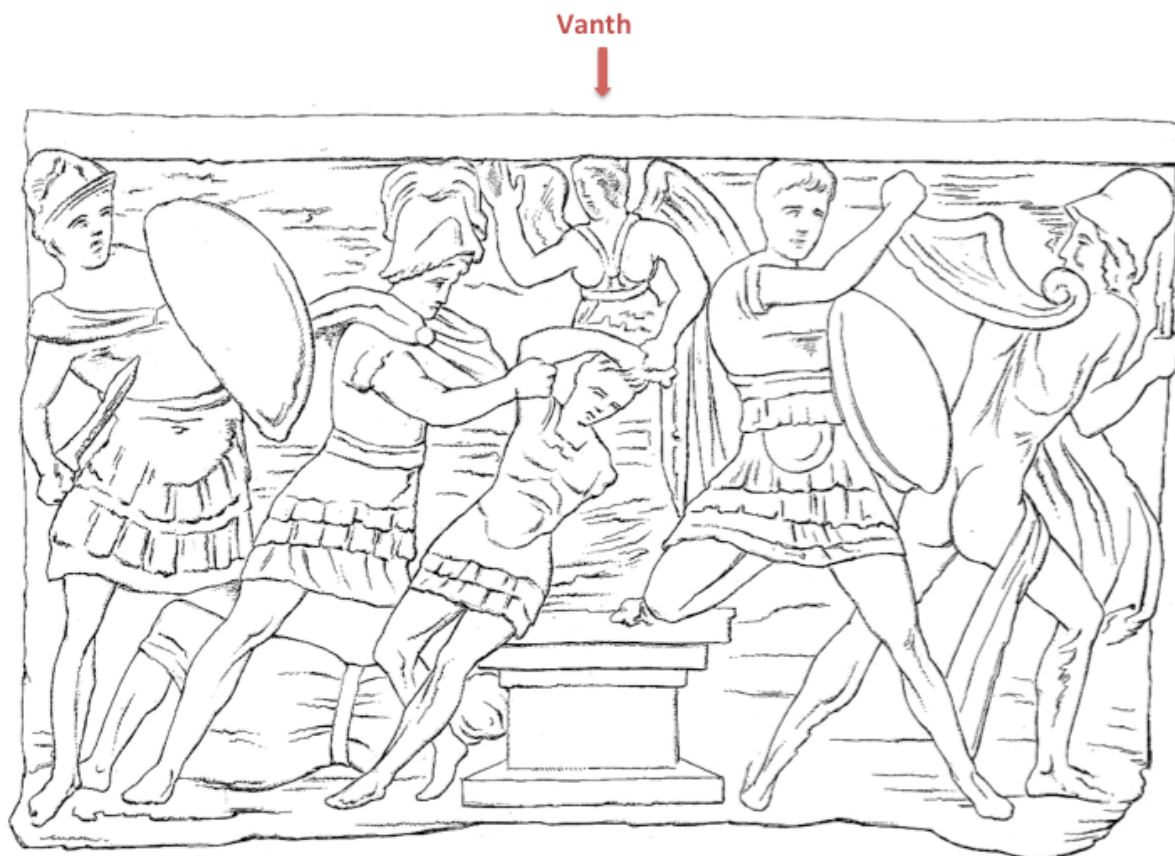
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu ako sa vznáša. Pravú ruku má zdvihnutú do výšky. Ľavou rukou zdá sa drží za pravú ruku postavu identifikovanú ako Troilos (kuk original). Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou.

Polychrómia: červená: pravé krídlo.

Zaradenie: *gruppo Arnth Veltsni*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 64, tav. LXI, 27; DE ANGELIS 2015, 422, Tro II 1, tav. CLXIV a; STEVENS 2010, 81, n. 8.

Ch 155

Proveniencia: Chiusi, lokalita Casa Rossa.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5770).

Rok objavenia: 1860.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 40 x 30 x 22.

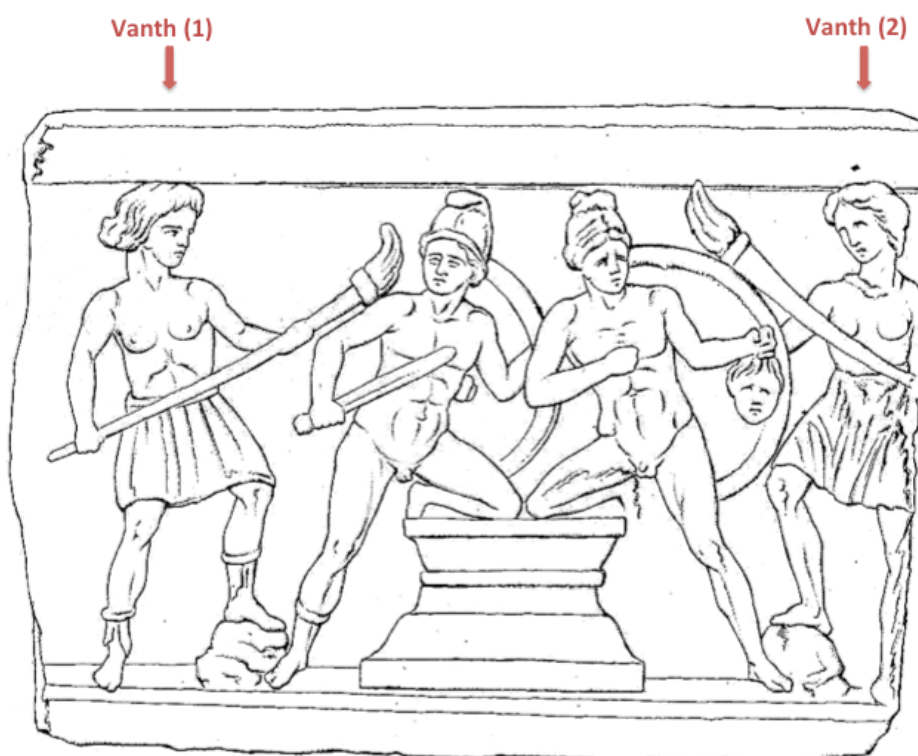
Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Ľavou nohou stojí na veľkom balvane. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou mieri na bojovníka napravo. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu (?).

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravou nohou stojí na veľkom balvane. V oboch rukách (?) drží pochodeň, ktorou mieri na bojovníka naľavo. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Datácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 68, tav. LXIII, 32; DE ANGELIS 2015, 309, Ach 3, tav. II; STEVENS 2010, 81, n. 9.

Ch 156

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, nekropola La Pedata, Tomba dei Nachrni.

Miesto uloženia: Museo Civico Archeologico delle Acque, Chianciano (inv. č. 73727).

Rok objavenia: 1887.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 52 x 33 x 21.

Typ scény: mytologická: smrť Troila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou mieri na bojovníka napravo. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má torques.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 311, Ach 8, tav. V; STEVENS 2010, 80, n. 1.

4.2.3 Myt 6 – Smrť Agamemnóna

Ch 157

Proveniencia: Chiusi; Città della Pieve.

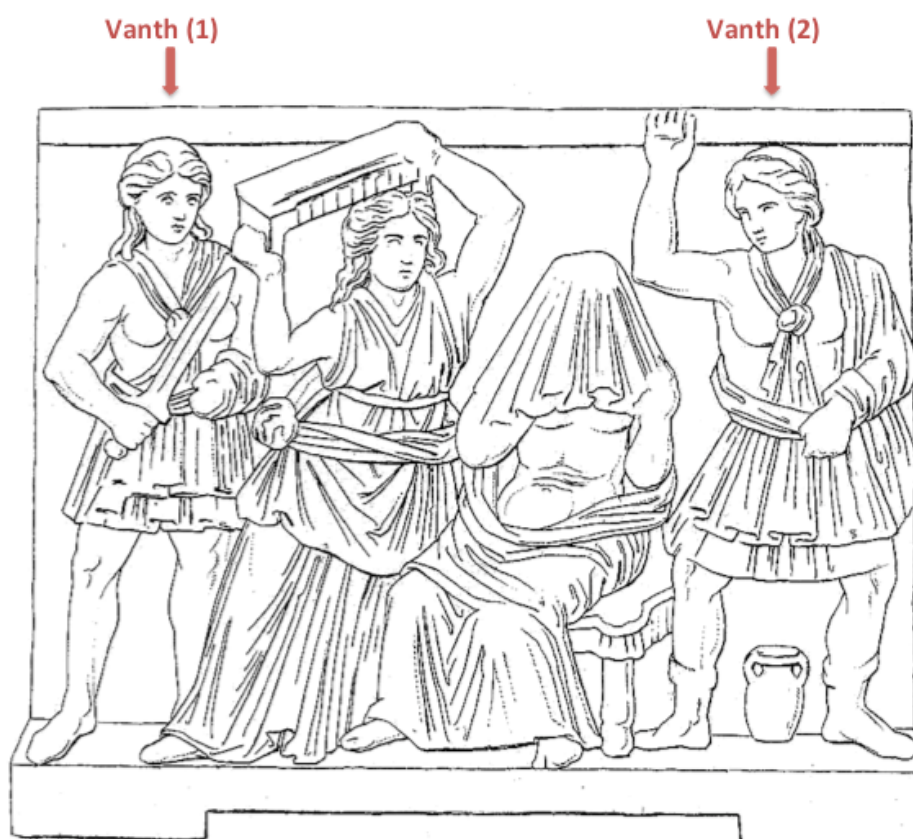
Umiestnenie: zbierka Taccini, Città della Pieve (?).

Typ scény: mytologická: smrť Agamemnóna.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží vzpriamený meč. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na ľavom predlaktí má omotaný plášť. Je bosá. Vlasy má rozpustené a dlhé po pleciah.

ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (alebo sú zviazané na uzol?). Ľavé rameno a ruku má zahalenú plášťom, ktorý má zároveň obtočený okolo pásu. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 90–91, tav. LXXXV, 4.

4.2.4 Myt 7 – Zavraždenie matky a Orestov útek

Ch 158

Proveniencia: Chiusi; Sarteano, lokalita Le Tombe, Tomba dei Sentinate Cumere.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Siena (inv. č. 68111).

Rok objavenia: 1835.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 63 x 49 x 32, hĺbka reliéfu: 4.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

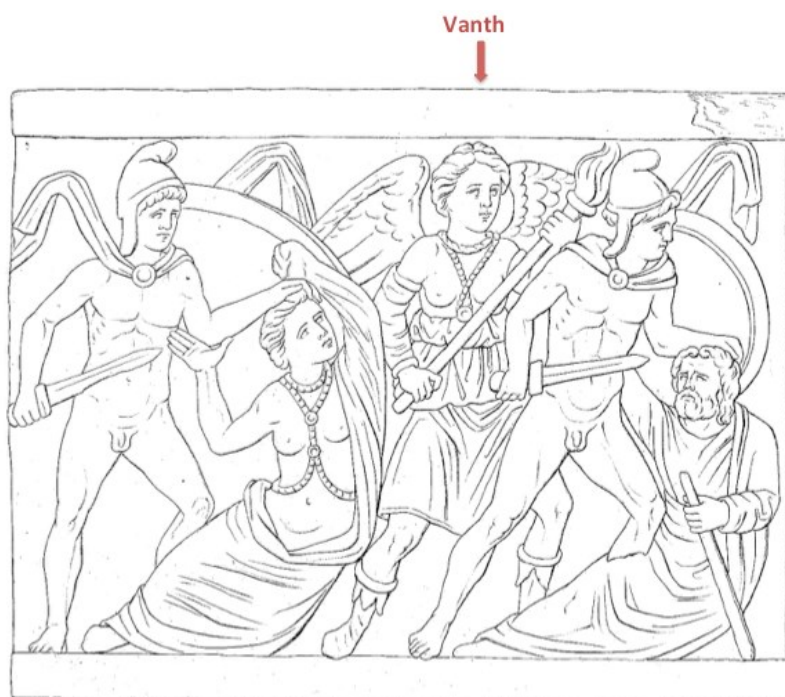
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy (reťazové?) s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má tordovaný náhrdelník.

Zaradenie: *gruppo Remzna Crespe*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 97, tav. LXXVII, 4; DE ANGELIS 2015, 348–349, Cli 4, tav. LXX b; STEVENS 2010, 84, n. 26.

Podobná kompozícia: 1. – BRUNN 1870, 97, tav. LXXVII, 4 a; DE ANGELIS 2015, 349, Cli 5, tav. LXXI a; STEVENS 2010, 84, n. 25.

Ch 159

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, lokalita Poggio al Moro.

Umiestnenie: stratená.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 61 x ? x ?.

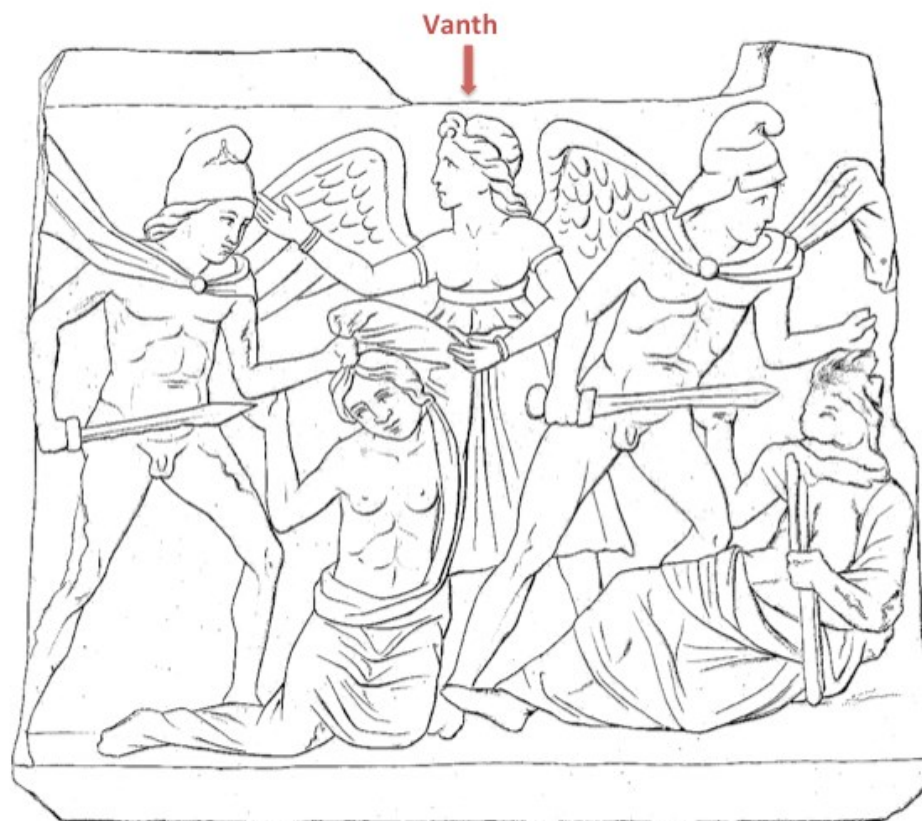
Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má natiahnutú k hlave postavy identifikovanej ako Orestés. Ľavou rukou drží ruku kľáčiacej postavy identifikovanej ako Klytaiméstra. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej pod poprsím. Vlasy má upravené do účesu. Na pravej ruke má nápažník a dvojradový náramok a na ľavej ruke má nápažník a náramok (?).

Zaradenie: *gruppo Remzna Crespe*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 97, tav. LXXVII, 5; DE ANGELIS 2015, 349, Cli 6, tav. LXXI b; STEVENS 2010, 83, n. 21.

Ch 160

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: British Museum, Londýn (inv. č. D 39).

Rok objavenia: pred r. 1847.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Rozmery: 69 x 45 x 27, hĺbka reliéfu: 4.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

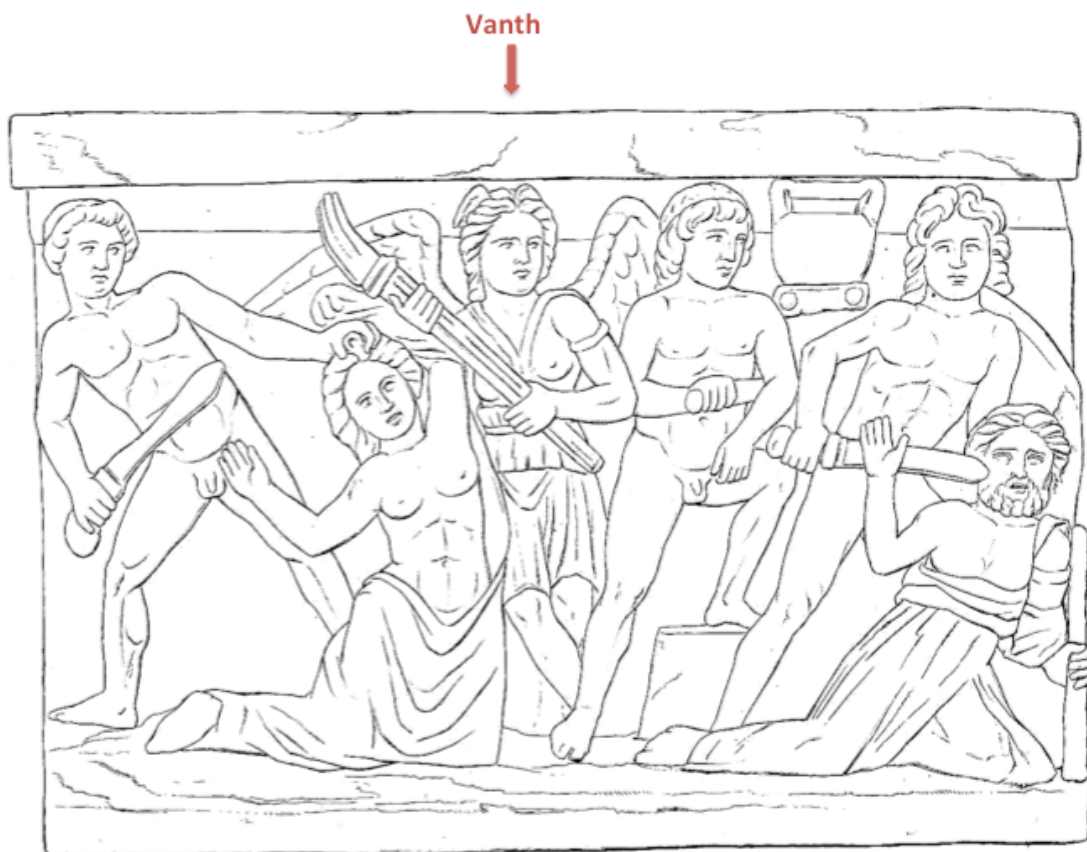
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Má prekřížené nohy. V oboch rukách drží pochodeň. Je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na ľavej ruke má nápažník.

Polychrómia: červená: pokožka; biela: odev a krídla.

Zaradenie: *gruppo Remzna Crespe*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 97–98, tav. LXXVIII, 6; DE ANGELIS 2015, 348, Cli 3, tav. LXX a; STEVENS 2010, 84, n. 24.

Ch 161

Provenienca: Chiusi, lokalita Santa Mustiola, Tomba dei Cumni.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 63021).

Rok objavenia: pred r. 1872.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (patří k urne).

Rozmery: 61 x 25 x 28, hĺbka reliéfu: 6.

Typ scény: mytologická: Zavraždenie matky a Orestov útek.

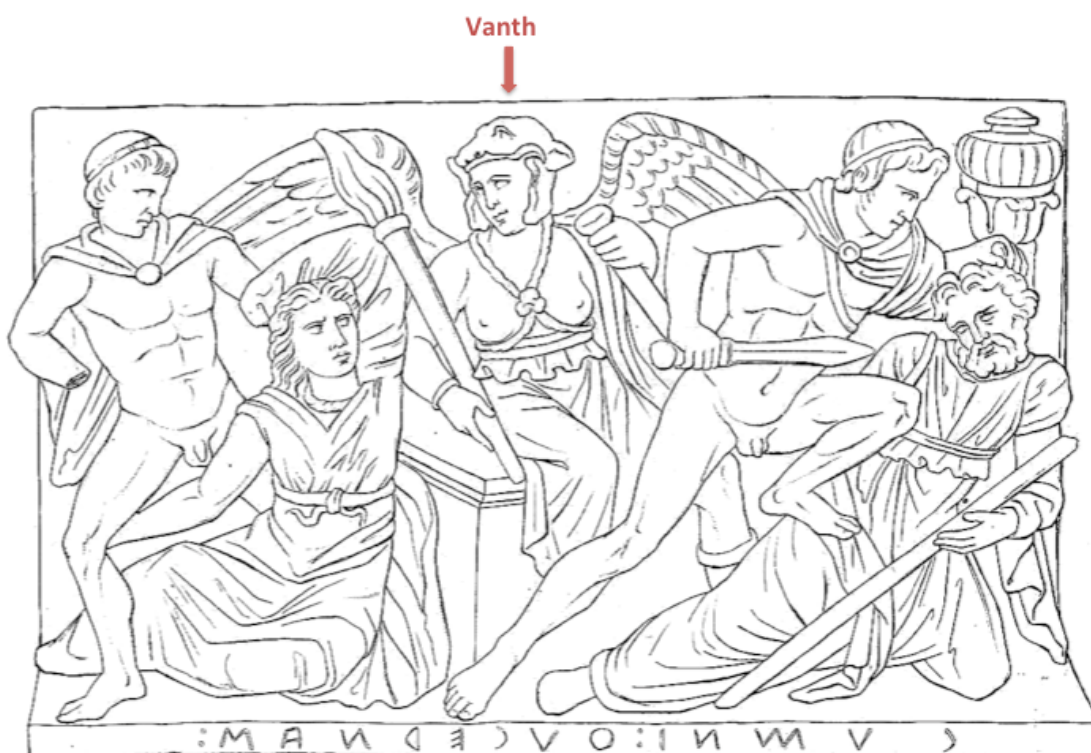
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený ako sedí a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží pochodeň. V ľavej ruke drží pochvu s mečom (?). Postava je odetá do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare rozetky. Cez ľavé rameno má prehodený plášť. Na hlave má helmu s líčnicami, ktorá má tvar hlavy nejakej šelmy. Na pravej ruke má náramok.

Zaradenie: *gruppo Cumni Thucernaś*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 98, tav. LXXVIII, 7; DE ANGELIS 2015, 347, Cli 1, tav. LXIX a; STEVENS 2010, 83, n. 20.

Podobná kompozícia: 1. – BRUNN 1870, 98, tav. LXXVIII, 7 a; STEVENS 2010, 84, n. 27.

Ch 162

Proveniencia: Chiusi, lokalita La Pellegrina.

Umiestnenie: Museo Archeologico e d'Arte della Maremma, Grosseto (inv. č. 1987).

Rok objavenia: 1853.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 72 x 48 x 35; hĺbka reliéfu: 3.

Typ scény: mytologická: Zavraždenie matky a Orestov útek.

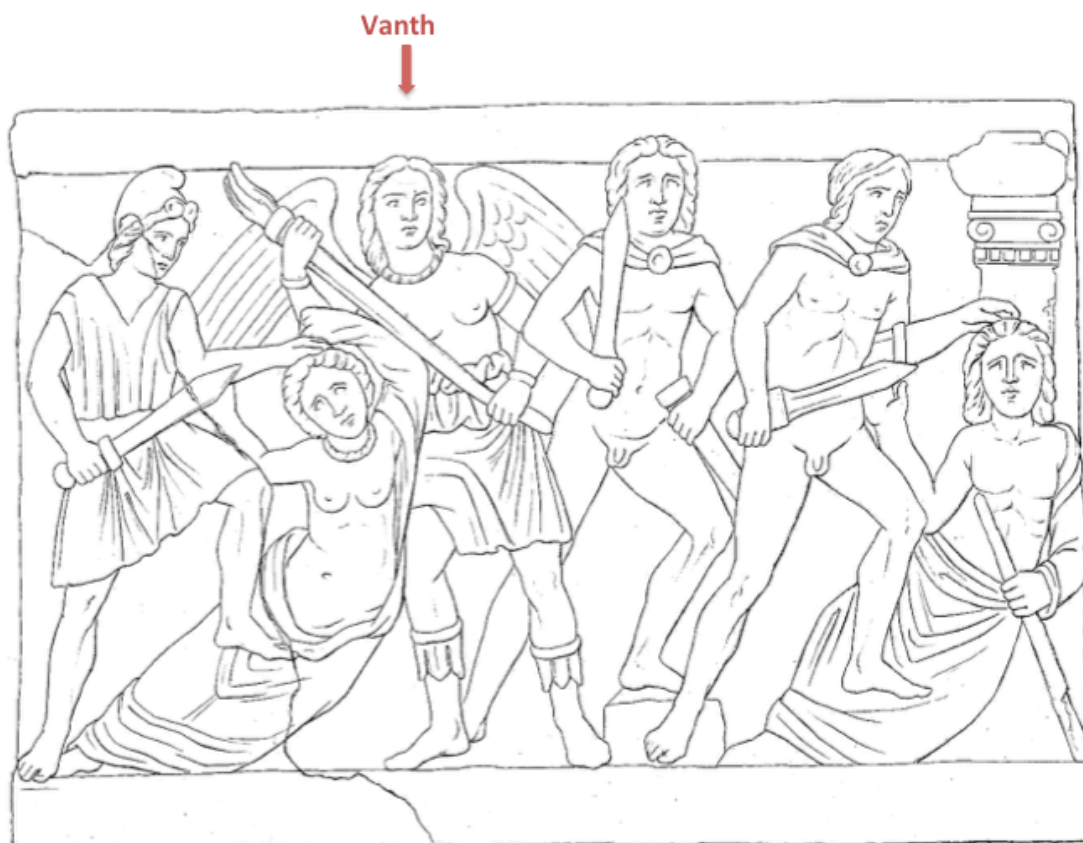
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé po pleciah. Na krku má tordovaný (?) náhrdelník. Na pravej ruke má náramok (?). Na ľavej ruke má nápažník a náramok (?).

Polychrómia: oranžová s čiernymi pruhmi: krídla.

Zaradenie: *gruppo Remzna Crespe*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 98–99, tav. LXXIX, 8; DE ANGELIS 2015, 348, Cli 2, tav. LXIX b; STEVENS 2010, 84, n. 23.

Ch 163

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5767).

Rok objavenia: medzi r. 1847 a 1848.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 88 x 54 x 43, hĺbka reliéfu: 5.

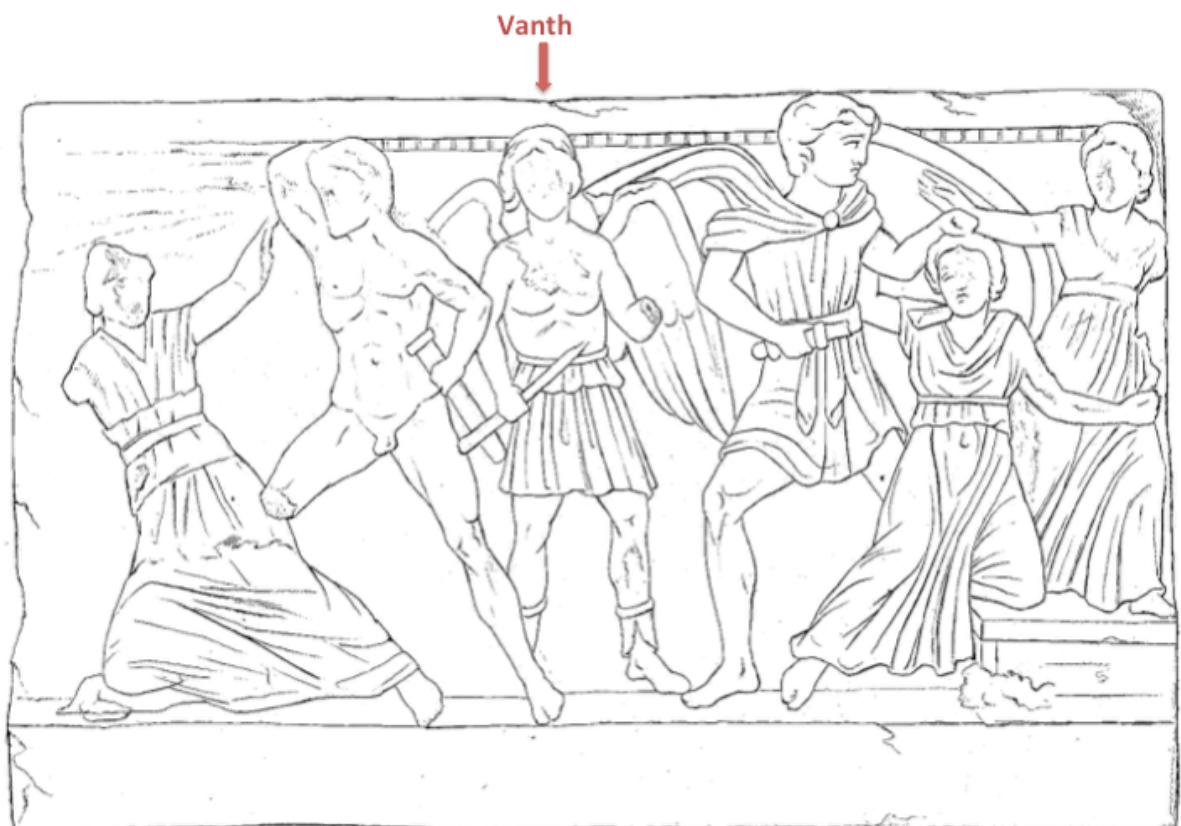
Typ scény: mytologická: Zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Ľavú ruku má od lakt'a smerom dole nedochovanú. V oboch rukách držal pochodeň, z ktorej sa nedochovala horná polovica. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený na ľavom boku urny. Je zle dochovaný. Nie je k dispozícii prekresba ani fotografia. Podľa popisu má sedieť a opierať sa o kladivo.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 99, tav. LXXIX, 9; DE ANGELIS 2015, 349–350, Cli 7, tav. LXXII a; STEVENS 2010, 83, n. 22, fig. 3.

Ch 164

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 11790, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 77 x 46 x 35.

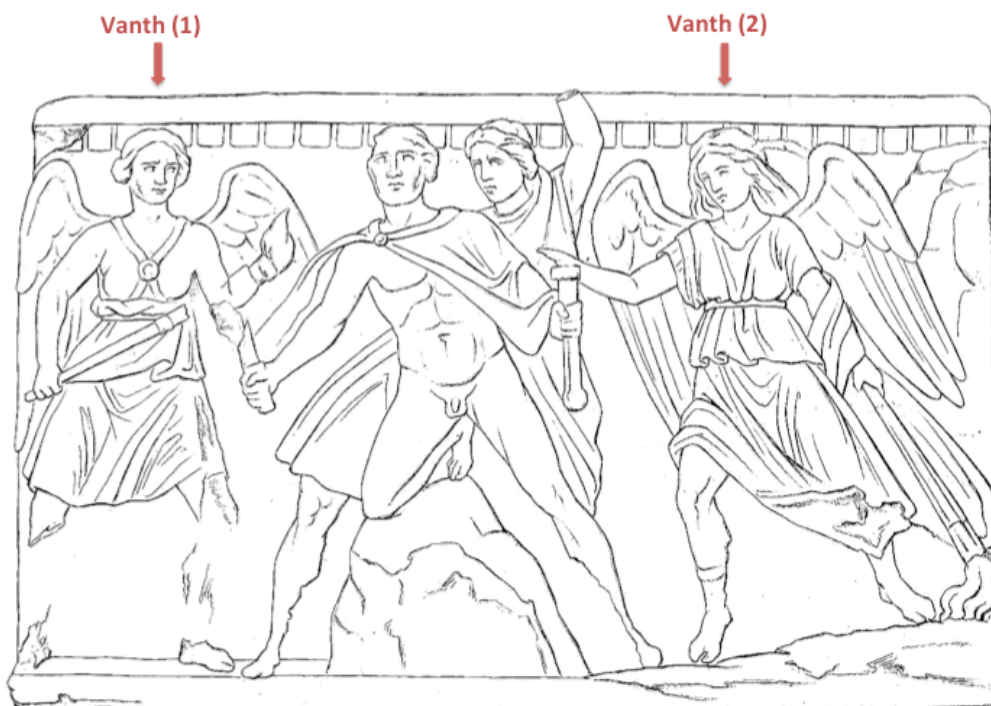
Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má natiahnutú pred seba pri ruke postavy identifikovanej ako Orestés. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkeho dvojdielného chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavé predlaktie má ovinutý plášť. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má rozpustené a dlhé.

Datácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 103, tav. LXXXI, 12; DE ANGELIS 2015, 405, Or 3, tav. CXL c; STEVENS 2010, 94, n. 100.

Ch 165

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 11838).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: terakota (reliéf vymodelovaný špachtlou).

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Rozmery: 48 x 31 x 22.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

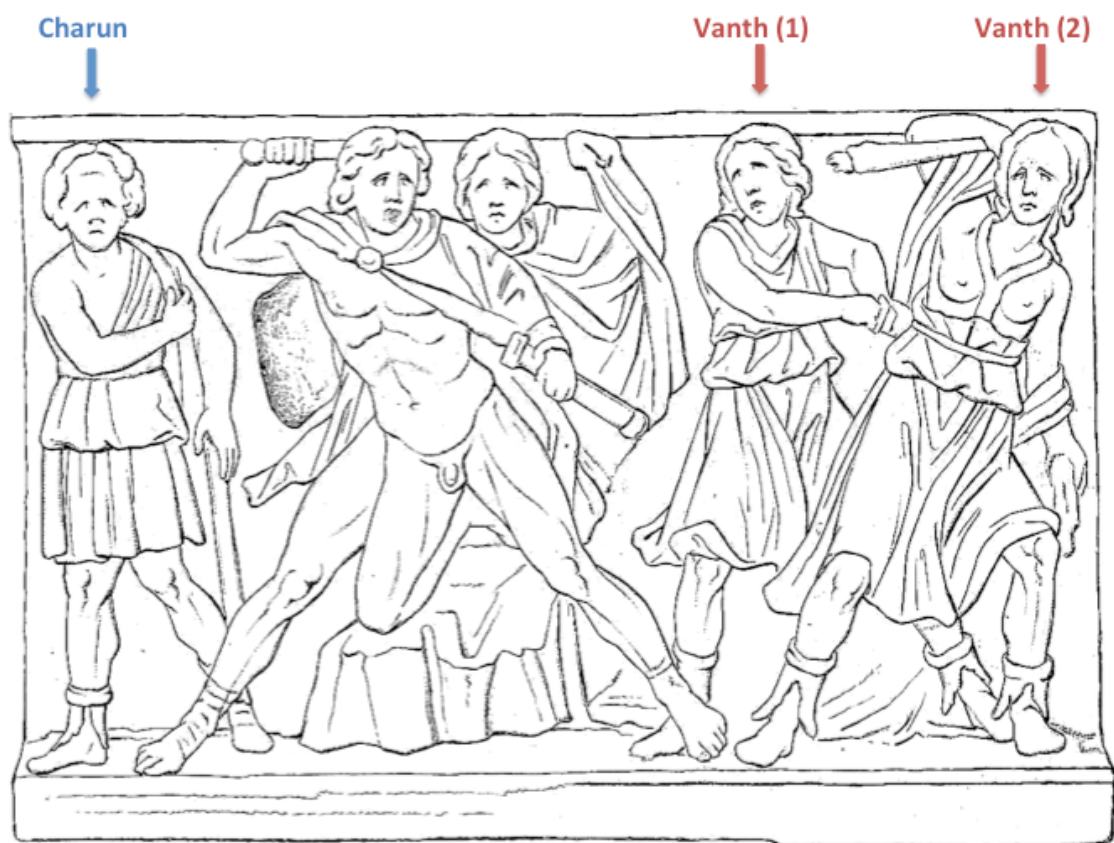
Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Pravou rukou si postava zdá sa drží plášť, ktorý má prehodený cez ľavé plece. Ľavou rukou sa opiera o palicu, ktorá by mohla byť rukoväťou kladiva (?). Odetý je v krátkom zloženom chitóne, ktorý mu drží len na ľavom pleci a ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami.

Ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Postava je zachytená v akte tasenia meča, pričom pochvu drží v ľavej ruke a meč tasí pravou rukou. Odetá je do krátkeho zloženého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V pravej zdvihnutej ruke drží v útočnej póze pochodeň. V ľavej ruke drží predmet, ktorý sa pre zlý stav dochovania nedá presne identifikovať (meč alebo zavinutý zvitok?). Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy (?). Cez obe ruky má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 103–104, tav. LXXXI, 13; DE ANGELIS 2015, 405, Or 4, tav. CXL d.

Ch 166

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5771).

Rok objavenia: pred r. 1870.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 52 x 37 x 22.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

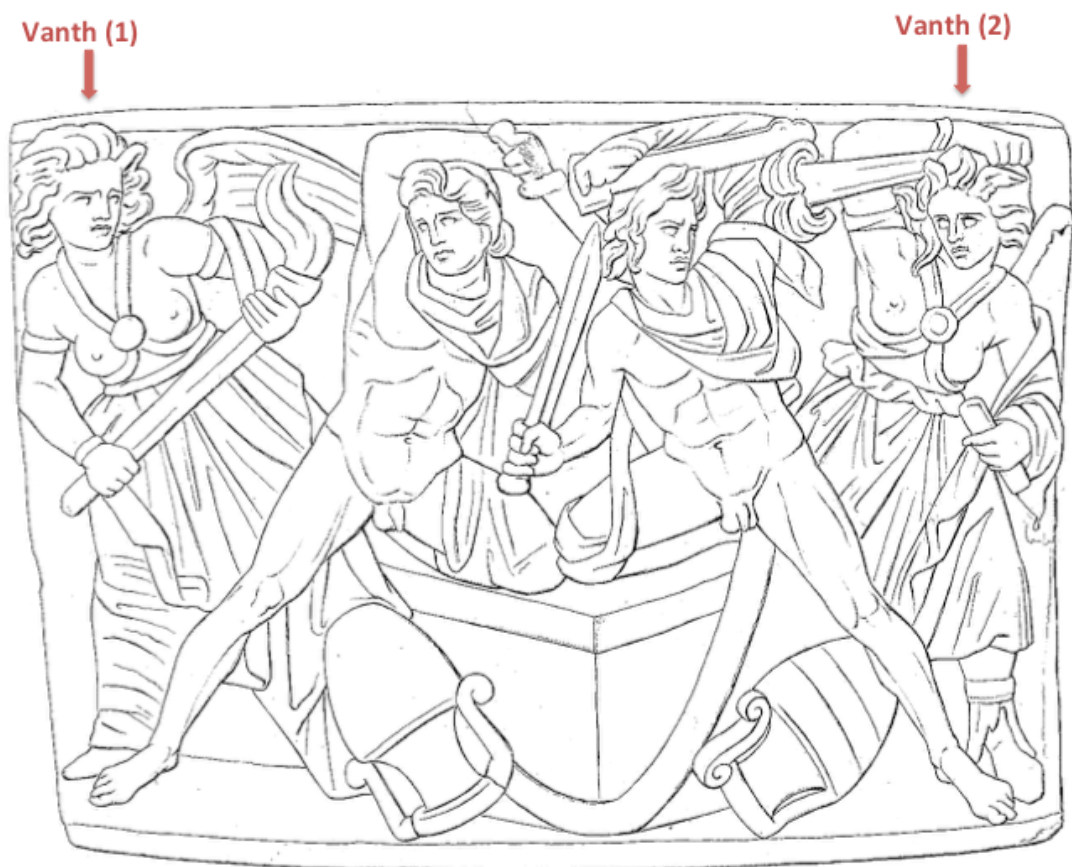
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Démon útočí pochodňou, ktorú drží v oboch rukách, na bojovníka stojaceho vedľa. Postava je odetá do dlhej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na ľavej ruke má ovinutý plášť. Vlasy má krátke a rozviate. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na pravej ruke má nápažník a náramok (?). Na ľavej ruke má nápažník (?).

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Démon útočí pochodňou, ktorú drží v zdvihnutej pravej ruke, na bojovníka stojaceho vedľa. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do sukne s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorú má stiahnutú v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na ľavej ruke má ovinutý plášť. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má krátke a rozviate. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na pravej ruke má nápažník a náramok (?).

Zaradenie: *gruppo Larth Hele*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 104, tav. LXXXII, 14; DE ANGELIS 2015, 404, Or 1, tav. CXL a; STEVENS 2010, 94, n. 99, fig. 7.

Ch 167

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 951, depozitár).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 49 x 34 x 23, hĺbka reliéfu: 7.

Typ scény: mytologická: zavraždenie matky a Orestov útek.

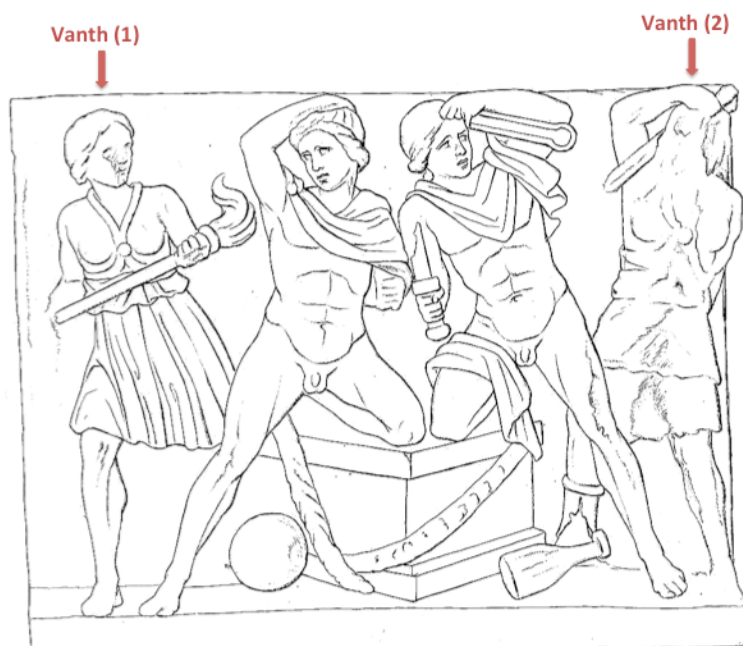
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Démon útočí pochodňou, ktorú drží v oboch rukách, na bojovníka stojaceho vedľa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Postava je zle dochovaná. Démon útočí pochodňou (?) bez dochovaného plameňa, ktorú drží v zdvihnutej pravej ruke, na bojovníka stojaceho vedľa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami.

Zaradenie: *gruppo Larth Hele*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 104, tav. LXXXII, 15; DE ANGELIS 2015, 404–405, Or 2, tav. CXL b; STEVENS 2010, 93, n. 97.

4.2.5 Myt 26 – Orestés a Pyladés v zemi Taurov

Ch 168

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, nekropola La Pedata, Tomba dei Nachrni.

Umiestnenie: Museo Civico Archeologico delle Acque, Chianciano (inv. č. 73726).

Rok objavenia: 1887.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 60 x 29 x 25.

Typ scény: mytologická: Orestés a Pyladés v zemi Taurov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Dochovala sa len horná polovica reliéfu. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si opiera o svoje ľavé rameno. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Okolo pliec má na uzol zviazanú kožu zo šelmy. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Zaradenie: *gruppo Cumni Thucernaś*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 417, Tau 5, **tav. CLIX a**; KÖRTE 1896, 266, n. 4; STEVENS 2010, 94, n. 101.

4.2.6 Myt 9 – Odysseus a Kirké

Ch 169

Proveniencia: Chiusi; Cetona, Tomba dei Vetana.

Umiestnenie: Ny Carlsberg Glyptotek, Kodaň (inv. č. H 299).

Rok objavenia: 1841.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 82 x 56 x 42.

Typ scény: mytologická: Odysseus a Kirké.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží vzpriamený meč. V ľavej zdvihnutej a vystretej ruke drží hada, ktorého má zároveň omotaného okolo ruky až k ramenu. Postava je odetá do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na pravej ruke má nápažník.

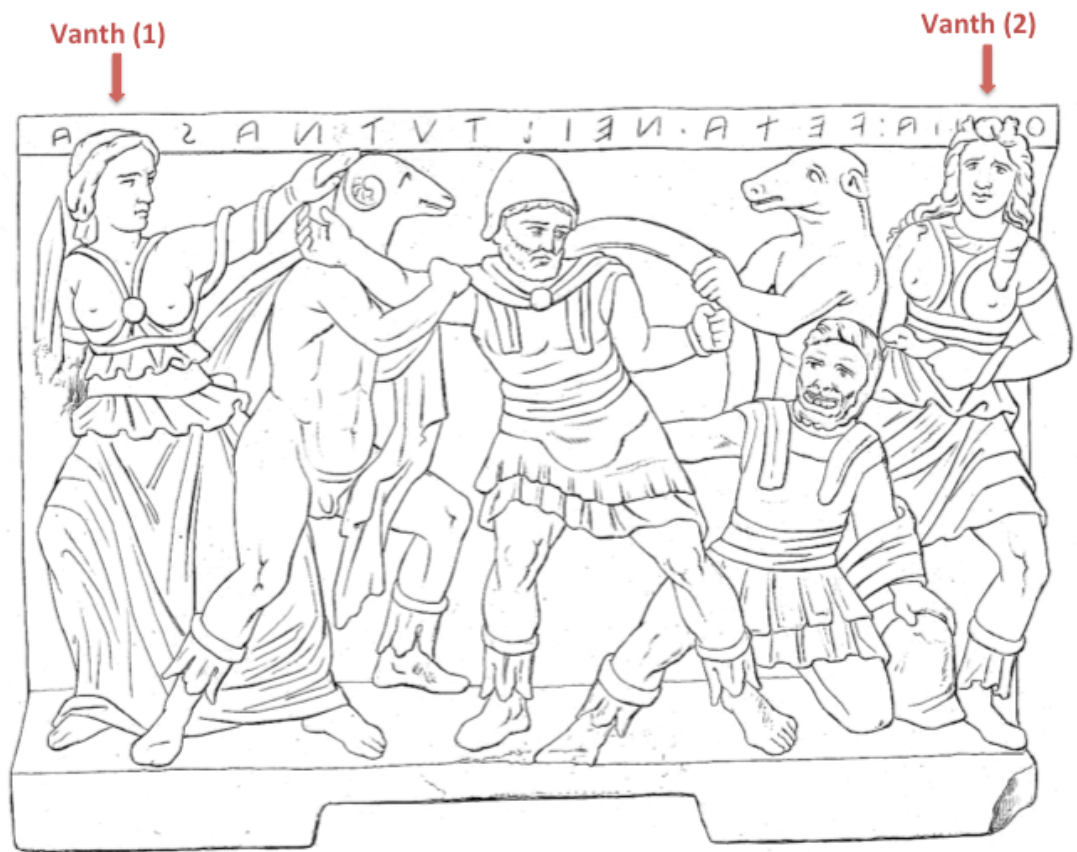
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V ľavej ruke drží hada, ktorý je zároveň omotaný okolo zápästia. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má pásy. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé. Z hlavy sa jej týčia dva malé hadíky (?), ktoré sa z časti nedochovali. Na krku má tordovaný (?) náhrdelník. Na ľavej ruke má nápažník.

Polychrómia: ružová: odevy; tmavo purpurová až tmavo hnedá: vlasy, hady, vysoká obuv; modrozelená: meč Vanth (1).

Zaradenie: *gruppo Cumni Thucernaś*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BRUNN 1870, 120–121, tav. LXXXIX, 4; DE ANGELIS 2015, 427, Var 11, tav. CLXXII b; STEVENS 2010, 99, n. 129.

4.2.7 Myt 27 – Gigantomachia

Ch 170

Proveniencia: Chiusi, lokalita Il Colle.

Umiestnenie: Museo Archeologico e d'Arte della Maremma, Grosseto (inv. č. 1986)

Rok objavenia: 1853.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 68 x 40 x 28, hĺbka reliéfu: 2

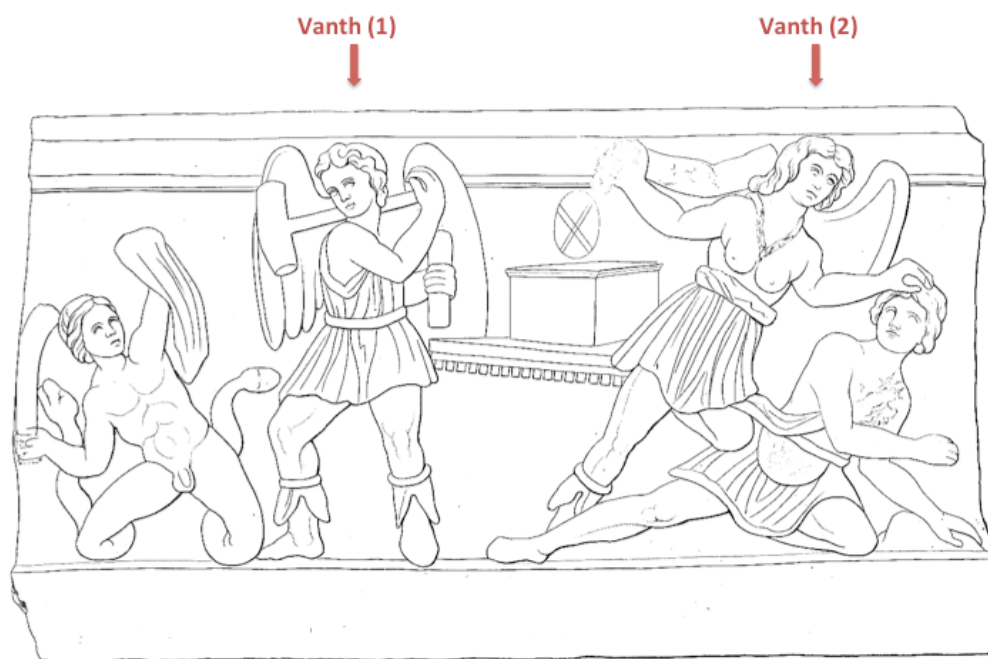
Typ scény: mytologická: gigantomachia.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Postava je zachytená v akte útoku veľkým kladivom, ktoré drží v pravej ruke a ktorým sa zaháňa na giganta po démonovej pravej strane. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží predmet, ktorý pravdepodobne predstavuje ľudskú ruku. Ľavou rukou drží za vlasy nepriateľa, ktorého démon pritláča ľavým kolenom k zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé po pleciah.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 425–426, Var 6, tav. CLXIX b; KÖRTE 1890, 3–4, tav. I A, 2; STEVENS 2010, 89, n. 64.

4.2.8 Myt 14a – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok

Ch 171

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, lokalita Casa Rossa, Tomba dei Cupsna.

Umiestnenie: Museo dell'Accademia Etrusca e della Città di Cortona, Cortona (inv. č. 1021).

Rok objavenia: 1842.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 70 x 44 x 13.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

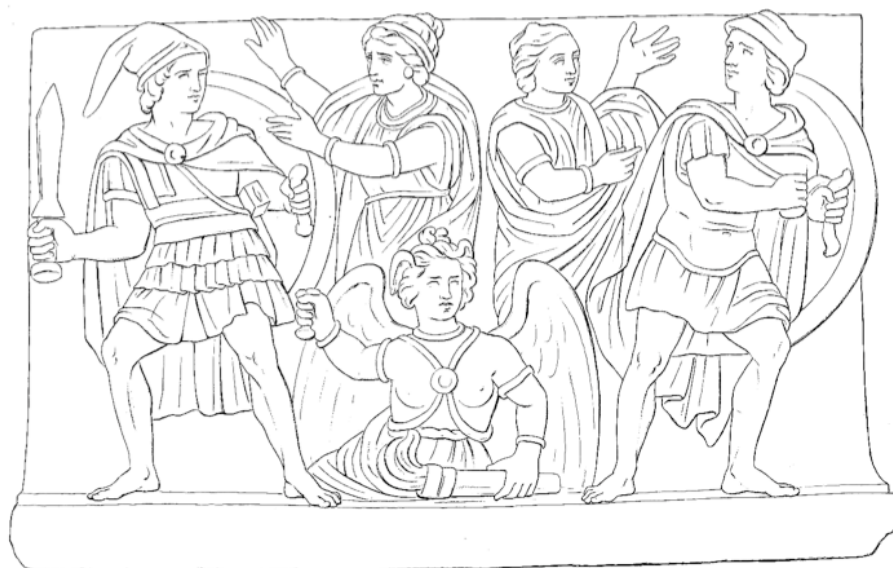
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu ako sa vynára spod zeme. V pravej zdvihnutej ruke drží rukoväť meča, ktorý sa nedochoval. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorou sa zároveň opiera o zem. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka a dva malé hadíky (?). Na krku má náhrdelník. Na každej ruke má nápažník a náramok (?).

Zaradenie: *gruppo Cumni Thucernaś*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 376, Et I 3, tav. CVII a; KÖRTE 1890, 29–30, tav. X, 4; STEVENS 2010, 85, n. 32.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1890, 29–30, tav. X, 4 a; DE ANGELIS 2015, 376, Et I 4, tav. CVII c; STEVENS 2010, 85, n. 33. **2.** – KÖRTE 1890, 29–30, tav. X, 4 b; DE ANGELIS 2015, 377, Et I 5, tav. CVII d; STEVENS 2010, 85, n. 34.

↑
Vanth

Ch 172

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 234968, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1875.

Typ materiálu: travertín.

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Rozmery: 62 x 42 x 27, hĺbka reliéfu: 2,5.

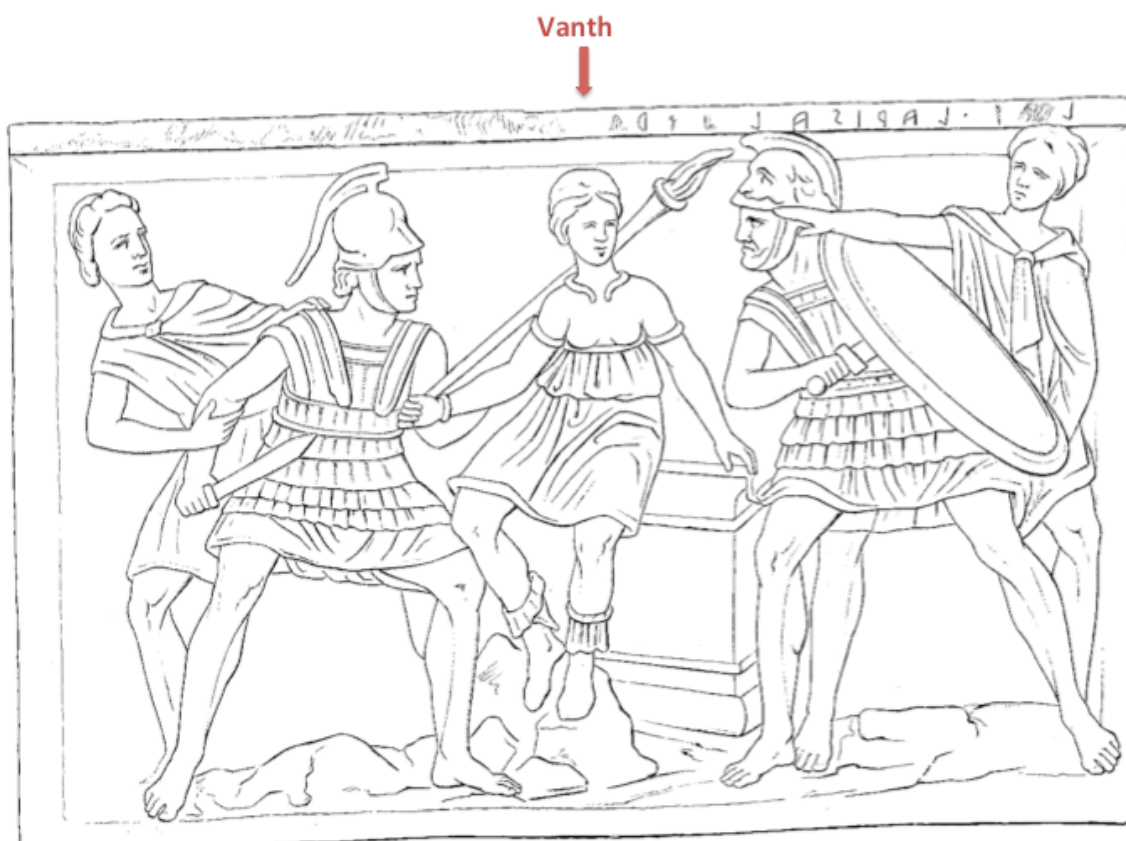
Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazovaný bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Démon sedí. V pravej ruke drží pochodeň, ktorú si opiera o pravé rameno. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej pod odhaleným poprsím. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru. Na pravej ruke má nápažník a náramok a na ľavej ruke nápažník (?).

Zaradenie: *gruppo Hasti Afunei*.

Datácia: 230-210 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 376, Et I 2, tav. CVII b; KÖRTE 1890, 30–31, tav. X, 5; STEVENS 2010, 84, n. 28.

Ch 173

Proveniencia: Chiusi, lokalita San Giovanni, Tomba dei Cupna.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 984, lodžia).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (stratené, ale nebolo isté, že veko patrilo k urne).

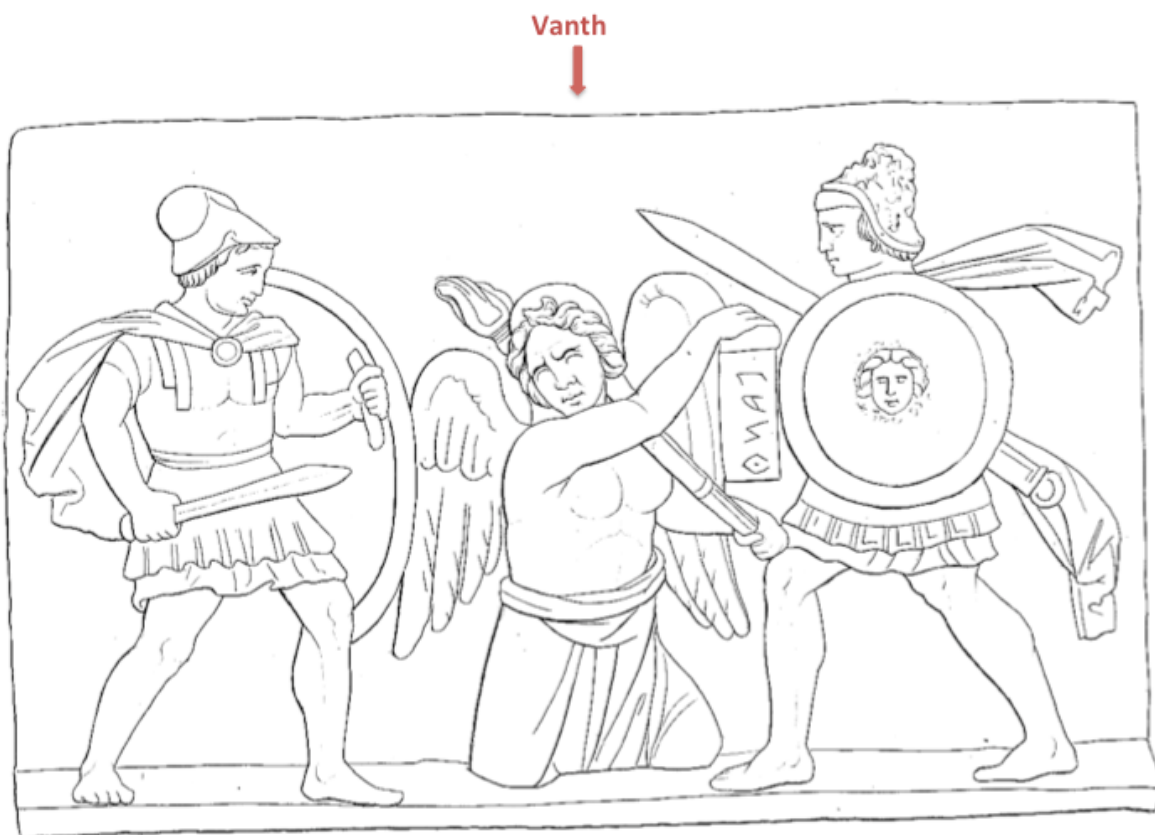
Rozmery: 79 x 45 x 34.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu ako sa vynára spod zeme. V pravej zdvihnutej ruke drží rozvinutý zvitok, na ktorom je nápis *vanθ*. V ľavej ruke drží členitú pochodeň, ktorú si opiera o plece. Postava je odetá do krátkej (?) sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 377, Et I 6, tav. CVII e; KÖRTE 1890, 31–32, tav. XXXVI, 6; STEVENS 2010, 84–85, n. 29.

Ch 174

Proveniencia: Chiusi; Città della Pieve, lokalita Palazzaccio, Tomba dei Purni.

Miesto uloženia: Ny Carlsberg Glyptotek, Kodaň (inv. č. H 300).

Rok objavenia: pred r. 1878.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 83 x 52 x 38.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Postava sa vynára z krátera zostaveného z veľkých balvanov. Ľavú ruku nemá od lakt'a nižšie dochovanú. Pod odhaleným poprsím má okolo tela ovinutého veľkého hada. Pravú ruku má položenú na tele hada. Na rukách má rukávniky. Vlasý má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava je odetá do dlhého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý pod poprsím. Pravé ramienko má padnuté na ruke, preto má odhalený pravý prsník. Okolo ľavej ruky má omotaný plášť. Vlasý má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú zdvihnutú ruku má natiahnutú za hlavou bojovníka po jeho pravej strane. V ľavej ruke drží predmet, ktorý sa nedochoval celý (pochodeň, meč, alebo zavinutý zvitok?). Postava je odetá do krátkeho chitónu stiahnutého v páse, ktorý má zároveň stiahnutý medzi odhaleným poprsím, kde je zopnutý okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasý má upravené do účesu.

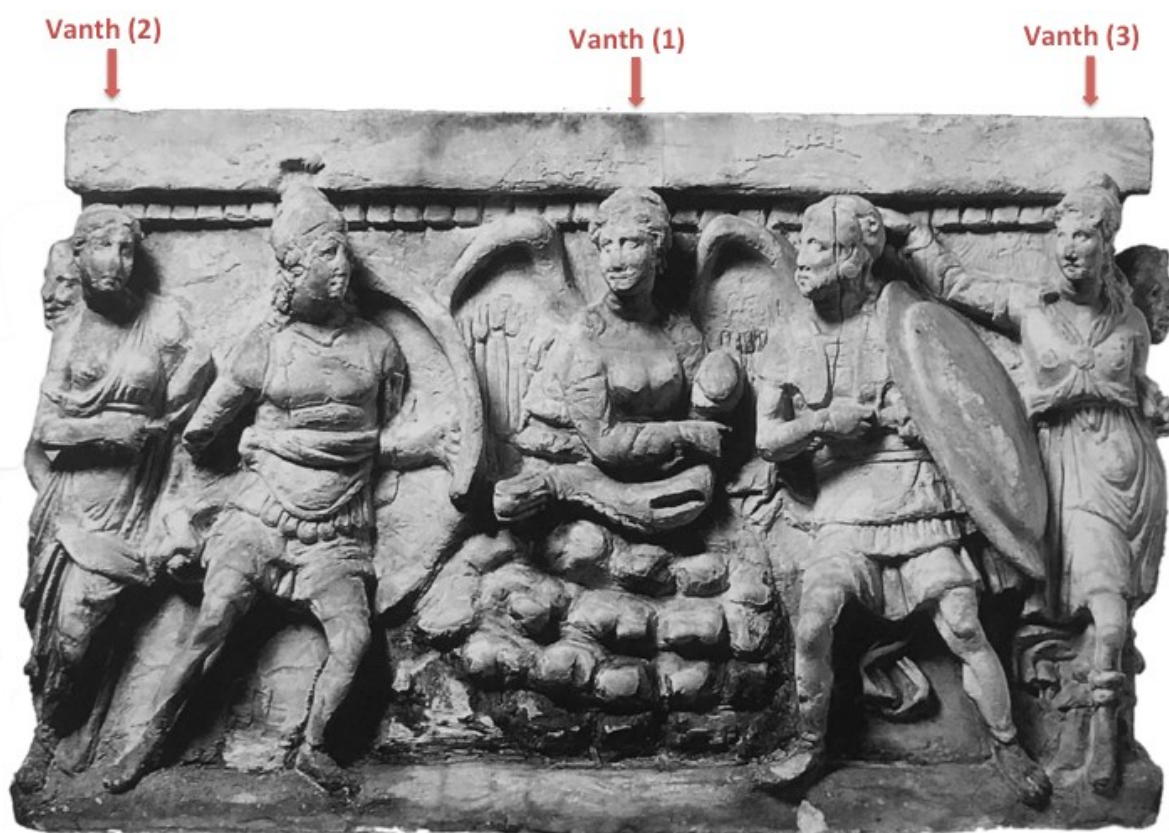
Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu na ľavom boku urny. Ľavú nohu má vyloženú na veľkom balvane. Ľavou rukou si podopiera bradu a laktej tejto ruky spočíva na konci rúčky veľkého kladiva, ktoré je opreté o zem. Pravou rukou zdá sa pridrža toto kladivo. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a ako sedí na naukladaných kamenných doskách na pravom boku urny. V pravej spustenej ruke drží krátky meč. Zdá sa, že na pravom boku má prichytenú pochvu od tohto meča (?). Ľavú ruku má zdvihnutú do strany a drží v nej rozvinutý zvitok. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne (?), ktorú má stiahnutú v páse. Horná časť sukne je zložená do vonkajšej strany, pričom sa v strede rozchádza do dvoch

zaoblených koncov, ktoré majú lemovaný okraj a sú vyplnené bodkami. V strede hrude je pravdepodobne sukňa pripnutá okrúhlou sponou k dvom pásom. Na rukách má rukávniky. Cez ľavú ruku má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka (?). Na tvári má bradu. Spoza pliec sa mu týčia dva hady.

Datácia: 230-220 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 215–216, 375, Et I 1, **tav. CVI**; KÖRTE 1896, 261–263, n. 1.

Charun (1)

Charun (2)

Myt 14b – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú

Ch 175

Proveniencia: Chiusi, lokalita Il Colle.

Umiestnenie: Museo Archeologico e d'Arte della Maremma, Grosseto (inv. č. 3726).

Rok objavenia: 1853.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (patrí k urne).

Rozmery: 64 x 43 x 30, hĺbka reliéfu: 4,5.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Ľavú ruku má vystretú za hlavou postavy identifikovanej ako Eteokles. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má dlhé a upravené z časti do účesu a z časti sú rozpustené. Nad čelom má vo vlasoch pásku (?). Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka (?). Na krku má náhrdelník. V ušiach má okrúhle náušnice.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má vystretú nad štítom postavy identifikovanej ako Polyneikes. V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má dlhé a upravené z časti do účesu a z časti sú rozpustené. Nad čelom má vo vlasoch pásku (?). Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka (?). Na krku má náhrdelník. V ušiach má okrúhle náušnice.

Polychrómia: červená: vlasý démonov typu Vanth (1+2).

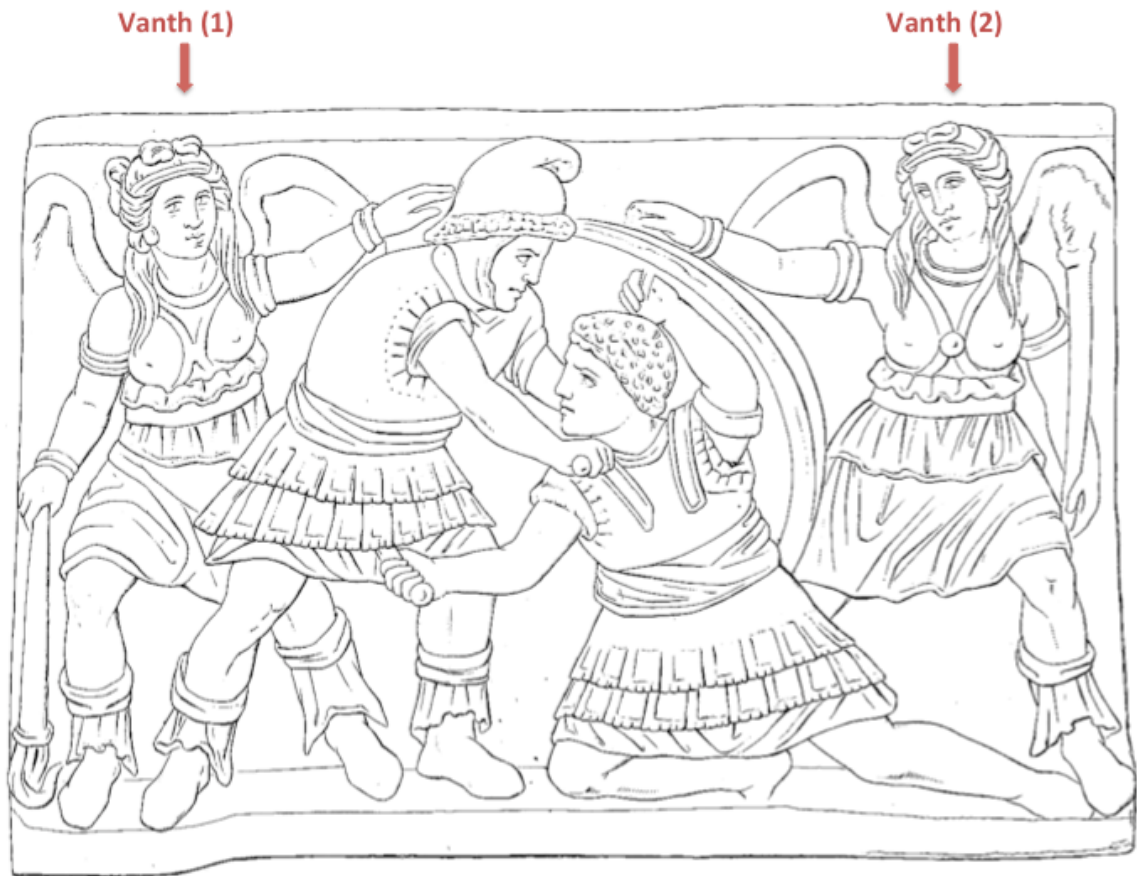
Zaradenie: *gruppo Larthia Calpuria*.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 378, Et II 2, tav. CIX, *a-b*; KÖRTE 1890, 32, 38–39, tav. XI, 2; STEVENS 2010, 86, n. 39.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 380, Et II 10, tav. CXI *a*; KÖRTE 1890, 38–39, tav. XI, 2 *b*; STEVENS 2010, 85, n. 36. **2.** – DE ANGELIS 2015, 381, Et II 16, tav. CX *e*; KÖRTE 1890, 38–39, tav. XI, 2 *c*; STEVENS 2010, 86, n. 40. **3.** – DE ANGELIS 2015, 380, Et II 11, tav. CX *d*; KÖRTE 1890, 39, tav. XI, 2 *d*; STEVENS 2010, 86, n. 44. **4.** – DE ANGELIS 2015, 382, Et

II 19, tav. CXII c; KÖRTE 1890, 39, tav. XI, 2 e; STEVENS 2010, 86, n. 42. **5.** – DE ANGELIS 2015, 379, Et II 7, tav. CVIII c; KÖRTE 1890, 39, tav. XI, 2 g; STEVENS 2010, 86, n. 45. **6.** – KÖRTE 1890, 32–38, tav. XIX, 1. **7.** – DE ANGELIS 2015, 381, Et II 18, tav. CXII b; STEVENS 2010, 86, n. 43.

Ch 176

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 11733, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 57 x 40 x 29.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň. Ľavú ruku má vystretú za hlavou postavy identifikovanej ako Eteokles. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má vystretú nad štítom postavy identifikovanej ako Polyneikes. V ľavej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Polychrómia: svetločervená: pokožka; zelená: rukávniky a krídla (zvnútra červené); čierna: vlasy.

Zaradenie: *gruppo Larthi Pethne*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 379, Et II 8, **tav. CX b**; KÖRTE 1890, 32, 38–39, tav. XI, 2 f; STEVENS 2010, 86, n. 41.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 380, Et II 9, tav. CX c; KÖRTE 1890, 40, tav. XI, 3; STEVENS 2010, 86, n. 47. **2.** – DE ANGELIS 2015, 380, Et II 12, tav. CXI b. **3.** – DE ANGELIS 2015, 379, Et II 6, tav. CVIII d; STEVENS 2010, 85, n. 37, 87, n. 50.

Vanth (1)

Vanth (2)

Ch 177

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 8469).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: pár (nepatrí k urne).

Rozmery: 81 x 63 x 52.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Démon sa vynára spod zeme. Okolo neho je nahromadená zem. V pravej ruke drží meč. Ľavú ruku má zdvihnutú do výšky a drží v nej pochvu od tohto meča. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Zaradenie: *gruppo Sentinate Larcna*.

Datácia: 250-220 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 377–378, Et II 1, tav. CVIII, *a*; KÖRTE 1890, 40–41, tav. XII, 4; STEVENS 2010, 86, n. 46.

↑
Vanth

Ch 178

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, lokalita Casa Rossa, Tomba dei Cupsna.

Umiestnenie: Museo dell'Accademia Etrusca e della Città di Cortona, Cortona (inv. č. 1005).

Rok objavenia: 1842.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 54 x 49 x 27, hĺbka reliéfu: 4.

Typ scény: mytologická: Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň. Ľavú ruku má vystretú za hlavou postavy identifikovanej ako Eteokles. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

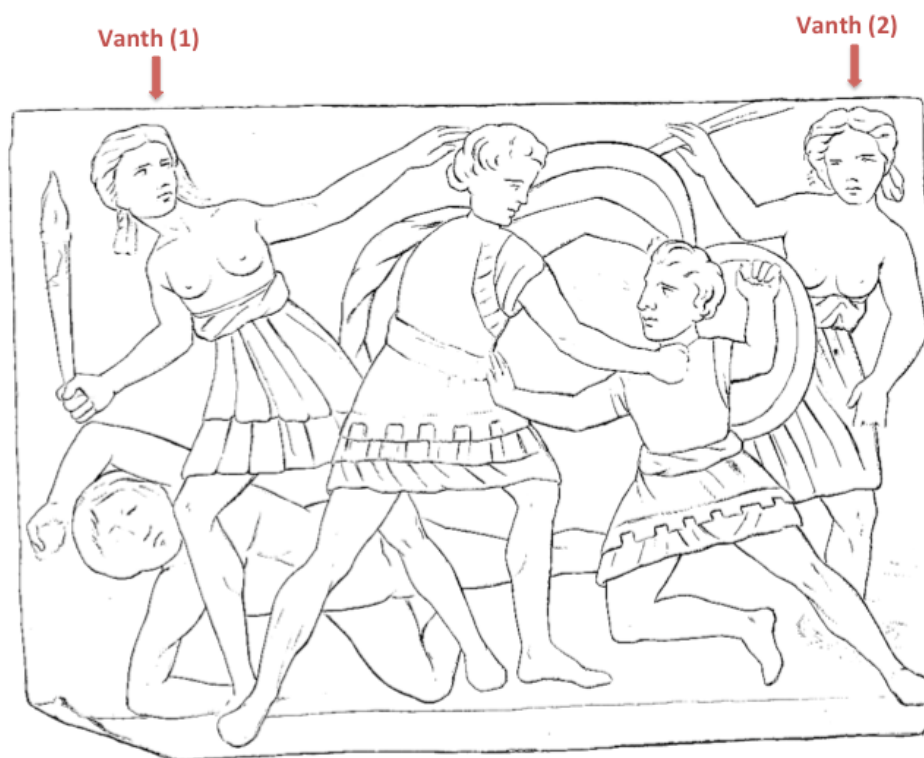
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V pravej zdvihnutej ruke drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Polychrómia: červená: vlasy a pochodeň démona Vanth (2).

Zaradenie: *insieme Petrucci-Teta-Fraucini*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 381, Et II 17, tav. CXII a; KÖRTE 1890, 41, tav. XII, 5; STEVENS 2010, 86, n. 38.

Myt 14c – Umierajúci Eteokles a Polyneikes

Ch 179

Proveniencia: Chiusi; Castiglione del Lago.

Umiestnenie: Museo Gregoriano Etrusco, Vatikán (inv. č. 19016).

Rok objavenia: 1777.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 72 x 43 x ?.

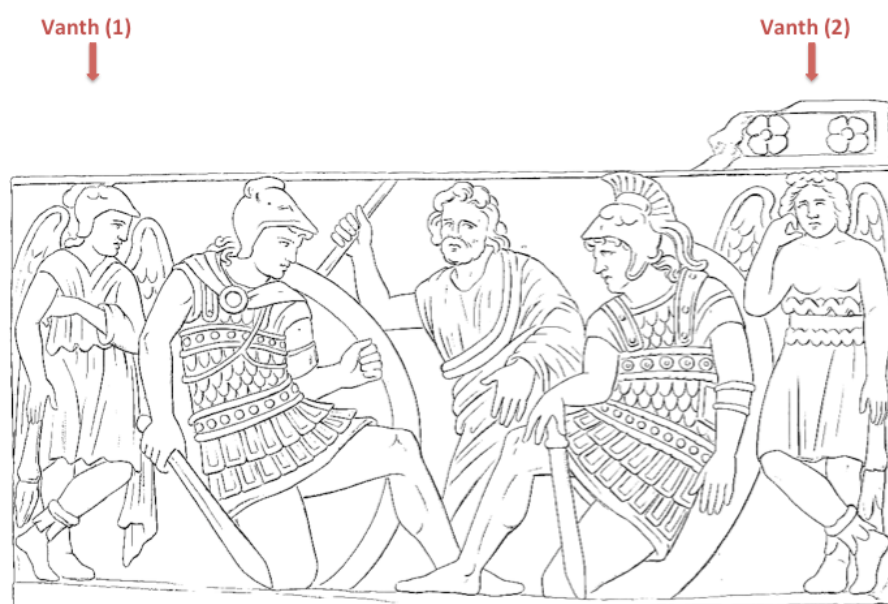
Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Ľavú ruku má založenú pod pravou rukou a zároveň v nej drží pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi a ktorú si zároveň pridrža pravou rukou. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na ľavej ruke má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na hlave má helmu s chocholom spod ktorej jej vidno vlasy, ktoré jej siahajú po pleciah.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má priloženú k tvári, zatiaľ čo v ľavej spustenej ruke drží pochodeň obrátenú plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka (dobré identifikovateľné na originály).

Datácia: posledná štvrtina 3. - začiatok 2. storočia pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 47, tav. XVII, 1; SANNIBALE 1994, 99-102, n. 14, fig. 20.

Ch 180

Proveniencia: Chiusi; Città della Pieve, lokalita Palazzaccio, Tomba dei Purni.

Umiestnenie: Ny Carlsberg Glyptotek, Kodaň (inv. č. H 297).

Rok objavenia: pred r. 1890.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 89 x 61 x 52.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V pravej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o pravé plece. Ľavú ruku má založenú v bok. Postava je odetá do zloženej sukne stiahnutej v páse a dlhej pod kolená. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Okolo ľavej ruky má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. V ušiach má okrúhle náušnice.

Zaradenie: *gruppo Sentinate Larcna*.

Datácia: 250-220 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 382, Et III 1, tav. CXIII; KÖRTE 1896, 263-264, n. 2; STEVENS 2010, 87, n. 54.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 385, Et III 11. **2.** – DE ANGELIS 2015, 385, Et III 9, tav. CXV d. **3.** – KÖRTE 1890, 41–42, tav. XIII, 1 a; STEVENS 2010, 87, n. 55.

Vanth

Ch 181

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 8474).

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 68 x 43 x 33, hĺbka reliéfu: 2.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

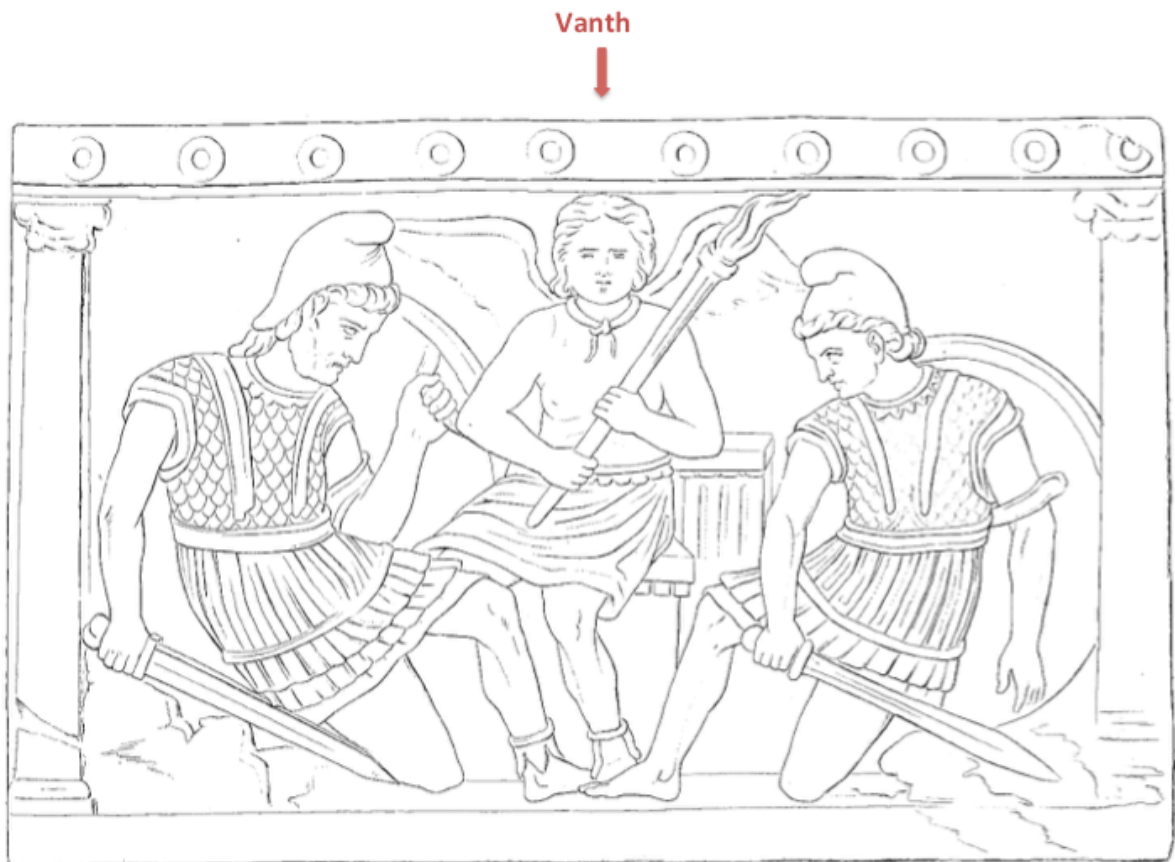
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu.

Postava sedí na oltári (?). V oboch rukách drží pochodň. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má nízku obuv so zvrškami (?). Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník (?), ktorý je vpredu zviazaný na uzol.

Datácia: 250-225 pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 41–42, tav. XIII, 1; STEVENS 2010, 88, n. 59.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1890, 41–42, tav. XIII, 1 b; STEVENS 2010, 88, n. 58.

Ch 182

Provenienza: Chiusi.

Umístění: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5713).

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 79 x 54 x 48.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu.

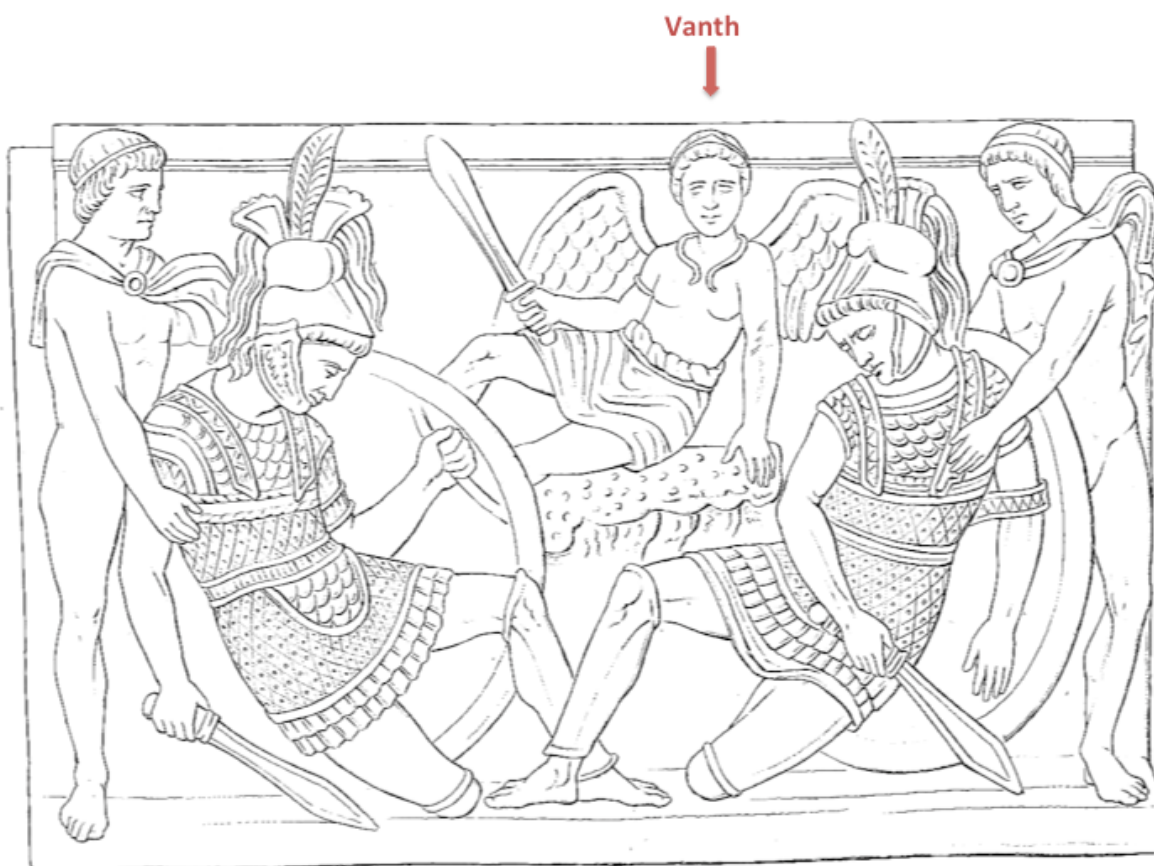
Postava sedí na skale. V pravej ruke drží meč. Odetá je do krátkej sukne stiahnutej v páse.

Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém (?). Na krku má nákrčník hadovitého tvaru. Na pravej ruke má nápažník.

Datácia: 250-225 pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 42, tav. XIII, 2; STEVENS 2010, 87–88, n. 56, fig. 4.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1890, 42, tav. XIII, 2 a; STEVENS 2010, 88, n. 63.

Myt 14d – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk

Ch 183

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 11778).

Rok objavenia: pred r. 1832.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

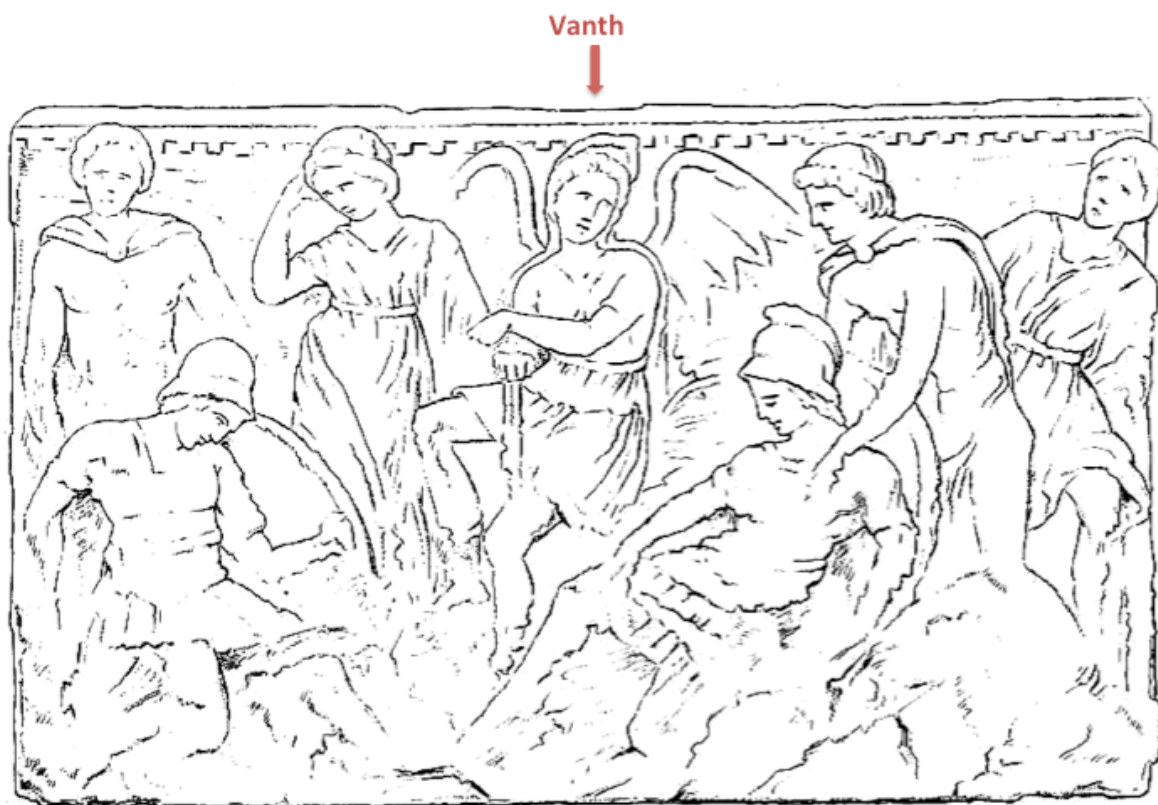
Rozmery: 69 x 41 x 33.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava sedí. Obomi rukami sa opiera pravdepodobne o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má rozpustené a dlhé a má v nich vsadený diadém. Na ľavej ruke má nápažník.

Datácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 392, Ful 4, tav. CXXIV c; KÖRTE 1890, 44, tav. XV, 1; STEVENS 2010, 88, n. 60.

Ch 184

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Staatliche Museen, Berlín (inv. č. Sk 1283).

Rok objavenia: pred r. 1840.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

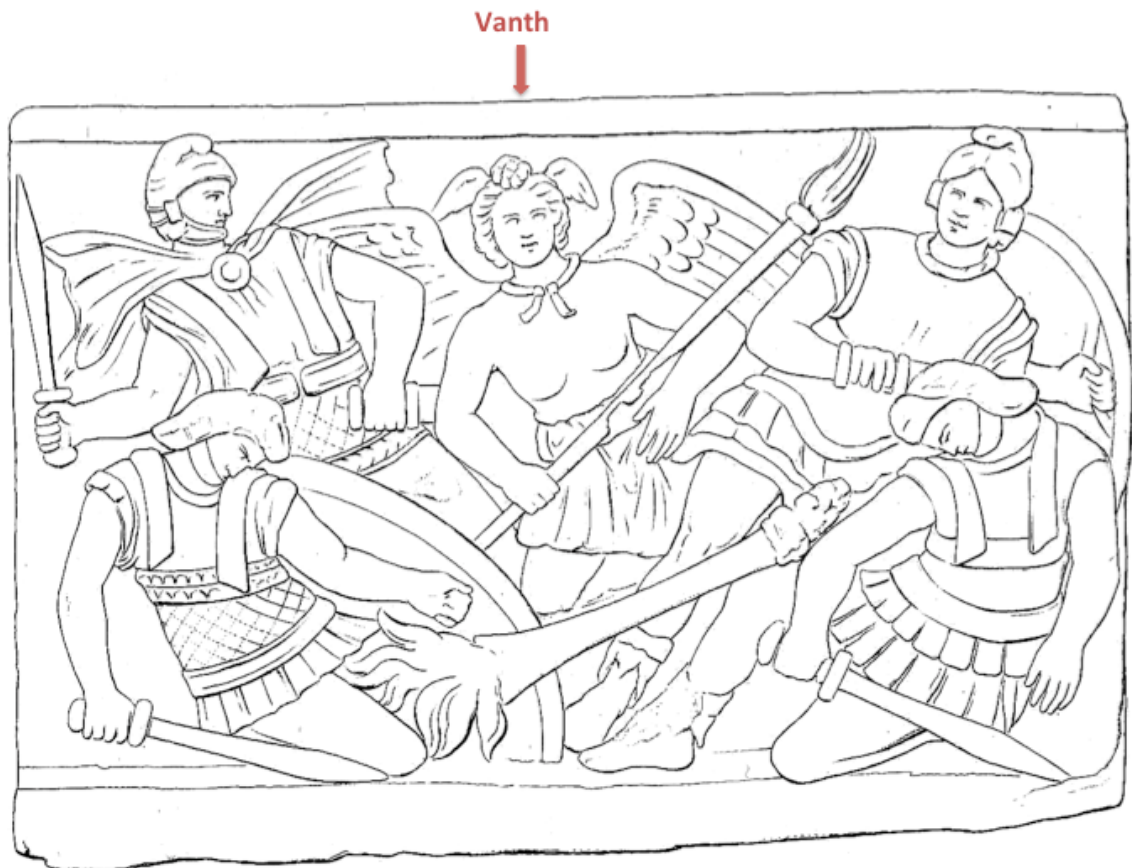
Rozmery: 61 x 46 x 30.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o predlaktie ľavej ruky. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky (rozpoznať na originály). Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má náhrdelník (?), ktorý je vpredu zviazaný na uzol.

Dátácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 392, Ful 3, tav. CXXIV b; KÖRTE 1890, 44–45, tav. XV, 3; STEVENS 2010, 87, n. 51.

Ch 185

Proveniencia: Chiusi; Sarteano, lokalita Le Tombe, Tomba dei Sentinate Cumere.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Siena (inv. č. 731).

Rok objavenia: 1835.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (patří k urne).

Rozmery: 79 x 49 x 37.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Na každom krídle má zobrazené veľké oko (oko na pravom krídle na prekresbe chýba, avšak na origináli je identifikovateľná jeho spodná línia, aj keď vrchná časť krídla dnes už nie je dochovaná (Obr. 15 a 16)). Postava má ľavú nohu vyloženú na oltári. V oboch rukách drží pochodň, pričom plameň pochodne smeruje nadol a dotýka sa nohy mužskej postavy napravo od démona. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru. Na každej ruke má nápažník a náramok.

Polychrómia: biela: štyri tenké pružky lemujúce dva zvislé pruhy na sukni; žltá: vlasy, hadovitý nákrčník, náramky a nápažníky, obuv, krídla zvnútra v hornej polovici; modrá: krídla zvonka a zvnútra v spodnej polovici, malé krídielka, sukňa; červená: dva zvislé pruhy na sukni, krídla zvnútra v hornej polovici, plameň pochodne; čierna: oči a obočie.

Zaradenie: *gruppo Cumni Thucernaś*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: BARBAGLI – CIANFERONI 2012, 35–37, fig. 3; DE ANGELIS 2015, 391, Ful 2, tav. CXXIV a; JANNOT 1997, 153, 156, fig. 12 b; KÖRTE 1890, 45–46, tav. XVI, 4; PASCHINGER 1992, 26, tav. V, 10; STEVENS 2010, 88, n. 62.

Vanth

4.2.9 Myt 28 – Útok na thébske hradby

Ch 186

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 1013, depozitár).

Rok objavenia: pred r. 1875.

Typ materiálu: vápenec.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 38 x 36 x 22, hĺbka reliéfu: 0,5.

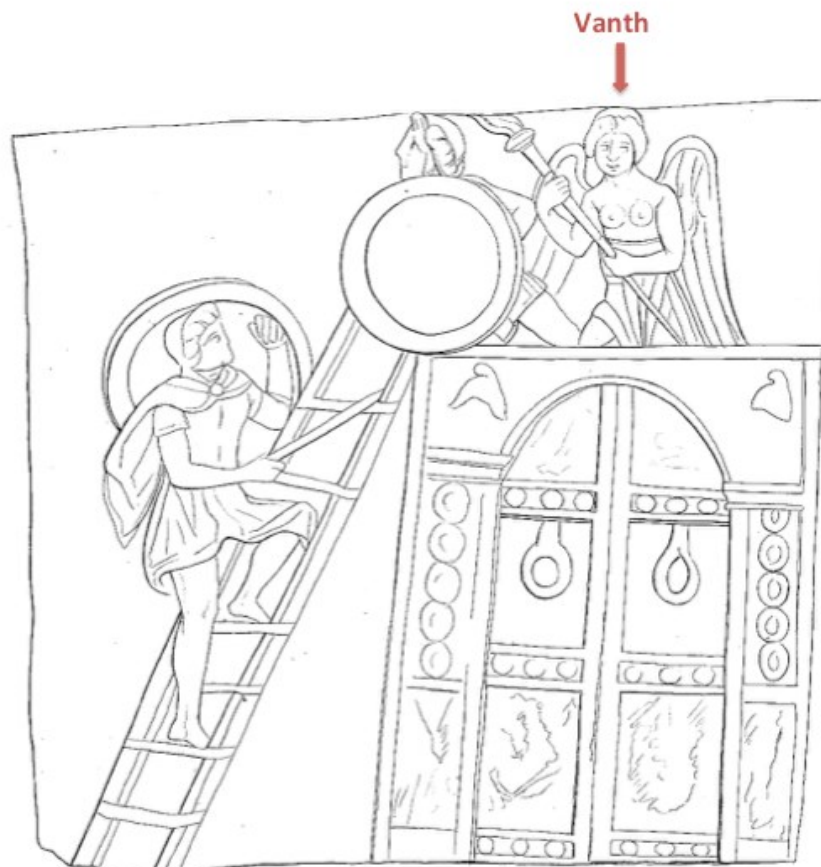
Typ scény: mytologická: útok na thébske hradby.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu.

Postava stojí na bráne. V oboch rukách drží pochodeň. Odetá je do krátkej zloženej (?) sukne stiahnutej v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 408–409, Ps-Cap 1, tav. CXLVI a; KÖRTE 1890, 64–65, tav. XXIII, 6; STEVENS 2010, 97, n. 115.

Ch 187

Proveniencia: Chiusi, lokalita (?) Santa Caterina I, Tomba degli Hele.

Umiestnenie: stratená.

Rok objavenia: 1875.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 62 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: útok na thébske hradby.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má od lakťa smerom dole nedochovanú. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na jej prednej strane má malú zásteru. Na rukách má rukávniky (?). Na ľavom ramene má prehodený plášť (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník (?).

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží členitú pochodeň, ktorú si zároveň opiera o pravé rameno. Ľavú ruku má zdvihnutú nad hlavou. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na tvári má bradu a má veľké špicaté uši.

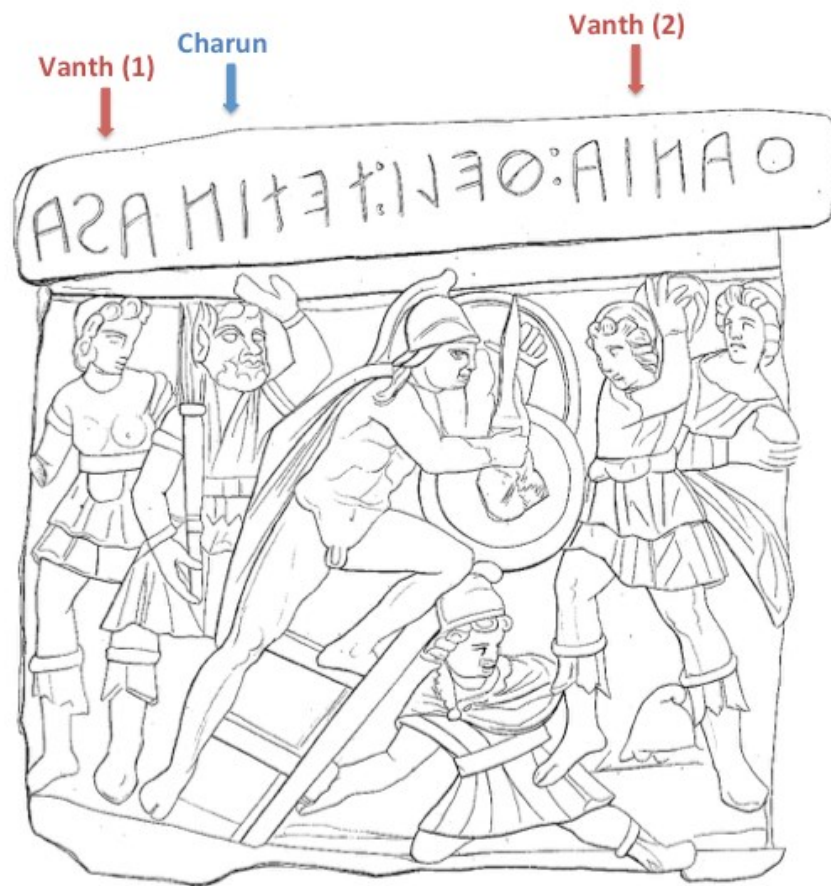
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách zdvihnutých nad hlavou drží veľký balvan. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má upravené do účesu.

Zaradenie: *insieme Petruì-Teta-Fraucni*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 344, Cap 3, tav. LXIII b; KÖRTE 1890, 65–66, tav. XXIII, 7; STEVENS 2010, 98, n. 117.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 344, Cap 2, tav. LXIII a; KÖRTE 1890, 66–67, tav. XXIV, 9; STEVENS 2010, 98, n. 118. **2.** – DE ANGELIS 2015, 344–345, Cap 4, tav. LXII b; KÖRTE 1890, 66–67, tav. XXIV, 9 a; STEVENS 2010, 98, n. 119.

Ch 188

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 63012).

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 111 x 63 x 40, hĺbka reliéfu: 6,5.

Typ scény: mytologická: útok na thébske hradby.

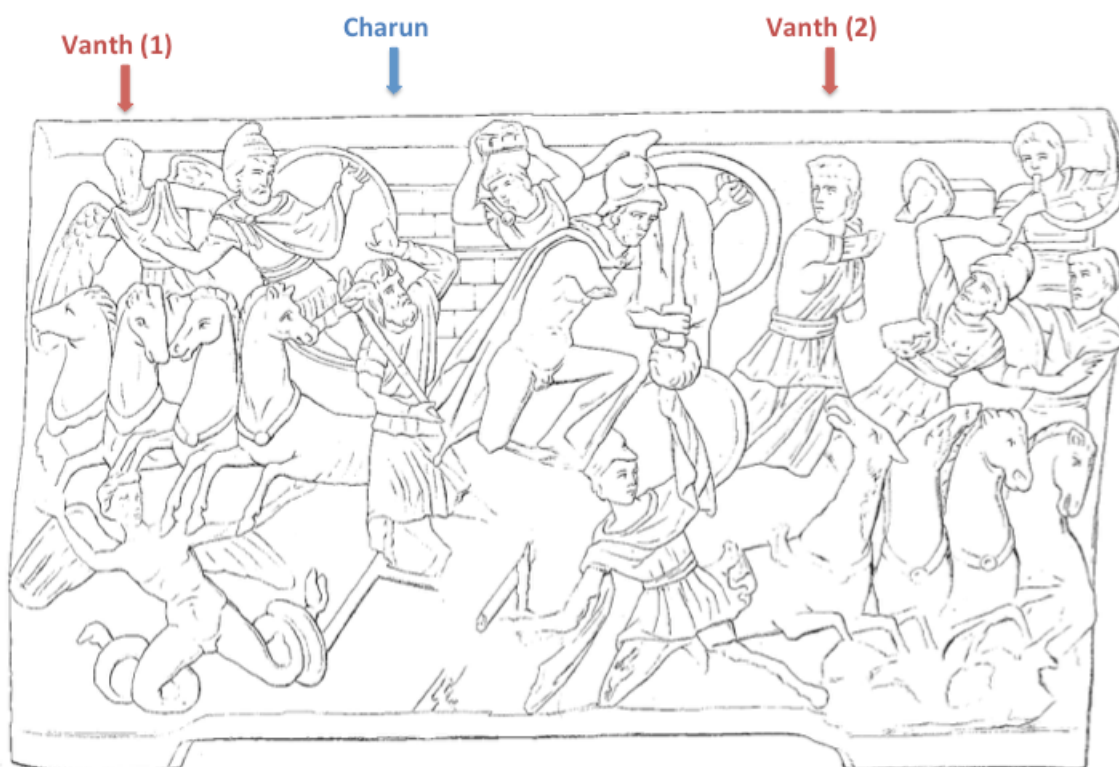
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku a tvár nemá dochovanú. Postava je odetá do krátkeho (?) chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na krku má náhrdelník.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží členitú pochodeň, ktorú si zároveň opiera o pravé rameno. Ľavú ruku má zdvihnutú nad hlavou. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Vlasy má dlhé po plecيا a nad čelom má odstávajúcu ofinu. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka. Na tvári má bradu.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava nemá z časti dochovanú ľavú ruku a pravú ruku, ale v každej z nich drží veľký balvan. Odetá je do krátkeho dvojdielneho chitónu, ktorý jej drží na ľavom ramene a ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: 250-225 pred n. l.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 67–68, tav. XXIV, 8; STEVENS 2010, 97–98, n. 116, fig. 10.

4.2.10 Myt 29 – Smrť Hippolyta

Ch 189

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, lokalita Casa Rossa, Tomba dei Cupsna.

Umiestnenie: súkromná zbierka, Cetona.

Rok objavenia: 1842.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 76 x 44 x 31.

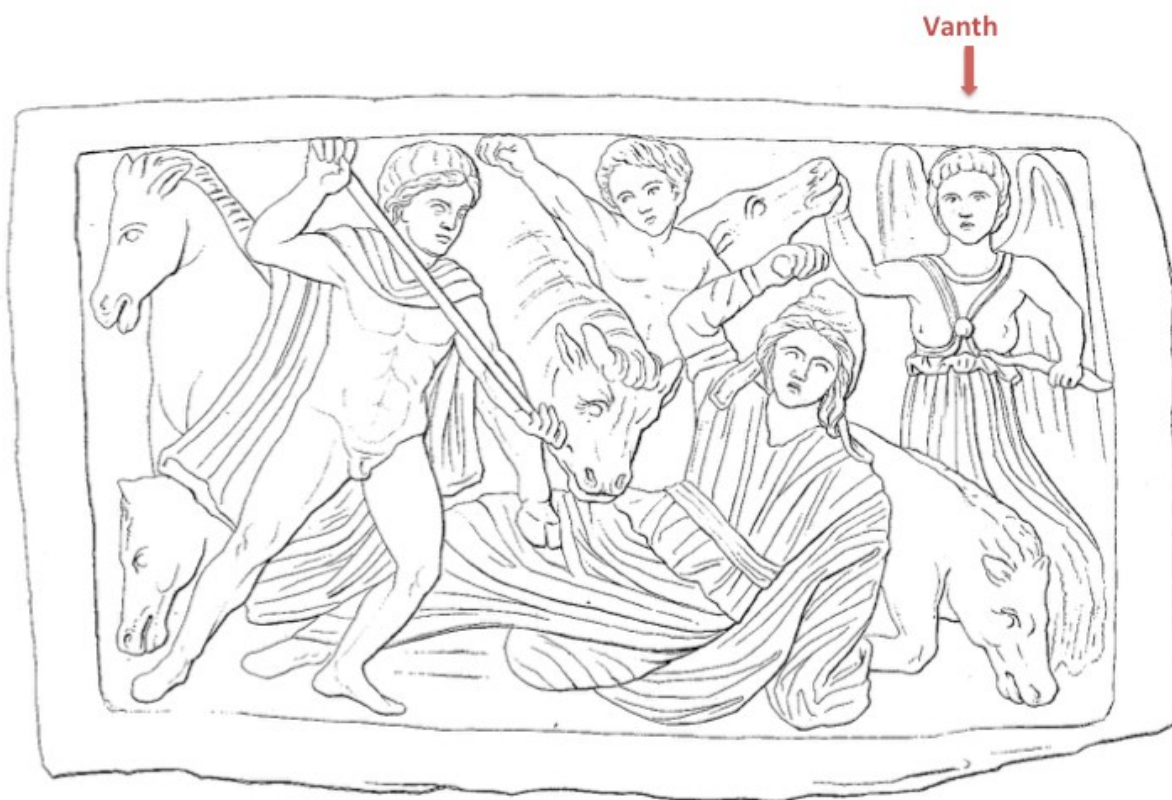
Typ scény: mytologická: smrť Hippolyta.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Pravú ruku má zdvihnutú a položenú na papuli koňa. V ľavej ruke drží hada. Postava je odetá do dlhej sukne stiahnutej pod odhaleným poprsím. Medzi ním má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník. Na pravej ruke má náramok.

Polychrómia: červená: sukňa, okraje krídiel; hnedá: vlasy; čierna: oči, záhyby na sukni.

Dátácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 398–399, Ipp 13, tav. CXXXII d; KÖRTE 1890, 90–91, tav. XXXIII, 1; STEVENS 2010, 90, n. 70.

Ch 190

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 8466).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 90 x 80 x 47, hĺbka reliéfu: 7,5.

Typ scény: mytologická: smrť Hippolyta.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží za uzdu koňa. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Postava je bosá. Vlasý má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží dlhý predmet, pravdepodobne pochodeň (?), ktorým sa vo výške zaháňa. Postava je odetá do dlhej sukne stiahnutej v páse. Je bosá. Vlasý má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V oboch rukách drží za uzdu koňa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Je bosá. Vlasý má upravené do účesu.

Mužskí démoni typu **Charun (1+2)**. Démoni sú zobrazení bez krídiel, každý na jednom boku urny. Démoni nie sú prekreslení a nie je k dispozícii fotografia originálu. Podľa popisu majú zobrazenú len hornú polovicu tela a nachádzajú sa vo výklenku, alebo v klenutom okne. Ľavú ruku majú zdvihnutú a v pravej ruke držia kladivo. Na rukách majú rukávniky. Z hlavy sa im týčia dve malé krídielka.

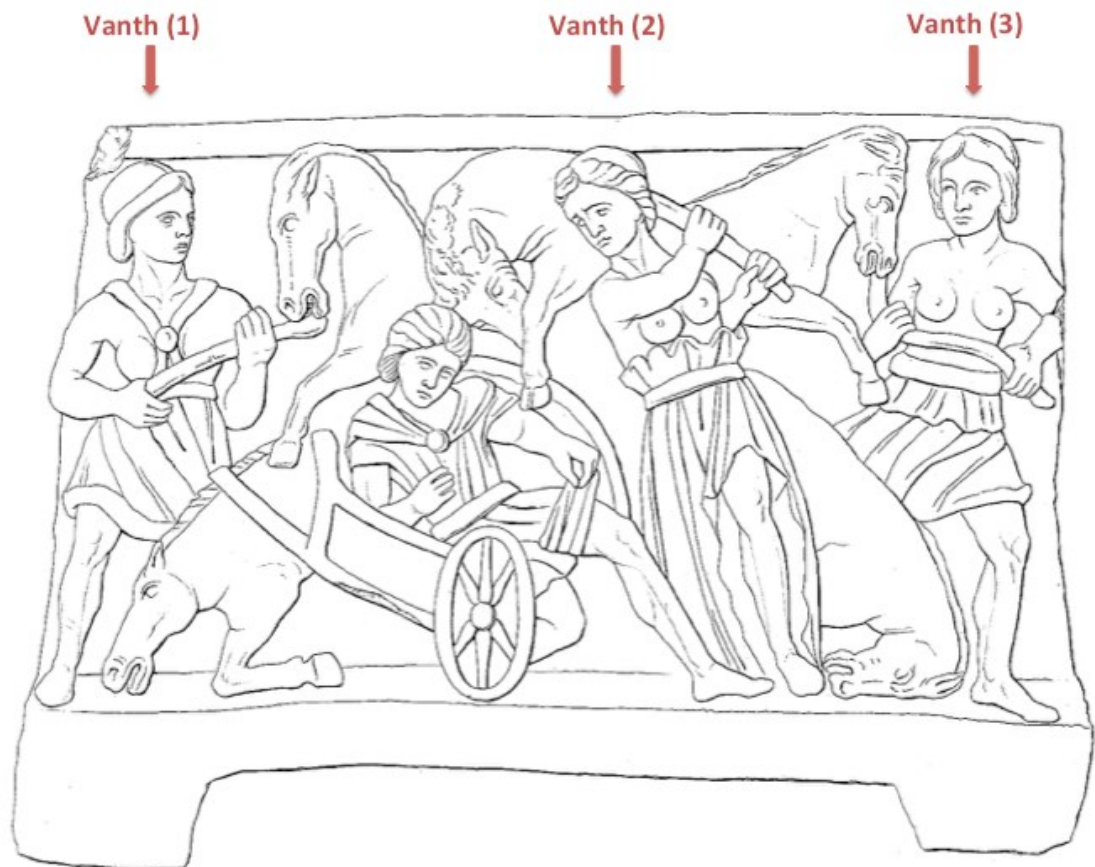
Polychrómia: žltá: pochodeň (?) Vanth (2); hnedá: vlasý Vanth (1, 2, 3); čierna: oči Vanth (1, 2, 3).

Zaradenie: *insieme Heli-Presnti-Pultus*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 398, Ipp 11, tav. CXXXII c; DE RUYT 1934, 98–99, n. 108; KÖRTE 1890, 91, tav. XXXIII, 2; STEVENS 2010, 90, n. 73.

Podobná kompozícia: 1. – DE ANGELIS 2015, 395, Ipp 2, tav. CXXIX b; KÖRTE 1890, 91, tav. XXXIII, 2 a; STEVENS 2010, 91, n. 76.

Ch 191

Proveniencia: Chiusi; Sarteano, lokalita Le Tombe, Tomba dei Sentinate Cumere.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Siena (inv. č. 68072).

Rok objavenia: 1835.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 81 x 59 x 40, hĺbka reliéfu: 6.

Typ scény: mytologická: smrť Hippolyta.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží dlhú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Na pravej je v prednej hornej časti zobrazená tvár šelmy. Vlasy má upravené do účesu.

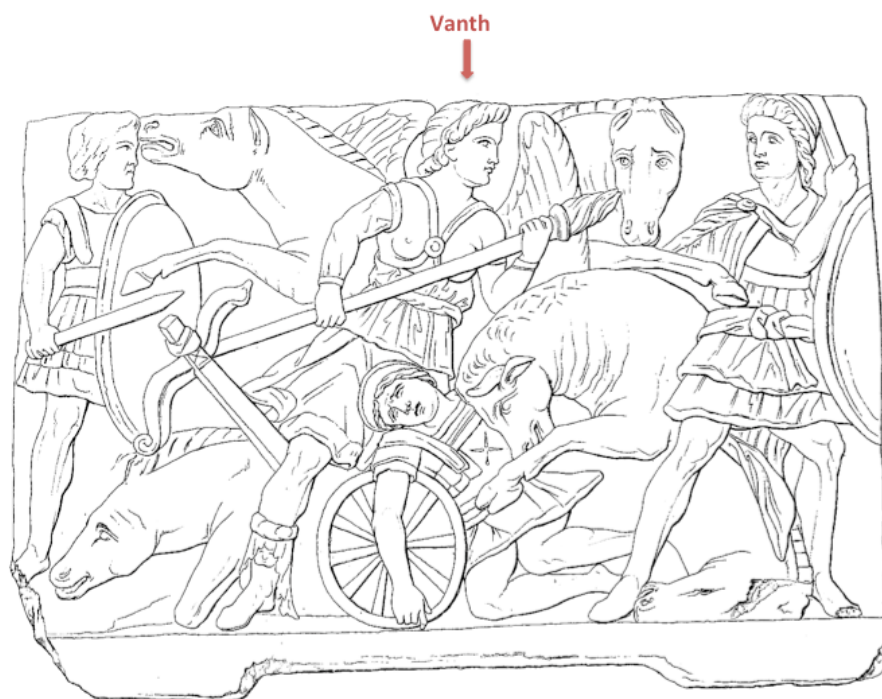
Polychrómia: žltá: opasok a prekrížené pásy a spona; červená: pokožka, plameň pochodne; purpurová: vlasy; čierna: oči a lem obuvi.

Zaradenie: *gruppo Larthi Pethne*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 398, Ipp 12, tav. CXXXIII a; KÖRTE 1890, 92, tav. XXXIV, 3; STEVENS 2010, 91, n. 75.

Podobná kompozícia: 1. – DE ANGELIS 2015, 399, Ipp 15; KÖRTE 1890, 92, tav. XXXIV, 3 a; STEVENS 2010, 91, n. 77.

Ch 192

Proveniencia: Chiusi, Tomba dei Marconi (Crapilu).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 63015).

Rok objavenia: pred r. 1637.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 90 x 70 x 48; hĺbka reliéfu: 7.

Typ scény: mytologická: smrť Hippolyta.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V pravej zdvihnutej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávami, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

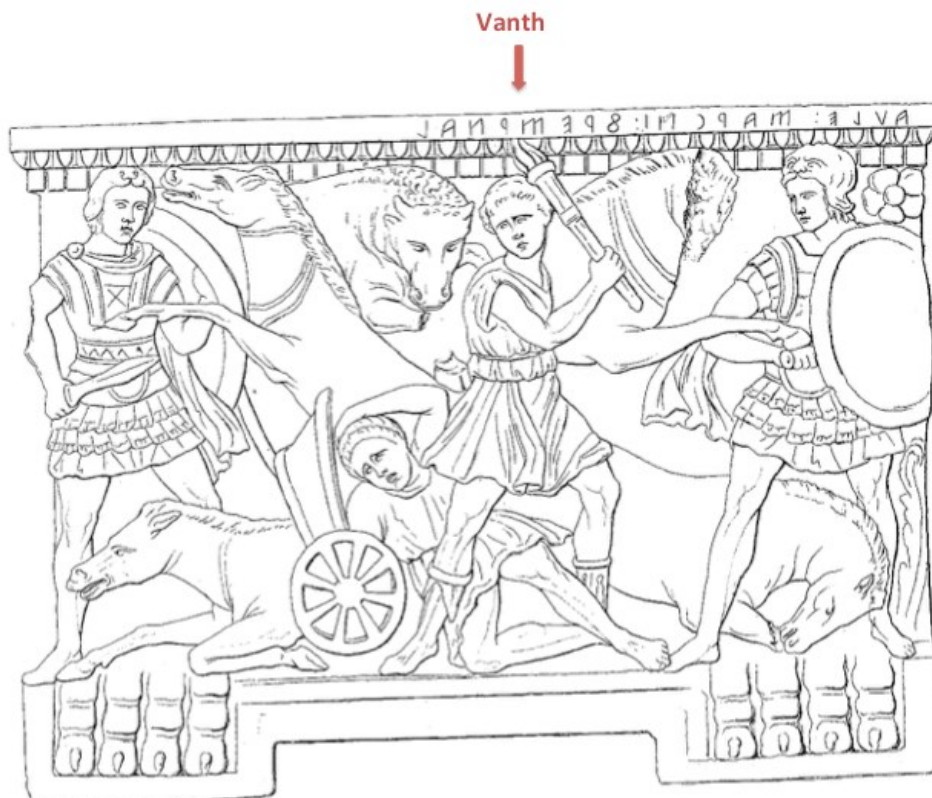
Polychrómia: množstvo stôp červenej a modrej farby (nedefinované kde).

Zaradenie: *insieme Seiate-Sentinati*.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 395–396, Ipp 3, tav. CXXX a; KÖRTE 1890, 92–93, tav. XXXIV, 4; STEVENS 2010, 89, n. 67.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 397, Ipp 8, tav. CXXXI c; KÖRTE 1890, 92–93, tav. XXXIV, 4 a; STEVENS 2010, 89, n. 66.

Ch 193

Proveniencia: Chiusi, lokalita Santa Mustiola, Tomba dei Larcna.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 62473).

Rok objavenia: 1759.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 84 x 63 x 41; hĺbka reliéfu: 7.

Typ scény: mytologická: smrť Hippolyta.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém (?).

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorou sa zaháňa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Polychrómia: čierna: vlasy, oči, vysoká obuv Vanth (1, 2).

Zaradenie: *insieme Seiate-Sentinati*.

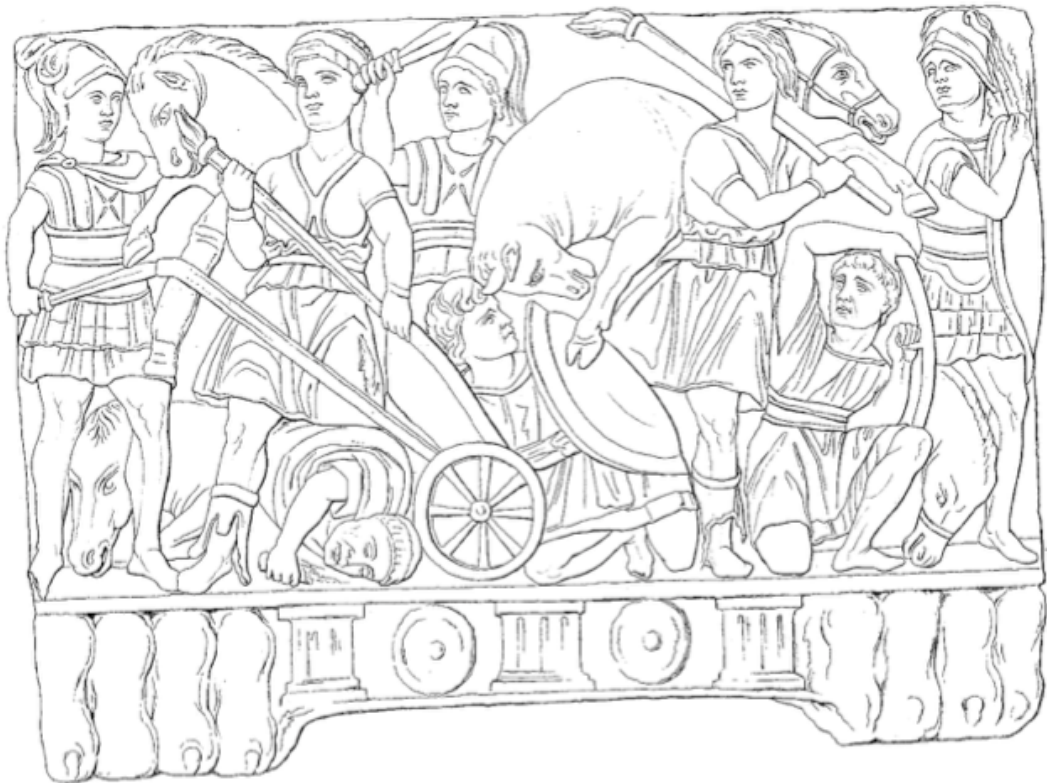
Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 396, Ipp 5, tav. CXXXI a; KÖRTE 1890, 93–94, tav. XXXV, 5; STEVENS 2010, 89, n. 65.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 396, Ipp 4, tav. CXXX b; KÖRTE 1890, 93–94, tav. XXXV, 5 a; STEVENS 2010, 90, n. 69. **2.** – DE ANGELIS 2015, 396–397, Ipp 7, tav. CXXXI b; KÖRTE 1890, 93–94, tav. XXXV, 5 b. **3.** – DE ANGELIS 2015, 396, Ipp 6; KÖRTE 1890, 93–94, tav. XXXV, 5 c; STEVENS 2010, 91, n. 78. **4.** – DE ANGELIS 2015, 399, Ipp 14, tav. CXXXIII b; KÖRTE 1890, 93–94, tav. XXXV, 5 d; STEVENS 2010, 90, n. 74.

Vanth (1)

Vanth (2)

Ch 194

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: British Museum, Londýn (inv. č. D 43).

Rok objavenia: 1847-1848.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 88 x 58 x 37.

Typ scény: mytologická: smrť Hippolyta.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží dlhý predmet, ktorým je pravdepodobne pochodeň obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej ruke drží za uzdu koňa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má náhrdelník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch zdvihnutých rukách drží pochodeň, ktorou sa zaháňa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený diadém (?).

Zaradenie: *insieme Heli-Presnti-Pultus*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 397, Ipp 9, **tav. CXXXII a**; STEVENS 2010, 90, n. 71.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 397, Ipp 10, **tav. CXXXII b**; KÖRTE 1890, 94–95, **tav. XXXVI, 6**; STEVENS 2010, 90, n. 72.

Vanth (1)

Vanth (2)

4.2.11 Myt 20 – Smrť Oinomaa

Ch 195

Proveniencia: Chiusi; Sarteano, lokalita Caselle (Pian d'Astrone).

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 67314).

Rok objavenia: pred r. 1865.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 84 x 49 x 43; hĺbka reliéfu: 7.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu.

Postava nemá dochovanú tvár a vlasy. Pravou rukou drží koňa za uzdu, zatiaľ čo v ľavej ruke drží členitú a z časti nedochovanú pochodeň. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky (?). Cez ľavé predlaktie má omotaný plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z pravého profilu na ľavom boku urny. Postava je zobrazená ako stojí v klenutej bráne, ktorej jedna polovica je zatvorená. Pravú ruku má zdvihnutú a položenú na zárubni brány. Odetý je do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na tvári má bradu a má veľké špicaté uši. Z hlavy mu vystupujú dve malé krídielka.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Pravdepodobne identický démon ako démon typu Charun (1) bol zrkadlovo zobrazený aj na pravom boku urny, dnes je však kompletne zničený - zachovaná je len pravá horná časť brány.

Polychrómia: červená: odev démonov; modrá: krídla démonov.

Zaradenie: *gruppo Hasti Afunei*.

Datácia: 230-210 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 373, Eno 1, tav. CII; DE RUYT 1934, 27, n. 10; KÖRTE 1890, 117–118, tav. XLVI, 12; STEVENS 2010, 92, n. 91.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 373, Eno 3; KÖRTE 1890, 117–118, tav. XLVI, 12 a; STEVENS 2010, 93, n. 96. **2.** – DE ANGELIS 2015, 373, Eno 2, tav. CI b; STEVENS 2010, 93, n. 93. **3.** – DE ANGELIS 2015, 375, Eno 10.

Vanth

Charun (1)

Ch 196

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Staatliche Museen, Berlín (inv. č. Sk 1273).

Rok objavenia: pred r. 1866.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 86 x 63 x 41.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou drží koňa za uzdu, zatiaľ čo v ľavej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Na hlave má kožu z mačkovitej (?) šelmy.

Polychrómia: červená, zelená, hnedá, čierna (nedefinované kde).

Zaradenie: *insieme Seiate-Sentinati*.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 374, Eno 5, tav. CIII c; KÖRTE 1890, 117–118, tav. XLVI, 12 b; STEVENS 2010, 92, n. 90.

4.2.12 Myt 25 – Hrdina s pluhom

Ch 197

Proveniencia: Chiusi; Chianciano, lokalita Casa Rossa, Tomba dei Cupsna.

Umiestnenie: Museo dell'Accademia Etrusca e della Città di Cortona, Cortona (inv. č. 1009).

Rok objavenia: 1842.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 49 x 35 x 35.

Typ scény: mytologická: hrdina s pluhom.

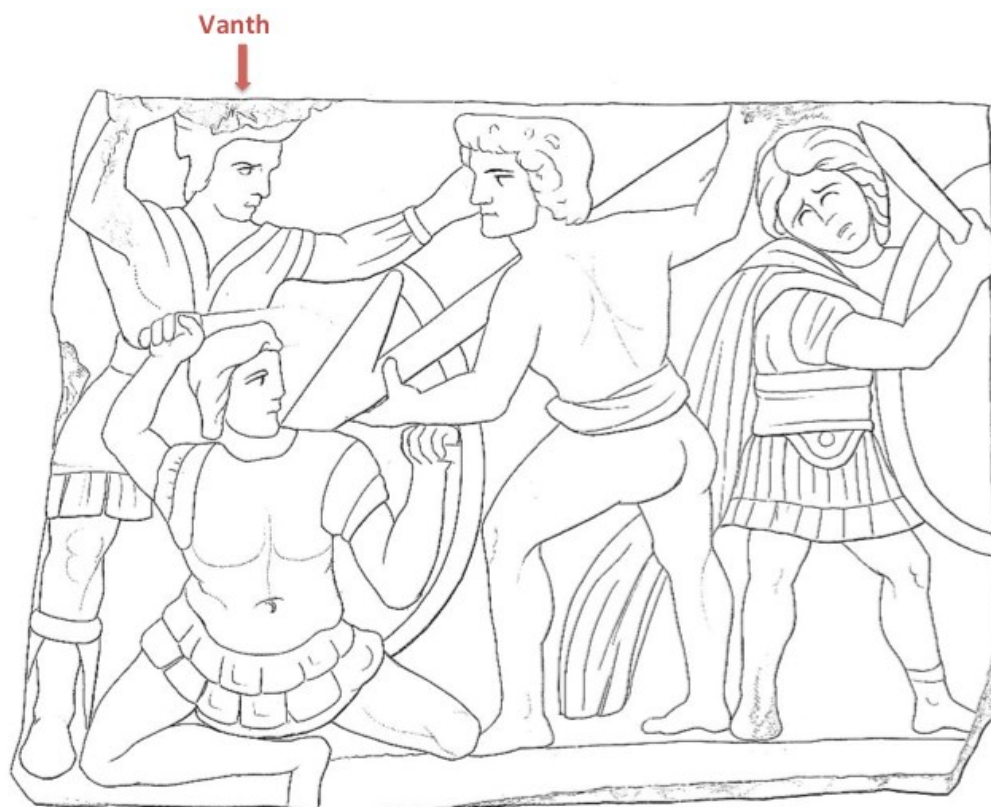
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má zdvihnutú do výšky a ľavú ruku má natiahnutú pri hlave hrdiny s pluhom. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Polychrómia: čierna: oči, vlasy.

Zaradenie: *gruppo Larthi Pethne*.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 372, Ech 3, tav. C a; KÖRTE 1916, 7, tav. V, 4.

Ch 198

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. ?).

Typ materiálu: terakota (z formy).

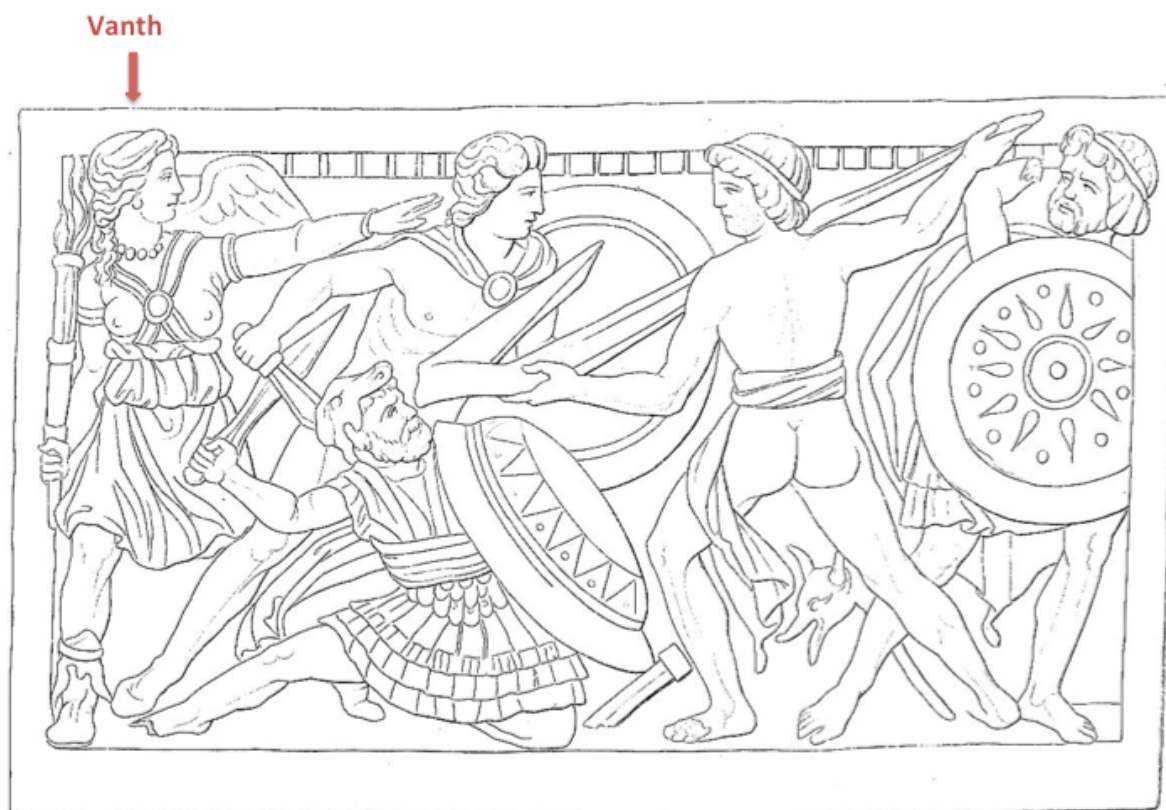
Rozmery: 54 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: hrdina s pluhom.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží členitú pochodeň. Ľavú ruku má natiahnutú za hlavou bojovníka s plášťom. Postava je odtá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy jej vystupujú dve malé krídielka. Na krku má koráľkový náhrdelník. V ušiach má okrúhle náušnice.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 10–11, tav. VII, 7.

Podobná kompozícia: niekoľko replík v rôznych múzeách, KÖRTE 1916, 10–11.

Ch 199

Proveniencia: Chiusi, lokalita Montebello (Poggio Bello), Tomba dei Remzna.

Umiestnenie: Museo Civico „La Città Sotterranea“, Chiusi (inv. č. 63200).

Rok objavenia: 1963.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 60 x 47 x 36.

Typ scény: mytologická: hrdina s pluhom.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží pochodeň. Ľavú ruku má natiahnutú za hlavou bojovníka. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv (?). Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy jej vystupujú dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zrejme identickou zrkadlovo zobrazenou kópiou démona typu Vanth (1). Hornú časť tela má kompletne zničenú.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 372, Ech 5, **tav. CI a**.

4.2.13 LegHis 2 – Galovia pri plienení svätyne

Ch 200

Proveniencia: Chiusi, lokalita Romitorio.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 81692, sála XXII).

Rok objavenia: 1881.

Postava na veku: ženská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 62 x 44 x 24.

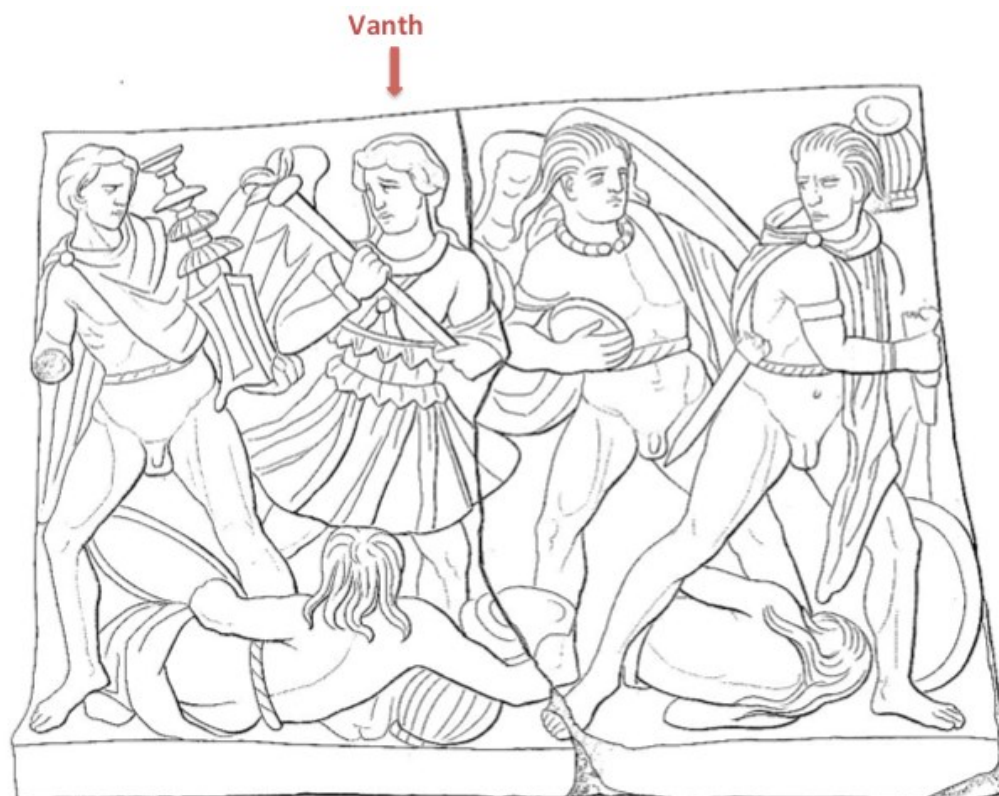
Typ scény: legendárno-historická: Galovia pri plienení svätyne.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou mieri na Gala vľavo. Postava je odetá do krátkej dvojdielnej sukne stiahnutej v páse a pod poprsím. Oba diely sukne sú ukončené zúbkovaným lemom. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Cez ľavú ruku má prehodený plášť. Vlasy má upravené do účesu, pričom spodné vlasy má rozpustené. Na krku má náhrdelník.

Zaradenie: *gruppo Cumni Thucernaś*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 345, Celt 1, tav. LXIV *a*; KÖRTE 1916, 147–148, tav. CXIV, 3, fig. 24; STEVENS 2010, 104, n. 151.

4.2.14 LegHis 3 – Zápas s Galmi

Ch 201

Proveniencia: Chiusi, lokalita Romitorio, Tomba dei Sentinate.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5796).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nepatrí k urne).

Rozmery: 80 x 61 x 35.

Typ scény: legendárno-historická: zápas s Galmi.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží predmet, ktorý nie je možné presne identifikovať (zavinutý zvitok?). Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky (?). Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na pravej ruke má rukávnik. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu. Pravou rukou drží za uzdu koňa. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka. Na tvári má bradu a má špicaté uši.

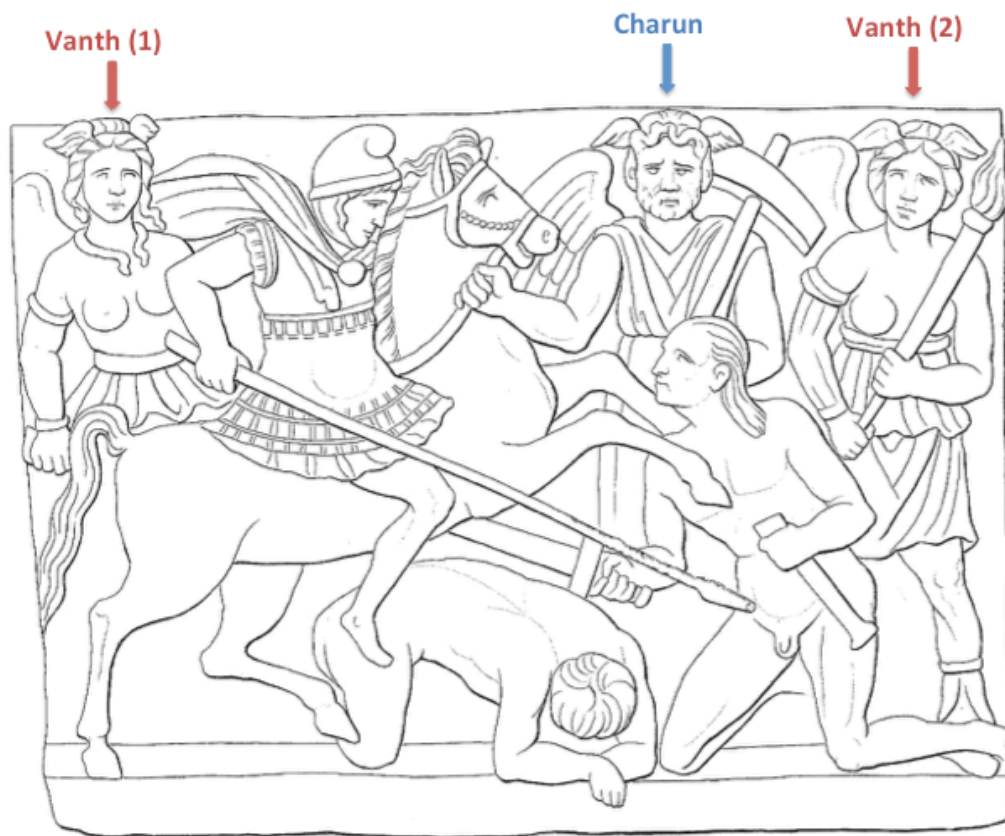
Polychrómia: červená: pery všetkých démonov; tyrkysová: chitón démona typu Charun; čierna: oči a vlasy všetkých démonov.

Zaradenie: gruppo *Remzna Crespe*.

Datácia: 220-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 322, Batt 13, tav. XXVII; KÖRTE 1916, 152–153, tav. CXVII, 7.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 321–322, Batt 12, tav. XXVI; KÖRTE 1916, 152–153, tav. CXVII, 7 a.

Ch 202

Proveniencia: Chiusi, lokalita San Giovanni.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 980, depozitár).

Rok objavenia: 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (nie je isté, že patrí k urne).

Rozmery: 69 x 44 x 30.

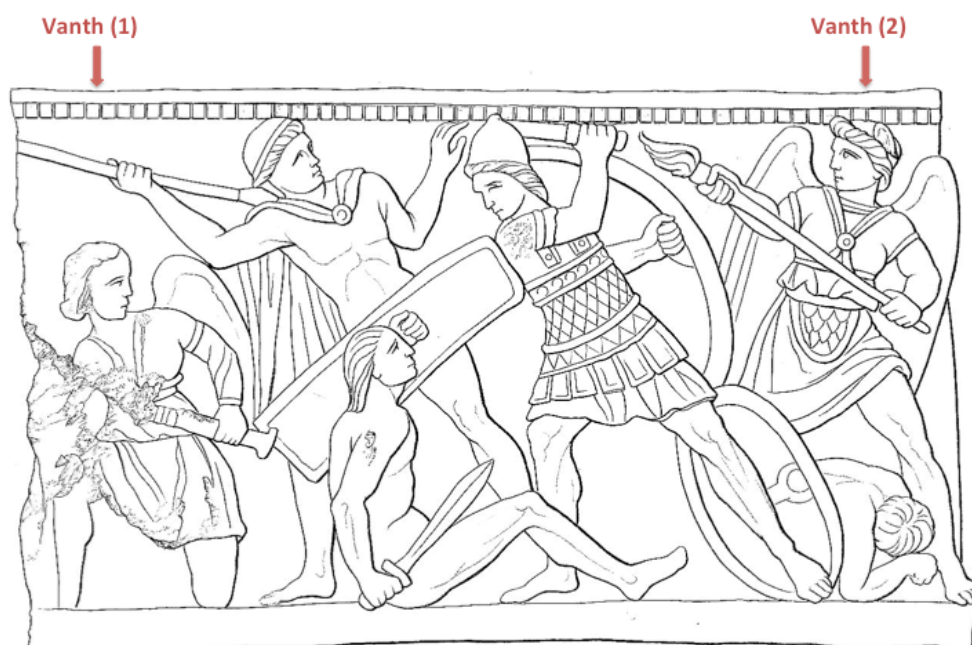
Typ scény: legendárno-historická: zápas s Galmi.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Postava kľáči ľavým kolenom na zemi. Nemá dochovanú pravú ruku. V nej možno držala meč, z ktorého pochvu drží v ľavej ruke. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou mieri doľava. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na sukni má vpredu zásterku so šupinovým vzorom. Medzi nahým poprsím má prekřížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky (?). Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má náhrdelník.

Datácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 333–334, Batt 56, tav. XLVII; KÖRTE 1916, 160, tav. CXVIII, 10, Fig. 32.

Ch 203

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 8471).

Rok objavenia: pred r. 1832.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 66 x ? x ?

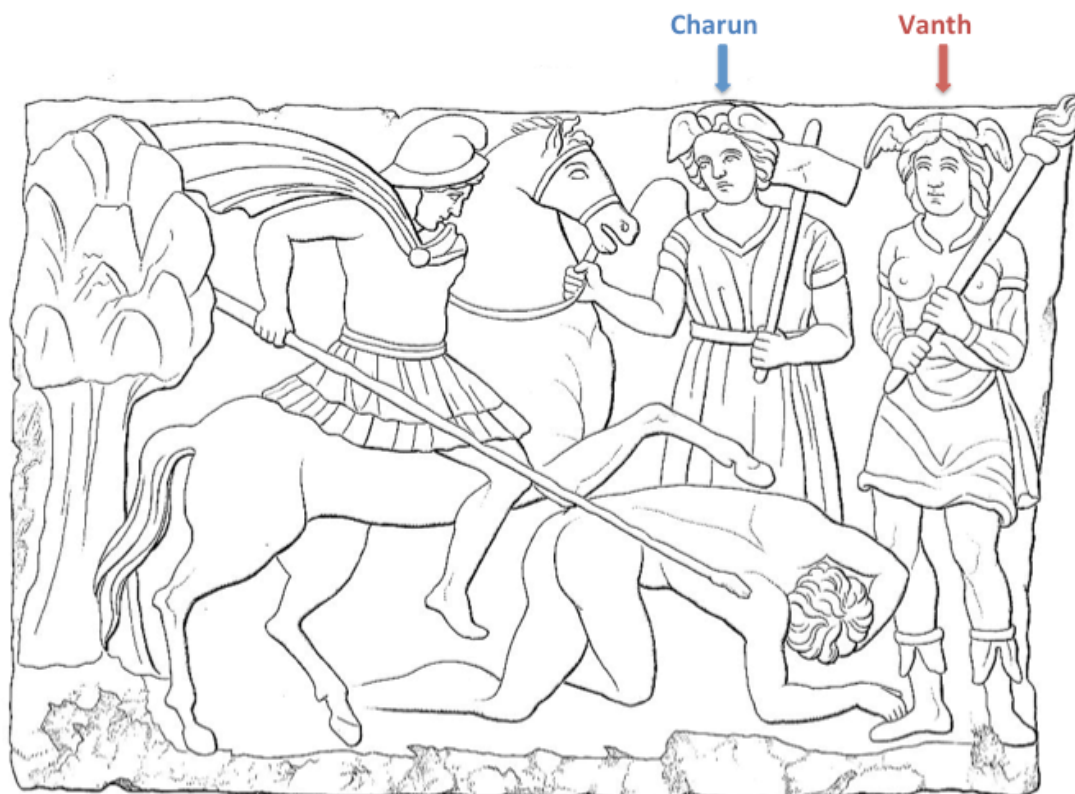
Typ scény: legendárno-historická: zápas s Galmi.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má torques.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou drží za uzdu koňa. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkeho (?) chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené. Z hlavy sa mu týčia dve malé krídielka.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 323–324, Batt 18, tav. XXIX *b*; DE RUYT 1934, 28, n. 12; KÖRTE 1916, 164, tav. CXIX, 3.

Ch 204

Proveniencia: Chiusi, lokalita La Pellegrina, Tomba dei Sentinate/Pellegrina.

Umiestnenie: zadná komora hrobky (Tomba dei Sentinate/Pellegrina, *in situ*), lokalita La Pellegrina, Chiusi.

Rok objavenia: 1928.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Rozmery: 87 x 57 x 42.

Typ scény: legendárno-historická: zápas s Galmi.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží za uzdu koňa. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o ľavé rameno. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekřížené (reťazové ?) pásy so sponou v tvare rozetky. Na pravej ruke má rukávnik. Cez ľavé predlaktie má prehodený plášť. Vlasy má rozpustené, vlnité a dlhé. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka (a dva malé hadíky?). Na krku má tordovaný torques. Na ľavej ruke má dvojradový nápažník.

Zaradenie: *gruppo Purni Curce*.

Datácia: 240-220 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 320–321, Batt 9, tav. XXIII; STEVENS 2010, 103, n. 147.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 324, Batt 19, tav. XXX a.

Zdroj obrázku/ov: archív autorky.

Ch 205

Proveniencia: Chiusi, lokalita La Pellegrina, Tomba dei Sentinate/Pellegrina.

Umiestnenie: zadná komora hrobky (Tomba dei Sentinate/Pellegrina, *in situ*), lokalita La Pellegrina, Chiusi.

Rok objavenia: 1928.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Rozmery: 80 x 56 x 34.

Typ scény: legendárno-historická: zápas s Galmi.

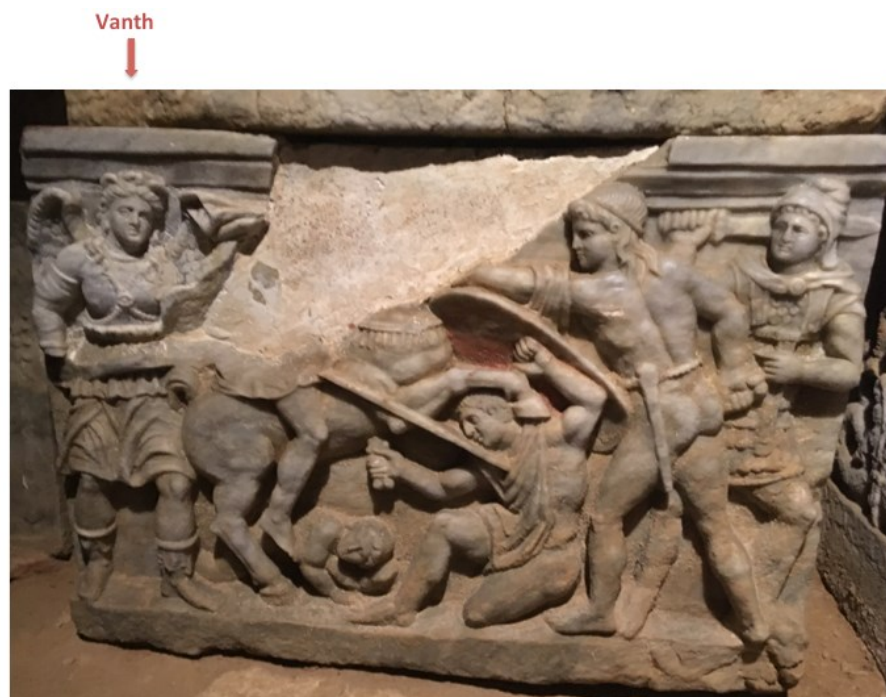
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Ľavú ruku nemá nedochovanú. V pravej ruke, z časti nedochovanej, drží meč, ktorý sa tiež nedochoval úplný. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené (reťazové ?) pásy so sponou v tvare rozetky. Na pravej ruke má rukávnik. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má rozpustené, vlnité a dlhé. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka (a dva malé hadíky?). Na krku má tordovaný torques.

Zaradenie: *gruppo Purni Curce*.

Datácia: 240-220 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 321, Batt 10, tav. XXIV; MAGGIANI 1985, 34, poznámka 50; STEVENS 2010, 103–104, n. 148.

Zdroj obrázku/ov: archív autorky.

4.2.15 Fun 1 – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých

Ch 206

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 8453).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: alabaster.

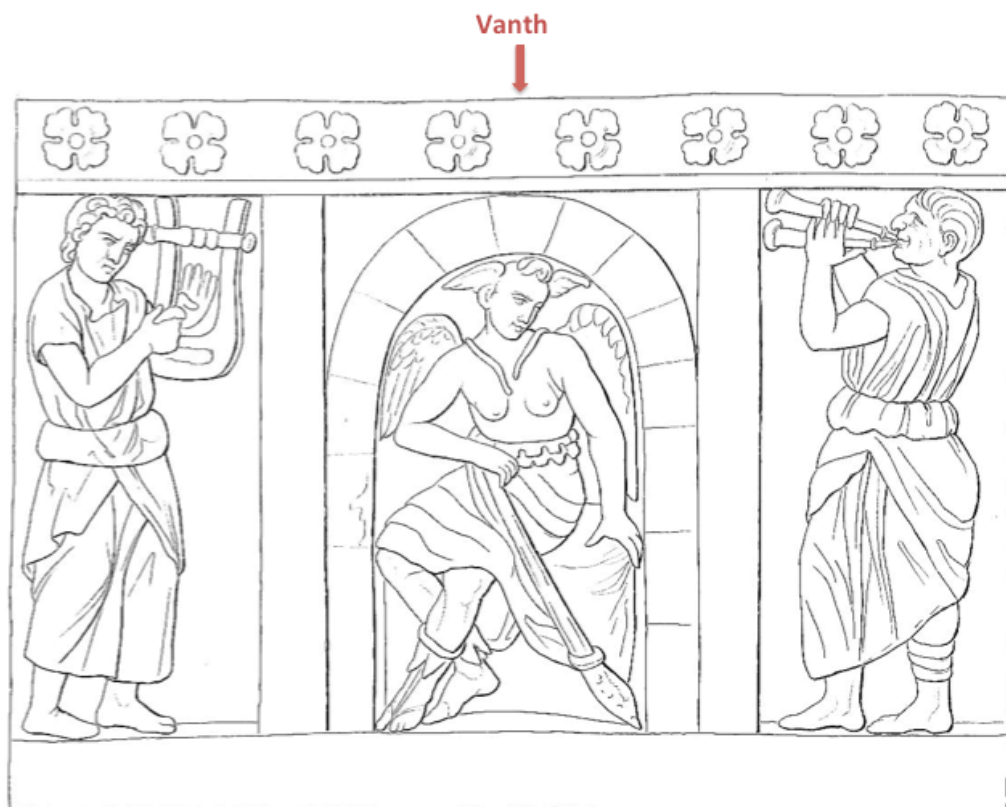
Rozmery: 70 x ? x ?

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s mierne sklonenou hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava sedí v klenutej bráne, alebo vo výklenku. Pravou rukou sa opiera o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na nohách má vysokú otvorenú (?) obuv so zvrškami. Nad čelom má odstávajúcu zvlnenú ofinu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru.

Datácia: 225-200 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 406, Port 1, tav. CXLII a; KÖRTE 1916, 115, tav. XCV, 7.

Ch 207

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Arezzo (inv. č. 14276).

Rok objavenia: pred r. 1935.

Typ materiálu: terakota (reliéf vymodelovaný špachtlou).

Rozmery: 52 x 30 x 27.

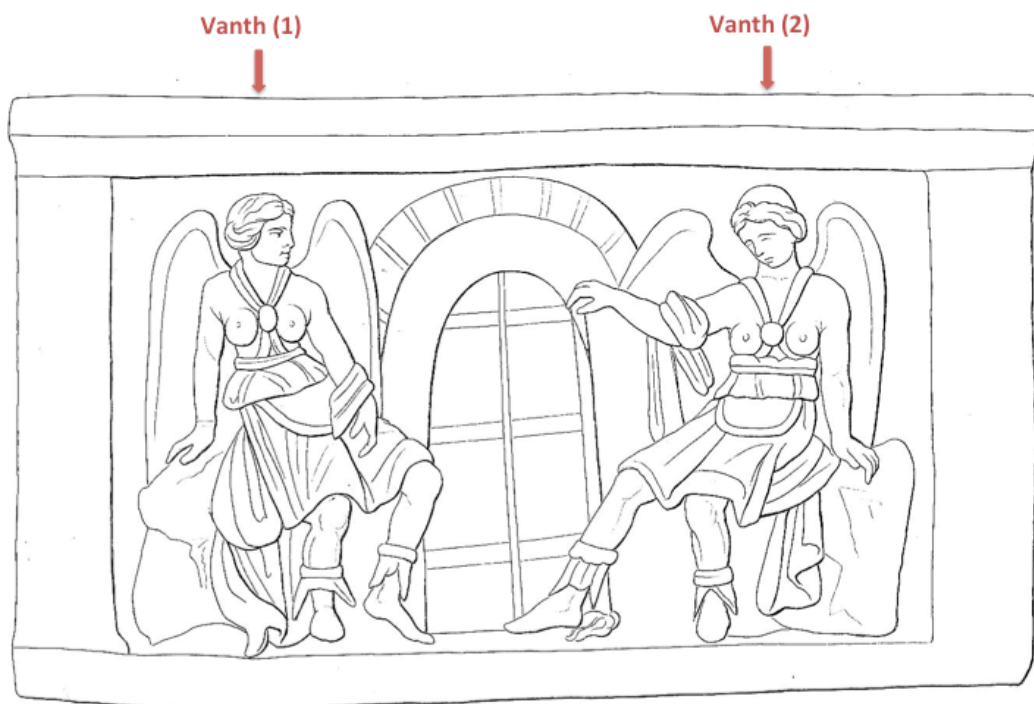
Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Postava sedí naľavo od klenutej brány. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na sukni má vpredu zásterku. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Cez ľavé zápästie má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu so sklonenou hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava sedí napravo od klenutej brány. Pravou vystretou rukou sa opiera o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na sukni má vpredu zásterku. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Cez pravé predlaktie má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 406, Port 2, tav. CXLII b; KÖRTE 1916, 115, tav. XCVI, 8.

Ch 208

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5475, sála XXI).

Rok objavenia: pred r. 1872.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 56 x 37 x 25.

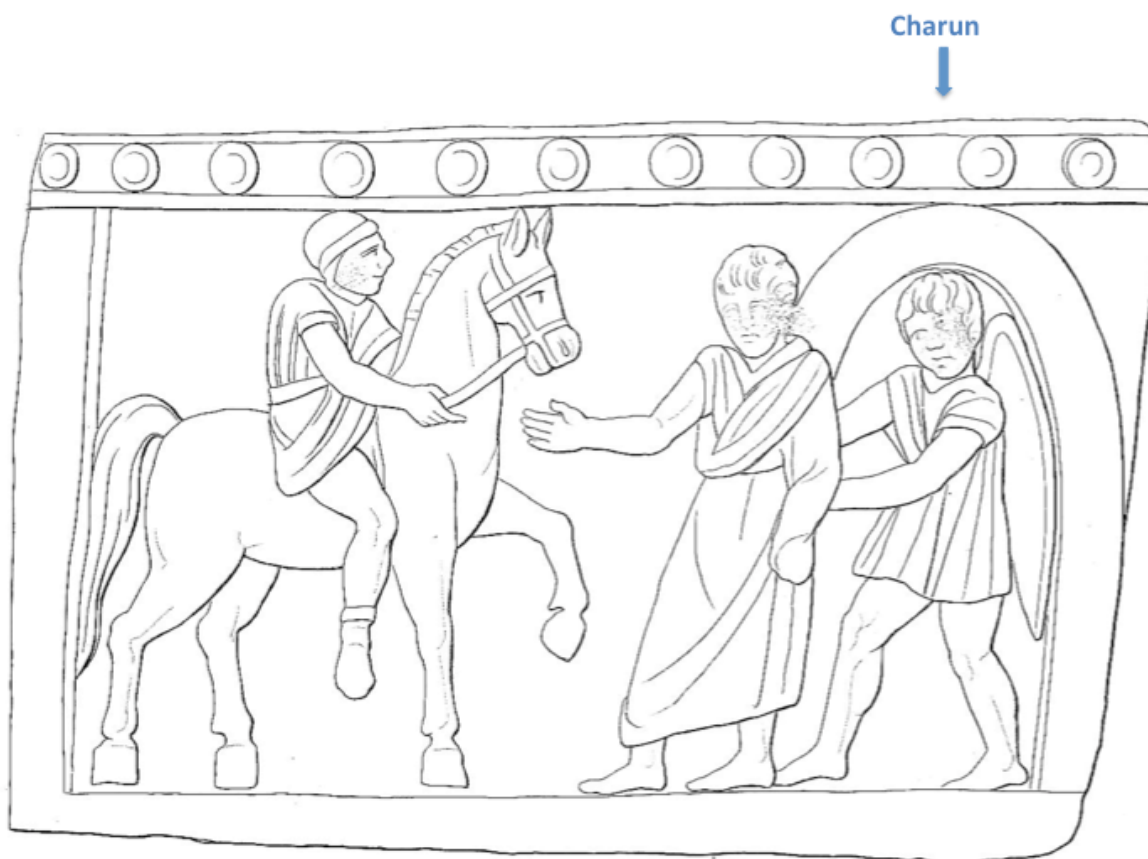
Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a je zobrazený s hlavou z anfasu a s telom z ľavého profilu. Démon stojí v klenutej bráne. Obe ruky má natiahnuté pred seba pravdepodobne v snahe chopiť sa mužskej postavy pred sebou. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi. Je bosá.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 388, Fam 8, tav. CXVI e; KÖRTE 1916, 115, tav. XCVII, 10.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 118, tav. XCIX, 15. **2.** – KÖRTE 1916, 118, tav. XCIX, 15 a.

Ch 209

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. 5483, sála XXI).

Rok objavenia: 1847-1848.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (je pravdepodobné, že patrí k urne).

Rozmery: 70 x 52 x 34.

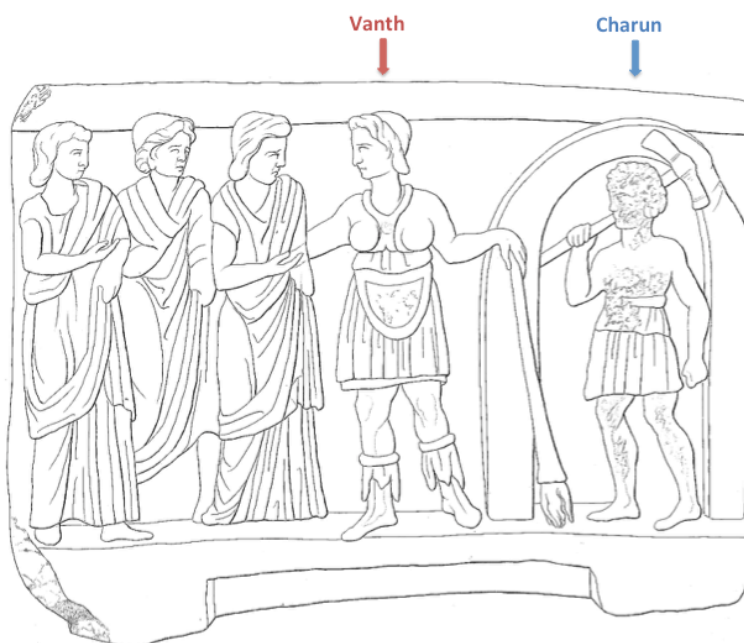
Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava stojí naľavo od klenutej brány. Pravú vystretú ruku má skrytú za chrbtom ženskej postavy naľavo. Ľavou rukou sa opiera o pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Odetá je do krátkej dvojdielnej sukne stiahnutej pod poprsím. Na sukni má vpredu zásterku. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Démon stojí vo vnútri klenutej brány. V pravej zdvihnutej ruke drží kladivo. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse a je bosá.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 390, Fam 16, tav. CXXII b; KÖRTE 1916, 115–116, tav. XCVII, 11.

Ch 210

Proveniencia: Chiusi; Bettolle.

Umiestnenie: súkromná zbierka (N. Passerini, Bettolle).

Typ materiálu: tuf (?).

Rozmery: 73 x ? x ?

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na ľavom ramene mužskej postavy naľavo. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do chitónu s dĺžkou siahajúcou pod kolená a bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Medzi poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Ľavé plece má zahalené plášťom. Je bosá. Vlasý má upravené do účesu, pričom spodné pramene má rozpustené na plecía.

Mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej spustenej ruke drží pravdepodobne závoru od brány (?). Ľavú ruku má položenú na ramene mužskej postavy napravo (?). Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na hrudi má prekrížené pásy. Je bosý. Vlasý má upravené a stiahnuté páskou (?). Na tvári má bradu. Má veľký nos a špicaté uši.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na ľavom boku urny. V každej ruke drží jeden koniec z rozvinutého zvitku. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Medzi poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Je bosá. Vlasý má upravené do účesu.

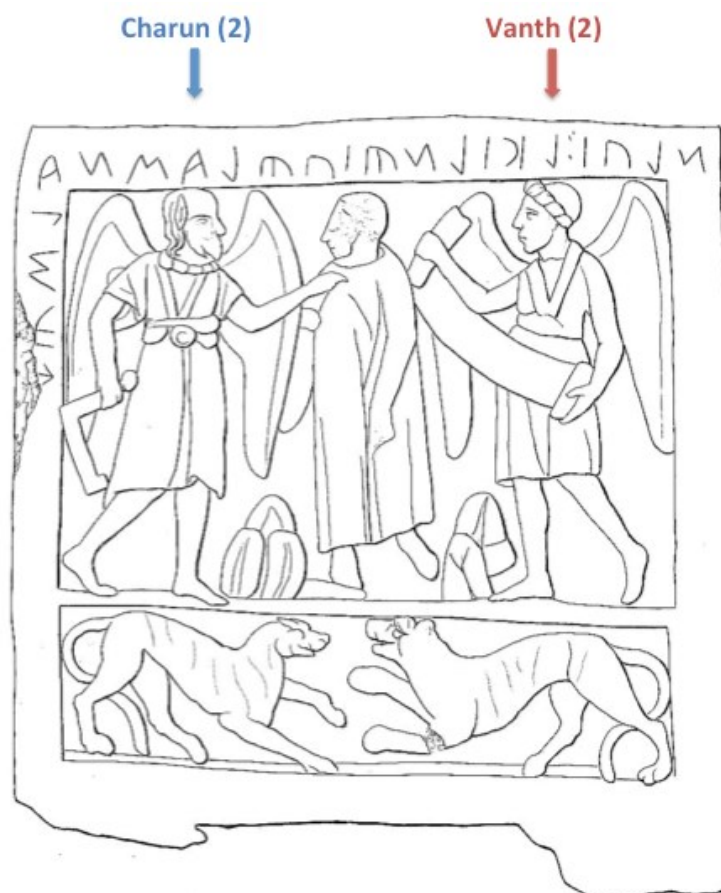
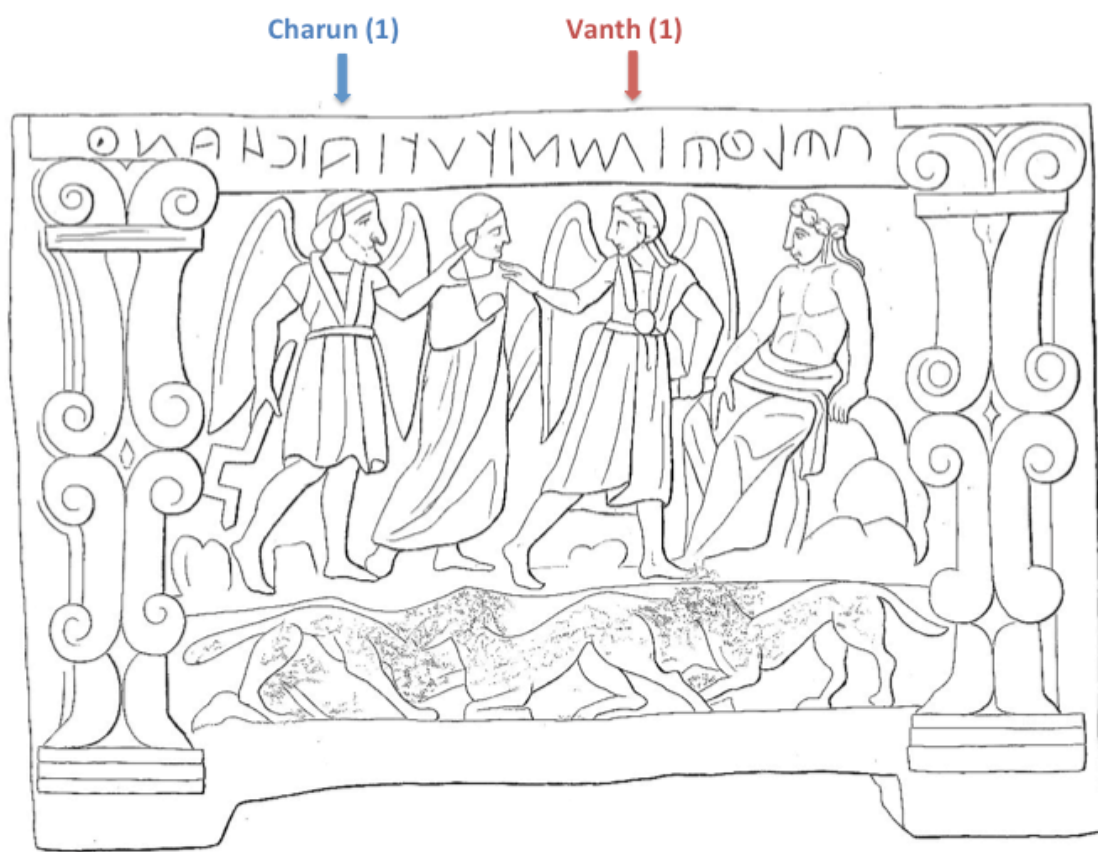
Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany a na ľavom boku urny. V pravej spustenej ruke drží pravdepodobne závoru od brány (?). Ľavú ruku má položenú na pravom ramene mužskej postavy napravo. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na hrudi má prekrížené pásy s okrúhlou sponou (?). Je bosý. Vlasý má dlhé po plecía. Na tvári má bradu. Má špicaté uši. Na krku má tordovaný náhrdelník (?).

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený na pravom boku urny a je identický s démonom typu Vanth (2).

Mužský démon typu **Charun (3)**. Démon je zobrazený na pravom boku urny a je identický s démonom typu Charun (2).

Datácia: 4. storočie pred n. l. (?).

Bibliografia: KÖRTE 1916, 116–117, tav. XCVIII, 12, a.

Ch 211

Proveniencia: Chiusi, Tomba dei Tutna.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Chiusi (inv. č. 63006).

Rok objavenia: pred r. 1857.

Typ materiálu: alabaster.

Postava na veku: ženská (nepatrí k urne).

Rozmery: 40 x 40 x 29.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží pochodeň. Ľavú ruku má položenú na pravom ramene mužskej postavy napravo. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel z ľavého profilu. Pravú ruku má položenú na ľavom ramene mužskej postavy naľavo. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosý. Nad čelom má odstavajúcu ofinu. Má veľký zahnutý nos a špicaté uši.

Datácia: 300-275 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 430–431, Vg 1, tav. CLXXVI a; KÖRTE 1916, 117, tav. XCIX, 13.

Podobná kompozícia: 1. – DE ANGELIS 2015, 390, Fam 17; KÖRTE 1916, 117, tav. XCIX, 13a.

Ch 212

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Staatliche Museen, Berlín (inv. č. Sk 1302).

Rok objavenia: pred r. 1840.

Typ materiálu: terakota (vymodelovaná špachtlou).

Postava na veku: mužská (patří k urne).

Rozmery: 72 x 48 x 27.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany a zároveň sklonenou. Postava sa vynára spoza hornej časti klenutej brány. V oboch rukách drží členitú pochodeň, ktorou mieri smerom dole k sediacej ženskej postave. Odetá je pravdepodobne do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse (?). Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu, pričom spodné pramene má rozpustené. Na pravej a ľavej (?) ruke má nápažník.

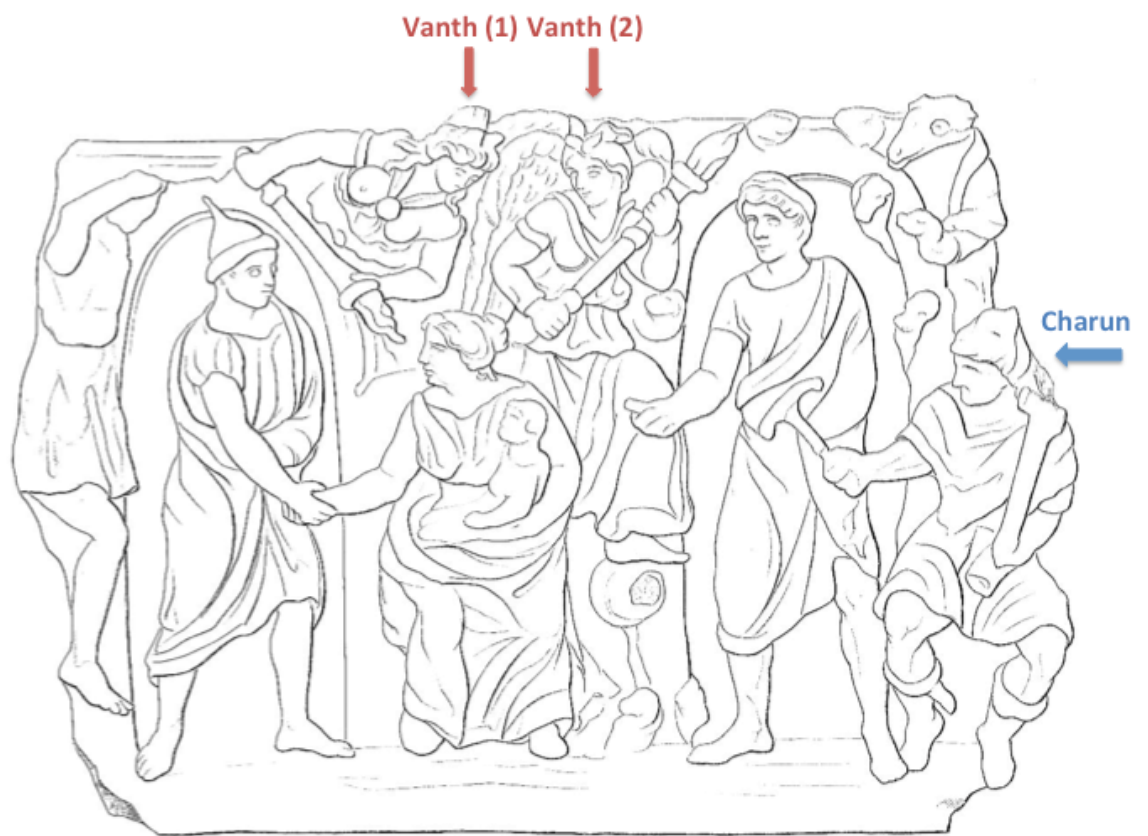
Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Postava stojí ľavou nohou na pätníku patriacemu k zárubni klenutej brány napravo. V oboch rukách drží členitú pochodeň. Odetá je do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky (?). Je bosá (?). Vlasy má upravené do účesu a nad čelom má pravdepodobne zviazanú pásku (?). Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Démon pravdepodobne sedí na pätníku patriacemu k zárubni klenutej brány. V pravej vystretej ruke drží malé kladivo. V ľavej ruke drží dlhý predmet, ktorý si zároveň opiera o ľavé rameno a ktorý je v hornej časti nedochovaný (veslo?). Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Na hlave má pravdepodobne kožu z mačkovitej šelmy (?).

Polychrómia: červená (nedefinované kde).

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 390, Fam 18, tav. CXXIII a; DE RUYT 1934, 83-84, n. 91; KÖRTE 1916, 118–120, tav. C, 16, Fig. 15.

4.2.16 Fun 3 – Rozlúčka

Ch 213

Provenienca: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 11705).

Rok objavenia: pred r. 1863.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 54 x 37 x 29.

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

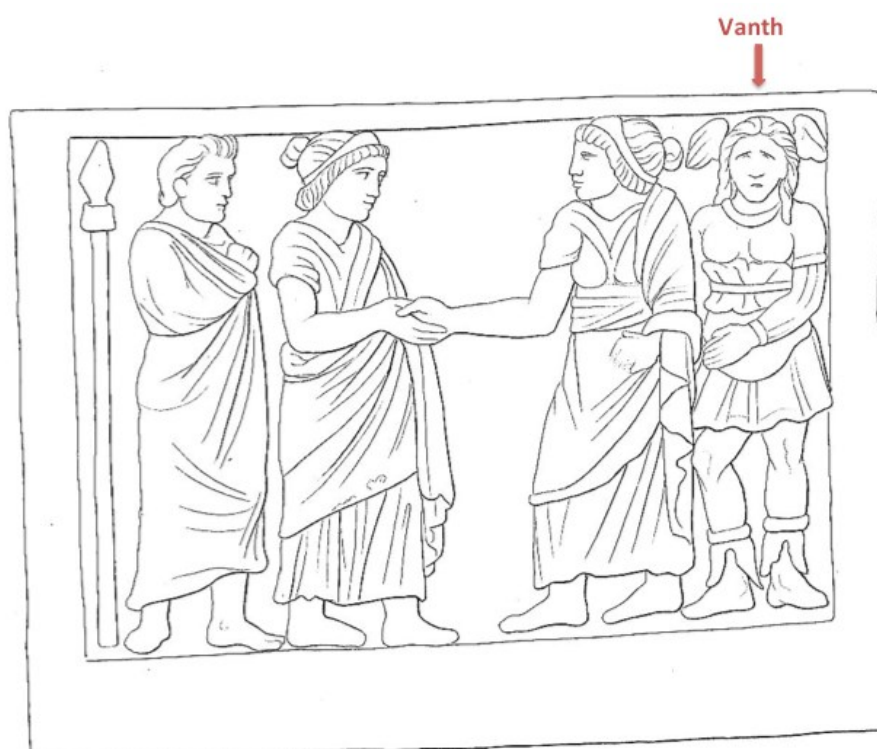
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Ľavou rukou pravdepodobne siaha po ľavej ruke ženskej postavy, ktorá stojí vedľa. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Na sukni má vpredu zásterku. Na ľavej ruke má rukávnik. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má rozpustené a dlhé. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má náhrdelník.

Zaradenie: *gruppo Ane Aprintheta*.

Datácia: 210-190 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 387–388, Fam 6, tav. CXVI c; KÖRTE 1916, 64, tav. LV, 2.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 387, Fam 4, tav. CXVIII a; KÖRTE 1916, 64, tav. LV, 2a. **2.** – DE ANGELIS 2015, 389, Fam 14, tav. CXXI b.

Ch 214

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 52).

Typ materiálu: Alabaster.

Rozmery: 55 x ? x ?

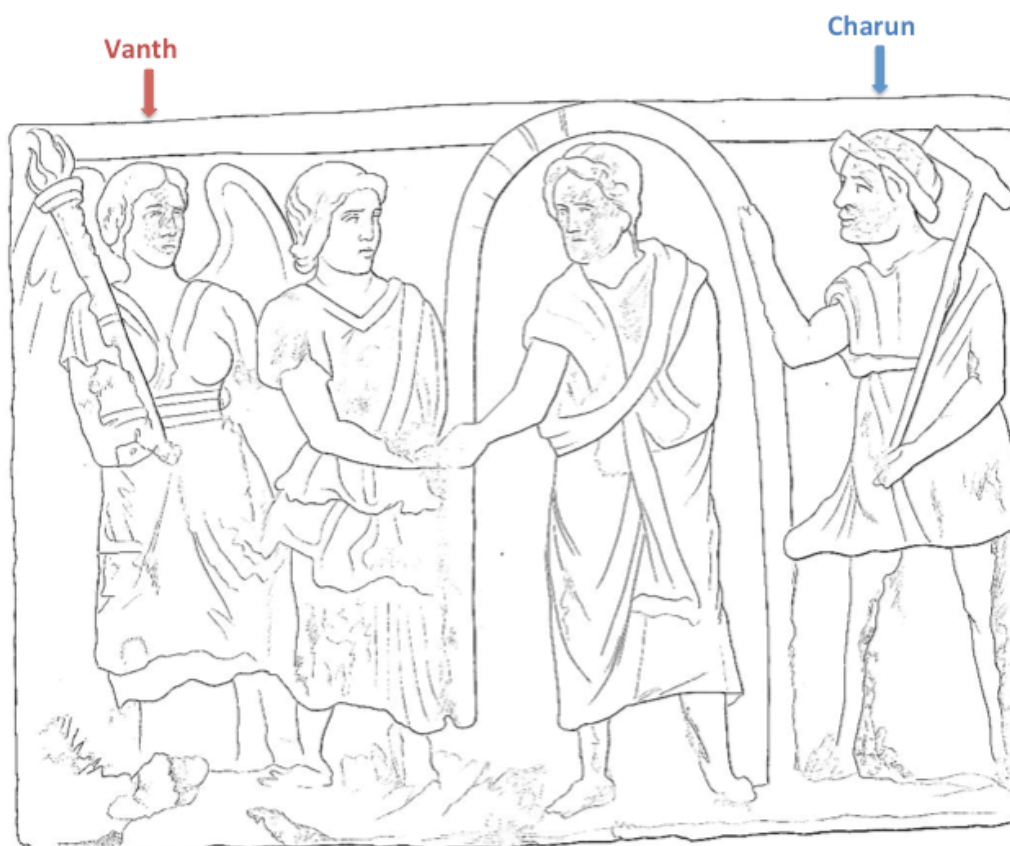
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Nemá dochovanú ľavú ruku, časť pravej ruky, pochodne a nohy. V pravej ruke drží členitú pochodeň, ktorú si zároveň opiera o pravé rameno. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé rameno. Pravú ruku má zdvihnutú. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Má špicaté uši. Na hlave má pokrývku so záhybmi.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 65–66, tav. LVI, 4.

Podobná kompozícia: 1. – DE ANGELIS 2015, 389, Fam 15, tav. CXXII a.

Ch 215

Proveniencia: Chiusi; nájdená v okolí Sieny.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Siena (inv. č. ?).

Typ materiálu: terakota (reliéf vymodelovaný špachtlou).

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Rozmery: 47 x ? x ?

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu. V pravej ruke drží členitú pochodeň. Ľavú ruku má skrytú za svojím chrbtom. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s uzlom. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 64–65, tav. LV, 3 a, fig. 10.

Zdroj obrázku/ov: reliéf urny a detail zobrazenia démona typu Vanth: archív autorky.

Vanth

Vanth

Ch 216

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: stratená.

Rok objavenia: okolo r. 1847.

Typ materiálu: alabaster.

Rozmery: 78 x ? x ?

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

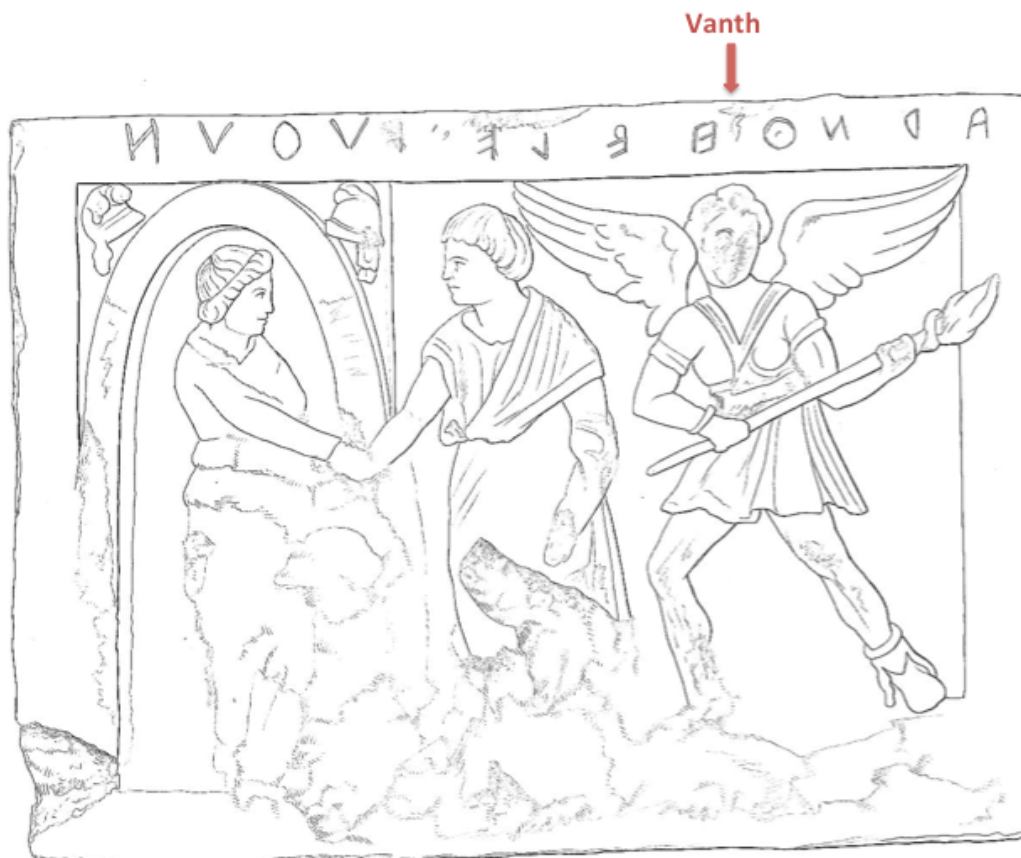
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okridlený a zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava je pravdepodobne zobrazená ako sa vznáša. V oboch rukách drží pochodeň. Odetá je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy. Na rukách má rukávniky (?). Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Datácia: 200-175 pred n. l.

Bibliografia: DE ANGELIS 2015, 388, Fam 7, tav. CXVI d; KÖRTE 1916, 66, tav. LVI, 5.

Podobná kompozícia: **1.** – DE ANGELIS 2015, 389, Fam 12, tav. CXX b; KÖRTE 1916, 66, tav.

LVI, 5 a. **2.** – DE ANGELIS 2015, 387, Fam 5, tav. CXVIII b; KÖRTE 1916, 66, tav. LVI, 5 b.

Ch 217

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ materiálu: terakota (z formy).

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

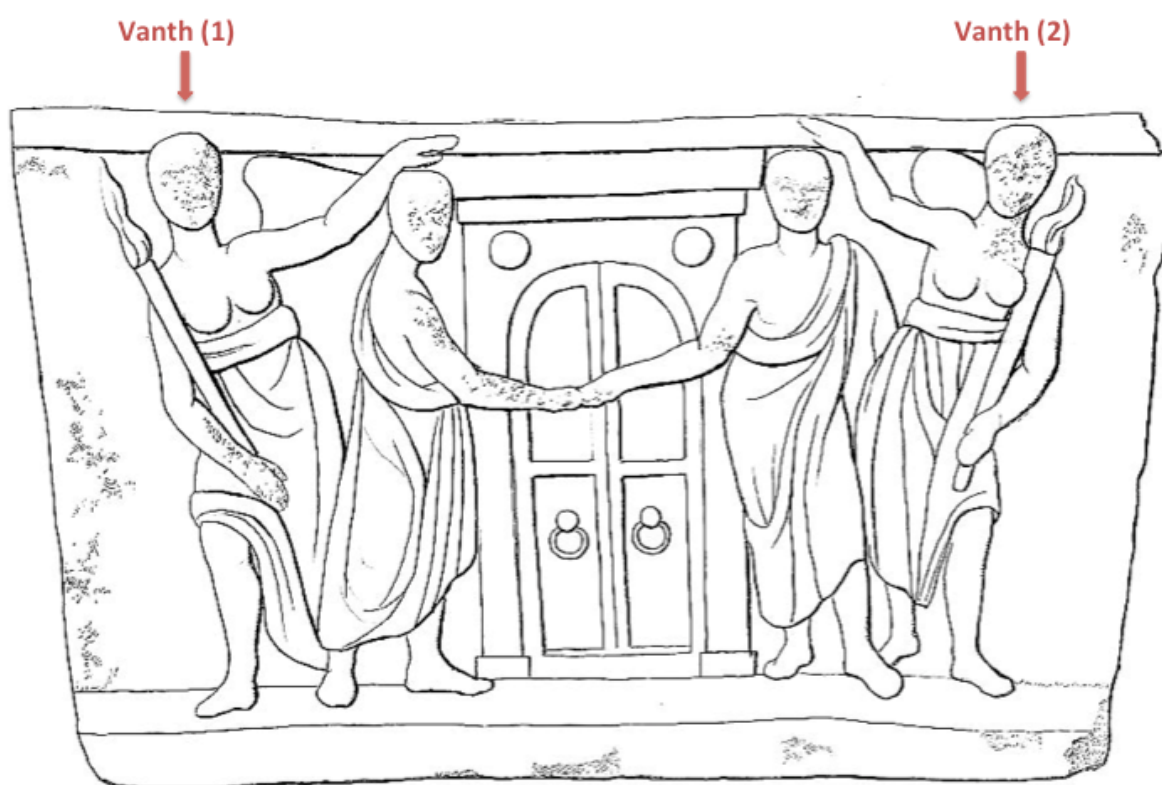
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Tvár a vlasy postavy nie sú dochované. V pravej spustenej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o pravé rameno. Ľavú ruku má natiahnutú nad hlavou postavy napravo. Odetá je do dlhej sukne stiahnutej v páse.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je identickou zrkadlovo zobrazenou kópiou démona typu Vanth (1).

Reliéf pochádza z často používanej formy a preto sú už jeho detaily takmer neviditeľné.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 67, tav. LVII, 6.

Podobná kompozícia: neznámy počet replík.

Ch 218

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ materiálu: terakota (z formy).

Rozmery: 30 x ? x ?

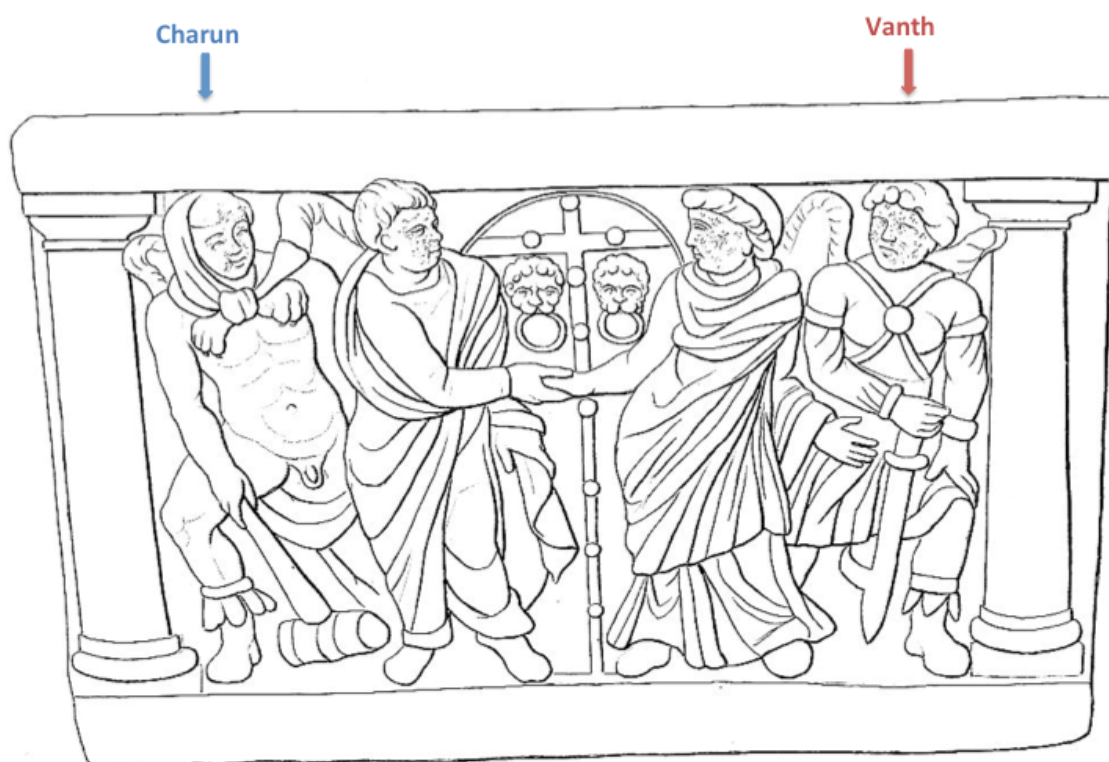
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Postava je prikrčená a ľavú ruku si opiera o ľavú nohu. V pravej ruke drží meč s kosákovitým výbežkom, ktorý je obrátený špicou smerom k zemi. Odetá je do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Postava je prikrčená a v pravej ruke, ktorú si opiera o pravú nohu drží kladivo, ktoré je obrátené hlavou smerom k zemi. Démon je zobrazený nahý. Hlavu má zahalenú kožou z mačkovitej šelmy, ktorú má zviazanú pod krkom a ktorá mu pravdepodobne zakrýva časť ľavej nohy. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 67, tav. LVII, 7.

Podobná kompozícia: neznámy počet replík.

Ch 219

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Regionale "Antonino Salinas", Palermo (inv. č. 6984).

Typ materiálu: terakota (z formy).

Rozmery: 25 x ? x ?

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: mužský démon typu **Charun (1)**. Démon je zobrazený z anfasu. K dispozícii nie je prekresba ani fotografia originálu. Podľa popisu sa obomi rukami opiera o rukoväť kladiva, ktoré je obrátené hlavňou smerom k zemi. Postava je odetá do dlhého chitónu.

Mužský démon typu **Charun (2)**. Démon je identickou zrkadlovo zobrazenou kópiou démona typu Charun (1).

Bibliografia: KÖRTE 1916, 67–68, tav. LVII, 7 a.

Podobná kompozícia: neznámy počet replík.

Ch 220

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Staatliche Museen, Berlín (inv. č. ?).

Typ materiálu: terakota (z formy).

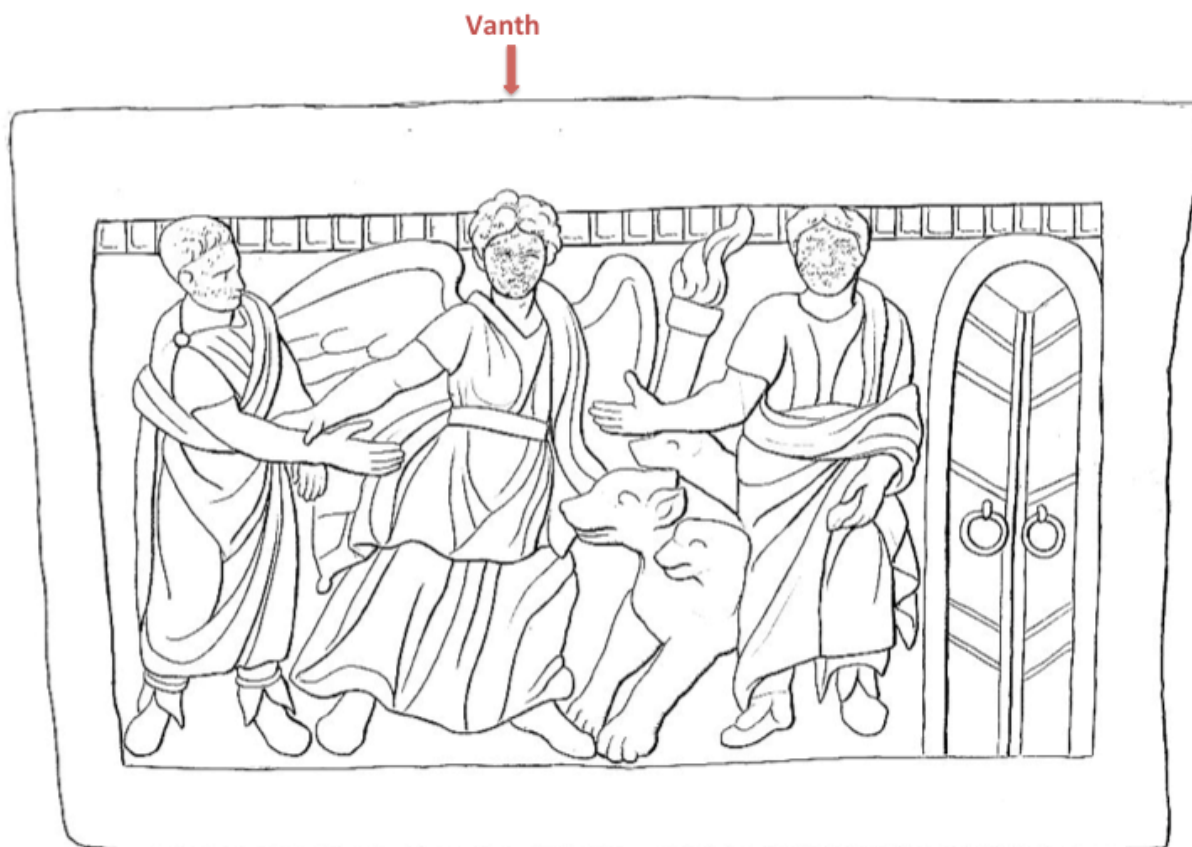
Rozmery: 30 x ? x ?

Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a zobrazený z anfasu. Pravou vystretou rukou drží za pravé predlaktie mužskú postavu naľavo. Ľavú ruku nemá vyjadrenú, ale pravdepodobne v nej drží z časti viditeľnú pochodeň. Postava je odetá do dlhého dvojdielného chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavé plece má prehodený plášť. Vlasy má upravené do účesu. Po ľavej strane démona mu asistuje Kerberos.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 68, tav. LVII, 8.

Podobná kompozícia: neznámy počet replík.

Ch 221

Proveniencia: Chiusi.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale, Florencia (inv. č. ?).

Typ materiálu: terakota (z formy).

Rozmery: 26 x ? x ?

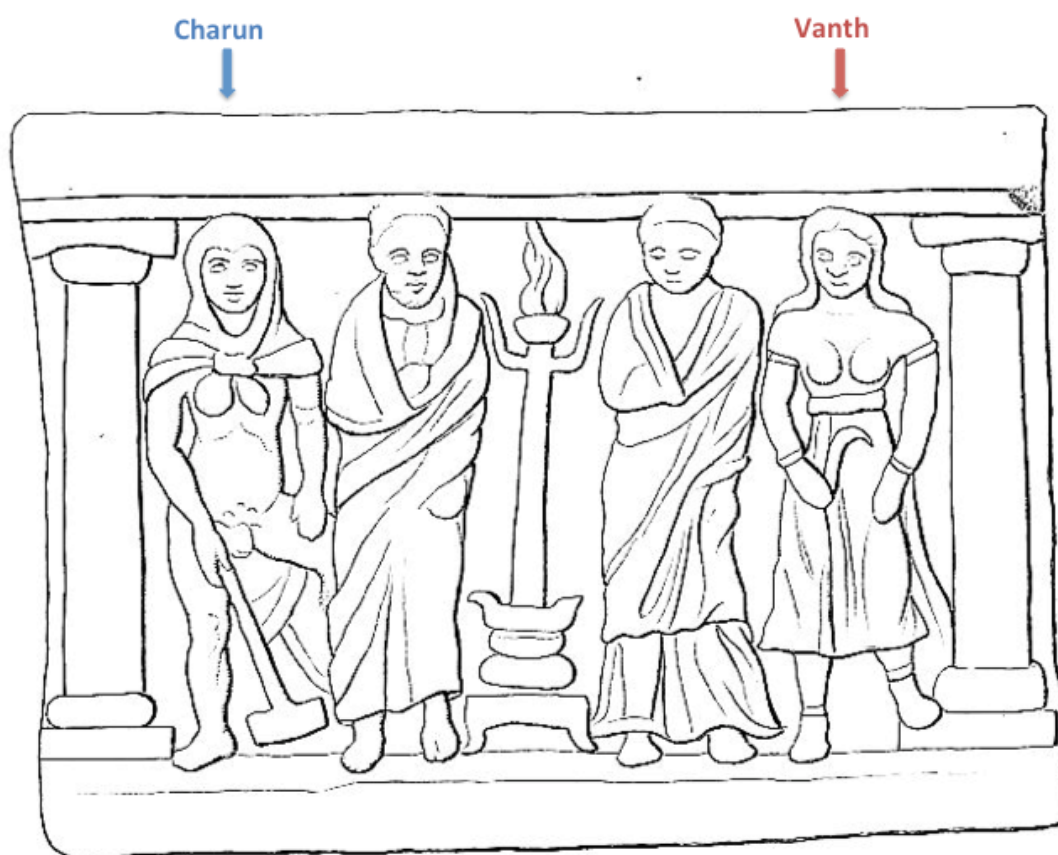
Typ scény: funerálna: rozlúčka.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Ľavou nohou stojí na plinte toskánskeho stĺpu. V pravej ruke drží hák, alebo kľúč (?). Postava je odetá do sukne s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorú má stiahnutú v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má nízku obuv. Vlasy má rozpustené a dlhé.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V pravej spustenej ruke drží kladivo, ktoré je obrátené hlavou smerom k zemi. Démon je zobrazený nahý a bosý. Hlavu a ramená má zahalené kožou z mačkovitej šelmy, ktorú má zviazanú pod krkom.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 68–69, tav. LVII, 9.

Podobná kompozícia: neznámy počet replík.

4.3 Perugia

4.3.1 Myt 3 – Télefos v tábore Grékov

P 222

Proveniencia: Perugia.

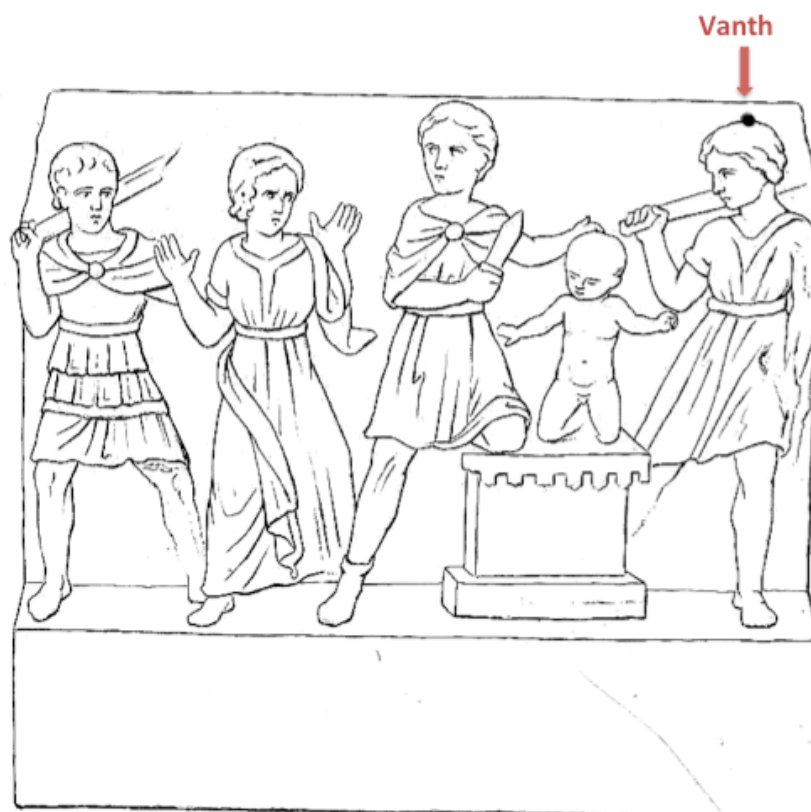
Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. ?).

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej zdvihnutej ruke drží pochodeň. Ľavú ruku nemá od zápästia smerom dole dochovanú. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na pravej ruke má nápažník.

Bibliografia: BRUNN 1870, 31–32, tav. XXVI, 2.

P 223

Proveniencia: Perugia.

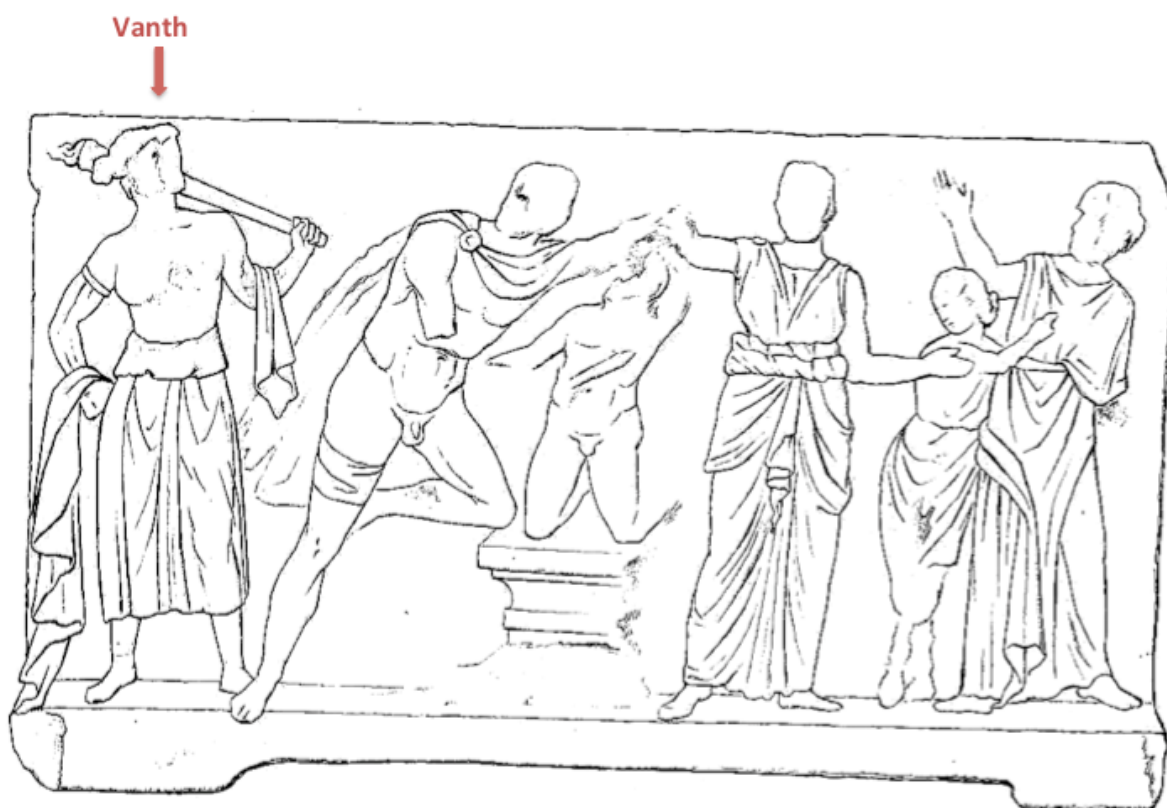
Umiestnenie: Villa Sorbello, Pischello (blízko Trasimenského jazera).

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: Télefos v tábore Grékov.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Nemá dochovanú tvár. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o ľavé rameno. Pravú ruku má založenú v bok. Postava je odetá s zloženej sukne s dĺžkou siahajúcou pod kolená, ktorú má stiahnutú v páse. Cez pravé zápästie a ľavé predlaktie má prehodený plášť. Na rukách má rukávniky. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 32–33, tav. XXVII, 4.

4.3.2 Myt 30 – Obetovanie Ífigeneie

P 224

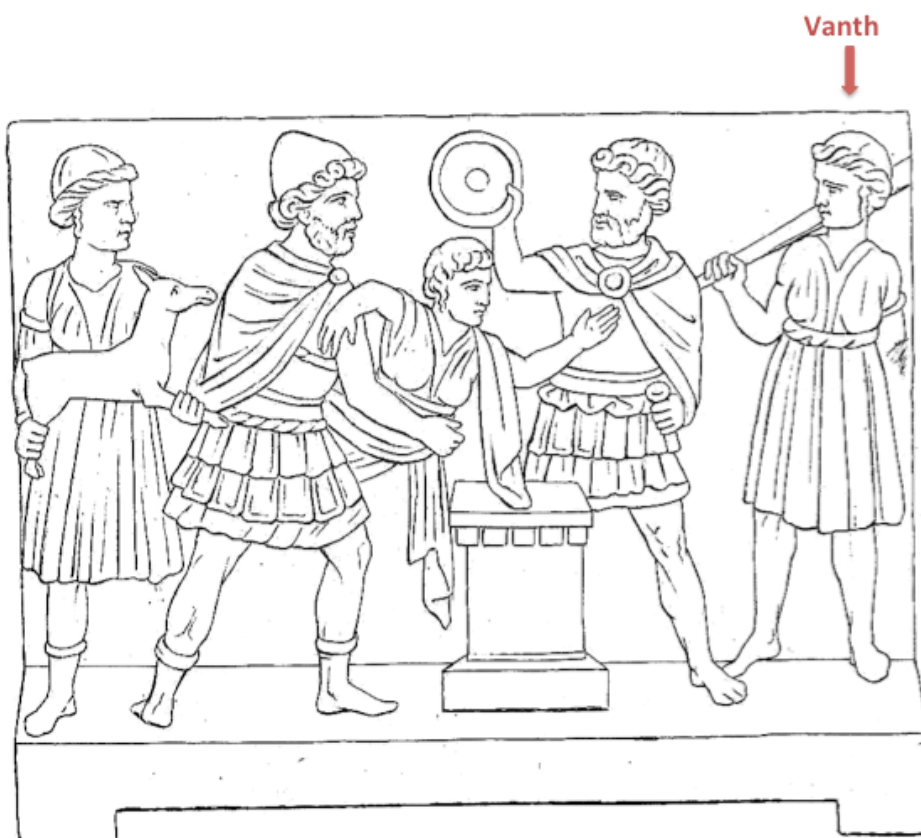
Proveniencia: Perugia.

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o pravé rameno. Ľavú ruku nemá od lakt'a smerom dole dochovanú. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu. Na každej ruke má nápažník.

Bibliografia: BRUNN 1870, 41, tav. XXXV, 1.

P 225

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. ?).

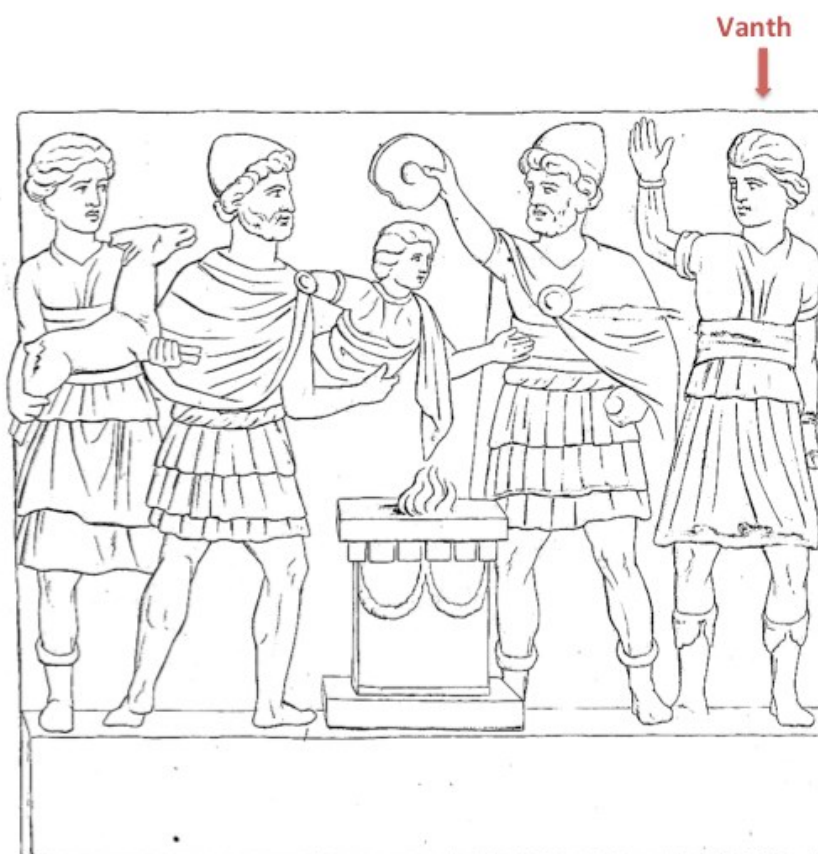
Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú. V ľavej ruke drží pravdepodobne zavinutý zvitok (?). Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy (?). Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 41, tav. XXXV, 2.

Podobná kompozícia: **1.** – BRUNN 1870, 41, tav. XXXV, 2 a. **2.** – BRUNN 1870, 41, tav. XXXV, 2 b. **3.** – DAREGGI 1972, tav. II, 1.

P 226

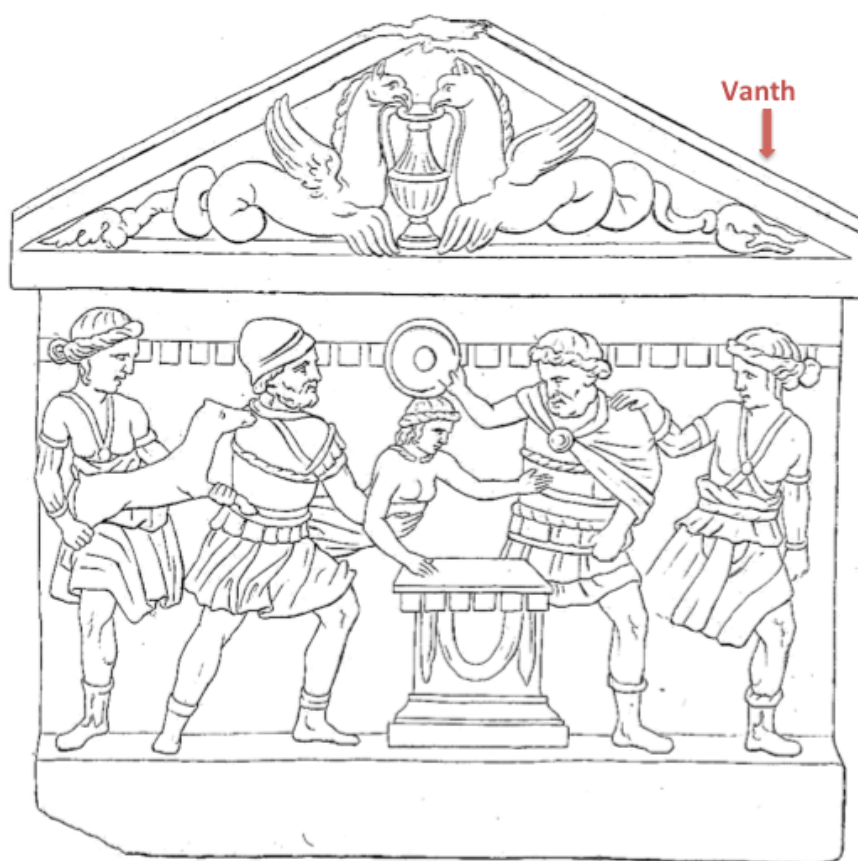
Proveniencia: Perugia, lokalita S. Pietro.

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na ramene postavy identifikovanej ako Agamemnón. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. V jej prednej časti má malú zásterku, ktorú pokrýva široký pás. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 41–42, tav. XXXVI, 3.

P 227

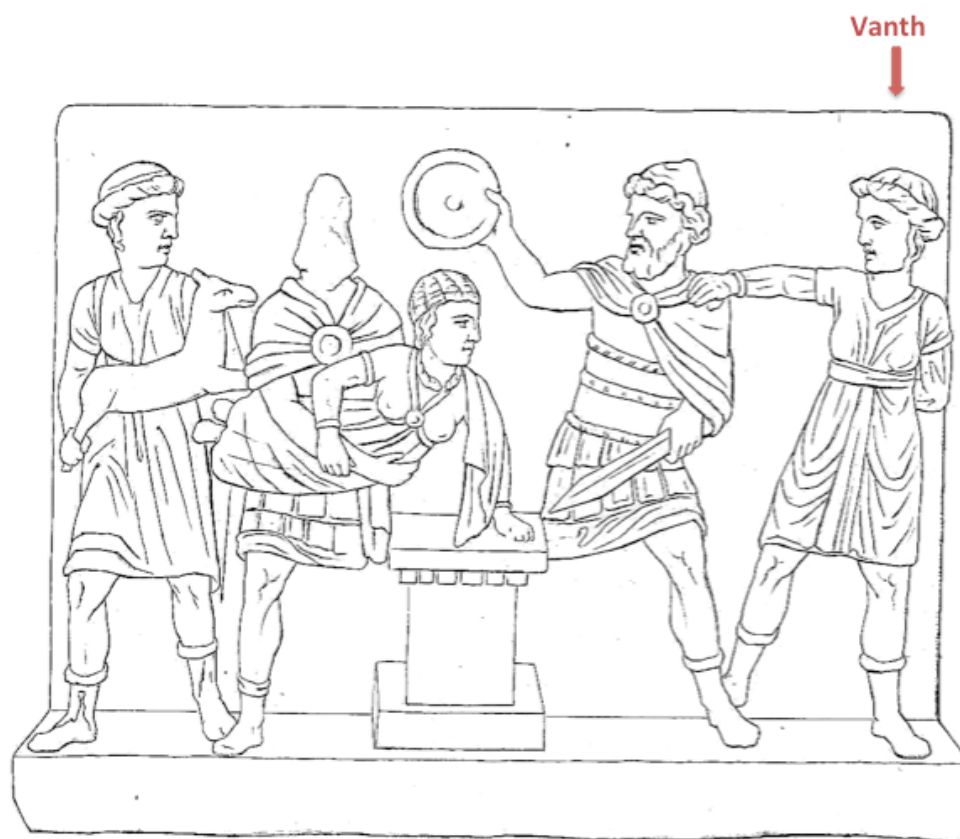
Proveniencia: Perugia, nekropola Palazzone.

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má položenú na ramene postavy identifikovanej ako Agamemnón. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 42, tav. XXXVI, 4.

P 228

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. ?).

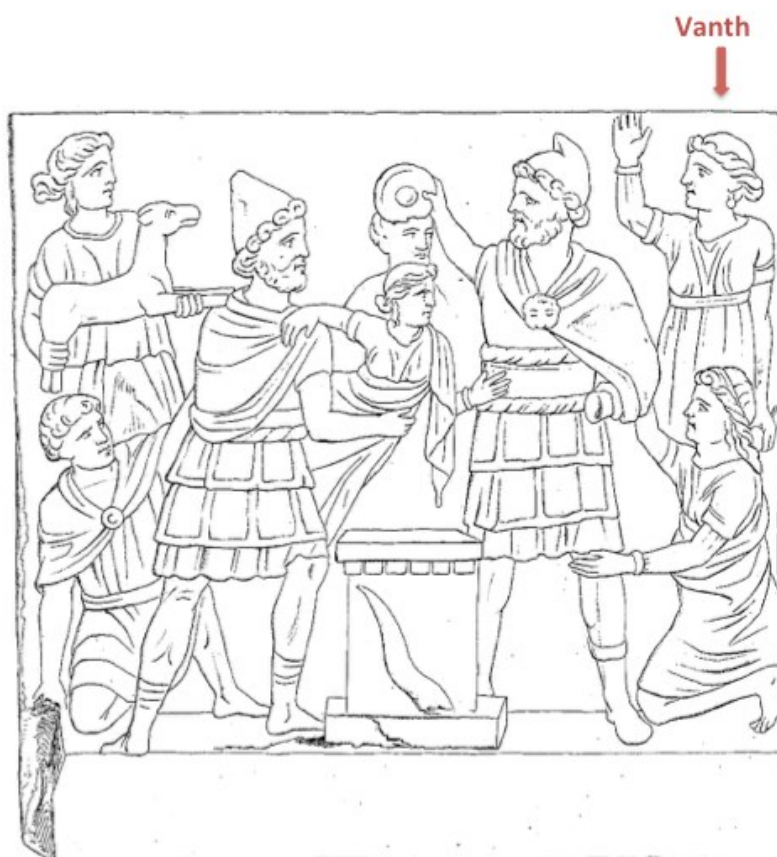
Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú. V ľavej ruke drží pravdepodobne zavinutý zvitok (?). Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Na rukách má rukávniky. Vlasy má upravené do účesu. V usiach má okrúhle náušnice.

Bibliografia: BRUNN 1870, 41–43, tav. XXXVII, 6.

Podobná kompozícia: **1.** – BRUNN 1870, 41–43, tav. XXXVII, 6 a. **2.** – BRUNN 1870, 41, 43, tav. XXXVIII, 8.

P 229

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. ?).

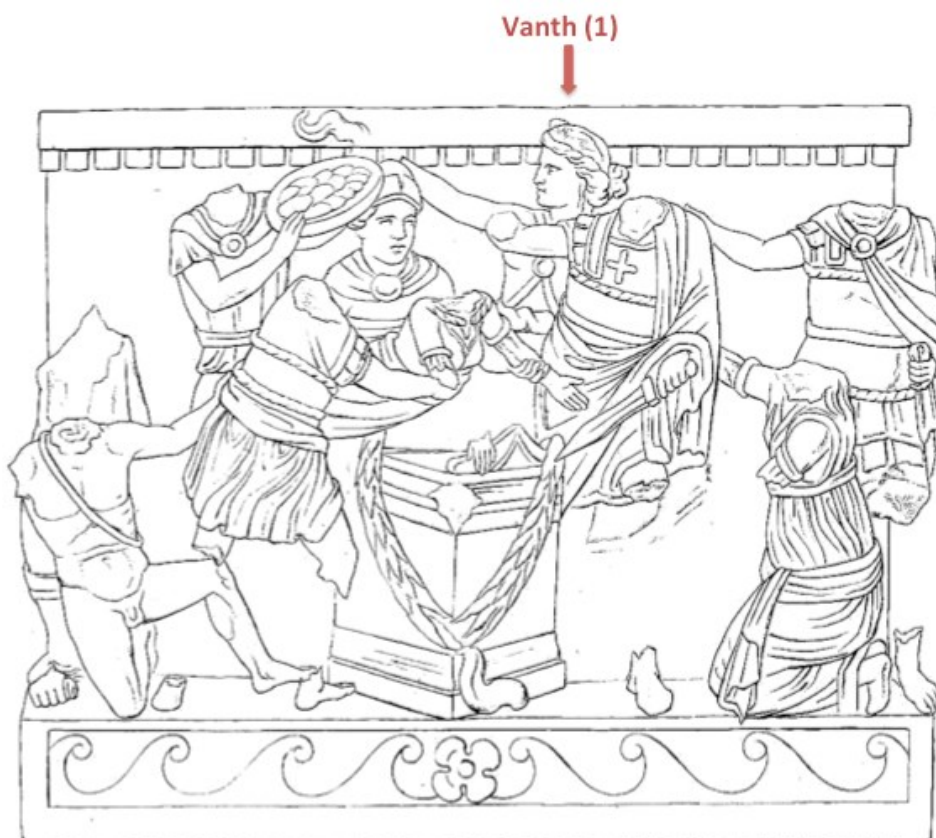
Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

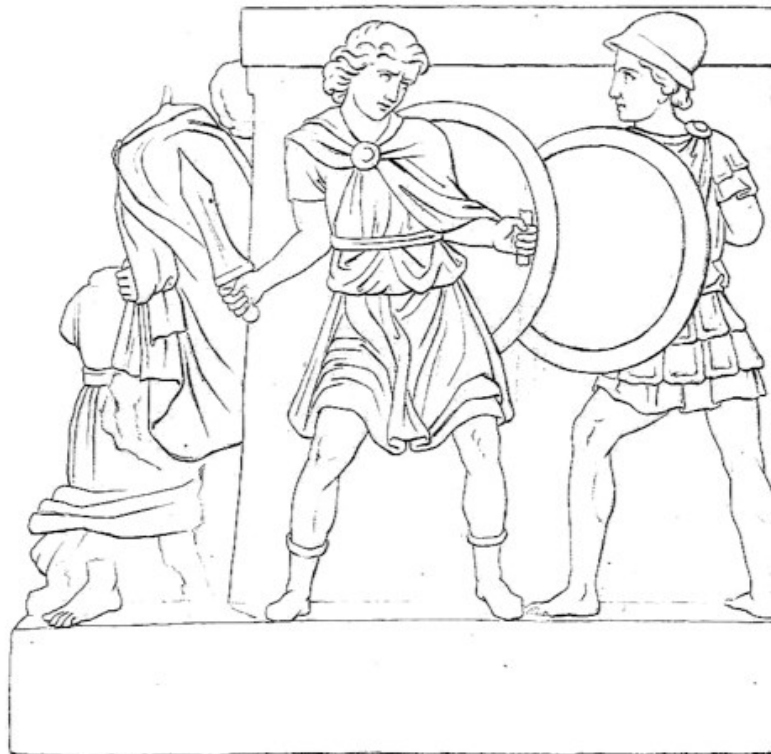
Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a vystretú a od zápästia smerom dole nedochovanú. Postava v nej držala pochodeň, z ktorej je dochovaný len jej plameň. Odetá je do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej pravdepodobne týčili dve malé krídielka, z ktorých je dochované len to pravé.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany na ľavom boku urny. V oboch rukách drží pochodeň, ktorou mieri na bojovníka. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami a so šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: BRUNN 1870, 43–44, tav. XXXIX, 9, a.

Vanth (2)

P 230

Proveniencia: Perugia, nekropola Palazzone.

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a vystretú a od predlaktia smerom dole nedochovanú. Postava v nej držala pochodeň, z ktorej je viditeľná len jej vrchná časť s plameňom. Odetá je do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Vlasý má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany na ľavom boku urny. Pravú ruku má od predlaktia smerom dole nedochovanú. V ľavej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasý má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

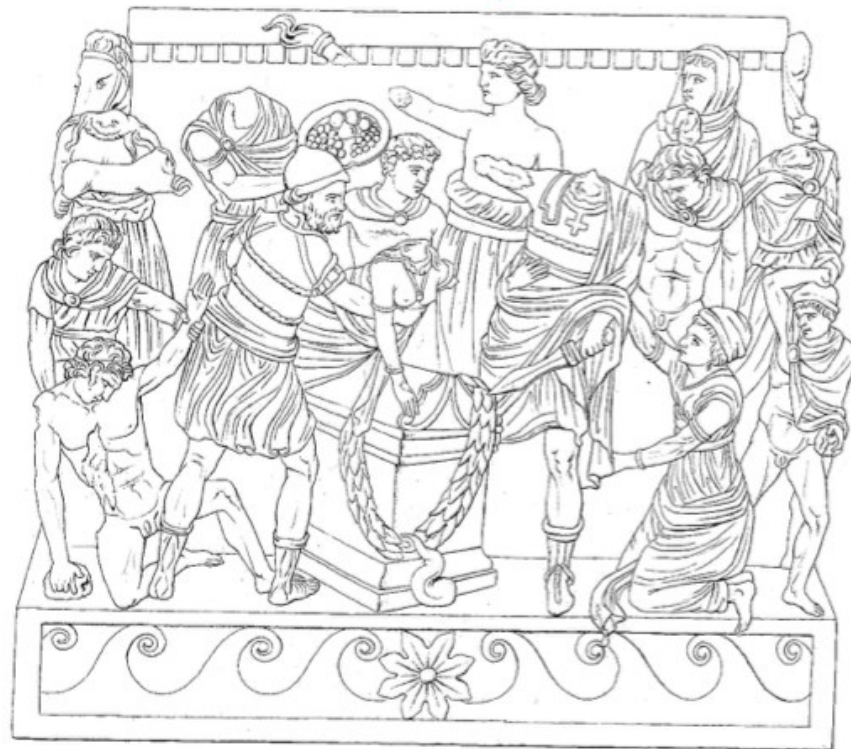
Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany na pravom boku urny. V oboch rukách drží členitú pochodeň, ktorou mieri na bojovníka. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasý má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (4)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany na pravom boku urny. Démon sa pravdepodobne vznáša. Pravú ruku má od zápästia smerom dole nedochovanú, avšak v oboch rukách postava držala členitú pochodeň, ktorou mieri na bojovníka. Odetá je do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Vlasý má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

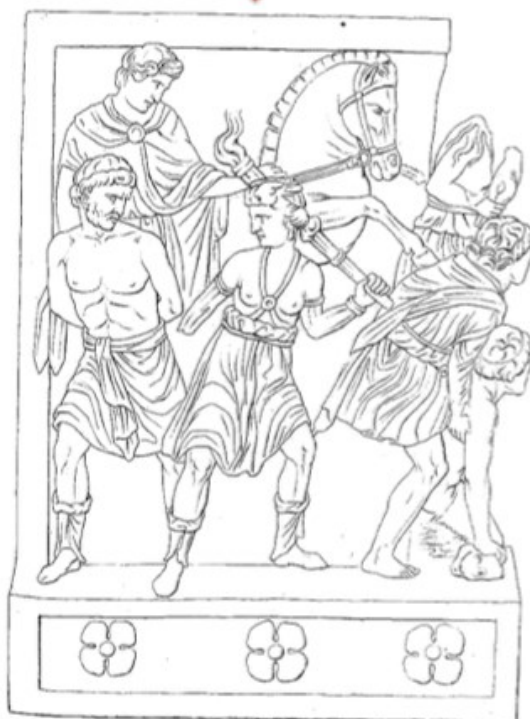
Ženský démon typu **Vanth (5)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany na pravom boku urny. Démon sa pravdepodobne vznáša. V pravej zdvihnutej a vystretej ruke drží meč, ktorým mieri na bojovníka. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej v páse. Vlasý má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: BRUNN 1870, 44–45, tav. XL, 10 a, b.

Vanth (1)

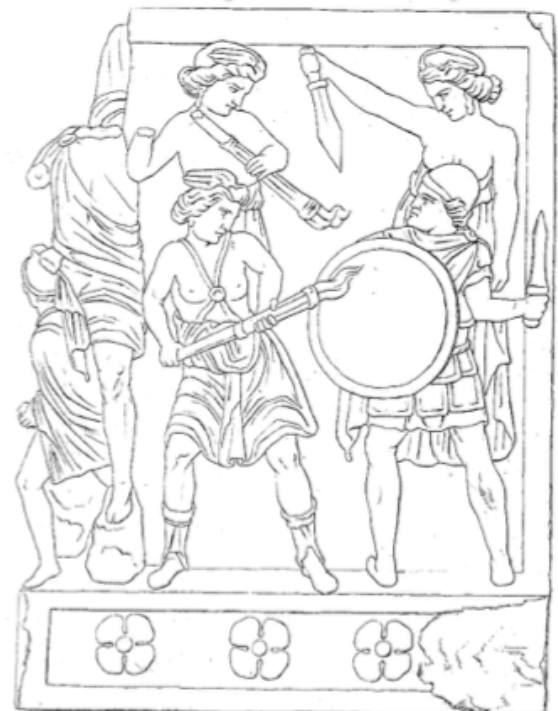

Vanth (2)

Vanth (4)

Vanth (5)

Vanth (3)

P 231

Proveniencia: Perugia; Monte Vile, lokalita: vinica Franceschini.

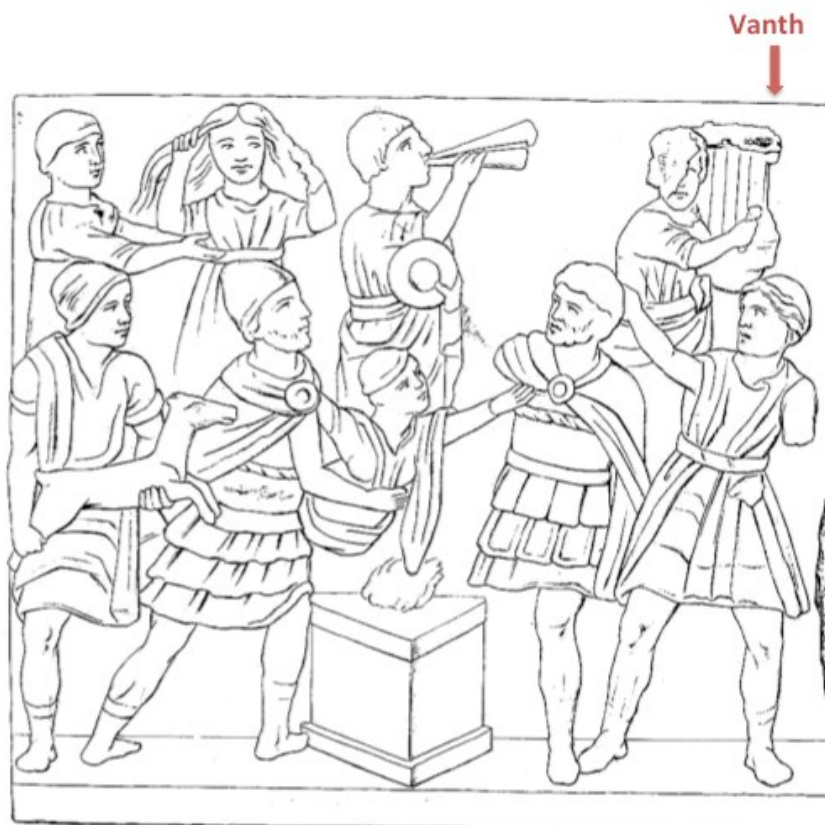
Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a vystretú za hlavou, alebo položenú na hlave postavy identifikovanej ako Agamemnón. Ľavú ruku má z časti nedochovanú. Zdá sa, že v nej postava drží dlhý predmet, ktorým by mohla byť pochva od meča, alebo pochodeň s nedochovaným plameňom (?). Odetá je do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 46, tav. XLII, 13.

Podobná kompozícia: 1. – BRUNN 1870, 47, tav. XLIII, 15.

P 232

Proveniencia: Perugia, lokalita: záhrada Meniconi.

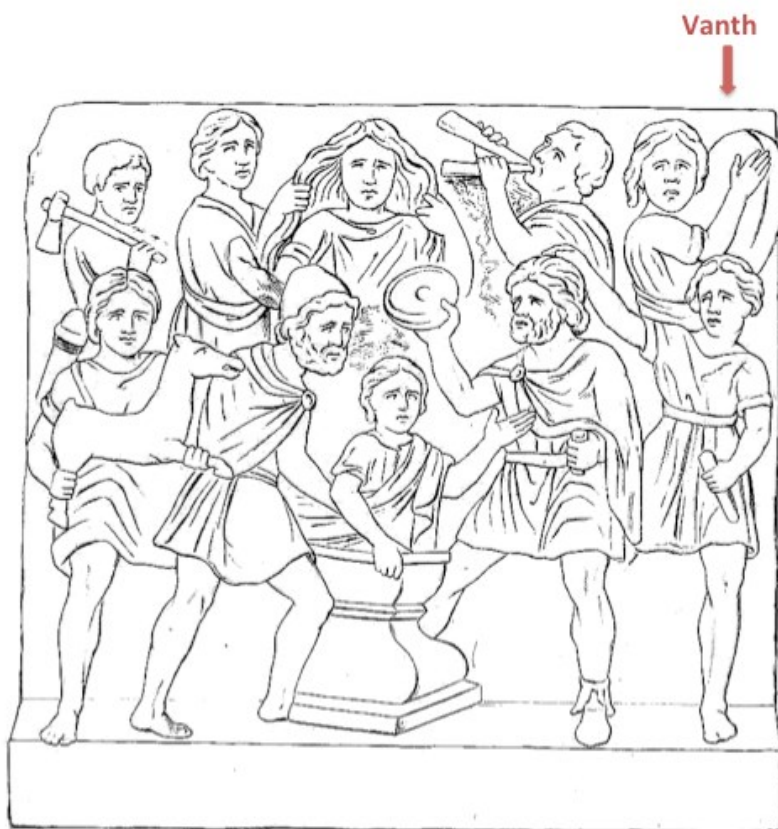
Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a položenú na hlavu postavy identifikovanej ako Agamemnón. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do krátkeho chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 46–47, tav. XLII, 14.

Podobná kompozícia: 1. – BRUNN 1870, 47, tav. XLIII, 17.

P 233

Proveniencia: Perugia, nekropola Palazzone.

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: obetovanie Ífigeneie.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okřídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: BRUNN 1870, 48, tav. XLV, 20.

4.3.3 Myt 14c – Umierajúci Eteokles a Polyneikes

P 234

Proveniencia: Perugia.

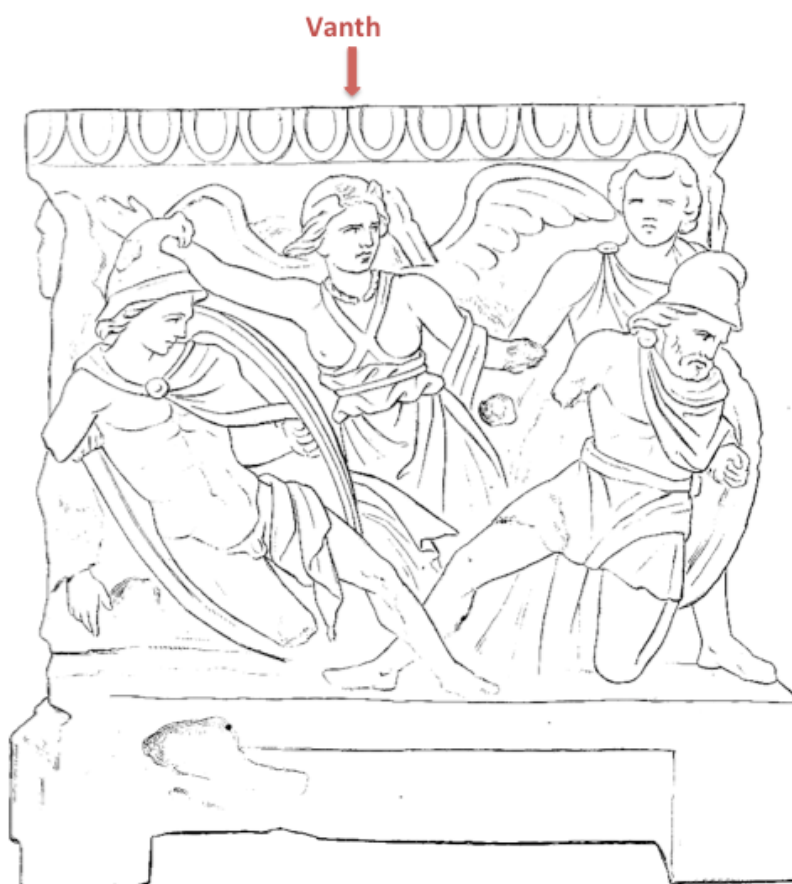
Umiestnenie: villa Sorbello, Pischello (blízko Trasimenského jazera).

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravú ruku má zdvihnutú a vystretú. Ľavú ruku nemá dochovanú od predlaktia smerom dole. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Cez ľavú ruku má prehodený plášť. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídlička. Na krku má tordovaný torques.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 43, tav. XIV, 4.

Myt 14d – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk

P 235

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: nádvorie kostola S. Pietro, Perugia.

Typ materiálu: travertín (?).

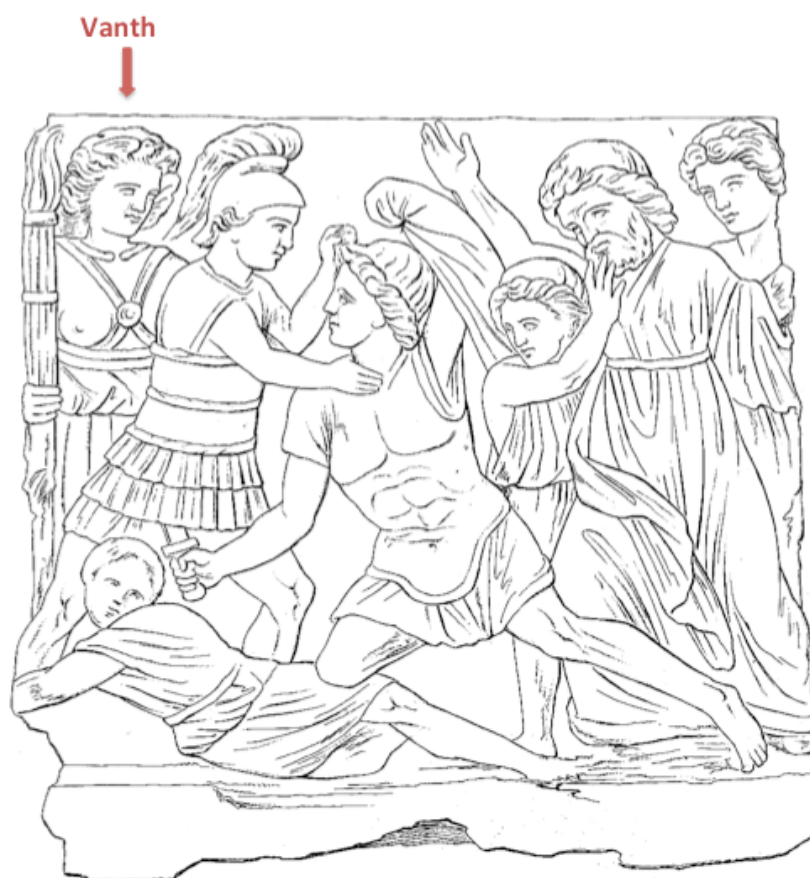
Rozmery: 55 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do krátkej (?) zloženej sukne stiahnutej pod odhaleným poprsím. Medzi ním má prekřížené dva pásy s okrúhlou sponou. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka. Na krku má torques.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 51, tav. XX, 7.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1890, 51, tav. XX, 7 a.

4.3.4 Myt 20 – Smrt' Oinomaa

P 236

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Staatliche Museen, Berlín (inv. č. 1271).

Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V oboch rukách drží členitú pochodeň, ktorá je z veľkej časti nedochovaná. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami a so šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a ľavú ruku od zápästia smerom dole. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky.

Ženský démon typu **Vanth (3)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z pravého profilu (?). V ľavej ruke (?) drží členitú pochodeň, ktorú si opiera o ľavé plece (?). Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

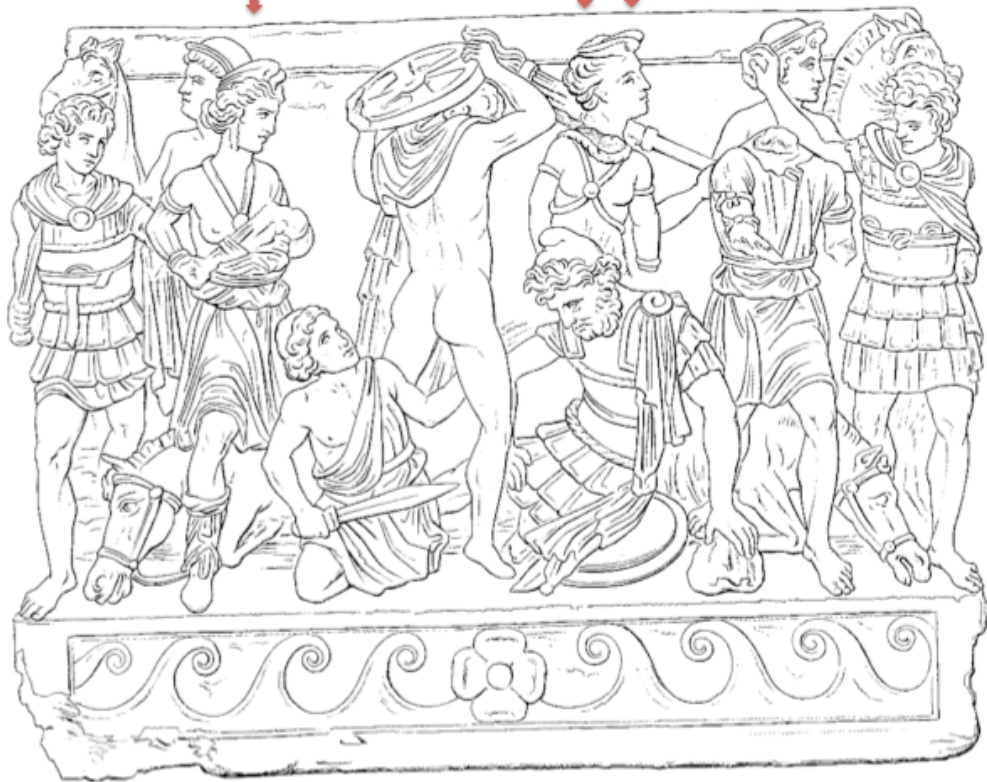
Ženský démon typu **Vanth (4)**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany a na pravom boku urny. Pravú nohu má vyloženú na veľkom balvane. V pozadí démona je zobrazené zatvorené pravé krídlo z klenutej brány. Pravým predlaktím sa opiera o pravú nohu a zároveň v pravej ruke drží spustenú členitú pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami a so šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Ženský démon typu **Vanth (5)**. Démon je zobrazený na ľavom boku urny. Jedná sa o zrkadlovo zobrazenú kópiu démona typu Vanth (4).

Bibliografia: KÖRTE 1890, 119, tav. XLVII, 14.

Vanth (1)

Vanth (2) Vanth (3)

Vanth (4)

P 237

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Villa Monti, Perugia.

Typ materiálu: travertín (?).

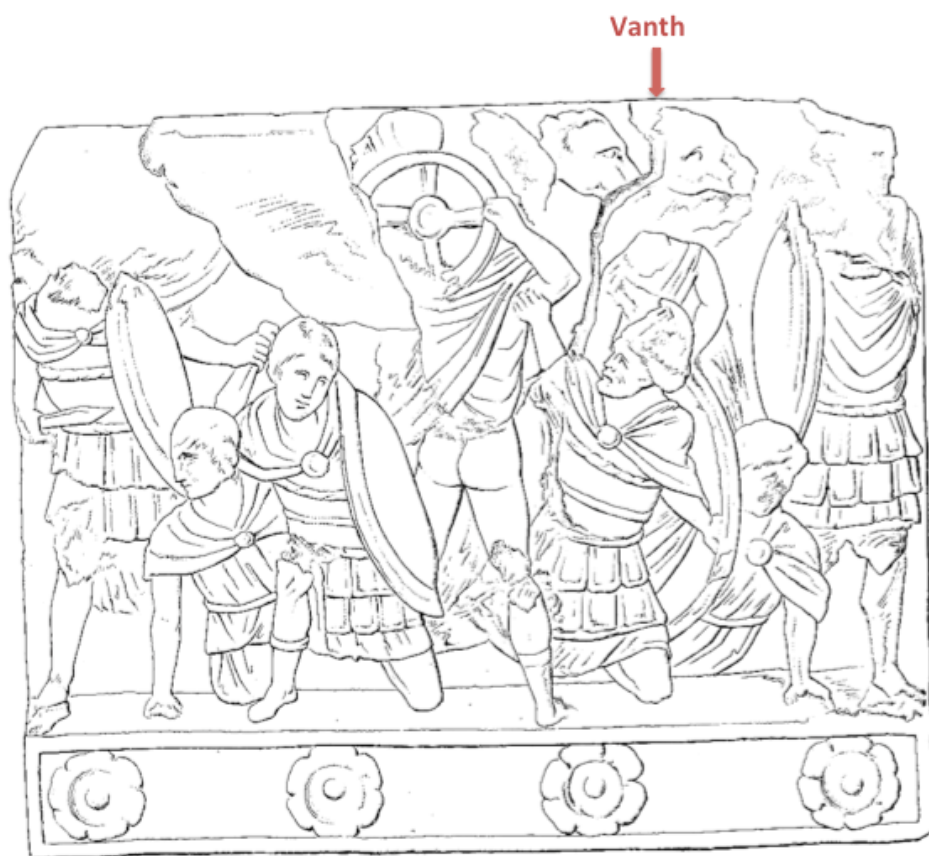
Rozmery: 68 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu.

Nemá dochovanú hlavu. Postava sa zdá sa skláňa nad mužskou postavou identifikovanou ako Oinomaos. Detaily postavy nie je možné presne identifikovať.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 119–120, tav. XLVII, 15.

P 238

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Staatliche Museen, Berlín (inv. č. 1275).

Typ materiálu: travertín (?).

Rozmery: 58 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: smrť Oinomaa.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu. Nemá dochovanú hlavu a pravú ruku. V nej pravdepodobne držal pochodeň, ktorá je z veľkej časti nedochovaná. V ľavej ruke drží za uzdu koňa. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Ľavou nohou stojí na štíte pod ktorým leží mŕtvy bojovník.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je zobrazený bez krídiel a zozadu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Stojí na špičke pravej nohy a ľavú nohu má zdvihnutú. V pravej ruke, z časti nedochovanej, držala postava pochodeň, ktorá je tiež z veľkej časti nedochovaná. V ľavej ruke drží pravdepodobne za uzdu nedochovaného koňa. Postava je odetá do krátkeho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavú ruku má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 120–121, tav. XLVIII, 16.

4.3.5 Myt 21 – Smrť Myrtila

P 239

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Palazzo Gallenga, Perugia.

Typ materiálu: travertín.

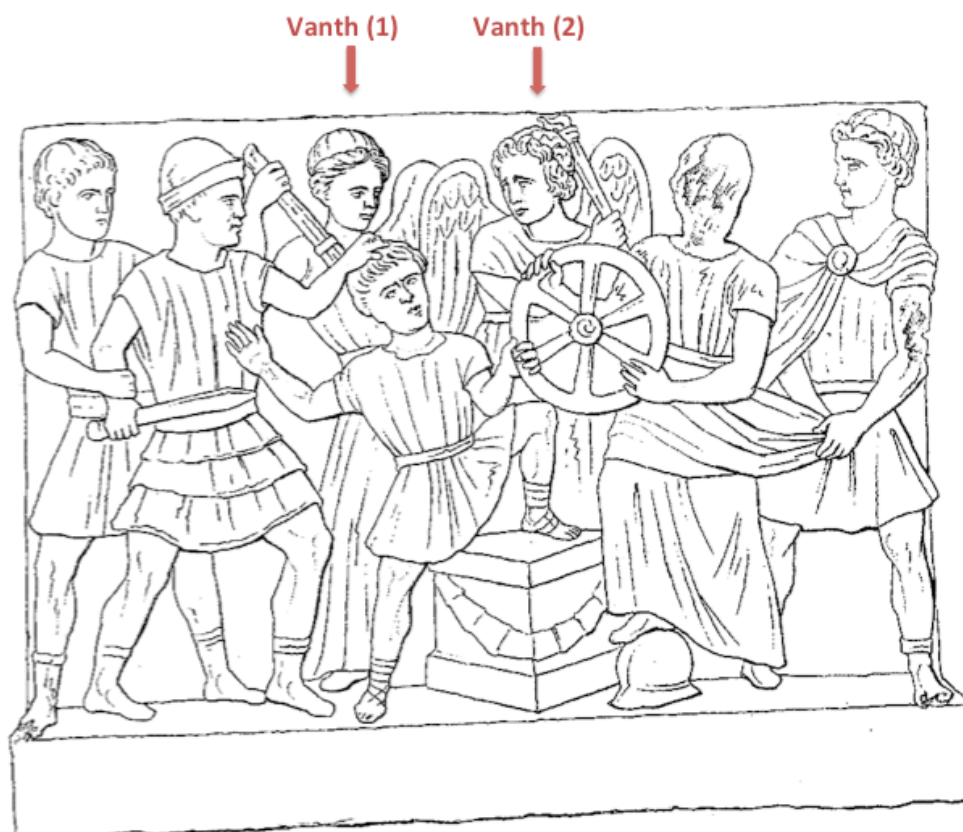
Rozmery: 55 x 38 x 30; hĺbka reliéfu 4,5.

Typ scény: mytologická: smrť Myrtila.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej zdvihnutej ruke drží členitú pochodeň, ktorou mieri na postavu identifikovanú ako Myrtilos. Postava je odetá do dlhého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V pravej zdvihnutej ruke drží pochodeň, ktorou sa zaháňa na postavu identifikovanú ako Myrtilos. Postava je odetá do dlhého (?) chitónu s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: KÖRTE 1890, 137, tav. LVI, 7; DAREGGI 1972, 39, n. 9, tav. VI, 1-2.

4.3.6 Myt 22 – Kentauiromachia

P 240

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Museo Lapidario Maffeiano, Verona (inv. č. ?).

Typ materiálu: travertín.

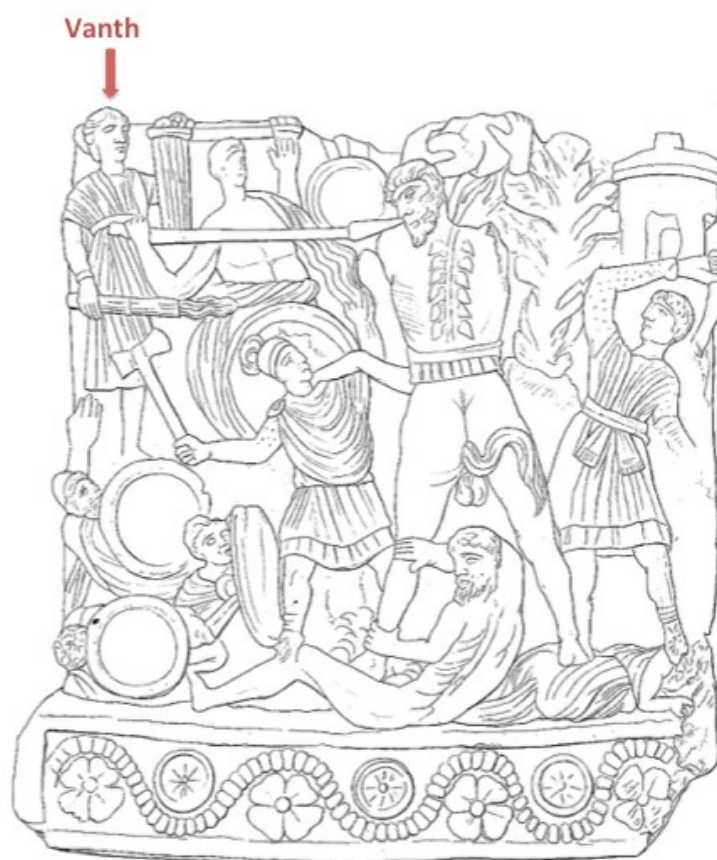
Rozmery: 53 x ? x ?.

Typ scény: mytologická: kentauiromachia.

Popis démona/ov: Ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. V pravej spustenej ruke drží členitú pochodeň. Postava je odetá do chitónu s dĺžkou siahajúcou pod kolená a s rukávmi, ktorý má stiahnutý v páse. Vlasy má upravené do účesu. Na pravej ruke má náramok.

Bibliografia: KÖRTE 1896, 174–175, tav. LXXIII, 15.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1896, 175–176, tav. LXXIII, 16.

4.3.7 LegHis 1 – Prišera, ktorá vychádza z kráteru

P 241

Provenienca: Perugia.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. 107).

Typ materiálu: travertín (?).

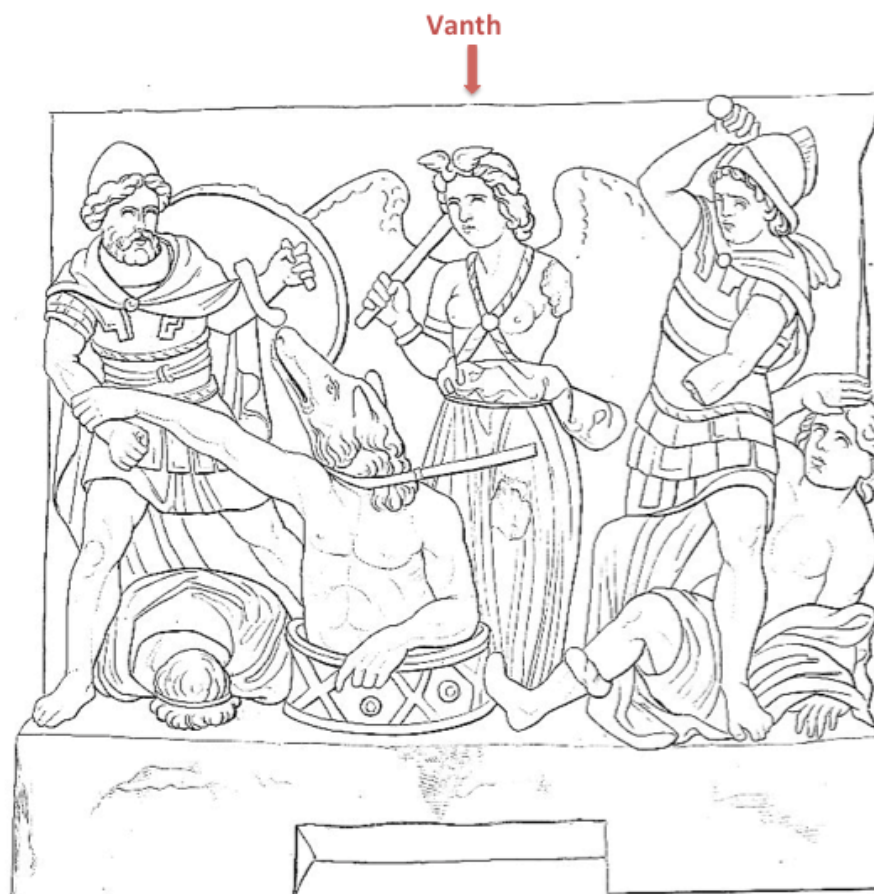
Rozmery: 61 x ? x ?.

Typ scény: legendárno-historická: prišera, ktorá vychádza z kráteru.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Ľavú ruku nemá dochovanú. V pravej ruke drží pochodeň. Postava je odtá do dlhej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené prepletené (?) pásy s okrúhlou sponou. Na pravej ruke má rukávnik (?). Vlasy má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 19–20, fig. 5, tav. X, 6.

Podobná kompozícia: 1. – KÖRTE 1916, 19–20, fig. 5, tav. X, 6 a.

4.3.8 LegHis 2 – Galovia pri plienení svätyne

P 242

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Villa Monti, Perugia.

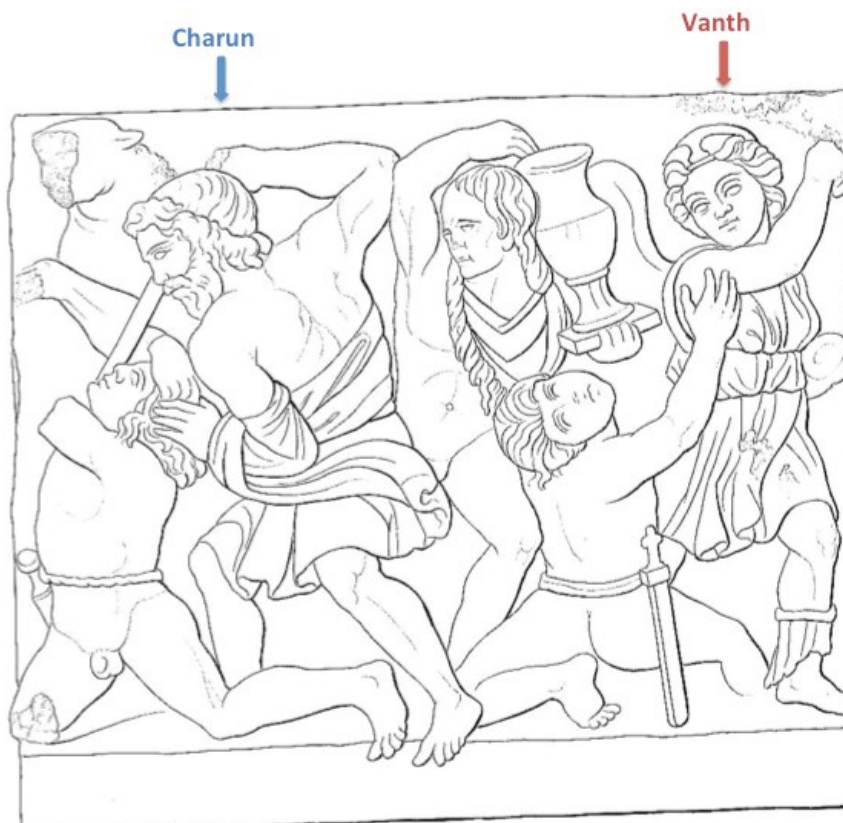
Typ materiálu: travertín (?).

Typ scény: legendárno-historická: Galovia pri plienení svätyne.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. Ľavú ruku nemá dochovanú. V pravej zdvihnutej ruke drží pochodeň, z ktorej sa dochoval len plameň (viditeľný na origináli) a s ktorou sa pravdepodobne zaháňa na kľáčiaceho Gala. Postava je odetá do krátkeho zloženého chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasý má upravené do účesu. Z hlavy sa jej týčia dve malé krídielka.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z ľavého profilu. Ľavou rukou zrejme zakláňa hlavu kľáčiaceho Galovi, a to tak, že ho ťahá za vlasý. V pravej zdvihnutej ruke drží meč, ktorým ho ohrozuje. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Okolo hrudníka a ľavej ruky má ovinutý plášť. Je bosý. Vlasý má upravené. Na tvári má bradu.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 148–149, tav. CXIV, 4, fig. 25.

4.3.9 Fun 1 – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých

P 243

Proveniencia: Perugia, nekropola Palazzone, Ipogeo dei Volumni.

Umiestnenie: nekropola Palazzone, Ipogeo dei Volumni – *tablinum (in situ)*.

Rok objavenia: 1840.

Typ materiálu: travertín.

Postava na veku: mužská (patrí k urne).

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth (1)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Postava sedí pri ľavom okraji klenutej brány. Má prekrížené nohy a pravú ruku má položenú na pravej nohe. V ľavej ruke pravdepodobne držala pochodeň (?), ktorá sa však nedochovala. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare kosoštvorca. Na rukách má rukávniky. Ľavú ruku a plece má zahalené do plášťa, z ktorého druhý koniec jej spoza pravého boku spočíva v lone. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru.

Ženský démon typu **Vanth (2)**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Postava sedí pri pravom okraji klenutej brány. Má prekrížené nohy. Pravú ruku má položenú na sokli na ktorom sedí a zároveň v nej drží jeden koniec plášťa. Jeho druhý koniec jej spoza ľavého boku spočíva v lone. V ľavej ruke drží pochodeň, ktorú si zároveň opiera o ľavé plece. Odetá je do krátkej zloženej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy so sponou v tvare kosoštvorca. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami a šnurovaním. Vlasy má upravené do účesu. Na krku má nákrčník hadovitého tvaru.

Datácia: 3. – 2. storočie pred n. l.

Bibliografia: CENCIAIOLI – SAIONI 2013, 1–3.

Zdroj obrázku/ov: <https://www.viaggiatricecuriosa.it/2018/05/21/la-chiesa-di-san-bevignate-a-perugia/ipogeo-volumni-urna-arnth-velimnas-aules-dettaglio-lase/>

Vanth (1)

Vanth (2)

P 244

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Museo Archeologico Nazionale dell'Umbria, Perugia (inv. č. 115).

Typ materiálu: travertín (?).

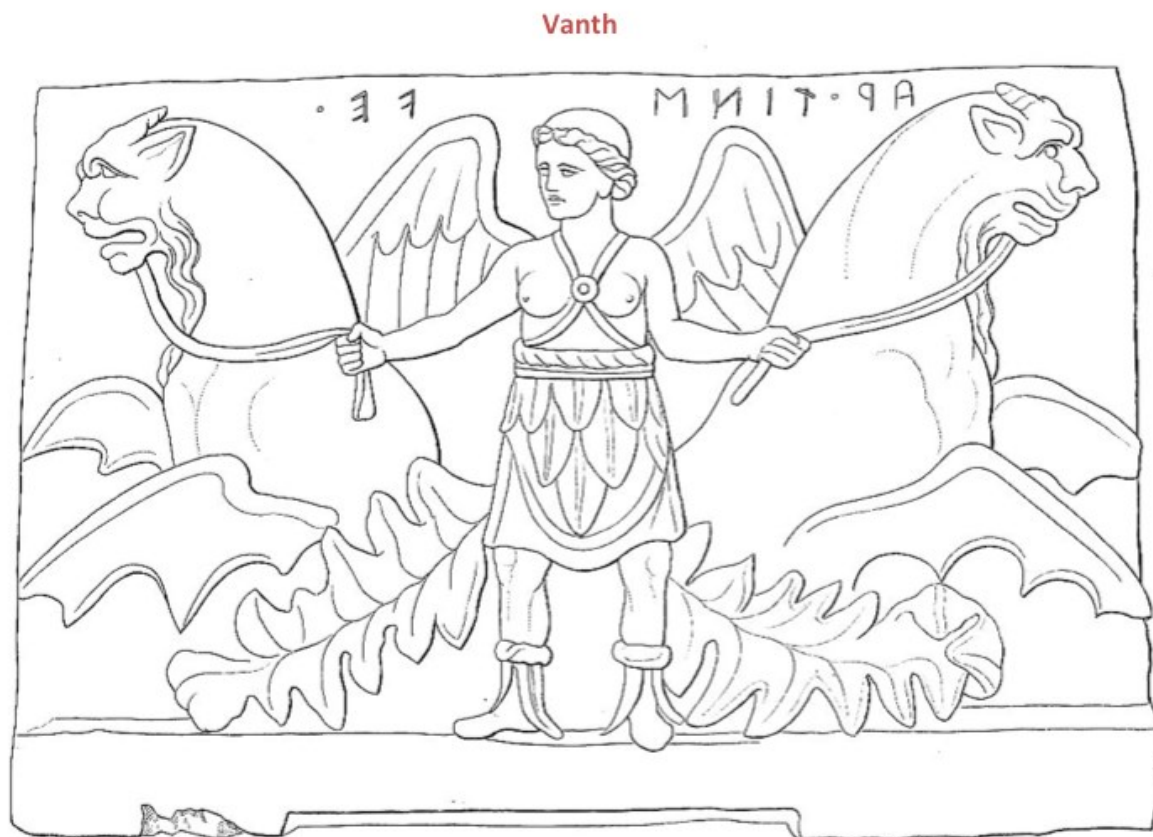
Rozmery: 56 x ? x ?.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej pravej strany. V každej ruke drží za uzdu morskú prišeru. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. V jej prednej časti má zásterku so šupinovým vzorom. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 50, tav. XLIII, 4.

Podobná kompozícia: **1.** – KÖRTE 1916, 50, tav. XLIII, 4 a. **2.** – KÖRTE 1916, 50, tav. XLIII, 4 b.

P 245

Proveniencia: Perugia, nekropola Palazzone.

Umiestnenie: Ipogeo dei Volumni – moderný vestibul.

Typ materiálu: terakota.

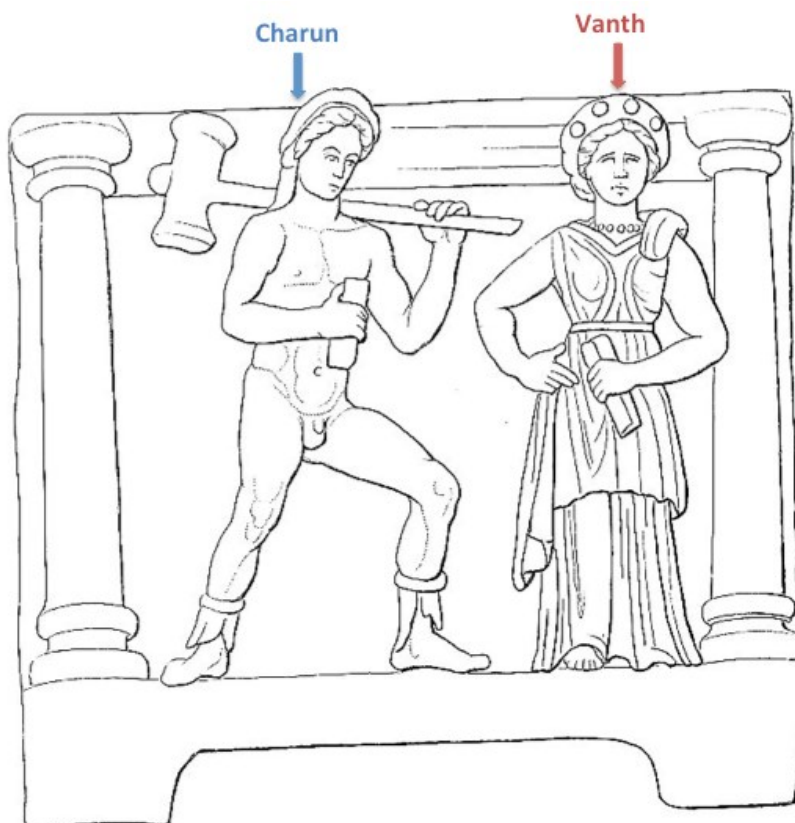
Rozmery: 39 x ? x ?

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Postava je odetá do dlhého dvojdielneho chitónu bez rukávov, ktorý má stiahnutý v páse. Cez ľavé rameno má prehodený plášť, ktorý si pridrža pri pravom boku. Je bosá. Vlasy má upravené do účesu a má v nich vsadený oválny diadém so štyrmi okrúhlymi ozdobnými prvkami. Na krku má koráľkový náhrdelník.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. V pravej ruke drží zavinutý zvitok. V ľavej ruke drží kladivo, ktoré si zároveň opiera o ľavé plece. Postava je nahá. Na nohách má vysokú obuv s dlhými zvrškami. Na hlave má pokrývku (koža z mačkovitej šelmy?).

Bibliografia: KÖRTE 1916, 114, tav. XCIII, 2.

P 246

Proveniencia: Perugia, nekropola Palazzone.

Umiestnenie: Ipogeo dei Volumni – moderný vestibul.

Typ materiálu: terakota.

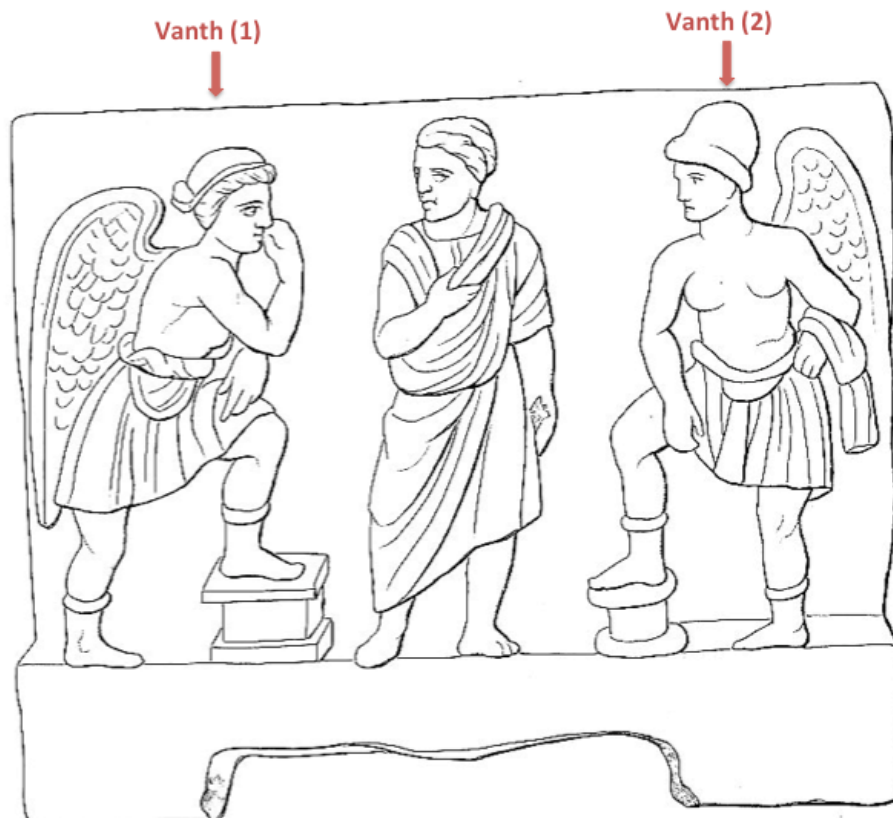
Rozmery: 52 x ? x ?.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu. Ľavú ruku si opiera o ľavú nohu, ktorú má vyloženú na nízkom sokli. Pravú ruku si opiera o ľavú ruku a zároveň ju má priloženú pri tvári. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. V jej prednej časti má zásterku. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravú ruku si opiera o pravú nohu, ktorú má vyloženú na nízkom sokli. Ľavú ruku má založenú v bok. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. V jej prednej časti má zásterku. Cez ľavé predlaktie má prehodený plášť. Na nohách má vysokú obuv. Na hlave má pokrývku (helma?).

Bibliografia: KÖRTE 1916, 114, tav. XCIII, 3.

P 247

Proveniencia: Perugia.

Umiestnenie: Villa Umberto Primo, Perugia.

Typ materiálu: travertín (?).

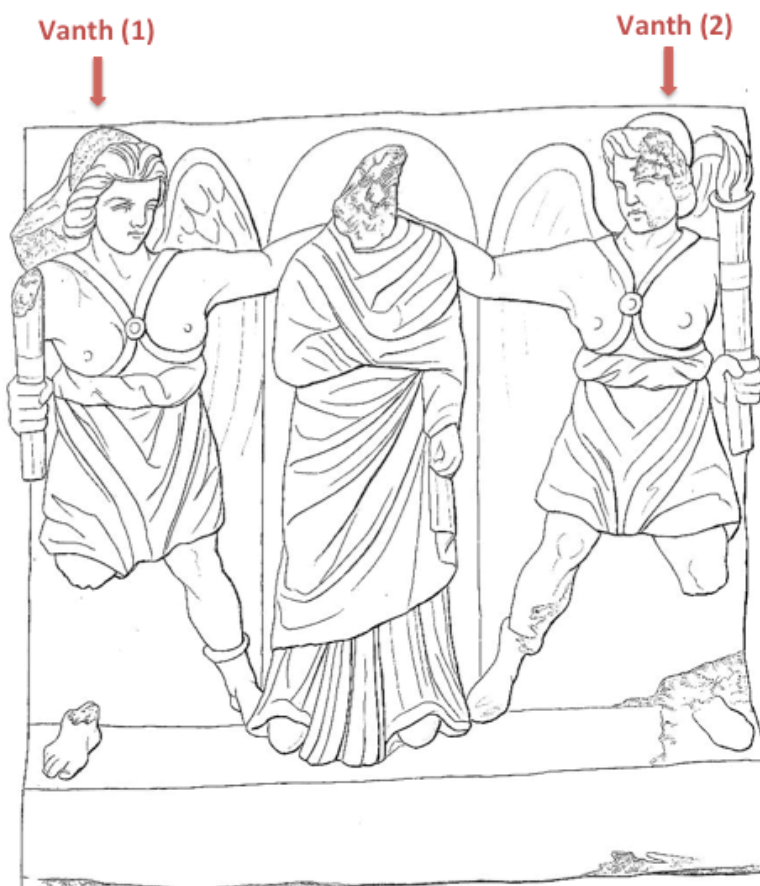
Rozmery: 55 x ? x ?.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth** (1). Démon je okrídlený a je zobrazený z anfasu s hlavou natočenou do svojej ľavej strany. Pravé krídlo a nohu nemá z časti dochované. V pravej ruke drží členitú a z časti nedochovanú pochodeň. Ľavú ruku má zdvihnutú a položenú pravdepodobne na chrbte zosnulej. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv. Vlasy má upravené do účesu.

Ženský démon typu **Vanth** (2). Démon je zrkadlovo otočenou kópiou démona typu Vanth (1).

Bibliografia: KÖRTE 1916, 114, tav. XCIV, 4.

P 248

Proveniencia: Perugia; San Mariano.

Typ materiálu: travertín (?).

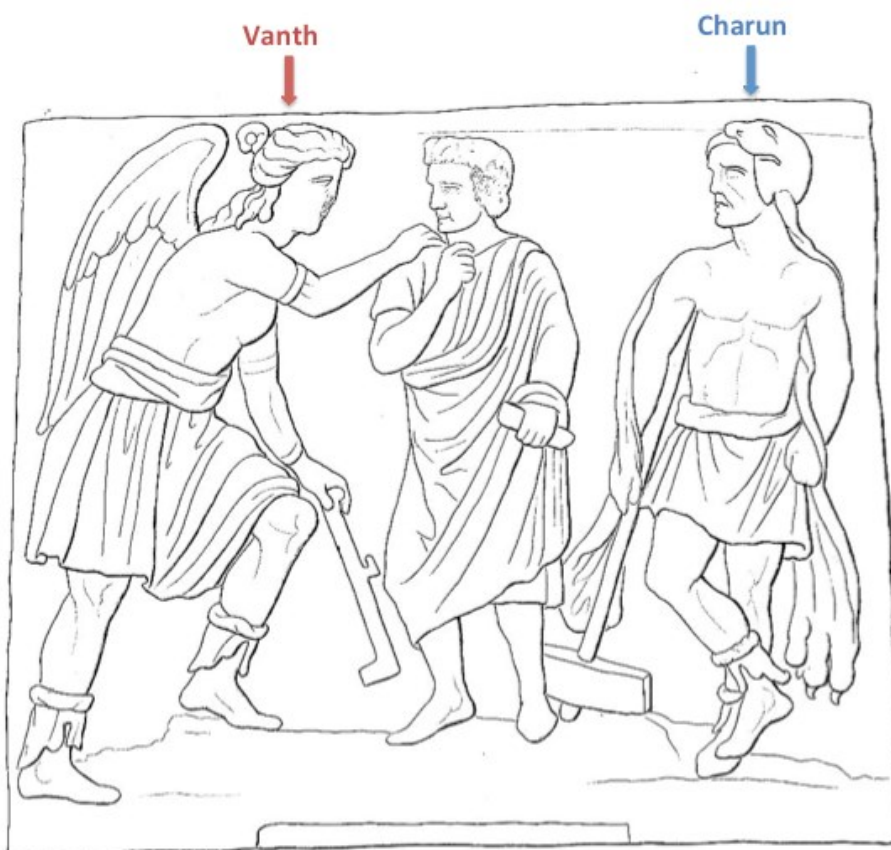
Rozmery: 70 x ? x ?.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je okrídlený a je zobrazený z pravého profilu. Pravú ruku má položenú na pravom ramene zosnulého. V ľavej ruke drží závoru od brány (?). Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Na rukách má rukávniky. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu, pričom spodné vlasy sú voľne rozpustené.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. Pravou rukou sa opiera o kladivo, ktoré je obrátené a jeho hlaveň je na zemi. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Nohy má prekrížené a obutú má vysokú obuv so zvrškami. Na hlave má kožu z mačkovitej šelmy, z ktorej konce ukončené labami má ovinuté okolo rúk.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 114, tav. XCIV, 5.

P 249

Proveniencia: Perugia, lokalita: mestská štvrť San Sisto.

Typ materiálu: travertín (?).

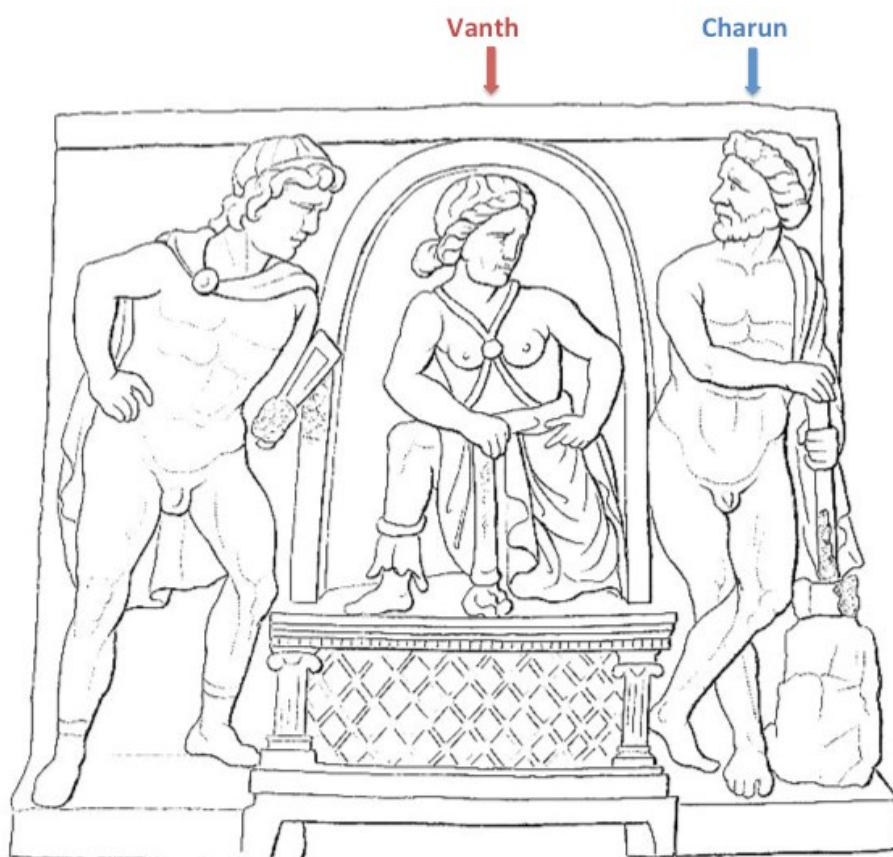
Rozmery: 60 x ? x ?.

Typ scény: funerálna: podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých.

Popis démona/ov: ženský démon typu **Vanth**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej ľavej strany. Démon kľáči vo výklenku (v bráne?). Pravou rukou sa opiera o pravú nohu a drží v nej pochodeň, ktorá je obrátená plameňom smerom k zemi. Ľavú ruku má založenú v bok. Postava je odetá do krátkej sukne stiahnutej v páse. Medzi nahým poprsím má prekrížené pásy s okrúhlou sponou. Na nohách má vysokú obuv so zvrškami. Vlasy má upravené do účesu.

Mužský démon typu **Charun**. Démon je zobrazený bez krídiel a z anfasu s hlavou otočenou do svojej pravej strany. V oboch rukách drží kladivo, ktoré je obrátené a hlaveň kladiva spočíva na veľkom balvane. Postava je nahá. Cez ľavé plece a ruku má prehodený plášť. Má prekrížené nohy a je bosá. Vlasy má upravené. Na tvári má bradu.

Bibliografia: KÖRTE 1916, 114–115, tav. XCV, 6.

5 DISKUSIA

Démoni typu Vanth a Charun v databáze boli identifikovaní na základe analýzy vzhľadu a atribútov démonov Vanth a Charuna, ktorých zobrazenia sú doplnené popiskami ich mien (pozri kapitolu 3). Všetky sledované dáta z databázy boli prevedené do dvoch analytických tabuliek: prvá sa týka všeobecných informácií o urne ako takej a tiež farieb použitých na vyobrazenia démonov typu Vanth a Charun (Tab. 1). Do druhej tabuľky boli zanesené údaje z *popisu démonov* z databázy (Tab. 2).

Vo výsledku databáza obsahuje 249 urien so zobrazeniami démonov typu Vanth a Charun (Tab. 1). Z nich 150 je volterrskiej proveniencie (**V 1 – V 150**¹⁶), 71 je chiusinskej proveniencie (**Ch 151 – Ch 221**) a ostatných 28 urien pochádza z Perugia (**P 222 – P 249**). Okrem nich databáza odkazuje na ďalších vyše 150 urien, ktoré sú kompozične podobné scénam na vybraných urnách.¹⁷ Veľké rozdiely v počte urien pri jednotlivých výrobných centrách sú spôsobené viacerými faktormi: Chiusi v 2. storočí pred n. l., keď sa stále viac umocňovala stredná vrstva obyvateľstva, prechádza z kamennej výroby z cenného alabastru na lacnejšiu variantu výroby urien, a tou je sériová výroba terakotových urien menších rozmerov z formy (**Ch 198, Ch 217 – Ch 221**) (CAMPOREALE 2011, 324–325). Vo Volterre sa urny vyrábali súčasne z alabastru a z tufu, pričom alabastrové urny boli podobne ako v Chiusi určené pre majetnejšiu vrstvu obyvateľstva, ktorá bola tiež zrejme akulturovanejšia, nakoľko scény s mytologickými námetmi sú častejšie v reliéfoch alabastrových urien. Pre menej zámožnú vrstvu obyvateľstva, zdá sa, boli určené urny vyrobené z ľahšie opracovateľného a menej nákladného tufu, na ktorých prevládajú funerálne námety (CAMPOREALE 2011, 380) (Tab. 1). Nízky počet urien pochádzajúcich z Perugia je spôsobený tým, že mnoho z týchto urien nie je dodnes publikovaných.

Na 249 urnách v databáze sa podarilo identifikovať spolu 414 vyobrazení démonov typu Vanth a Charun, pričom výrazne prevládajú zobrazenia ženského démona (Tab. 1 a 2).¹⁸ Z toho na 150 urien z Volterry pripadá 245 démonov, na 71 urien z Chiusi pripadá 123 démonov a na 28 urien z Perugia pripadá 46 démonov. Z toho vyplýva, že v niektorých

¹⁶ Číslam urien z databázy predchádza začiatkové písmeno z názvu troch centier produkcie týchto urien: **V** – Volterra, **Ch** – Chiusi, **P** – Perugia.

¹⁷ Aj keď sa často scény veľmi podobajú, nemôžeme tu hovoriť o replikách. Urny z kamenného materiálu so zobrazenou jednou a tou istou scénou v skutočnosti nikdy nemôžu byť presnými replikami, vzhľadom na techniku ich výroby. Replikami môžu byť nazývané terakotové urny vyrobené sériovo z jednej formy.

¹⁸ Na volterrských urnách sa nachádza 186 zobrazení ženských démonov typu Vanth, pričom 81 z nich je zobrazených v scéne bez ďalších démonov. Až 105 démonov typu Vanth je teda zobrazených v kombinácii s ďalšími ženskými alebo mužskými démonmi. Na chiusinských urnách je démon typu Vanth zobrazený 98-krát a z toho je samostatne v 35. scénach. Na peruginských urnách je ich celkový počet 42, z čoho bez iných démonov je ich v scéne 16.

scénach démoni typu Vanth a Charun vystupujú viackrát – na dvoch urnách z Perugia je démon typu Vanth zobrazený dokonca päťkrát (**P 230** a **P 236**) a na jednej urne z Volterry je démon typu Charun štyrikrát (**V 99**). Podobne aj u démona typu Charun prevažujú zobrazenia, kde sa nachádza spolu s ostatnými démonmi.

Scény na urnách boli pre lepšiu orientáciu rozdelené podľa zobrazovaných tém na tri základné celky: mytologické scény (**Myt**), legendárno-historické scény (**LegHis**) a funerálne scény (**Fun**). Tie sa ďalej delia na konkrétne skupiny urien, ktoré sú označené skratkami týchto základných celkov, číslom a názvom scény:

Mytologické scény

- **Myt 1** – Paris rozpoznaný ako Priamov syn (Volterra 4.1.1, Chiusi 4.2.1)
- **Myt 2** – Únos Heleny (Volterra 4.1.2)
- **Myt 3** – Télefos v tábore Grékov (Volterra 4.1.3, Perugia 4.3.1)
- **Myt 4** – Smrť Troila (Volterra 4.1.4, Chiusi 4.2.2)
- **Myt 5** – Obetovanie mladých Trójanov (Volterra 4.1.5)
- **Myt 6** – Smrť Agamemnóna (Volterra 4.1.6, Chiusi 4.2.4)
- **Myt 7** – Zavraždenie matky a Orestov útek (Volterra 4.1.7, Chiusi 4.2.4)
- **Myt 8** – Odysseus a Polyfémos – útek Odyssea (Volterra 4.1.8)
- **Myt 9** – Odysseus a Kirké (Volterra 4.1.9, Chiusi 4.2.6)
- **Myt 10** – Odysseus a nápadníci Pénélopy (Volterra 4.1.10)
- **Myt 11** – Médein útek z Korintu (Volterra 4.1.11)
- **Myt 12** – Smrť Aktaióna (Volterra 4.1.12)
- **Myt 13** – Oidipus a sfinga (Volterra 4.1.13)
- **Myt 14a** – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok (Volterra 4.1.14, Chiusi 4.2.8)
- **Myt 14b** – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú (Chiusi 4.2.8)
- **Myt 14c** – Umierajúci Eteokles a Polyneikes (Volterra 4.1.14, Chiusi 4.2.8, Perugia 4.3.3)
- **Myt 14d** – Umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk (Volterra 4.1.14, Chiusi 4.2.8, Perugia 4.3.3)
- **Myt 15** – Koniec Amfiaráa (Volterra 4.1.15)
- **Myt 16** – Matkovražda Alkmaióna (Volterra 4.1.16)

- **Myt 17** – Daidalos a Pásifaé (Volterra 4.1.17)
- **Myt 18** – Théseus a Mínótauros (Volterra 4.1.18)
- **Myt 19** – Perseus a Andromeda (Volterra 4.1.19)
- **Myt 20** – Smrť Oinomaa (Volterra 4.1.20, Chiusi 4.2.11, Perugia 4.3.4)
- **Myt 21** – Smrť Myrtila (Volterra 4.1.21, Perugia 4.3.5)
- **Myt 22** – Kentauromachia (Volterra 4.1.22, Perugia 4.3.6)
- **Myt 23** – Amazonomachia (Volterra 4.1.23)
- **Myt 24** – Únos Persefony (Volterra 4.1.24)
- **Myt 25** – Hrdina s pluhom (Volterra 4.1.25, Chiusi 4.2.12)
- **Myt 26** – Orestés a Pyladés v zemi Taurov (Chiusi 4.2.5)
- **Myt 27** – Gigantomachia (Chiusi 4.2.7)
- **Myt 28** – Útok na thébske hradby (Chiusi 4.2.9)
- **Myt 29** – Smrť Hippolyta (Chiusi 4.2.10)
- **Myt 30** – Obetovanie Ífigeneie (Perugia 4.3.2)

Legendárno-historické scény

- **LegHis 1** – Príšera, ktorá vychádza z kráteru (Volterra 4.1.26, Perugia 4.3.7)
- **LegHis 2** – Galovia pri plienení svätyne (Volterra 4.1.27, Chiusi 4.2.13, Perugia 4.3.8)
- **LegHis 3** – Zápas s Galmi (Volterra 4.1.28, Chiusi 4.2.14)

Funerálne scény

- **Fun 1** – Podsvetní démoni zobrazení osamotene, alebo pri odprevádzaní zosnulých (Volterra 4.1.29, Chiusi 4.2.15, Perugia 4.3.9)
- **Fun 2** – Zosnulý na smrteľnej posteli (Volterra 4.1.30)
- **Fun 3** – Rozlúčka (Volterra 4.1.31, Chiusi 4.2.16)
- **Fun 4** – Rozlúčka s náznakom cesty do podsvetia (Volterra 4.1.32)
- **Fun 5** – Cesta do podsvetia na koni (Volterra 4.1.33)
- **Fun 6** – Cesta do podsvetia v kočiari (Volterra 4.1.34)
- **Fun 7** – Cesta do podsvetia na kvadrige I (Volterra 4.1.35)
- **Fun 8** – Cesta do podsvetia na kvadrige II (Volterra 4.1.36)

V mytologických scénach sú zastúpené námety najmä z trójskeho a thébskeho mytologického cyklu. Dielne z Volterry, Chiusi a Perugia sa v repertoári zobrazovaných scén na urnách do značnej miery odlišujú, nájdu sa však aj také témy, ktoré boli používané vo všetkých troch centrách. Z mytologických scén to boli **Myt 14c** – umierajúci Eteokles a Polyneikes, **Myt 14d** – umierajúci Eteokles a Polyneikes a blesk a **Myt 20** – smrť Oinoma. Tieto námety sa zároveň vzhľadom na ich počty javia ako najobľúbenejšie (Tab. 1 a 2). To potvrdzuje aj skutočnosť, že jeden „moment“ zápasu Eteokla a Polyneika (**Myt 14b**) bol zvolený pre sériovú výrobu terakotových urien z formy v Chiusi.¹⁹ Po oboch stranách hrdinov sa nachádza ženský démon typu Vanth v aktívnom postoji s pochodňou v jednej ruke a s jednou rukou natiahnutou smerom do centra scény, nad hlavami bratov. Gesto natiahnutej ruky umocňuje dramatickosť scény, ale úloha týchto ženských démonov na scéne nie je jasná (DE ANGELIS 2015, 217). Dochovali sa stovky týchto urien a sú uložené v múzeách po celom svete.²⁰ Spočiatku sa urny s touto scénou vyrábali z alabastru (napr. **Ch 175**), aby sa neskôr stali predlohou pre tie terakotové. Ďalší mytologický námet, ktorý bol zvolený pre chiusínsku sériovú výrobu z formy, bol **Myt 25** – hrdina s pluhom (terakota: **Ch 198**, alabaster: **Ch 197**, **Ch 199**). Táto voľba pravdepodobne nepadla náhodou – jedná sa totiž o jediný doteraz známy etruský mýtus zobrazovaný na urnách (DE ANGELIS 2015, 295, poznámka 765), ktorý bol známy aj vo Volterre (**V 106**, **V 107**). Ostatné mýty a ďalšie námety na etruských urnách sú vytvorené podľa predlôh z rôznych oblastí helénistického sveta (PAIRAULT MASSA 1985, 81). Ako vyplýva z názvu námetu – hrdina s pluhom – jedná sa o vyobrazenie nahého mladíka – hrdinu, ktorý bojuje so skupinou bojovníkov, a ako svoju zbraň používa pluh. Jedná sa o nám neznámy mýtus, ktorý nenachádzame v literárnych prameňoch. Tejto scény sa môže účastniť aj démon typu Vanth (DE ANGELIS 2015, 217). Stojí za zmienku, že napriek celkovo nízkemu zastúpeniu urien z Perugia, vyniká v tejto skupine námet **Myt 30** – Obetovanie Ífigeneie, ktorý sa nevyskytuje ani vo Volterre ani v Chiusi a ktorý tvorí viac ako jednu tretinu celkového počtu urien z Perugia (**P 224** – **P 233**).

Legendárno-historické sú také scény, kde boli námety inšpirované udalosťou, ktorá je z menšej či väčšej časti založená na legendárnom príbehu. **LegHis 1** – príšera, ktorá vychádza z krátera, je námet, ku ktorému sa nepodarilo priradiť ikonografickú analógiu z gréckeho sveta, a preto je scéna považovaná za výtvor podľa etruskej legendy (CAMPOREALE 2011, 347; KÖRTE 1916, 20–24; SCLAFANI 2010, 105), o ktorej nás informuje Plinius Starší (*Natur. hist.* II, 53). Podľa tejto legendy mal chiusinský kráľ Porsenna privolať obludu Oltu, ktorá

¹⁹ Na jednu z terakotových urien z formy s námetom **Myt 14b** je v databáze odkazované: je označená ako kompozične podobná urne **Ch 175** (č. 6).

²⁰ K terakotovým urnám z Chiusi a z Perugia uložených v italských múzeách: SCLAFANI 2010.

mala na mesto Volsínie privodiť skazu spolu s bleskom. Na urnách je zobrazená obluda, ako sa vynára z kráteru (**V 108, V 109, P 241**). Scén sa v pasívnom postoji účastní ženský démon typu Vanth. Ako už bolo popísané vyššie (pozri podkapitolu 2.2), scény na **LegHis 2** a **LegHis 3** predstavujú galatomachie, ktoré boli vytvorené podľa gréckych predlôh, ktoré sa nám nedochovali (DE ANGELIS 2015, 174–175, poznámka 424; PIRSON 2014, 191, poznámka 935). Skupina **LegHis 2** je zastúpená vo všetkých troch výrobných centrách a skupina **LegHis 3** vo Volterre a v Chiusi, galatomachie sa však vyskytujú na rade ďalších zobrazení v helénistickej Itálii.²¹

Funerálne scény (**Fun 1 – Fun 8**) predstavujú démonov zobrazených osamotene, alebo ako sprevádzajú lúčiacich sa zosnulých do podsvetia (**Fun 1 – Fun 4**). Na rôznych typoch ciest do podsvetia zosnulých sprevádzajú ako démon typu Vanth tak démon typu Charun (**Fun 5 – Fun 8**). Najmä táto posledná skupina bola doménou dielni vo Volterre, zatiaľ čo tie z Chiusi a Perugia sa obmedzili prevažne na zobrazovanie lúčiaciach sa príbuzných. Z týchto scén vyplýva, že cesta do podsvetia mohla mať rôznu podobu čo sa týka prepravy – zosnulý sa do Hádu odoberá buď na koni (**Fun 4 – Fun 5**), alebo v kočiari (**Fun 6**) či na kvadrige (**Fun 7 – Fun 8**).

Rozmerovo sa kamenné urny pohybujú v dĺžke od pol do jedného metra (Tab. 1). Terakotové urny vyrábané z formy sú menších rozmerov a pohybujú sa od 25 do 30 centimetrov.²² Ako už bolo spomenuté, vo Volterre sa urny vyrábali z miestneho, vysoko ceneného alabastru. Hneď potom to bol tuf, ktorý bol ľahšie opracovateľný a preto aj lacnejší a teda dostupnejší pre menej zámožné obyvateľstvo. Zo 136 volterrských urien, u ktorých poznáme typ materiálu (Tab. 1), je až 103 urien práve z alabastru a z toho sú na 77 urnách reliéfy s mytologickými scénami. Urien vyrobených z tufu tu máme 30, z čoho s mytologickými scénami je 13. Z toho vyplýva, ako už bolo spomenuté vyššie, že scény s mytologickou tematikou sa prednostne vyberali na alabastrové urny a boli preferované bohatšou triedou obyvateľstva. Tí menej majetní si nechávali tesat' mýty na tufové urny. Pre legendárno-historické scény bol taktiež zvolený alabaster. Funerálnych scén je v alabastri 21 a v tufe 16, pričom scény **Fun 2** a **3** sa nachádzajú výhradne len na z tufu vyrobených urnách a **Fun 7** a **8** zase výhradne len na alabastrových. Veľké množstvo viac či menej kompozične podobných scén na tufových urnách s **Fun 3** – rozlúčka (pozri napr. *podobnú kompozíciu* k urne **V 122**) značí veľkú popularitu tohto námetu medzi menej majetnou vrstvou

²¹ Napríklad čaše z Cales v Kampánii, na ktorých je možné identifikovať Apollónovu trojnožku a terakotový reliéf zo štítu chrámu v Civitalba pri Bologni, zobrazujúci útek Galov s ukradnutými posvätnými predmetmi. Na scéne figuruje aj dvojica bohov Apollón a Artemis, PIRSON 2014, 205.

²² Výnimka je terakotová urna z formy **Ch 198 (Myt 25** – hrdina s pluhom), ktorá má dĺžku 54 cm.

obyvateľstva. Zobrazenia na **Fun 7** a **8** – cesta do podsvetia na kvadrige I a II sa na alabastrových urnách nachádza z logického dôvodu: na scénach sú zobrazení pravdepodobne vyššie postavení vojaci, uberajúci sa na kvadrige – ktorá symbolizuje luxusný pohreb – do podsvetia, ktorí si alabastrové urny mohli dovoliť (CAMPOREALE 2011, 380). **Fun 5** – cesta do podsvetia na koni taktiež dominuje v alabastri. Je možné, že cesta do podsvetia na koni mohla byť braná ako výsada, ktorá nebola určená pre každého, ale len pre príslušníkov s vyšším sociálnym statusom – to je však hypotéza, ktorú by bolo potrebné v budúcnosti overiť. Dve urny sú z terakoty (**V 1**, **V 41**), ktorých figurálna scéna bola vytvorená zriedkavou technikou a to tak, že reliéfy týchto urien boli vymodelované špachtlou (CATENI 1985, 96–99; RASTRELLI 1985, 100–118). Kamenné urny z Chiusi sú až na pár výnimiek všetky vyrobené z miestneho alabastru (53 z celkového počtu 71). Jedna urna je z travertínu (**Ch 172**) a jedna z vápenca (**Ch 186**). Z terakoty s reliéfom vytvoreným za pomoci špachtle sú chiusinskej proveniencie štyri urny (**Ch 165**, **Ch 207**, **Ch 212**, **Ch 215**). Terakotových urien vyrobených z formy je v databáze šesť (**Ch 198**, **Ch 217** – **Ch 221**). Tieto urny spolu s už spomínaným námetom zo skupiny **Myt 14b** boli vyrobené v stovkách replík. Vzor námetov majú urny z formy v alabastrových urnách a ich výber svedčí o popularite námetov **Fun 3** - rozlúčka, **Fun 25** – hrdina s pluhom a **Myt 14b** – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa navzájom zabíjajú v 2. a časti 1. storočia pred n. l. v Chiusi (CAMPOREALE 2011, 324). Perugia vyrábala urny z miestneho travertínu a aj keď k väčšine peruginských urien v databáze nemáme k dispozícii informáciu o type materiálu, dá sa predpokladať, že z neho boli vyrobené (CAMPOREALE 2011, 347; FERUGLIO 1977, 110–117).

Z celkového počtu 249 urien sme si len pri 18 z nich istí, že veko urny naozaj patrí k danej urne: hrobové komory, v ktorých boli urny uložené, boli často nachádzané už vykradnuté, alebo poškodené a samotné urny boli nezriedka prevrhnuté a porozhadzované v okolí hrobky – z toho dôvodu boli pôvodné veká od svojich urien oddelené a pri ich premiestňovaní do múzeí dochádzalo k ich zamieňaniu. Pre tento stav nie je možné zistiť, či existovali nejaké preferencie pri výbere námetov mužskými a ženskými zákazníkmi.

Chronologické zaradenie poznáme u väčšiny urien z Chiusi a u takmer jednej tretiny volterrských urien (Tab. 1). Čo sa týka Perugia, okrem jednej nedávno publikovanej urny (**P 243**) nemáme pre ostatné presnejšie chronologické zaradenie, vieme len, že patria do helénistického obdobia (CAMPOREALE 2011, 347). Pri viac ako dvoch tretinách volterrských urien v databáze chýba dátácia a to z toho dôvodu, že ich prvé chronologické zaradenie bolo publikované až v poslednej, štvrtej časti Korpusu volterrských urien (MAGGIANI 2012). Naopak dátácii urien z Chiusi bola v nedávnej dobe venovaná veľká pozornosť (DE ANGELIS

2015; STEVENS 2001; STEVENS 2010), preto sú datované takmer všetky. 27 urien zo 45 datovaných z Volterry sa radí do 2. storočia pred n. l., 10 z nich patrí do 1. storočia a 4 do 3. storočia pred. n. l. Z prelomu 3. a 2. storočia pred n. l. je 1 urna a z prelomu 2. a 1. storočia pred n. l. 3 urny. Zo 62 datovaných urien z Chiusi patrí 1 urna možno do 4. storočia pred n. l. (?), 33 do 3. storočia pred n. l., 15 do 2. storočia pred n. l. a 13 do prelomu 3. a 2. storočia pred n. l. Najmladšie urny sú tu datované do rozmedzí rokov 200–175, čo je spôsobené spomínaným nahradením kamenných urien terakotovými urnami vyrábanými z foriem. Medzi najstaršie zobrazované mytologické scény v Chiusi patria tie s Eteoklom a Polyneikom (**Myt 14a–d**).

5.1 Vzhľad démonov typu Vanth a Charun na etruských urnách

Zo 414 identifikovaných démonov typu Vanth a Charun na etruských reliéfnych urnách v databáze prevládajú zobrazenia ženského démona typu Vanth – je zobrazený 326-krát, zatiaľ čo mužský démon typu Charun sa na urnách nachádza 81-krát (Tab. 1 a 2). Démoni sú väčšinou zobrazení z anfasu, alebo s telom z anfasu a hlavou natočenou, či priamo otočenou do ľavej alebo do pravej strany. Len v 20. prípadoch sú zobrazení z úplného profilu (démon typu Vanth 11-krát a démon typu Charun 10-krát) a dvakrát je ženský démon spodobený zozadu (**V 81 a P 238**).

Démoni sú zobrazení okrídlení, alebo bez krídiel (Tab. 2). Na volterrských urnách výrazne prevláda okrídlený ženský démon typu Vanth. Na chiusinských urnách je tento démon bez krídiel na vyše jednej tretine zobrazení a na urnách z Perugia prevláda démon typu Vanth neokrídlený. Tu treba zdôrazniť, že v početnej peruginskej skupine **Myt 30** – obetovanie Ífigeneie, je tento démon zobrazený vždy bez krídiel. Tieto odlišnosti sa dajú najskôr pripísať rôznym predstavám o vzhľade démonov v jednotlivých oblastiach Etrúrie. Na urnách z Volterry prevláda okrídlený démon typu Charun. Na urnách z Chiusi je situácia opačná: prevláda tu démon typu Charun bez krídiel. Ani jeden zo štyroch démonov typu Charun na peruginských urnách nie je okrídlený. Niekoľko málo démonov typu Vanth je zobrazených ako sa vznášajú alebo priamo letia (Tab. 2 – *Účasť na scéne*). V siedmich prípadoch sú to démoni typu Vanth z volterskej skupiny **Myt 20** – smrť Oinomaa, kde je tento démon zobrazený za kvadrigou, ktorú sprevádza, alebo vedie.

Niekoľko málo démonov typu Vanth a Charun v databáze má na jednom, alebo na oboch krídlach motív veľkého oka (Tab. 2 – *Krídla*).²³ Týmto motívom sú vybavené aj iné démonické bytosti na urnách a zatiaľ nebol objavený v orientálnej, gréckej, alebo rímskej ikonografii, preto sa zdá, že by sa mohlo jednať o čisto etruský motív (ZUBAJOVÁ, v príprave). Doteraz sú s týmto motívom známi démoni z 12 volterrských urien (v databáze sú to urny **V 105**, **V 116**, **V 141** a pravdepodobne aj **V 19** a **V 28** pre démona typu Vanth a **V 105** a **V 135** pre démona typu Charun) a z jednej urny chiusinskej proveniencie nájdennej v Sarteane (**Ch 185**). Dve urny s týmto motívom sú v databáze uvedené ako kompozične podobné urnám **V 122** (č. 19) a **V 141** (č. 1) a sú vyrobené z tufu. Z tohto materiálu je tiež urna **V 28**, inak sú všetky ostatné z alabastru. Démon typu Vanth z urny zo Sarteana (**Ch 185**) má na Körteho prekresbe v databáze oko na ľavom krídle, avšak v skutočnosti bolo oko zobrazené na oboch jeho krídlach, aj keď sa horná časť jeho pravého krídla nezachovala, spodná línia oka je jasne rozpoznateľná (Obr. 15 a 16). Motív oka na krídlach démonov sa však neobmedzuje len na urny severnej Etrúrie, ale, ako ukázal výskum autorky tejto práce, vyskytuje sa aj na troch freskách v troch rôznych hrobkách v etruskej Tarquinii, z ktorých je jeden príklad uvedený v podkapitole 3.2.2 *Tomba dei Caronti*. Aj na ďalších dvoch freskách je s motívom oka na krídle zobrazený démon typu Charun. Tomba dei Caronti je datovaná do 2. štvrtiny 3. storočia pred n. l. a ďalšie dve hrobky (Tomba 5512²⁴ a Tomba 5636²⁵) do 2. polovice 3. storočia pred n. l. Do tohto obdobia (220-200 pred n. l.) spadá aj urna zo Sarteana (**Ch 185**). Urny z Volterry sú zaradené do 2. storočia pred n. l., z toho **V 116** sa datuje do 3. – 2. storočia pred n. l. a urna kompozične podobná urne **V 141** do konca 2. – 1. storočia pred n. l. Podľa uvedených dát by mohli byť fresky z južnej Etrúrie o niečo staršie ako väčšina urien zo severnej Etrúrie. Je preto možné, že sa nejakým spôsobom dostal motív oka na krídlach démonov na sever z Tarquinie. Je známe, že sa umelci za remeslom presúvali, a to najmä v helénistickom období a ako sa zdá, od prelomu 4. a 3. storočia pred n. l. bol pohyb remeselníkov a šírenie ideí živý predovšetkým medzi južnou a severnou Etrúriou (NIELSEN 1985, 74), preto sa táto hypotéza nedá vylúčiť. Predpokladá sa tiež, že niektoré prvé urny vo Volterre boli dielom kamenárov z okolia Tarquinie, ktorí pracovali na reliéfoch sarkofágov,

²³ Výskum motívu oka bol autorkou riešený v rámci projektu s názvom *Oko na krídle démona ako fenomén na etruských reliéfnych urnách*. Projekt bol zašitý vnútorným grantom filozofickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe (SVS) a mal trvanie jedného akademického roku (4. 10. 2018 – 30. 9. 2019). Priebežné výsledky boli prezentované formou posteru na medzinárodnej konferencii *Perspectives of Classical Archaeology* (PeCIA) usporiadanej Ústavom pro klasickou Archeologii (6.–7.12. 2018) a formou posteru a hovoreného príspevku na Dni mladé vědy (23.4.2019). Výstup bude zhrnutý v pripravovanom článku *La rappresentazione degli occhi sulle ali dei demoni etruschi: prime osservazioni iconografiche e iconologiche*.

²⁴ MAVLEEV–KRAUSKOPF 1986, 229, n. 51; SACCHETTI 2000, 142, n. 17, tav. IV, 1.

²⁵ STEINGRÄBER 1985, 374.

ktoré sa našli v tarquinských hrobkách, a ktorí sa v istom momente – zrejme vo viere lepších pracovných príležitostí – presunuli na sever.²⁶ Navyše, v dvoch tarquinských hrobkách nájdeme veľmi podobné scény s témou z našej databázy nazývanej **Fun 3** – rozlúčka. Jedná sa najmä o miniaturistické maľované vlysy s týmto námetom, kde na jednom z nich figuruje už zmienený mužský démon typu Charun s motívom oka na krídle (Tomba 5512). Ďalší takýto vlys je v spomínanej Tomba 5636, kde sú síce démoni typu Vanth a Charun zobrazení bez krídiel, avšak v tejto hrobke sa nachádza ešte jeden démon typu Charun, ktorý je namaľovaný na pilieri v strede hrovej komory a ktorý má tiež na jednom krídle zobrazené oko. Aj napriek tomu, že je tento motív zriedkavý, na urnách sú s ním zachytené všetky druhy etruských démonických bytostí.²⁷ Títo démoni sú zobrazení ako v mytologických, tak vo funerálnych scénach, pričom sa opakuje len **Fun 5** – cesta do podsvetia na koni a to na troch urnách (**V 135**, **V 141** a k nej kompozične podobná urna č. 1). Tu je potrebné zdôrazniť, že scéna na urne **V 141** a k nej priradená kompozične podobná urna č. 1 (Obr. 17) sú si navzájom natoľko podobné, že by sa dalo špekulovať o tom, že mohli byť vytvorené podľa jednej predlohy, avšak dvomi majstrami kamenármi, ktorí si dielo mierne pozmenili podľa svojich predstáv. Ak by tomu tak bolo, znamenalo by to, že s motívom oka na krídle démona existovala predloha z tzv. „albumu predlôh“, známym tiež ako *Musterbücher*, ktorý bol medzi umelcami v obehu (CAMPOREALE 2011, 129; NIELSEN 1985, 74; VAN DER MEER 1978, 79). Hypotéza, že tento album mohol zahŕňať scénu so ženským démonom typu Vanth, ktorá má na ľavom krídle zobrazené oko, ako je to v prípade oboch urien, však nemôže byť potvrdená, dokým sa nenájdu ďalšie podobné urny. Dve alabastrové urny pochádzajú z nekropoly Portone (**V 105** a **V 141**), hrobka je však známa len u jednej z nich. Obe sa datujú do 2. storočia pred n. l. a vykazujú určité podobnosti v štylistike. Nie je preto vylúčené, že pochádzajú z jednej volterrskiej dielne. K významu motívu oka na krídlach sa vyjadrujú viacerí bádatelia,²⁸ v skutočnosti však nevieme, čo presne motív oka na krídlach démonov vyjadruje. Nemáme o ňom, ani o etruských démonoch všeobecne dochované žiadne zmienky u antických autorov (DE GRUMMOND 2006, 191–218). Zdá sa málo pravdepodobné, že by oko na krídle predstavovalo apotropaion. Súdiac podľa ich dochovaných zobrazení zrejme nemuseli byť vybavení prvkom s apotropaickou funkciou, nakoľko sú to práve démoni, ktorí na mnohých scénach na urnách útočia na mytologické a iné postavy a nikdy to nie je

²⁶ MAGGIANI 1985, 32. Táto hypotéza sa zakladá na podobnosti scény s jedným typom cesty do podsvetia na niektorých reliéfoch na prvých volterrských urnách z 3. storočia pred n. l. so scénami na sarkofágoch z Tarquinie z konca 4. a začiatku 3. storočia pred n. l., CAMPOREALE 2011, 128.

²⁷ Okrem démonov typu Vanth a Charun sú to rôzni morskí démoni a mužský démon Taraxippos (**V 74**).

²⁸ DE RUYT 1934, 148, poznámka 1 a 2; PFIFFIG 1975, 328, 330; PASCHINGER 1992, 137; DEONNA 1965, 107–108, poznámka 2.

naopak.²⁹ Dobrým príkladom takýchto útokov je miniaturistický vlys v Tomba del Cardinale v Tarquinii (Obr. 18).³⁰ Zriedkavosť motívu oka na krídlach démonov ostáva otázna – tento stav by vysvetlovalo, ak by sa podarilo dokázať, že oči na krídlach boli na urnách tiež namaľované, nielen reliéfne vytvorené. Doteraz však nebolo nájdené zobrazenie, ktoré by túto hypotézu jednoznačne potvrdilo.

Na etruských urnách sú démoni odetí do dvoch základných typov odevov, ktorými sú chitón a sukňa. Odevy démonov sú mixom reálnych, v skutočnom svete nosených odevov a nereálnych odevov – podobne je tomu aj u ostatných figúr zobrazených na urnách s mytologickými scénami (BONFANTE 2003, 40). Reálne nosený mohol byť chitón, zatiaľčo v reálnom živote nenositel'ná kombinácia sukne a prekrížených pásov medzi odhaleným poprsím sa zdá byť odevom určeným výhradne pre ženského démona typu Vanth.³¹ Chitónov a sukni je viacero typov, ktoré práca rozdelila podľa nasledujúcich kritérií:

- **chitón typ 1** – krátky chitón bez rukávov, ktorého dĺžka siaha maximálne pod kolená. Chitón je stiahnutý v páse a môže byť v páse zložený.
- **chitón typ 2** – krátky chitón s rukávmi, ktorého dĺžka siaha maximálne pod kolená. Chitón je stiahnutý v páse, ale nemusí byť. Môže byť v páse zložený.
- **chitón typ 3** – krátky dvojdielny chitón s rukávmi, ktorého dĺžka siaha maximálne pod kolená. Chitón je stiahnutý v páse.
- **chitón typ 4** – krátky dvojdielny chitón bez rukávov, ktorého dĺžka siaha maximálne pod kolená. Chitón je stiahnutý v páse.
- **chitón typ 5** – dlhý chitón s rukávmi, ktorý môže byť aj zložený v páse, alebo aj dvojdielny. Chitón je stiahnutý v páse.
- **chitón typ 6** – dlhý chitón zložený a stiahnutý v páse, ktorý drží na jednom ramene.
- **chitón typ 7** – krátky chitón, ktorého dĺžka siaha maximálne pod kolená, a ktorý môže byť aj zložený v páse, alebo aj dvojdielny. Chitón je stiahnutý v páse a drží na jednom ramene.
- **chitón typ 8** – dlhý chitón bez rukávov, ktorý môže byť aj dvojdielny. Chitón je stiahnutý v páse.

²⁹ Tieto útoky a hrozby pozorujeme najmä v skupinách **Myt 1, Myt 4, Myt 7, Myt 20, Myt 21, Myt 29, Myt 30, LegHis 2 a LegHis 3**.

³⁰ Vlys je dochovaný na prekresbe z 18. storočia, ten originálny v hrobke je dnes takmer nečitateľný, STEINGRÄBER 1985, 303–305.

³¹ Pre sukňu existuje v literatúre niekoľko termínov, najčastejšie sa používa termín „chitón“ (napr. MAGGIANI 1975, 92, n. 131). Práca sa prikláňa k termínu „sukňa“ ako tento odev definovala Bonfanteová (BONFANTE 2003, 40).

- **chitón typ 9** – dlhý chitón bez rukávov, ktorý je zložený v páse a stiahnutý pod poprsím. Výstrih je ozdobený prepleteným lemom.
- **chitón typ 10** – krátky chitón bez rukávov, ktorý je stiahnutý v páse. Jeho spodná časť sa skladá z veľkých šupín.
- **chitón typ 11** – krátky chitón, ktorý je stiahnutý v páse a v strede hrudníka, kde je zopnutý okrúhlou sponou.
- **sukňa typ 1** – krátka sukňa, ktorej dĺžka siaha maximálne pod kolená a ktorá je v páse zložená. Sukňa je stiahnutá v páse, alebo pod poprsím.
- **sukňa typ 2** – krátka dvojdielna sukňa. Jeden diel je stiahnutý v páse a druhý pod poprsím. Vrchné lemy oboch dielov majú zúbkovaný vzor.
- **sukňa typ 3** – krátka sukňa, ktorá je zložená v páse. Vrchný lem má vlnkovaný vzor.
- **sukňa typ 4** – krátka sukňa, ktorej dĺžka siaha maximálne pod kolená. Sukňa je stiahnutá v páse, alebo pod poprsím.
- **sukňa typ 5** – krátka sukňa, ktorá je v páse zložená do vonkajšej strany, pričom sa v strede rozchádza do dvoch zaoblených koncov, ktoré majú lemovaný okraj a sú vyplnené bodkami.
- **sukňa typ 6** – dlhá sukňa, ktorá môže byť aj zložená v páse, alebo aj dvojdielna. Sukňa je stiahnutá v páse, alebo pod poprsím.

Chitón nosí ako ženský démon typu Vanth, tak mužský démon typu Charun (Tab. 2). Najviac zobrazovanými sú typ 1 a typ 2. Sukňu s odhalenou hrudou má mužský démon len v 13 prípadoch z celkových 222 zobrazení s týmto typom odevu. Ako už bolo povedané, tento typ odevu bol určený najmä pre ženského démona typu Vanth. Najpreferovanejším typom zobrazovanej sukne vo všetkých troch centrách bol typ 1 a hneď potom typ 4. Výnimočne bola sukňa dlhá (typ 6) a tri sukne sa odlišujú rôznymi pridanými prvkami a detailami (typ 2 – **Ch 200** , typ 3 – **V 54**, a typ 5 – **Ch 174**). Démon typu Charun je na siedmych scénach zobrazený nahý, alebo čiastočne zakrytý. Démon typu Vanth je nahý, čiastočne zahalený plášťom na urne **V 97**.

Odevy mali démoni opášané pravdepodobne jednoduchým textilným, alebo možno koženým (?) opaskom, ktorý mohol byť obtočený viac krát a mohol mať rôznu šírku. Ojedinele sú opaky ženských démonov netradične zdobené, alebo sa zdajú byť z iných materiálov (**V 15**, **V 25**, **V 27**, **V 54**, **V 73**, **V 111**, **V 117**). Mužský démon typu Charun má na urne **V 113** dvojradový opasok, ktorý sa pravdepodobne skladá z kovových (?) cvočkov.

Démon typu Vanth má veľmi často cez nahé poprsie prekrížené dva pásy, ktoré môžu, ale aj nemusia byť v mieste križenia sa zopnuté sponou (Tab. 2). Zo zobrazení sa zdá, že by sa mohlo jednať o textilné pásy, poprípade kožené. Tri páry z nich sa javia byť prepletené z dvoch kusov (**V 77, V 137 a P 241**) a tri páry z nich sú pravdepodobne z dvoch dlhých reťazí, ktoré tak tvoria „telový šperk“ (**Ch 158, Ch 204 a Ch 205**), ktorý môžeme často pozorovať na odeve ženských ležiacich postáv umiestnených na veku urien, alebo sarkofágov (napr. Obr. 8) (BONFANTE 2003, 40). Spona, ktorá ich spája môže mať rôzny tvar, najčastejšie je to okrúhla spona, ktorá je zobrazovaná vo všetkých troch centrách. Na volterrských urnách má 16 ženských démonov sponu v tvare rozetky, ktorú majú tiež traja ženski démoni na urnách z Chiusi (**Ch 161, Ch 204 a Ch 205**). V jednom prípade je spona v tvare obdĺžnika (**V 27**) a v dvoch prípadoch je spona v tvare kosoštvorca (**P 243**). Jeden démon typu Vanth má tieto pásy medzi poprsím previazané na uzol (**Ch 215**). Výnimkou je chiusinská urna **Ch 210**, kde majú traja démoni typu Vanth a traja démoni typu Charun tieto pásy umiestnené na odeve – chitóne. Doklady o zopnutí chitónu sponou na ramene máme dva, v jednom prípade sa jedná o okrúhlu sponu (**V 81**) a v druhom o sponu v tvare obdĺžnika (**V 150**).

83 démonov má na oboch rukách rukávniky.³² Rukávniky sú v podstate oddelené dlhé rukávy, ktoré sú na oboch koncoch stiahnuté patentmi. Z tohto množstva ich majú len siedmi démoni typu Charun (**V 127, V 136, Ch 188, Ch 174, Ch 190**). Tento doplnok odevu majú štyria démoni typu Vanth na urnách z Chiusi iba na jednej ruke (**Ch 201, Ch 204, Ch 205, Ch 213**). Pri 24 démonoch nie je z ich zobrazení úplne jasné, či sa jedná o tento doplnok, nakoľko démoni, najmä tí ženski, majú často na zápästiach náramky a na paži nápažníky, a preto sa tieto tri doplnky môžu často medzi sebou zamieňať. Je možné, že sú rukávniky odvodené z dlhých rukávov, alebo rukávnikov, ktoré sú pomerne často súčasťou odevu niektorých mytologických postáv (napr. **Myt 20**) (BONFANTE 2003, 40). Na urnách majú démoni rukávniky ako v mytologických, tak v legendárno-historických a funerálnych scénach.

Ďalším pomerne častým doplnkom ako ženského démona typu Vanth tak mužského démona typu Charun je plášť (Tab. 2). Ten majú buď ovinutý okolo rúk alebo bokov alebo prehodený cez rameno.

Dvaja ženski démoni typu Vanth (**V 74, Ch 168**) a jeden mužský démon typu Charun (**V 125**) nosia kožu z mačkovitej šelmy. Tú majú v niekoľkých prípadoch démoni aj na hlave. Títo démoni môžu byť výsledkom inšpirácie ikonografiou gréckeho hrdinu Hérakla, ktorý nosil kožu z Nemejského leva, ktorý mal byť nezraniteľný (ADKINS – ADKINS 2011, 322).

³² 41 z nich sú na volterrských urnách, 28 na chiusinských a 14 na urnách z Perugia.

Démon typu Vanth má v 11 prípadoch v prednej časti sukne zásterku (**Ch 187, Ch 207, Ch 209, Ch 213, P 246**), ktorá má v troch prípadoch šupinový vzor (**V 19, Ch 202, P 244**) a v jednom prípade je prekrytá širokým pásom látky (**P 226**). Bedrové zásterky samotné (*zómy*), boli v Grécku čiste mužskou záležitosťou, ktorú nosievali remeselníci a iní pracovníci, existuje však aj zobrazenie Atalanty s týmto typom odevu (ADKINS – ADKINS 2011, 435).

Démon typu Charun má na jednej urne pod krátkym chitónom dlhé obtiahnuté nohavice s mriežkovaným vzorom (**V 52**). Podobný typ nohavíc nosili lukostrelci, alebo vozataji (BONFANTE 2003, 40). Charun na tejto urne nemá ani jednu z uvedených funkcií, je zobrazený na boku urny s kladivom na pleci a na hlavnej scéne je **Myt 14a** – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok, s démonom typu Vanth zobrazenou v strede medzi bratmi.

Obuv pre oba typy démonov – ak je viditeľná – je prevažne vysoká bez alebo s postrannými ohnutými zvrškami rôznej dĺžky, ktoré boli z mäkkej kože (BONFANTE 2003, 40) (Tab. 2). Tento typ obuvi reflektuje grécky typ zvaný *embades* (BONFANTE 2003, 64). Traja démoni typu Vanth (**V 12, V 91 a V 94**) a jeden typu Charun (**V 12**) sú bosí, ale nad kotníkmi majú zobrazené tieto zvršky. Mnoho démonov je bosých. Na niektorých zobrazeniach je na obuvi viditeľné šnurovanie (**V 114, V 125, V 138, V 148, Ch 209, P 229, P 236, P 243**). Jeden ženský démon má tieto zvršky zubaté (**V 42**) a jeden má v prednej hornej časti obuvi zobrazenú tvár mačkovitej šelmy (**Ch 191**). Jeden typ vysokej obuvi na *Vanth* sa javí byť otvorený a teda sandálového typu (**Ch 206**).

Vanth má prevažne vlasy upravené do účesu, akým je rôzny typ drdolu (Tab. 2). U 23 démonov typu Vanth a u 3 démonov typu Charunov nevieme ako mali upravené vlasy, nakoľko nemajú dochovanú hlavu (Tab. 2). Démon typu Charun má najčastejšie krátke vlasy. Niektorí démoni sa odchyľujú od týchto štandardov: niekoľko démonov typu Vanth má vlasy rozpustené, pričom sa dajú rozlíšiť dlhé vlasy a vlasy s dĺžkou po plecيا. Zopár z nich má vlasy z časti stiahnuté do drdolu a z časti voľne rozpustené. V troch prípadoch má zdá sa tento ženský démon vlasy krátke a rozviate, čo má evokovať fakt, že je démon v pohybe. Jeden démon typu Vanth má zvlnenú odstávajúcu ofinu, s ktorou je v šiestich prípadoch zobrazený mužský démon typu Charun. Táto ofina má analógiu na freske v Tomba degli Anina v Tarquinii, kde sa nachádza identifikovaný Charun s podobnou ofinou. Traja títo démoni majú vlasy s dĺžkou po plecيا a 14 démonov typu Charun majú vlasy vyslovene upravené.

Z hláv mnohých démonov sa týčia dve malé krídielka (Tab. 2). Zriedkavé sú z hlavy týčiace sa dva malé hadíky (Tab. 2). Mužský démon typu Charun je pomerne často zobrazený s dlhými špicatými ušami (Tab. 2). V 19 prípadoch majú démoni na hlave nejaký typ

pokrývky (Tab. 2). Z nich sa napríklad vyskytuje už spomenutá koža z mačkovitej šelmy na démonovi typu Charun (**Ch 212** (?), **Ch 218**, **Ch 221**, **P 245** (?), **P 248**), a v dvoch prípadoch na hlave démona typu Vanth (**V 116** (?), **Ch 196**). Ženský démon má v jednom prípade na hlave frýžsku čiapku (**V 49**), v ďalšom prilbu v tvare šelmy (**Ch 161**) a v ďalšom prilbu s chocholom (**Ch 179**). Démon typu Charun má zriedkavo nejaký typ klobúka, v jednom prípade sa jedná o typ *pilos* (**V 12**). Tento démon je na 29 zobrazeniach na tvári zarastený, pričom na jednom z nich sa jedná o výrazne dlhú bradu (**V 113**). V deviatich prípadoch má veľký nos, ktorý má v siedmych z nich aj zahnutý.

Vo vlasoch majú mnohí ženski démoni zakomponované rôzne ozdoby či šperky (Tab. 2). Z diadémov sú to dva základné typy: oválny a špicatý. Výnimočne táto ozdoba môže pripomínať skôr korunu ako diadém (**V 97**). Typ koruny má v jednom prípade aj démon typu Charun (**V 148**). Na dvoch zobrazeniach je diadém zdobený okrúhlymi dekoračnými prvkami (**V 91**, **P 245**) a na dvoch je špicatý diadém olemovaný perlovcom (**V 25**, **V 64**). Treba zdôrazniť, že diadém majú na hlavách ženski démoni typu Vanth pochádzajúci takmer výhradne z volterrských dielní, až na dve výnimky (**Ch 183**, **P 245**). Ako ženský démon typu Vanth, tak mužský démon typu Charun majú v niekoľkých prípadoch vo vlasoch tenkú pásku, ktorá im sťahuje vlasy. Na troch zobrazeniach sa zdá, že je táto páska nad čelom zviazaná na uzol (**V 75**, **V 77**, **Ch 212**).

Desať ženských démonov typu Vanth nosí náušnice, ktoré majú najčastejšie okrúhly tvar, ktorý je zastúpený pre všetky tri výrobné centrá (Tab. 2). V jednom prípade vidíme náušnice kónického tvaru (**V 38**) a v jednom prípade náušnice tvaru obrátenej pyramídky (**V 10**).

Ženský démon typu Vanth je takmer na jednej tretine zobrazení s rôznymi náhrdelníkmi a nákrčníkmi (Tab. 2). Preferencie jednotlivých typov boli vo výrobných centrách rôzne: hadovitý nákrčník sa vyskytuje najviac na urnách z Chiusi, ale po jednom príklade je zastúpený aj na urnách z Volterry a z Perugia. Koráľkový náhrdelník vidíme najviac zastúpený na volterrských démonoch typu Vanth, ale opäť tento typ nebol neznámy dielňam v Chiusi a v Perugii. Tordovaný náhrdelník a torques (aj tordovaný) sú podobne najpočetnejšie zastúpené na urnách z Volterry. Zvláštny je náhrdelník (?) s uzlom (**Ch 181**, **Ch 184**). Je možné, že sa v týchto prípadoch jedná skôr o textilnú pásku zviazanú na uzol, ako o kovový šperk. Tordovaný náhrdelník (?) majú možno na krku aj dvaja mužski démoni typu Charun (**Ch 210**).

Niektorí ženski démoni typu Vanth nosia na rukách náramky a nápažníky (Tab. 2). V jednom prípade má na pravej ruke náramok aj démon typu Charun (**V 23**). Ako už bolo

spomenuté pri rukávnikoch, často je problematické tieto prvky od seba odlíšiť. V dvoch prípadoch je nápažník možno tordovaný (?) (V 77) a v troch prípadoch sa pravdepodobne jedná o dvojradové náramky a nápažníky (V 108, Ch 159 (?), Ch 204). Na dvoch urnách sa na nich dochovalo pozlátenie (V 10, V 88), alebo žltá farba (Ch 185), preto sa dá predpokladať, že majú evokovať, že sú vyrobené zo zlata.

Polychrómia je na urnách zahrnutých v databáze prevažne neznáma, alebo len čiastočne dochovaná (Tab. 1). O určitej palete farieb a na ktoré prvky bola aplikovaná si však môžeme spraviť predstavu na niekoľko málo známych príkladoch v databáze: **Čierna** bola farbou, ktorá sa používala na zvýrazňovanie detailov, akými sú oči a obočie. Ďalej je zriedkavo použitá na vlasy, v dvoch prípadoch obuv ženských démonov typu Vanth a v jednom prípade na leme obuvi a záhyby na sukni. Oči sú v štyroch prípadoch **červenej** farby. Táto farba bola užívaná zdá sa najčastejšie. Traja démoni ňou majú zvýraznené pery. Nájdeme ju tiež na atribútoch démonov: meč (V 140), pochodeň (V 125, V 140, V 147, Ch 178, V 185, Ch 191) a kladivo (V 127, V 136). Štyria démoni majú v tejto farbe obuv. V jednom prípade bola použitá na opasok (V 19). Štyria ženski démoni typu Vanth (Ch 153, Vanth (2) na Ch 178, Vanth (1) a Vanth (2) na Ch 175) a jeden démon typu Charun (V 132) majú červené vlasy. Červená alebo svetločervená býva v zopár prípadoch použitá aj na pokožku oboch typov démonov a na ich odev (V 15, V 139, Ch 189, Ch 195). V jednom prípade je táto farba použitá na dva zvislé pruhy na sukni démona typu Vanth (Ch 185, Obr. 15). Démon typu Vanth má v 8. prípadoch červené, alebo z časti červené krídla (V 100, V 140, Ch 153, Ch 154, Ch 176 - Vanth (1) a (2), Ch 185, Ch 189). V jednom prípade sa to týka aj démona typu Charun (V 137). Vlasy má jeden ženský démon **purpurovej** farby (Ch 191). Tmavo purpurové až **hnede** sú vlasy, obuv a atribúty vo forme hadov démonov Vanth (1) a Vanth (2) na urne Ch 169. Oči a obočie má hnedé démon typu Charun (V 132) a vlasy majú hnedé štyria démoni typu Vanth (Ch 189 a Ch 190 - Vanth (1) – (3)). **Biela** farba je použitá na odeve a krídlach démona typu Vanth (Ch 160) a touto farbou má ženský démon vytvorené štyri tenké pružky, ktoré lemujú dva zvislé pásy na jeho sukni (Ch 185, Obr. 15). Tento ženský démon má **žltej** farby vlasy, vnútornú časť krídiel (v hornej polovici), obuv a šperky: náramky, nápažníky a hadovitý nákrčník. Dá sa predpokladať, že táto farba použitá na šperkoch má predstavovať, že sú vyrobené zo zlata. Naproti tomu žltá obuv by mohla predstavovať farbu kože, z ktorej by mali byť vyrobené. Žltá je tiež pravdepodobne pochodeň démona typu Vanth (2) (Ch 190) a opasok, prekrížené pásy a spona na démonovi typu Vanth (Ch 191). Žltá spona zrejme tiež znamená, že by mala byť vyrobená zo žltého kovu. Opasok a prekrížené pásy na hrudi žltej farby možno naznačujú, že materiál použitý na ich výrobu bol

koža. **Ružová** farba je použitá na tvár a nohy démona typu Charun (V 127) a na odevy ženských démonov *Vanth* (1) a *Vanth* (2) na urne Ch 169. **Modrú** sukňu má *Vanth* na urne Ch 185. Tyrkysovej farby je chitón *Charuna* na urne Ch 201. *Charun* má v dvoch prípadoch modré vlasy (V 136 a V 138). V štyroch prípadoch sú modré (Ch 185, Ch 195 - *Vanth* a *Charun* (1) a (2)) a v jednom prípade tmavomodré (V 144) časti krídiel oboch typov démonov. **Zelené** krídla má *Vanth* (1) na urne V 101. Modro-zelenej farby je meč, ktorý drží *Vanth* (1) na urne Ch 169. Zelený odev má jeden ženský démon typu *Vanth* (V 113). Obaja ženski démoni majú na urne Ch 176 zelené rukávniky a z vonkajšej strany krídla. **Oranžové** krídla s čiernymi pruhmi má *Vanth* na urne Ch 162. **Pozlátenie** sa vyskytuje len na volterrských urnách a bolo použité na zvýraznenie krídiel démonov (V 10 - *Vanth* (Obr. 19), V 146 - *Vanth* (1) a (2) a *Charun* (1) a (2)), a ďalej na šperky a doplnky niektorých ženských démonov typu *Vanth*: jedná sa o diadém (V 10, V 26, V 88), náušnice (V 10), torques (V 10, V 26) a koráľkový náhrdelník (V 88), náramky a nápažníky (V 10, V 88), sponu v tvare rozetky (V 10, V 88) a prekrížené pásy (V 37), a opasok (V 10, V 15, V 88). V jednom prípade má démon typu *Vanth* týmto spôsobom zvýraznený svoj atribút, ktorým je pochodeň (V 26).

Vzhľad ženského démona typu *Vanth* na helénistických urnách bol veľmi pravdepodobne do veľkej miery ovplyvnený ikonografiou gréckej bohyne pomsty – Erínys. Najmä jej vzhľad na juho-italských vázach zo 4. storočia pred n. l. často pripomína etruského démona typu *Vanth* (SARIAN 1986, 825–843). Erínys býva najčastejšie odetá v chitóne, na ktorom má na hrudi prekrížené dva pásy, prvok, ktorý je charakteristický pre démona typu *Vanth* (Obr. 20). Vzor pre vysokú šnurovaciu obuv so zvrškami mohol tiež pochádzať z týchto zobrazení. Erínys má na hlave často dva malé hadíky, ktoré sú naopak u démona typu *Vanth* zriedkavé. Ten má častejšie na hlave dve malé krídielká, ktoré mohli byť inšpirované zobrazeniami gréckych mytologických bytostí ako je Hermés Psýchopompos (napr. SOURVINOU-INWOOD 1986, n. 10), alebo Hypnos.³³

Mužský démon typu *Charun* sa na jednej urne objavuje s pokrývkou typu *pilos* (V 12), s ktorou je tiež zobrazený Charu z Tomba François (Obr. 13). Táto pokrývka hlavy bola charakteristická pre Chárona, prevozníka do podsvetia z gréckej mytológie. Ten sa na mnohých zobrazeniach objavuje práve s touto pokrývkou hlavy (SOURVINOU-INWOOD 1986,

³³ Napríklad rímska bronzová kópia helénistického originálu z rokov 325–275 pred. n. l.: https://www.britishmuseum.org/collection/object/G_1868-0606-9?fbclid=IwAR347ZaRaffhB6jAiMzJJ8_R_4m6P7-T9iLF6SsxOhUHLFRl3c5ZVPOj_0U

210–225, napr. n. 3, n. 5, n. 10) a na rozdiel od etruských démonov, býva pomerne často spomínaný v antických prameňoch (napr. Cicero, *De nat. deor.* III, 17; Plinius Starší, *Natur. hist.* II, 93; Vergilius, *Aen.* VI, 295–304).

5.2 Atribúty a funkcie démonov typu Vanth a Charun na etruských urnách

Démoni typu Vanth a Charun sú na etruských reliéfnych urnách zobrazení s atribútmi, ktoré držia v rukách. Tieto atribúty (Tab. 2), spolu s aktívnym, alebo pasívnym postojom démonov voči ostatným postavám na scéne (Tab. 2 – *Účasť na scéne*), môžu prispieť k snahe pochopiť, aké mali niektorí démoni v scénach funkcie. Zoznam atribútov v rukách démonov typu Vanth a Charun na urnách je nasledovný:

- balvan
- had
- kladivo
- kladivo malé
- kľúč
- kopija
- meč
- meč krátky
- meč s kosákovitým výbežkom
- meč v pochve
- pochodeň
- pochodeň členitá
- pochva od meča
- veslo
- závora
- zvitok zavinutý
- zvitok rozvinutý

S **balvanom** v rukách sú zobrazení traja ženský démoni typu Vanth (**Ch 187** a **Ch 188**) v mytologickej scéne **Myt 28** – útok na thébske hradby. *Vanth* (2) na urne **Ch 187** drží balvan v oboch rukách nad hlavou a zdá sa, že sa ním chystá zaútočiť na ozbrojeného nepriateľa –

pravdepodobne Kapanea – ktorý je zobrazený na rebríku (KÖRTE 1890, 64). V podobnom postoji je *Vanth* (2) na urne **Ch 188**, s tým rozdielom, že balvan drží v každej ruke. Obaja ženský démoni sú na scéne zobrazení s ďalšími démonmi typu *Vanth* a *Charun*. Je očividné, že démoni v týchto scénach pomáhajú útok na thébske hradby potlačiť.

Hady držia zriedkavo v rukách ako mužský démon typu *Charun* tak ženský démon typu *Vanth* (Tab. 2). Had je charakteristickým atribútom gréckej *Erínys* (SARIAN 1986, 825–843, napr. n. 42, n. 55, n. 70), a pravdepodobne z jej zobrazení bol prevzatý do etruskej ikonografie démonov. V kapitole 3 sme sa stretli so zobrazením *Vanth* na zrkadle z Perugia, ktorého scéna predstavuje grécky mýtus o Orestovi (Obr. 2), kde tento ženský démon veľmi pravdepodobne predstavuje etruskú obdobu gréckej bohyne pomsty *Erínys* (DE PUMA 2005, 51–52). Rolu *Erínys* preberá veľmi pravdepodobne aj *Vanth* (1) na urne **V 32**, ktorá patrí do skupiny **Myt 7** – zavraždenie matky a Orestov útek. Ženský démon typu *Vanth* je zobrazený v pozadí scény za oltárom a v ľavej ruke drží hada. *Vanth* (2) na tej istej urne, ktorá je zobrazená na jej pravom boku, sa zaháňa mečom na ozbrojeného bojovníka. Dá sa predpokladať, že zámery oboch ženských démonov sú podobné. Na urne **Ch 189** (**Myt 29** – smrť Hippolyta) sa nachádza ženský démon *Vanth*, ktorý má položenú pravú ruku na tlame koňa, zatiaľčo v ľavej ruke drží hada. V tejto skupine často ženský démoni držia za uzdy splašené kone. Pravdepodobne sa v oboch prípadoch jedná o gesto vyjadrujúce kontrolu nad nimi – nie však o ukludňovanie týchto koní – naopak had by mohol naznačovať, že tiež prispel k ich splašeniu. Aj v tomto prípade je možné, že ženský démon plní podobnú úlohu ako *Erínys* na juho-italských vázach, kde je zosobnením spravodlivosti pri potrestaní Hippolyta (DE ANGELIS 2015, 264–265, poznámka 675). S hadmi omotanými okolo rúk sú zobrazení aj dvaja démoni typu *Vanth* na urne **Ch 169** (**Myt 9** – Odysseus a Kirké), ktorých postoj pripomína *Erínys* na jednej juho-italskej nádobe z rokov 380–360 pred. n. l. (SARIAN 1986, n. 68).

Charakteristickým atribútom démona typu *Charun* je veľké **kladivo**. Démon ho drží prevažne v ľavej ruke a zároveň ho má opreté o plece (Tab. 2). Na iných zobrazeniach sa opiera o jeho rukoväť, pričom hlava kladiva spočíva na zemi. V žiadnej scéne démon typu *Charun* veľkým kladivom priamo neútočí na iné postavy na reliéfe, preto sa môžeme len domnievať, načo mu v skutočnosti v týchto a iných scénach podľa etruských predstáv slúžilo (KRAUSKOPF 1987, 73–77). V skutočnosti sú útoky týmto atribútom zachytené v len už spomenutej Tomba del Cardinale na miniaturistickom vlyse, ktorý je však dnes takmer nečitateľný a máme k dispozícii len jeho prekresbu z 18. storočia, ktorá môže byť ovplyvnená jej autorom (Obr. 18). Čo sa týka urien, v jednej scéne zo skupiny **Fun 5** – cesta do podsvetia

na koni (**V 138**), hlava obráteného kladiva mužského démona spočíva na hlave postavy na zemi. Urna **V 127** s témou **Fun 3** – rozlúčka, obsahuje démona typu Charun, ktorý drží v ľavej ruke veľké kladivo, ktoré si opiera o rameno. V pravej ruke drží malé kladivo, ktorým sa zdá dotýka zadnej časti hlavy ženskej postavy. To sú jediné dve zobrazenia démona typu Charun, kde sa kladivo fyzicky dotýka nejakej postavy v scéne na urnách v databáze.³⁴ S malým kladivom je zobrazený aj mužský démon na urne **Ch 212**. Pravdepodobne na základe zobrazenia z urny **V 127** vzniklo tvrdenie, že démon typu Charun používa kladivo takým spôsobom, že ním poklepe na plece zosnulého, aby tým potvrdil, že je naozaj mŕtvy (GAZDA 2000, 218). Takéto tvrdenie sa však nemôže zakladať na jednom zobrazení.³⁵ Je možné, že zobrazenie tohto démona typu Charun je výtvarom vychádzajúcim nie tak ani všeobecného povedomia o tomto démonovi, ako skôr na individuálnej predstave remeselníka, ktorý reliéf vytvoril. V jednom prípade je s kladivom zobrazená *Vanth (1)* (**Ch 170**). Jedná sa o scénu zo skupiny **Myt 27** – gigantomachia. V tomto prípade sa z postoja démona zdá, že sa na giganta zaháňa v snahe zasiahnuť ho kladivom. V ľavej ruke drží zavinutý zvitok. Druhá *Vanth (2)* z tejto scény drží pri zemi mužskú postavu, na ktorú sa zaháňa dlhým predmetom, ktorý je identifikovaný ako ľudská ruka. Obe ruky postavy na zemi sú zreštaurované v modernej dobe, preto sa nevie, či jej pôvodne chýbala ruka. V tomto postoji býva na iných médiách zobrazovaná Minerva,³⁶ a je viac ako pravdepodobné, že takéto zobrazenie Minervy bolo modelom pre tohto démona, avšak etruský kamenár, ktorému boli povedomejší „domáci démoni“ viac ako grécke božstvá, miesto nej vytvoril ženského démona typu Vanth (KÖRTE 1890, 4).

Pravdepodobne jediným zobrazením v databáze, pri ktorom si môžeme byť istí, že sa jedná o atribút – **klúč**, je to na urne **V 12**, kde ho drží ženský démon typu Vanth. V dvoch prípadoch sa jedná o predmet v tvare háku, a je otázne, či by tieto predmety mohli predstavovať klúč (**V 137**, **Ch 221**).

Na ľavom boku urny **V 105** drží démon typu Vanth **kopiju**, o ktorú sa opiera pravou rukou. Ide o jediné zobrazenie tohto atribútu v databáze.

Meč, ku ktorému je často zobrazená aj **pochva**, je druhým najčastejšie zobrazovaným atribútom ženského démona typu Vanth (Tab. 2). V niekoľkých prípadoch má meč aj démon typu Charun. V scénach s mytologickými námetmi, kde sú ženský démoni s mečom aktívni,

³⁴ K urne **V 127** sú priradené 4 kompozične podobné scény, avšak ani na jednej z nich démon typu Charun gesto s malým kladivom neopakuje. Na troch scénach dvíha za postavou ruku (č. 1–3) a na jednej scéne má ruku položenú na ramene ženskej postavy (č. 4).

³⁵ Podobné zobrazenia démona typu Charun sa nevyskytujú ani na freskách v tarquinských hrobkách, SACCHETTI 2000, 127–164.

³⁶ Zoznam pamiatok s uvedeným zobrazením: KÖRTE 1890, 4, poznámka 1.

prevláda skupina **Myt 20** – smrť Oinomaa, a to výhradne volterrskiej produkcie (**V 74**, **V 75**, **V 77**, **V 78**, **V 80**, **V 81** a **V 82**). Hlavnými postavami na scéne sú postavy identifikované ako Oinomaos a Pelops (BRIGUET–BRIQUEL 2002, 145–151; KÖRTE 1890, 108–139; MAGGIANI 1975, 32, 88; RAMPAZZO 2012, 64, 86; SANNIBALE 1994, 30–35). Oinomaos je zobrazený ako kľací na zemi, nakoľko mal spadnúť zo svojej kvadrigy, ktorá je zobrazená v pozadí. Na neho útočí Pelops, väčšinou kolesom z tejto kvadrigy. Na piatich zo spomenutých urien je ženský démon *Vanth/Vanth (1)* zobrazený v akcii tasenia meča z pochvy, čím sa aktívne zapája do diania v scéne.³⁷ Je otázne, aká je funkcia tohto ženského démona a či tak činí na obranu Oinomaa pred Pelopom – súdiac podľa zobrazenia dvoch ženských démonov typu *Vanth* na urne **V 81**, ktorí na Pelopa zreteľne útočia. Zaujímavé je podanie tejto scény na urne **V 82**, kde proti Pelopovi pravdepodobne tasí meč *Vanth (2)*, zatiaľčo *Vanth (1)* stojí naľavo v pasívnom postoji. Nie je jasná funkcia *Vanth (2)* na urne **V 80**, ktorá kľací a zdá sa, že vráža meč (?) do hrude jedného z koní. Funkcia démona typu Charun (**V 76**, **V 77**, **V 83**, **V 84**) v tejto skupine sa zdá byť podobná, ak nie zhodná s tou démona Taraxippa (**V 74**, **V 80**, **V 86** – **V 90**). Tento démon mal podľa mýtu plašiť kone na závodoch. Na etruských urnách k tomu používa dve kovové puklice, ktorými kone oslepoval. Je možné, že na gréckych pamiatkach sa nám jeho zobrazenie nedochovalo – ak sa vyskytuje, je minoritný.³⁸ Etruskovia zobrazovali tento typ démona aj v ženskom pohlaví (**V 86**). Zaujímavým príkladom aktívneho použitia meča zo strany démonov je v scénach označených v databáze ako legendárno-historické. Obe nasledujúce skupiny boli inšpirované gréckymi modelmi (PIRSON 2014, 187). Skupina **LegHis 2** – Galovia pri plienení svätyne obsahuje dve urny s týmto motívom, z ktorých jedna je volterrskiej proveniencie (**V 110**) a druhá peruginskej (**P 242**). Galovia sú na urnách zobrazení prevažne nahí len s opaskom, na ktorom majú pripnutý meč laténskeho typu, môžu držať oválny štít a zriedkavejšie majú okolo krku zopnutý plášť (LEJARS 2014, 564–565). Ďalšími identifikátormi môžu byť dlhšie rovné vlasy, fúzy a často mávajú na krku zobrazený torques. Na urne **V 110** sú zobrazení dvaja Galovia, z ktorých je jeden zachytený, ako sa chystá vziať sochu z podstavca. V tom sa mu zrejme snaží zabrániť ženský démon, ktorý drží v pravej ruke vzpriamený meč, ktorý pravdepodobne práve tasil z pochvy, ktorú drží vo výške v ľavej ruke – presne tak, ako na väčšine urien z predchádzajúcej skupiny **Myt 20**. Zobrazenie na urne z Perugia (**P 242**) zachádza ešte ďalej a démoni tu prichádzajú do

³⁷ Na urne **V 77** nemá tento démon dochovanú pravú ruku a v zdvihnutej ľavej ruke drží prázdnu pochvu od meča, preto sa dá predpokladať, že v pravej ruke držal meč ako na ostatných vyššie uvedených urnách. V rovnakom postoji, avšak s oboma rukami nedochovanými je tento ženský démon na urne **V 80**.

³⁸ Autorkám článku *At' se vám vyhne Taraxippos!* sa jeho zobrazenie z Grécka nepodarilo dohľadať, KLONTZA-JAKLOVÁ – TENGEROVÁ 2020, 67. Autorke práce sa kvôli pandémie Covid-19 nepodarilo konzultovať LIMC s heslom *Taraxippos*, ale bude tak učené v budúcnosti.

priameho fyzického kontaktu s rabujúcimi Galmi. Naľavo je zachytený mužský démon typu Charun ako stojí nad kľáčiaceho Galom. Démon mu ľavou rukou zakláňa hlavu dozadu, pravdepodobne tým že ho ťahá za vlasy. V pravej zdvihnutej ruke drží meč, ktorým sa ho zrejme chystá bodnúť. Napravo je zachytený ženský démon typu Vanth ako sa chystá z výšky zasiahnuť Gala, ktorý pred ním kľáči na kolenách. V tomto prípade jeho atribútom - zbraňou nie je meč, ale pochodeň, z ktorej sa dochoval len plameň.³⁹ Je zjavné, že démon typu Vanth a ojedinele aj typu Charun vo väčšine prípadov zohrávajú v scénach tohto typu určitých ochrancov svätyne, ktorí sa snažia galskému plieneniu zabrániť a útočia na nepriateľa. Ženských démonov zachytených v útočnom akte, alebo v postoji, z ktorého vyplýva, že sú pripravení zaútočiť, vidíme na dvoch urnách chiusinskej proveniencie, ktoré patria do skupiny **LegHis 3** – zápas s Galmi. Na urne **Ch 202** sú dvaja Galovia, z ktorých jeden sedí na zemi. Jeho sa chystá mečom zasiahnuť grécky bojovník vo výstroji (PIRSON 2014, 187). Napravo je démon *Vanth* (2), ktorý mieri pochodňou smerom do centra scény – možno v snahe pohroziť druhému Galovi, ktorý je zachytený v akcii útoku kopijou/oštepom. Ženský démon *Vanth* (1) kľáči na ľavej strane scény a v ľavej ruke drží pochvu od meča. Kvôli z veľkej časti nedochovanej pravej ruke a tiež pochvy sa nedá presne povedať, či meč držal démon v pravej ruke, alebo spočíva v pochve. Démon je však pravdepodobne pripravený zaútočiť – podobne ako démon typu Vanth na scéne urny **Ch 205**, kde je zachytený zápas medzi Galmi a dvomi gréckymi bojovníkmi, z ktorých jeden bol zobrazený na koni.⁴⁰ Helénistické umenie predstavovalo dominujúceho gréckeho bojovníka na koni pri zasadzovaní rany nepriateľovi ako symbolické zobrazenie pre oslavu víťazstva nad galskými kmeňmi (KÖRTE 1916, 173; PIRSON 2014, 187). Zákernosť zasiahnutého nepriateľa býva často vyjadrená bodnutím mečom do brucha koňa gréckeho bojovníka – tak ako je tomu na tejto urne. Ženský démon, pripravený zasiahnuť, stojí na ľavom okraji scény s mečom v pravej ruke.

Typickým atribútom démona typu Vanth zobrazeného na urnách je **pochodeň** (192 istých prípadov, Tab. 2). Približne tretina ženských démonov ju drží v oboch rukách, tretina v pravej ruke a posledná tretina v ľavej ruke, čo je spôsobené častým symetrickým zobrazovaním démonov typu Vanth na okrajoch scény. Pochodeň drží na deviatich reliéfoch aj mužský démon typu Charun. V scénach, kde je ženský démon zobrazený v pasívnom postoji, ju drží často obrátene – plameňom smerom k zemi. Ako už bolo predvedené na urne **P 242** zo skupiny **LegHis 2**, ženský démon typu Vanth niekedy používa pochodeň ako zbraň. Tak je tomu aj na volterskej urne z tejto skupiny (**V 111**), kde ženský démon mieri

³⁹ Plameň je vynechaný na prekresbe, ale je viditeľný na origináli urny, KÖRTE 1916, 148–149, fig. 25.

⁴⁰ Dnes je z neho dochovaná len pravá noha a jeho kopija, ktorou bodá Gala zobrazeného na zemi.

pochodňou na kľáčiaceho Gala. Na scéne je tiež mužský démon typu Charun, u ktorého nevieme aký atribút držal, nakoľko nemá dochované ruky. Aj na chiusinskej urne z tejto skupiny vidíme ženského démona pri útoku pochodňou na rabujúceho Gala (**Ch 200**). V skupine **Myt 21** – smrť Myrtila vidíme *Vanth (1)* ako spolu s ostatnými postavami útočí na postavu identifikovanú ako Myrtilos (**P 239**). *Vanth (2)* ohrozuje pochodňou ozbrojeného bojovníka na urne **Ch 151** (**Myt 1** – Paris rozpoznaný ako Priamov syn). Obaja ženski démoni majú namierené pochodne proti postavám identifikovaných ako Achilleus, ktorý drží odseknutú hlavu Troila, a Aiás na urne **Ch 155**, podobne ako *Vanth* na urne **Ch 156**. Obe urny patria do skupiny **Myt 4** – smrť Troila. K tejto skupine má čo sa týka kompozície scény veľmi blízko skupina **Myt 7** – zavraždenie matky a útek Oresta. Orestés a niekedy aj Pyladés často kľáčia jednou nohou na oltári, ako vidíme u Achillea a Aianta (DE ANGELIS 2015, 222). Takmer na všetkých volterrských urnách v tejto skupine sú napádani démonmi, ktorí na nich útočia svojimi atribútmi – mečom alebo pochodňou. Na reliéfoch sú tentokrát okrem ženských démonov hojne zastúpení aj mužski démoni typu Charun, z ktorých je v priamom útoku mečom (?) zobrazený len jeden z nich (**V 29**). Na dvoch urnách sa démoni za hrdinami na oltári vynárajú spod zeme (**V 29**, **V 33**). Na urne **V 34** je osamotený Orestés v obklúčení až štyroch ženských démonov typu *Vanth* a jedného mužského démona typu Charun. Z nich na Oresta útočia pochodňami *Vanth (2)* a *Vanth (3)* a ostatní sledujú vývoj situácie v pripravenom postoji. Na dvoch urnách (**V 30**, **V 31**) drží ženský démon Oresta za ruku, čím sa ho zrejme snaží od vraždy matky zadržať. Je možné, že tento zámer má aj ženský démon *Vanth (1)* na urne **V 32**, ktorý však nemá dochovanú hlavu a pravú ruku. V ľavej ruke má, ako už bolo povedané, veľkého hada. Reliéfy z Chiusi sa v tejto skupine líšia v tom, že na šiestich z nich je ženský démon typu *Vanth* skôr v pasívnom postoji v očakávaní vývoja diania na scéne a na dvoch z nich dokonca sedí v centre scény (**Ch 160**, **Ch 161**). Urny s útokmi ženských démonov sa v mnohom podobajú tým na volterrských reliéfoch (**Ch 164** – **Ch 167**). Mužský démon typu Charun je len na jednej z nich a to v pasívnom postoji. Za zmienku stojí zobrazenie pochodne na urne **Ch 166**, ktorej rozvraty plameň poukazuje na prudkosť útoku démona *Vanth (2)*.⁴¹ Postoje ženských démonov typu *Vanth* v skupinách **Myt 7** a **Myt 4** poukazujú na bezbožný charakter konania hrdinov (DE ANGELIS 2015, 222). V chiusinskej skupine **Myt 29** – smrť Hippolyta vidíme ženského démona typu *Vanth* pri útoku pochodňou na rôzne postavy na scéne. V troch prípadoch sa jedná pravdepodobne o ústrednú postavu Hippolyta (**Ch 190**, **Ch 192**, **Ch 194**). V jednom prípade je pochodeň ženského démona namierená proti Hippolytovmu spoločníkovi (**Ch 191**) a na jednom reliéfe nie je jasné, na

⁴¹ Toto zobrazenie je dokonca zaradené pod heslo *Erinys* v LIMC, SARIAN 1986, n. 72.

koho je útok chystaný (**Ch 193**). Ako už bolo spomenuté vyššie pri atribúte hada, ženski démoni v tejto skupine mali zrejme podobnú funkciu ako Erínye v zobrazeniach s Hippolytom na juho-italských vázach. Na dvoch urnách (**P 229** a **P 230**) zo skupiny **Myt 30** – obetovanie Ífigeneie, ktorá je známa len z Perugia, vidíme mnoho ženských démonov typu Vanth ako svojimi pochodňami útočia na ozbrojených bojovníkov. Na pravom boku urny **P 230** dokonca útočia na jedného bojovníka hneď traja ženski démoni typu Vanth, z ktorých *Vanth* (5) používa k útoku meč. Na ďalších reliéfoch z tejto skupiny pozorujeme ženského démona stojaceho za Agamemnónom, kedy je zobrazený v postoji so zdvihnutou rukou, alebo s rukou na jeho hlave, alebo na jeho ramene. Toto gesto môže byť vysvetlené ako snaha ženského démona zastaviť Agamemnóna a zabrániť tak hroznému činu, ktorý má byť spáchaný na Ífigeneii.

Veslo drží démon typu Charun na urne **V 23** a pravdepodobne tiež na urne **Ch 212** – avšak tu sa veslo (?) nedochovalo úplné. Postava s veslom na urne **V 23** nevykazuje žiadne zjavné fyzické znaky, podľa ktorých by mohla byť zaradená k démonom typu Charun (Obr. 21). Stojí v pasívnom postoji v pozadí scény **Myt 5** – obetovanie mladých Trójanov. Táto scéna je medzi etruskými urnami unikátna a má analógiu na už spomínanej freske z Tomba François (Obr. 13), a na kratéri z Vulci (Obr. 10), kde sa nachádzajú v podobnom pasívnom postoji démoni Charu s kladivom, ktorí sú identifikovaní nápisom. Napriek rozdielnym atribútom je pravdepodobné, že postava s veslom na urne **V 23** predstavuje mužského démona typu Charun (VAN DER MEER 1978, 86). Veslo by možno mohlo predstavovať inšpiráciu ikonografiou gréckeho prievozníka Chárona, ktorý býva s veslom často vyobrazený (SOURVINOU-INWOOD 1986, 210–225, napr. n. 37–45, n. 49, n. 51). Zobrazenia mužských démonov s veslom sú z Etrúrie známe aj s predhelénistického obdobia (KRAUSKOPF 1987, 38–39).

Päť démonov typu Charun drží predmet, ktorý by mohol predstavovať **závoru** od brány. Stretli sme sa s ním u jedného z Charunov zobrazených v Tomba dei Caronti (Obr. 11), kde je takto interpretovaný podobný predmet (JANNOT 1993, 63, poznámka 33, 73–75, fig. 6). Jedná sa o urnu **Ch 210** zo skupiny **Fun 1**, kde sú traja mužski démoni s týmto predmetom a o urnu **V 104** zo skupiny **Myt 24** – previnenie Persefony, na ktorej sa nachádza démon na jej pravom boku. Na urne **P 248** je ženský démon typu Vanth, ktorý drží podobný predmet. Mužski démoni na urne **Ch 210** a ženský démon typu Vanth na urne **P 248** majú spoločné to, že všetci majú druhú ruku položenú na ramene postavy, ktorá predstavuje zosnulého. Ak by sa skutočne jednalo o závoru od brány, mohlo by ísť o gesto, ktorým dávajú démoni najavo, že je brána do hrobky/podsvetia otvorená a tým pádom pripravená pre vstup zosnulého?

Zvitok ako atribút drží v ruke 21 démonov typu Vanth alebo typu Charun, pričom výrazne prevláda ženský démon (Tab. 2). Typy scén, v ktorých sa zvitok vyskytuje sú rôznorodé a je väčšinou zavinutý. V štyroch prípadoch je zvitok rozvinutý: na bokoch urny **Ch 210 (Fun 1)** sú zobrazení ženský démoni typu Vanth, ktorí v dvoch prípadoch držia v rukách rozvinutý zvitok (*Vanth (2) a (3)*). Na prednej strane tejto urny tento typ démona drží zavinutý zvitok v ľavej ruke a pravú ruku má položenú na ramene zosnulého. Rozvinutý zvitok drží v scéne **Myt 14a** – Eteokles a Polyneikes, ktorí sa pripravujú na útok, ženský démon Vanth, ktorý tu je identifikovaný nápisom vyrytým na tomto zvitku (**Ch 173**). Rozvinutý zvitok sa v tomto prípade zrejme týka osudu, alebo vykonaných činov dvoch bratov zobrazených na scéne (DE ANGELIS 2015, 216). Do tej istej skupiny patrí aj urna **Ch 174**, kde je na jej pravom boku zobrazený démon typu Charun, ktorý drží v ľavej ruke rozvinutý zvitok. V tomto prípade zvitok neobsahuje nápis. Démoni so zvitkom majú funkciu poslov správ a týmto atribútom sú ženský démoni vybavení už na svojich najstarších zobrazeniach (KRAUSKOPF 1987, 78–79) Zvitok je interpretovaný aj ako „pas smrti“, „kniha osudu“, alebo „správa o skutkoch“ (WEBER–LEHMANN 1997, 183).

Na vyššie uvedených príkladoch reliéfov z databázy bolo poukázané na atribúty démonov typu Vanth a Charun a na to, ako s nimi súvisí ich možná funkcia v scéne. Videli sme, že okrem meča býva ako útočná zbraň veľmi často použitá pochodeň, alebo aj hady, ktorými sú démoni niekedy vybavení. Aktívne zapojenie sa do diania vo forme napádania ostatných postáv na scéne pozorujeme v mytologickej a legendárno-historickej skupine urien. Vo funerálnej skupine spočíva aktivita démonov najmä v sprevádzaní zosnulých na rôznych typoch ciest do podsvetia, ktoré sú zobrazené výhradne na volterrských urnách (**Fun 5 – Fun 8**). Kone zapriahnuté do kočiarov a kvadríg so zosnulými sú vedené a sprevádzané ženskými a mužskými démonmi. Na niektorých chiusinských reliéfoch v skupine **Fun 1** sprevádzajú démoni kráčajúce postavy. Ženský démoni držia na niektorých reliéfoch v skupinách **Fun 2 – Fun 5** meč, na žiadnej scéne ním však na ostatné postavy neútočia. Z ich postoja ale často vyplýva, že ho sú pripravení použiť, nevieme však, čo by malo byť spúšťačom takého konania. Možno by mohlo byť jednou z možností odmietnutie, prípadný protest postavy zosnulého, alebo jeho príbuzných proti jeho vstupu do podsvetia. Táto hypotéza by možno mohla byť aplikovaná aj na atribút kladivo, s ktorým je často zobrazený mužský démon typu Charun. Je otázne, či je výsledok podobného konania – útoku démonov na príbuzných zosnulého – zobrazený na urne **V 138**. Ako už bolo spomenuté, hlava kladiva démona typu Charun tu spočíva na hlave postavy ležiacej na zemi. Pod koňom, ktorý nesie zosnulého je zobrazená druhá bezvládna postava. Za koňom stojí ženský démon typu Vanth, ktorý má

natiehnutú ľavú ruku za postavou zosnulého a v pravej ruke drží meč. Ako ženský tak mužský démon majú často v skupinách **Fun 1 – Fun 4** jednu ruku položenú na ruke, hlave, ale najčastejšie na ramene niektorej z postáv na scéne, či už priamo na ramene zosnulého, alebo niektorého z jeho príbuzných, ktorí sa s ním lúčia. Týmto gestom dávajú démoni pravdepodobne najavo, že nastal čas odchodu do podsvetia. Na dvoch scénach ženský démon priamo separujú lúčiaca sa dvojicu (**V 125 a Ch 220**), a v jednom prípade démon typu Charun zdá sa vŕhať zosnulého do brány (**Ch 208**). Na urne **Ch 220** asistuje ženskému démonovi typu Vanth trojhlavý Kerberos.

V pasívnom postoji sú vo funerálnych scénach zobrazení prevažne takí démoni, ktorí čakajú na to kým prebehne rozlúčka zosnulého s jeho príbuznými (napr. **Fun 3**). Tento postoj je často vyjadrený obrátením atribútu tak, že jeho vrchná časť smeruje k zemi: týka sa to najmä kladiva a pochodne. V niektorých prípadoch sa o ne démoni opierajú. Na niektorých urnách vidíme ženských aj mužských démonov vo funkcii strážcov brány do podsvetia (napr. **Ch 206, Ch 207, Ch 212, P 243, P 249**). Na bokoch urien vo funerálnych skupinách sú démoni zobrazení v pasívnom postoji, kde majú skôr dekoratívny účel. To zrejme platí aj pre ženských démonov zobrazených osamotene na volterrských urnách (**Fun 1**).

V mytologických skupinách bočné strany urien často naväzujú na hlavnú scénu na prednej strane urny, a démoni v nich často majú aktívny postoj na rozdiel od urien patriacich do funerálnych skupín (napr. **Myt 30**). Pasívny postoj démonov v mytologických scénach býva rovnako ako na scénach z funerálnych reliéfov vyjadrený spusteným a obráteným atribútom. Niektorí démoni sú zobrazení sediaci (napr. **Myt 14a, Myt 14c**), alebo majú prekrížené nohy. Tieto postoje, ako už uviedol aj Small, naznačujú pravdepodobne vyčkávajúci stav – démon čaká na výsledok deja prebiehajúceho na scéne (SMALL 1972, 312).

6 ZÁVER

V úvodnej časti boli v práci predstavení démoni Vanth a Charun, ktorých zobrazenia sprevádzajú popisky s ich menami. Tým vznikla skupina ôsmych identifikovaných ženských démonov Vanth a siedmich identifikovaných mužských démonov Charunov. Z týchto zobrazení práca vychádzala pri identifikovaní týchto dvoch typov etruských démonov na helénistických reliéfnych urnách, ktoré sa vyrábali v severnej Etrúrii. Ako sa dalo predpokladať, skupina 15 identifikovaných démonov nepokrýva všetky vzhľadové charakteristiky démonov typu Vanth a Charun na urnách, ani všetky ich atribúty a funkcie. To je spôsobené samozrejme tým, že sa jedná o zobrazenia na rôznych médiách, ktoré pochádzajú z rôznych dielní/od rôznych umelcov a sú z rôznych období. Vytvorenie tejto skupiny však bolo dôležité, nakoľko napriek nevelkému počtu Vanth a Charunov v nej, predstavuje dobrý podklad pre určovanie týchto typov démonov na urnách, nakoľko v nej nájdeme rôznorodé odevy démonov a tiež rôzne atribúty a postoje, v ktorých sa nachádzajú. Démoni typu Vanth a Charun boli autorkou za pomoci prameňov identifikovaní na vyše 400 urnách, ktoré sú nazhromaždené v databáze v kapitole 4. 249 týchto urien je prezentovaných formou katalógu, a na ostatné, ktoré sú im kompozične podobné, je pri nich odkazované. Na týchto 249 urnách sa nachádza 414 vyobrazení démonov typu Vanth a Charun, pričom výrazne prevláda ženský démon typu Vanth (Tab. 1 a 2).

Ako sme videli, ženský a mužský démoni, ktorí sa vyskytujú viackrát na jednej urne, môžu mať rovnaké, ale aj odlišné atribúty a vzhľad – a ako vyplýva z databázy, mohli mať tiež rovnaké, ako aj odlišné postoje a funkcie v jedinej scéne, preto nie je možné vylúčiť možnosť, že v helénistickej dobe existovalo podľa niektorých etruských predstáv viacero démonov typu Vanth a Charun, ktorí sa od seba líšili najmä vo svojich funkciách – a možno mali i v jazyku iné mená, alebo boli rozlišovaní prívlastkami, ako je to možné u troch Charunov z Tomba dei Caronti (pozri podkapitolu 3.2.2).⁴² Podľa Krauskopfovej je možné, že existovalo odpradáva viac démonov toho istého typu s rôznymi funkciami (KRAUSKOPF 2013, 522). Naopak Jannotová tento stav „rozmnožených“ démonov pripisuje vplyvu gréckych a juho-italských zobrazení, kde sa stretávame napríklad s Erínymi/Fúriami, na ktoré často narážame neskôr u Vergília (*Aen.*, napr. VII, 421–556). Podľa tejto badateľky tým má byť upozornené na viaceré možné funkcie jedného a toho istého démona, ktorý mal byť, v prípade ako démona typu Vanth, tak démona typu Charun, pôvodne jediná bytosť (JANNOT 1997, 139–167).

⁴² Ako napríklad grécky Hermés Psychopompos, alebo iné božstvá s rôznymi, ale konkrétnymi funkciami.

Démoni sú na urnách zobrazení buď v pasívnych, alebo v aktívnych postojoch (Tab. 2). V mytologických, legendárno-historických aj vo funerálnych scénach démoni typu Vanth a Charun v pasívnom postoji najčastejšie pozorujú a čakajú na ukončenie „prebiehajúceho“ deja na scéne. Ženský démoni typu Vanth sú často v týchto postojoch zobrazení symetricky na okrajoch scény. Svoj najčastejšie zobrazovaný atribút – pochodneň – pritom držia často obrátene tak, že jej plameň smeruje k zemi.

Pre výzdobu etruských reliéfnych urien boli zvolené najdramatickejšie okamihy z gréckych mýtov - momenty, ktoré tesne predchádzali smrti (napr. **Myt 5–7**, **Myt 14a-d**, **Myt 30**), alebo ju priamo zobrazujú (**Myt 4**). Okamihy tesne pred smrťou zobrazujú aj legendárno-historické skupiny (**LegHis 2–3**). Medzi postavami z gréckych mýtov a legend pozorujeme etruských démonov typu Vanth a Charun, ako sa aktívne zapájajú do deja, čím sa zároveň dostávajú na rovnakú úroveň s hlavnými hrdinami na scéne. Na scéne tak nastáva splnutie niekoľkých kultúr – gréckej, etruskej a, z pohľadu Grékov, aj galskej. Démoni v aktívnych postojoch sa do dejov môžu zapájať násilným spôsobom, a to tak, že útočia pomocou svojich atribútov – meča a pochodne – na ostatné postavy na scéne. Nie vždy je pritom jasné, na koho sa démon, obvykle ženský typu Vanth, chystá zaútočiť (**Myt 20** – smrť Oinomaa, **Myt 29** – smrť Hippolyta). V dvoch skupinách s mytologickými námetmi vidíme, ako na kompozične podobných scénach ohrozujú svojimi pochodňami, alebo mečmi démoni typu Vanth a Charun dvojice hlavných hrdinov – Achillea a Aianta (**Myt 4** – smrť Troila) a Oresta s Pyladom (**Myt 7** – zavraždenie matky a útek Oresta). Útočiacich ženských démonov typu Vanth pozorujeme aj v gréckom mýte s obetovaním Ífigeneie, ktorý sa stal obľúbeným námetom pre reliéfy urien z Perugie (**Myt 30**). Aktivita týchto démonov sa neprejavuje len útokmi na mytologické postavy, ale aj snahou zabrániť chystanému odsúdeniahodnému činu (obetovanie človeka/vražda). Na reliéfoch s Ífigeneiou vidíme démonov typu Vanth, ktorí sa snažia zadržať Agamemnóna v obetovaní, čo je vyjadrené gestom ich rúk, ktoré pokladajú najčastejšie na jeho rameno. Podobné gesto sa objavuje aj na scénach s Orestom (**Myt 7**).

S napádaním postáv na scéne zo strany démonov sa stretávame aj v legendárno-historických skupinách urien. V skupine **LegHis 2** to sú Galovia, ktorých démoni – ako typ Vanth tak typ Charun – trestajú a násilne im zabráňujú v ich pokuse o vyplienenie Delfskej svätyne. K týmto útokom používajú svoje atribúty – meče a pochodne. V druhej skupine urien, ktorá predstavuje Galatomachie (**LegHis 3** – zápas s Galmi) sú ženský démoni typu Vanth zobrazení v postojoch, z ktorých vyplýva, že sú pripravení zasiahnuť v prípade potreby a pomôcť tak gréckym bojovníkom, ktorí proti Galom bojujú. Niektorí z nich sú zachytení s taseným mečom a iní s namierenou pochodňou.

Démoni v týchto scénach vyjadrujú jedno spoločné posolstvo, a tým je nesúhlas s chystanými, práve prebiehajúcimi, alebo už vykonanými bezbožnými činmi na scéne. Či už sa jedná o Agamemnóna, ktorý sa chystá obetovať nevinnú Ífigeneiu, alebo o zabitie ničím sa neprevineného Troila, alebo o Oresta, ktorý sa chystá zavraždiť vlastnú matku – všetko sú to skutky, ktoré démoni odsudzujú, ktorým sa snažia zabrániť a ktoré majú byť potrestané. Podobnú správu vysielajú reliéfy s legendárno-historickými námetmi s Galmi. Motív vykrádania delfskej svätyne sa stal v Etrúrii helénistického obdobia populárny, čo pravdepodobne súviselo s etruskými hodnotami a vnímaním náboženstva a posvätného priestoru svätyne, tak ako v Grécku. Vykrádanie svätyne je jej znesvätenie a porušenie náboženského poriadku, ktoré si zaslúži byť potrestané. Pre túto úlohu a obranu svätyne pred nepriateľom dosadili etruskí umelci do scény ženských a mužských démonov, podobne ako do skupiny **LegHis 3** s bojovými scénami, kde sa aktívne zapájali do boja proti barbarom. Nielen vzhľad ženských démonov typu Vanth na týchto zobrazeniach pripomína grécke bohyne pomsty Erínye, na týchto scénach je to hlavne ich postoj s akým pristupujú k odohrávajúcemu sa deju na scéne. Z tohto pozorovania vyplýva jedna hypotéza: je možné aby pôvodné grécke predlohy, podľa ktorých boli vytvorené reliéfy v skupinách **LegHis 2** a **LegHis 3**, obsahovali scény, kde vystupovali Erínye a chovali sa podobne ako to vidíme na etruských urnách v našej databáze? To sa však bohužiaľ za súčasného stavu bádania nedozvieme, nakoľko nemáme dochované tieto grécke predlohy. Je však potrebné zdôrazniť, že na urnách sa v skupine **LegHis 2** stretávame aj s mužským démonom typu Charun, ktorý sa tu správa rovnako agresívne voči rabujúcim Galom ako ženský démon typu Vanth.

Množstvo urien s funerálnymi námetmi svedčí o obľúbenosti týchto námetov a to najmä vo Volterre, kde na urnách vidíme niekoľko typov ciest do podsvetia. Postavy v scénach sú sprevádzané ženskými démonmi typu Vanth a mužskými démonmi typu Charun. Na väčšine týchto zobrazení pôsobia títo démoni pokojným dojmom a ich aktívny postoj spočíva vo vedení rôznych dopravných prostriedkov so zosnulými smerujúcimi do podsvetia a niekedy tiež v ich pobádaní pri rozlúčke so svojimi príbuznými. Vo väčšine prípadov s námetom rozlúčky (hlavne **Fun 3**) sú démoni v pasívnom postoji a vyčkávajú na to kým prebehne lúčenie medzi príbuznými. Na niektorých scénach pozorujeme démonov vo funkcii strážcov brán do podsvetia, alebo poslov správ.

Vzhľad démonov typu Vanth a Charun na urnách bol rôznorodý, ale niektoré odevy, doplnky a atribúty prevažovali nad inými: ženský démon typu Vanth nosí najčastejšie krátku opásanú sukňu typu 1, alebo typu 4, ktorú má doplnenú prekríženými pásmi cez odhalené poprsie. Tieto pásy sú v mieste kríženia najčastejšie spojené okrúhlou sponou. Na

volterrských urnách je táto spona často v tvare rozetky. Na rukách má často rukávniky, alebo náramky a nápažníky. Ženský démon je často zobrazený s plášťom a obutú má zvyčajne vysokú obuv so zvrškami. Vlasý má takmer vždy upravené do účesu a mnohokrát v nich má vsadený diadém, alebo sa jej z hlavy týčia dve krídielká, menej často dva hadíky. Takmer jedna tretina ženských démonov má na krku koráľkový náhrdelník, hadovitý nákrčník, alebo tordovaný torques. Len desať z nich má v ušiach náušnice. Z atribútov je tento démon zväčša zobrazovaný s pochodňou a hneď potom s mečom, menej častým atribútom je zvitok, hady a balvan. Po jednom zobrazení je kľúč, kopija a predmet podobný závore od brány.

Mužský démon typu Charun je väčšinou odetý do krátkeho opásaného chitónu typu 1 a typu 2. Sedem z nich je zobrazených nahých a sedem má na rukách rukávniky. Občas má mužský démon aj plášť a zriedkavo kožu z mačkovitej šelmy. Na nohách nosí podobnú vysokú obuv ako ženský démon typu Vanth. Zväčša má krátke vlasy, ale pomerne často má vlasy upravené, a niekedy stiahnuté páskou. V šiestich prípadoch má odstávajúcu ofinu. Démon je zriedkavo zobrazený s krídielkami na hlave, alebo s nejakou pokrývkou hlavy. Pomerne často má dlhé špicaté uši a je zarastený. Niekedy má veľký zahnutý nos. Hlavným atribútom démona typu Charun je veľké kladivo, v niekoľkých prípadoch je zobrazený s mečom, alebo s pochodňou. Päť démonov drží predmet, ktorým je možno závera od brány. Na niekoľkých zobrazeniach drží zvitok a pravdepodobne na dvoch (?) je zobrazený s veslom.

Mnohé atribúty a prvky zo vzhľadu démonov typu Vanth a Charun zobrazených na urnách sú pravdepodobne inšpirované zobrazeniami gréckych mytologických postáv. Netradičný atribút veslo v prípade mužského démona typu Charun by mohlo byť odozvou jeho zobrazení zo starších období, ktoré zrejme boli inšpirované gréckym prevozníkom Cháronom (KRAUSKOPF 1987, 38–39; NASO 2017, 330). Naopak veľké kladivo, s ktorým je démon najviac zobrazovaný, by mohlo predstavovať atribút, ktorý vznikol v etruských predstavách (KRAUSKOPF 1987, 73–77). Najčastejšie zobrazované atribúty ženského démona typu Vanth sú pochodň a meč. S obomi bývajú zobrazené na juho-italských vázach aj grécke Erínye (SARIAN 1986, napr. n. 45, n. 58, n. 99, n. 102), tie však načastejšie držia hady, ktoré sú naopak na etruských urnách pomerne zriedkavé. Zo zobrazení Erínyí mohli etruskí umelci čerpať inšpiráciu aj pre vzhľadové črty ženského démona typu Vanth. Dobrým príkladom sú prekrížené pásy cez odhalené poprsie démona typu Vanth, ktoré rovnako v kombinácii so sukňou nosí aj Erínys, aj keď toto grécke božstvo má tieto pásy zdá sa častejšie na odeve (SARIAN 1986, napr. n. 8, n. 11, n. 15, n. 70, n. 86, n. 102, n. 111). Gréckou Erínys bol ženský démon do istej miery ovplyvnený aj na iných helénistických zobrazeniach okrem tých na

reliéfnych urnách severnej Etrúrie (KRAUSKOPF 1987, 78–79, PASCHINGER 1992, 142–145, WEBER-LEHMANN 1997, 173–183).

Jedným z prvkov, ktorý sa javí byť čisto etruským motívom, by mohlo predstavovať oko zobrazené na krídlach niektorých etruských démonov na urnách a na niektorých freskách z Tarquínie. Je otázne, či by mohla byť výrazná zriedkavosť tohto motívu spôsobená tým, že okrem reliéfného stvárnenia bol na krídlach niektorých démonov na urnách vyjadrený aj farebne. Vzhľadom k tomu, že sa na kamenných urnách dochovali len stopy z pôvodnej polychrómie, nedá sa táto možnosť vylúčiť. Práca by preto v budúcnosti mohla byť doplnená o analýzu ostatných, aj nepublikovaných urien, ktoré obsahujú stopy farieb, s cieľom preveriť túto hypotézu. Na štúdium farebných pigmentov sú vhodné chemické analýzy, ktoré vie zabezpečiť nedeštruktívny prenosný rentgen-fluorescenčný analyzátor (pFRF). Na ďalšiu analýzu k identifikácii stôp rôznych pigmentov je vhodný prenosný Ramanov spektrometer.

Množstvo démonov typu Vanth a Charun zobrazených na reliéfoch etruských urien svedčí o ich význame vo funerálnej sfére etruskej spoločnosti v helénistickom období. Ich úlohy na scéne boli rôzne a okrem tých, kde sú démoni zobrazovaní ako sprievodcovia zosnulých do podsvetia a strážcovia jeho brán, boli často dosadzovaní do tragických mytologických a legendárno-historických príbehov, kde ich často aktívne postoje k postavám v týchto mýtoch zároveň pravdepodobne vyjadrujú postoje a hodnoty etruskej spoločnosti ako takej. Démoni v zobrazeniach akoby zhmotňujú systém a poriadok sveta, ako ho Etruskovia chápali a svojimi postojmi a zapojením do scén tento poriadok naplňajú a upevňujú.

7 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

PRIMÁRNE PRAMENE

- Cicero, *De nat. deor.* = Marcus Tullius Cicero: *De natura deorum*. Prekl. A. Kolář. In: Cicero. O přirozenosti bohů. Laichterova filosofická knihovna 35. Praha 1948.
- Livius = Titus Livius: *Ab Urbe condita*. Prekl. P. Kucharský. In: *Livius. Dějiny* II - III. Antická knihovna 17. Praha 1972.
- Pausanias, *Descript. Graec.* = Pausanias: *Descriptio Graeciae*. Prekl. H. Businská. In: *Pausaniás. Cesta po Řecku* I. Antická knihovna 20. Praha 1973.
- Pausanias, *Descript. Graec.* = Pausanias: *Descriptio Graeciae*. Prekl. H. Businská. In: *Cesta po Řecku* II. Antická knihovna 23. Praha 1974.
- Plinius Starší, *Natur. hist.* = Plinius Starší: *Naturalis historia*. Prekl. F. Němeček. In: *Plinius Starší. Kapitoly o přírodě (Naturalis historia)*. Antická knihovna 19. Praha 1974.
- Plutarchos, *Cam.* = Plutarchos: *Camillus*. Prekl. V. Bahník, A. Hartmann, R. Mertlík, E. Svobodová, F. Stiebitz. In: *PLÚTARCHOS. Životopisy slavných Řeků a Římanů I*. Antická knihovna. Praha 2006.
- Vergilius, *Aen.* = Publius Vergilius Maro: *Aeneis*. Prekl. O. Vaňorný. Antická knihovna 7. Praha 1970.

SEKUNDÁRNE PRAMENE

- ADKINS, L. – ADKINS, R. A. 2011: *Starověké Řecko*. Praha.
- BARBAGLI, D. – CIANFERONI, G.-C. 2012: La collezione Bargagli. Scoperte archeologiche tra Sarteano e Casole d'Elsa. In: BALDINI, G.–BEZZINI, M.–RAGAZZINI, S. 2012: *La collezione Bargagli nel Museo Civico Archeologico e della collegiata di Casole d'Elsa. I materiali di proprietà comunale* I. Siena. pp. 35–44.
- BONFANTE, G. – BONFANTE, L. (eds.) 1983: *The Etruscan Language. An Introduction*. New York.
- BONFANTE, L. 2003: *Etruscan dress*. Baltimore.
- BOUZEK, J. 2003: *Etruskové jiní než všechny ostatní národy*. Praha.
- BRIGUET, M.-F. – BRIQUEL, D. (eds.) 2002: *Les urnes cinéraires Étrusques de l'époque hellénistique*. Paris.

- BRUNETTI, I. 1977: Sala VII-IX. In: CRISTOFANI, M. (ed.): *Urne volterrane. 2. Il Museo Guarnacci. Parte prima*. Firenze. 112–181.
- BRUNN, E. 1870: *I rilievi delle urne etrusche*. Roma.
- CACCIOLI, D. A. (ed.) 2009: *The Villanovan, Etruscan, and Hellenistic Collections in the Detroit Institute of Arts. Monumenta Graeca et Romana, Volume: 14*.
- CAMPOREALE, G. 2011: *Gli etruschi. Storia e civiltà*. Trofarello.
- CATENI, G. 1977: Sala III. Sala VI. In: CRISTOFANI, M. (ed.): *Urne volterrane. 2. Il Museo Guarnacci. Parte prima*. Firenze. 22–43. 90–111.
- CATENI, G. 1985: La produzione in terracotta a Volterra. In: MAGGIANI, A. (ed.): *Artigianato artistico in Etruria*. Milano. 96–99.
- CENCIAIOLI, L. — SAIONI, M. 2013: Ipogeo dei Volumni. In: CENCIAIOLI, L. (ed.): *Ipogeo dei Volumni e Necropoli del Palazzone di Ponte San Giovanni. Il bancchetto degli Etruschi. Mostra archeologica presso l'Antiquarium*. Ministero per i Beni e le Attività Culturali. Soprintendenza per i Beni Archeologici dell'Umbria. Perugia. 1–3.
- COLONNA, G. 1985: Note di mitologia e di lessico etrusco (Turmuca, Cvera, Esia). In: *Studi Etruschi* 51. 143–159.
- CRISTOFANI, M. 1975: Necropoli del Portone. Tombe IV-XI. Tomba XVIII. In: CRISTOFANI, M. — CRISTOFANI MARTELLI, M. — FIUMI, E. — MAGGIANI, A. — TALOCCHINI, A. (eds.): *Urne volterrane. 1. I Complessi tombali*. Firenze. 23. 42–63. 72–82.
- CRISTOFANI, M. 2000: La ceramica a figure rosse. In: MARTELLI, M. (ed.): *La ceramica degli Etruschi. La pittura vascolare*. Novara. 43–53.
- CRISTOFANI MARTELLI, M. 1975: Necropoli di Poggio alle Croci. Tombe XX-XXII. Montaione. Tomba XXX. Monteriggioni. Tomba XXXI (dei Calisna Sépu). In: CRISTOFANI, M. — CRISTOFANI MARTELLI, M. — FIUMI, E. — MAGGIANI, A. — TALOCCHINI, A. (eds.): *Urne volterrane. 1. I Complessi tombali*. Firenze. 121–134. 155–192.
- DAREGGI, G. 1972: *Urne del territorio perugino. Un gruppo inedito di cinerari etruschi ed etrusco-romani*. Quaderni dell'Istituto di archeologia dell'Università di Perugia 1. Roma.
- DE ANGELIS, F. 2015: *Monumenti antichi. Miti greci in tombe etrusche. Le urne cinerarie di Chiusi*. Roma.
- DE GRUMMOND, N. T. 2006: Appendix B: Selected Latin and Greek Literary Sources on Etruscan Religion. In: DE GRUMMOND, N. T. — SIMON, E. (eds.): *The Religion of the Etruscans*. Austin. pp. 191–218.

- DA VELA, R. 2012: Sala XIX. In: MAGGIANI, A. (ed.): *1. Urne volterrane, 2. Il Museo Guarnacci. Parte terza*. Pisa. 92–111.
- DE PUMA, R. D. (ed.), 2005: CSE. U.S.A. 4: Northeastern Collections. Roma.
- DE RUYT, F. 1934: *Charun démon étrusque de la mort*. Bruxelles.
- DEONNA, W. 1965: *Le symbolisme de l'oeil*. Paris.
- FERUGLIO, A. E. 1977: Complessi tombali con urne nel territorio di Perugia. In: MARTELLI, M. – CRISTOFANI, M. (eds.): *Caratteri dell'ellenismo nelle urne etrusche*. Firenze. 110–117.
- FIUMI, E. 1975: Tombe XII-XVII. Necropoli della Badia. Tombe XXIII-XXIX. In: CRISTOFANI, M. – CRISTOFANI MARTELLI, M. – FIUMI, E. – MAGGIANI, A. – TALOCCHINI, A. (eds.): *Urne volterrane. 1. I Complessi tombali*. Firenze. 64–71. 135–154.
- GALLERI, G. 1986: Sala XVII-XVIII. In: CATENI, G. (ed.): *Urne volterrane. 2. Il Museo Guarnacci. Parte seconda*. Pisa. 68–145.
- GAZDA, E. K. (ed.), 2000: The Villa of the Mysteries in Pompeii. Ancient Ritual - Modern Muse. In: *Ann Arbor*. 217–218.
- GIANNOTTI, L. 1977: Sala IV. Sala V. In: CRISTOFANI, M. (ed.): *Urne volterrane. 2. Il Museo Guarnacci. Parte prima*. Firenze. 44–89.
- GLIWITZKY, CH. 2015: Aus Etruskern werden Römer. In: KNAUB, F. S. – GEBAUER, J. (eds.): *Die Etrusker, von Villanova bis Rom*. München. 254–315.
- GORI, M. 1986: Sala XIV-XV. In: CATENI, G. (ed.): *Urne volterrane. 2. Il Museo Guarnacci. Parte seconda*. Pisa. 8–67.
- HAYNES, S. 2005: *Etruscan Civilization. A Cultural History*. Los Angeles.
- JANNOT, J.-R. 1993: *Charun, Tuchulcha et les autres*. In: *RM*, 100. 59–81.
- JANNOT, J.-R. 1997: Charu(n) et Vanth, divinités plurielles? In: GAULTIER, F. – BRIQUEL, D. (eds.): *Les plus religieux des hommes. État de la recherche sur la religion étrusque*. Paris. 139–167.
- KLONTZA-JAKLOVÁ, V. – TENGERRIOVÁ, R. 2020: Ať se vám vyhne Taraxippos! In: *Jezdeckví. Praha*.
- KÖRTE, G. 1890: *I rilievi delle urne etrusche*. Roma.
- KÖRTE, G. 1896: *I rilievi delle urne etrusche*. Roma.
- KÖRTE, G. 1916: *I rilievi delle urne etrusche*. Roma.
- KRAUSKOPF, I. 1986: Culsans und Culśu. In: *Beiträge zur altitalischen geistesgeschichte. Festschrift für G. Radke*. Münster. 156–163.

- KRAUSKOPF, I. 1987: *Todesdämonen und Totengötter im vorhellenistischen Etrurien. Kontinuität und Wandel*. Biblioteca di Studi Etruschi 16. Firenze.
- KRAUSKOPF, I. 1999: Vanth. In: CRISTOFANI, M. (ed.): *Dizionario illustrato della civiltà etrusca*. Firenze. 315–316.
- KRAUSKOPF, I. 2013: Gods and Demons in the Etruscan Pantheon. In: MACINTOSH TURFA, J. (ed.): *The Etruscan World*. London.
- LEJARS, T. 2017: Le armi e l'armamento dei Celti d'Italia. In: AGOSTINETTI P. P. (ed.): *Celti d'Italia. I Celti dell'età di la Tène a sud delle Alpi*. Roma. 555–607.
- MAGGIANI, A. 1975: Tombe I, II-III (dei Cecina). Necropoli dell'Ulmeto. Tomba XIX (Inghirami). In: CRISTOFANI, M. – CRISTOFANI MARTELLI, M. – FIUMI, E. – MAGGIANI, A. – TALOCCHINI, A. (eds.): *Urne volterrane. 1. I Complessi tombali*. Firenze. 24–41. 83–120.
- MAGGIANI, A. 1985: Le urne cinerarie. Lineamenti di uno sviluppo. In: MAGGIANI, A. (ed.): *Artigianato artistico in Etruria*. Milano. 32–51.
- MANINO, L. 1980: Semantica e struttura della figura demonica nel pittore orvietano della "Vanth". In: *Annali della fondazione per il Museo "Claudio Faina". Volume I. Orvieto etrusca. Relazioni e interventi nel convegno del 1975*. Orvieto. 59–72.
- MAVLEEVEV, E. – KRAUSKOPF, I. 1986: *Charu(n)*. In: LIMC III, 1, 2. Zürich. 225–236.
- MINDER, E. 2008: Una fonte etrusca per la storia romana: la tomba François. In: *Italia antiqua. La pittura etrusca. Atti del IV corso di perfezionamento (Anno accademico 2005-2006). L'Italia prima di Roma. Atti del V corso di perfezionamento (Anno accademico 2006-2007)*. Orvieto. 77–102.
- NASO, A. 2017: Death and burial. In: NASO, A. (ed.): *Etruscology*. Berlin. 317–340.
- NIELSEN, M. 1985: Circolazione dei modelli e delle maestranze. In: MAGGIANI, A. (ed.): *Artigianato artistico in Etruria*. Milano. 74–80.
- PAIRAULT, F.-H. 1972: *Recherches sur quelques séries d'urnes de Volterra à représentations mythologiques*. Roma.
- PAIRAULT MASSA, F.-H. 1985: Soggetti e committenza. In: MAGGIANI, A. (ed.): *Artigianato artistico in Etruria*. Milano. 81–88.
- PASCHINGER, E. 1992: *Die etruskische Todesgöttin Vanth. Teil I: Text*. Wien.
- PASCHINGER, E. 1992a: *Die etruskische Todesgöttin Vanth. Teil II. Anmerkungen. Abbildungen*. Wien.
- PFIFFIG, A. J. 1975: *Religio Etrusca*. Graz.

- PIRSON, F. 2014: *Ansichten des Krieges. Kampfrelichs klassischer und hellenistischer Zeit im Kulturvergleich*. Wiesbaden.
- PRAYON, F. 2006: *Die Etrusker. Jenseitsvorstellungen und Ahnenkult*. Mainz am Rhein.
- RALLO, A. 1974: *Lasa. Iconografia e esegesi*. San Casciano - Firenze.
- RAMPAZZO, C. 2012: Sala III, VI-VIII, XIII-XIV, XVII, XXVI, XXIX-XXXI. In: MAGGIANI, A. (ed.): *1. Urne volterrane, 2. Il Museo Guarnacci. Parte terza*. Pisa. 14–63. 92. 112–119. 180–181.
- RASTRELLI, A. 1985: La produzione in terracotta a Chiusi. In: MAGGIANI, A. (ed.): *Artigianato artistico in Etruria*. Milano. 100–118.
- SACCHETTI, F. 2000: *Charu(n)* nella pittura funeraria etrusca. In: *Ocnus, Quaderni della Scuola di Specializzazione in Archeologia*, 8. 127–164.
- SARIAN, H. 1986: *Erinys*. In: LIMC III, 1, 2. Zürich. 825–843.
- SANNIBALE, M. 1994: *Le urne cinerarie di età ellenistica*. Roma.
- SCLAFANI, M. 2010: *Urne fittili chiusine e perugine di età medio e tardo ellenistica*. Roma.
- SMALL, J. 1972: *Studies Related to the Theban Cycle on Late Etruscan Funerary Urns*. Princeton University.
- SOURVINOU-INWOOD, CH. 1986: *Charon I*. In: LIMC III, 1, 2. Zürich. 210–225.
- STEINGRÄBER, S. 1985: *Catalogo ragionato della pittura etrusca*. Prekl. P. Baglione – D. Rescaldani. Milano.
- STEINGRÄBER, S. 2006: *Affreschi Etruschi. Dal periodo geometrico all'ellenismo*. Prekl. C. Mainoldi. San Giovanni Lupatoto.
- STEVENS, N. L. C. 2001: Dating proposal concerning Hellenistic alabaster urns from Chiusi. A chronological appendix to E. Brunn-G. Körte, *I rilievi delle urne etrusche I-III*. In: *Babesch* 76. Leuven. 101–113.
- STEVENS, N. L. C. 2010: Catalogue of the Etruscan alabaster urns with mythological representations from Chiusi. In: *Babesch* 85. Leuven. 77–110.
- TALOCCHINI, A. 1975: Barberino Val d'Elsa. Tombe XXXII-XXXIII. In: CRISTOFANI, M. – CRISTOFANI MARTELLI, M. – FIUMI, E. – MAGGIANI, A. – TALOCCHINI, A. (eds.): *Urne volterrane. 1. I Complessi tombali*. Firenze. 193–210.
- VAN DER MEER, L. B. 1975: The Etruscan Urns from Volterra in the Rijksmuseum van Oudheden at Leiden. In: *Oudheidkundige Mededelingen uit het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden*, LVI. 75–126.
- VAN DER MEER, L. B. 1978: Etruscan Urns from Volterra. Studies on Mythological Representations I-II. In: *BABesch* 52-53. Leuven. 57–132.

- VAN DER MEER, L. B. 1985: Thematische Symmetrie in der etruskischen Kunst. In: *BABesch* 60. Leuven. 72–93.
- WEBER-LEHMANN, C. 1997: *Vanth*. In: LIMC VIII, 1, 2. Zürich. 173–183.
- ZUBAJOVÁ, M. v přípravě: La rappresentazione degli occhi sulle ali dei demoni etruschi: prime osservazioni iconografiche e iconologiche.